Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

СИДОРЕНКО ТЕТЯНА МИХАЙЛІВНА

УДК 377.3-022.332:35.077.1]:316.77 (043.3)

ДИСЕРТАЦІЯ

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ДІЛОВОДСТВА У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Подається на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело _____Т. М. Сидоренко

Київ – 2025

АНОТАЦІЯ

Сидоренко Т. М. Професійний розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Київ, 2025.

У дисертації сформульовано й науково обґрунтовано теоретичні і методичні засади професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. Метою дослідження є обґрунтування та удосконалення теоретичних і методичних засад, експериментальна перевірка складної системи та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Розроблено й обґрунтовано концепцію дослідження, яка ґрунтується на базисі системоутворюючих концептів – фундаменталізм аксіоматичної теорії та раціональний компроміс прикладних цілей розвитку; епістемологічний; академічний космополітизм; онтологічний; нонконформізм; футуристичний аксіогенез; ноосферизм.

Розроблено, обґрунтовано та верифіковано складну система професійного розвитку комунікативної культури майбутніх фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти як цілісну єдність складових п’яти блоків і їх компонентів підсистем (цільової мультимодусної; соціально-попитової; триади системної неперервної організації – наукового дослідництва, неперервної освіти, професійного розвитку фахівців; концептуально-методологічної у концептах; організаційно-методичної з методичним органайзером і методикою організації професійного розвитку комунікативної культури майбутніх фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти в триаспектності методів – дослідження, методів і форм організації, методів і форм навчання, забезпечення засобами технічного регулювання та інформаційно-технологічного

забезпечення – стандартів ISO трьох блоків структурно-логічної організації; програмного забезпечення програм і платформ для проблемно-інтегрованих модулів «Освітня політика якості й безпеки життя», «Глобальна освіта для демократичної культури», «Академічна етика та доброчесність» й «Інформаційний та комунікаційний менеджмент» неперервної підготовки та професійного розвитку здобувачів освіти ОС «Бакалавр» та ОС «Магістр», організації змістового наповнення воркшопу «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури»; результативної – метрики оцінювання зведень – категоріальний апарат (наукового дослідження, системи неперервної освіти та професійного розвитку) у триаді – інформаційно-аналітичної, мережевої організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства.

Сформульовано авторські дефініції «професійний розвиток», «комунікативна культура фахівців», «ділове ком'юніті», «методологія формування комунікативної культури» та «складові архітектури ієрархії методології формування комунікативної культури»; уточнено й сформульовано поняття «складна система професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства», «система неперервної освіти», «неперервне навчання впродовж життя як система і процес розвитку», «ділова та комунікативна культура», «комунікаційний менеджмент». Обґрунтовано та розроблено програму дослідження та критеріальний апарат оцінювання рівнів професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Розкрито та конкретизовано мультимодуси справочинства/ документовпорядження/діловодства системи неперервної освіти (освітньо-наукових систем ЗВО) у багатоаспектному феномені – організації публічного управління та адміністрування на принципах транспарентності, партисипатії та сталого розвитку; раціональності ресурсного забезпечення освітнього процесу; соціальної та академічної мобільності в процесі здобуття освіти, профорієнтації, перекваліфікації, підвищення кваліфікації та стажування;

імплементації правових і соціальних гарантій в інтеграції освітнього та наукового простору; безпековості соціокультурних форм організації ЗВО; безбар'єрності; здоров'язбереження і психосоціальної підтримки; виокремлено семантичне призначення кваліфікаційних груп фахівців сфери діловодства; комплекс чинників, які впливають на потенціал методології формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системи неперервної освіти; методологічні проблеми формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системи неперервної освіти. Обґрунтовано та удосконалено зміст, структуру освітніх програм професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системи неперервної освіти. Розвитку набули теорія і методика професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системи неперервної освіти.

Ключові слова: *професійний розвиток, професійний розвиток фахівців, комунікативна культура, фахівці сфери діловодства, система, система неперервної освіти, складна система, воркшоп*, *методологія, методологічні аспекти, методологія формування комунікативної культури, методологічні проблеми і чинники, практика підготовки й розвитку комунікативної культури, класифікація системоутворюючих факторів, класифікаційні ознаки системи, системний аналіз.*

.

ABSTRACT

Sydorenko T.M. Professional development of communicative culture for records management specialists in the system of continuous education – Manuscript.

A thesis for the degree of Doctor of Pedagogical Sciences, specialty 13.00.04 – theory and methods of professional education, Dragomanov Ukrainian State University, Kyiv, 2025.

The thesis formulates and provides scientific substantiation for theoretical and methodological foundations of professional development of communicative culture for records management specialists in the system of continuous education. The purpose of the research is to substantiate and improve theoretical and methodological foundations, as well as to conduct an experimental verification of the complicated system and methodology of organizing professional development of communicative culture for records management specialists in the system of continuous education.

The concept of the research has been developed and substantiated, which is based on the foundation of system-forming constructs – fundamentalism of axiomatic theory and rational compromise of practical goals for development; the epistemological construct; the construct of academic cosmopolitanism; the ontological construct; the construct of non-conformism; the construct of futuristic axiogenesis; and the construct of noospherism.

The complicated system of professional development of communicative culture for future record management specialists in the system of continuous education has been developed, substantiated and verified, as an integral unity of components within the five blocks and components of their subsystems (target-based multimodal; social and demand-based; the triad of systemic continuous organization – research work, continuous education, specialists' professional development; conceptual-methodological in concepts; organizational-methodological with a methodological organizer and the methodology to organize professional development of communicative culture of future records management specialists in the system of continuous education, given in the three aspects of methods – research, methods and forms of organization, methods and forms of teaching, provision of means of

technical regulation and informational-technological support – ISO standards for the three blocks of the structural-logical organization; software for programs and platforms within problem-integrated modules “Educational policy for life quality and life safety,” “Global education for democratic culture,” “Academic ethics and integrity” and “Informational and communicative management” for continuous training and professional development of education applicants pursuing Bachelor’s and Master’s degrees, organization of content supply for the workshop “Personal-based strategy of professional development of communicative culture”; result-based – the metrics for report assessment – categorical apparatus (of research works, the system of continuous education and professional development) in the triad of informational-analytical, and network-based organization of professional development of communicative culture for records management specialists.

The author’s definitions for the following terms have been formulated: “professional development,” “specialists’ communicative culture,” “methodology of forming communicative culture” and “architectural components of the hierarchy of forming communicative culture”; the following terms have been clarified and formulated: “complicated system of professional development of communicative culture for records management specialists,” “system of continuous education,” “continuous lifelong learning as the system and process of development,” “business culture and communicative culture,” “communicative management.” The program to study, and the set of criteria to assess the levels of professional development of communicative culture of records management specialists in the system of continuous education have been substantiated and designed.

The thesis has revealed and concretized the multimodi of record keeping/document management/records management within the system of continuous education (educational and scientific systems of HEIs) in the multi-aspect phenomenon – organization of public administration and administration based on principles of transparency, participation and sustainable development; rationality in resource support for the educational process; social and academic mobility in pursuit of higher education, vocational guidance, retraining, advanced vocational training

and traineeship; implementation of legal and social guarantees into integration of space; safeness of sociocultural forms of organizing HEIs; inclusiveness; health preservation and psychological-social support; the author singles out the semantic purpose of qualifying groups for records management specialists; the complex of factors affecting the potential of methodology for shaping and professional development of communicative culture for records management specialists in the system of continuous education; methodological problems of shaping and professional development of communicative culture for record management specialists in the system of continuous education. The contents, structure of educational programs of professional training and development of communicative culture for records management specialists in the system of continuous education have been substantiated and improved. The theory and methodology of professional development of communicative culture for records management specialists in the system of continuous education have been further elaborated on.

Key words: *professional development, professional development of specialists, communicative culture, records management specialists, system, system of continuous education, complicated system, workshop, methodology, methodological aspects, methodology of forming communicative culture, methodological problems and factors, practice of shaping and developing communicative culture, classification of system-forming factors, classification features of a system, system analysis.*

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

Монографії

1. **Сидоренко Т. М.** Сучасний стан та перспективи формування професійної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності. *Moderní aspekty vědy: XX. Díl mezinárodní kolektivní monografie*. Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2022. С. 262–304.

Статті у наукових фахових виданнях України

2. **Сидоренко Т.М.**, Бугаєць Н. О. Електронні тести оцінювання успішності як засіб підвищення ефективності навчального процесу. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2009. № 6. С. 28-30.

3. **Сидоренко Т. М**., Петькун С. М., Новак О. М. Дистанційна освіта: проблеми та перспективи. *Інноваційна педагогіка.* 2021. Вип. 35. С. 45-48.

4. **Сидоренко Т. М.** Академічна доброчесність як складова наукової етики та освітнього процесу у вищій школі. *Перспективи та інновації науки*. Серія «Педагогіка». 2022. № 7(12). С. 390-405.

5. **Сидоренко Т. М.** Розроблення програми досліджень професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. *Наука і техніка сьогодні*. 2023. № 14(28). Серія «Педагогіка». С. 459–468.

6. **Сидоренко Т. М.** Методичний органайзер педагогічного дослідження теоретичних аспектів формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства. *Молодь і ринок*. 2023. № 11–12 (219–220). С.81-87.

7. **Сидоренко Т. М.** Методологічний аналіз практики професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Педагогічні науки.* 2023. Випуск 17. С.177-185.

8. **Сидоренко Т. М.** Актуальність системного аналізу перспектив розвитку інформаційної діяльності у системі неперервної освіти. *Актуальні питання у сучасній науці*. (Серія «Педагогіка»). 2024. № 1(19). С.735-745.

9. **Сидоренко Т. М.** Контент-аналіз досвіду формування інформаційної культури фахівців сфери діловодства в Україні. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2024. Випуск 7. С.78-82.

10. **Сидоренко Т. М.** Системний аналіз функціональних особливостей інформаційно-аналітичної системи професійного розвитку комунікативної культури документовпорядників. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури.* № 3(175), С. 163-167.

11. **Сидоренко Т. М.** Міжнародний досвід формування комунікативної культури фахівців із діловодства та його адаптація в Україні. *Академічні візії*. 2024. Випуск 29. С. 1-12.

Статті у зарубіжних наукових періодичних виданнях і виданнях, віднесених до міжнародних наукометричних баз даних

12. Isaikina O., Dybkova L., Yaremenko S., Mashkova I., **Sydorenko T.**, Ovsiienko A. Information resourcesand featureso fcommunicativ einteractionin themodernin for mationspace of Ukraine = Інформаційні ресурси та особливості комунікативної взаємодії в сучасному формаційному просторі України. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 2022. T. 12. Vol. 1, Spec. Issue XXVII. pp. 47-53. (*Web of Science*).

13. Kravchenko O., Vakaliuk I., Kuzmych O., Pereverten N. **Sydorenko T.** The conceptosphere of «slang» in the discourse of youth internet communication in English and Chinese = Концептосфера «сленгу» в дискурсі молодіжного інтернет-спілкування англійською та китайською мовами. *Apuntes Universitarios.* 2022. T. 12 Vol. 4. pp.414–433. (*Web of Science*).

14. Kostusiak N., Navalna M., Skliarenko O., Masytska T., **Sydorenko T.**, Pryimachok O., Holoiukh L. Expression of negation in media texts during the russian-Ukrainian war = Вираження заперечення в медіатекстах періоду

російсько-української війни.. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 2023. T. 13. Vol. 1, Spec. Issue. pp. 123-131. (*Web of Science*).

15. **Sydorenko T.** Critical evaluation of modern strategies and methods of formation of communicative competency in the system of continuing education of document managers = Критична оцінка сучасних стратегій і методів формування комунікативної компетентності в системі неперервної освіти документознавців. *Futurity of Social Sciences*. 2023. Vol. 1. № 1. pp.65–92.

16. Ridei N., Tytova N., **Sydorenko T.**, Tsymbal S., Liashenko M. Changes in the semantic profile to evaluate the quality and safety of life = Зміни семантичного профілю для оцінки якості та безпеки життя. *Amazonia Investiga*. 2023. 12(71). pp.242-251. (*Web of Science*).

17. Ridei N., Tytova N., Kanova L., **Sydorenko T.**, Romanenko N. Methodology of Scientific Knowledge of Educational Axiology of Europeanisation = Методологія наукового пізнання освітньої аксіології європеїзації. *Journal of Education, Technology and Computer Science.* 2023. № 4(34). pp. 9–18. (*Index Copernicus*).

18. **Sydorenko T.** Promoting the communication culture of society through information technology platforms = Сприяння забезпеченню комунікативної культури суспільства засобами інформаційно-технологічних платформ. *Paradigm of knowledge*. 2023. № 3(57). pp. 151-168.

19. **Sydorenko T.** Multidimensional vectorization of the communicative culture formation of future office management specialists using copywriting = Поліаспектність векторизації формування комунікативної культури майбутніх фахівців сфери діловодства засобами копірайтингу. *Paradigm of knowledge*. 2024. № 1(59). pp. 117-128.

20. Ridei N., Tytova N., Khodunova V., **Sydorenko T.**, Voronova G., Communication strategies in the management of socio-cultural activities: analysis and optimization of the impact of globalization on regional development in Ukraine = Комунікаційні стратегії в менеджменті соціокультурної діяльності: аналіз та оптимізація впливу глобалізації на регіональний розвиток в Україні. *Credit*

Activity Problems of Theory and Practice. 2024. Т.1 № 54 pp. 509-524. (*Web of Science*, категорія А).

21. Ohrynchuk O., **Sydorenko T.**, Luzhanytsia O., Golub I., Onipko Z. Incorporating contemporary technologies into higher education pedagogy: Exploring mastery and innovative implementation = Впровадження сучасних технологій у педагогіку вищої освіти: дослідження майстерності та інноваційного впровадження. *Multidisciplinary Reviews*. 2024. 7, spe0014.

22. Bulakh T., Karpenko O., Martiukhyna K., Mazhnyk L., **Sydorenko T.** Publishing Podcasts: An Analysis of the Innovative Component of the Ukrainian Market = Основні види реклами підкастів: зарубіжний та український досвід. *Amazonia Investiga,* 2024. 13(82), pp. 298–307. (*Web of Science*).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

23. **Сидоренко Т. М**. Сучасна документознавча термінологія: семантико-словотвірний аспект. *Інформаційно-документаційна освіта: проблеми та перспективи*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ: Державний університет телекомунікацій, 29-30 листопада 2018 р., м. Київ / Укладачі: С.М. Петькун, Л. Г. Стороженко, О.М. Шеремета. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2018. С. 46–48.

24. **Сидоренко Т. М**. Ознаки та функції PR-текстів у сучасному інформаційному просторі. *Інформаційно-документаційна освіта: проблеми та перспективи*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ: Державний університет телекомунікацій. 28-29 листопада 2019 р., м. Київ / Укладачі: С.М. Петькун, О.М. Шеремета, С.А. Яременко. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2019. С.94–100.

25. **Сидоренко Т. М.**, Мандрик П. П. Інформаційна освіта в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Інформація та соціальні комунікації сучасного світу: тренди глобалізації: з*бірник матеріалів міжнародного круглого столу. 12 травня 2021 р., м. Київ / укладачі О. М. Шеремета, Н. А. Дубовик. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2021. С. 54-57.

26. **Сидоренко Т. М.** Особливості творення сучасних неймів: структурно-словотвірний аспект. *Арватівські читання – 2022*: збірник тез доповідей Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції, 20 травня 2022 року / упоряд. Н. І. Бойко, О. М. Петрик. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. С. 80 – 83.

27. **Сидоренко Т**.М. Розвиток професійної комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. *Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції «Vin Smart Eco». Вип. №3(36).* 18–20 травня, 2023, м. Вінниця. С.328-332.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

28. **Сидоренко Т.**, Хомич В. Жанр листа в епістолярній спадщині Олександра Довженка. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2011. № 9. С. 22-24.

29. **Сидоренко Т. М.** Лексико-граматичні й контекстні засоби вираження фази завершення дії в сучасній українській мові. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови*. 2014. Вип. 11. С. 148-152.

30. **Сидоренко Т.М.** Проблема лінгвокатегорії фазовості в науковій літературі. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки*. 2012. Кн. 2. С. 16-18.

31. Хомич В. І., **Сидоренко Т.М.** Транспозиційні переходи синтаксеми «praen + Ngen» з вихідною семою дистантного вихідного пункту руху. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки*. 2010. Кн. 2. С. 59-62.

32. **Сидоренко Т. М.**, Хоменюк А. М. Словотвірно-структурні особливості української фізико-технічної термінології [Електронний ресурс] *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Серія: Філологічні науки. 2010. Кн. 2. С. 71-72.

33. **Сидоренко Т. М.** Система фазових значень дієслова з префіксом від- (віді-, од-, оді-) [Електронний ресурс]. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Серія: Філологічні науки. 2011. Кн. 2. С. 69-71.

34. **Сидоренко Т. М.** Проблема лінгвокатегорії фазовості в науковій літературі [Електронний ресурс]. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Сер. : Філологічні науки. 2012. Кн. 2. С. 16-18.

35. **Сидоренко Т. М.**, Стороженко Л. Г. Структуризація тексту: навчальний посібник. Київ: ДУТ, 2018. 132 с.

36. **Сидоренко Т. М.**, Стороженко Л. Г., Петькун С. М. Ділові комунікації: методичні рекомендації до виконання практичних робіт для студентів І курсу, спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Київ: ДУТ, 2018 31 с.

37. **Сидоренко Т. М**., Климова К. І., Дубовик Н. А. Робоча програма переддипломної практики для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Київ: ДУТ, 2021. 39 с.

38. **Сидоренко Т. М.**, Климова К. І., Дубовик Н. А. Робоча програма науково-дослідницької практики для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», галузі знань 02 «Культура і мистецтво». Київ: ДУТ, 13с.

39. **Сидоренко Т. М.**, Климова К. І., Дубовик Н. А. Робоча програма науково-педагогічної практики для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Київ: ДУТ, 2021. 32 с.

40. **Сидоренко Т. М.**, Палажченко О. Є. Поняття та сутність інформаційної грамотності. *Економіка. Менеджмент. Бізнес.* 2021. № 2(36). С. 89 – 96.

41. **Сидоренко Т. М.** Консолідація інформації як основа розвитку інформаційного суспільства XXI століття. *Соціум. Документ. Комунікація.* Серія «Історичні науки». 2021. № 12. С. 270-294.

42. **Сидоренко Т. М.** Міжнародне співробітництво у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. *Економіка. Менеджмент. Бізнес.* 2022. № 1-2. С. 54–60.

43. **Сидоренко Т. М.** Формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства в сучасних економічних умовах. *Економіка. Менеджмент. Бізнес.* 2023. № 1-2. С.71–75.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЇ…… 2
СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ... 8
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ…….. 18
ВСТУП……... 20
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ДІЛОВОДСТВА У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ 39
1.1. Культурологічний аналіз педагогічної проблеми дослідження історії тезаурусу комунікативної культури в сфері освіти, науки й інноватики……. 39
1.2. Теоретичний аналіз стану розробленості педагогічної проблеми дослідження…….. 66
1.3. Контент-аналіз понятійно-категоріального апарату професійного розвитку комунікативної культури у системі неперервної освіти……. 85
1.4. Правове та технічне регулювання професійного розвитку фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти… 121
Висновки до першого розділу……..... 169
Список використаної літератури у першому розділі…….. 173
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ДІЛОВОДСТВА У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ 204
2.1. Методичний органайзер педагогічного дослідження формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства…….. 204
2.2. Методологічний аналіз формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери

діловодства……. 224

2.3. Програма досліджень професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти……... 245

Висновки до другого розділу…….. 255

Список використаної літератури у другому розділі……..... 261

РОЗДІЛ 3. КОНЦЕПЦІЯ ТА СКЛАДНА СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ДІЛОВОДСТВА У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ…….. 266

3.1. Системний аналіз перспектив розвитку інформаційної діяльності у системі неперервної освіти…….. 266

3.2. Підходи та принципи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти……... 276

3.3. Концептуально-стратегічні вектори професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти……... 291

Висновки до третього розділу……. 312

Список використаної літератури у третьому розділі…….. 314

РОЗДІЛ 4. МОДЕЛЬ ТА МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ДІЛОВОДСТВА У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ…….. 317

4.1. Проєктування моделі складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти……... 317

4.2. Зміст освітніх та освітньо-наукових програм професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти…… 337

4.3. Інформаційно-аналітичне забезпечення організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти…… 410
Висновки до четвертого розділу…….. 438
Список використаної літератури у четвертому розділі…….. 441
РОЗДІЛ 5. ПЕДАГОГІЧНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ АПРОБАЦІЇ ТА ВСТАНОВЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МОДЕЛІ ТА МЕТОДИКИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ДІЛОВОДСТВА У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ …….. 447
5.1 Метрика вимірювання сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти ……. 447
5.2 Встановлення ефективності моделі та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти з експертним заключенням ……..... 454
Висновки до п'ятого розділу……..... 475
Список використаної літератури у п'ятому розділі…….. 477
ВИСНОВКИ……. 479
ДОДАТКИ……. 488

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЗВО – заклад вищої освіти (вищий навчальний заклад)

ЄС – Європейський Союз

ЮНЕСКО – Організація Об'єднаних Націй у питаннях освіти, науки і культури (з англ. – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization(UNESCO))

ОПП – освітньо-професійна програма

ОП – освітні пропозиції

ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології

СЕД – система електронного документообігу

КЕП – кваліфікований електронний підпис

ПРН – програмні результати навчання

EQF – Європейська кваліфікаційна рамка (з англ. – European Qualifications Framework)

Інструкція – Типова інструкція з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну

Інструкція з діловодства – Інструкція з діловодства у закладах загальної середньої освіти

Декларація – Декларація ЮНЕСКО «Про неперервну освіту»

Конвенція – Конвенція «Про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні»

NCA – Національна асоціація комунікацій (з англ. – National Communication Association)

LOC – галузь комунікаційного менеджменту (з англ. – Line of communication)

ICA – Асоціація міжнародних комунікацій (з англ. – International Communication association)

NSSC – Національне товариство з вивчення комунікацій (з англ. – National Society for the Study of Communication)

ACA – Американська асоціація зв’язку (з англ. – American Communications Association)

ECA – Асоціації Східної комунікації (з англ. – Eastern Communication Association)

ALLEA – Європейська федерація академій природничих і гуманітарних наук (з англ. – All European Academies)

OCR – технологія оптичного розпізнавання символів (з англ. – Optical Character Recognition)

LMS – система управління навчання (зокрема дистанційного) (з англ. – Learning management system)

CRM – система управління взаємовідносинами з клієнтами/споживачами (з англ. – Customer relationship management)

ШІ – штучний інтелект (з англ. – Artificial intelligence)

EDMS – система управління електронним документообігом (з англ. – Electronic Document Management System)

GDPR – нормативно-правовий акт ЄС «Загальний регламент про захист даних» (з англ. – General Data Protection Regulation)

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Визначення стану та перспектив пріоритетності професійного розвитку комунікативної культури різночинних категорій фахівців у системі неперервної освіти є актуальним методологічним напрямом теорії і методики професійної освіти в цілому та фахівців сфери діловодства зокрема.

Актуальність педагогічного дослідження полягає в необхідності задоволення соціального попиту на високопрофесійних фахівців сфери діловодства зі сформованою професійною розвиненістю комунікативної культури у системі неперервної освіти та їх готовності до її професійного розвитку. Задоволення соціальних потреб у вирішенні питань нарощення й удосконалення методологічного потенціалу професійного розвитку комунікативної культури майбутніх (та задіяних) фахівців у системі неперервної освіти актуалізує дослідження в напрямах аспектів удосконалення: неповної цілісності тезаурусу фундаментально-філософської та загальної методології галузі знань – культура і мистецтво (у часткових і спеціальних компонентах) теоретичних і методичних засад (методологічних і концептуальних положень) професійного розвитку фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти, а саме: інформаційної, бібліотечної та архівної справи; культурологічних і теоретичних щодо розробленості педагогічної проблеми; системно-аналітичних, компаративних прогресивного практичного досвіду; системно-методологічних щодо перспектив інформаційної діяльності в професійному розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти та встановленні концептуально-стратегічних векторів як тенденцій в умовах соціальної турбулентності глобального виміру, а саме програм та методичного й критеріального апаратів дослідження; розроблення й обґрунтування концепції дослідження й концепції забезпечення розроблення складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти з методичним органайзером педагогічного дослідження; моделювання, оцінювання та

експертно-аналітичної перевірки моделі складної системи та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Теоретичні, методичні та практичні основи концептуалізації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти розкрито в наукових доробках із питань: філософські й теоретико-методологічні основи розвитку системи неперервної професійної освіти (В. Андрущенко, Ю. Бех, І. Зязюн, В. Кремень, С. Максименко, Н. Никало, С. Сисоєва); практичні аспекти організації та змісту неперервної освіти й інструменти професійного розвитку (С. Архипова, О. Лещинський – прикладні проблеми неперервної професійної підготовки фахівців в Європейському освітньому просторі; В. Берека – регіональний аспект функціонування вітчизняної системи післядипломної педагогічної освіти в умовах децентралізації; С. Вітвицька – інноваційні педагогічні технології; О. Баніт – професійний розвиток персоналу в освіті дорослих; В. Александров – державні механізми управління якістю освіти в Україні; І. Зязюн – інтелектуально-творчий розвиток особистості; А. Кузьмінський – теоретико-практичні основи післядипломної освіти педагогів в Україні; Н. Ничкало – актуальні проблеми розвитку системи неперервної професійної освіти; С. Сисоєва – сучасні виклики та шляхи модернізації розвитку системи неперервної професійної освіти); закордонний досвід розбудови неперервності системи професійної освіти вивчали: О. Барабаш – особливості функціонування неперервної освіти у Канаді; Т. Десятков – закономірності і вектори розбудови неперервної освіти у Східній Європі; Н. Ничкало – міжнародні практики розвитку системи неперервної професійної освіти; С. Сисоєва, С. Заскалєта – засади неперервності у професійній освіті у директивах ЄС; андрагогічний аспект освіти дорослих та механізми забезпечення якості неперервної освіти вивчали: О. Аніщенко, С. Архипова – соціально-педагогічні аспекти освіти різних категорій дорослих; В. Кремень, Ю. Ковбасюк – тезаурус теорії та практики освіти дорослих; Л. Лук’янова – концептуальні положення розвитку

освітньої сфери дорослих в Україні та зарубіжних країнах; О. Огієнко – тенденції розвитку та підходи до управління системою освіти дорослих в країнах Північної Європи; Л. Сігаєва – концептуальні засади розвитку вітчизняної освіти дорослих; Л. Хоружа, М. Братко – модель педагогічної освіти сучасного університету; теоретико-методологічні професійної підготовки майбутніх документознавців досліджували: В. Барабаш – проблеми становлення та розвитку документознавчої освіти і науки в України; В. Бездрабко – інституціоналізація та сучасний розвиток документознавства в Україні; Л. Демчина – системний підхід до професійної підготовки фахівців зі спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність»; С. Зленко – історичні передумови та перспективи професійної підготовки фахівців сфери документаційного забезпечення управління та інформаційної діяльності; І. Крохмаль – система професійної підготовки майбутнього фахівця-документознавця в ЗВО України; Н. Кушнаренко – методологія підготовки фахівців спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність»; О. Матвієнко, Ю. Палеха, Л. Філіпова – проблеми і перспективи документознавчої професіології; Г. Швецова-Водка – організаційні засади та зміст документознавчої освіти.

Правове регулювання у системі неперервної освіти забезпечено Законами України: «Про професійну (професійно-технічну) освіту» (1998) – визначає механізми безперервного навчання для фахівців різних професій; «Про професійний розвиток працівників» (2012) – визначає механізми професійного навчання та підвищення кваліфікації діловодів; «Про вищу освіту» (2014) – регулює аспекти післядипломної освіти та професійного розвитку викладачів і фахівців; Закон України «Про державну службу» (2015) – містить положення щодо розвитку комунікативних навичок державних службовців, які займаються діловодством та управлінням документацією; «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2016) – регулює відносини у ході наукової і науково-технічної діяльності; «Про освіту» (2017) – регулює підготовку, підвищення кваліфікації та перепідготовку працівників у сфері діловодства; Постанова КМУ «Типове

положення про післядипломну освіту» (2019) – регламентує систему підвищення кваліфікації та неперервного професійного навчання; *у сфері діловодства*: «Про національний архівний фонд та архівні установи» – регламентує збереження та управління документами, що мають архівну цінність; «Про інформацію» (1992) – регулює комунікацію та взаємодію з інформаційними ресурсами, що впливає на розвиток комунікативної культури; «Про Національний архівний фонд та архівні установи» (1994) – визначає правові та організаційні засади діяльності архівних установ та вимоги до професійного розвитку архівістів; «Про бібліотеки і бібліотечну справу» (1995) – регламентує функціонування бібліотек, їхнє кадрове забезпечення, професійний розвиток працівників бібліотечної сфери; «Про електронні документи та електронний документообіг» (2003) – регламентує впровадження електронного документообігу в діяльності діловодів; «Про захист персональних даних» (2010) – встановлює правила роботи з персональними даними, які обробляються діловодами; «Про доступ до публічної інформації» (2015) – регулює комунікацію між державними органами та громадськістю, що пов’язано з розвитком комунікативної культури; «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» (2017) – визначає правила використання електронного підпису та ідентифікації у сфері діловодства; Постанова КМУ «Типова інструкція з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві» (2018) – встановлює порядок створення, реєстрації, зберігання та передачі документів; Наказ Міністерства юстиції України від 18.06.2015 № 1000/5 «Про затвердження Правил організації діловодства та архівного зберігання документів» – визначає єдині вимоги до організації документообігу.

Дослідження теоретичних, методичних і методологічних аспектів професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти дає змогу для виокремлення наявних **суперечностей між**:

– соціальними потребами забезпечення розвиненості відповідного рівня комунікативної культури у фахівців різночинних категорій та сформованістю забезпечення – змісту, інформаційно-технологічного сервісу у відповідності вимог соціальної турбулентності глобального виміру організації професійної підготовки та розвитку фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти як функціонерів, так і пропагандистів високого рівня реалізації культур-мистецького потенціалу суспільств;

- цільовим призначенням соціального попиту як здатності суспільної організації системи неперервної освіти, яка конкретизує задоволення більш розлогих соціальних потреб різночинних категорій здобувачів освіти, та необхідністю задоволення семантики мультимодусів документовпорядження у системі неперервної освіти;

- соціальним замовленням на професійну підготовку та розвиток фахівців сфери діловодства в системі неперервної освіти та запитами професійних середовищ для задоволення кон'юнктури ринку праці задля пролонгованої зайнятості кваліфікованих кадрів із відповідним рівнем комунікативної культури;

- цільовим призначенням систем наукових досліджень/пізнання, власне, у системі організації неперервної освіти та системою професійного розвитку для встановлення предметно-об'єктного поля цілісної єдності дослідження концептуалізації пізнання та концептуалізації системних засад вирішення педагогічної проблеми (підготовки та розвитку).

Необхідність модернізації теоретичних і методичних засад професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти потребує подолання зазначених суперечностей і зумовило вибір теми нашого дослідження **«Професійний розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана в межах проєктної діяльності науково-дослідних робіт МОН України «Теоретичні та методичні основи формування системи

післядипломної освіти на засадах сталого розвитку» (ДР № 0117U004914) та «Освітня політика якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм для сталого розвитку» (ДР 0122U000046 2022–2024 рр.) Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Тема дисертаційної роботи затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 9 від 30 грудня 2015 року).

Мета дослідження: обґрунтувати та удосконалити теоретичні і методичні засади, експериментально перевірити складну систему та методику організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Відповідно до мети були визначені такі **завдання дослідження**:

1. Здійснити культурологічний аналіз історії, теоретичний та контент-аналіз стану розробленості педагогічної проблеми в дефініціях потрактування професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

2. Здійснити методологічний, факторний, компаративний та системний аналіз проблем і перспектив професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

3. Обґрунтувати концепцію та розробити складну систему професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

4. Розробити, обґрунтувати та апробувати методичний органайзер педагогічного дослідження, методику організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти з воркшопом «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури» для фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

5. Обґрунтувати та розробити програму дослідження та критеріальний апарат оцінювання рівнів професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

6. Обґрунтувати, розробити та перевірити ефективність складної системи, однойменної моделі та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Об'єкт дослідження – складна система професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Предмет дослідження – теорія і методика професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства в системі неперервної освіти.

Концепція дослідження. Концептуальна ідея дослідження ґрунтується на базисі системоутворюючих концептів (фундаменталізм аксіоматичної теорії та раціональний компроміс прикладних цілей розвитку; епістемологічний; академічний космополітизм; онтологічний; нонконформізм; футуристичний аксіогенез; ноосферизм) як наукового пізнання, так і обґрунтування, розроблення, проєктування й апробації складної системи та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Концепт – *фундаменталізм аксіоматичної теорії та раціональний компроміс прикладних цілей розвитку* полягає в актуалізації необхідності беззаперечної відповідності фундаментально-філософським принципам і аксіогемам (теоретичних і методичних засад формування системи наукових знань щодо стану та перспектив педагогічної проблеми дослідження на основі виокремлених тенденцій, зважаючи на раціональну узгодженість функціональних цілей для пошуку бажаної релевантності) для сталості балансу теоретичного аналізу та практики вирішення визначених завдань в умовах соціальної турбулентності глобального виміру демократичної культури розбудови системи неперервної освіти та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. Два синергізовані компоненти підходу забезпечують нарощення методологічного потенціалу

теорії і методики професійної освіти та адаптацію теоретичних і методичних засад до практичних ситуацій їх ефективної реалізації. Класифікаційні ознаки *першого* компонента (фундаменталізму аксіоматичної теорії) виражаються в чіткості структурно-логічної формалізації змісту й архітектури складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства на основі цінностей та принципів функціонування системи неперервної освіти для уникнення протиріч при проєктуванні моделі, у тому числі необхідності пролонгованої динаміки методологічного аналізу та інтенсивності врахування показників при встановленні параметрів ефективності моделі системи та методики організації (професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти); *другого* компонента (раціональний компроміс прикладних цілей розвитку) полягають у встановленні «дерева цілей» практичних завдань дослідження, передбаченні механізмів системної єдності наукового пізнання між методологією та практикою в теоретично обґрунтованій моделі складної системи до соціально-турбулентних умов її функціонування з досягненням бажаної ефективності, синхронізації зусиль стейкхолдерів, прогнозування та проєктування еволюційних моделей зі здатністю до трансформації (адже моделі мають адаптуватися як до змін зовнішніх, так і поряд зі змінами у кадровому забезпеченні фахівців нової генерації, спроможних до професійного розвитку) задля вироблення стратегій, що забезпечують відповідність якості досліджень, освіти, професійного розвитку.

Концепт – *нонконформізм* як поведінкова мотивація усіх учасників/стейкхолдерів організації професійного розвитку комунікативної культури у системі неперервної освіти, яка демонструє тенденції абстрагування від панівних наративів, суспільних норм й академічної спадщини для уникнення, запобігання й усунення чинників обмеження власного професійного розвитку фахівців сфери діловодства, які природовідповідно та свідомо схильні до креаційності, незалежності, волевиявлення, інноваційності в професійних сферах зайнятості/самозайнятості, особливо в галузі знань 02 «Культура та

мистецтво» (із 2024 р. – В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»); як концепт та одночасно підхід нонконформізм заздалегідь передбачає відмову від превалювання традиційних теорій та методик, спонукає до пошуку альтернативних методологій (конкретно-наукових, практики, оцінювання, системного управління) та інноватики.

Академічний космополітизм як концепт та цілісна концепція враховує консолідацію та інтернаціоналізацію згуртованості академічних шкіл у глобальному вимірі євроінтеграції освітньої аксіології для реалізації транспарентності національних методологічних культурмистецьких потенціалів з метою забезпечення нарощення методологічного потенціалу професійного розвитку комунікативної культури фахівців у системі неперервної освіти як освіти гаранта пролонгованої зайнятості впродовж життя. Характерні особливості концепту – міжнаціональна інтернаціоналізація наукових знань, освітньо-науковий універсум (простору освіти і науки), міжнародна проєктна діяльність, соціальна та академічна мобільність, демократична культура глобальної освіти, науки й інноватики, культурний плюралізм, інтернаціоналізація культури мовлення та комунікативної культури, глобальний досвід поширення інноватики модернізації систем неперервної освіти, методологічна інтеграція транскордонного рівня.

Ноосферизм як феномен сучасної ідеології, концепції Порядку денного на XXI століття та концепт наукової розвідки полягає в необхідності інтенсифікації розвитку ноосферології, механізмів і технологій соціально-економічного, еколого безпечного цивілізаційного поступу, агентом перетворення якого є суспільний інтелектуальний потенціал, що покликаний забезпечити сферу освіти, науки й інноватики через систему неперервної освіти. Основні засади ноосферизму полягають у: глобальній соціальній та екологічній відповідальності щодо застосування наукових знань, технологій із необхідністю здійснення експертно-аналітичної діяльності в досягненні питань сталого розвитку; еволюціонуванні інтелекту для досягнення екологічної свідомості; синергії освіти, науки й інноватики для досягнення високого рівня

культур-мистецького потенціалу академічного простору шляхом професійного розвитку комунікативної культури фахівців у системі неперервної освіти; футуристичних перспективах гармонізації науково-технічної, інформаційно-аналітичної, навчально-пізнавальної, інноваційної та експертної діяльності для розвитку ноосфери через культурні перетворення взаємодії Людини, Природи і суспільства. Підхід актуалізує визначну роль суспільного інтелекту, значення його взаємодії в наукознавстві, квалітології, ноосферології, метрології, безпекології для забезпечення дотримання екологічної етики та відповідальності перед прийдешніми поколіннями в гарантіях сталого розвитку; забезпечує міждисциплінарну єдність філософії науки, екології та безпеки, соціології у фундаментальних і прикладних аспектах теорії і методики професійної освіти та професійного розвитку фахівців.

Онтологічний концепт направлено на пізнання існування, змісту та природи буття у напрямах вивчення: змісту та архітектури об’єкту дослідження (система неперервної освіти та професійний розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства); структури, ієрархії існування, внутрішньо- та зовнішньо-системної взаємодії та організації, проєктування імітаційних та концептуальних моделей предмета дослідження (у теорії і методиці організації – змісту і форм компонентів моделі складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства на принципах неперервної освіти); вивчення стратегічних перспектив у векторах функціонування а цільовим призначенням; методологічних аспектів онтологічних припущень, гіпотез для розвитку теорії і методики професійної освіти та розвитку комунікативної культури фахівців.

Епістемологічний концепт застосовано для удосконалення методологічного напряму наукового пізнання теорії знань та забезпечення його організаційно-методичної основи (методика організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства), а саме природи, типів, джерельної бази знань та знань як результату суб’єкт-об’єктної взаємодії, культурного контенту інформаційних потоків, критеріальний апарат метрики

доведеності та оцінювання потенціалу знань та їх розвиненості в контексті комунікативної культури, визначення ролі усіх учасників професійного розвитку, особистісних чинників «людського фактора» у суспільному та соціокультурному контекстах їх опанування та розвитку.

Футуристичний аксіогенез як концепт сприяє обґрунтуванню дослідницьких завдань щодо явища становлення, модернізації та вдосконалення еволюційної системи цінностей у перспективах майбутнього для забезпечення цивілізаційного розвитку; передбачає, що в умовах соціальної турбулентності глобального виміру (як-то технологічної модернізації, інформатизації, інноватизації, соціокультурної трансформації форм організації комунікацій різних за призначенням професійної зайнятості фахівців сфери діловодства) забезпечується розбудова аксіологічної архітектури майбутнього суспільства загалом, сфери освіти, науки й інноватики, частково та неперервної освіти й професійного розвитку фахівців, зокрема, також формулюються культурні і аксіологічні парадигми (футуристичного бачення розвитку системних процесів формування та трансформації цінностей) для базису перетворень еволюційних моделей системної діяльності та унормування аксіологічних векторів поведінки суспільства та людини; концепт виокремлено на основі характерних особливостей – генезису та еволюції систем цінностей; міжгалузевих досліджень галузей наук і знань на основі міждисциплінарної наскрізності; прогностики ключових чинників, які визначають аксіологічні орієнтири для вироблення планів стратегічного менеджменту та проєктування моделей майбутнього розвитку; системного аналізу якості взаємовпливу інформаційно-технологічного базису та цінностей для визначення перспективних соціокультурних наративів і норм. Загалом концепт/підхід футуристичного аксіогенезу забезпечує обґрунтування стратегій розвитку на засадах сталості розбудови суспільного майбутнього, в разі, коли аксіоматика визначає підґрунтя для обґрунтування та вироблення організаційно-управлінських рішень для удосконалення соціокультурної та освітньо-наукової сфер

зайнятості поряд з гармонійною синхронізацією професійного розвитку людини, фахівців та суспільства загалом.

Для вирішення поставлених завдань було застосовано комплекс **методів дослідження**: *теоретичні – аналіз культурологічний* для здійснення педагогічних розвідок вивчення історичного генезису та етапізації усталення потенціалу культури комунікування в академічному просторі; *контент-аналіз* тезаурусу професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти й подальшій професійній зайнятості; *портфельний аналіз* як інструмент сервісу стратегії управління інституційного кейсу правового та технічного регулювання професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства в академічному просторі; *компаративний аналіз* – предметно-об'єктного поля педагогічної проблеми та дослідження практично-корисних практик професійної підготовки й розвитку фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи, у теоретичних, методичних, системно-аналітичних, системно-методологічних, концептуально-стратегічних, науково-метричних, кваліметричних аспектах організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; *праксеологічний аналіз* – ефективності моделі складної системи та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; відповідної якості освітніх послуг стандартам і настановам технічних регламентів; релевантності набутої сформованої професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти національним та міжнародним рамкам кваліфікацій; забезпечення освітніх, освітньо-професійних програм вимогам сертифікації та відповідності якості науково-технічних робіт; оцінної метрики засобів технічних регламентів системи менеджменту якості й безпеки соціокультурної організації форм у системах освіти й професійного розвитку фахівців сфери діловодства у професійній і соціальній зайнятості; *факторний аналіз* – дослідження специфіки організації й удосконалення процесів згідно цільового призначення

як методології наукового пізнання систем неперервної освіти, так і нарощення потенціалу професійного розвитку з метою забезпечення якості підготовки та сформованої професійної розвиненості комунікативної культури фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи в галузі культури і мистецтва; прогнозування, обґрунтування, розробки й прийняття адміністративних рішень; організації контролю якості й безпеки освітнього процесу як у підготовці, так й професійному розвиткові, метрики релевантності освітніх і наукових результатів педагогічної проблеми дослідження; *системний аналіз* – визначення стану та перспектив складної системи для уможливлення професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; тезаурусу системної методології, актуалізації перспектив інформаційної діяльності; виокремлення соціокультурних форм системи неперервної освіти (класифікаційні ознаки, системоутворюючі чинники, структура особливостей системи, системність і її функції); *метод аналогій* – для встановлення схожості між об'єктом дослідження в дійсності та педагогічною проблемою й об'єктами чи системами в інших галузях наук і знань для теоретичного та методичного обґрунтування проєктованої моделі складної системи; *моделювання* – концептуальне для ментальної репрезентації інформації у свідомості здобувача-дослідника у формі схем, моделей, мереж; імітаційне для дослідження системи неперервної освіти та імітації моделювання для здійснення експерименту та збору інформації щодо ефективності проєктованої моделі складної системи; *емпіричні* – педагогічний експеримент, анкетування, опитування, спостереження; *статистичні методи дослідження* для обґрунтування математичної доведеності даних педагогічного експерименту.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що *вперше* :

– *сформульовано й науково обґрунтовано* теоретичні і методичні засади професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти;

– *розроблено й обґрунтовано* концепцію дослідження і впровадження розроблених – складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти, моделі складної системи та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти з воркшопом «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури» для ефективної освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм організації за цільовим призначенням професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти;

– *сформульовано* авторські дефініції «професійний розвиток», «комунікативна культура фахівців», «ділове ком'юніті», «методологія формування комунікативної культури» та «складові архітектури ієрархії методології формування комунікативної культури»; уточнено й сформульовано поняття «складна система професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства», «система неперервної освіти», «неперервне навчання впродовж життя як система і процес розвитку», «ділова та комунікативна культура», «комунікаційний менеджмент»;

– *обґрунтовано* та *розроблено* програму дослідження та критеріальний апарат оцінювання рівнів професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти;

– *розкрито та конкретизовано* мультимодуси справочинства / документовпорядження / діловодства системи неперервної освіти (освітньо-наукових систем ЗВО) у багатоаспектному феномені – організації публічного управління та адміністрування на принципах транспарентності, партисипатії та сталого розвитку; раціональності ресурсного забезпечення освітнього процесу; соціальної та академічної мобільності в процесі здобуття освіти, профорієнтації, перекваліфікації, підвищення кваліфікації та стажування; імплементації правових і соціальних гарантій в інтеграції освітнього та наукового простору; безпековості соціокультурних форм організації ЗВО;

безбар'єрності; здоров'язбереження й психосоціальної підтримки; *виокремлено* семантичне призначення кваліфікаційних груп фахівців сфери діловодства; комплекс чинників, які впливають на потенціал методології формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системи неперервної освіти; методологічні проблеми формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системи неперервної освіти;

– *обґрунтовано та удосконалено* зміст, структуру освітніх програм професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системи неперервної освіти;

– *розвитку набули* теорія і методика професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системи неперервної освіти.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в розробленні та експериментальному упровадженні в організацію освітнього процесу провідних закладів вищої освіти складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Розроблено змістове наповнення воркшопу «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури» – прогресивних практик, творчих студій, структурно-логічних ланцюгів тем, зміст курсів профорієнтації, фахових і спеціальних, що презентовано у: навчальному посібнику «Структуризація тексту», методичних рекомендаціях «Ділові комунікації», програмах практик – переддипломної, науково-дослідницької, науково-педагогічної практики для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

Основні положення та результати дослідження впроваджено в освітній процес Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (акт впровадження № 245/2 від 05.03.2024 р.), Університету Григорія Сковороди в

Переяславі (довідка № 187 від 25.03.2024 р.), Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій (акт впровадження № 01 від 02.05.2024 р.), Закладу вищої освіти «Академія рекреаційних технологій і права» (довідка № 78/1 від 10.05.2024 р.), Національний транспортний університет (довідка № 708/02 від 17.02.2025 р.).

Особистий внесок здобувача. Наукові положення дисертації, які запропоновано до захисту, належать авторці. У статтях, які опубліковано в наукових фахових виданнях України, здійснено класифікацію е-тестів оцінювання успішності фахівців та виокремлено програмні засоби системи е-тестування (зокрема із завданнями в невербальній або вербально-невербальній формі) [2]; обґрунтовано застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення дистанційної освіти в ЗВО [3]; зарубіжних наукових періодичних виданнях так і виданнях, віднесених до міжнародних наукометричних баз даних обґрунтовано специфіку, соціальне значення та роль інформаційних ресурсів у формуванні комунікативного простору культури в суспільстві [12]; виокремлено функціональні, лінгвопрагматичні та семантичні аспекти молодіжного сленгу англійською мовою в Інтернет-комунікації [13]; обґрунтовано процес вербалізації негативної семантики комунікації та здійснено диференціацію ознак здатності передавати негативну інформацію із супутнім оцінним та емоційно-експресивним навантаженням [14]; алгоритмізовано перетворення семантичного профілю в контексті соціокультурного впливу на рівнях (фундаментальний, динамічний та синергетичний) та форматах (стабільний і динамічний) [16]; здійснено добір теоретичних аспектів удосконалення тезаурусу, розроблено практичні рекомендації процедур документовпорядження для забезпечення публічного управління та адміністрування ЗВО [17]; здійснено аналіз комунікаційних стратегій у менеджменті соціокультурної діяльності [20]; виокремлено роль комп’ютерних технологій (у т. ч. віртуальної та доповненої реальностей) в освітньому процесі з метою формування відкритої та доступної системи вищої освіти [21].

У тезах охарактеризовано перспективи розвитку вищої освіти в інформаційному суспільстві [24]; у наукових працях, які додатково відображають наукові результати дисертації: проаналізовано структурно-композиційні особливості листа (на зразках листів О. Довженка) у контексті епістолярію [27]; з'ясовано принципи переходу синтаксем із формально-синтаксичної в семантико-синтаксичну площину [30]; проаналізовано та актуалізовано сучасні словотвірні тенденції розвитку української фізико-технічно термінології [31]; здійснено аналіз тезаурусу інформаційної грамотності, охарактеризовано значення її формування в інформаційному суспільстві [39].

У навчальному посібнику «Структуризація тексту» підготовлено підрозділи: «Мовні зв'язки між компонентами тексту», «Структура тексту, типи й стилі мовлення» та «Лінгвістичний аналіз тексту» [34]; у методичних рекомендаціях «Ділові комунікації» підготовлено: вступ, теми «Ділова комунікація як елемент професійної діяльності» та «Законодавчі та культурні аспекти ділового спілкування» [35]; у робочих програмах практики для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» підготовлено: вступну частину та розділ 1 «Зміст і завдання практики, порядок її проходження» [36]; вступ та розділ «Завдання на проходження науково-дослідницької практики та підведення підсумків практики» [37]; розділи – «Зміст і завдання практики, план (порядок) її проведення», «Термін практики» та «Бази практики» [38].

Апробація матеріалів дисертації. Основні теоретичні положення та практичні результати обговорювалися на міжкафедральних семінарах і на щорічних звітно-наукових конференціях викладачів Українського державного університету імені Михайла Драгоманова впродовж 2015–2021 рр. Основні положення дослідження обговорено на форумах, круглих столах, науково-практичних і методичних конференціях різного рівня:

- *міжнародних* – Міжнародний круглий стіл «Інформація та соціальні комунікації сучасного світу: тренди глобалізації (Київ, 2021); Міжнародна

науково-практична конференція «Vin Smart Eco» (Вінниця, 2023); Міжнародний форум «Модернізація педагогічної освіти у глобальному вимірі безпеки соціально-турбулентного світу» (Київ, 2023); ІІ Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми та інновації професійної і технологічної освіти: реалії, досвід, перспективи» (Чернігів, 2024), VII Міжнародна науково-методична конференція «Передові технології реалізації освітніх ініціатив» (Переяслав, 2024)*;*

- *всеукраїнських* – Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інформаційно-документаційна освіта: проблеми та перспективи» (Київ, 2018, 2019), Арватівські читання – 2022 (Ніжин, 2022); Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми професійної підготовки за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа: номенклатура, зміст і методики викладання фахових дисциплін» (Київ, 2022); Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція до Дня української писемності й мови «Українська мова: вчора, сьогодні, завтра в Україні і світі» (Київ, 2022); IV та IV Всеукраїнська науково-практична конференції «Інформаційна діяльність: історія, сьогодення, майбутнє» (Київ, 2023, 2024).

Кандидатську дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.01 – українська мова на тему «Кількісні способи дієслівної дії в українській мові» було захищено у 2005 році у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова (Київ). У тексті докторського дослідження матеріали кандидатської роботи не використовуються.

Публікації. Основні теоретичні та практичні результати дослідження презентовано у 42 публікації, серед розділ монографії; 10 статті у наукових фахових виданнях України в галузі педагогіки, 10 статей у зарубіжних наукових періодичних виданнях і виданнях, віднесених до міжнародних наукометричних баз даних, з них 5 у наукометричній базі Web of Science; 5 публікацій у збірниках матеріалів конференцій, навчальний посібник,

методичні рекомендації та 3 програми практики у співавторстві; 11 статей, що додатково розкривають зміст дисертаційної роботи.

Структура й обсяг роботи. Дисертація містить анотації українською й англійською мовами, вступ, п’ять розділів, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел. Основний обсяг дисертації складає 393 сторінки, серед них 10 рисунків і 25 таблиць.

РОЗДІЛ 1.
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ДІЛОВОДСТВА У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

1.1 Культурологічний аналіз педагогічної проблеми дослідження історії тезаурусу комунікативної культури в сфері освіти, науки й інноватики

Соціально-економічна ситуація в Україні потребує активних агентів її перетворення в системі неперервної освіти як спроможної архітектури для трансформаційних процесів у забезпеченні якості й безпеки життєдіяльності суспільства, особливої актуальності зазнає фокус професійного розвитку особистості в контексті сталого розвитку суспільства. Одним із ефективних шляхів вирішення цієї проблеми є реалізація концепції неперервної освіти, яка сприяє формуванню і професійному розвитку особистості протягом усіх етапів її життєвого циклу, що включає як етапи фізичного та соціально-психологічного дозрівання, так і періоди старіння, коли актуальним стає завдання компенсації втрачених сил та можливостей.

Ідеї генерації неперервної освіти було започатковано мислителями Стародавньої Греції – Аристотелем, Сократом, Платоном, які підкреслювали значення сталого духовного зростання людини [252, ч. 1; 12]. У Великій дидактиці Я. А. Каменського обґрунтовано необхідність формування, забезпечення та підтримки неперервної освіти як головного життєвого завдання [293]. Зміни в соціально-економічній ситуації та науково-технічні досягнення XIX століття стали важливим поштовхом для подальшого розвитку концепції неперервної освіти.

Нині тлумачення дефініції «неперервна освіта» в контексті формування соціальної політики держави передбачає організацію умов для загального та професійного розвитку особистості, сприяє накопиченню та відтворенню професійного та культур-мистецького потенціалу суспільства, а також

інтенсифікує передумови соціально-економічного та екологобезпечного розвитку України, особливо в глобальних викликах соціальної турбулентності в геополітичних загрозах. Для світової спільноти це є важливим чинником збереження та розвитку національних культур, а також запорукою міжнаціональної популяризації морально-етичних цінностей у сфері освіти, науки та інноватики [263, 294].

Це пояснюється зростанням значущості «людського фактору» в економічному, соціальному та екологобезпечному розвитку, поширенням ідей демократизації суспільства та освіти, демографічними змінами, які супроводжуються збільшенням тривалості життя, а також широким упровадженням ІКТ, що розкривають нові можливості для індивідуалізації, студентоцентрованого та дистанційного, мережевого форм навчання.

Система неперервної освіти, як соціальна інституція, повсякчас взаємопов'язана з історієграфічними, культурологічними та освітніми процесами в умовах соціальної турбулентності суспільства, тож її системний аналіз є важливим для розуміння історико-культурного контексту та еволюції генерації ідей, що витримали випробування на різних етапах суспільного розвитку.

Актуальні проблеми неперервної освіти досліджено в наукових працях українських учених таких, як С. Гончаренко [48], І. Зязюн [78, 79], В. Кремень [98], Л. Лук'янова [112, 113], Н. Ничкало [141, 142, 143, 144, 145, 146], В. Огнев'юк [284; 139] та інших.

Аналіз наукової літератури свідчить про актуальність модернізації неперервної освіти у країнах-партнерах, зокрема дослідження розвитку системи неперервної освіти вважаємо актуальними в контексті розвитку пріоритетних напрямів країн – Французької Республіки (Л. Ведерникова, К. Онушкін), Федеративної Республіки Німеччина, Швеції, Сполученого Королівства та Республіки Польща (Й. Ольбріх, С. Ларссон, Б. Ґуставссон, Дж. Норбекк, Г. Нордвалл, Дж. Куліч, П. Джарвіс, Т. Малішевський).

У межах дослідження системи неперервної освіти, яка активно розвивається в Україні, виокремлено плеяду науковців таких, як Л. Сігаєва, О. Огієнко, С. Сисоєва, Л. Ковальчук, Н. Абашкіна, В. Кудіна, М. Головатий [164, 13, 92, 111, 254, 274].

Локальною метою педагогічного дослідження є здійснення історичної ретроспективи та культурологічний аналіз стану та перспектив розвитку системи неперервної освіти в Україні, що дозволить сформувати об'єктивне розуміння історії освітньо-наукового процесу та соціокультурної спадкоємності між попередніми поколіннями педагогів і сучасними, між теоретико-методологічними основами неперервної освіти та її практичною реалізацією, а також виявити тенденції розвитку й уникнути помилок у плануванні подальшого удосконалення системи освіти в Україні.

Історія розвитку неперервної освіти є однією з ключових складових вітчизняної історії у сфері освіти, науки й інновацій, яка охоплює всі аспекти суспільного життя – від економіки (за економічними видами діяльності) до духовності, із врахуванням повсякденного життя.

Витоки формування системи неперервної освіти на українських землях сягають ще епохи Київської Русі. Високопосадові державні, культурні та релігійні діячі активно використовували геополітичні можливості етапів розвитку свого часу для забезпечення перспектив освіти та виховання молоді. Після прийняття християнства на Русі, її народи стали частиною світового культурного простору, сприяючи розвитку літератури, мистецтва, освіти та науки. Упродовж XI-XII століть Київська Русь досягла великих успіхів у поширенні грамотності та організації шкіл, не поступаючись за рівнем освіти західноєвропейським країнам. Однією з особливостей цього періоду стала самоосвіта, яка активно практикувалася в Київській Русі, у той час як на Заході це явище було маловідомим. Саме завдяки цьому доросле населення Київської Русі активно брало участь у всіх сферах економічного, соціально-політичного та культурного життя країни [44; 244].

Установлено, що Володимир Мономах у власному «Повчанні дітям», звертаючись до нащадків і всіх християн, наголошував на важливості не лише боротьби з власними недоліками, а й розвитку розумових здібностей, моральних якостей та постійного навчання впродовж життя. Педагогічні настанови Володимира Мономаха не лише пропонували принципи виховання для молоді, але й закладали основу для розуміння необхідності неперервного навчання [25; 27].

Одним із принципів освіти Київської Русі був демократизм, який виражався в доступності знань для всіх, незалежно від статі. Важливим аспектом була рівність жінок і чоловіків в освітньому процесі. Багато дівчат навчалися в спеціальних жіночих школах і училищах, де вони опановували риторику, філософію, мистецтво, а також вивчали етику, іноземні мови й європейські культурні традиції. Окрім цього, вони здобували знання з медицини, народної мудрості та етнічної культури [277].

Коли українські жінки опинялися за межами Батьківщини, вони завжди зберігали гідність, активно поширюючи знання, та здійснювали значний внесок у розвиток освіти і культури країн, де жили. Про це свідчать зарубіжні історичні джерела, такі як «Історія датських королів», «Хроніка Гельмольда», «Хроніка Польська, Литовська, Жмудська і всієї Русі», у яких згадується «вихованість, гордість за своє походження», «велич духу» і подібні характеристики [52].

Яскравим прикладом належної якості освіти, культури й виховання є доньки Ярослава Мудрого – Єлизавета, Анна та Анастасія, які здобули домашню освіту, знали історію, культуру і мистецтво Українського народу. Використовуючи найбагатшу бібліотеку Європи того часу, бібліотеку батька, вони поглиблювали власні знання про інші країни, вивчали латину, грецьку мову та інші європейські мови. Старша донька Ярослава Мудрого, Єлизавета Ярославна, стала королевою Норвегії в 1047 році та продовжила свою освітню діяльність у королівстві. Друга донька Ярослава Мудрого, Анна Ярославна, стала другою дружиною французького короля Генріха I (1031–1060 рр.) і

заснувала першу школу в Парижі та привезла у Францію унікальну реліквію – Євангеліє, написане кирилицею, яке стало символом коронації французьких королів на наступні майже 700 років [97].

Після смерті чоловіка Анна Ярославна продовжувала активно працювати над реформами в галузі освіти та культури у Франції, підтримуючи зв'язки з Київською Руссю-Україною. Високоосвіченою була і її донька Едігна, яка приїхала здобувати освіту в Україну. Менша дочка Ярослава Мудрого, Анастасія Ярославна, яка стала угорською королевою, також активно брала участь в культурно-освітньому житті Угорщини, долучалася до заснування монастирів та шкіл, зміцнювала взаємини між українським і угорським народами. Також відомі імена Євпраксії, сестри князя Володимира Мономаха, та Кунгути, дочки чернігівського князя Ростислава Михайловича, високий рівень освіти і культури яких сприяв розвитку системи освіти в Київській Русі та покращенню міжнародного партнерства, підвищуючи імідж України в Європі.

Наші пращури в епоху Київської Русі досягли значних успіхів у державотворенні, культурі, освіті та духовності, оскільки було сформовано різноманітні міфологічні та фольклорні традиції, унікальні пам'ятки народно-ужиткового мистецтва. У Києві функціонували важливі культурні та освітні осередки, які виконували роль позашкільного навчання, зокрема при Софійському соборі, княжому дворі та в Києво-Печерській лаврі готували висококваліфікованих спеціалістів у різних галузях культури, мистецтва і науки. Бібліотека Ярослава Мудрого в Києві, найбільша в Європі на той час, містила близько 900 томів різних наукових знань, що дозволяло як молоді, так і дорослому населенню здобувати освіту.

У домонгольський період церква як релігійний важіль впливу часто ставала осередком народної освіти і виховання, оскільки при церквах існували та розвивалися початкові школи для місцевого населення. Священники й дяки відігравали важливу роль у поширенні початкової освіти, навчаючи дітей і дорослих читати та писати. Члени духовенства були «освіченими» і мали

доступ до навчальних матеріалів, головним чином до церковно-богослужбових книг. Через дефіцит письмових матеріалів та відсутність спеціальних підручників, церковні книги використовували як навчальні посібники. Спочатку вивчали азбуку і склади, потім переходили до читання Часослова, а згодом Псалтиря та «Апостола». Цей спосіб навчання виник під впливом візантійських шкіл XI-XII ст. і відповідав культурним та економічним умовам того часу. Він став традиційним і поширився на новгородські та московські землі, зберігався серед простого народу й підтримувався до революції 1917 року, незважаючи на розвиток урядових шкіл у середині XIX ст. [287; 266].

Самоосвіта поширювалась і за часів Галицько-Волинського князівства, де її роль була подібна до бесід і диспутів філософів у стародавній Греції. У Галицько-Волинській Русі, як і в інших землях Київської Русі, було багато людей, які прагнули до знань, що стало важливою частиною їх культурного життя.

Українське письменство домонгольської епохи свідчить про те, що рівень шкільної освіти в Україні був на рівні, а іноді й перевищував освіту Візантії того часу. Протягом тривалого періоду територія України знаходились під культурним впливом Візантії, і тому політичний та економічний занепад Візантійської імперії у XII ст. і негативно вплинув на освітню ситуацію в Україні. Окрім того, князівські міжусобиці та напади кочівників ще більше дестабілізували політичну ситуацію, що перешкоджало розвитку освіти. Тому в XIII столітті спостерігається занепад культурного життя, особливо після монголо-татарської навали. Осередки культурного життя переміщуються на захід, до Волині та Галичини [88].

У XIII–XIV століттях відбувається культурний підйом у Західній Європі, що також позначається на українських територіях, об’єднаних з Литвою та Польщею. З ослабленням Візантії та її культурного впливу, Україна починає відкриватися для європейських культурних впливів. Однак освіта в Україні та її шкільна система зберігають традиції минулих часів майже до кінця

XVI століття. У цей період представники духовенства продовжують бути основними вчителями, а церковно-богослужбові книги залишаються основними підручниками. Значну роль в освіті починають відігравати дяки, які разом з іншими титулами, такими як «дідаскал» чи «магістер», отримують також титул «бакаляр», оскільки вони навчали дітей без огляду на їх соціальний статус. Однак інформація про цей період досить обмежена, і більшість відомостей з'являються в доступі в XVI столітті [291].

Для тих, хто отримав початкову освіту, самостійне читання стало єдиним шляхом для здобуття додаткових наукових знань. У XIV–XVI століттях вплив літературної спадщини отримав пріоритетний статус у поширенні серед населення, до попередніх текстів додавались нові, головним чином перекладні, хоча іноді й оригінальні роботи. Як і в попередні часи, Візантія залишалась культурним орієнтиром для Київської Русі, і зв'язки з нею підтримувались настільки, наскільки це було можливим. Однак із занепадом Візантії під турецьким пануванням (починаючи з 1453 року), освіта фактично деградувала.

Між тим поширення гуманістичних ідей у період реформації сприяли розвитку освіти та науки в Західній Європі, де виникали нові університети та школи. Зокрема Краківський університет, заснований у 1400 році, став важливим освітнім центром для Польсько-Литовської держави. Реформація викликала значний інтерес до освіти, оскільки лютерани, кальвіністи та соцініани приділяли значну увагу закладам освіти як засобу поширення релігійних учень. Протестантські школи з'являлись у Німеччині (м.Віттенберг, Кенігсберг) та Швейцарії (м.Женева, Базель), й українська молодь активно вступала до них, опановуючи не тільки гуманітарні знання, а й протестантські релігійні погляди [155].

Проте значний вплив у XV столітті на українську молодь здійснили латинські Речі Посполитої, а також єзуїтські школи, що з'явилися в Польсько-Литовській державі в середині XVI століття. Знання, які надавали католицькі та протестантські школи, значно перевищували рівень освіти в православних школах України й забезпечували практичні вимоги тогочасної держави. Тому

представники вищих верств українського суспільства охоче вступали до цих шкіл, щоб підготуватися до виконання адміністративних та судових обов'язків [283].

У XVI столітті в Україні виникає нова соціальна верства – козацтво, яке стає найбільш виразним представником українського народу, його ідей та духовних цінностей. Як зазначила письменниця Оксана Забужко, «заснування запорізького козацтва пов'язано з Дмитром Вишневецьким, а його ідеологічне оформлення здійснив Костянтин Острозький» [70]. Дійсно, Костянтин Острозький, видатний патріот і меценат, заснував у 1576 році Острозьку академію як перший заклад освіти в Україні, що став освітнім осередком для дітей, молоді та всіх, хто прагнув її опанувати. Уклавши власні кошти в розвиток академії, К. Острозький ініціював відкриття народних шкіл у Володимирі-Волинському та Турові [276].

При Острозькій академії у 1581 році заснована друкарня, де Іван Федоров видрукував першу в історії повну церковнослов'янську Біблію. Це видання стало результатом десятилітньої праці учених і перекладачів. Високий рівень освіченості перекладачів на той час, прагнення досягнути рівня західноєвропейських країн, де Біблію вже переклали на національні мови, а також прогрес культури друкарства, забезпечили авторитет української церкви та освіти. Це стало свідченням того, що актуальність і вагомість освіченості в Україні були завжди під пильною увагою.

У цей період також формується ідеологія, що стала основою для діяльності, вчинків і поведінки багатьох патріотів, представників різних верств українського суспільства, зокрема козацтва та інтелігенції. Створення Запорізької Січі як національно-духовної та військової організації надало змогу козакам обороняти волелюбні заповіді попередніх поколінь, віддано підтримувати наслідування та плекання української мови, культури, просвітництва та православного віросповідання. У полкових і сотенних козацьких устроях розвивали гуманне ставлення до рідної землі та народу [23; 138].

Відомо, що у вітчизняних школах учні не лише опановували грамоту, але й вивчали особливості козацької вдачі, військової майстерності й актуалізували суспільну роль козацтва. Освітні матеріали, зокрема такі як «Козацька читанка», що збереглися до нині, поєднували не лише історію, географію, медицину, астрономію та арифметику, але й універсали та договори українського гетьманства. Це свідчить про те, що учні козацьких шкіл отримували практичні знання, які сприяли активній політичній та дипломатичній участі в державному та громадському житті.

У період Козацької доби українська еліта пильно стежила за тим, щоб народ не лише отримував базові знання, а й постійно підвищував морально культурний освітній рівень, що сприяло підготовці вітчизняних кадрів, особливо у сфері державного регулювання. Із середині XVIII століття в Гетьманщині патріотично налаштована козацька старшина та представники інтелігенції домоглися, спочатку в Батурині, а поспіль у Глухові, щоб з'явилася унікальна вища школа, яка здійснювала підготовку кваліфікованих управлінців для служби в адміністративних, судових та інших інституціях козацької держави. Цей освітній заклад – Канцелярський курінь – був розташований при Генеральній канцелярії Гетьманщини. Основними навчальними предметами були камеральні фінансово-економічні дисципліни, а саме: право, вищий етикет, верхова їзда та музика. Випускники Канцелярського куреня обіймали посади в державному апараті, а також ставали військовими канцеляристами, протоколістами, істориками, політиками та діячами науки й освіти України. Таким чином Канцелярський курінь був за своєю суттю на кшталт до сучасних програм післядипломної освіти та виконував важливу місію щодо підготовки національних кадрів для сфери державного призначення в Україні.

Суспільно важливий досвід неперервної освіти, який здобували в братських школах України в XVI-XVII століттях, нині часто недооцінюється. У протиборстві з католицьким духовенством братчики започатковували школи, зводили шпиталі та православні церкви, відкривали друкарні для випуску

українських книг та перших підручників. Ідеологія просвітництва постала головним інструментом їх боротьби [287].

Братські школи, які учені іменують слов'яно-греко-латинськими, були першими українськими гімназіями, створеними для боротьби проти колонізації та окатоличення українців через навчання грамоти дітей, молоді та всіх охочих здобути знання. Керівники братств чітко усвідомлювали, що неосвіченість і архаїчність лише сприяють пригнобленню українського народу. Започатковуючи школи вищих освітніх рівнів, побратими намагалися забезпечити, як зазначалося в тогочасних документах, щоб «не був їх рід безсловесним через своє неуцтво» [206; 222; 249].

Першою братською школою вищого освітнього рівня в Україні стала школа Львівського братства, заснована в 1586 році, яка значно перевершувала тогочасні західноєвропейські заклади освіти в питаннях організації навчання та шкільного життя. Високий рівень освіти у братській школі підтверджується наявністю в бібліотеці творів не лише українських, а й класичних грецьких, латинських та західноєвропейських авторів. Зокрема грецька література була представлена творами авторів різних періодів її розвитку: класичного (Езоп, Піндар, Еврипід), елліністичного (Геліодор, Аполлоній Александрійський, «Александрія» Лікофрона Халкідського), греко-римського (Лукіан Самосатський), візантійського («Бібліотека» Фотія, коментарі до «Іліади» Євстафія, єпископа Фессалонікійського). Бібліотека також містила твори видатних політичних ораторів античності, таких як Ісократ і Демосфен, а також збірки промов та епіграм грецьких поетів, греко-латинське видання апокрифів та інші важливі доробки. Серед римських авторів були твори Вергілія, Овідія, Горація та Ціцерона, а також латинські видання італійських гуманістів, зокрема Ф. Петрарки та Піко да Мірандоли.

Школа виявилася взірцем для побратимів серед закладів освіти, які започатковано в таких містах як Перемишль, Рогатин, Замостя, Київ, Вінниця, Кам'янець-Подільський, Кременчук, Луцьк та інших. Наприкінці XVI – на початку XVII століття в Україні діяло близько 30 аналогічних шкіл [82].

У братських школах опановували мови у два етапи: спершу греко-слов'янську, а поспіль – латино-польську. Панівним вважали вивчення слов'янської мови, оскільки вона була мовою релігійних і наукових текстів. Грецька мова, у свою чергу, допомагала освоїти античну науку на високому рівні. Латинську мову спочатку не вважали необхідною, адже нею оперували в католицьких богослужіннях. Проте з часом братчики зрозуміли важливість латини, адже це мова західної науки, що надавала можливості продовження освіти в західних навчальних закладах. Польську мову інтегрували в освітній процес здебільшого через вимоги влади розбудовувати школи. У першій чверті XVII століття було розпочато викладання української мови.

Тому школа розпочала працювали спершу на Подолі при Братському монастирі, і вже поспіль в ній засновано друкарню та паперову фабрику. На початках етапів Київська братська школа отримувала значну матеріальну підтримку від Гальшки Гулевичівни (Лозки Єлизавети), освіченої жінки та патріотки. Деякі дослідники вважають, що вона вирішила зробити свою фундацію під впливом Івана Борецького, ініціатора створення школи для братства в Києві, оскільки раніше він учителював і був ректором Львівської братської школи [226].

Значну підтримку братська школа отримала й від гетьмана Війська Запорізького Петра Конашевича-Сагайдачного, який був не лише видатним полководцем, а й мудрим політиком, що розумів значення національного просвітництва та виховання. Після здобуття перемоги в Хотинській битві 1621 року, коли турецьку армію було зупинено, адже Європі загрожувала небезпека, Петро Сагайдачний отримав визнання як «рятівник Європи». Як зазначав ректор Київської братської школи Касіян Сакович, «Греція має своїх героїв, а Україна – Петра Сагайдачного». У 1621 році він вступив до Київського братства разом із усім військом, чим убезпечив і захистив братство та школу, що сприяло розвитку просвітницької діяльності на українських землях [52].

Традицію надання підтримки Київської братської школи продовжили наступні гетьмани Війська Запорізького, зокрема Іван Петражицький, Богдан

Хмельницький, Іван Самойлович та Іван Мазепа. Ректорами Київської братської школи ставали видатні діячі того часу, зокрема Іов Борецький, який був не лише викладачем, але й активним прихильником поширення освіти серед народу і вважав, що прогрес суспільства залежить від освіченості. Його діяльність було спрямовано на пробудження національної свідомості українців та захист православної церкви.

Наступний ректор Мелетій Смотрицький також був видатним діячем, що виступав проти полонізації та окатоличення українців. Як вірний син свого народу, він наголошував на важливості рідної віри й освіти для всіх українців. Своїми закликами до навчання сприяв розвитку просвітницької діяльності на українських землях і підкреслював важливість збереження української ідентичності через освіту та моральне виховання [115].

Зосередження культурних діячів у Києві сприяло перетворенню міста на важливий культурний центр, чий вплив виходив за межі України. Наприклад, за прикладом Київської братської школи було реорганізовано школу Могильовського братства в Білорусії. У 1640 році випускник Київської братської школи – майбутній викладач і ректор, Софоній Почаський, був відправлений до Молдавського князівства для організації школи за київським зразком. Таким чином, просвітницька діяльність українського братства стала прикладом для інших народів, що сприяло поширенню неперервної освіти.

На базі об’єднаних Київської братської та Лаврської шкіл у вересні 1632 року створено новий заклад освіти. Об’єднана інституція розпочала функціонувати на Подолі, на місці попередньої школи братства. Після цього значно покращилася її матеріальна база, а з 1633 року цей заклад отримав визнання від польського уряду та став колегією, що дозволило викладати в ній філософію. Братство визнало Петра Могилу фундатором цієї колегії [279].

На початках колегія включала не тільки чотири нижчих класи (фара, інфіма, граматика, синтаксими), а й класи поетики, риторики та філософії. Лекції здебільшого читалися латинською мовою, як і в університетах Західної Європи того часу. Києво-Могилянська колегія також мала під своїм

керівництвом мережу шкіл у Вінниці (заснована в 1634 році і перенесена в 1639 році до Гощі) та Кременці (відкрита в 1636 році за участю Лаврентія Древинського та Данила Малинського).

Києво-Могилянський колегіум став стабільним, юридично забезпеченим і матеріально незалежним закладом освіти, що слугувало запорукою його довговічності. Завдяки діяльності колегіуму в Україні зростала кількість освічених людей, учителів початкових шкіл та «мандрівних учителів».

Юридичний статус академії колегіум отримав завдяки грамоті Петра I від 26 вересня 1701 року. За статутом, передбачалося навчання усіх достойних бажаючих. Студентами були діти української аристократії, козацьких старшин, козаків, міщан, священників та селян. Здобували освіту вихідці з різних регіонів України, а також з Росії, Білорусі, Сербії, Чорногорії, Болгарії, Молдови, Греції, Угорщини та інших країн. Вікових обмежень для вступу не існувало, а студенти зараховувалися у віці від 11 до 24 років. Щорічно навчалося близько 2000 студентів [268].

Випускники академії ставали видатними громадськими, політичними, державними діячами, письменниками, поетами, художниками, композиторами, працювали в різних напрямах суспільної та культурної діяльності й організовували заклади освіти, поповнювали органи складів управління Війська Запорізького, працювали в державних установах України та Європи, а також сприяли проведенню прогресивних реформ у XVIII столітті. Києво-Могилянську академію та її випускників знали в багатьох європейських країнах.

Києво-Могилянська академія відіграла вирішальну роль у розвитку освіти та науки в Україні, оскільки стала джерелом наукових знань, наснаги, сили та патріотизму, а також важливим науковим центром для слов'янського світу. Діяльність закладу вищої освіти протягом двох століть мала універсальне значення для освіти. В Академії розвивали викладання рідної мови та української літератури, створювалися літературні та поетичні твори, а також був заснований перший театр в Україні. Важливу роль у процесі здобуття

освіти та виховання молоді відігравала бібліотечна справа Києво-Могилянської академії. Бібліотеку було відкрито для всіх, хто прагнув здобути знання. Напередодні власної смерті Петро Могила передав Академії 2131 книгу, започаткувавши традицію дарування книг закладам освіти. Багато значних книжкових зібрань було передано до бібліотеки такими діячами, як Єпіфаній Славинецький, Симеон Полоцький, митрополити Димитрій Ростовський, Рафаїл Заборовський, Тимофій Щербацький, а також гетьман Іван Мазепа. У 1768 році створено окрему бібліотеку для мало- та незабезпечених студентів, яку заснував випускник Академії, історик Н. Батиш-Каменський, і новостворена бібліотека вже налічувала близько 12 тисяч книг, зібраних з різних країн Європи та Росії. Тут зберігалися не лише книги, а й літописи, хроніки, полемічні праці, лекції професорів і наукові роботи студентів.

Завдяки діяльності братських шкіл, зокрема Київської колегії, а пізніше академії, значно зросла кількість освічених людей в Україні. У своїх записах Павло Алеппський, який подорожував Україною у 1654 і 1657 роках, зазначав, що багато чоловіків і навіть жінок уміли читати. Таку ж оцінку рівня грамотності дав і французький мандрівник Гійом Левассер де Боплан, який зазначав, що майже кожна українська жінка вміла читати та писати. Це свідчить про те, що прагнення до грамотності та набуття знань глибоко вкорінене в національній українській культурі та залишалося важливим навіть під час козацької доби. Більшість українців розуміли важливість освіти та прагнули отримати базові знання, що стало можливим завдяки започаткованим школам як навчально-виховним осередкам, а також самоосвіті українців.

Києво-Могилянська академія зіграла вирішальну роль у розвитку освіти в Україні, особливо як інституція джерела наукових знань, мудрості, натхнення та патріотизму; була науковим центром для слов’янського світу. Протягом двох століть її діяльності вона мала величезне значення для освітнього процесу. Саме в Академії розвивалася українська літературна мова, література та поезія, а також був заснований перший український театр. Вихованці Академії стали

визначними постатями в історії освіти, науки, літератури й поезії, а також у боротьбі за незалежність України.

Бібліотека Києво-Могилянської академії відіграла важливу роль у процесі освіти та виховання, надаючи доступ до знань усім охочим. За кілька років до своєї смерті Петро Могила передав академії 2131 книгу, започаткувавши традицію дарування книг закладам. Згодом значні книжкові зібрання до бібліотеки передавали видатні діячі, серед яких Єпіфаній Славинецький, Симеон Полоцький, митрополит Димитрій Ростовський, а також гетьман Іван Мазепа. У 1768 році була заснована окрема бібліотека для бідних студентів, яку заснував історик Н. Батиш-Каменський. У 1780 році всі бібліотеки об'єднали, і кількість книг у новоствореній бібліотеці досягла близько 12 тисяч екземплярів. Це зібрання включало книги, видані в Україні, Росії, Білорусії та загалом у Європі, а також літописи, хроніки й наукові праці.

Завдяки діяльності Київської колегії, а пізніше й академії, кількість освічених людей в Україні значно зросла. Сирієць Павло Алеппський відзначав, що в Україні багато чоловіків і жінок вміли читати, а французький мандрівник Гійом Левассер де Боплан писав, що майже кожна жінка-селянка в українських землях була грамотною. Це свідчить про те, що прагнення до знань було глибоко вкорінене в українського народу, і навіть у козацьку добу більшість людей усвідомлювали важливість освіти, звертаючись до початкових шкіл, навчально-виховних центрів або самоосвіти.

Братства й братські школи, зокрема Київська колегія, діяли понад два століття й мали значний вплив на розвиток національної освіти, оскільки не лише згуртували людей навколо спільної національної мети, але й стали фундаментом для побудови системи освіти в Україні, включаючи неперервну освіту та освіту дорослих, зокрема сприяли розвитку книгодрукарства. Вихованці братських шкіл були обізнані в науці та освіті й ставали мандрівними учителями, які несли знання й формували національну свідомість у селах і містах, поширюючи українську культуру та освіту.

Наукові зведення стислого огляду розвитку української системи освіти, зокрема неперервної, що в період козацької доби, слід відзначити важливу рису: вітчизняна, освітньо-наукова система середньовіччя, спираючись на досвід європейських країн, створила передумови для унікальної та самобутньої моделі освіти для всього населення України. Це забезпечило практично тотальну грамотність громадян, сприяло формуванню та розвитку української духовної, військової, світської й наукової еліти.

Занепад, що охопив сферу освіти в Україні, зокрема на початку XIX століття через диктаторську політику царського уряду, став причиною появи системи позашкільної неперервної освіти, яку започатковано завдяки ініціативі прогресивної частини громадськості, яка об'єднувалася в освітні товариства, комітети та комісії [24]. Значна плеяда українських учителів усвідомлювали соціальну значущість своєї праці та здійснили вагомий внесок у розвиток освіти, науки, культури та громадської думки в Україні. Відомі діячі науки, такі як Б. Грінченко, С. Васильченко, М. Коцюбинський, Т. Лубенець та інші стали народними вчителями, робота в школі для яких була справжнім сенсом життя, виразом власних їх переконань.

У середині XIX століття мережа позашкільної освіти в неперервній освіті (освіти дорослих) включала недільні школи, вечірні та повторні класи, народні читання та бібліотеки. Перші недільні школи з'явилися в Києві в 1859 році завдяки студентській молоді на чолі з Федором Вороним, а також Яковом Бекманом і Митрофаном Муравським. Популяризації цих шкіл сприяли Микола Пирогов, попечитель Київського учбового округу, та Платон Павлов, професор історії в Університеті Святого Володимира. У 1856-1861 роках здійснено спробу звести до єдиного стандарту типи шкіл і забезпечити їх взаємозв'язок, започатковано освітню систему, яка включала кілька рівнів: початкові училища, гімназії, вищі технічні навчальні заклади, університети, а також недільні школи для дітей і дорослих (до 1862 року в Україні працювало 111 недільних шкіл) [292; 73].

У цих школах було забезпечено викладання переважно світських предметів, зокрема географії, історії, природознавства, основ сільського господарства, гігієни. Викладання здійснювалося українською мовою, і вчителі активно боролися за її офіційне визнання в школах. Ці заклади інтенсивно здобували популярність серед населення, що викликало невдоволення царської адміністрації. У 1862 році через підозру в революційній пропаганді всі недільні школи закрито, однак через два роки під тиском громадськості влада була змушена знову дозволити їх функціонування.

Початкові народні училища прирівнювали недільні школи до загального типу початкових закладів освіти з чітким завданням: «укріплювати в народі релігійні й моральні принципи та поширювати початкові знання». Вони були орієнтовані на робітників і ремісників, які не мали змоги здобути освіту в традиційних закладах. Ці школи перебували під пильним наглядом міністерських чиновників, а з 1891 року також під контролем духовного відомства.

Недільні школи почали відроджуватися тільки з 70-х років XIX століття, хоча, наприклад, приватна недільна школа Христини Алчевської в Харкові продовжувала працювати безперервно, незважаючи на всі труднощі впродовж другої половини XIX століття. Її самовіддана праця на користь народної освіти забезпечила Х. Алчевській статус найкращого педагога того часу. Першим поступом у педагогічній діяльності Х. Алчевської вважається подія заснування в 1862 році Харківської приватної жіночої недільної школи. Однак її педагогічна діяльність розпочалася набагато раніше. Згадуючи в щоденнику власне дитинство, Х. Алчевська писала про те, як полюбила народ і бідних людей, зокрема кріпосних дівчат, які працювали в її батька. Вона згадує, як їй подобалося читати їм вголос, і це стало першим кроком Х. Алчевської до зв’язку з народом [239].

Відвідуючи сільську школу, Х. Алчевська вподобала навчати дітей і вирішила присвятити власне життя освітній діяльності. Її вибір був яскравим прикладом для багатьох прогресивних молодих людей того часу; Х. Алчевська

могла би бути видатною письменницею, артисткою чи співачкою, але вибрала шлях вчителя та ніколи не шкодувала про це. Заснувавши приватну жіночу недільну школу в Харкові, Х. Алчевська утримувала її за власний кошт. Школа працювала нелегально, оскільки не було ні приміщення, ні педагогічної кваліфікації. Однак завдяки постійній самоосвіті Х. Алчевська здобула необхідні знання з педагогіки, літератури та мистецтва, що дозволило їй успішно пройти іспит для отримання права на викладання в жіночій недільній школі [239].

Педагог Христина Алчевська приділяла велику увагу методичній роботі та неперервному самовдосконаленню вчителів. Вчителі її школи постійно покращували власні знання, удосконалюючи загальнокультурний та методичний рівень викладання. Педагогічний колектив регулярно організовував засідання, на яких обговорювали важливі питання: збереження пам’яті про видатних письменників і діячів, аналіз підготовлених рефератів, обговорення інформації щодо зібрань учителів, які працюють у сфері позашкільної освіти, поповнення скарбниці бібліотек для учнів та вчителів, а також особливості індивідуального підходу до навчання.

Півстоліття поспіль недільна школа Х. Алчевської мала вирішальне значення в розвитку просвітницького руху та поширенні грамотності серед простого народу. Харківська недільна школа стала методичним осередком для інших недільних шкіл не лише в Україні, а й у Російській Імперії.

До кінця 90-х років XIX століття в Полтавській губернії працювало 15 недільних шкіл, а в Харківській та Чернігівській – по 10 в кожній. Для тих, хто не міг відвідувати звичайні чи недільні школи, а також для тих, хто відставав у навчанні, створювалися вечірні класи. Вони були започатковані в першій половині 70-х років завдяки ініціативі селян, робітників і вчителів Борзенського повіту Чернігівської губернії, а згодом розповсюдилися й в інших регіонах. Вечірні класи мали велику популярність серед неписьменних дорослих, хоча в кінці 70-х років їх закрили через політичні репресії, але відновили їхню діяльність на початку 80-х років [252; 286].

Також організовувалися повторні класи для людей, які навчались в школі в дитинстві, але з часом забули грамоту. Ці класи мали на меті допомогти запобігти рецидивам неписьменності та надати додаткову освіту тим, хто закінчив початкову школу, але потребував більш глибоких знань. Із 60-х років у Києві, Харкові, Полтаві та інших містах почали організовувати народні читання. Однак через репресії проти української культури ці читання було заборонено, але після тиску громадськості уряд дозволив відновити їх у 1876 році в губернських містах, у 1888 році – у селах, а в 1894 році – у повітових містах і промислових селищах.

Народні читання стали важливим інструментом для підвищення культурного рівня серед населення, особливо в сільській місцевості. Читання включали світську літературу, оповідання, поеми, казки, а також практичні матеріали, що стосуються аграрного виробництва. У 1896 році лише в Полтавській губернії народні читання охопили 40 тисяч слухачів, подібна ситуація спостерігалась і в інших губерніях.

У другій половині XIX століття в Україні існувала лише невелика кількість добре забезпечених публічних бібліотек. Перші безкоштовні народні бібліотеки з’явились у Києві, Харкові, Полтаві та кількох інших повітових містах між 1859 і 1861 роками. Однак разом з недільними школами уряд їх закрив у 1862-1863 роках.

Згідно з дослідженнями З. Гіптерса, значну роль у розвитку неперервної освіти відіграли товариства «Просвіта» та «Рідна школа». Зокрема, товариство «Просвіта», засноване в 1868 році, об’єднувало та координувало низку суспільних інституцій, що працювали над розвитком системи неперервної освіти. Було створено розлогу мережу культурно-просвітницьких закладів, забезпечено їх кваліфікованими кадрами, розроблено методики освітньо-виховної роботи. Важливою постаттю в розбудові освіти та просвітництва був М. Галущинський, під патронажем якого організовували різноманітні освітні програми навчання та курси для дорослих. Крім того, він редагував професійні журнали, що висвітлювали проблеми позашкільної освіти, включаючи статті,

як-от: «Кілька завдань освітньої праці», «Мандрівні бібліотеки товариства «Просвіта»», «Культурно-освітній працівник», «На переломі» та інші.

Створено «Об'єднання народних дитячих садочків» у Києві 1907 року, що активно працювало над розвитком закладів дошкільної освіти, підготовкою кадрів для них та пропагандою наукових принципів дошкільного виховання. Цей період відзначався зростанням розуміння важливості освіти для соціального та економічного розвитку країни, а також для професійної діяльності кожної людини.

Ідея неперервної освіти почала набувати нового наповнення та інтерпретацій після 1917 року, коли прогресивні погляди на освітній процес поширювалися не тільки серед педагогів, але й керівників державного управління. Гасла про те, що для побудови нового суспільства необхідно постійно оновлювати знання та їх зв'язок з практикою, сприяли розвитку неперервної освіти. У результаті з'явилися нові форми закладів освіти, включаючи ті, що займалися професійним розвитком, підвищенням кваліфікації працівників та освітою дорослих.

У Радянській Україні у 20-30 роках XX століття здійснювали активну роботу по ліквідації безграмотності, що стало основою для розвитку неперервної освіти через робітничі факультативи та школи робітничо-селянської молоді. Одним із напрямів було створення гуртків грамоти, які діяли в хатах-читальнях, на будівництвах, у школах, у вільний від роботи час. Учителі та культармійці проводили індивідуальні заняття з неписьменними людьми, сприяючи поширенню грамотності [253].

Розквіт вечірніх та заочних шкіл спостерігався у 50-80-х роках XX століття, коли кількість дорослих учнів сягала близько 4 млн. осіб. Водночас розширилася система професійно-технічних закладів освіти, де можна було здобути не лише освіту, а й спеціальність за різними формами навчання. Спостерігалося зростання кількості загальноосвітніх шкіл для дорослих у 50-60-х роках XX століття. Закон «Про зміцнення зв'язку школи з життям і подальший розвиток народної освіти в СРСР» (1958 р.) актуалізував

завдання здійснення обов'язкового 8-річного навчання для молоді та дорослих, зайнятих у народному господарстві [130].

Прогресивні ідеї неперервної освіти стали ще більш актуальними після 1917 року та їх активно впровадження в нову систему освіти, що передбачала постійне оновлення прогресивних знань. З'явилися нові форми закладів освіти для навчання дітей та дорослого населення, а також професійного розвитку й підвищення кваліфікації працівників у системі неперервної освіти.

1947 року створено Товариство поширення політичних і наукових знань, яке в 1963 році реформовано на Товариство «Знання» Української РСР. Завданням цієї структури було здійснювати широку пропагандистську діяльність марксистсько-ленінського вчення та політики КПРС, а також формування матеріально-технічної бази й розбудови комунізму.

Вагому роль у розбудові системи неперервної освіти також відігравали Народні університети, що входили до системи неформальної освіти [27].

Значно посилено роль закладів післядипломної освіти у 70-80-х роках XX ст., спрямованих на професійний розвиток фахівців. Відкривалися курси з вивчення комп'ютерних технологій та іноземних мов, що мали на меті підвищення рівня культури мовлення та інформаційної культури професійно зайнятого населення. Однією з визначних тенденцій того часу було створення інститутів удосконалення педагогічної майстерності вчителів, де вони повинні були здійснювали навчання кожні п'ять років. Це стало обов'язковим для представників багатьох професій, а терміни та тривалість навчання регламентувалися передбаченими нормативними документами (сфери правового й технічного регулювання).

Активного розвитку зазнала неперервна, зокрема освіта дорослих у 70-80-х роках XX століття в Україні, базисом якої стали результати наукових досліджень у цій сфері. Аналіз ефективності діяльності вечірніх і заочних шкіл, а також набуття апробованого педагогічного досвіду, що сприяло створенню значущих наукових напрацювань, які присвячено соціально-педагогічним, психологічним та дидактичним основам неперервної освіти. Академік І. Зязюн

зробив значний внесок у розвиток ідеї неперервної освіти, зокрема неперервної освіти дорослих [76].

Основні характерні особливості розвитку неперервної освіти в Україні в цей період:

- розширення мережі вечірніх та заочних шкіл;
- створення численних інституцій політики неперервної освіти;
- розбудова установ післядипломної освіти, таких як інститути підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів, різноманітні курси та факультети закладів вищої освіти;
- популяризація неперервної освіти серед різночинних категорій соціальних груп;
- перехід від десятирічної до одинадцятирічної школи;
- забезпечення трудової та професійної підготовки учнів загальноосвітніх шкіл;
- введення основ інформатики та обчислювальної техніки в навчальні програми шкіл й університетів;
- початок наукових досліджень проблем неперервної освіти.

Після розпаду Радянського Союзу та утворення незалежної України постала необхідність переосмислення соціальної, культурної та духовної реальності. Нова освітня парадигма сформувалася поступово через реформування вищої школи. У дослідженні Н. Дем'яненко [54] здійснено історичне дослідження (у період XIX–XX ст.) класичної університетської освіти України в контексті еволюції парадигмальних напрямів розвитку освіти, а саме – академічного, професійно-орієнтованого, професійно-технологічного та гуманітарного. Установлено, що на початку 1990-х років відбувся перехід до гуманітарної педагогічної парадигми, «що супроводжується посиленням тенденції університетизації освіти, запровадженням багатоступеневої моделі підготовки фахівців, визначенням університетів основними осередками формування висококваліфікованих кадрів на основі інтеграції високого рівня

фундаментальної, спеціальної та психолого-педагогічної підготовки, гуманізації та гуманітаризації змісту навчання» [54, с.263].

Генеральною XIX конференцією ЮНЕСКО визначено неперервну освіту як процес, що не обмежений у часі чи просторі і спрямований на досягнення гармонійного розвитку здібностей особистості та прогресу в суспільстві. В Україні це означало створення системи неперервної освіти, де взаємодоповнення базової та післядипломної освіти стало важливою умовою для успішного навчання впродовж життя [290].

Загалом в Україні освіта дорослих отримала визнання як складова «навчання впродовж життя», що в Європі стало популярним напрямом. Освіта дорослих включає комплекс організованих процесів, що дають можливість людям розвивати свої здібності, покращувати знання та кваліфікацію або отримувати нові орієнтації й змінювати свої погляди та поведінку. Вивченню цих процесів присвячено наукові напрями андрагогіки, засновником якої став американський учений М. Ноулз, який підкреслював, що основним завданням неперервної освіти є формування компетентних людей, здатних постійно навчатися протягом усього життя [278].

Інтенсивний науковий прогрес та динамічні зміни в суспільному житті вимагають від особистості постійного оновлення професійної компетентності. Тому післядипломна освіта в Україні набуває все більшого значення, і її стан значною мірою залежить від рівня правового забезпечення. Сучасне правове забезпечення післядипломної освіти повинно відповідати вимогам часу, державній освітній політиці та суспільним й особистісним потребам.

Правові основи післядипломної освіти в Україні закріплено низкою нормативних актів, серед яких: Закон України «Про освіту» (1991) [184], Закон «Про вищу освіту» (2014) [171], а також концептуальними документами, такими як Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») [57], Національна доктрина розвитку освіти [135], Концепція Державної програми розвитку освіти на 2006–2020 роки [95] та інші. Ці документи

окреслювали основні напрями розвитку неперервної освіти в Україні, зокрема в галузі післядипломної освіти та освіти дорослих.

Згідно з Конституцією України, кожен громадянин має права на вільний розвиток власної особистості (ст. 23) та на освіту, що включає і неперервний розвиток, і післядипломну освіту (ст. 53). Закон України «Про освіту» (ст. 47) визначає післядипломну освіту як процес спеціалізованого вдосконалення знань і навичок, заснований на попередньо отриманій вищій чи професійно-технічній освіті, а також на практичному досвіді [184].

Згідно зі ст. 60 Закону України «Про вищу освіту» [171], особливу увагу слід приділяти забезпеченню неперервності освіти через систему післядипломного навчання. Післядипломна освіта включає спеціалізацію, перепідготовку та курсову підготовку, підвищення кваліфікації та стажування, які надають можливість опанувати нові сучасні наукові знання та навички, виконувати професійні завдання або удосконалювати якість професійної діяльності.

Незважаючи на закріплене в Конституції право на освіту та визначення неперервної, у тому числі післядипломної освіти як важливої складової національної освітньої системи, що є однією з основних умов сталого розвитку сфери освіти, науки й інноватики, наразі її правовий механізм реалізації все ще відсутній.

У межах Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття») [57] у 1993 році було окреслено соціальну роль післядипломної освіти та можливі напрями її реформування. Згідно з цим документом, післядипломна освіта повинна була забезпечувати поглиблення професійних знань, вдосконалення навичок за обраною спеціальністю, здобуття нової кваліфікації чи наукового ступеня, а також надання можливості для професійної перепідготовки з урахуванням потреб ринку праці, виконувати функцію соціального захисту, задовольняти потреби держави та суспільства у висококваліфікованих фахівцях.

У Національній доктрині розвитку освіти [135] наголошено на важливості неперервної освіти, яка повинна здійснюватися з урахуванням світових тенденцій і соціально-економічних, технологічних та соціокультурних змін. У Концепції Державної програми розвитку освіти на 2006–2020 роки [95] доповнено завдання модернізації післядипломної освіти, орієнтуючи її на інтеграцію України до Європейського освітнього простору. Одним із ключових напрямів стало розширення рівноправного доступу населення до освіти, а також створення ефективної системи підготовки та перепідготовки педагогічних і науково-педагогічних кадрів, включаючи їх атестацію та професійне удосконалення.

З метою реалізації цих завдань у 2013 році розроблено «Галузеву Концепцію розвитку неперервної педагогічної освіти» [45], згідно з якою основними принципами її розвитку було визначено неперервність, поєднання національних освітніх традицій та позитивного практично-корисного міжнародного досвіду, гнучкість у реагуванні на суспільні зміни й прогностичність, інноваційність, проте у 2018 році ця Концепція втратила чинність.

Основними чинниками, що спонукали до розробки «Концепції розвитку педагогічної освіти», стали процеси демократизації, інтеграція України до ЄС, а також освітні реформи, зокрема реформування післядипломної освіти [96].

До завдань системи післядипломної неперервної освіти, які необхідно вирішити, віднесено:

– коригування обсягів і змісту підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації відповідно до поточних та майбутніх потреб держави;

– формування навчальних планів з урахуванням цільових завдань, посадових обов’язків фахівців, їх попередньої освіти та досвіду, а також індивідуальних потреб громадян;

– упровадження сучасних навчальних технологій, зокрема диференціації та індивідуалізації, а також розвиток дистанційної, очно-заочної та екстернатної форм навчання;

– розробка та постійне вдосконалення змісту неперервної, також післядипломної освіти;

– забезпечення інтеграції системи неперервної, у тому числі післядипломної, освіти з процесом підготовки та професійного розвитку фахівців, ураховуючи потреби ринку праці;

– оптимізація мережі закладів освіти у системі неперервної та післядипломної освіти й професійного розвитку, з урахуванням стратегічного планування потреб у професійному навчанні.

Для успішної реалізації концептуальних положень необхідно створити належні умови, зокрема:

– формування відповідної нормативно-правової бази;

– розробка науково обґрунтованих методик для оцінки загальнодержавних та регіональних потреб у кадровому забезпеченні;

– систематизація мережі закладів неперервної освіти та професійного розвитку, поєднуючи галузеву організацію з міжгалузевою та регіональною кооперацією, що відповідає соціально-економічному розвитку країни;

– забезпечення фінансування з різних джерел підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів;

– визначення функцій підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців відповідно до різних рівнів системи неперервної освіти;

– створення гнучкої системи підвищення кваліфікації фахівців, з урахуванням нових напрямів науки, технологій, ринкових методів та управління;

– розробка освітніх програм відповідно до стандартів підготовки фахівців;

– узгодження переліку спеціальностей і спеціалізацій перепідготовки з державними замовленнями та потребами окремих галузей і регіонів.

Окремі концептуальні положення було відображено в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, затвердженій Указом Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013 [182],

встановлено що одним з основних напрямів державної політики в освіті є забезпечення доступності та неперервності освіти впродовж життя. Наголошується, що процес модернізації освіти та професійного розвитку має бути постійним і динамічним, здатним швидко реагувати на зміни, що відбуваються як в Україні, так і в усьому світі загалом.

У межах «Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» вказано на необхідності якісного поліпшення системи неперервної освіти, вдосконалення діяльності установ післядипломної освіти та структурних підрозділів закладів освіти, що займаються перепідготовкою (перекваліфікацією) та підвищенням кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників. Зокрема, увага звертається на необхідність формування нормативно-правової бази для неперервної та післядипломної освіти, що має враховувати правові, організаційні та фінансові аспекти її розвитку в умовах глобалізаційних процесів і сучасних викликів.

Важливим кроком для забезпечення належного нормативно-правового базису системи неперервної освіти в Україні стало прийняття у 2023 році за основу проєкту Закону України «Про освіту дорослих» [186], згідно з яким складниками освіти дорослих виокремлено – додаткова особистісно орієнтована освіта й навчання, безперервний професійний розвиток (у тому числі післядипломна освіта), громадянська, компенсаторна та формаційна освіта.

Таким чином, суспільні трансформації висувають нові вимоги до системи післядипломної освіти, що повинна бути гнучкою, розгалуженою та здатною задовольняти потреби працівників у різних сферах професійного кваліфікаційного розвитку, відповідно до сучасних вимог. Післядипломна освіта має не лише задовольняти поточні потреби, але й мати проективний характер, ураховуючи майбутні особистісні та соціальні запити, та активно протидіяти негативним тенденціям соціальної турбулентності.

Здійснено культурологічний аналіз розвитку неперервної освіти в Україні, що дає змогу зробити такі висновки: історія неперервної освіти в

Україні має глибинне коріння та багаті традиції; потреба в освіті та професійному зростанні в дорослих значно зростає в періоди соціальних змін та адаптації до нових умов життя; освіта дорослих на різних етапах розвитку виступала як багатофункціональна система, необхідна для соціально-культурного розвитку суспільства. Сучасний стан неперервної освіти, зокрема післядипломної, потребує створення належних правових, соціально-економічних, матеріально-технічних та фінансових умов для її ефективного функціонування.

1.2 Теоретичний аналіз стану розробленості педагогічної проблеми дослідження

Здійснено теоретичний аналіз стану розробленості педагогічної проблеми дослідження професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства в системі неперервної освіти. Філософські й теоретико-методологічні основи розвитку системи неперервної професійної освіти відображено в працях В. Андрущенка [4;5;6;7;8;9;10], Ю. Бех [22], І. Зязюна [6-9], В. Кременя [6-9], С. Максименко [9], Н. Ничкало [9;142;146], С. Сисоєвої [9;211] та інших. Практичні аспекти організації та змісту неперервної освіти й інструменти професійного розвитку досліджували в аспектах: С. Архипова, О. Лещинський [14] – прикладні проблеми неперервної професійної підготовки фахівців в умовах формування спільного європейського освітнього простору; В. Берека [165] – регіональний аспект функціонування системи вітчизняної післядипломної педагогічної освіти в умовах децентралізаційних та модернізаційних процесів; С. Вітвицька [80] – інноваційні педагогічні технології у системі неперервної професійної освіти; О. Баніт [16] – професійний розвиток персоналу в системі неперервної освіти дорослих; В. Александров [1] – державні механізми управління якістю неперервної освіти в Україні; І. Зязюн [78; 79] – інтелектуально-творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти, неперервна освіта як основа соціального поступу; А. Кузьмінський [100; 101; 102; 103] – теоретико-практичні основи

післядипломної педагогічної освіти в Україні; розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах неперервної полікультурної освіти; Н. Ничкало [144; 145] – актуальні проблеми розвитку системи неперервної професійної освіти; С. Сисоєва [208; 207; 209] – сучасні виклики розвитку системи неперервної професійної освіти та шляхи її модернізації з урахуванням глобальних тенденцій.

Дослідники С. Архипова, О. Лещинський [140] розкрили семантику процесу забезпечення конкурентоспроможності фахівців нової генерації, сформованих під час диверсифікації системи освіти; прогрес інноватики вищої освіти; практично корисний досвід та вектори модернізації підготовки фахівців в ЄС; функціональне призначення професійної медіаосвіти педагогів в ЄС.

Досліджуючи регіональний аспект функціонування системи вітчизняної післядипломної педагогічної освіти в умовах децентралізаційних та модернізаційних процесів, В. Берека [165] розглянув регіональні аспекти призначення національної системи післядипломної освіти педагогів; методологічні аспекти та практично корисний арсенал післядипломної освіти; соціально-філософські, психолого-педагогічні та організаційно-управлінські принципи регіонального регулювання післядипломної освіти педагогів; чинники та ресурсний потенціал професійного розвитку управлінських і педагогічних працівників; характерні риси функціонування системи науково-методичного забезпечення професійної діяльності педагогічних кадрів при децентралізації управління; прогнозування та моделювання системи професійного розвитку управлінських та педагогічних фахівців.

Дослідниця С. Вітвицька проаналізувавши методологічні засади неперервної професійної освіти; запропонувала технологічний підхід до підготовки фахівців освітніх рівнів під час професійної підготовки; упровадила сучасні освітні технології в підготовку учительських кадрів у системі післядипломної освіти та розробила стратегії апробації моделей розвитку професійної компетентності для системи післядипломної освіти педагогів [80].

У дослідженні О. Баніт обґрунтовано методологічні засади професійного розвитку допоміжного персоналу в системі неперервної освіти; презентовано архітектуру їх професійного зростання; сформовано структурно-логічну схему професійного розвитку персоналу [16].

У науковій праці В. Александрова [1] розкрито стан та механізми державного регулювання якістю неперервної підготовки; практично корисний досвід за кордоном щодо формування якості освіти; теоретичні засади модернізації механізмів державного управління якістю в системі неперервної освіти; мету та завдання цифровізації неперервної підготовки та способи покращення її якості; стратегії забезпечення підвищення ефективності та модернізації механізмів державного апарату управління якістю підготовки у системі неперервної освіти. Виокремлено проблеми державного регулювання якості освіти та запропоновано практичні рекомендації їх запобігання та усунення на центральних та регіональних рівнях управління; презентовано практичний досвід проєктування та забезпечення розбудови мережі інтегрованих освітніх комплексів атестації для забезпечення якості неперервної підготовки та атестації закладів дошкільної освіти, шкільної, професійно-технічної та вищої освіти, у тому числі в інституціях післядипломної підготовки.

Учений І. Зязюн [78;79] у наукових дослідженнях описав ключові вектори особистісного розвитку в системі неперервної освіти; актуалізував її роль у плеканні творчої та морально свідомої й конкурентоздатної особистості неперервного зростання.

У працях А. Кузьмінського [100; 101; 102; 103] здійснено системний аналіз концепцій, способів та архітектури організаційного управління в системі неперервної освіти педагогів.

Науковець Н. Ничкало [144; 145], досліджуючи актуальні проблеми розвитку системи неперервної професійної освіти, розкрила проблеми професійної освіти в державній освітній політиці та сформувала стратегії й завдання напрямів її реформування за призначенням для удосконалення та

підготовки педагогічних кадрів нової формації. Неперервну освіту як процес пізнання себе та власних прагнень і здібностей учена дефінітивно сформулювала у філософсько-педагогічній концепції, згідно з якою феномен освіти визначає як: процес розвитку впродовж життя; дієвий механізм освітньої практики в ступенях системи неперервної освіти, який передбачає цілеспрямоване опанування соціокультурним досвідом людської спадщини; принцип організації підготовки на ступенях освітньої системи загальнодержавного та регіонального рівня; принцип упровадження стратегій державної політики в сфері освіти, науки й інноватики; геополітична тенденція глобалізації освіти; парадигма креаційного мислення. Н. Ничкало визначила семантичні особливості системи неперервної освіти за цільовим призначенням функціоналу, що формує професійну відповідальність, розвиток і самовдосконалення фахівців на певному історичному етапі суспільного розвитку.

Дослідниця С. Сисоєва у наукових працях [208; 207; 209] висвітлила проблеми системи неперервної професійної підготовки та інноваційний потенціал інформаційно-технологічного удосконалення; зауважила, що термін «неперервна професійна освіта» охоплює всі види формальної і неформальної освіти, самоосвіту, які є провідними агентоперетворювачами професійної підготовки; актуалізує роль неперервної професійної освіти в інформатизації суспільства, адаптації та необхідності покращення конкурентоспроможності фахівців відповідно до кон'юнктури ринку праці, а також забезпечення професійної культури, інформаційної грамотності.

Міжнародний досвід розвитку безперервної професійної освіти студіювали: О. Барабаш [18] – специфіка організації неперервної освіти в Канаді; Т. Десятков [59] – тенденції розвитку неперервної освіти в країнах Східної Європи у другій половині XX століття; Н. Ничкало [141; 143] – світовий досвід розвитку системи неперервної професійної освіти; С. Сисоєва, С. Заскалєта [210] – неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу.

Дослідниця О. Барабаш [18], вивчаючи специфіку організації неперервної освіти у Канаді, дослідила методологічні засади неперервності в системі освіти, історію становлення й розбудови неперервної освіти в Канаді, чотирьохкомпонентну архітектуру системи неперервної підготовки в Канаді (зростання в ранньому дитинстві; системи початкової, середньої та професійної підготовки), професійний розвиток в умовах інформатизації, особливості освіти дорослих; специфіку державної підтримки розвитку системи неперервної освіти на федеральному рівні та рівнях провінцій, прогресивниий досвід для розбудови неперервної освіти в Україні.

Науковці С. Сисоєва, С. Заскалєта [210] вивчали міжнародне нормативно-правове забезпечення Європейського простору вищої освіти та науки, стратегії та моделі вищої освіти в ЄС; прогнозування перспектив партнерства України та ЄС у контексті модернізації професійної освіти.

У дослідженні О. Герасименко [47] вивчено практичний досвід становлення та забезпечення систем неперервної освіти у ЄС (на прикладі Фінляндії, Швеції та Іспанії); вектори удосконалення та розвитку, способи формування системи неперервної освіти ЄС; прогресивні практики управління якістю та перспективи їх впровадження у вітчизняній системі неперервної освіти; уточнено аспекти її модернізації: актуалізовано на необхідності до залучення дорослих у систему освіти впродовж життя; забезпечення рівноправного доступу до освіти; формування відповідних рівнів цифрової компетенції; гарантування прозорості нагляду за регулюванням якості освіти та інтернаціоналізація закладів освіти з портативними програмами ринку освітніх послуг.

Андрагогічний аспект освіти дорослих та механізми забезпечення якості безперервної педагогічної освіти вивчали: В. Аніщенко, О. Падалка [11] – міжнародний досвід організації навчання людей третього віку; О. Аніщенко, С. Архипова [14] – соціально-педагогічні аспекти освіти різних категорій дорослих; В. Кремень, Ю. Ковбасюк [98] – тезаурус теорії та практики освіти дорослих, її методологію, розбудову; Л. Лук’янова [112; 113] – концептуальні

положення розвитку освітньої сфери дорослих в Україні та зарубіжних країнах; О. Огієнко [149; 150; 148] – тенденції розвитку та підходи до управління системою освіти дорослих Скандинавських країнах; Л. Сігаєва [212; 213; 214] – концептуальні засади розвитку освіти дорослих в Україні; Л. Хоружа, М. Братко [237] – модель педагогічної освіти сучасного університету; О. Теренко [227;228] – тенденції розвитку освіти дорослих у США й Канаді.

У дослідженні В. Аніщенко, О. Падалки [11] висвітлено міжнародні практики правового та технічного регулювання у сфері освіти дорослих та специфіку забезпечення освітнього процесу для них.

Учена Л. Лук'янова [112; 113], вивчаючи концептуальні положення розвитку освітньої сфери дорослих в Україні та зарубіжних країнах, розкрила – концептуальні основи та перспективи освіти дорослих у міжнародному та національному освітньому просторі; міжнародні позитивні практики освіти дорослих у передових зарубіжних економіках у загальних аспектах, світових та європейських перспективах і тенденціях правового регулювання освіти дорослих як компоненти освіти впродовж життя, системного навчання педагогів у системі неперервної освіти; андрагогічні та дидактичні аспекти андрагогічної сфери. Розглядала безперервну освіту як загальнонаукову категорію, що усталена в якості освіти впродовж життя; відкриту систему, що уможливлює особистісний і професійний розвиток людини, їх груп та суспільства в цілому; позаосвітній простір випереджувальних наукових знань у контексті підготовки/становлення та професіоналізму.

У роботах О. Огієнко [149; 150; 148] розкрито фундаментально-філософські та методологічні підходи до системного аналізу якості освіти дорослих в аспектах розбудови системи неперервної освіти; стратегії та перспективи освіти дорослих в розбудові світових інституцій, історичну ретроспективу педагогічного аналізу генезису й прогресу освіти дорослих у скандинавському регіоні; методологічні аспекти функціональної ієрархії для удосконалення ефективності системи; концепції, стратегії, підходи та принципи, освітні технології; перспективи та закономірності розбудови освіти

дорослих у скандинавському регіоні; теорії, методики та практики модернізації системи неперервної освіти України.

Науковиця Л. Сігаєва [212; 213; 214] досліджувала організаційно-педагогічні засади розвитку післядипломної освіти педагогів для міжнародних проєктів.

Дослідники Л. Хоружа, М. Братко [237], досліджуючи модель педагогічної освіти сучасного університету, вивчали проблемні ситуації освіти педагогів та концепції її розвитку; різновиди неперервної педагогічної освіти; класифікаційні ознаки й види освіти педагогів; організаційно-управлінську специфіку підготовки фахівців у системі педагогічної освіти; амплітуду варіативності форм неперервної освіти педагогів; розробили сучасну модель академічного комплексу вищої освіти педагогів, що відповідає освітнім пріоритетам; розкрили перспективи інноваційного мислення та менеджерського потенціалу.

У наукових джерелах О. Теренко [227; 228] предметом дослідження стали тенденції розвитку освіти дорослих у США й Канаді, відповідно розкрито методологічні аспекти вивчення системи освіти дорослих у США й Канаді, роль світових та вітчизняних інституцій у формуванні національних стратегій перспективної розбудови; окреслено передумови й тенденції зростання й специфіки розвитку класифікаційних ознак освіти дорослих у США і Канаді, враховуючи історично-ретроспективні, суспільно-політичні, соціально-економічні, соціокультурні, педагогічні чинники; організаційно-управлінські аспекти розбудови системи освіти дорослих у зазначених регіонах; онтологічні аспекти перспективного поступу модернізації освіти дорослих у США й Канаді; інноватику позитивних практик та можливості креаційного впровадження прогресивних механізмів у розбудову освіти дорослих в Україні. Установлено, що базисом перспективного поступу та ефективності систем освіти північноамериканських держав є філософські, організаційні та адміністративно-розпорядчі, семантичні принципи.

Теоретико-методологічні аспекти професійної підготовки майбутніх документознавців досліджували: В. Барабаш [17] – проблеми становлення та розвитку документознавчої освіти і науки в України; В. Бездрабко [19;20] – інституціоналізація та сучасний розвиток документознавства в Україні; Л. Демчина [55; 56] – системний підхід у професійній підготовці кадрів в контексті документознавства та інформаційної діяльності; С. Зленко [74] – історичні підвалини та прогнозування перспективних напрямів професійної підготовки фахівців сфери діловодства, управління документовпорядженням та інформаційної діяльності; І. Крохмаль [99] – система професійної підготовки майбутніх фахівців сфери діловодства у ЗВО України; Н. Кушнаренко [105; 106; 107] – методологія підготовки фахівців сфери діловодства; О. Матвієнко [123; 121], Ю. Палеха [157; 156; 158; 159], Л. Філіпова [234] – проблеми й перспективи документознавчої професіології; Г. Швецова-Водка [241; 242; 243] – організаційні засади та зміст документознавчої освіти.

Науковиця В. Барабаш [17] досліджувала історичну ретроспективу розвитку освіти і науки у сфері документознавства в Україні; проблеми та перспективи розвитку документознавства для освіти.

У своїх дослідженнях В. Бездрабко [19; 20] вивчала ретроспективу розвитку документознавства, безпосередньо онтологію специфіки документа, що забезпечило поштовх для формування теорії як науки; чинники, які сприяли розвитку наукової дисципліни для сфери державного управління, та актуалізувала роль ефективного документовпорядження для неї.

Науковець Г. Швецова-Водка [241; 242; 243] досліджувала тезаурус документознавчої системи, напрями розвитку сучасного документознавства – традиційного та класичного справочинства; тлумачення документів у соціальних інформаційно-аналітичних системах.

Практичні засади професійної підготовки майбутніх документознавців досліджували: Ю. Бриль [30; 31; 32; 33] – професійна підготовка фахівців документно-інформаційної сфери; О. Веремчук (О. Попчук) [38; 37; 59; 166] – методичні складові розвитку професійної культури документознавців;

Г. Власова [39] – проблеми й перспективи підготовки фахівців з документознавства та інформаційної діяльності; Н. Гайсинюк [41] – педагогічні та методичні аспекти підготовки документознавців в умовах цифровізації суспільства; С. Дубова [63; 64; 65] – проблеми професійної підготовки документознавців для сфери державного регулювання в Україні; В. Іщенко [83; 84; 85; 86] – формування аналітичної компетентності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності; А. Ліпінська [108; 109] – формування професійних компетенцій майбутніх документознавців під час вивчення інформаційних дисциплін; Г. Малик [118; 117] – педагогічні умови реалізації компетентнісного підходу системі професійної підготовки майбутніх документознавців; Н. Якименко [248] – особливості формування професійної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності в процесі дистанційного навчання.

У наукових працях Ю. Бриль [30; 31; 32; 33], присвячених дослідженню професійної підготовки фахівців документно-інформаційної сфери, розкрито історичні аспекти семантики становлення та етапів розвитку євроінтеграційної гармонізації документознавчої освіти в Україні; особливості реформування документознавчої освіти України у сфері документовпорядження; теоретико-практичні аспекти євроінтеграційного розвитку вітчизняної справочинної освіти з метою забезпечення ефективності підготовки фахівців у сфері діловодства в сучасних умовах та реалізації їх соціальної й академічної мобільності, конкурентоздатності в Україні та ЄС; підходи до забезпечення та удосконалення змістового наповнення освітніх програм і планів підготовки фахівців з документознавства; міжнародні практики модернізації освітнього простору підготовки фахівців сфери діловодства.

Учена О. Веремчук (О. Попчук) [38; 37; 59; 166] досліджувала змістове наповнення професійної освіти майбутніх документознавців та механізми нарощення якості змісту освітнього процесу; напрями формування професійної культури у майбутніх фахівців сфери діловодства у ЗВО та моніторинг якості її сформованості.

Дослідниця Н. Гайсинюк [41] вивчала досвід підготовки документознавців в Україні; архітектуру освітнього процесу підготовки кадрів сфери діловодства у ЗВО, а також умови й освітні технології як агенти вдосконалення процесу формування фахівців нової формації документно-інформаційної сфери.

Науковиця С. Дубова [63; 64; 65], вивчаючи проблеми професійної підготовки документознавців для сфери державного регулювання в Україні, аналізуала процеси та процедури справочинства підготовки документознавців; теоретичні та методологічні аспекти змістового наповнення згідно зі специфікою державного управління; сучасний стан та перспективи розвитку освіти справочинства та системоутворюючі показники й параметри забезпечення змісту підготовки фахівців відповідно до семантики профілю інформаційно-технологічного забезпечення державного управління; модернізацію професійної освіти документознавців та онтологію розвитку спеціальності у ЗВО України; удосконалення змісту фахової діяльності та панівні принципи врегулювання професійного розвитку документознавця в органах державної влади. Науковець вважає, що професійну діяльність документознавців у владних органах державної служби спрямовано на забезпечення системи організації та задоволення інформаційного попиту здобувачів освіти, зокрема підготовки документознавців та спрямування на потреби сфери державного управління операціональних умінь майбутніх держслужбовців, їх професійну відповідальність, професійно-орієнтовану саморефлексію, дотримання професійних нормативів та аксіології формування свідомого ставлення до персональної соціальної відповідальності фахівців. Учена звертає увагу на необхідності актуалізації документознавчої освіти з огляду на перспективи трансформації станів та траєкторій розвитку інформатизації сфери державного управління, що передбачає удосконалення забезпечення комплексу професійно-орієнтованих та спеціальних дисциплін інформаційно-технологічного та експертно-аналітичного спрямування, ціннісні

орієнтири державної служби в Україні у сфері розбудови суспільної ієрархії інформатизації.

Дослідник В. Іщенко [83; 84; 85; 86] розкрив теоретичні та методичні основи забезпечення сформованості аналітичної компетентності майбутніх фахівців; педагогічні умови її формування в майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності; розглядав прийнятні форми, методики й інструменти організації процесу професійної підготовки здобувачів освіти з документознавства та інформаційної діяльності й запропонував напрями та механізми її модернізації; обґрунтував педагогічні умови забезпечення сформованості аналітичної компетентності в майбутніх фахівців сфери діловодства, а також орієнтації мотивації до інформаційно-аналітичної діяльності як чинника професійного становлення та розвитку відповідно семантики функціоналу визначеного вектору підготовки; автором розроблено забезпечення змісту професійно-орієнтованих і спеціальних дисциплін на формування аналітичної компетентності майбутніх фахівців на принципах міжпредметності, практики апробації освітніх технологій у процесі професійного становлення майбутніх фахівців з документознавства задля забезпечення аналітичних умінь та навичок здобувачів освіти.

Розглядаючи особливості формування професійних компетенцій майбутніх документознавців під час вивчення інформаційних дисциплін, А. Ліпінська [108; 109] запропонувала компетентнісний профіль документознавця у складових оволодіння загальною компетентністю, організаційно-управлінською, інформаційно-комунікаційною, інформаційно-технологічною, професійною-комунікативною, інноваційними компетентностями; шляхи забезпечення ефективності компетентнісного підходу щодо формування фахових і спеціальних компетенцій майбутніх документознавців під час вивчення інформаційних дисциплін, які в сучасних умовах інформатизації суспільної діяльності є системоутворюючим чинником забезпечення їх професійної освіти.

Вивчаючи педагогічні умови реалізації компетентнісного підходу в системі професійної підготовки майбутніх документознавців, Г. Малик [118; 117] розробила та обґрунтувала ієрархічну будову професійної компетентності документознавців, визначила проблеми організації та забезпечення професійної підготовки для формування мовнокомунікативної особистості майбутніх документознавців; розробила методику дослідження української професійної лексики, яку впроваджено в освітній процес підготовки фахівців-документознавців, що сприяло формуванню в здобувачів освіти ключових і професійних компетенцій.

У наукових розвідках Н. Якименко [248] теоретично обґрунтовано передумови та проблеми сучасного стану і перспективи розвитку спеціалізації «Документознавство та інформаційна діяльність» спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»; проаналізовано практичний досвід і методологічні засади, що обумовлюють семантику забезпечення формування професійної компетентності фахівців-документознавців; запропоновано організаційно-педагогічні й дидактичні умови та освітні технології їх реалізації, гармонізації освітнього процесу, забезпечення сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців з правочинства та документовпорядження в умовах дистанційної організації; розкрито специфіку організації дистанційної форми навчання у професійній підготовці фахівців із документознавства та інформаційної діяльності.

Погляди на основні форми та методи формування і розвитку комунікативної компетентності майбутніх фахівців різного профілю представлено у працях: *у сфері педагогіки та психології* – В. Андрієвська, С. Бойко, Л. Ботіна [126] – методологічні проблеми трансформації комунікативної компетентності психолога в інформаційному суспільстві; М. Заброцький, С. Максименко [69] – сутність і шляхи формування комунікативної компетентності учителя; І. Зязюн [77] – педагогічна майстерність; С. Макаренко [116] – психологічні умови розвитку комунікативної компетентності учителя; С. Скворцова, Ю. Вторнікова [215] –

професійно-комунікативна компетентність учителя початкових класів; Н. Сушик [224] – сутність, зміст, структура комунікативної компетентності майбутнього соціального педагога; Л. Штефан [246] – сучасні підходи до формування комунікативної компетентності педагога; *юриспруденції* – О. Семеног [203; 204] – теорія і практика професійної комунікативної підготовки майбутніх юристів; *військовій галузі* – І. Ковальчук [93] – формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх офіцерів у процесі вивчення гуманітарних дисциплін у ВВНЗ; *галузі охорони здоров'я* – І. Гуменна [51] – комунікативна компетентність як одна із складових професійної культури майбутніх лікарів; К. Орду [152] – формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх сімейних лікарів у професійній підготовці; *сфері обслуговування* – С. Стьопкіна, І. Трубник [223] – формування соціально-комунікативної компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери; *сфері економіки* – В. Борисенко [29] – формування мовленнєвої професійної компетенції майбутніх фахівців економічного профілю; Л. Долинська [60] – формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів; Л. Савенкова [200] – обґрунтування структури, функцій і генезису професійного спілкування менеджерів.

Учений І. Ковальчук [93] досліджував будову та змістове наповнення професійно-комунікативної компетентності майбутніх офіцерів і організацію процесу її формування; розкрив педагогічні умови, методики та освітні технології забезпечення професійно-комунікативної компетентності майбутніх офіцерів у процесі вивчення гуманітарних дисциплін у ЗВО; автором визначено дефініцію професійно-комунікативної компетентності майбутнього офіцера як складно організований інтегративний комплекс усукупнення професійно-комунікативних знань, умінь і навичок, якості, які значущі для забезпечення конативного спілкування у військово-професійній галузі.

Розглядаючи особливості формування професійної культури майбутніх лікарів, І. Гуменна [51] вагомої ролі надає комунікативній компетентності. Дослідниця вивчала педагогічну проблему професійної комунікації лікарів як

актуальну складову теорії і практики вищої медичної освіти; виокремила специфіку підготовки майбутніх лікарів до професійної комунікації та запропонувала педагогічні умови й шляхи реалізації її ефективного втілення у підготовку майбутніх лікарів. Дослідниця К. Орду [152], вивчаючи особливості формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх сімейних лікарів у професійній підготовці, досліджувала проблематику удосконалення системи професійної підготовки майбутніх сімейних лікарів, запропонувала зміст і будову феномену «інформаційно-комунікативна компетентність майбутніх сімейних лікарів», педагогічні умови забезпечення ІКТ в їх професійній підготовці; сформулювала поняття «інформаційно-комунікативна компетентність сімейних лікарів» як «інтегровану якість особистості, яка передбачає комплекс професійних якостей, основу яких складає триада знань, вмінь і навичок у сфері освоєння сучасних медичних інформаційних систем, телемедичних технологій, знання превалюючих принципів дистанційного консалтингу, а також корисних практик його реалізації в професійній сфері; здатність до культури мовлення української мови професійного спрямування в лікувально-профілактичному процесі».

Досліджуючи особливості формування комунікативної компетентності у фахівців економічного профілю, В. Борисенко [29] вивчала превалюючі тенденції й методичні підходи до вирішення проблеми формування професійної мовленнєвої компетенції майбутніх фахівців нефілологічних спеціальностей у ЗВО; розробила навчально-методичну систему поетапного її забезпечення в майбутніх фахівців економічного профілю засобами проєктування лінгводидактичних стратегій комунікативного спілкування в абрисах формалізації монологічних та діалогічних дискурсів, текстово-мовленнєвої, навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Науковець Л. Долинська [60] сформувала теоретико-методичні й організаційно-методичні засади, методологічні підходи, способи ефективного забезпечення комунікативної компетентності менеджерів. О. Шломенко [245] виокремив

структурні компоненти професійно-комунікативної компетентності фахівців-економістів.

Формування комунікативних умінь майбутніх документознавців засобами інформаційних та медіаосвітніх технологій досліджували: О. Янишин [250] – формування комунікативних умінь майбутніх документознавців засобами медіаосвітніх технологій; Ю. Романишин [197] – формування готовності майбутніх документознавців-менеджерів до професійної діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій; В. Варенко [34] – позиції щодо використання новітніх інформаційних технологій у підготовці фахівців-документознавців.

У дисертаційному дослідженні О. Янишин [250] досліджував історичні предтечі та розвиток спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність»; методологічні засади формування комунікативних умінь майбутніх фахівців; організаційно-методичні підходи для організації їх забезпечення засобами та освітніми медіатехнологіями; вивчав вплив теоретико-методологічної невизначеності досліджень стану професійної освіти документознавців; виокремив педагогічні умови якісних гарантій формування комунікативних умінь майбутніх документознавців. Розробником запропоновано до застосування теоретичні підходи для ефективності забезпечення сформованості комунікативних трансаперабельних умінь згідно з соціальним замовленням на удосконалення освітнього процесу; обґрунтовано та спроектовано структурно-функціональну модель забезпечення формування комунікативних умінь майбутніх документознавців і поетапну структурно-логічну організацію запровадження у ЗВО при поєднанні наскрізності професійної підготовки документознавців із інтеграцією освітніх медіатехнологій до навчальних курсів у циклах; виокремлено педагогічні умови впровадження освітніх медіатехнологій для формування професійних комунікативних умінь майбутніх документознавців.

Розглядаючи особливості формування готовності майбутніх документознавців-менеджерів до професійної діяльності засобами

інформаційно-комунікаційних технологій, Ю. Романишин [197] визначила історичні витоки вивчення процесу інформатизації освіти, науки й інноватики; роль ІКТ в професійній підготовці майбутніх менеджерів документознавців; уточнила педагогічні підходи та специфіку їх професійної освіти; висвітлила стан готовності менеджерів документознавців для здійснення професійної діяльності зі застосуванням ІКТ; дослідила ефективність застосування засобів та інструментів ІКТ для формування практичних умінь і навичок майбутніх менеджерів-документознавців. Науковцем було спроектовано та апробовано модель забезпечення формування готовності майбутніх менеджерів документознавців до фахової діяльності засобами інформаційно-технологічного супроводу; встановлено семантику спеціалізацій підготовки майбутніх менеджерів документознавців у аспектах інформатизації, розроблення стратегічних планів інформаційного ресурсозабезпечення освітніх систем, розбудови інформаційно-технологічної архітектури ЗВО, упровадження процедур справочинства, управління документообігом; системного аналізу стану й задоволеності інформаційних потреб учасників освітнього процесу; визначено педагогічні умови сприяння забезпеченню їх готовності до фахової діяльності: єдність теоретико-практичного втілення для активізації та розвитку пізнавальних потреб здобувачів освіти завдяки засобам ІКТ, володіння вміннями практичного застосування запропонованих технологій при вирішенні професійних завдань для аналітико-синтетичного оброблення інформаційних даних і забезпечення сприятливого інформаційного простору для якісного забезпечення ефективності в освітньому процесі.

Науковець В. Варенко [34], студіюючи позиції щодо використання новітніх інформаційних технологій у підготовці фахівців-документознавців, досліджував теоретичні та практичні аспекти інформаційно-аналітичного аналізу й забезпечення якості професійної діяльності фахівців-документознавців; проблемні ситуації у формуванні в майбутніх фахівців уміння раціонально застосування ІКТ, їх технічних активів і програмних засобів обчислювальної техніки в інформаційно-аналітичній роботі.

Формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців із документознавства студіювали: О. Малюк [119] – методологічні особливості формування інформаційно-комунікативної компетенції у студентів спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність»; Н. Назаренко [133] – особливості формування комунікативної компетентності майбутніх документознавців у процесі вивчення гуманітарних дисциплін; О. Тур [231; 232; 233] – теоретико-методичні засади формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності в процесі професійної підготовки; А. Зленко, Д. Мірошніченко [75] – становлення комунікативної компетентності фахівця з документознавства та інформаційної діяльності на різних етапах професійного становлення; О. Решетілова [195; 194] – лінгводидактичні засади навчання української професійної лексики майбутніх документознавців; О. Семеног, О. Семеніхіна [204] – методичне забезпечення формування мовної культури майбутніх докторів філософії, документознавців в умовах цифрового суспільства.

Дослідниця Н. Назаренко [133], вивчаючи особливості формування комунікативної компетентності майбутніх документознавців у процесі вивчення гуманітарних дисциплін, досліджувала зміст та будову комунікативних компетентностей майбутніх документознавців; вивчала процес організації комунікативної підготовки здобувачів освіти в освітньому процесі вивчення гуманітарних дисциплін; форми організації, методики та матеріально-технічні засоби навчання та технології забезпечення комунікативної компетентності; уточнено зміст комунікативної компетентності документознавців як «сукупність умотивованих знань, умінь і навичок, необхідних особистості документознавця для здійснення мовленнєвої діяльності в навчально-професійній сфері». У наукових розвідках Н. Назаренко встановлено специфіку структури комунікативної компетентності майбутніх фахівців, яка включає когнітивний, емоційно-оцінний та поведінковий компоненти; удосконалено традиційну модель забезпечення сформованості

комунікативної компетентності; застосування форм активної організації завдяки запропонованим методикам навчання, врахуванню комунікативних, професіографічних, системно-структурних і особистісно-орієнтованих підходів у організації навчання; обґрунтовано педагогічні умови формування комунікативної компетентності; в архітектурі моделі виокремлено компоненти: «знання», «уміння» та «особистісні якості» – перші включають загальні, професійні знання та знання про типи мислення; другі – уміння документознавця володіти способами та інструментарієм встановлення, забезпечення і фінішування в мовленнєвих контактах; нормами усного і писемного мовлення на ситуативно-варіативних рівнях; добирати, аналізувати та систематизувати дані; нарощувати потенціал комунікативної культури; етики, співпраці з ЗМІ, справочинства; оперувати знаннєвим багажем правового регулювання України; треті – володіння методиками та стратегіями конфлікт-менеджменту; здатністю запобігання конфліктів засобами моделювання реноме та формування іміджу.

Науковиця О. Тур [231; 232; 233] у своїх дослідженнях розкрила специфіку професійної підготовки майбутніх фахівців відповідно до вимог соціальної турбулентності; методологічні аспекти наукового пізнання проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців; історико-гносеологічний і сутнісно-феноменологічний аспекти комунікативної компетентності фахівців-документовпорядників; змістове наповнення комунікативної підготовки та структурних складників комунікативної компетентності фахівців із документознавства та інформаційної діяльності; спроєктувала систему формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців як освітню технологію забезпечення її сформованості з програмно-змістовим та навчально-методичним супроводом підтримки функціонування та моніторингу якості; презентувала авторський підхід до тлумачення поняття «комунікативна компетентність майбутнього фахівця з ДтаІД» як синергетичний комплекс інтегративної мережі формування наукових знань, ставлень, практичних умінь, здібностей, набутих у процесі соціокультурного,

інформаційно-аналітичного, мовного, самоосвітнього та самоорганізаційного складових комунікативної підготовки, що дає можливість фахівцю здійснювати своєчасні та відповідні комунікативні взаємодії у визначених ситуаціях професійного компаративізму на базисі партнерської співпраці, взаєморозуміння та підтримки гарантій ефективності вирішення поліфункціональних завдань документно-інформаційної діяльності.

Учені А. Зленко, Д. Мірошніченко [75] досліджували стан вивчення та застосування тезаурусу комунікативної компетентності як ключового компонента професійної діяльності фахівців у сфері забезпечення документовпорядження в контексті сучасних вимог, потреб зумовлення кон'юктури ринку праці та цифровізації процесів управління, передтечії набуття комунікативної компетентності у фахівців з документознавства та інформаційної діяльності, цільове призначення професійної підготовки фахівців для гарантій відповідності освітніх послуг до потреб стейкхолдерів; науковці обґрунтовують комунікативну компетентність «як необхідні психологічні знання, соціальні установки, навички та практичний досвіду у сфері міжособистісного спілкування та спілкування між різночинними категоріями соціальних груп спільнот»; компонентами компетентності визначено комунікативні якості, вияви ініціативності та активізації комунікування, корекції станів партнерської взаємодії, вміння самопрезентації, адекватного оцінювання власної рефлексії та реакції партнерів у процесі взаємодії; встановлено інноваційні тенденції, що вимагають від фахівців з документознавства та інформаційної діяльності визначення відповідності рівня готовності до роботи з масивами документів, ухвалення оперативних організаційно-управлінських рішень, ділового етикету комунікацій, правового та соціального захисту інтересів особи, держави, соціуму щодо задоволення їх інформаційних потреб.

Дослідниця О. Решетілова [195; 194] у наукових розвідках, присвячених дослідженню лінгводидактичних засад навчання української професійної лексики майбутніх документознавців, зауважує на актуальності володінням

сучасним фахівцем-документознавцем професійною лексикою, яка є умовою сформованості його професійної компетентності. Науковиця вивчала теоретичні основи забезпечення її сформованості в документознавців відповідно до зовнішніх чинників; лінгводидактичні засади організації освітнього процесу майбутніх документознавців із урахуванням української професійної лексики; розробила навчально-методичний супровід в умовах соціальної турбулентності системи освіти, науки й інноватики.

Науковці О. Семеног, О. Семеніхіна [204] досліджували аспекти формування мовної культури майбутнього документознавця в умовах креаційності цифрового середовища, мультиаспектний процес квалітологічного забезпечення психологічного комфорту особистості, який поетапно формується на підґрунті використання ефективних методик, форм організації і засобів навчання з урахуванням інноваційних підходів, усталеності дидактики й специфіки добору принципів формування мовної культури; навчально-методичний органайзер забезпечення мовної культури у майбутніх документознавців в умовах креаційності цифрового середовища; практики забезпечення мовних та інформативних дисциплін майбутнім фахівцям.

1.3.Контент-аналіз понятійно-категоріального апарату професійного розвитку комунікативної культури у системі неперервної освіти

Значимість контент-аналізу понятійно-категоріального апарату дослідження професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства в системі неперервної освіти зумовлено низкою соціально-економічних і технологічних трансформацій, що відбуваються на світовому та національному рівнях цифровізації суспільства. Зазначено, що інтеграція інформаційної культури до процесів справочинства суттєво змінює професійну комунікацію, вимоги до рівня сформованості компетентностей фахівців у сфері діловодства. Поточне документовпорядження характеризується такими ознаками: глобалізація, мультимедійність та інтерактивність, які вимагають від

фахівців хисту до прискореної адаптації, ефективного комунікування в умовах стрімкого зростання інформаційних продуктів/послуг та плюралістичного міжкультурного професійного середовища.

Аналіз інтеграції концептів комунікативної культури до професійного розвитку в системі неперервної освіти сприяв забезпеченню підвищення кваліфікації фахівців сфери діловодства, оскільки надавав можливості не тільки підтримувати достатній рівень науково-практичних знань, але й забезпечувати можливості для швидкого реагування на трансформаційні процеси кон'юнктурних умов під час працевлаштуванні. Визначено усталені категорії, які характеризують комунікативні процеси та професійну діяльність, що стало логічним кроком задля розробки та оптимізації освітніх компонентів ОПП у системі неперервної освіти, орієнтованих на набуття, вдосконалення компетентностей фахівців, критично важливих для ефективного виконання організаційних функцій і процедур справочинства в інституціях, закладах, установах тощо.

Категорії понятійно-категоріального апарату тезаурусу дослідження «професійний розвиток», «комунікативна культура» та «неперервна освіта» в цьому контексті тісно взаємопов'язані між собою та носять інтеграційний характер. До професійного розвитку включено не тільки теоретичні знання, а і практичні навички, що зумовлюють формування системної картини професійного середовища, у якому комунікативна культура, зі свого боку, постала чинником забезпечення успішної взаємодії між колегами, клієнтами/споживачами та партнерами/конкурентами, але й підґрунтям задля ефективного документообігу інституційного справочинства або ділових перемовин. Неперервна освіта сприяє можливостям безперервного навчання, розвитку, підвищення кваліфікації та перекваліфікації, а саме, опануванню нових засобів комунікації в умовах технологічних та організаційних перетворень.

З огляду на перманентність вимог до рівня професійної компетентності та розвиненості фахівців, дослідження понятійно-категоріального апарату стає

важливим етапом для створення дієвих методик і програм навчання та професійного розвитку в структурах неперервної освіти, які сприятимуть підвищенню рівня професіоналізму та професійної майстерності фахівців із діловодства. Зокрема систематизація та уточнення зазначених понять дає змогу створити теоретичну базу для подальших досліджень, які стосуються професійного розвитку комунікативних та управлінських компетентностей та спроможності до пролонгованої зайнятості в умовах динамічних змін, що відбуваються в освіті, науці, економіці, а також суспільстві загалом.

Завдання, які необхідно вирішити під час здійснення контент-аналізу понятійно-категоріального апарату дослідження професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства в системі неперервної освіти, включають кілька основних етапів, що сприяють, не лише теоретичному осмисленню зазначених понять, але і є запорукою ефективності їх практичного застосування. По-перше, здійснено контент-аналіз превалюючих в академічній спільноті наукових підходів до визначення категорій «професійний розвиток», «комунікативна культура» та «неперервна освіта», щоб виокремити найбільш релевантні для досліджуваного контексту: еволюції понять у різних наукових школах і галузях науки та знань, їх функціональних особливостей у професійній діяльності фахівців із діловодства.

Другим важливим завданням було розроблення системи критеріїв та індикаторів, які дали змогу оцінювати рівень сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців у процесі неперервної освіти, а саме: визначення основних аспектів комунікативної діяльності, таких як вербальні та невербальні засоби спілкування, рівень адаптації до різних комунікаційних ситуацій, а також здатність до ефективного управління інформацією в галузі культури та мистецтва. Встановлення критеріїв дає змогу створювати об’єктивну базу для подальшого оцінювання ефективності ОПП і методик, спрямованих на розвиток комунікативної компетентності фахівців.

По-третє, необхідно було здійснити теоретичне узагальнення наявних методик та моделей професійного розвитку, орієнтованих на покращення якості

комунікативних навичок фахівців у сфері діловодства, а саме: аналіз підходів до навчання, професійного розвитку та підвищення кваліфікацій в умовах модернізації структури неперервної освіти; визначення їх ефективності в контексті конкретних вимог до повноважень і відповідальності фахівців у професійній діяльності; виявлення інноваційних методів і стратегій, які можуть бути адаптовані для сфери діловодства з урахуванням специфіки її функціонального призначення.

Окрім того, важливим завданням було дослідження взаємозв'язку між професійним розвитком та формуванням комунікативної культури в системі неперервної освіти, поміж іншого, встановлення впливу позитивно корисних освітніх практик, методик та методів забезпечення відповідного рівня комунікативних навичок у професіоналів сфери діловодства: аналіз сучасних стандартів вищої освіти та вимог до професійної підготовки та розвитку фахівців, визначення найбільш ефективних механізмів інтеграції комунікативних компонентів у ОПП.

До професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства в системі неперервної освіти як складного й багатовимірного процесу, що передбачає, не лише удосконалення професійних знань, умінь та навичок, віднесено удосконалення особистісних якостей і здібностей, які забезпечують ефективну комунікацію в умовах сучасних професійних середовищ зайнятості. Розлого тлумачимо розвиток як процес зміни якості чого-небудь, перехід від одного рівня до іншого, вищого, що характеризується зростанням освіченості, культурної зрілості та прогресивним рухом до вищих етапів якості життєдіяльності, зокрема, розвиток не є випадковим, а є необхідним і послідовним, що є важливою характеристикою для процесу професійного становлення фахівців [66]. Отже, професійний розвиток першочергово вважаємо процесом становлення та вдосконалення професійно значущих якостей і здібностей, а також розвитку знань та вмінь, що дають змогу особистості досягти творчої самореалізації в професійній діяльності, передбачає, не лише накопичення знань, але і їх трансформацію, яка

здійснюється через практичне застосування, а також через постійне самовдосконалення внутрішнього світу особистості й дає змогу підвищити професійну кваліфікацію.

Стан теоретичних та методологічних засад обґрунтування професійного зростання майбутніх фахівців сфери діловодства було розглянуто в напрацюваннях науковців В. Бездрабко, Г. Власової, Н. Гайсинюк, Л. Демчиної, С. Дубової та С. Кулешова. Науковці актуалізували роль розвитку професійних умінь та навичок, що стосуються, не лише справочинства, але і здатності та готовності до ефективного рівня комунікацій, які зумовлюють досягнення успіху в професійній діяльності.

Немає однозначного потрактування визначення поняття, хоча в Законі України «Про професійний розвиток працівників» (2012 р.) окреслено засади правового, організаційного та фінансового регулювання системи професійного розвитку фахівців [187]. Приділяється значна увага принципам та механізмам підвищення кваліфікації, удосконаленню фахових умінь, включно з опануванням сучасних аспектів соціальної турбулентності в професійній діяльності, перепідготовку в системі неперервної освіти. Професійне навчання працівників (перший розділ Закону) є процесом систематичного формування фахових і спеціальних знань та умінь, що забезпечують продуктивність праці та сприятимуть ефективному виконанню обов'язків на робочому місці.

Державне регулювання професійного розвитку фахівців у системі неперервної освіти реалізується центральними органами виконавчої влади задля стратегії соціальної політики в освіті та науці, а також іншими відповідними структурами, що забезпечують якість організації підготовки та професійної атестації кадрів. Стейкхолдери відіграють визначальну роль у сприянні розвитку власних кадрів завдяки професійному навчанню, підвищенню кваліфікації та організації їх атестації. Основні напрями діяльності стейкхолдерів визначено в статті 4 Закону та охоплюють розроблення планів професійної підготовки, методик, методів та форм організації навчання, атестації кадрів, а також сприяння професіоналізації та покращення

майстерності. Також включає потреби забезпечити регулярність підвищення їх кваліфікації (не рідше ніж раз на 5 років) та забезпечувати відповідність кадрів атестаційним вимогам згідно зі встановленими технологічними регламентами.

Професійні спілки працедавців беруть активну участь у визначенні та впровадженні політики професійного розвитку, а також здійснюють нагляд за дотриманням нормативів визначених вимог, що стосуються професійної сфери зайнятості; співпрацюють із державними органами, здійснюють моніторинг праці, моделюють та прогнозують потреби кон'юнктури ринку зайнятості. Згідно із Законом, професійне навчання організується як на виробництві й держінституціях, також і на договірній основі з фізичними та юридичними особами в професійно-технічних і ЗВО за формами: денною, вечірньою, заочною, мережевою, дистанційною, змішаною та екстернатною. Професійне навчання в межах формальних програм підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації здійснюється також із використанням неформальної та інформальної організації, включно з індивідуальними траєкторіями навчання та стажування на робочих місцях у професійних середовищах.

Між тим сформоване на правових засадах поняття «професійний розвиток» як «безперервний, свідомий, цілеспрямований процес особистісного та професійного зростання, що базується на інтеграції знань, умінь і компетентностей» у 2019 році було визначено в Законі України «Про державну службу» (2016 р.) [173].

Також «безперервний професійний розвиток» визначено в Законі України «Про освіту» (2017 р.) як «процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та/або післядипломної освіти, що дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності» та має тривати протягом усього періоду трудової активності, а тож упродовж життя [184].

Поняття неперервного професійного розвитку, на думку Л. Ходанич і Т. Палько, невід'ємний складник неперервної освіти; характеризується як процес постійного ускладнення професійних здатностей фахівців після

успішного завершення навчання у ЗВО та дає змогу підтримувати/покращувати стандарти професійної діяльності в умовах швидкої перманентності професійного середовища, що, зі свого боку, дає можливість фахівцям адаптуватися до нових викликів і підтримувати високу ефективність праці під час кар'єрного поступу [235].

Філософське потрактування поняття «розвитку» вказує на спіралеподібний характер інтенсивності реалізації процесу, коли кожен новий етап змін взаємодіє з попереднім, але водночас не є прямим його продовженням у разі, коли рух передбачає трансформації застарілих принципів і формування інноваційних, що дає змогу фахівцям перейти на якісно новий рівень професіоналізму. Важливою умовою успішності процесу є вирішення суперечностей, які виникають у професійному становленні особистості, що проявляється в боротьбі та взаємодії протилежностей, коли нове заперечує старе, однак добирає позитивних аспектів старого для інтеграції в нові форми перспективного розвитку [192].

Із погляду психології, поняття «професійний розвиток» є неперервним процесом фахової зрілості та зростання, що відбувається впродовж життя особистості та передбачає якісні трансформації кількісного накопичення фахових знань і вмінь до якісного перетворення власної досконалості особистості. Поступ кожного етапу розвитку особистості забезпечує адаптацію до сучасних умов професійної зайнятості, розвиваючи нові компетенції, які дають змогу ефективно взаємодіяти в команді, сприяє вирішенню складних професійних завдань та інтеграції нових наукових знань у повсякденну діяльність [196]. У процесі професійного розвитку відбувається постійна зміна потенційних та актуальних характеристик людини, а нові досягнення кожного етапу розвитку накопичуються та удосконалюються на наступному рівні, що забезпечує професійне становлення та професійне зростання особистості.

У педагогіці професійне становлення та професіоналізація фахівців розглядається як процес вирішення конкретних професійно значущих завдань, таких як пізнавальні, комунікативні та морально-етичні завдання; вимагає від

фахівців набуття та вдосконалення не тільки технічних, професійних та спеціальних знань, а й розвитку моральних і комунікативних якостей, які визначають ефективність та якість їх професійної діяльності. У процесі становлення фахівці здобувають багаж необхідних ділових та моральних якостей для ефективної роботи в умовах професійної зайнятості [153].

Акцентуючи увагу на неперервній освіті задля професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства варто проаналізувати особливості зростання особистості, зазначені Т. Стукаловою [221], яка підкреслює, що зазначений процес має враховувати не лише здобуття наукових знань, а й перспективи внутрішньої спрямованості, які формують послідовність і наступність поступу особистісного розвитку. Так, цілісність особистості постає системоутворюючою константою для стабільності розвитку, що, так само, дає змогу фахівцям розвивати необхідні якості та здібності для успішної діяльності у сфері діловодства завдяки нарощенню потенціалу комунікативної культури, а також здатність до адаптації, професійного становлення, професіоналізації, майстерності, самореалізації загалом. У статті «Феномен професійного розвитку в сучасному освітньому середовищі» І. Каденко та А. Щетініної визначено професійний розвиток як неперервний процес накопичення та вияву потенційного в особистості, що дає змогу людині поглиблювати взаємини як із довкіллям, так і суспільством, включно з міжособистісною взаємодією та власне із собою, що сприяє, не лише вдосконаленню професійних вмінь, але й духовному та культурному збагаченню культур-мистецького потенціалу особистості, що є необхідним складником професійної діяльності [87].

Професійний розвиток у системі неперервної освіти передбачає, не лише формальне професійне навчання, але і стабільні самоосвіту та самоменеджмент, які є критичними чинниками його ефективності для фахівців сфери діловодства. Отже, освіта включає не тільки засвоєння сучасних наукових знань і технологій, але й удосконалення моральних та етичних якостей, а також здатності до самокритичного сприйняття себе та професійного зростання через

власну рефлексію. У дослідженнях Г. Яремко [251], вказано, що в умовах глобалізації та інтенсивних трансформацій у професійних стандартах технічного регулювання, особливо у сфері освіти, науки й інноватики, професійний розвиток є агентом активації чинників, які обумовлюють ефективність вияву, не лише певної особистості, а й розвитку закладу освіти та системи неперервної освіти в цілому.

Аналізуючи проблематику дослідження Ю. Сліпіч [216], зауважує, що базис професійного розвитку становить цілісна єдність інтелектуального потенціалу, індивідуального практично-корисного досвіду, мотиваційної спрямованості й особистих якостей фахівців, які дають змогу успішно долати суперечності у фахових середовищах та досягати професійного вдосконалення і самореалізації.

Згідно з дослідженням Н. Мукан, професійний розвиток забезпечує більш змістовну та повну ґрунтовність фахової діяльності, що є визначальним чинником у дотриманні стандартів якості сучасної освіти та розвитку потенціалу професійної культури в різних сферах діяльності згідно із цільовим призначенням середовищ зайнятості [132].

Стратегії наукових теорій дослідження інтелекту та когнітивної лінгвістики, запропоновано науковцями – Р. Кеттелом, Р. Стернбергом, Р. Лангакером – можуть ефективно застосовуватися для вивчення та удосконалення тезаурусу «професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства в системі неперервної освіти». До професійного розвитку фахівців сфери діловодства варто включати, не лише розвиток практичних вмінь і навичок, але й формування інтелектуальних, соціальних і моральних якостей, які сприяють ефективній комунікативній взаємодії з іншими людьми та інституціями. Згідно з концепцією Р. Кеттела, рухомий інтелект (з англ. – Fluid intelligence), як здатність сприймати зв’язки та відносини не зважаючи на попередній досвід/навчання в контексті комунікації; здатність до абстрактного мислення; забезпечує здатність швидко адаптуватися до нових умов і розв’язувати завдання в реальному часі, що є важливим

складником для фахівців сфери діловодства. Отже, здатність швидко опрацьовувати інформацію та приймати організаційно-розпорядчі рішення складає базис підтримання високого рівня відповідальності стандартам комунікації для ефективного виконання практичних функціональних завдань. Кристалізований інтелект (з англ. – Crystallized intelligence) усукупнює багаж знань попереднього досвіду/навчання, удосконалення читання, розуміння тексту, дорослішання, старіння; формування під впливом освіти та культурного середовища, особливо важливий у професійному становленні фахівців сфери діловодства, оскільки він визначає здатність аналізувати, систематизувати та інтерпретувати інформацію в рамках специфіки професії. Загалом рухомий інтелект розвивається в дитинстві та юності, а удосконалення кристалізованого інтелекту сповільнюється зі зрілістю особи. У контексті неперервної освіти кристалізований інтелект дає змогу фахівцям не лише накопичувати знання, але й активно застосовувати їх для покращення процесів комунікації, прийняття управлінських рішень і вдосконалення професійної практики [255].

Згідно з теорією Р. Лангакера, важливим аспектом є обробка інформації, що є основою для розвитку когнітивних процесів, необхідних для ефективної комунікації [280]. Для фахівців сфери діловодства це означає необхідність опанувати вміння та навички інтенсивного опрацювання інформації, здатності до чіткого і зрозумілого її представлення, а також до ефективної інтеграції сучасних наукових знань випереджувального характеру в професійну діяльність.

Концепція «успішного інтелекту» Р. Стернберга, що включає аналітичні, творчі та практичні здібності, має безпосереднє застосування в професійному розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. Аналітичні здібності сприяють оцінюванню проблемних ситуацій, формулюванню конкретних умовиводів судження та аналізу проблем комунікативної взаємодії. Творчі здібності необхідні для пошуку новітніх підходів для вирішення складних та проблемних комунікативних завдань, а практичні здібності визначають здатність ефективного генерування та втілення ідей і стратегій у

повсякденну роботу [289]. Отже, розвиток цих компонентів інтелекту сприяє не лише покращенню комунікативних та комунікаційних здібностей (перші охоплюють ефективність спілкування, обміну інформаційними даними, вміння досягати консенсусу/згоди; другі передбачають обрання та застосування механізмів і напрямів сполучення ліній зв'язку та транспорту), але й підвищенню загальної ефективності діяльності фахівців у сфері діловодства.

Акмеологічний підхід, який фокусується на становленні особистості як професіонала через розвиток професійно важливих здібностей, особистісно-ділових якостей та рефлексивної організації комунікативної та комунікаційної діяльності, має важливе значення для формування ефективних комунікативних і комунікаційних навичок. Адже, у справочинстві успішне виконання професійних обов'язків вимагає від фахівця високого рівня сформованості комунікативної культури, здатності до системного аналізу, якості складників, усунення, запобігання та передбачення складних проблем і ситуацій, творчого підходу до виконання функціональних завдань. Професійний розвиток комунікативної культури фахівців включає не лише технічні знання, але й розвиток особистісних якостей, таких як здатність до рефлексії, розкриття творчого потенціалу та мотивації досягнення мети. Підвищення рівня комунікативної культури фахівцями в структурах неперервної освіти передбачено завдяки інтеграції комплексу підходів, таких як гуманістичний, праксеологічний і компетентнісний, що дає змогу створити складну інформаційно-аналітичну та мережеву моделі дослідження професійного розвитку фахівців, що включає як розвиток комунікативних і комунікаційних навичок, так і особистісне професійне зростання [238].

Акмеологічному підходу притаманне зосередження уваги на розвитку мотивації, рефлексивної культури, творчого потенціалу фахівців із діловодства, комунікативна культура, що поєднуються з високим рівнем професійної підготовки, здатністю адаптуватися до трансформації умов на робочому місці. Поєднання декількох підходів задля забезпечення професійного розвитку дає змогу фахівцям із діловодства не лише опанувати, але й удосконалити

компетентності, адаптуючи їх до специфічних умов професійного середовища, а в подальшому й задля професійного зростання. Неперервна освіта дає змогу забезпечувати якість підготовки та розвитку фахівців із діловодства, здатних до ефективної комунікації, розв'язання складних завдань і праці в умовах перманентних змін та використання інноваційних стратегій та навичок, здобутих завдяки комплексному підходу до професійного розвитку.

Так, В. Ягупов поняття «професійний розвиток» особистості фахівця трактує як одну із важливих умов ефективної професійної діяльності, персональної активації та засіб професійного самоідентифікування, самовдосконалення та самореалізації фахівців, запорука самоактуалізації та професіоналізації в кар'єрному зростанні задля набуття майстерності [247].

Отже, беручи до уваги проаналізовані наукові джерела, професійний розвиток визначено як мету, зміст й аксіологію, як фахової, так і комунікативної культури працівника як особистості, так і здобуття ним бажаного статусу фахівця, що являє собою поступову в кар'єрному сходженні послідовність індивідуального та професійного розвитку, визначену низкою особистісних якостей – соціально-економічних, професійних, інформаційно-технологічних, вікових та індивідуально-психічних.

Також професійний розвиток проаналізовано як результат досягнення мети пролонгованих розвідок щодо сутності зовнішніх та внутрішньоособистісних протиріч у професійній діяльності, спричинених соціальною турбулентністю глобального виміру та прагненням фахівців уникати й запобігати їм, а також вирішувати наявні протиріччя.

Отже, мета та завдання професійного розвитку комунікативної культури фахівців у сфері діловодства полягають у підвищенні рівня взаємодії між ними, розвитку умінь передавати чітку й зрозумілу інформацію, підтримувати конструктивний діалог, а також орієнтуватися в складних соціальних ситуаціях професійної діяльності. Послідовність професійного розвитку як процесу нарощення культур-мистецького потенціалу комунікативної культури фахівців вимагає врахування не лише загальних принципів, а й специфіки – семантики

сфери діловодства. Системне управління якістю підвищення комунікативної культури фахівців пов’язано з вдосконаленням їх вмінь і навичок ведення перемовин, управління справочинством, а також розумінням академічної та професійної етики й доброчесності та стратегії взаємодії в професійних середовищах. Результат професійного розвитку комунікативної культури фахівця у сфері діловодства – це здатність ефективно вирішувати протиріччя, що виникають у процесі взаємодії з колегами, клієнтами та іншими учасниками професійної діяльності, яка досягається через регулярне вдосконалення комунікативних та комунікаційних здатностей, а також процес самоконтролю, що є важливим для успішної професійної діяльності. Необхідність професійного удосконалення комунікативної культури фахівців спричинене актуалізацією організації продуктивної професійної діяльності у сфері діловодства завдяки неперервній освіті задля систематичного оновлення знань, адаптації до нових вимог та умов праці, а також забезпечувати та підтримувати відповідний рівень комунікативної, у тому числі комунікаційної компетентності. Здатність фахівця до самоактуалізації та самовдосконалення в професійній діяльності неможлива без формування належного рівня комунікативної культури, що стає ключовим фактором у процесі особистісного та професійного поступу та забезпечує продуктивну та синхронізовану взаємодію в командній роботі. Долаючи психологічні бар’єри, фахівець розвиває комунікативну культуру, демонструє готовність до адаптації в професійному середовищі, конструктивного спілкування та розв’язання конфліктних ситуацій.

Педагогічний складник дослідження питання професійного вдосконалення комунікативної культури фахівців із діловодства в умовах неперервного самовдосконалення освіти пов’язаний з уточненням особливостей процесу формування особистості, що детально розглянуто в парадигмах психології та соціології праці. За допомогою акмеологічного підходу визначено феномен професіоналізму, виокремлено унікальність стилю професійної діяльності фахівця з діловодства включно з комунікативною культурою як

важливого чинника забезпечення продуктивної взаємодії в межах професійних середовищ цільового призначення, усвідомленої активності, сформованості професійних якостей, здібностей, здатностей та готовності до усвідомленої рефлексії, саморегуляції, адаптації в умовах соціально-турбулентних змін.

Особистісний розвиток у системі неперервної освіти включає не лише технічні знання, але й розвиток таких професійно важливих якостей, як професійна свідомість у «Я-концепції» як здатність до самоконтролю власного самовдосконалення. У справочинстві це дає змогу фахівцям бути виконавцями-практиками галузі діловодства, які здатні до ефективної комунікації з іншими професіоналами, керівниками та клієнтами. Так, комунікативна культура фахівців із діловодства розвивається на основі усвідомлення власних дій і результатів, здатності ефективно взаємодіяти в колективі, вирішувати конфлікти та організовувати комунікування та комунікаційні процеси на всіх етапах взаємодії в професійній діяльності. У системі неперервної освіти особливу увагу приділяють формуванню професійних якостей, таких як комунікативна та комунікаційна компетентність, які складають основу для формування висококваліфікованих спеціалістів, здатних працювати в умовах постійних змін та трансформації стандартизованих вимог до професії.

Історична ретроспектива етимології тлумачення поняття «комунікації» зазнала трансформації як-то: риторика як ораторське мистецтво в публічних дебатах (період Античності); релігійне сприйняття божественного послання – «спілкування з Богом» (період Середньовіччя); виникнення друкарства і масштабування інформації в друкованому форматі (період Ренесансу); формування засобів комунікації – поштове сполучення, транспорт, торгівельні, дипломатичні зв’язки (період Нового Часу) та розвиток телеграфу (азбука «Морзе»), телефонії (період промислової (індустріальної) революції); виникнення радіо, телебачення, кіно та Інтернет-мережі як засобу масової інформації (період ХХ століття) та діджиталізація інформаційного суспільства (сучасний період).

Особливої уваги заслуговує поняття «проксеміка», що дослівно означає близькість (з англ. – proximity) у інших контекстах наближення (з лат. – approximatio) і визначає вплив простору особистості під час комунікації та міжособистісної взаємодії для вираження соціальних відносин і комунікаційних намірів у полікультурному вимірі. Поняття «проксеміка» започатковано у 1952 р. американським антропологом Е. Холлом [285], який обґрунтував у науковому полі значення особистісного простору під час комунікації, поділу його на зони. Значимість зон особистого простору має вагу при характеристиці ефективності як вербального, так і невербального комунікування.

Умовний поділ зон має градацію відстаней між співрозмовниками і варіюється від інтимної зони (0 – 0,45 м), персональної (0,45 – 1,20 м), соціальної (1,20 – 3,60 м) та публічної (понад 3,60 м). Установлено, що серед основних невербальних компонентів комунікативної культури фахівців поряд із її проксемічним виміром виокремлено – окулістику як візуалізацію спілкування; міміку як вираз обличчя; кінесику як поставу і жестикуляцію; хронеміку як темпоритм та час; гаптику як дотики.

Сучасна діджиталізація суспільних відносин в турбулентних умовах призводить до скорочення та/або нівелювання мінімальної дистанції (інтимної зони) в комунікаційних процесах. Комунікація в соціальних мережах, дистанційний та змішаний формат організації освітнього процесу, соціальне дистанціювання під час пандемії COVID-19 та особливості комунікації під час воєнного стану актуалізують значення та вплив формування комунікативної культури особистості, особливо фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

Стрімкий розвиток і впровадження інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій у всі сфери життєдіяльності людини (соціальну, економічну, екологічну тощо) вносить корективи у абриси змістового наповнення феномену комунікативної культури майбутнього фахівця як соціокультурного досвіду складової інформаційної культури людини.

Установлено, що формування інформаційної культури **(**від лат. informatio – пояснення, виклад; cultura – виховання, шанування, освіта, розвиток) як компонента загальнолюдської культури фахівців сфери документознавства, виступає в контексті соціального запиту на регулювання, розвиток і семантику сфери документовпорядження, публічного управління та адміністрування на соціальному, колективному, індивідуальному рівнях функціонування інформаційного суспільства; комплекс підходів, принципів, технологій та методів модернізації систем освіти, науки й інноватики; як вектору універсалізації інформаційної діяльності, професійної підготовки та розвитку майбутніх фахівців сфери діловодства в системі неперервної освіти.

Академічне трактування поняття «комунікативна культура» розглянуто в процесі педагогічної розвідки через аналіз тезаурусу складників дефініцій таких, як «комунікації» та «комунікативності». Завдяки дефінітивному аналізу словників «комунікація» (лат. – communicatio) розглядається як синонім потрактувань понять у визначенні – «взаємодія», «зв'язок», «обмін інформацією», «спілкування», «повідомлення», що призводить до розуміння спілкування як усукупнення міжособистої взаємодії між особами/категоріями/групами, у яких здійснюється взаємообмін інформаційними потоками, корисними практиками й результатами діяльності. Завдяки спілкуванню люди реалізовують власну діяльність, комунікують, здійснюють обмін думками, висловлюють вдячність, шану, побажання чи вимоги, а також взаємно впливають одне на одного, а також забезпечують формування соціальних зв'язків. Комунікування означає підтримання надійних стосунків, ділових процедур, консолідацію спільних цілей, системної діяльності для сталого поступу [36, с. 1368].

«Комунікацію» як понятійну категорію також можна тлумачити як унікальну взаємодію спілкування. Пропонований підхід має зиск для сприйняття комунікативної культури в педагогічних дослідженнях, адже уможливлює палітру розмаїття чинників, що впливають на перспективи особистої комунікативної культури фахівця. Отже, спілкування як складний

феномен порозуміння проаналізовано завдяки обміну інформацією в міжособистісній взаємодії. Особистість як суб'єкт розглядаємо в контексті ситуації функціональної семантики спілкування або як «автономний суб'єкт»/носій і запорука аксіогем спільноти чи різночинної категорії соціальних груп. Узагальнюючи опрацьований матеріал, визначено, що професійний розвиток комунікативної культури особистості є взаємопов'язаним феноменом її власної культури, культур-мистецького потенціалу комунікативної культури інших осіб, суспільною культурою комунікацій загалом [42].

Уточнено, що під час обґрунтування педагогічної проблеми комунікативної культури спілкування треба закцентувати увагу на особистості в ній. Культура спілкування особи окреслює гуманістичні орієнтири її цільового призначення, у разі, коли людина сприймається як аксіологічний взірець. Високий культурний рівень спілкування, як зазначає Л. Сохань, включає здатність ефективного використання поліманітних засобів досягнення найкращих зведень максимальної реалізації потенціалу комунікативної культури. Згідно з її переконаннями, ефективність якості взаємодії оцінюють відповідно до критеріїв, в основі яких розглядають комунікативний потенціал особистості та її вміння – цільове призначення (досягнення бажаних зведень), надійність як ймовірність досягнень бажаних ефектів), максимальну продуктивність ситуативного потенціалу, раціональну відповідність економіки витрат, часових витрат та аксіологічних орієнтирів на релевантність та безпечність завдяки мінімізації ризиків та небезпек негативних наслідків. Л. Сохань «комунікативну культуру» як дефініцію розглядає з погляду управління комунікативними та комунікаційними процесами, у разі, коли індивід спроможний виокремити їх ключові складники – взаємини та зв'язки – і поспіль ефективно забезпечувати якість керування ними [217]. У наукових розробках ученої [205] здійснено контент-аналіз визначення поняття «комунікативної культури» як критерію сформованості ключових компетентностей майбутніх та зайнятих фахівців сфери діловодства, як

здатність до ефективної міжособистої взаємодії між людьми та інформаційними потоками задля розбудови синергії стосунків корпоративного партнерства зі співробітниками та клієнтами, а також грамотного й толерантного вираження власних умовиводів.

У працях С. Лісіної розкрито концептуальні засади «комунікативної культури», яку визначено як складну єдність професійної майстерності та важливу умову ефективності професіоналізму фахівців галузі діловодства [110]. Сфера впровадження ІКТ передбачає міжособистісну взаємодію, що є чинником формування й реалізації комунікації працівника документознавчої сфери, керівництва, колег та партнерів. Психологічні механізми сприйняття, взаєморозуміння, привабливості, взаємного впливу та мотиваційно рольової поведінки є складниками комунікативної культури індивіда. Потреби підвищення професійної майстерності фахівців сфери діловодства завдяки розвиненості їх комунікативної культури нині не набули необхідного зосередження в наукових розвідках, які визначають актуалізацію педагогічної проблеми дослідження.

Проблема професійно-комунікативної підготовки особистості є важливою частиною наукових педагогічних досліджень, адже якість комунікації є запорукою ключових складників якості здійснення професійної діяльності. Вивчення питання нарощення потенціалу комунікаційної культури фахівців стало предметом розробок науковців, поміж яких можна виокремити низку науковців, які мали значний внесок у розроблення теоретичних та методологічних аспектів професійної підготовки фахівців.

Теоретичні та методичні засади підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців різних напрямів досліджували вчені В. Лунячек, М. Оліяр, Л. Пашко, С. Скворцова, О. Семеног. Науковці закцентували увагу на визначній ролі щодо формування в майбутніх фахівців здатності до комунікації в умовах соціальних і професійних середовищ, що сприяє якості взаємодії з різними категоріями осіб: колегами, керівниками, клієнтами.

Особливості компетентнісного підходу до професійної підготовки особистості розкрито в дослідженнях таких науковців, як І. Бех, О. Овчарук, які аналізували розвиток професійної компетентності як основу та визначальний компонент освітнього процесу, переконливо зауважували на актуальності формування не лише теоретичних знань, а й практичних навичок задля продуктивного виконання професійних обов'язків та міжособистісної взаємодії на робочому місці.

Ґенезу «комунікативної культури» розглядають у науковій літературі поліаспектно, що дає змогу потрактувати її тлумачення в контексті професійної реалізації, зокрема в працях В. Панченко комунікативну культуру висвітлено як професійну культуру фахівців [160]. Комунікативну культуру вважають невід'ємною компонентою загальної професійної культури особистості, яку вона опановує в навичках, знаннях та уміннях, які забезпечують якісну співпрацю в професійних середовищах зайнятості. Якість рівня комунікативної культури сприяє розвитку професіоналізму, формує здатність до конструктивного вирішення конфліктів, збереження взаєморозуміння та підтримання позитивної корпоративної співпраці, що «є вищим дієвим рівнем сформованості комунікативності як особливої особистісної якості, що сприяє успішному креативному прийому, розумінню, засвоєнню, використанню і передачі інформації» [18, с. 51].

Учені Н. Шварп та Н. Науменко поняття «комунікативна культура» також розглядають у схожому потрактуванні, акцентуючи увагу на продуктивності суб'єкт-суб'єктної взаємодії між людьми [240]. Вітчизняні дослідники В. Бойчук та А. Лісова [26] визначають ключовими компонентами комунікативної культури толерантність та емоційну інтелігентність задля адаптації, соціалізації та професійного становлення.

Тому комунікативною культурою вважаємо сукупну єдність знань, норм, цінностей й усталених моделей поведінкової мотивації, прийнятих у суспільстві, а також уміння реалізувати їх у діловому та емоційному спілкуванні [147, с. 141]. Складний процес становлення та усвідомлення

поняття «комунікативна культура» формувався на підґрунті трансформації і переосмислення дефініції «культури спілкування». Так, Л. Руденко потрактовує визначення поняття «культури спілкування» як спеціальну систему емоційно-почуттєвого, раціонального та вольового вияву індивіда, які виникають як відгук на певні соціально-значущі умови життєдіяльності людини [198, с. 101-102]. Дослідниця Л. Руденко звертає увагу на важливість емоційних характеристик учасників процесу комунікацій, а також на соціальні чинники, що формують зміст та архітектуру культури спілкування.

Науковці А. Стьопкіна та І. Трубник у своїх наукових доробках наголошують на етичних вимірах культури спілкування, які залежать від освіченості, духовного успадкування аксіологічної спадщини, розвитку креативного мислення, здатності осмислювати суть явищ у соціокультурних сферах життя [223, с. 252]. Важливою визнано здатність до вияву палітри форм і типів комунікації, психо-емоційних та естетичних аспектів, а також наявність етичного базису культур-мистецького потенціалу, який визначає розвиток взаємної міжсуб'єктної довіри в спілкуванні.

Т. Обдула «комунікативну культуру» розглядає як складник професійної культури індивіда, що охоплює професійну мовленнєву культуру та культуру професійного мислення [147], які виявляються в здатності створювати психоемоційні умови для стратегій розвитку інтелектуальних, вольових та морально-етичних потенціалів кожного із суб'єктів комунікацій.

У працях Л. Руденко виділено аксіологічну та технологічну компоненти в архітектурі комунікативної культури [199, с. 101-102], у разі, коли перша компонента охоплює фундаментальні цінності гуманістичного підходу в ставленні до людей – суспільну культуру, морально-етичні регламенти, зокрема, професійні, то другий складник ґрунтується на операційних засадах фахових комунікацій включно із сучасними науковими знаннями про основи міжособистісної комунікації та професійну комунікацію, у тому числі усвідомлення власних індивідуально-типологічних характеристик.

Також важливість розвитку комунікативної компетентності фахівців відзначено в працях учених, серед яких Д. Годлевська, Р. Гришкова, С. Козак, В. Лівенцова, А. Москаленко, які наголошували на актуальності спеціальної підготовки в галузі інфокомунікацій, що включає зміст сучасних теоретичних знань і сформовані навички для ефективної взаємодії в професійній сфері. Однак у наукових надбаннях, що стосуються сфери діловодства, ще не повною мірою вивчено проблему розвитку комунікативної компетентності та інтеграції змісту гуманітарних курсів, які є підґрунтям удосконалення комунікативних навичок і вмінь.

Контент-аналіз наукової джерельної бази дає змогу уточнити зміст та архітектуру комунікативної культури майбутніх документознавців. Її визначають як сукупну єдність фахових знань, умінь і навичок, які є актуальними задля здійснення мовленнєвого вираження в професійних комунікаціях справочинства, та охоплюють також фахівців, не лише передавачі інформації, а й до ефективної взаємодії з іншими учасниками процедур документовпорядження, а також вирішення комунікативних завдань в умовах змінних соціальних та організаційних контекстів.

Уточнено, що архітектура комунікативної культури майбутніх документознавців включає три основні компоненти їх формування: когнітивний, емоційно-оцінний та поведінковий. Перший компонент пов’язано з розумінням важливості професійного формування комунікативної компетентності та її ролі під час виконання посадових обов’язків; другий включає вміння здійснювати загальне оцінювання проблемних і складних ситуацій та застосовувати на практиці фахові знання для ефективної суб’єкт-суб’єктної взаємодії реалізації процедур справочинства; третій компонент забезпечує практичні навички, необхідні для аргументування власних умовиводів, критичного ставлення до себе та вміння обстоювати власну позицію в професійній діяльності.

Гуманітарні дисципліни в процесі формуванні комунікативної компетентності фахівців сфери діловодства створюють підґрунтя для розвитку

мовленнєвих здатностей під час опанування культури мовлення, етики спілкування, розуміння когнітивних складників комунікативної культури задля ефективної організації справочинства.

Під час організації неперервності варто орієнтувати методичне забезпечення на інноваційні методики та технології навчання, що сприяють інтеграції теоретичних знань із практично корисним досвідом. Важливим складником також є оновлення освітніх компонентів ОПП, які орієнтовано на розвиток комунікативних умінь фахівців сфери діловодства через запровадження різноманітних форм організації підготовки дистанційних лекцій, практичних занять, семінарів та тренінгів.

На основі аналізу наукових розвідок актуалізовано сутність і структуру комунікативної культури фахівця сфери діловодства [68]; розглянуто комплекс здібностей, необхідних для організації якості мовленнєвої діяльності в освітньому, науковому та професійному середовищі; архітектура культури охоплює когнітивні складники (розуміння ролі формування комунікативних навичок та необхідності їх у повсякденному житті та професійній діяльності), емоційно-оцінювальну (здатність до оцінювання проблемних ситуацій і процесів, які їх зумовили, фахових і спеціальних знань під час використання в процесі професійної взаємодії), а також поведінкову (розвивати вміння обстоювати власну громадянську та професійну позицію, критично та креативно мислити й реалізовувати самовиховання).

З’ясовано під час дослідження, що формування комунікативної культури майбутніх фахівців є мультифункціональним процесом, який обумовлено багатьма чинниками. Схематично чинники забезпечення комунікативної культури поділено на об’єктивні та суб’єктивні, що взаємно обумовлюють або доповнюють один одного. Визначальним чинником окреслено продуктивну організацію освітнього процесу ЗВО, дозвіллєвої діяльності, міжінституційної взаємодії з громадськістю, а також особистісні характерні риси (тривожність, психоемоційна рівновага, полікомунікабельність, рефлексія усвідомлення особистісних цінностей, умотивованість, емпатія, ментальний конформізм;

базисом розвитку комунікативної культури визначено практично-корисний досвід спілкування від міжособистісного до спілкування з різночинними категоріями соціальних груп і спільнот.

Розкрито, що базовими механізмами забезпечення ефективності функціонування комунікативної культури особистості вважають комунікативний та інтерактивний, що врегульовують партнерську взаємодію під час спілкування, які разом із перцептивним (спільного сприйняття комунікацій) регулюють інформаційний обмін. Загалом у сукупності особистісних якостей важливу роль відіграє культура мовлення, яка включає філологічну грамотність, риторичне фразування, зрозумілість і простоту викладу умовиводів, обґрунтовану аргументацію, виразність та артикулятивність. Уточнено, що культура мовлення залежить від загального рівня культури суспільства, корпоративної та персональної культури, адже її складники взаємно доповнюють та збагачують одна одну. Якість мовлення як частина культури є певним втіленням суспільної та індивідуальної діяльності людини в колективі. Зауважимо, що оскільки мовлення є індивідуальним виразом особистості – носія мови, існують взаємини між суб'єктами комунікації і мовним виразом їх як особистості, тож контент розуміння комунікативної культури резонує з уявленням про мовний вираз особистості.

Узагальнення теоретичних розвідок доводить, що комунікативна культура – неподільний складник загальної культури індивідууму. Розкрито, що феномен культури визначається в багатогранних соціальних аспектах, охоплює майже всі сфери суспільного та індивідуального життя людини. Згідно з науковим аналізом С. Безклубенко, комунікативну культуру можна розглядати в трьох напрямах, як: 1) форма комунікації; 2) чинник, який впливає на систему й інтегрує соціум; 3) специфічна галузь знань на рівні з художньою, естетичною, соціокультурною, інформаційно-аналітичною та іншими [21].

Актуалізація понятійно-категоріального апарату дослідження професійного розвитку комунікативної культури фахівців із діловодства в системі неперервної освіти сприяє виокремленню галузевих аспектів щодо

цільового призначення визначення поняття «комунікативна культура». З одного боку, «комунікативну культуру» варто розглянути як складник цілісної єдності системи загальної культури, а з іншого – проаналізувати її взаємини з іншими галузями науки і знань, культури та мистецтва, що сприяє вивченню її функціонування в професійних середовищах. Важливим складником процесу набуття комунікативної культури є інкультурація особистості, яка охоплює опанування специфічних навичок, вмінь виробленої стратегії поведінки, характерних для видів культури в певному історичному періоді. У питанні інкультурації здійснює вплив на формування аксіологічних векторів, взірців, а також на перспективи креативної активності в галузі науки, які активно масштабують засобами комунікування, зокрема у професійній діяльності фахівців із діловодства.

Розвиток особистості фахівця є складним процесом, що залежить від численних суб'єктивних і об'єктивних чинників, таких як індивідуальні, соціальні та професійні умови, які визначають формування особистості, як суб'єкта соціального та професійного буття, включають спадкові, соціальні та виховні аспекти, які зумовлюють індивідуальний шлях професійного зростання фахівців із діловодства. Психологічний аспект аналізу питання визначає, що людина як соціальний суб'єкт, на відміну від біологічної істоти, розвивається дуально: по-перше, на етапі самоідентифікації, коли дитина починає розуміти себе як окрему особистість, по-друге, коли формує власні життєві цінності, моральні принципи та набуває здатності керувати власною поведінкою в соціумі, визначає особисті вектори розвитку.

Професійний розвиток особистості фахівця сфери діловодства, як і в інших професіях, формується під впливом низки чинників біологічного, соціального, пізнавально-діяльнісного характеру, особливо виховання, що взаємодіють і створюють підґрунтя задля поступу таких професійних якостей, як комунікативна культура, здатність до рефлексії, саморегуляції та творчого підходу до продуктивного вирішення професійних завдань. Відповідно до акмеологічних досліджень, професіогенез включає засвоєння цінностей, змісту

як професійної діяльності та взаємодії, так і керування власними моральними принципами й переконаннями.

Формування особистості фахівця, особливо в контексті професійного розвитку комунікативної культури, є результатом інтеграції різних чинників, серед яких визначальний соціальний чинник. Як зазначає В. Ягупов, «особистість фахівця – це соціально зумовлена система провідних якостей людини, що включає найсуттєвіші соціальні та професійно важливі якості, риси та прояви» для формування суб'єкта діяльності, також сприяють збереженню унікальності особистості, що визначають неповторність культури поведінки фахівця, його комунікативну взаємодію, індивідуальність у процесі професійної діяльності» [247, с. 22].

У працях представників галузі психології підкреслено, що особистість не є результатом виключно біологічного становлення, а формується і розвивається через взаємодію з соціальним і професійним середовищем. Особливо важливим є соціальний контекст, оскільки особистість фахівця є відбиттям умов і цінностей певного суспільства та професійної сфери, у якій він функціонує. У процесі соціалізації фахівець сфери діловодства набуває не тільки соціального, але і професійного досвіду, який формується через взаємодію з колегами, навчання, виховання та активну системну діяльність та її документовпорядження.

У професійному розвитку комунікативної культури фахівців із діловодства соціалізація включає освоєння певних професійних цінностей, норм і стандартів. У процесі неперервної фахової підготовки діловодів особливу увагу треба приділяти удосконаленню не тільки гуманітарних, інженерно-технічних здатностей, але й моральним та духовним складникам, що включає розвиток професійної свідомості, комунікування та комунікації і співпраці в команді. Зростання комунікативної культури потребує також розвитку цінностей і норм професії, на яких будується ефективна міжособистісна взаємодія в досягненні мети професійної діяльності.

Головним чинником процесу професіогенезу є вплив виховання, що сприяє зростанню внутрішньої мотивації та має бути як безпосереднім, так і опосередкованим, акцентувати значимість професійного розвитку та комунікативної культури, емоційно-вольових якостей задля досягнення професійних цілей.

Сучасні технології професійного розвитку фахівців у галузі документознавства та інформаційної діяльності висвітлені в наукових дослідженнях таких авторів, як Г. Власова, Н. Гайсинюк, С. Дубова, С. Кулешов, О. Матвієнко, І. Морозюк, Н. Назаренко, Ю. Романишин, Л. Філіпова та ін. Науковці актуалізують необхідність упровадження новітніх технологій навчання в освітній процес, зокрема з акцентом на розвиток цифрових компетентностей у майбутніх фахівців.

Професійний портрет фахівця з документознавства та інформаційної діяльності, як сукупність професійних і особистісних якостей, описано в роботах Н. Гайсинюк, С. Кулешова, О. Матвієнко, І. Морозюк, Л. Філіпової та інших дослідників. Особливу увагу приділено комунікативній культурі, яка є однією з головних складників професійного розвитку. Дослідники такі, як: О. Малюк, Г. Малик, Н. Назаренко, В. Зінченко, О. Степаненко, О. Янишин та інші акцентують увагу на важливості розвитку комунікативних навичок фахівців в умовах стрімкого розвитку інформаційного середовища.

Згідно з ДСТУ 2732:2004, термін «діловодство/справочинство» означає «сукупність процесів, що забезпечують документування управлінської інформації та організування роботи зі службовими документами» [61, с. 2]; у визначенні виокремлено дуальність провідних діловодних процесів: один зі створення управлінських процедур документовпорядження, інший – в адміністрування документообігу, розроблення та впровадження формування номенклатури й укомплектування справ, підготовки їх до зберігання та подальшого використання. Обґрунтоване визначення понять «служба діловодства/справочинства» та «автор документа» надається в чинних настановах технічного регулювання ДСТУ 2732:2023 Діловодство й архівна

справа. Терміни та визначення понять відповідно: «структурний підрозділ або відповідальна особа юридичної особи, що забезпечує реєстрування, облікування, організування документообігу (4.2.2) службових документів (3.14), зберігання документаційного фонду (3.38) або його частини до передавання на зберігання до архіву (3.4) юридичної особи» [62, с. 2] та «фізична або юридична особа, яка створила документ (3.5)» [62, с. 3].

Документи, у яких виписано визначення посади діловода – Національний класифікатор України «Класифікатор професій ДК 003:2010», затверджений наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 р. № 327, призначено для використання центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, Федерацією роботодавців України та іншими суб'єктами господарювання під час ведення записів у трудових книжках працівників [136]. Установлено, що в додатках А та В наведено перелік покажчиків професійних назв робіт, укомплектованих за класифікаційними ознаками груп, у тому числі алфавітний покажчик професій. Кваліфікаційний рівень робіт, які здійснюються, визначають залежно від вимог та потреб освіти, професійної підготовки та практично-корисного досвіду працівників, здатних виконувати визначені завдання та обов'язки. Додаток А поділяє професії на 9 розділів. Професію діловод поряд із переписувачем підпорядковано до розділу 4 «Технічні службовці» під кодом 4144. Пропонований розділ включає професії, які потребують сучасних наукових знань, необхідних для підготовки, збереження, систематизації та її ранжування, та включає відновлення інформації та обчислень. До професійних завдань віднесено виконання референтських обов'язків, також це архаїчна робота з друкарськими машинками та іншими контрольно-обчислювальними пристроями, якими здійснюється запис і обробка, цифровізація даних, підтримка та сервіс (поштових операцій із фінансового обігу, інформаційного генерування шаблонів і змісту довідок, реєстрація чи передавання інформації тощо). До визначеного розділу віднесено професії, які визначають рівень кваліфікації — раніше «молодший спеціаліст» (нині молодший бакалавр), а також види

професій, які вимагають здобуття повних загальної середньої та професійно-технічної чи загальної середньої освіти з пролонгуванням професійною підготовки та розвитку на виробництві чи в інших інституційних сферах зайнятості.

Поряд із зазначеним у Державному Класифікаторі професій ДК 003:2010 присвоєно назві посади та її шифру «Організатор діловодства (види економічної діяльності)» код 3435.2, який віднесено до категорії «Організатори діловодства (види економічної діяльності)» у розділі 3 «Фахівці», які здобуваються на основі базової назви професії з додатковими уточненнями в дужках, що необхідно конкретизувати за «видами економічної діяльності», що вказує на специфіку підприємства (містить три різні позиції для організаторів діловодства з різними кодами та уточненнями).

Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти затверджено наказом МОН України від 27 грудня 2017 р. № 1691 щодо підготовки кваліфікованих робітників за професією «Діловод» містить низку кваліфікаційних характеристик [220]. До визначених обов'язків та професійних завдань віднесено: прийняття і реєстрацію кореспонденції, її перенаправлення до відповідних підрозділів; згідно з розпорядженнями керівництва, передача документів на виконання, створення реєстраційних карток або організація інформаційних баз даних; облік документів також передбачає картотеки, нагляд за їх виконанням та дотримання вимог, видавання довідок зі зареєстрованих документів; направлення кореспонденції до адресатів; облік отриманої / відправленої кореспонденції, систематизація та розподіл на збереження паперів у відповідному архіві; формування довідкових переліків; розробка та направлення в архів підготовлених документів і формулярів картотек або укомплектованих інформаційних баз даних, складання опису справ, що передаються на зберігання до архіву. Забезпечення відповідного зберігання службових паперів.

Вимоги до необхідних знань: нормативно-правові акти, інструкції та методичні положення щодо організації документовпорядження на

підприємстві; вимоги державного регулювання справочинства; стандарти організаційно-розпорядчих процедур документообігу; архітектура підприємства та ієрархія їх структурно-організаційних підрозділів; порядок нагляду за обігом службових паперів; трудовий кодекс та правове регулювання зайнятості працівників. Вимоги до кваліфікації передбачають здобуття повної загальної середньої освіти та професійно-технічної освіти або повної загальної середньої освіти з професійним навчанням у виробничих умовах (досвід роботи за такої умови не є обов'язковим). Види робіт у прикладах наводять як підготовку та зведення організаційно-адміністративно-розпорядчої, довідкової, інформаційної, аналітичної, обліково-аудиторської, фінансової документації та кадрового документовпорядження; адміністрування справочинства певної установи, підготовка та систематизація документаційних процедур для архівного зберігання.

Започаткування в Україні (1994 р.) нової спеціальності у ЗВО «Документознавство та інформаційна діяльність» стало потужним кроком для системи освіти, науки й інноватики, оскільки в період радянської доби не існувало ані вищої освіти для підготовки документознавців, ані наукових установ, що проводили дослідження в пропонованій галузі, не було спеціалізованих рад для захисту дисертацій у межах проблематики. Провідними фахівцями в галузі документознавства в Україні були Г. Швецова-Водка та Н. Кушнаренко, які підготували перші навчальні посібники із зазначеної дисципліни, адже потреба в грамотних спеціалістах сфери діловодства, які досконало оперують процедурами організації діловодства та архівної справи було надзвичайно актуальним.

З огляду на думку С. Кулешова: «Термін «діловодство» взагалі майже був під забороною в навчальних планах зі спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність». Уважали, що підготовка діловодів не є прерогативою ЗВО IV рівня акредитації, але коли магістр – майбутній документознавець за фахом – не знає, що таке номенклатура справ, перелік документаційних процедур зі строками їх збереження і взагалі не володіє нормативами

справочинства ділової організації процесів, що видається, м'яко кажучи, більше ніж дивним» [104, с. 19]. Науковець також зауважує, що Класифікатор професій ДК 003:2010, успадкував від попереднього ДК 003:2005 розмежування «організатора діловодства» та «документознавця». Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 1 «Професії працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності» (затверджено наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 29 грудня 2004 р. № 336) визначає професію документознавця як організатора діловодства та керівника служби діловодства [104, с. 19].

Понад чверть століття в Україні здійснюється фахова підготовка в галузі діловодства, до компетентностей, які формуються під час освітнього процесу віднесено здатності до організації документування управлінської інформації, роботи зі службовими документами, а також зі здатністю опановувати та застосовувати технології процесів документовпорядження, постійно вдосконалюючи їх у власній професійній діяльності. Узагальнений підхід до реалізації процесів справочинства забезпечує якісну та оперативну комунікацію всередині установ між різними структурними підрозділами та посадовцями, продуктивну взаємодію із зовнішнім професійним колом спілкування. Здатності фахівця не тільки до розуміння, а й впровадження технологій створення документів, їх оброблення та передавання через уніфікацію зазначених процесів стають важливим показником професійної культури діловода.

Спеціальність «Документознавство та інформаційна діяльність», яку запроваджено в 1994 році, набула популярності в освітньому просторі та серед майбутніх здобувачів, що стало поштовхом для формування моделі підготовки та розвитку фахівців сфери діловодства, архітектура якої поступово ставала більш структурованою завдяки активному обговоренню проблеми в наукових публікаціях та під час зібрань. Зміни, які відбулися, коли спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність», «Книгознавство, бібліотекознавство й бібліографія», «Архівознавство» об'єднали як

029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», здійснили суттєвий вплив на позиціонування професійної діяльності фахівців сфери діловодства. Ураховуючи вказані трансформації, нині слід зауважити на незначну, але все ж таки меншу уживаність використання терміна «фахівець сфери діловодства» з огляду на нову спеціальність. Зокрема, пропозиції введення терміноодиниці «інформаційний фахівець» викликали дискусії в наукових колах.

Погоджуючись із науковими розвідками І. Петрової, зауважимо на недоцільності ототожнення документознавця та інформаційного фахівця, який має позиціонуватись «як професіонал, який, у тому числі, володіє знаннями, вмінням та здібностями щодо створення управлінських документів, роботи з ними як із застосуванням традиційних технологій, так і інформаційних» [163].

На відміну від чинних моделей професійної підготовки фахівців сфери діловодства, динаміка процесу становлення комплексної та універсальної моделі фахівця розвитку фахівців з інформаційної справи продовжується в асинхронному режимі. Водночас це підвищує актуальність обґрунтування та конкретизації компетентностей фахівців з інформаційної справи, які викристалізовуються для чітких формулювань як основа їх професійної та комунікативної культури. В освітньому процесі ЗВО здобувачі освіти зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» стикаються з протиріччям, що полягає в потребі професійної самоідентифікації студентів і недостатньо розробленій професіології діловодства. ОПП, які умовно відносять до «інформаційного» складника спеціальності, потребують вдосконалення, зокрема в частині формування сталої професійної ідентичності та комунікативних компетенцій. Науково-педагогічні дослідження мають спрямовуватися на подолання суперечностей шляхом розроблення сучасних підходів і технологій, які дозволять ефективно інтегрувати професіологічні знання та комунікативні навички в ОПП для здобувачів спеціальності, що дозволить забезпечити професійну самоідентифікацію, становлення, професіоналізацію та майстерність фахівців та їх успішну адаптацію до вимог сучасного інформаційного суспільства.

Професія «інформаційного фахівця», на думку О. Матвієнко та М. Цивіна, сьогодні перебуває «на етапі інституціоналізації, якому притаманні такі ознаки: - наявність суспільної потреби в спеціалізації інформаційної діяльності; - формування спеціальних вимог, норм і стандартів, які характеризують цей вид діяльності…», [122, с. 25] та потребує подальшого дослідження щодо характеристик спеціальних здібностей, їх структурування та способів формування, розроблення системи стимулювання та мотивації, виокремлення професійних цінностей, ролей та зразків поведінки, організацію професійних спілок та об'єднань.

Перелік обов'язкових компетентностей для випускників спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» було затверджено у стандартах вищої освіти спеціальності у 2018 році для першого (бакалаврського) рівня [218] та у 2019 році для другого (магістерського) рівня вищої освіти [219]. Визначено, що майбутній фахівець може реалізувати набуті компетентності в трьох основних напрямках, зокрема в бібліотечних, архівних та інформаційних установах. Окрім того, виокремлено компетентності, які безпосередньо стосуються документознавства, зокрема здатність розробляти чітку, стислу і коректну формалізовану управлінську документацію відповідно до чинного законодавства та стандартів, визначено здатність освоювати та застосовувати ІКТ в урядуванні та електронному документообігу.

Майбутні фахівці сфери діловодства мають бути підготовлені до ефективного пошуку, аналізу й синтезу, зберігання та представлення інформації користувачеві у документах, а також до забезпечення належного документообігу. Професійне становлення фахівців включає формування позитивного ставлення до роботи, оволодіння необхідними професійними знаннями, навичками та вміннями, розвиток професійного мислення, вдосконалення професійних здібностей, чітке усвідомлення особистої вмотивованості, багатство ціннісної сфери особистості, а також готовність до постійного самовдосконалення та самовираження.

Майбутні фахівці сфери діловодства мають опановувати здатності представлення споживачам інформації у концентровано-сприйнятній формі, що забезпечить належний документообіг при впровадженні процедур справочинства. Окрім зазначеного, важливим аспектом є забезпечення здатності до комунікацій в професійних середовищах, що вимагає знання моральних норм, культурних механізмів регулювання спілкування, оволодіння комунікативними навичкам та усвідомлення етичної сторони роботи фахівця сфери діловодства, що ґрунтується на засадах професійній свідомості, саморефлексії та усвідомлення персональної відповідальності за результати професійної діяльності. Становлення фахівців сфери діловодства як професіоналів носить креативний характер втілення. Результатом цього процесу взаємодії є готовність діяти в межах професійних обов'язків, позитивного ставлення до праці, оволодінні сучасними науковими професійними знаннями, прагнення до розвитку професійного мислення і формування особистісних якостей, які є важливими для виконання професійної реалізації та вдосконалення. Професійне становлення здійснюється в поступі цілісного особистісного розвитку, а також набутті знань і навичок, які впливають на якість системної діяльності, розвитку професіоналізму й майстерності. Узагальнення потрактувань визначення дозволили запропонувати тлумачення «комунікативної культури фахівця сфери діловодства» як інтегрований результат особистісного розвитку, який включає ерудицію, розумовий і творчий потенціал, а також ціннісне осягнення професії та практичне оволодіння необхідними навичками. Це дозволяє професіоналу усвідомлено, цілеспрямовано й ефективно виконувати завдання в напрямах інформаційно-аналітичної, інформаційно-технологічної, документно-комунікаційної, інформаційно-управлінської, консалтингово-дорадчої, експертно-аналітичної діяльності.

У авторському тлумаченні визначено зміст і структуру поняття «професійний розвиток»; уточнено дефініції «ділова та комунікативна культура», «комунікаційний менеджмент»; визначено поняття «ділове

ком'юніті», «комунікативна культура». Уточнено, що *ділова та комунікативна культура*, невід'ємні складові загальнолюдської культури, які безпосередньо пов'язані у тезаурусі предметного поля педагогічного дослідження, адже *перша* є виразом культур-мистецького потенціалу бізнесу, який нині монетизує усі сфери суспільної діяльності як спосіб самоорганізації, самоменеджменту та особистої вмотивованості індивідууму, який цілеорієнтований на здобуття вигоди, прибутку, нині навіть і в нетрадиційних сферах підприємництва як-то сфера освіти, науки й інноватики.

Види комунікації класифікують згідно з процесами комунікування за видовим складом спільнот, формування напрямів, шляхів, зв'язку (за видами – синхронний та асинхронний; за способом трансляції інформації – лінійного, інтерактивного та мультивекторного характеру; за семантикою – діловий (офіційний), родинно-побутовий; міжособистісний; публічний (державного управління та адміністрування)) трансакцій їх забезпечення за цільовим призначенням видів економічної діяльності та сфер професійної зайнятості як громадян, так і фахівців.

Виокремлено п'ять типів комунікацій – вербальні, невербальні, власне комунікації, письмові, візуальні, слухові комунікації. Конкретизовано види комунікацій за формою інформаційних трансформацій (монолог, діалог, полілог); по кількості суб'єктів комунікації (інтраперсональних, міжособистих, групових і масових); відповідно до засобів та інструментів (вербальні і невербальні); за взаємодією (прямого, безпосереднього та дотичного); згідно з метою цілепокладання повідомлень (переконуючі, експресивні, ритуальні, пізнавальні, сугестивні); за формою комунікативних подій (бесіди, лекції, брифінги, мітинги).

Уточнено, що «комунікаційний менеджмент» – це теорія і практика управління соціальними комунікаціями (внутрішньо-організаційні та зовнішньо-організаційні з надзвичайних ситуацій), цілеспрямовані на забезпечення оптимально сприятливих для установи комунікаційних процесів, формування та підтримка репутаційного реноме, а також громадського

визнання, панівних переконань, досягнення мети комунікативної культури та політики.

Виокремлено, обґрунтовано та сформульовано в авторському баченні поняття «*ділове ком'юніті*» у поліаспектному потрактуванні: *розлого* як різночинні категорії соціальних груп людей у громадах, спільнотах об'єднаних загальною метою, завданнями, цінностями, мотивацією, потребами й інтересами, традиційно обрядовими та соціально-побутовими звичаями, які можуть бути просторово обмеженими (локаційними) та віртуальними (релокаційними онлайн-об'єднаннями), також як базис мережевої платформної організації для врегулювання взаємин між ними, також іншими індивідуумами, марками брендів, продуктів чи послуг, які вказують на їх цільову приналежність аксіологічного бачення мети; конкретизовано як *процес ділового комунікування* шляхом інформаційного обміну суб'єкт-суб'єктної взаємодії у професійних середовищах зайнятості задля досягнення цільового призначення мети через порозуміння, врегулювання та координацію дій професійних процедур за видами інституційної та міжінституційної системної діяльності; *система та спеціальна форма соціального спілкування*, яка функціонує в межах професійних середовищ та узгоджується з унормуванням регламентів процесів професійної діяльності, завдяки професійній корпоративній та комунікативній культурі та етиці; *інструментальний засіб та механізм* ділового, інформаційного та комунікаційного менеджменту для організації тімбілдингу (командотворення), раціонального ресурсорозподілу та ресурсозабезпечення координаційно-субординаційного регулювання, кадрового та конфлікт-менеджменту та досягнення цільового призначення інституційного функціоналу з врахуванням соціального замовлення; *організація процесу усвідомленого мовлення та психолінгвістичних комунікацій професійної взаємодії* між фахівцями та професіоналами у вербальному та невербальному виразі взаємовпливу; *інформаційні комунікації* у полікультурному виразі міжнародного партнерства при узгодженні культурологічних, полімовних і поведінково-мотиваційних особливостей співпраці для формування

сприятливих середовищ узгодженого партнерства; *онлайн-спільнота* споживачів у взаємодії цифрових засобів та інструментів інформаційно-технологічного забезпечення для нарощення когнітивного потенціалу, його підтримки та сервісів комунікацій у соціальному і професійному контексті; *об'єднання громад* як активних агентів демократичних перетворень для досягнення політичних або громадянських інтересів порозуміння шляхом ініціювання громадських рухів, шляхів реформування та забезпечення специфіки місцевого та громадського самоврядування; *академічна спільнота* представників сфери освіти, науки та інноватики, також усіх учасників освітнього процесу та стейкхолдерів, об'єднана загальною метою досягнення професійного розвитку шляхом плекання професійної розвиненості комунікативної культури, академічної доброчесності та етики у системі неперервної освіти на засадах освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм організації закладів освіти; *спілка* новаторів-розвитологів, технологів, розробників, системних інженерів, веб-дизайнерів і споживачів, об'єднаних в інформаційно-технологічних і науково-технічних проєктах для розроблення сервісу, програмних засобів, технологій для розвитку інноватики в професійних сферах зайнятості; *мережі* бізнес-підприємців фахових і галузевих конгломератів, які забезпечують соціально-економічний розвиток, обмін досвідом корисних практик формування та розвитку комунікативної та корпоративної культури шляхом формальної, неформальної, інформальної підготовки та нетворкінгу для забезпечення сфери діловодства та лобіювання корпоративних інтересів; *соціально-громадські активи в структурі населення*, як-то волонтери, меценати, громадські експерти, які ініціюють процеси виявлення запобігання та усунення усіх видів ризиків і небезпек у співпраці з провладними та міжнародними структурами щодо громадського нагляду соціальної згуртованості та консолідації зусиль для демократичного розвитку на засадах сталості.

Здійснено компіляцію панівного потрактування науковцями дефініції «*комунікативна культура*», яку визначено як системну цілісність єдності

сучасних наукових знань, комунікаційних умінь та якостей індивідууму, який здійснює позитивний вплив на здобувачів освіти та забезпечує ефективність організації освітнього процесу та процесу виховання у професійній підготовці та розвитку фахівців і врегульовує комунікативну діяльність для вирішення, передбачення та усунення проблемних педагогічних завдань. Базисом комунікативної культури визначено моральні настанови при спілкуванні, які безпосередньо взаємопов'язано з унікальністю, неповторністю аксіологічної системи індивідууму кожної особистості (толерантність, ввічливість та шанобливе ставлення міжособистої взаємодії, тактовність, скромність, безупередженість та відсутність заангажованості з виваженістю умовиводів) з поміркованістю культури спілкування. Під культурою спілкування розуміємо зведення правил, яких варто дотримуватися кожній особистості, зокрема задіяній у сфері діловодства. Оскільки наслідування сукупності цих соціальних наративів культури спілкування є взірцем виразу рівня освіти та культури людини загалом, адже без відповідного рівня сформованості потенціалу та його розвитку неможливе партнерство та співпраця в ділових комунікаціях й налагоджені контактів.

Професійний розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства особистості визначається сформованістю професійної розвиненості комунікативної культури особистості на основі професійної комунікативної компетентності, під якою розуміємо спроможність, готовність, здатність та розвиненість відповідно до ефективного як вербального так і невербального суб'єкт-суб'єктного взаємовпливу.

Отже, суспільна потреба у фахівцях сфери діловодства зростає, що відображає потребу у кваліфікованих професіоналах, здатних працювати з великими обсягами інформації та документації; формуються спеціальні вимоги, стандарти й норми професійної діяльності, що також впливають на професійні стандарти з підготовки фахівців сфери діловодства.

1.4. Правове та технічне регулювання професійного розвитку фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти

Професійний розвиток комунікативної культури фахівців у сфері діловодства в системі неперервної освіти є ключовим чинником підвищення ефективності управлінської діяльності та якості документообігу. Комунікативна культура охоплює здатність фахівця забезпечувати точність передавання інформації, дотримуватись норм ділового етикету, адаптувати стиль спілкування до професійних контекстів та конструктивно вирішувати конфліктні ситуації. Система неперервної освіти сприяє вдосконаленню фахових знань і навичок шляхом інтеграції сучасних технологій навчання, оновлення змісту освіти відповідно до змін нормативної бази та розвитку цифрових компетентностей. Використання онлайн-платформ, інтерактивних кейсів, стимуляційних тренінгів та інших інноваційних форм навчання підвищує ефективність професійного розвитку. Інтеграція міждисциплінарних підходів, зокрема з психології, лінгвістики, менеджменту та правознавства, дозволяє сформувати комплексну модель вдосконалення комунікативної культури. Застосування практичних методів навчання, таких як кейс-стаді, рольові ігри, менторинг і рефлексія, сприяє підготовці фахівців, здатних оперативно реагувати на професійні виклики. Отже, розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства у контексті неперервної освіти є основою для їхньої професійної адаптації, підвищення ефективності роботи та відповідності сучасним вимогам ринку праці.

Правове регулювання професійного розвитку фахівців у сфері діловодства створює основи для формування та вдосконалення компетенцій у цій важливій галузі. Воно охоплює комплекс законодавчих норм, нормативно-правових актів, технічних стандартів і методичних рекомендацій, які сприяють системному підходу до підвищення кваліфікації. В Україні цей процес регулюється цілим рядом нормативно-правових актів, що визначають вимоги до професійної підготовки, а також стандартів щодо оформлення документів та

правил збереження й доступу до інформації, що забезпечує відповідність фахівців сучасним вимогам в умовах цифрової трансформації.

Так, професійний розвиток фахівців у сфері діловодства в Україні регламентується Законом України «Про освіту» (2017) [184], який є основним нормативним актом, що регулює освітній процес в Україні, встановлює правові основи для організації та функціонування закладів освіти, включаючи загальну середню, професійну, вищу та післядипломну освіту. Одним з важливих аспектів цього закону є визначення прав та обов'язків учасників освітнього процесу, тобто учнів, студентів, викладачів та інших працівників освітніх установ. Щодо професійного розвитку фахівців сфери діловодства, законодавчий акт акцентує увагу на питаннях професійного навчання, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників. Це особливо важливо для сфери діловодства, де постійно змінюються технології, методи управління документацією, а також зростає попит на кваліфікованих фахівців, які можуть ефективно використовувати новітні технології в електронному документообігу, управлінні інформацією та цифровому управлінні даними. Цей Закон також передбачає механізми для розвитку професійної освіти, надаючи можливість реалізації різних освітніх програм, тренінгів, курсів та інших форм підвищення кваліфікації, що забезпечують необхідну компетентність працівників. Завдяки таким ініціативам Україна має можливість підвищувати рівень професійної підготовки фахівців у різних галузях, включаючи діловодство та управління документацією, що сприяє ефективному функціонуванню державних і приватних організацій. Відповідно до положень Закону України «Про освіту», до фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти висувається ряд вимог (таблиця1.1).

Закон України «Про професійний розвиток працівників» (2012) [187] регулює питання професійного розвитку працівників в Україні, визначає правові, організаційні та фінансові основи для створення та функціонування системи професійного навчання та підвищення кваліфікації у різних сферах діяльності, зокрема у сфері діловодства. Згідно з цим законом, професійний

розвиток охоплює організацію освітнього процесу, атестацію працівників та підтвердження результатів неформального навчання. Важливою частиною цього процесу є надання можливостей для працівників отримувати нові знання та навички, необхідні для ефективної роботи у своїй професії. Це можуть бути як традиційні форми навчання, такі як курси підвищення кваліфікації або сертифікаційні програми, так і неформальне навчання, що включає тренінги, вебінари або інші форми самостійного навчання.

Таблиця 1.1

Основні вимоги до фахівців сфери діловодства згідно з положеннями Закону України «Про освіту»

Вимога	Опис	Посилання на закон
Професійна компетентність	Фахівці повинні мати відповідний рівень знань, умінь та навичок, необхідних для ефективного виконання професійних обов'язків у сфері діловодства	Частина 1 статті 11: «Професійна (професійно-технічна) освіта забезпечує набуття особою компетентностей для виконання певної роботи або групи робіт у певній професії»
Неперервний професійний розвиток	Фахівці зобов'язані постійно підвищувати свою кваліфікацію та оновлювати знання відповідно до сучасних вимог та технологій	Частина 1 статті 12: «Професійний розвиток педагогічних і науково-педагогічних працівників є обов'язковим і здійснюється протягом усього періоду їхньої професійної діяльності»
Володіння інформаційно-комунікаційними технологіями (далі – ІКТ)	Здатність використовувати сучасні ІКТ для створення, обробки, зберігання та передачі документів	Частина 1 статті 54: «Держава сприяє впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій у систему освіти»
Дотримання стандартів та нормативних актів	Знання та застосування чинних стандартів, інструкцій та нормативних документів, що регулюють діловодство	Частина 1 статті 41: «Стандарти освіти розробляються на основі компетентнісного підходу та визначають вимоги до обов'язкових результатів навчання»
Етичні норми та академічна доброчесність	Дотримання етичних принципів та норм академічної доброчесності у професійній діяльності	Частина 1 статті 42: «Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу»

Одним із основних завдань Закону України «Про професійний розвиток працівників» є забезпечення ефективної атестації працівників, що дозволяє оцінити рівень їх професійних знань і навичок, а також підтвердити кваліфікацію через відповідні сертифікати або інші документи, що засвідчують їх компетенцію. Для фахівців сфери діловодства це означає необхідність постійного вдосконалення своїх знань у таких сферах, як управління документами, електронний документообіг, цифрові технології, упровадження штучного інтелекту, доповненої реальності тощо. Цей Закон також регулює фінансові питання, зокрема надає можливість фінансування професійного розвитку через різні механізми, включаючи державні програми або приватні ініціативи, що сприяють підвищенню кваліфікації працівників у всіх галузях, зокрема в діловодстві. Це створює основу для розвитку висококваліфікованих кадрів, які здатні працювати в умовах сучасних вимог до управління документацією та забезпечення ефективності роботи організацій. Таким чином, згідно з положеннями Закону України «Про професійний розвиток працівників» [187] до фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти висуваються основні вимоги (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2

Основні вимоги до фахівців сфери діловодства згідно з положеннями Закону України «Про професійний розвиток працівників»

Вимога	Опис	Посилання на закон
Професійне навчання	Фахівці повинні проходити професійне навчання, яке включає первинну професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації	Частина 1 статті 6: «Професійне навчання працівників здійснюється шляхом первинної професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації»
Форми професійного навчання	Застосування різних форм навчання, таких як курси, стажування, семінари, тренінги тощо	Частина 1 статті 7: «Професійне навчання працівників здійснюється у формі виробничо-технічного навчання, курсового навчання, стажування, семінарів, тренінгів та інших форм»
Атестація працівників	Регулярна оцінка професійної компетентності та відповідності займаній посаді	Частина 1 статті 11: «Атестація працівників проводиться з метою визначення відповідності працівника займаній посаді, рівня його кваліфікації та професійної компетентності»

Підтвердження неформального навчання	Можливість офіційного визнання результатів неформального професійного навчання	Частина 1 статті 14: «Підтвердження результатів неформального професійного навчання працівників здійснюється з метою визнання результатів навчання, отриманих шляхом самоосвіти або іншими формами неформального навчання»
Фінансування професійного розвитку	Забезпечення фінансування заходів із професійного розвитку працівників	Частина 1 статті 15: «Фінансування заходів із забезпечення професійного розвитку працівників здійснюється за рахунок коштів роботодавців, державного та місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених законодавством»

Результати аналізу свідчать про важливість вищезазначених законів для неперервної освіти, адже вони відіграють ключову роль у професійному розвитку діловода, оскільки його робота пов'язана з динамічними змінами в законодавстві, цифровими технологіями та управлінням інформацією. Таким чином, можна вважати, що основними причинами актуальності неперервної освіти для фахівців сфери діловодства є швидкий розвиток технологій, регулярні зміни в законодавстві, тенденції до підвищення стандартів професії, загрози кібербезпеки та необхідність у захисті інформації, збільшення ролі аналітичних навичок фахівців сфери діловодства, актуалізація вимог до етики та академічної доброчесност (таблиця1.3).

Таблиця 1.3

Обґрунтування актуальних аспектів неперервної освіти фахівців сфери діловодства

Причина	Пояснення
Швидкий розвиток технологій	Впровадження електронного документообігу, автоматизованих систем управління документацією (СЕД), цифрового підпису вимагає постійного оновлення знань [176]
Зміни у законодавстві	Регулювання діловодства, зокрема Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [176], Постанова Кабінету Міністрів щодо архівування документів часто оновлюється, що вимагає від фахівців адаптації до змін [179]
Підвищення стандартів професії	Освітні реформи та впровадження європейських стандартів управління документацією змушують діловодів розширювати професійні компетенції (Закон України «Про професійний розвиток працівників») [187]
Необхідність кібербезпеки	Робота з конфіденційними даними та документами потребує знання основ кібербезпеки та захисту інформації (Закон України «Про захист персональних даних») [180]

Збільшення ролі аналітичних навичок	Діловод не лише веде документацію, а й аналізує інформацію, що вимагає вміння працювати з великими обсягами даних (Типова інструкція про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2016 р. № 736) [230]
Вимоги до етики та академічної доброчесності	Дотримання стандартів професійної етики, принципів академічної доброчесності та законодавчих норм у роботі з документами (Закон України «Про освіту» [184])

Правове й технічне регулювання професійного розвитку фахівців сфери діловодства не можливе без опанування вимог, що містяться у Законі України «Про захист персональних даних» (2010) [180], який нині є основним нормативно-правовим актом, що регулює питання захисту персональної інформації в Україні, та передбачає ряд вимог, спрямованих на забезпечення конфіденційності, безпеки та недоторканності персональних даних, що містяться в документах, які обробляються в межах як приватних організацій так і державних установ. Фахівцям сфери діловодства слід передусім звернути увагу на такі положення зазначеного Закону:

1) поняття персональних даних, що нині визначено як будь-які відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована (ім’я, адреса, телефонний номер, інформація про сімейний стан, фінансові дані, а також інша чутлива інформація про особу, яку збирають організації під час ведення діловодства);

2) правила збору, обробленняи, реєстрації, накопичення, зберігання, адаптування, зміни, поновлення, використання й поширення (розповсюдження, реалізація, передавання), знеособлення та знищення персональних даних, у тому числі з використанням інформаційних (автоматизованих) систем (стаття 2 Закону);

3) порядок доступу до персональних даних третіх осіб (стаття 16 Закону);

4) права та обов’язки розпорядників персональних даних (суб’єктів, які здійснюють оброблення персональних даних) (статті 2, 4, 8, 16, 20, 23, 24

Закону); наявність відповідальності за порушення норм Закону (стаття 28 Закону).

Таким чином, Закон України «Про захист персональних даних» [180] безпосередньо впливає на організацію діловодства не тільки державних органів, але й підприємств, що працюють з клієнтами та співробітниками, оскільки основна частина документів містить персональні дані, відповідно важливим є забезпечення належної охорони даних на всіх етапах їхнього оброблення: від збору та зберігання до передавання та знищення.

Система неперервної освіти спрямована на забезпечення постійного професійного розвитку фахівців у сфері діловодства. Особливий акцент тут варто зробити на компетенціях, що пов’язані з електронним документообігом та застосуванням засобів кваліфікованого електронного підпису. Правова площина даного питання регулюються Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг» (2003) [176], що встановлює правовий статус електронних документів і визначає вимоги до їхнього оформлення та обігу, що має важливе значення для забезпечення юридичної сили електронних транзакцій та документообігу в цілому. Цей Закон регулює загальні питання, пов’язані з електронними документами, їх обігом та зберіганням в Україні, а його дія поширюється на всі відносини у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра відносин щодо надання та отримання електронних комунікаційних послуг, постачання та доступу до електронних комунікаційних мереж, забезпечення конкуренції на ринках електронних комунікацій, а також щодо користування радіочастотним спектром, ресурсами нумерації та захисту прав користувачів послуг. Законом визначено поняття електронного документа, етапи його створення, зберігання та передавання; установлено, що електронний документ має рівнозначну юридичну силу з паперовим, за умови виконання вимог щодо його створення та підписання. Ключові положення закону включають:

1) визначення електронного документа як інформаційного файла у цифровій формі, що має усі потрібні реквізити та може існувати, передаватися і

зберігатися в електронному вигляді, а його візуальне відображення може бути показане на екрані чи роздруковане;

2) установлення вимог щодо використання спеціалізованих електронних систем для оброблення та обміну електронними документами між державними органами та суб'єктами господарювання;

3) регулювання принципів і процедур використання електронного документообігу, що включають забезпечення цілісності та захищеності даних, а також механізмів підтвердження автентичності документів.

Варто окремо розглянути позиції Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» [176] щодо основних вимог до фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти (таблиця1.4.).

Таблиця 1.4

Основні вимоги до фахівців сфери діловодства згідно з положеннями Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг»

Категорія	Вимоги, що випливають із Закону
Володіння нормативною базою	Знання положень Закону про електронні документи, нормативних актів щодо електронного документообігу та цифрового підпису[178]
Створення та обробка електронних документів	Вміння складати, підписувати та реєструвати електронні документи, дотримуючись юридичних вимог [178]
Забезпечення юридичної сили документів	Розуміння механізмів електронного підпису та електронної ідентифікації (КЕП) [178]
Робота з системами електронного документообігу (СЕД)	Навички роботи з програмним забезпеченням для управління документами [178]
Безпека інформації та захист даних	Розуміння принципів інформаційної безпеки, шифрування та захисту персональних даних [180]
Збереження та архівування документів	Знання стандартів довгострокового зберігання електронних документів [176, 178]
Міжнародні стандарти електронного документообігу	Оцінка відповідності українських норм міжнародним практикам (ISO [273], GDPR [193] тощо)
Етика цифрової комунікації	Дотримання етичних стандартів при роботі з електронними документами [178]

Можна зробити висновок, що фахівці сфери діловодства повинні постійно вдосконалювати свої знання та навички, оскільки розвиток електронного документообігу передбачає швидкі зміни в нормативній базі й технологіях, відповідно – система неперервної освіти має включати курси з кібербезпеки, цифрового права та роботи з сучасними системами управління документами.

Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» (2017) [178] окреслює правові та організаційні засади надання електронних довірчих послуг, включаючи електронну ідентифікацію, електронний підпис, печатку, часові позначки та інші послуги, що гарантують безпеку та достовірність електронних транзакцій. Тож для фахівців сфери діловодства, особливо в контексті неперервної освіти, важливо розвивати компетентності, пов'язані з використанням та впровадженням цих електронних довірчих послуг. У таблиці 1.5, відповідно до зазначеного закону, наведені компетентності та їх значення для фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Таблиця 1.5

Характеристика компетентностей фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти

Компетентність	Опис	Значення для фахівця сфери діловодства
Знання законодавства про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги	Розуміння положень Закону України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги», включаючи терміни, принципи та вимоги	Забезпечує правильне застосування електронних довірчих послуг у діловодстві та відповідність правовим нормам
Володіння електронним підписом та печаткою	Уміння створювати, використовувати та перевіряти кваліфіковані електронні підписи та печатки	Гарантує автентичність та цілісність електронних документів, підвищуючи довіру до електронного документообігу
Навички електронної ідентифікації	Здатність використовувати засоби електронної ідентифікації для підтвердження особи під час електронних транзакцій	Забезпечує безпечний доступ до інформаційних систем та захист конфіденційних даних
Знання процедур автентифікації	Розуміння процесів перевірки особи або системи для підтвердження її достовірності	Дозволяє ефективно керувати доступом до електронних ресурсів та запобігати несанкціонованому доступу

Уміння працювати з електронними довірчими послугами	Навички використання сервісів, що забезпечують електронний підпис, печатку, часові позначки та інші довірчі послуги	Підвищує ефективність та безпеку електронного документообігу в організації
Знання стандартів безпеки інформації	Ознайомлення з міжнародними та національними стандартами інформаційної безпеки	Сприяє впровадженню належних заходів безпеки для захисту електронних документів та даних
Постійне професійне вдосконалення	Готовність до неперервного навчання та оновлення знань у сфері електронних довірчих послуг	Забезпечує актуальність знань та відповідність сучасним вимогам у сфері діловодства

Варто зазначити важливість цифрового підпису в електронному документообігу, що визначений відповідно до п.15 ст.1 Закону України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» [178] як електронні дані, що додаються до інших електронних даних або логічно з ними пов’язуються і використовуються підписантом як підпис. Цифровий підпис є основним інструментом, який гарантує юридичну силу електронних документів, надаючи можливість підписувачам підтверджувати свої наміри в електронному середовищі. З його допомогою можна забезпечити правову значущість договорів, угод, заяв та інших важливих документів, які обробляються без використання паперових носіїв. Використання цифрового підпису також зменшує ризик підробки документів і забезпечує їх захищеність від несанкціонованого доступу. Значення цього Закону для практики документообігу: створення правової бази для переходу до електронного документообігу, що дозволяє значно спростити та пришвидшити процедури оформлення документів, підписання угод та обміну інформацією між організаціями та державними установами; сприяння розвитку нових технологій у сфері документообігу та цифрових послуг; зниження адміністративних витрат, підвищення ефективності й прозорості бізнес-процесів.

Збереження документів, що мають історичну, правову або інформаційну цінність, є важливим аспектом архівної справи, і в Україні цей процес регулюється рядом законодавчих ініціатив. Одним із основних документів, що визначає правову основу для організації архівної справи, є Закон України «Про

національний архівний фонд та архівні установи» [181], який встановлює правові та організаційні засади збереження архівних документів, які мають важливе значення для держави, суспільства та окремих осіб. Основні положення закону передбачають:

1) окреслення змісту та видів документів з яких складається національний архівний фонд;

2) перелік архівних установ, які забезпечують зберігання та використання архівних документів;

3) порядок організації доступу та зберігання документів, а також їх наукове опрацювання та використання для юридичних і історичних досліджень;

4) процедуру щодо зберігання документів, що мають архівну цінність;

5) правила доступу до архівних документів, визначаючи категорії осіб, які мають право на доступ до документів на умовах відкритості та прозорості;

6) правила створення й функціонування державних архівів, які мають відношення до центральних і місцевих органів виконавчої влади, архівів, що належать підприємствам, установам та організаціям, а також організацію архівної справи в приватному секторі для забезпечення збереження приватних документів, що можуть мати важливе значення для майбутніх поколінь;

7) механізми контролю за належним збереженням архівних документів, нагляду за діяльністю архівних установ, включаючи перевірку правильності ведення архівних справ, дотримання термінів зберігання документів та забезпечення їх збереженості;

8) порядок застосування відповідальності за порушення норм архівного законодавства (що включає адміністративну відповідальність за неналежне зберігання документів, а також можливі кримінальні санкції у разі незаконного знищення або пошкодження архівних матеріалів, що містять важливу інформацію для суспільства чи держави).

Таким чином, Закон України «Про національний архівний фонд та архівні установи» [181] є основою для формування ефективної системи збереження документів в Україні. Зазначений закон сприяє забезпеченню захисту архівних

матеріалів від руйнування, несанкціонованого доступу або неправомірного використання. Водночас, даний закон підвищує прозорість і доступність архівних ресурсів для громадськості, науковців та органів державної влади, що має важливе значення для правознавства, історичних досліджень та юридичної практики. Аналізований нормативно-правовий акт створює умови для розвитку сучасних архівних технологій і забезпечує належний рівень охорони документів, що можуть мати значення для майбутніх поколінь, даючи надійний правовий механізм для їх збереження та використання.

Таким чином, вивчення Закону України «Про національний архівний фонд та архівні установи» [181] дозволяє фахівцям сфери діловодства: чітко розуміти нормативні вимоги до роботи з документами; правильно організовувати документообіг відповідно до закону; забезпечувати юридичну та архівну відповідність у діяльності організації; сприяти збереженню культурної спадщини через правильне управління документами. Зазначене не тільки підвищує якість роботи діловода, але й формує професійні компетенції, необхідні для успішної кар'єри в сучасних умовах. У системі професійного розвитку неперервної освіти фахівців сфери діловодства дозволяє постійно оновлювати свої знання та професійні навички (у тому числі роботи з електронними документами), ураховуючи зміни в законодавстві та нові вимоги до управління документацією. Навчання в системі неперервної освіти забезпечує опанування вимог щодо зберігання, обліку та знищення документів, що дозволяє мінімізувати ризик зауважень і претензій з боку контролюючих органів.

Отже, у системі неперервної освіти фахівців сфери діловодства Закон України «Про національний архівний фонд та архівні установи» [181] має ключове значення для: підтримки професійної компетентності; забезпечення юридичної безпеки організації; підвищення культури документообігу; готовності до роботи в умовах цифровізації. Тобто систематичне навчання допомагає фахівцям сфери діловодства не лише ефективно виконувати свої обов'язки, але й відповідати вимогам сучасного світу. Установлено, що

технічне регулювання професійного розвитку фахівців сфери діловодства здійснюється через стандартизацію, сертифікацію, моніторинг, ліцензування та впровадження сучасних інформаційних технологій (таблиця 1.6).

Типова інструкція з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну, що затверджена Постановою Кабінету Міністрів України № 55 від 2018 року [229] (далі – Інструкція) є важливим нормативно-правовим актом, який регламентує організацію документообігу в державних органах, установах та організаціях. Ця інструкція визначає єдині вимоги та правила для організації документообігу, що включає створення, обробку, зберігання, передачу та знищення документів.

Таблиця 1.6.

Характеристика механізмів технічного регулювання професійного розвитку фахівців сфери діловодства

Механізм	Опис	Нормативна база
Освітні стандарти	Визначають вимоги до компетентностей фахівців, програм навчання та кваліфікаційних характеристик	Закон України «Про освіту» [184], Державний класифікатор професій ДК 003:2010 [183]
Ліцензування та акредитація навчальних програм	Контроль якості освітніх програм для фахівців сфери діловодства.	Закон України «Про вищу освіту» [171]
Сертифікація професійних навичок	Підтвердження рівня кваліфікації шляхом складання іспитів та отримання сертифікатів	ISO 9001 (Система управління якістю), національні професійні стандарти [272]
Запровадження цифрових технологій	Використання електронного документообігу, дистанційного навчання та онлайн-платформ для підвищення кваліфікації	Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [176], Закон України «Про цифровий контент та цифрові послуги» [191]
Моніторинг та оцінювання компетентності	Періодичне тестування, перевірка знань та оцінка ефективності підвищення кваліфікації	Методики оцінювання МОН, внутрішні регламенти навчальних закладів та установ [125]

Вказаною Постановою № 55 [229] встановлено загальні принципи та порядок роботи з документами, які мають бути дотримані в органах державної влади. Інструкція охоплює всі етапи життєвого циклу документа – від його

створення та реєстрації до збереження та архівування. Особливу увагу приділено вимогам щодо безпеки документів, особливо в частині їх збереження та захисту від несанкціонованого доступу. Інструкція [229] також встановлює правила організації роботи з електронними документами, що відповідають сучасним тенденціям у галузі документообігу та цифровізації державних послуг. У цьому контексті визначено правила для впровадження електронного документообігу, створення електронних архівів і забезпечення доступу до електронних документів за допомогою інформаційних технологій. Ця Інструкція [229] також містить вимоги до оформлення організаційно-розпорядчих документів (наказів, розпоряджень, протоколів тощо), у ній зазначено, хто відповідає за реєстрацію, облік та зберігання документів, а також визначено порядок здійснення контролю за виконанням завдань, що містяться в документах. Даним документом забезпечується уніфікація процесів документообігу в державних органах, що сприяє підвищенню ефективності управлінської діяльності, полегшує взаємодію між різними структурами та забезпечує відповідність українського документообігу міжнародним стандартам. Цей акт також створює правові основи для впровадження новітніх технологій у сферу діловодства та архівної справи, підтримує розвиток цифрових технологій в органах державної влади, а також визначає вимоги до кваліфікації фахівців, стандарти оформлення документації, правила збереження й доступу до інформації. У таблиці 1.7 відображено значення Інструкції для фахівців сфери діловодства в системі неперервної освіти.

Таблиця 1.7

Інструкція для фахівців сфери діловодства в системі неперервної освіти

Аспект Інструкції	**Значення для діловода в системі неперервної освіти**
1. Процедура створення документів	Діловоди отримують чіткі вказівки щодо оформлення та реєстрації документів (наказів, листів, протоколів), що допомагає уникати помилок та підвищує якість документаційної діяльності
2. Реєстрація документів	Встановлення вимог до ведення реєстраційно-облікових систем забезпечує правильну реєстрацію документів, що дозволяє здійснювати облік і контроль за їх рухом
3. Контроль виконання документів	Інструкція допомагає розуміти важливість моніторингу за виконанням документів, сприяючи своєчасному виконанню завдань

Аспект Інструкції	Значення для діловода в системі неперервної освіти
4. Зберігання документів	Чіткі правила архівування документів дозволяють діловодам зберігати важливі документи, уникати втрати інформації та забезпечувати доступ до неї у встановлений термін
5. Робота з конфіденційними документами	Інструкція регламентує правила роботи з документами, які містять конфіденційну інформацію, що важливо для забезпечення безпеки даних
6. Ведення реєстрів документів	Знання правил ведення реєстрів дозволяє діловодам забезпечувати ефективний облік документів та уникати хаосу у документообігу
7. Взаємодія з іншими державними органами	Описані процедури обміну документами дозволяють діловодам організовувати ефективну співпрацю між організаціями, що сприяє реалізації спільних програм і ініціатив
8. Відповідальність за документообіг	Інструкція чітко визначає відповідальність осіб за оформлення, реєстрацію, зберігання та дотримання термінів. Це мотивує діловодів до високого рівня відповідальності
9. Стандартизація процесів діловодства	Завдяки уніфікованим стандартам діловоди розвивають навички, які підвищують ефективність документообігу та зменшують кількість помилок
10. Підвищення прозорості	Чіткі правила роботи з документами підвищують прозорість діяльності організації, що сприяє довірі до роботи органів державної влади
11. Розвиток професійних компетенцій	Інструкція дозволяє діловодам вдосконалювати свої навички в управлінні документацією, що є важливою частиною їхньої неперервної освіти
12. Використання сучасних технологій	Інструкція охоплює вимоги до впровадження електронного документообігу, що сприяє підготовці діловодів до роботи з цифровими системами

Отже, Інструкція [229] є ключовим інструментом для діловодів, який регламентує їхню роботу та сприяє їхньому професійному розвитку в системі неперервної освіти, забезпечує: уніфікацію процедур документообігу; підвищення ефективності роботи; дотримання норм законодавства; розвиток сучасних компетенцій, необхідних для цифрової трансформації.

Важливим також для діловода у системі неперервної освіти є документи, які висувають вимоги для конкретних галузей діловодного процесу. Так, опанування наказу Міністерства освіти і науки України від 25.06.2018 № 676 «Про затвердження Інструкції з діловодства у закладах загальної середньої освіти» (далі – Інструкція з діловодства) [81], регулює організацію документообігу в школах та інших закладах загальної середньої освіти, визначаючи порядок створення, обробки, обліку, зберігання та доступу до документів, що виникають у процесі освітньої діяльності. Цей наказ є

важливим для стандартизації та систематизації діловодства в освітніх установах, оскільки він надає чіткі вказівки щодо того, як правильно вести документацію на всіх етапах її життєвого циклу: від оформлення до архівування. Інструкція з діловодства [81] регламентує обмін документами між закладами освіти та іншими державними установами, органами місцевого самоврядування, організаціями, що здійснюють нагляд та контроль у галузі освіти, а також з батьками учнів. Завдяки цьому наказу в закладах загальної середньої освіти створюються чіткі правила для роботи з документацією, що дозволяє знизити ризик помилок, забезпечити прозорість і ефективність управлінських процесів. Інструкція з діловодства також сприяє розвитку інформаційної культури серед педагогічних працівників і підвищенню рівня відповідальності за управління документацією, що є важливим аспектом для забезпечення якості освітніх послуг.

Наказ Міністерства юстиції України від 18.06.2015 № 1000/5 «Про затвердження Правил організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях» [167] є ключовим нормативно-правовим актом, що регламентує процеси діловодства та збереження документів у різних державних і приватних структурах України і встановлює єдині вимоги щодо організації документообігу, обліку, зберігання та доступу до документів у всіх органах державної влади, органах місцевого самоврядування, а також на підприємствах, в установах і організаціях. Наказ визначає вимоги щодо створення, реєстрації, обробки та оформлення документів, встановлює стандарти для оформлення документів, що стосуються важливих управлінських, юридичних і фінансових аспектів діяльності установи тощо. Приналежно зазначимо, що правила організації діловодства та архівного зберігання документів охоплюють різні типи установ – державні органи, місцеве самоврядування, підприємства та організації різних форм власності. Даний наказ є важливим елементом системи управління документацією в Україні, оскільки він дозволяє забезпечити єдині стандарти та процедури для

організації діловодства та архівного зберігання документів у всіх органах та установах країни. Згідно з наказом, документообіг стає більш ефективним, прозорим і захищеним, що сприяє підвищенню довіри до державних органів і організацій та покращенню загальної управлінської діяльності.

Варто також зазначити Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти з професії 4144 «Діловод» [220], який визначає основні вимоги до підготовки фахівців у сфері діловодства, що є ключовим елементом для забезпечення ефективного функціонування документообігу на підприємствах, в організаціях та установах. Цей стандарт орієнтований на формування у фахівців необхідних знань, умінь та навичок для виконання професійних обов'язків, пов'язаних з веденням документообігу, оформленням та архівуванням документів. Основні аспекти, що регулює Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти з професії 4144 «Діловод» [220] зазначено в таблиці 1.8.

Таблиця 1.8

Вимоги до фахівців сфери діловодства, що регулює Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти з професії 4144 «Діловод»

Аспект	Опис
Рівень знань який має бути отриманий в процесі навчання	Включає знання правил оформлення, реєстрації та збереження документів, законодавчих актів, основ архівознавства та електронного документообігу
Рівень освіти	Передбачає середньо-спеціальну або професійно-технічну освіту, необхідну для здобуття кваліфікації діловода
Практичні навички	Включає роботу з різними документами, організацію архівного зберігання, знання сучасних інформаційних технологій
Професійні компетенції	Уміння працювати в команді, дотримуватись стандартів інформаційної безпеки, ефективно взаємодіяти з іншими працівниками організації
Рівень кваліфікації	Вимоги до освіти та досвіду роботи, необхідних для виконання функцій діловода на високому рівні
Підвищення кваліфікації	Можливості для навчання за програмами підвищення кваліфікації, сертифікаційними курсами, розвиток роботи з новітніми інформаційними технологіями

У таблиці 1.8 продемонстровано, що фахівці сфери діловодства мають відповідати специфічним кваліфікаційним вимогам, які визначаються як на рівні освіти, так і на рівні практичних знань та умінь. Згідно з кваліфікаційними

характеристиками професій працівників, для виконання функцій у галузі діловодства необхідно мати вищу освіту, що дозволяє забезпечити глибоке розуміння теоретичних основ організації документообігу, правових аспектів та технологічних процесів. Освітній рівень може варіюватися від базової вищої освіти, що здобувається на рівні бакалавра, до повної вищої освіти, що передбачає здобуття ступеня спеціаліста чи магістра. Така освіта дозволяє фахівцеві не тільки розвивати професійні компетенції, а й отримати важливі навички, необхідні для адаптації до нових технологічних реалій, таких як електронний документообіг, цифровізація та автоматизація процесів. Проте не лише освітній рівень визначає кваліфікацію фахівця. Важливим є також наявність практичного досвіду у сфері управління документацією, знання нормативно-правових актів, стандартів документообігу, а також здатність швидко реагувати на зміни в технологічному середовищі. Систематичне підвищення кваліфікації та участь у професійних тренінгах і сертифікаційних програмах також є невід’ємною частиною професійного розвитку фахівців цієї сфери. Таким чином, вимоги до кваліфікації фахівців з діловодства охоплюють не лише академічні знання, але й практичну підготовку, що дозволяє забезпечити ефективність і відповідність сучасним вимогам управління документами в умовах глобальних змін. Досвід роботи є важливим аспектом для визначення кваліфікації фахівців у сфері діловодства. Для фахівця першої категорії, одним із основних критеріїв є підвищення кваліфікації, що забезпечує актуалізацію знань і навичок відповідно до нових вимог професії. Підвищення кваліфікації дозволяє працівнику освоювати нові методи роботи, використовувати сучасні технології та інструменти для управління документацією, а також адаптуватися до змін у законодавстві та нормативних актах. Це може включати участь у професійних тренінгах, курсах, семінарах та сертифікаційних програмах, що сприяють розвитку професійних компетенцій. Для магістра, що спеціалізується у сфері діловодства, однією з важливих вимог є стаж роботи за професією не менше ніж 1 рік. Цей досвід дає можливість застосовувати теоретичні знання на практиці, а також розвивати глибше

розуміння процесів управління документацією, специфіку роботи з різними видами документів, а також взаємодію з іншими підрозділами організації. Протягом цього року магістр має змогу розвинути свої навички в реальних умовах, зокрема в застосуванні правових норм, організаційних процесів і новітніх технологій у сфері документообігу. Тому стаж роботи є важливим етапом у формуванні професійної компетентності, який дозволяє фахівцю набути необхідного практичного досвіду й стати кваліфікованим професіоналом у сфері діловодства.

Вказаний стандарт демонструє важливість інтеграції принципів неперервної освіти в професійну підготовку діловодів, що означає, що система освіти має забезпечувати: базовий фундамент знань (навчальні програми повинні формувати чітке розуміння теоретичних основ професії, такі як документообіг, архівознавство, законодавство тощо); постійне вдосконалення практичних навичок (необхідність оновлювати знання та вміння у сфері сучасних технологій); підвищення професійного розвитку через підвищення кваліфікації (курси, тренінги, сертифікаційні програми тощо), що дозволяє адаптуватися до змін ринку праці та вимог організацій. Іншими словами, система неперервної освіти повинна відповідати таким критеріям як гнучкість та адаптивність, повинна бути динамічною, враховувати нові тенденції, наприклад, цифровізацію та глобалізацію, та надавати інструменти для роботи в умовах постійних змін.

Правове регулювання професійного розвитку фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти також тісно пов’язано з наступними актами: Законом України «Про публічні закупівлі» [188] (в частині регулювання документообороту на спеціалізованих онлайн-платформах, наприклад, Prozorro, а також встановлення вимог щодо організації документообігу та зберігання документів, пов’язаних з тендерами, укладанням контрактів, фінансовою звітністю та іншими аспектами діяльності, що стосуються державних закупівель); Законом України «Про доступ до публічної інформації» [174] (встановлює вимоги щодо надання публічної інформації за запитами громадян,

що включає документи, що мають відношення до діяльності державних органів, в тому числі щодо їх фінансових та закупівельних операцій); Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [169] (надає базове розуміння вимог до оформлення, реєстрації та зберігання фінансових документів, дотримання стандартів захисту інформації у фінансовій звітності, організації зберігання, архівування та захисту доступу до фінансових документів); Наказом Міністерства юстиції України «Про затвердження Правил організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах» (встановлює вимоги щодо зберігання та обліку документів у державних органах) [168].

Окремо слід зробити наголос на вимогах щодо оформлення організаційно-розпорядчих документів що містяться у Державному стандарті (ДСТУ 4163:2020) «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення» [58], який є ключовим для забезпечення єдиного підходу до оформлення організаційно-розпорядчих документів, які включають накази, розпорядження, протоколи, інструкції та інші подібні документи, визначає не лише вимоги до зовнішнього вигляду документів, але й склад і зміст реквізитів, які повинні бути присутніми в кожному такому документі незалежно від того, чи є він у паперовій, електронній чи іншій формі. Стандарт [58] уточнює вимоги до реквізитів організаційно-розпорядчої документації, таких як заголовок, дата, підпис, відмітка про виконання, а також додаткові елементи, що можуть бути необхідними залежно від виду документа, що дозволяє забезпечити чіткість та уніфікацію оформлення документів в межах організації, зменшити можливість помилок при їх складанні, а також полегшити роботу з документами для всіх учасників процесу. Таким чином, ДСТУ 4163:2020 сприяє забезпеченню узгодженості у процесі документообігу та підвищує ефективність управління документацією, незалежно від того, чи йдеться про традиційні паперові документи, чи електронний документообіг.

Отже, неперервна освіта є ключовим елементом професійного розвитку. На нашу думку, для ефективного функціонування фахівців у сфері

документообігу потрібно створити так звану «екосистему», яка дозволила б здобувати нові знання протягом усього життя. Така система має включати: програми перекваліфікації та додаткової освіти; впровадження сучасних навчальних технологій (онлайн-курси, симуляції роботи з документами); партнерство між навчальними закладами та роботодавцями для узгодження реальних вимог до компетенцій фахівців. Така система вбачається корисною, адже неперервна освіта для діловодів повинна забезпечувати підготовку гнучких і конкурентоздатних фахівців, які можуть ефективно працювати в умовах цифрової трансформації.

У межах даного дослідження варто виокремити міжнародні конвенції, декларації та стандарти, які створюють правову основу для ефективної організації цього процесу, що дозволяє не лише підвищувати рівень професіоналізму, але й забезпечувати адаптацію діловодного процесу до новітніх технологічних та організаційних змін. Одним із таких документів, що окреслює важливість неперервної освіти для професіоналів у різних галузях, є Декларація ЮНЕСКО «Про неперервну освіту» (1972) (далі – Декларація) [53], яка визначає принципи, стратегічні напрями та важливість неперервної освіти в контексті соціально-економічного розвитку, підкреслює необхідність створення систем освіти, що здатні задовольняти потреби дорослих людей на різних етапах їхнього життя, сприяючи не лише професійному розвитку, а й загальному соціальному добробуту. Одним з основних положень Декларації [53] є концепція неперервної освіти як процесу, що триває протягом усього життя людини. У Декларації наголошено на тому, що професійний розвиток не обмежується лише початковою освітою чи підготовкою, натомість він повинен бути організований так, щоб люди мали можливість постійно підвищувати свою кваліфікацію, набувати нових знань і навичок для адаптації до змін у світі праці та суспільстві. Декларація також підкреслює важливість формування в суспільстві такого ставлення до освіти, яке б відображало її роль як важливого ресурсу для розвитку особистості, а не лише як інструмент для досягнення професійних цілей. Декларація орієнтована на те, щоб кожна особа, незалежно

від свого віку, мала можливість продовжувати освіту та вдосконалювати свої навички в різних сферах, у тому числі в адміністративній та управлінській діяльності. Приналежно, Декларація [53] рекомендує країнам впроваджувати програми підвищення кваліфікації для професіоналів у різних галузях, зокрема в адміністративних сферах, таких як діловодство, управління, бухгалтерія, юриспруденція та інші. Ці програми повинні бути адаптовані до змін, які відбуваються в економічному та технологічному середовищі, що дозволяє працівникам підтримувати і розвивати компетенції, необхідні для ефективного виконання робочих обов'язків. Зокрема, Декларація [53] звертає увагу на важливість інтеграції освіти в професійне середовище та стимулювання розвитку програм, які допомагають працівникам адаптуватися до швидко змінюваних умов на ринку праці, що передбачає створення гнучких систем навчання, які дозволяють фахівцям отримувати освіту і підвищення кваліфікації через різні канали: від традиційних форм навчання до використання новітніх технологій, таких як дистанційне навчання, онлайн-курси та інші форми навчання.

Що стосується практичної реалізації Декларації [53], то країни-учасниці ЮНЕСКО зобов'язуються створювати законодавчі та організаційні умови для розвитку неперервної освіти, в тому числі через державні програми професійного навчання, розвиток навчальних центрів, а також підтримку ініціатив, спрямованих на підвищення кваліфікації та перепідготовку фахівців. Таким чином, Декларація має на меті забезпечити доступ до освіти на всіх етапах життя та підвищити ефективність функціонування працівників в різних сферах діяльності. Варто зазначити, що Декларація ЮНЕСКО [53] про неперервну освіту вплинула на формування сучасних концепцій професійного розвитку, створюючи базу для подальших міжнародних стандартів у галузі освіти дорослих та стала основою для розвитку освітніх політик в багатьох країнах, де неперервна освіта розглядається як важливий інструмент для забезпечення сталого економічного розвитку, а також для підвищення якості життя громадян.

Чинна в Україні Конвенція «Про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні» (1997) (далі – Конвенція) [94] є важливим міжнародним документом, який має вагоме значення для регулювання професійного розвитку фахівців, у тому числі й у сфері діловодства, що є особливо актуально для професій, які потребують високої кваліфікації та стандартів, де вимоги до навчання і підготовки можуть відрізнятися в залежності від країни. Один з ключових аспектів даної Конвенції [94] полягає в тому, що вона надає можливість країнам-учасницям встановити механізми для автоматичного визнання та порівняння освітніх кваліфікацій, зокрема дипломів, сертифікатів та інших документів, що підтверджують професійну підготовку. Наведене дозволяє фахівцям у сфері діловодства, які отримали освіту в одній країні, легко працювати в інших країнах без необхідності повторно підтверджувати свою кваліфікацію. У контексті професійного розвитку фахівців діловодства, це має кілька важливих переваг: мобільність робочої сили (визнання міжнародних кваліфікацій дозволяє фахівцям діловодства легко переміщатися між різними країнами, отримуючи доступ до роботи в організаціях, які вимагають специфічних знань і навичок, що стимулює обмін досвідом і експертизою в межах глобального ринку праці); єдині стандарти підготовки (країни мають змогу узгодити свої національні стандарти освіти та професійної підготовки з міжнародними вимогами, що сприяє єдності і відповідності вимог до підготовки фахівців з діловодства, що покращує якість наданих послуг у цій сфері); підвищення якості освіти (для відповідності міжнародним стандартам країни змушені модернізувати свої освітні програми, що дозволяє підтримувати високий рівень професійної підготовки в галузі діловодства, а це стимулює розвиток нових навчальних підходів, методик і технологій, що враховують глобальні тенденції і потреби ринку праці); стандартизація сертифікації (визнання міжнародних стандартів сертифікації дозволяє створити єдину базу для оцінки кваліфікації фахівців, що важливо для тих, хто займається діловодством, адже забезпечує високий рівень довіри до кваліфікацій, що підтверджують професійну підготовку).

Конвенція [94] також сприяє встановленню прозорих процедур для оцінки кваліфікацій, що включають стандарти для акредитації навчальних закладів, організацій, які надають сертифікацію, а також розробку методик, які дозволяють порівнювати рівень знань і навичок студентів і фахівців на міжнародному рівні, що також дозволяє зменшити бар'єри для освітніх міграцій, покращуючи взаємодію між навчальними закладами і професійними асоціаціями в різних країнах. Ще одним важливим аспектом є те, що Декларація [53] надає країнам гнучкість у визначенні власних критеріїв для визнання кваліфікацій, водночас забезпечуючи єдність визнання на міжнародному рівні, що дозволяє пристосувати системи освіти до національних умов, не втрачаючи зв'язку з глобальними стандартами.

Отже, «Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні» є важливим інструментом для професійного розвитку фахівців сфери діловодства. Вона не лише сприяє визнанню кваліфікацій, але й стимулює країни до створення ефективних і прозорих механізмів для оцінки та порівняння професійних стандартів, що, у свою чергу, покращує мобільність робочої сили і забезпечує високий рівень підготовки фахівців у різних країнах.

Іншим важливим документом є Конвенція ООН «Про технічну та професійну освіту» (1989) [190], що встановлює загальні норми для організації професійного навчання та розвитку кваліфікації, закликаючи країни розробляти національні програми, що забезпечують доступ до професійної освіти. Важливим аспектом даного документу є наголос на необхідності підтримки неперервної освіти, яка дозволяє адаптуватися до змін на ринку праці та в умовах глобальних трансформацій.

Директива Європейського Парламенту і Ради 2005/36/ЄС від 7 вересня 2005 року «Про визнання професійних кваліфікацій» [170] встановлює загальні правила щодо взаємного визнання професійних кваліфікацій у країнах ЄС. Метою даного документу є створення умов для мобільності фахівців між державами-членами ЄС, забезпечуючи якісний рівень послуг та сприяючи розвитку професійної освіти. Ключовими положеннями Директиви 2005/36/ЄС

[170] є: визнання кваліфікацій між країнами ЄС (запроваджено механізми для визнання дипломів, сертифікатів та інших документів, що підтверджують професійну кваліфікацію, що дозволяє фахівцям (включаючи діловодів) працювати в будь-якій країні ЄС без необхідності повторного навчання або перепідготовки; система автоматичного визнання кваліфікацій (зокрема діловодства, встановлюється загальний порядок визнання через оцінку компетенцій і кваліфікацій); встановлюються вимоги до мінімальних рівнів підготовки, які повинні відповідати європейським стандартам, що включає обов'язковий набір знань, навичок та компетенцій для професійної діяльності; створення умов для безперервного професійного розвитку (CPD) з метою підтримання та підвищення кваліфікації та розвитку фахівців; гармонізація стандартів професійної освіти, що сприяє уніфікації освітніх стандартів у країнах ЄС, забезпечуючи узгодженість вимог до професійної діяльності. Слід зазначити, що для професії діловода значення дана Директива набуває особливого значення в системі неперервної освіти, оскільки нею підтримується мобільність фахівців, адже завдяки визнанню кваліфікацій, діловоди отримують можливість працювати в різних країнах ЄС. Варто підкреслити, що важливим питанням постає вимога від української системи неперервної освіти забезпечення освітніх програм, які мають відповідати європейським стандартам. Разом з тим, гармонізація стандартів навчання передбачає розробку освітніх програм для діловодів, що мають враховувати європейські стандарти професійної освіти, включаючи компетенції у сфері управління документообігом, електронного документообігу, архівування, а також знання правових норм. Оскільки Директива «Про визнання професійних кваліфікацій» [170] акцентує увагу на неперервній освіті як необхідній складовій професійного росту, для діловодів це означає можливість проходити регулярне підвищення кваліфікації, здобуваючи нові навички (наприклад, у роботі з сучасними інформаційними системами), вивчати законодавчі та нормативні акти ЄС, які регулюють документообіг тощо. На підставі зазначеного, вбачається необхідним для вітчизняної системи неперервної освіти розробити

гнучкі системи навчання, приналежно, для інтеграції діловодів у міжнародне професійне середовище неперервна освіта повинна пропонувати: модульні програми, які дозволяють фахівцям швидко адаптуватися до нових вимог; можливість дистанційного навчання, онлайн-курси, що мають бути доступні для всіх регіонів України; розробку таких курсів підвищення кваліфікації, які будуть автоматично визнані в інших державах. Все це прискорить інтеграцію національних систем освіти в європейський контекст. Для системи неперервної освіти для фахівців сфери діловодства це означає забезпечення мобільності та конкурентоздатності на ринку праці не тільки в Україні, але й на міжнародному рівні завдяки набуттю професійних компетенцій, які відповідають сучасним вимогам, сприяючи розвитку їхньої кар'єри.

У межах даного дослідження варто звернути увагу на міжнародні стандарти кваліфікації та сертифікації, зокрема ISO 9001 [272] та ISO 21001 [270], що встановлюють вимоги до організацій, які надають послуги професійного навчання, в тому числі для фахівців сфери діловодства. Зазначені стандарти рекомендують розробляти стратегії неперервної освіти, що дозволяють працівникам постійно вдосконалювати свої знання та навички, відповідно до нових вимог. Спільна декларація міністрів освіти Європи «Європейський простір у сфері вищої освіти» (1999), прийнята Міжнародним союзом педагогів у 1995 році [67], підкреслює значення постійного навчання для професіоналів, зокрема в галузях управління та діловодства. Документ визначає основні принципи професійного розвитку, які сприяють підтримці високих стандартів у різних сферах діяльності, включаючи адміністративну роботу. Ці міжнародні документи сприяють розвитку неперервної освіти та підвищення кваліфікації фахівців у сфері діловодства, створюючи правові та організаційні умови для ефективної професійної підготовки, визначають основи для інтеграції програм підвищення кваліфікації у освітні системи різних країн, забезпечуючи відповідність міжнародним стандартам та актуальним вимогам професії.

Щодо міжнародних правових документів, що регулюють професійний розвиток фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти, слід зазначити, що крім уже згаданих конвенцій і декларацій, існують також інші документи та ініціативи, які сприяють розвитку професійної освіти в адміністративних та діловодних сферах. Одним з таких документів є Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради ЄС «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» від 18 грудня 2006 року [185], яка визначає принципи забезпечення доступу до освіти на всіх етапах життя. Вона наголошує на важливості створення інклюзивних освітніх програм для різних груп населення, зокрема для тих, хто працює в адміністративних професіях. Рекомендація закликає до розвитку національних стратегій професійного навчання і кваліфікації, що враховують потреби ринку праці та сприяють мобільності робочої сили в умовах глобалізації.

Міжнародний стандарт ISO 29990 [128] «Освіта і навчання – Вимоги до постачальників освітніх послуг для неперервної освіти», є важливим інструментом для забезпечення якості та ефективності освітніх послуг, зокрема у сфері неперервної освіти та підвищення кваліфікації фахівців. Цей стандарт орієнтований на організації, що займаються професійним навчанням дорослих, включаючи сфери, які мають специфічні вимоги до освіти, як-от діловодство, адміністративне управління та інші супутні професії. Стандарт ISO 29990 [128] надає чіткі рекомендації щодо управління процесами навчання та розвитку кваліфікацій у контексті неперервної освіти, особливо для дорослих людей, які вже працюють в різних професійних сферах і потребують оновлення знань або набуття нових навичок. Одним із головних аспектів стандарту є створення умов для забезпечення високої якості навчальних послуг, які повинні відповідати вимогам ринку праці та очікуванням самих учасників навчання. У сфері діловодства Стандарт ISO 29990 [128] має особливе значення, оскільки він сприяє впровадженню принципів ефективного управління навчальними процесами в освітніх установах, що спеціалізуються на підготовці фахівців з

організації та обробки документів, ведення архівів, управління комунікаціями в організаціях.

Важливою частиною Стандарту ISO 29990 [128] є визначення вимог до освітніх програм і курсів, які повинні бути розроблені таким чином, щоб сприяти розвитку не лише теоретичних знань, але й практичних навичок, необхідних для роботи у сфері діловодства. Приналежно, Стандарт ISO 29990 [128] охоплює наступні ключові аспекти, які є важливими для освіти в галузі діловодства: якість навчальних послуг (відповідно до стандарту вимагається, щоб навчальні організації гарантували високий рівень якості наданих послуг, що включає чітке планування навчальних програм, наявність кваліфікованих викладачів, використання сучасних методик навчання, а також постійне оцінювання ефективності навчального процесу для забезпечення його актуальності); організаційна структура та управління навчанням (стандарт встановлює вимоги до організаційної структури для ефективного управління навчальними процесами для фахівців із діловодства що стосуються сучасних інструментів і технологій для обробки документів, управління архівами та діловодною документацією); оцінка та вдосконалення навчальних програм (система моніторингу та оцінки навчальних послуг, що дозволяє виявляти та коригувати недоліки, а також адаптувати програми до змін, що відбуваються в професійній сфері, зокрема в сфері управління документацією; професійний розвиток викладачів (викладачі повинні бути висококваліфікованими професіоналами у своїй галузі, мати досвід роботи в конкретних сферах і мати можливість постійно підвищувати свою кваліфікацію); індивідуалізація навчання (передбачає можливість індивідуалізації навчальних планів для різних груп слухачів, що дозволяє адаптувати курси під конкретні потреби фахівців діловодства, зокрема для тих, хто має різний рівень підготовки або працює в різних сферах цієї професії); визнання результатів навчання (передбачає систему сертифікації та акредитації, яка підтверджує компетентність осіб, що завершили навчання). Таким чином, Міжнародний стандарт ISO 29990 [128] є важливим документом, що визначає вимоги до організацій, які здійснюють

професійну підготовку та підвищення кваліфікації, забезпечуючи таким чином високий рівень якості освіти і професійного розвитку в галузі діловодства, що відповідає міжнародним вимогам. Загалом, міжнародне правове регулювання професійного розвитку фахівців сфери діловодства орієнтоване на інтеграцію неперервної освіти в загальну систему професійного вдосконалення, що забезпечує відповідність вимогам національних і міжнародних стандартів.

Для України в системі неперервної освіти важливо створити умови для впровадження передових практик у системи професійної освіти. Для діловодів вбачається важливим, щоб їх навчання постійно оновлювалося, особливо це стосується сфери відповідності вимогам цифровізації та автоматизації в обробці документів. Це важливо для навчання фахівців з діловодства, оскільки потреби в галузі постійно змінюються, зокрема через впровадження нових інформаційних технологій

Варто зупинитися також на правовому регулюванні професійного розвитку фахівців сфери діловодства у інших країнах, таких як країни ЄС, США та Китай. Виявлено, що розвиток професійної сфери діловодства у різних країнах має свої особливості, які формуються на основі правового регулювання, стандартів та освітніх ініціатив. Європейський Союз, США та Китай демонструють різноманітні підходи, зумовлені як історичними, так і сучасними потребами. Так, у країнах ЄС правове регулювання професійного розвитку фахівців сфери діловодства базується на гармонізації стандартів та єдиних кваліфікаційних вимогах (рис. 1.1) Європейська кваліфікаційна рамка (з англ. – European Qualifications Framework, далі – EQF) слугує фундаментом для встановлення загальних професійних стандартів, що дозволяє забезпечити мобільність кадрів та сумісність кваліфікацій у різних країнах-членах; Регламент (ЄС) 910/2014 (eIDAS) [177] закріплює правила використання електронного підпису та інших довірчих послуг, які є ключовими для автоматизації процесів діловодства.

Значну роль у цьому процесі відіграють європейські стандарти ISO 15489 (управління документацією) [269] та ISO 27001 [271] (інформаційна безпека),

що визначають вимоги до зберігання, організації та безпеки документів. Професійні асоціації, такі як Європейська спільнота керування документацією (з англ. – European Records Management Society, ERMS) [264], активно сприяють розвитку компетенцій через навчання та сертифікаційні програми.

Рис. 1.1 Напрями регулювання у сфері цифровізації, захисту даних та автоматизації в ЄС

У США правове регулювання професійного розвитку фахівців сфери діловодства спирається на національні стандарти та галузеві ініціативи. Національна асоціація діловодів (з англ. – ARMA International) [134] є провідним органом, який розробляє стандарти управління документацією та пропонує сертифікації, зокрема для управління документообігом (з англ. – Certified Records Manager, CRM) [257] та сертифікації аналітиків з документообігу (з англ. – Certified Information Professional, CIP) [256]. Законодавчі акти США, такі як Закон про свободу інформації (1967) (з англ. – Freedom of Information Act, FOIA) [267] та Федеральний закон про документи (з англ. – Federal Records Act) [265], створюють правову базу для зберігання, доступу та обробки документів у державному секторі. Окрім того, США активно застосовують міжнародні стандарти ISO 15489 [269] та ISO 27001

[271], що надають змогу інтегрувати управління документацією у глобальну систему.

Правове регулювання у сфері діловодства в Китаї має яскраво виражений централізований характер. Закони Китаю «Про кібербезпеку» [72] та «Про захист персональної інформації» [71] визначають основні вимоги до управління документами та інформаційною безпекою. Національний стандарт GB/T 18894-2002 [137] регламентує процеси організації, зберігання та обробки документів, особливо у державному секторі. Окрім того, у Китаї діють професійні організації, такі як Китайська асоціація управління документацією (з англ. – China Records Management Association) [258], що проводять сертифікацію фахівців та розробляють освітні програми, орієнтовані на міжнародні стандарти.

Отже, зазначені підходи формують різні вектори розвитку професійної сфери діловодства, адаптуючи її до унікальних потреб кожного регіону та впливаючи на глобальні тренди у сфері управління документацією. Правове регулювання професійного розвитку фахівців у сфері діловодства в різних країнах відрізняється за підходами, але має спільну мету – забезпечити стандартизоване управління документацією, відповідність міжнародним вимогам, підвищення ефективності обробки та зберігання інформації, а також захист її безпеки.

На рис. 1.2 візуалізовано, що ЄС демонструє зразковий підхід до інтеграції та стандартизації професійних вимог, що сприяє мобільності кадрів і розвитку міждержавного співробітництва, тоді як США орієнтуються на ринкові ініціативи та гнучкість у впровадженні стандартів, що забезпечує конкурентоспроможність професій у приватному та державному секторах. Натомість Китай зосереджений на державному контролі та централізації, що гарантує високу організованість діловодних процесів у межах країни. Європейські, американські та китайські підходи зберігають єдині принципи щодо професійної кваліфікації, освіти та сертифікації, але кожен з них має свої унікальні особливості в контексті національних і міжнародних вимог.

Одним із ключових принципів європейських норм у сфері управління документацією є інтероперабельність, що забезпечує ефективний обмін інформацією між системами без технічних або організаційних перешкод. Цей підхід спрямований на створення умов для інтеграції різнорідних платформ, які використовуються у державному та приватному секторах, задля підвищення ефективності міжнародного співробітництва.

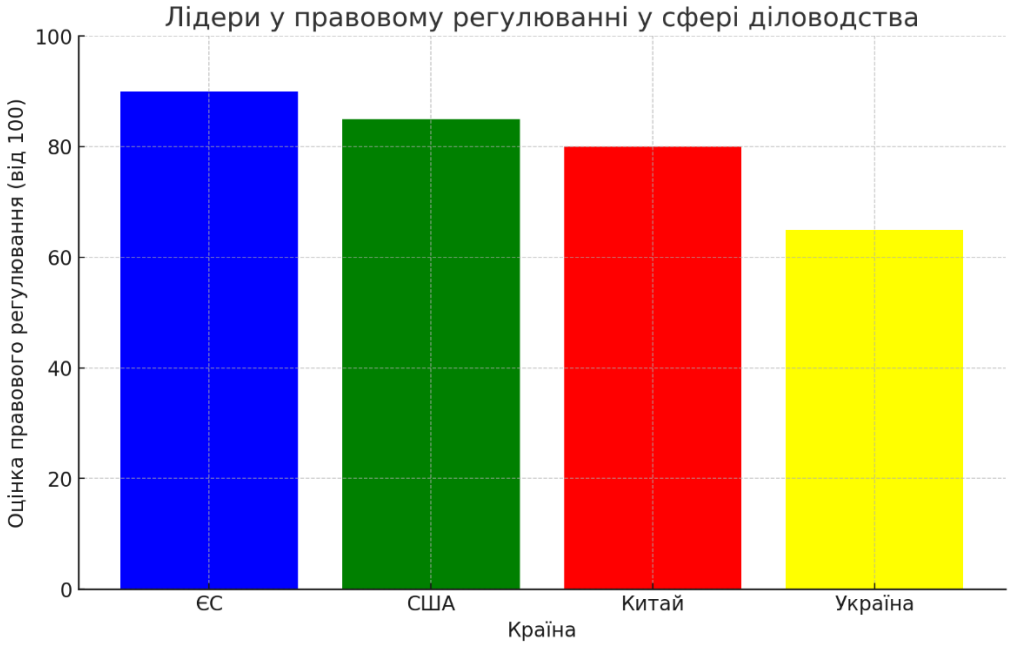

Рис. 1.2 Аналіз індексів ефективності електронного урядування (з англ. – E-Government Development Index, EGDI) [261]

Інтероперабельність ґрунтується на застосуванні стандартів, таких як EN 16931 [262], які визначають вимоги до формату електронних документів, процедури їхнього обміну та зберігання. Дотримання цих стандартів дозволяє забезпечити технічну сумісність систем незалежно від їхньої архітектури чи місця впровадження. Це особливо важливо для країн і організацій, які прагнуть працювати у межах єдиної цифрової екосистеми. Завдяки інтероперабельності компанії можуть ефективно обмінюватися фінансовими та адміністративними документами, що сприяє оптимізації процесів та зменшенню витрат. Організації, які впроваджують такі підходи, здатні інтегрувати свої системи з іноземними платформами, не вдаючись до значних технічних доопрацювань. Це особливо актуально у сфері міжнародної торгівлі, логістики та управління

публічними ресурсами. Інтероперабельність також відіграє важливу роль у державному управлінні, забезпечуючи ефективний обмін документами й даними між різними міністерствами, відомствами та іншими державними установами. Це сприяє прозорості процедур, підвищенню рівня обслуговування громадян та вдосконаленню процесів ухвалення рішень. Загалом, інтероперабельність є фундаментом для створення глобальних інформаційних систем, які відповідають сучасним викликам цифровізації, а її впровадження дозволяє організаціям підвищувати продуктивність, забезпечувати сумісність своїх рішень із міжнародними стандартами та сприяти розвитку глобального інформаційного середовища.

Таким чином, упровадження сучасних систем документообігу на основі європейських норм забезпечує: оптимізацію витрат завдяки автоматизації процесів і зменшенню паперових операцій; підвищення ефективності через швидкий доступ до даних та інтеграцію з іншими системами; високий рівень безпеки, гарантований міжнародними стандартами; сумісність із міжнародними системами, що дозволяє досягти глобальної взаємодії. Відповідно, інтеграція сучасних технологій у рамках європейських норм сприяє розвитку ефективних, безпечних та автоматизованих систем управління документацією, що дозволяє забезпечити не лише оптимізацію процесів, а й сумісність із міжнародними стандартами, що є важливим етапом для гармонізації документального обігу на глобальному рівні.

Україна має унікальну можливість використовувати міжнародний досвід для впровадження інноваційних технологій та вдосконалення професійної підготовки фахівців у сфері діловодства. Із цією метою варто розглянути ключові аспекти, які можуть бути корисними для розвитку національної системи документообігу та освітніх ініціатив. Так, корисним вбачається досвід США, що є лідером у впровадженні стандартів і сучасних технологій управління документацією. Приналежно, одним із найважливіших елементів, які варто перейняти для України, є система сертифікацій. Оскільки, програми «Certified Records Manager» (CRM) [257] та «Certified Information Professional»

(CIP) [256] дозволяють фахівцям отримувати актуальні знання у сферах електронного документообігу та інформаційної безпеки, в Україні варто адаптувати подібні сертифікації для підготовки кадрів із урахуванням національних особливостей.

Також не менш важливими є міжнародні стандарти, такі як ISO 15489 [269] і ISO 27001 [271], які широко застосовуються в США, їх упровадження в систему національного права допоможе забезпечити прозорість і надійність документообігу, сприяючи гармонізації української системи управління документацією з міжнародною практикою. Варто звернути увагу також на систему електронного документообігу США та використання систем управління документами. Наприклад, однією з найпопулярніших систем є платформа «Microsoft SharePoint» [282] для спільної роботи, яка включає інструменти для управління документами, обміну інформацією та автоматизації робочих процесів, що дозволяє створювати інтегровані рішення для управління документами в компаніях, спрощує документообіг і підтримує інтеграцію з іншими корпоративними платформами. Окрім того, дана платформа підтримує електронні підписи, а також дотримується високих стандартів безпеки, що є важливим для компаній та урядових установ США. Ще однією популярною системою є «DocuSign» [260], яка дозволяє здійснювати підписання документів онлайн за допомогою електронного підпису, що значно спрощує процеси оброблення документів, зокрема в юридичних та фінансових сферах. Система є однією з найбільш відомих у світі для управління електронними підписами. Приналежно, американські професійні асоціації, такі як «ARMA International» [3], активно розвивають онлайн-навчання, що включає вебінари, курси та інтерактивні тренінги.

На підставі зазначеного вбачається корисним злиття стандартів управління документацією та інформаційної безпеки між Україною та США, що створить значний потенціал для розвитку та вдосконалення національної системи документообігу. Принципи, які успішно функціонують у США, можуть бути адаптовані в український контекст, що дозволить значно

покращити процеси оброблення та зберігання інформації, забезпечити їх прозорість і надійність, а також сприяти інтеграції національної практики з міжнародними стандартами. Важливим етапом цього процесу є використання досвіду США, який відзначається високими вимогами до безпеки інформації та документообігу, а також гармонізацією стандартів із сучасними європейськими та міжнародними вимогами, такими як стандарти ISO. Адаптація міжнародних стандартів ISO 15489 (управління записами) [269] та ISO 27001 [271] (управління інформаційною безпекою) є однією з головних стратегій для інтеграції української системи з міжнародною практикою. У США ці стандарти слугують основою для організації документаційного процесу та захисту інформації. В Україні їх впровадження дозволить досягти високих міжнародних стандартів якості, беручи до уваги специфіку українського законодавства, зокрема Закон України «Про захист персональних даних» [180]. Це дозволить забезпечити відповідність національних практик сучасним вимогам безпеки та ефективності інформаційного обміну, а також підвищить довіру до системи документообігу на міжнародному рівні.

Упровадження сертифікаційних програм, таких як Certified Records Manager (CRM) [257] та Certified Information Professional (CIP) [256], є важливим етапом для підвищення кваліфікації фахівців в Україні. Ці сертифікаційні програми мають потенціал бути адаптованими до національних умов, зокрема враховуючи особливості українського законодавства та нормативно-правових актів, що регулюють зберігання та обробку документів. Використання таких сертифікацій дасть можливість українським професіоналам здобувати визнання на міжнародному рівні та полегшить процес мобільності фахівців. Це також сприятиме розвитку вітчизняного ринку праці, оскільки кваліфікація, що відповідає міжнародним вимогам, відкриває нові можливості для кар’єрного зростання. Окрім того, розвиток онлайн-освіти, зокрема вебінарів та інтерактивних курсів, є важливим елементом інтеграції міжнародного досвіду в національну систему навчання. США активно використовують ці форми навчання для забезпечення доступу до актуальної

інформації та розвитку професійних компетенцій у сфері управління документацією та інформаційної безпеки. В Україні можна створити подібні онлайн-платформи для підготовки фахівців, що об'єднують теоретичні знання з практичними навичками, адаптуючи їх до специфіки національних вимог і стандартів. Інтеграція стандартів і практик управління документацією між Україною та США також передбачає розроблення спільних норм для електронного документообігу, що включають стандартизацію форматів і процесів обміну інформацією. Використання сучасних технічних інструментів, таких як автоматизовані системи контролю й аудиту документації, дозволить значно знизити помилки в документообігу та підвищить ефективність управління інформацією, одночасно сприяючи забезпеченню високого рівня прозорості та надійності процесів. Таким чином, інтеграція міжнародних стандартів ISO, адаптація сертифікаційних програм і розвиток онлайн-освіти дозволять створити в Україні ефективну, прозору та безпечну систему документообігу, яка відповідатиме міжнародним вимогам і сприятиме розвитку кваліфікацій фахівців на глобальному рівні. Урахування національних особливостей, таких як законодавчі вимоги та специфіка роботи в українських організаціях, стане важливим етапом на шляху до інтеграції та модернізації вітчизняної системи управління документацією.

У Китаї процес цифровізації та автоматизації документообігу активно розвивається, і країна має кілька великих систем, які забезпечують обробку документів та обмін інформацією на державному рівні. До прикладу, китайська компанія «Kingdee» [89] пропонує рішення для управління документами та бізнес-процесами та основі ERP-системи, яка інтегрує управління фінансами, постачанням і документообігом в єдину платформу. Дана система використовується не тільки в державних органах, але й у приватному секторі для автоматизації всіх етапів документообігу. Також слід вказати про платформу «WeCom» (раніше WeChat Work) [295] для корпоративної комунікації, що забезпечує обмін документами, їх підписання та зберігання в електронному вигляді, що використовується як в урядових, так і в приватних

компаніях для обміну інформацією та управління документами, а також для безпечного документообігу через вбудовані функції шифрування та авторизації користувачів. Китайський досвід демонструє приклад централізованого підходу до управління документацією. Для України варто розробити власну національну платформу для документообігу, що інтегруватиме всі державні установи в єдиний інформаційний простір. Також слід наголосити на китайському нововведені, що стосується використання технологій блокчейн для прозорого управління транзакціями з документами. Це дозволяє уникати фальсифікацій, забезпечуючи надійність і достовірність даних. Видається корисним упровадження блокчейну в Україні, що допоможе вирішити питання легітимності електронних документів у державному та приватному секторах.

Китай також активно підтримує освіту у сфері діловодства через гранти та субсидії, що стимулює професійний розвиток кадрів. Принципи управління документацією та інформаційною безпекою, що застосовуються в Китаї, можуть стати важливим орієнтиром для вдосконалення національної системи документообігу в Україні. Китай динамічно розвивається у сфері інформаційних технологій, оскільки має ефективну систему управління документацією, яка орієнтована на дотримання високих стандартів безпеки та ефективності в обробленні та зберіганні інформації. Зважаючи на цей досвід, можна адаптувати принципи китайської системи до українського контексту, що дозволить поліпшити національний документообіг і забезпечити більшу прозорість та надійність обробки інформації.

Одним із головних аспектів китайської системи є впровадження національних стандартів для управління документацією, таких як «Китайські стандарти для електронних документів» [288] та «Стандарти для захисту даних» [259]. Ці стандарти визначають чіткі правила для створення, зберігання, оброблення й архівації документів у цифровому вигляді. В Україні можна адаптувати ці стандарти, ураховуючи специфіку національного законодавства, зокрема ввести відповідні зміни до законодавства щодо захисту персональних даних і регулювання електронного документообігу. Упровадження подібних

стандартів сприятиме інтеграції України в міжнародну систему документообігу й гарантуватиме високий рівень безпеки та ефективності обміну інформацією.

Іншим важливим елементом є розроблення та впровадження національних сертифікаційних програм для фахівців з управління документацією та інформаційної безпеки, що орієнтовані на китайську практику. У Китаї активно розвиваються професійні сертифікації в галузі управління даними, інформаційної безпеки та цифрового документообігу, що сприяє підвищенню кваліфікації фахівців і забезпечує їх відповідність міжнародним вимогам. Україна може адаптувати подібні сертифікації, беручи до уваги місцеві умови та нормативно-правові акти, які регулюють оброблення даних та захист персональної інформації, що дозволяє підвищити кваліфікацію українських фахівців і сприяє їх інтеграції на міжнародному ринку праці.

Важливою частиною китайської стратегії є використання сучасних технологій для управління документацією та захисту інформації. Китай активно впроваджує інноваційні технології для автоматизації процесів документообігу, зокрема системи на базі штучного інтелекту для моніторингу та управління цифровими документами, а також інструменти для забезпечення безпеки даних. Україна може використати цей досвід для розвитку автоматизованих систем для контролю та аудиту документообігу, що дозволить знизити ризики помилок та зловживань у процесах обробки інформації та покращить рівень прозорості та ефективності в управлінні документацією. Китай також має розвинену інфраструктуру для забезпечення електронного документообігу, що ґрунтується на використанні національних платформ для обміну електронними документами між організаціями та державними установами. Україна може взяти за основу китайський досвід у створенні національних платформ для обміну електронними документами, що дозволить підвищити ефективність документообігу в органах державної влади та бізнес-середовищі. Така система забезпечить зручність, швидкість та надійність обміну інформацією, а також дозволить уникнути помилок і зловживань у процесах документообігу.

Окремо слід наголосити, що для забезпечення синергії між системами управління документацією в Китаї та Україні необхідно розробити спільні стандарти, що включатимуть адаптацію китайських принципів електронного документообігу та інформаційної безпеки до українських реалій. Спільне використання передових технологій, таких як автоматизовані системи для контролю й аудиту документації, дозволить досягти високого рівня ефективності в управлінні інформацією та знизити ризики, пов'язані з людським фактором. Отже, інтеграція принципів і стандартів управління документацією та інформаційної безпеки, що застосовуються в Китаї, у національну практику України спрятиме не лише вдосконаленню процесів документообігу, але й забезпечить високий рівень захисту інформації, що відповідає сучасним міжнародним вимогам. Це створить умови для підвищення кваліфікації українських фахівців, розвитку ефективних автоматизованих систем документообігу та забезпечення надійного й прозорого обміну інформацією на національному та міжнародному рівнях. Слід зазначити, що розглянуті вище європейські регламенти та директиви пропонують численні переваги для підвищення безпеки, доступності та ефективності електронного документообігу. Водночас їх упровадження може супроводжуватися технічними та фінансовими викликами в Україні, що вимагають стратегічного підходу до інтеграції (таблиця 1.8).

Таблиця 1.8

Аналіз європейських регламентів та директив щодо електронного документообігу

Регламент/ Директива	**Переваги**	**Недоліки**
Регламент (ЄС) 910/2014 (eIDAS) [177]	- підвищує безпеку електронних транзакцій	- складність упровадження через високі технічні вимоги
	- автоматизує документообіг, знижуючи затрати часу та ресурсів	- необхідність адаптації національного законодавства
Директива 2016/2102 про доступність веб-сайтів [175]	- забезпечує доступність цифрових документів для осіб з обмеженими можливостями	- вимагає значних технічних змін для забезпечення відповідності стандартам
	- стимулює впровадження інновацій у цифрове управління документацією	- може бути обмеженою для малих організацій через фінансові витрати

Регламент/ Директива	Переваги	Недоліки
Регламент (ЄС) 2018/1724 [189]	- полегшує обмін інформацією між державними установами	- висока залежність від рівня технічної підготовленості державних структур
	- сприяє сумісності електронних документів між різними платформами	- можливі складнощі в гармонізації з існуючими системами
Регламент (ЄС) № 679/2016 (GDPR) [193]	- підвищує захист персональних даних	- висока вартість впровадження для підприємств, особливо малих
Директива 2010/45/ЄС про електронне подання податкової звітності [172]	- забезпечує прозорість обробки інформації та довіру користувачів	- суворі санкції за порушення, що створює ризики для бізнесу
	- знижує адміністративні витрати завдяки автоматизації фінансових процесів	- складнощі інтеграції в існуючі системи бухгалтерського обліку
	- сприяє прискоренню податкового обміну між бізнесом та державними органами	- може вимагати значних ресурсів для оновлення технологій у сфері податкового обліку

Продовження таблиці 1.8

Разом з тим Європейські регламенти відіграють вирішальну роль у стимулюванні інтеграції автоматизованих систем для забезпечення ефективного обміну документами, зменшення витрат на управління документацією та підвищення результативності оброблення інформації; встановлюють єдину правову основу для застосування сучасних технологій, що дозволяє досягти високого рівня безпеки, прозорості та доступності процесів, сприяють формуванню інтегрованого середовища, яке забезпечує сумісність документів і систем як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Упровадження системи управління електронним документообігом (з англ. – Electronic Document Management System, далі – Система EDMS) – невід'ємна частина сучасного управління інформацією та документацією. Європейські норми та стандарти забезпечують можливість створення єдиних платформ для роботи з електронними документами, які об'єднують функції створення, обробки, зберігання та доступу до інформації. Система EDMS – це програмне забезпечення, яке автоматизує створення, обробку, зберігання, пошук і розповсюдження електронних документів у межах організації.

Система EDMS використовується для підвищення ефективності роботи, зменшення витрат, пов’язаних із паперовими документами, та забезпечення безпеки даних. Такі платформи базуються на принципах стандартизації та інтероперабельності, що сприяє автоматизації рутинних процесів і значному підвищенню ефективності бізнес-діяльності (таблиця 1.9).

Таблиця 1.9

Інтеграція сучасних рішень у сфері електронного документообігу

Аспект	Опис	Приклад регламенту/директиви
Стандартизація процесів	Визначення єдиних стандартів для електронного підпису, печаток та інших довірчих послуг. Забезпечення міжнародної сумісності електронних документів	Регламент (ЄС) 910/2014 (eIDAS) [177]
Автоматизація документообігу	Інтеграція сучасних технологій для зниження витрат на обробку документів і прискорення обміну інформацією між організаціями та установам	Регламент (ЄС) 2018/1724 [189]
Безпека даних	Забезпечення конфіденційності інформації через шифрування, контроль доступу та дотримання стандартів захисту даних	Регламент (ЄС) № 679/2016 (GDPR) [193]
Сумісність та інтеграція систем	Створення стандартів для сумісності електронного документообігу з іншими системами, такими як ERP, бухгалтерські чи фінансові платформи	ISO 15489 [269], EN 16931 [262]
Доступність та інклюзивність	Забезпечення доступу до цифрових документів для всіх користувачів, включаючи людей з обмеженими можливостями	Директива 2016/2102 [175]

Варто також окреслити як переваги (таблиця 1.10), так і недоліки (таблиця 1.11) інтеграції сучасних рішень у сфері електронного документообігу на основі європейських норм.

Таблиця 1.10

Переваги інтеграції сучасних рішень у сфері електронного документообігу

Переваги	Опис
Ефективність	Зниження витрат, пов’язаних із ручним обробленням документів, автоматизація процесів управління інформацією
Надійність	Підвищення безпеки даних завдяки шифруванню, контролю доступу та відповідності міжнародним стандартам
Сумісність	Єдині стандарти забезпечують можливість інтеграції різних систем управління документами

Переваги	Опис
Доступність	Забезпечення зручного доступу до цифрових документів через інклюзивні технології
Прозорість	Єдина правова основа для роботи з документами, що забезпечує прозорість і легітимність усіх процесів

Зроблений аналіз сучасних рішень у сфері електронного документообігу потребує подальших досліджень, що виходить за межі даної дисертаційної роботи, однак з упевненістю можна стверджувати, що для України впровадження таких регламентів має стратегічне значення, оскільки це дозволить модернізувати національну систему електронного документообігу, зробивши її більш відкритою, прозорою та зручною для різних категорій користувачів, включаючи бізнес-структури, громадські організації та державні установи. Ця інтеграція сприятиме покращенню процесів обміну інформацією, а також створенню сприятливого середовища для інновацій у сфері управління документами.

Таблиця 1.11

Недоліки інтеграції сучасних рішень у сфері електронного документообігу

Недоліки	Опис
Висока складність впровадження	Інтеграція сучасних рішень може вимагати значних витрат ресурсів, часу та залучення експертів для налаштування автоматизованих систем і відповідності європейським нормам
Необхідність навчання персоналу	Перехід на електронні платформи вимагає навчання співробітників, що створює додаткові витрати та може тимчасово знизити продуктивність
Залежність від технологій	Надмірна автоматизація може створити ризики при технічних збоях, несумісності або кібератаках, що впливає на доступність та безпеку інформації
Юридичні виклики	Упровадження стандартів потребує дотримання складних правових норм, що може бути викликом для малих і середніх підприємств, які мають обмежені ресурси
Високі витрати на початкові інвестиції	Упровадження автоматизованих систем та адаптація до європейських норм потребують значних фінансових вкладень, особливо для малих організацій.

Іншим важливим аспектом розвитку є інтеграція до міжнародних ініціатив, таких як співпраця з Міжнародною радою архівів (ICA) [127]. Завдяки такій співпраці Україна отримує доступ до провідного міжнародного

досвіду у сфері управління документами, що відкриває нові можливості для вдосконалення методів архівного зберігання та обробки даних. Таким чином, запозичення передових технологій, які застосовуються на міжнародному рівні, дозволяє активно модернізувати національну практику у цій галузі. Це, у свою чергу, сприяє підвищенню ефективності управління інформаційними потоками, а також забезпечує високу якість зберігання й доступу до документів (рисунок 1.3). Крім того, оновлення освітніх програм із врахуванням міжнародного досвіду дозволить значно підвищити кваліфікацію фахівців у сфері управління документацією. Освітні ініціативи, спрямовані на адаптацію міжнародних стандартів і методів навчання, стануть важливим кроком для підготовки кадрів, здатних працювати у глобальному інформаційному середовищі. Це сприятиме створенню нових професійних можливостей та забезпеченню ефективного використання новітніх технологій у сфері управління документами. Розширення міжнародної співпраці сприяє також розвитку ефективної інфраструктури для електронного документообігу в Україні. Використання сучасних технологій і стандартизованих підходів до зберігання, обробки та обміну інформацією дозволяє забезпечити більш високу юридичну і технологічну спроможність національної системи управління документацією. Такі ініціативи є важливими для створення прозорої та надійної системи, яка відповідатиме потребам сучасного суспільства та інтегруватиме Україну в глобальну цифрову екосистему.

Рис.1.3 Перевага стандартизації та сумісності документів

Таким чином, інтеграція стандартів (наприклад ISO 15489 [269], ISO 27001 [271] та ISO 9001 [272]) в Україні є важливим етапом у розвитку національних систем управління, який відповідає вимогам міжнародних стандартів та сприяє підвищенню ефективності роботи організацій. Кожен із цих стандартів орієнтований на певний аспект діяльності, але їх об’єднання дозволяє створити комплексний підхід до організації документообігу, забезпечення інформаційної безпеки та управління якістю. Процес інтеграції передбачає впровадження єдиної системи управління, яка враховує всі аспекти вимог кожного стандарту, що дає змогу оптимізувати витрати, зменшити дублювання процесів та забезпечити узгодженість між різними напрямами діяльності. Так, стандарт ISO 15489 [269] фокусується на управлінні документацією, забезпечуючи основи для ефективного створення, зберігання та оброблення документів, а також їх знищення. Тоді як стандарт ISO 27001 [271] зосереджений на забезпеченні інформаційної безпеки, що є особливо важливим у контексті цифрового документообігу. Натомість стандарт ISO 9001 [272] визначає вимоги до управління якістю, зокрема до стандартизації процесів, поліпшення задоволеності клієнтів і постійного вдосконалення. Вбачається доцільною інтеграція цих стандартів, оскільки це сприятиме більш ефективному управлінню документацією та інформацією, забезпечуючи структурований підхід до їх обробки, зберігання та безпеки. Крім того, таке поєднання дасть змогу знизити ризики, пов’язані з втратою або несанкціонованим доступом до даних, а також оптимізувати використання ресурсів, оскільки застосування спільних політик і процедур зменшує дублювання функцій та підвищує ефективність використання часу й фінансових коштів. Упровадження таких систем також дозволяє підвищити репутацію організації, яка демонструє свою надійність та відповідність міжнародним вимогам, партнерам та клієнтам. Інтеграція стандартів в Україні активно сприяє гармонізації національної системи управління з міжнародними стандартами. Ці стандарти дозволяють українським компаніям відповідати

вимогам міжнародних партнерів, що має важливе значення для їх участі на глобальному ринку. Загалом, інтеграція ISO 15489 [269], ISO 27001 [271] та ISO 9001[272] в Україні є стратегічним кроком для модернізації національних систем управління документацією, інформаційною безпекою та якістю. Це дає змогу забезпечити відповідність міжнародним вимогам і сприяє інтеграції українських організацій у глобальну економіку, покращуючи їх конкурентоспроможність і сприяючи розвитку інфраструктури управління документацією на всіх рівнях (рисунок 1.4).

Рис.1.4 Ілюстрація технічних стандартів у сфері діловодства в Україні

На рисунку 1.4 продемонстровано, що у сфері діловодства в Україні технічні державні освітні стандарти спрямовано на професійну підготовку фахівців, здатних ефективно управляти документацією, здійснювати архівну справу та працювати з електронними системами документообігу. Стандарти професійної освіти забезпечують підготовку кваліфікованих працівників через навчальні програми, які враховують сучасні вимоги до використання офісного програмного забезпечення та технічних засобів.

Незважаючи на значні переваги, упровадження інноваційних технологій супроводжується певними викликами. Серед основних перешкод можна виділити потребу в оновленні технічної бази, високі витрати на впровадження нових систем, а також необхідність навчання персоналу для роботи з сучасними

технологіями. Важливим аспектом є адаптація нормативно-правової бази до нових умов цифровізації, що забезпечить правове регулювання електронного документообігу та його інтеграцію в міжнародний простір. Цифрові інструменти забезпечують автоматизацію процесів, підвищують рівень безпеки та створюють умови для професійного зростання фахівців у сфері діловодства.

Сучасні інформаційні технології сприяють створенню єдиних платформ, які забезпечують комплексне управління всіма типами документів, незалежно від їхнього формату. Такі рішення інтегруються з іншими інформаційними системами, зокрема фінансовими платформами, системами управління бізнес-процесами та обліковими інструментами, утворюючи єдиний цифровий простір для обробки інформації. Централізація процесів управління документами на базі єдиних платформ дозволяє спростити адміністрування документації, забезпечуючи стандартизацію підходів до документообігу. Це сприяє зниженню витрат і підвищенню ефективності, що особливо важливо для великих організацій і державних установ. Завдяки уніфікації процесів документообігу платформи забезпечують взаємодію різних підрозділів та підвищують прозорість управління інформацією. Важливою перевагою єдиних платформ є зручність доступу до інформації. Вони пропонують інструменти для швидкого пошуку, фільтрації та аналізу даних, що значно скорочує час, необхідний для роботи з документами.

Крім того, сучасні платформи підтримують функції спільної роботи, що сприяє ефективнішій комунікації та координації між командами. Інтеграція паперових і цифрових документів у рамках єдиної платформи дозволяє зберігати історичні архіви в цифровому форматі, а також забезпечує доступ до них через інтуїтивно зрозумілі інтерфейси. Це є ключовим елементом для організацій, які прагнуть перейти до цифрового документообігу, зберігаючи доступ до існуючих даних. Таким чином, єдині платформи для управління документами відіграють важливу роль у підвищенні ефективності інформаційних процесів, дозволяють гармонізувати документообіг, створюючи

структуровану та прозору систему управління, що відповідає сучасним вимогам глобального інформаційного середовища.

На підставі вищезазначеного, можливо стверджувати, що норми ЄС та міжнародні стандарти мають значний вплив на впровадження передових практик у сфері діловодства, автоматизацію процесів, оптимізацію витрат на документообіг та підвищення ефективності управління інформацією. Зокрема європейські регламенти та директиви мають значний вплив на інтеграцію сучасних технологій в управління документацією.

Для оптимізації управління документацією в Україні необхідно впроваджувати ряд стратегічних ініціатив, що базуються на міжнародних стандартах та передових технологіях. Одна з ключових пропозицій полягає в розробленні національних стандартів управління документацією, що повинні ґрунтуватися на таких міжнародних нормах, які забезпечать інтеграцію з міжнародною практикою та гарантуватимуть високий рівень безпеки і ефективності в роботі з електронними документами. Не менш важливою є ініціатива створення єдиної платформи електронного документообігу, що об’єднає державні установи та дозволить забезпечити безперешкодну інтеграцію з приватним сектором. Така система забезпечить ефективний обмін інформацією між різними організаціями та підвищить прозорість адміністративних процесів, сприяючи створенню цифрової економіки, орієнтованої на доступність і зручність для всіх учасників. Для забезпечення високого рівня професіоналізму в сфері управління документацією важливим кроком є впровадження програм сертифікації фахівців. Використання міжнародного досвіду в цій сфері дозволить не лише підвищити кваліфікацію кадрів, а й забезпечить їх відповідність сучасним вимогам, що є необхідним для ефективного функціонування системи. Також важливим інструментом для забезпечення прозорості в управлінні документами є використання технології блокчейн, що дозволяє гарантувати незмінність та надійність транзакцій з документами, що є критично важливим для забезпечення довіри до системи електронного документообігу, а також для боротьби з підробками та

фальсифікаціями. Не менш значущим для України є вдосконалення освітніх програм, що повинні включати впровадження симуляційних тренінгів, онлайн-курсів та грантів для навчання. Це дозволить забезпечити постійне оновлення знань фахівців, що працюють у сфері управління документацією, а також створить можливості для здобуття нових знань та навичок у доступному форматі. Інтеграція кращих світових практик, зокрема США, Китаю та міжнародних стандартів, сприятиме модернізації сфери діловодства в Україні, підвищенню ефективності управління інформацією, а також формуванню кваліфікованих кадрів, які будуть готові ефективно працювати в умовах глобальних викликів. Це дозволить створити сучасну, прозору, надійну та конкурентоспроможну систему безперервної освіти, що відповідатиме міжнародним вимогам та вимогам цифрового майбутнього.

Висновки до першого розділу

Здійснено – культурологічний аналіз педагогічної проблеми дослідження історичної ретроспективи становлення та розвитку системи неперервної освіти в Україні; теоретичний та контент-аналіз стану розробленості педагогічної проблеми дослідження – тезаурусу професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства в системі неперервної освіти й її правового та технічного регулювання.

Розкрито, що теоретичні, методичні та практичні засади навчання майбутніх фахівців сфери діловодства вивчали: Ю. Бриль, О. Веремчук – методичні засади забезпечення професійної культури майбутніх фахівців документознавства; Г. Власова – проблемні ситуації та перспективні напрями підготовки фахівців-документознавців; Н. Гайсинюк – педагогічні засади підготовки документознавців в умовах інформатизації; С. Дубова – передумови та чинники проблем у професійній підготовці майбутніх фахівців із документознавства за семантикою системного менеджменту в Україні; В. Іщенко – забезпечення аналітичних компетентностей майбутніх фахівців із документознавства; А. Ліпінська – професійних компетенцій майбутніх

фахівців документознавства в процесі опанування курсів інформаційного призначення; Г. Малик – педагогічні умови забезпечення компетентнісного підходу; О. Попчук – практичні аспекти забезпечення професійної культури фахівців-документознавців; Н. Якименко – специфіка сформованості професійних компетентностей майбутніх документознавців та їх становлення у професійній інформаційній діяльності; теоретичні і методичні засади формування комунікативної культури майбутніх різночинних груп фахівців опрацьовано С. Амеліною, К. Галациною, А. Хом'як, Л. Руденко. Педагогічним розвідкам сприяли наукові напрацювання щодо формування комунікативної культури майбутніх фахівців різночинних сфер зайнятості: *психолого-педагогічної сфери* – О. Гаврилюк – розвиток комунікативної культури учителів засобами позааудиторного забезпечення; В. Гриньова – теоретичні і методичні засади формування педагогічної культури вчителя; І. Клеба – формування інформаційно-комунікативної культури вихователів ЗДО; Л. Мороз-Рекотова – формування професійно-комунікативної культури фахівців дошкільної освіти; В. Садова – набуття комунікативної культури учителів початкової школи; Т. Гороховська – забезпечення культури професійного мовлення майбутніх представників органів внутрішніх справ; О. Марченко – теоретичні й методичні положення забезпечення комунікативної культури юристів; *військової сфери* – С. Тарасенко – набуття фахової комунікативної культури курсантів ВВНЗ; *медичної галузі* – Ю. Остраус – педагогічні умови забезпечення професійно-комунікативної культури майбутніх фахівців інституту сімейних лікарів; *обслуговуючо-сервісної галузі* – Г. М'ясоїд – педагогічні умови розвитку комунікативної культури інспекторів соціальної сфери; О. Панькевич – формування культури професійної взаємодії фахівців соціономічної сфери; Л. Руденко – формування комунікативної культури фахівців сфери обслуговування у ЗП(ПТ)О; *технічної сфери* – Г. Медведь – забезпечення професійної комунікативної культури фахівців-зв'язківців; Н. Саєнко – теоретико-методичні аспекти культурологічної освіти інженерних фахівців забезпечення комунікативних умінь фахівців-документознавців засобами

інформаційних та медіаосвітніх технологій досліджували: О. Янишин – формування комунікативних умінь документознавців засобами медіаосвітніх технологій; Ю. Романишин – формування готовності майбутніх документознавців, офіс-менеджерів до професійної діяльності засобами ІКТ; В. Варенко – новітні інформаційні технології у підготовці фахівців-документознавців; формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців із документознавства студіювали: О. Малюк – методологічні особливості формування інформаційно-комунікативної компетенції у студентів спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність»; Н. Назаренко – формування комунікативної компетентності документознавців; О. Тур – теоретико-методичні засади формування комунікативної компетентності фахівців із документознавства та інформаційної діяльності в професійній підготовці; А. Зленко, Д. Мірошніченко – формування комунікативної компетентності фахівця з документознавства та інформаційної діяльності на етапах професійного становлення; О. Решетілова – лінгводидактичні засади методики професійної лексики діловодів; О. Семеног, О. Семеніхіна – методичний органайзер розвитку мовної культури докторів філософії та документознавців у перспективі суспільної цифровізації.

Здійснено аналіз міжнародного правового й технічного регулювання в директивних, конвенційних, законодавчих та технічних регламентах: Рекомендації та плани дій ЮНЕСКО – щодо розвитку освіти впродовж життя (1976); щодо визнання, сертифікації та акредитації результатів оцінювання (2012); Стратегія Інституту навчання впродовж життя ЮНЕСКО на 2014-2021 рр. (2014); Рішення Європарламенту – Європейський рік неперервної освіти (1996); Рамкова програма «Освіта для всіх» і Меморандум про безперервну освіту ЄС (2000); Рішення Празького саміту міністрів освіти і науки європейських країн (1999) концепцією навчання впродовж життя; Резолюції – Європейської ради з навчання впродовж життя (2004); Стратегія європейської економічної комісії ООН «Десятиліття освіти для сталого розвитку ООН 2005-2014 рр.» (2005); Програма ЄвроПарламенту навчання

впродовж життя (2006); Беленські рамки дій (2009); Стратегічні рамки для Європейського співробітництва «Освіта і навчання» (2010); Постанова Ради Європи про оновлення Європейського плану дій з освіти дорослих (2011); Друга Всесвітня доповідь з освіти і навчання дорослих (2013); Інчхонська декларація: концепція розвитку освіти до 2030 року (2015).; Пан'європейський конгрес з глобальної освіти (2022); Проєкт програми і цілей Форуму за демократію (2025); також безпосередньо для контекстів дослідження Декларація ЮНЕСКО «Про неперервну освіту» (1972) – визначає принципи професійного розвитку та неперервної освіти, які застосовуються у сфері діловодства; конвенції – «Про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні» (1997, Лісабонська конвенція) – забезпечує визнання дипломів та кваліфікацій у сфері діловодства; ЮНЕСКО «Про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини» (1972) – установлює міжнародні вимоги до збереження архівних документів; ЮНЕСКО «Про збереження документальної спадщини» – регламентує роботу з документами, що мають історичну та культурну цінність; Директиви – ЄС 2005/36/ЄС «Про визнання професійних кваліфікацій» – регламентує взаємне визнання кваліфікацій діловодів у країнах ЄС; ЄС 2003/98/ЄС «Про повторне використання інформації в державному секторі» – регулює доступ до архівних та бібліотечних матеріалів у країнах ЄС; ЄС 2019/1024 «Про відкриті дані та повторне використання інформації» – визначає стандарти доступу до публічної інформації, якими послуговуються бібліотеки та архіви; міжнародні стандарти – Стандарти GDPR (Загальний регламент захисту даних ЄС) – регламентують правила захисту персональних даних у роботі діловодів; ISO 15489 (Система управління документацією) – установлює вимоги до збереження документів; ISO/IEC 27701 (Система управління конфіденційною інформацією) – регулює захист конфіденційності та оброблення персональних даних.

Список використаної літератури в першому розділі

1. Александров В. Т. Державні механізми управління якістю неперервної освіти в Україні: монографія. Суми: СумДУ, 2012. 366 с.

2. Амеліна С. М. Теоретико-методичні основи формування культури професійного спілкування студентів вищих аграрних навчальних закладів: дис. … док. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Запоріжжя, 2007. 423 с.

3. Американська професійна асоціація ARMA International: URL: https://www.arma.org (дата звернення: 17.02.2025).

4. Андрущенко В. П. Феномен освіти: у 5-ти книгах. Кн. 1. Поняття освіти: зміст та предметне поле. Суми: Університетська книга, 2020. 452 с.

5. Андрущенко В. П. Феномен освіти: у 5-ти книгах. Кн. 2. Структурно-функціональний аналіз освіти. Суми: Університетська книга, 2020. 592 с.

6. Андрущенко В. П., Зязюн І. А., Кремень В. Г. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті. *Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: монографія* /за ред. В.Г. Кременя. К.: Наукова думка, 2003. С. 449-564.

7. Андрущенко В. П., Зязюн І. А., Кремень В. Г. Система неперервної освіти в контексті модернізації. *Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: монографія* /за ред. В.Г. Кременя. Київ: Наукова думка, 2003. С. 35-47.

8. Андрущенко В. П., Зязюн І. А., Кремень В. Г. Сучасні проблеми розвитку системи неперервної професійної освіти: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: монографія* /за ред. В. Г. Кременя. Київ: Наукова думка, 2003. С. 345-448.

9. Андрущенко В. П., Зязюн І. Я., Кремень В. Г., Максименко С. Д., Никало Н. Г., Сисоєва С. О. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія,

практика. *Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: монографія*/ за ред. В. Г. Кремня. К.: Наукова думка, 2003. С.99-166

10. Андрущенко В. П., Савельєв В. Л. Освітня політика (огляд порядку денного). Київ: «МП Леся», 2010. 368 с.

11. Аніщенко В., Падалка О. Міжнародний досвід організації навчання людей третього віку. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: збірник наукових праць Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України*. 2010. Вип. 2. С. 217-223.

12. Аніщенко О., Лук'янова Л. Концепція розвитку неформальної освіти дорослих в Україні. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: збірник наукових праць Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України*. 2019. Вип. 1 (15). С. 20–39.

13. Аніщенко О., Лук'янова Л., Прийма С. Неформальна освіта дорослих–освітній тренд XXI століття. *Рідна школа*. 2017. Вип. 11–12. С. 3–8.

14. Архипова С. П. Соціально-педагогічні аспекти освіти різних категорій дорослих: монографія. Черкаси: ФОП Пономаренко Р.В., 2013. 354 с.

15. Балашова С. П., Баловська Н. П., Сисоєва С. О. та інші. Творчість і технології в наукових дослідженнях неперервної професійної освіти: наукове видання/ за заг. ред. С. О. Сисоєвої. Київ: КІМ, 2008. 423 с.

16. Баніт О. Професійний розвиток персоналу в системі неперервної освіти дорослих. *Науковий вісник Мелітопольського педагогічного університету*. 2015. № 2 (15). С. 169–176

17. Барабаш В.А. Проблеми становлення та розвитку документознавчої освіти і науки в України в інтерпретаціях сучасних вітчизняних вчених. *Історія науки і біографістика.* 2014. № 4. С. 3–11.

18. Барабаш О.В. Розвиток неперервної освіти у Канаді: навчальний посібник. Львів: ЗУКЦ, 2013. 107 с.

19. Бездрабко В.В. Документознавство в Україні: інституціоналізація та сучасний розвиток: монографія. К.: Четверта хвиля, 2009. 717 с.

20. Бездрабко В.В. Документознавча освіта в Україні: становлення, сучасний стан і перспективи. *Гілея: науковий вісник.* 2009. Вип. 20. С. 173–186.

21. Безклубенко С. Аспекти морфології культури України: генезис, типологія: зб. наук. пр. / І. Юдкін, С. Безклубенко, С. Волков, Є. Причепій. Київ: Ін-т культурології НАМ України, 2011. 288 с.

22. Бех Ю. В. Філософський модус загальної теорії управління: монографія. Київ: Видво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. 476 с.

23. Блага О. Українська освіта в XVII столітті: історіософський аналіз. *Молодий вчений*. Вип. 1. С. 1–5.

24. Блохин Д. Стан освіти України в російській імперії та заборони українського національно-освітнього розвитку (середина XIX-початок XX ст.). *Філософія освіти і педагогіка*. 2020. № 46. С. 10-20.

25. Бойко О. Д. Історія України: посібник. 2-ге вид., доп. Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. 655 с. (Серія «Альма Матер»).

26. Бойчук В., Лісова А. Комунікативна культура як необхідна умова професійного зростання творчої особистості. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems.* 2019. № 53. С. 131-134.

27. Бонь О. Основні педагогічні ідеї часів Київської Русі за матеріалами тогочасних джерел. *Дидаскал*. Вип. 19. С. 98–99.

28. Бордюк В. Психолого-педагогічні особливості професійного розвитку майбутнього документознавця. *Нова педагогічна думка*. 2013. № 2. С. 35–39

29. Борисенко В.В. Формування мовленнєвої професійної компетенції майбутніх фахівців економічного профілю: автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.02 – теорія та методика навчання. Київ, 2010. 21 с.

30. Бриль Ю. О. Професійна підготовка фахівців документно-інформаційної сфери: міжнародний досвід. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* 2016. № 4. С. 28–36.

31. Бриль Ю. О. Професійна підготовка фахівців з керування документаційними процесами на сучасному етапі розвитку освіти на основі міжнародного досвіду. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць.* 2017. Вип. 5 (80). С. 29–44.

32. Бриль Ю.О. Ретроспективний аналіз проблеми становлення та розвитку документознавчої освіти в Україні. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки.* 2017. № 4. С. 31–41.

33. Бриль Ю.О. Розвиток документознавчої освіти в Україні у контексті євроінтеграційних процесів (кінець XX – початок XXI століття). дис… канд. пед. наук: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Дрогобич. 2018. 23 с.

34. Варенко В.М. Використання новітніх інформаційних технологій у підготовці фахівців-документознавців. *Вісник Книжкової палати.* 2011. № 5. С. 32–34.

35. Варенко В.М. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх документознавців на прикладі дисципліни «Інформаційно-аналітична діяльність». *Вісник Книжкової палати.* 2012. № 10. С. 28–30.

36. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2009. 1736 с.

37. Веремчук О.В. Педагогічні умови формування професійної культури майбутніх документознавців: автореф. дис … канд. пед. наук: спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Рівне, 2016. 20 с.

38. Веремчук О.В. Формування професійної культури майбутніх документознавців у вищих навчальних закладах: методичний посібник. Рівне: О. Зень, 2016. 102 с.

39. Власова Г.В. Проблеми і перспективи підготовки фахівців з документознавства та інформаційної діяльності. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2004. № 1. С. 13-15.

40. Гаврилюк О. О. Формування комунікативної культури майбутніх учителів засобами позааудиторної роботи: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Кіровоград, 2007. 234 с.

41. Гайсинюк Н.А. Педагогічні засади підготовки документознавців в умовах інформатизації суспільства: автореф. дис. … канд. пед. наук: 07.00.08 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство. Київ, 2003. 24 с.

42. Галацин К. О. Моделювання процесу формування комунікативної культури майбутніх інженерів. *Вісн. Харк. держ. акад. культури: зб. наук. пр.* Вип. 41. Харків: ХДАК, 2013. С. 257-261.

43. Галацин К., Хом'як А. Комунікативна культура майбутнього фахівця: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 132 с.

44. Галицька М. М. Культурологічні засади розвитку освіти у Київській Русі. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2019. № 3–4. С. 117–121.

45. Галузева Концепція розвитку неперервної педагогічної освітия: Наказ МОН України від 14.08.2013 № 1176 *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1176729-13#Text (дата звернення 23.02.2024).

46. Ганніченко Т. Формування комунікативної компетенції майбутніх економістів засобами дидактичної гри у процесі мовної освіти: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 – теорія та методика навчання. Херсон, 2009. 260 с.

47. Герасименко О. Ю. Забезпечення якості неперервної освіти європейських країн в умовах соціальних трансформацій (друга половина XX – початок XXI СТ.): дис. … доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»; Криворізький державний педагогічний університет. Кривий Ріг, 2023. 282 с.

48. Гончаренко С.У. Дидактичні аспекти освіти дорослих. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2009. Вип. 1 С. 67-73.

49. Гороховська Т.В. Формування культури професійного мовлення майбутніх працівників органів внутрішніх справ: дис. … канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Хмельницький, 2007. 20 с.

50. Гриньова В.М. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя (теоретичний та методичний аспекти): автореф. дис. … д-ра пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Київ, 2001. 45 с.

51. Гуменна І. Р. Комунікативна компетентність як одна із складових професійної культури майбутніх лікарів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота».* 2013. № 29. С. 42–45.

52. Дейнега І.І., Рідей Н.М. Історико-культурний аналіз розвитку освіти дорослих в Україні. *Управління системами післядипломної освіти для сталого розвитку:* колективна монографія / за заг. редакцією Н.М. Рідей. Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. С. 211-247.

53. Декларація ЮНЕСКО «Про неперервну освіту» (1972): URL: https://unesdoc.unesco.org (дата звернення: 17.02.2025).

54. Дем’яненко Н. Педагогічна парадигма вищої школи України: генеза й еволюція. *Філософія освіти*. 2006. Вип. 2 (4), С. 256–265.

55. Демчина Л.І. Спеціальність «Документознавство та інформаційна діяльність» у контексті ступеневої освіти. *Вісник Харківської Державної Академії Культури.* 2011. Випуск. 34. С. 243–249.

56. Демчина Л.І., П’ятничко Б.П. Підготовка фахівців зі спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність»: системний підхід. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 7: Релігієзнавство. Культурологія. Філософія.* 2007. С. 250–253.

57. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»)»: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text (дата звернення 23.02.2024).

58. Державний стандарт України ДСТУ 4163:2020 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. URL: https://www.kdu.edu.ua/Documents/DSTU41632020v1.pdf

59. Десятков Т.М. Тенденції розвитку неперервної освіти в країнах Східної Європи (друга половина XX століття): монографія/ за ред. Н.Г. Ничкало. К.: АртЕк, 2005. 472 с.

60. Долинська Л. В., Черевко В. П. Формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів. Київ, 2001. 95 с.

61. ДСТУ 2732:2004 Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять. [Чинний від 2005–07–01]. Вид. офіц. Київ: ДП «Держспоживстандарт України», 2005. 32 с.

62. ДСТУ 2732:2023 Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять. [Чинний від 2024–03–01]. Вид. офіц. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2024. 28 с.

63. Дубова С.В. Підготовка документознавців для сфери державного управління в Україні (1995-2008 рр.): автореф. дис. … канд. іст. наук: 27.00.02 – документознавство, архівознавство. Київ, 2010. 19 с.

64. Дубова С.В. Підготовка фахівців з документно-інформаційного забезпечення державного управління: постановка проблеми. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія «Педагогіка»*. 2006. Вип. 14. С. 52–58.

65. Дубова С. В. Ціннісно-мотиваційні чинники у професійній підготовці фахівців з інформаційного забезпечення державного управління. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* 2007. № 1. С. 77–81

66. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Кремень. Київ: Юрінком-Інтер, 2008. 1040 с.

67. Європейський простір у сфері вищої освіти: Спільна декларація міністрів освіти Європи від 19.06.1999: URL: https://www.ehea.info (дата звернення: 17.02.2025).

68. Желанова В. В. Формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності: педагогічний інструментарій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Педагогіка. Соціальна робота*. Ужгород: Говерла, 2017. Вип. 1 (40). С. 101-103.

69. Заброцький М.М., Максименко С.Д. Комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування. Київ–Житомир: Волинь, 2000. 112 с.

70. Забужко О. С. Філософія української ідеї та європейський контекст: франківський період видавництво Основи (Київ). Київ: Основи, 1993. 123 с.

71. Закон Китайської Народної Республіки «Про захист персональної інформації» (Personal Information Protection Law, PIPL). URL: http://www.npc.gov.cn (дата звернення: 17.02.2025).

72. Закон Китайської Народної Республіки «Про кібербезпеку» (Cybersecurity Law). URL: http://www.cac.gov.cn (дата звернення: 17.02.2025).

73. Земський Ю. Недільні школи Українського Правобережжя середини XIX ст.– об'єкт протистояння інтересів громадськості та імперської влади. *Освіта, наука і культура на Поділлі*. 2014. Вип. 21. С. 161–176.

74. Зленко А., Іващенко А. Підготовка фахівців сфери документаційного забезпечення управління та інформаційної діяльності: історичні передумови та перспективи. *Society. Document. Communication. Соціум. Документ. 2021. Вип. 1*(12). С. 145-170.

75. Зленко А., Мірошніченко Д. Розвиток комунікативної компетентності у фахівців з документознавства та інформаційної діяльності як запорука успішної кар'єри. *Society. Document. Communication. Соціум. Документ. Комунікація*. 2022. Вип. 1(13). С. 291-310.

76. Зязюн І. А. Неперервна освіта як основа соціального поступу. *Неперервна професійна освіта: Теорія і практика*: збірник наукових праць: у 2 ч. Київ, 2001. Ч. 1. С. 15 – 23.

77. Зязюн І.А, Крамущенко Л.В., Кривонос І.Ф. Педагогічна майстерність: підручник / за ред. І. А. Зязюна. 2-ге вид., доп. і переробл. Київ: Вища школа, 2004. 422 с.

78. Зязюн І.А. Інтелектуально-творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: монографія / за ред. І. А. Зязюна. К.: Віпол, 2000. С. 11–57.

79. Зязюн І.А. Неперервна освіта як основа соціального поступу. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика: збірник наукових праць*. 2001. Ч. 1. С. 15–23.

80. Інноваційні педагогічні технології у системі неперервної професійної освіти: монографія / за ред. С.С. Вітвицької. Житомир: «Полісся», 2015. 368 с.

81. Інструкція з діловодства у закладах загальної середньої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.06.2018 № 676. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1028-18#Text (дата звернення: 17.02.2025).

82. Ісаєвич Я. Найстаріші документи про діяльність братств на Україні. Історичні джерела та їх використання. Київ, 1966. Вип. 2. С. 12 - 22.

83. Іщенко В. Метапредметний характер аналітичних умінь та навичок майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки: збірник наукових праць.* 2017. № 4 (59). С. 217–223

84. Іщенко В. С. Навчально-методичне забезпечення формування аналітичної компетентності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки.* 2017. Вип. LXXVIII, т. 3. С. 118–123.

85. Іщенко В.С. Педагогічні умови формування аналітичної компетентності майбутнього фахівця з документознавства та інформаційної діяльності. *Народна освіта.* 2017. Вип. № 3 (33). С. 27-33.

86. Іщенко В.С. Сучасні підходи до визначення структури аналітичної компетентності майбутнього фахівця з документознавства та інформаційної діяльності. *Education and pedagogical sciences*. 2017. № 1 (166). С. 20–28.

87. Каденко І. В., Щетініна А. С. Феномен професійного розвитку в сучасному освітньому середовищі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.* 2019. № 67. Т. 2. С. 24-30.

88. Канівець О. Візантійська традиція та її вплив на освіту Київської Русі. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія: Педагогіка, психологія, філософія. 2015. Вип. 230. С. 62–66.

89. Китайська компанія Kingdee (ERP-рішення). URL: https://www.kingdee.com (дата звернення: 17.02.2025).

90. Клеба А.І. Формування інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів: автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Слов'янськ, 2018. 23 с.

91. Клєба А. Формування інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Умань*. 2015. Вип. 1. С. 144–149.

92. Коваленко О. Неперервна педагогічна освіта у США: сучасний стан і перспективи розвитку. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2010. №6(8). С. 127-133.

93. Ковальчук І. С. Формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх офіцерів у процесі вивчення гуманітарних дисциплін у вищих військових навчальних закладах: дис. … канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Житомир, 2018. 142 с.

94. Конвенція «Про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні» (1997): URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_308#Text (дата звернення: 17.02.2025).

95. Концепція Державної програми розвитку освіти на 2006-2010 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липня 2006 р. № 396-р. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-2006-%D1%80#Text (дата звернення 23.02.2024).

96. Концепція розвитку педагогічної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України № 776 від 16 липня 2018 р. *Міністерство освіти і науки України*. URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti (дата звернення: 16.01.2025).

97. Кралюк П., Лавренчук В., Баландін Ф. Анна Київська та Реймське Євангеліє. *New pedagogical thought*. 2021. Вип. 106, № 2. С. 100–105.

98. Кремень В.Г., Ковбасюк Ю.В. Освіта дорослих: енциклопедичний словник. Київ: Основа, 2015. 496 с.

99. Крохмаль І.М. Аналіз сучасної системи професійної підготовки майбутнього фахівця-документознавця в закладах вищої освіти України. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Ч. ІІ: Педагогічні науки*. 2018. № 8(322). С. 63-74.

100. Кузьмінський А.І. Організаційно-педагогічні основи безперервної освіти педагогічних кадрів: автореф. дис... канд. педагог. наук: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Київ, 1997. 27 с.

101. Кузьмінський А.І. Післядипломна педагогічна освіта: теорія і практика: монографія. Черкаси: ЧДУ, 2002. 288 с.

102. Кузьмінський А.І. Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах неперервної полікультурної освіти. Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2009. 84 с.

103. Кузьмінський А.І. Теоретико-методологічні засади післядипломної педагогічної освіти в Україні: дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Київ, 2003. 443 с.

104. Кулешов С. Декілька реплік із приводу статті відомого вченого. *Вісник Книжкової палати.* 2013. № 10. С. 18-19.

105. Кушнаренко Н.М., Удалова В. К. Наукова обробка документів: підручник. 4-те вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2006. 334 с.

106. Кушнаренко Н.М. Складові змісту спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність»: питання методології. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* 2004. № 1. С. 42–45.

107. Кушнаренко Н.М., Соляник А.А. Концептуальні засади викладання дисциплін документознавчого циклу. *Вісник Книжкої палати.* 2001. № 1. С. 25–27.

108. Ліпінська А.В. Місце інформаційно-аналітичної діяльності серед фахових дисциплін підготовки документознавців. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформології.* 2015. № 1. С. 95– 100.

109. Ліпінська А.В. Формування професійних компетенцій майбутніх документознавців під час вивчення інформаційних дисциплін. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.* 2015. № 2. С. 174–177.

110. Лісіна С.О. Документні ресурси: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 240с.

111. Лук'янова Л. Неперервна освіта впродовж життя: історичний огляд, сучасні реалії. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. 2015. Серія: Педагогіка. Вип. 2. С. 187–192.

112. Лук'янова Л. Освіта дорослих: сучасні стратегії і практики в Україні та зарубіжжі: монографія. К.: ТОВ «Юрка Любченка», 2020. 340 с.

113. Лук'янова Л.Б. Концепція освіти дорослих в Україні. Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2011. 24 с.

114. М'ясоїд Г.І. Педагогічні умови розвитку комунікативної культури соціальних інспекторів у процесі підвищення кваліфікації: автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Тернопіль, 2005. 20 с.

115. Майданюк І. Передумови духовної свободи у філософській спадщині київської братської школи. *Proceedings of the National Aviation*

University Series Philosophy Cultural. 2009. Vol. 9, Issue 1. DOI:10.18372/2412-2157.9.2246.

116. Макаренко С.С. Психологічні умови розвитку комунікативної компетентності учителя: автореф. дис. … канд. психол. наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія. Київ, 2001. 18 с.

117. Малик Г.Д. Компетентнісний профіль документознавця. *Вісник Харківської державної академії культури.* 2013. Вип. 41. С. 82-92.

118. Малик Г.Д. Педагогічні умови реалізації компетентнісного підходу у професійній підготовці майбутнього документознавця: автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Київ, 2011. 22 с.

119. Малюк О. Ю. Методологічні особливості формування інформаційно-комунікативної компетенції у студентів спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність». *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки*. 2010. № 12(199). С. 158-162.

120. Марченко О.В. Комунікативна культура юриста: навчальний посібник. Дніпропетровськ: «Інновація», 2015. 200 с.

121. Матвієнко О. Документознавча професіологія: проблеми і перспективи. Вісник Книжкової палати. 2007. № 5. С.30–32.

122. Матвієнко О., Цивін М. Професіологічний дискурс спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Вісник книжкової палати.* 2022. №. 7. С. 23-30.

123. Матвієнко О.В., Цивін М.Н. Підготовка документознавців в Україні: надання освітніх послуг розширюється у нових спеціальностях. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* 2018. № 2 С. 56-62.

124. Медведь Г.М. Формування професійної комунікативної культури майбутніх інженерів зв'язку: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Київ, 2010. 251 с.

125. Методики оцінювання МОН, внутрішні регламенти навчальних закладів та установ: URL: https://mon.gov.ua (дата звернення: 17.02.2025).

126. Методологічні проблеми трансформації комунікативної компетентності психолога в інформаційному суспільстві: монографія / В.В. Андрієвська, Е.І. Драніщева, С.П. Тищенко та ін. /за ред. В.В. Андрієвської. К. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 226 с.

127. Міжнародна рада архівів (ICA): URL: https://www.ica.org (дата звернення: 17.02.2025).

128. Міжнародний стандарт ISO 29990 «Освіта і навчання — Вимоги до постачальників освітніх послуг для неперервної освіти»: Learning services for non-formal education and training – Basic requirements for service providers. Geneva: ISO, 2010. 22 p.

129. Мірошник С. Професійний розвиток педагога: сучасні підходи. *Народна освіта.* 2016. Вип. 2. С. 13-18.

130. Мічуда В. Радянська система освіти у повоєнний період (1945-1950 роки). *Молодий вчений.* 2016. № 12.1 (40). С. 267–271.

131. Мороз-Рекотова Л.В. Формування професійно-комунікативної культури майбутніх фахівців дошкільної освіти: монографія. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2022. 256 с.

132. Мукан Н., Грогодза І. Професійний розвиток педагогів: теоретичні та методологічні аспекти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології.* 2013. № 5. С. 18-27.

133. Назаренко Н.С. Формування комунікативної компетентності майбутніх документознавців у процесі вивчення гуманітарних дисциплін: дис. … канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Київ, 2008. 259 с.

134. Національна асоціація діловодів (ARMA International): URL: https://www.arma.org (дата звернення: 17.02.2025).

135. Національна доктрина розвитку освіти: Указ Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002 *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text (дата звернення 23.02.2024).

136. Національний класифікатор України «Класифікатор професій ДК 003:2010»: наказ Держспоживстандарту України від 28.07.2010 р. № 327. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609–10 (дата звернення: 17.02.2025).

137. Національний стандарт Китаю GB/T 18894-2002: URL: http://www.gbstandards.org (дата звернення: 17.02.2025).

138. Недосєкіна Т. Система освіти в Україні у XVI-XVIII століттях. *Козацька спадщина*. 2006. Вип. 3. С. 217-221.

139. Неперервна освіта: акмеологічні студії (Педагогічні науки. Психологічні науки): науковий журнал / Київ. ун-т. ім. Бориса Грінченка; Укр. акад. акмеології; за заг. ред. В.О.Огнев'юка. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. Вип. 1; Вип. 2.

140. Неперервна професійна підготовка фахівців в умовах формування спільного європейського освітнього простору: монографія /за ред. С.П. Архипової, О.П. Лещинського. Черкаси: ЧНУ, 2020. 335 с.

141. Ничкало Н.Г. Неперервна професійна освіта як світова тенденція. Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз. Черкаси: ВИБІР, 2000. 322 с.

142. Ничкало Н.Г. Неперервна професійна освіта як філософська та педагогічна категорія. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика.* 2001. № 1. С. 9–22.

143. Ничкало Н.Г. Неперервна професійна освіта: міжнародний аспект. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: монографія/за ред. І. А. Зязюна. Київ, 2000. С. 58–80.

144. Ничкало Н. Г. Розвиток професійної освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів: монографія. Київ: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. 125 с.

145. Ничкало Н.Г. Сучасні проблеми розвитку системи неперервної професійної освіти: вітчизняний і зарубіжний досвід. Неперервна професійна освіти: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: монографія/ за ред. В. Г. Кременя. Київ: Наукова думка, 2003. 853 с. С. 345–564.

146. Ничкало Н.Г. Теоретико-методологічні проблеми і перспективи розвитку досліджень з неперервної професійної освіти. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика: збірник наукових праць*. Ч. 1. С. 35–42.

147. Обдула Т.М. Проблема формування в молодого покоління комунікативної культури. *Соціально-педагогічні основи розвитку особистості в сучасних умовах комунікації: досвід, проблеми, перспективи: збір. мат. конф.* Дніпро: ЖУРФОНД, 2021. С. 139-144.

148. Огієнко О. Суспільно-державне управління в системі освіти дорослих: досвід Швеції, Данії, Норвегії та Фінляндії. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2019. Вип. *2*(16), 155-166.

149. Огієнко О.І. Скандинавський досвід підготовки педагогів для системи освіти дорослих. *Вісник Глухівського державного педагогічного університету*. 2008. Вип. 12. С. 147–152.

150. Огієнко О.І. Тенденції розвитку освіти дорослих у скандинавських країнах: монографія /за ред. Н. Г. Ничкало. Суми: ПВП «Еллада-S», 2008. 444 с.

151. Олійник В.В. Неперервне оновлення знань науково-педагогічних кадрів – нагальна проблема національної вищої школи України. *Вісник післядипломної освіти*. Серія: Педагогічні науки. 2017. Вип. 4. С. 109-123.

152. Орду К. С. Формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх сімейних лікарів у професійній підготовці. дис….д-ра. філософії 015 Професійна освіта (спеціалізація – теорія і методика професійної освіти). Одеса, 2021. 328 с.

153. Особистісний і професійний розвиток дорослих: теорія і практика: монографія / за ред. Аніщенко О.В. Київ: ІПООД НАПН України, 2016. 354 с.

154. Остраус Ю.М. Педагогічні умови формування професійно-комунікативної культури майбутніх сімейних лікарів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Вінниця, 2020. 366с.

155. Павленко К. С. Академічна мобільність мешканців українських земель XVI-XVIII століття в європейському культурному просторі. *The 8 th*

International scientific and practical conference "Modern problems of science, education and society"(October 9-11, 2023). Kyiv, Ukraine. 2023. 1179 c.

156. Палеха Ю.І. Культура діловодства в сучасних установах України: становлення, технологія, організація, керування: автореф. дис. … канд. іст. наук: 07.00.10 – документознавство, архівознавство. Київ, 2005. 18 с.

157. Палеха Ю. І. Підготовка документознавців-інформаційних аналітиків – нагальна потреба інформаційного суспільства. *Студії з архівної справи та документознавства.* 2007. Т. 15. С. 108 – 110.

158. Палеха Ю.І., Леміш Н.О. Загальне документознавство: навчальний посібник. К.: Ліра-К, 2008. 393 с.

159. Палеха Ю.І., Леміш Н.О. Організація загального діловодства: навчальний посібник для студентів ВНЗ. К.: Ліра-К, 2009. 458 с.

160. Панченко В. Комунікативна культура майбутнього фахівця: теоретичний аналіз. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки.* 2014. № 8. С. 49-52.

161. Панькевич О.О. Формування культури професійної взаємодії майбутніх фахівців соціономічної сфери: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.. Одеса, 2019. 280 с.

162. Пашко Л.А., Ларіна Н.Б., Руденко О.М. Комунікативна компетентність керівника: навчально-методичні матеріали. Київ: НАДУ, 2013. 76 с.

163. Петрова І. О. Уніфікація діловодних процесів у контексті професійної культури фахівця з інформаційної справи. *Філософія, культурологія, соціологія.* 2020. № 20. С. 78-87.

164. Петрочко Ж. В., Суліцький В. В., Лехолетова М. М. та ін. Енциклопедія освіти. 2021. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/39233/ (дата звернення: 19.05.2025).

165. Післядипломна педагогічна освіта в умовах децентралізації та модернізації: регіональний аспект: монографія / за заг. ред. В.Є. Береки Хмельницький: ФОП Мельник А.А., 2017. 548 с.

166. Попчук О.В. Професійна культура документознавця: навчально-методичний посібник. Рівне : РДГУ, 2013. 80 с.

167. Правила організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях: Наказ Міністерства юстиції України від 18.06.2015 № 1000/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0736-15 (дата звернення: 17.02.2025).

168. Правила організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах: Наказ Міністерства юстиції України від 18.06.2015 № 1000/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0736-15 (дата звернення: 17.02.2025).

169. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 40. Ст. 365. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення: 17.02.2025).

170. Про визнання професійних кваліфікацій: Директива Європейського Парламенту і Ради 2005/36/ЄС від 7.09.2005 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_013-05#top (дата звернення: 17.02.2025).

171. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 37-38. Ст. 2004. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 17.02.2025).

172. Про внесення змін до Директиви 2006/112/ЄС про загальну систему податку на додану вартість щодо правил виставлення рахунків-фактур: Директива Ради 2010/45/ЄС від 13 липня 2010 року. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32010L0045 (дата звернення: 17.02.2025)

173. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради України.* 2016. № 4. Ст.43. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889–19#Text (дата звернення: 21.05.2023)

174. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 32. Ст. 314. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17 (дата звернення: 17.02.2025).

175. Про доступність веб-сайтів і мобільних додатків органів державного сектору: Директива (ЄС) 2016/2102 Європейського Парламенту та Ради від 26 жовтня 2016 року. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/2102/oj/eng (дата звернення: 17.02.2025).

176. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 36. Ст. 275. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15 (дата звернення: 17.02.2025).

177. Про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних транзакцій на внутрішньому ринку та про скасування Директиви 1999/93/ЄС: Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 910/2014 від 23.07. 2014 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_016-14#top (дата звернення: 17.02.2025).

178. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 45. Ст. 403. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19 (дата звернення: 17.02.2025).

179. Про затвердження Типової інструкції про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію: Постанова Кабінету Міністрів від 19 жовтня 2016 р. № 736. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/736-2016-п (дата звернення: 17.02.2025).

180. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 34. Ст. 481. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17 (дата звернення: 17.02.2025).

181. Про національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 24.12.1993 № 3814-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994.

№ 15. Ст. 86. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12 (дата звернення: 17.02.2025).

182. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25.06.2013 № 344/2013. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/344/2013 (дата звернення: 16.05.2025).

183. Про освіту. Державний класифікатор професій ДК 003:2010: Наказ Держспоживстандарту України від 28.07.2010 № 327. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10 (дата звернення: 17.02.2025).

184. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38-39. Ст. 380. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19 (дата звернення: 17.02.2025).

185. Про основні компетенції для навчання протягом усього життя: Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС). URL: https://www.coe.int/en/web/education/adult-education (дата звернення: 17.02.2025).

186. Про прийняття за основу проекту Закону України про освіту дорослих: Постанова Верховної Ради України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2023, № 101, ст.404). *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2874-IX#Text (дата звернення 23.02.2024).

187. Про професійний розвиток працівників: Закон України від 12.01.2012 № 4312-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 32. Ст. 453. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17 (дата звернення: 17.02.2025).

188. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 9. Ст. 89. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19 (дата звернення: 17.02.2025).

189. Про створення єдиного цифрового шлюзу для надання доступу до інформації, процедур, допомоги та послуг із вирішення проблем та внесення змін до Регламенту (ЄС) № 1024/2012: Регламент (ЄС) 2018/1724 Європейського Парламенту та Ради від 2 жовтня 2018 року. URL: https://eur-

lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1724 (дата звернення: 17.02.2025).

190. Про технічну та професійну освіту: Конвенція ООН (1989): URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_271#Text (дата звернення: 17.02.2025).

191. Про цифровий контент та цифрові послуги: Закон України від 10.08.2023 р. № 3321-IX . URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text (дата звернення: 17.02.2025).

192. Професійна культура: сутність, фахові особливості, розвиток: колективна монографія / кол. авт.; відп. ред. Г. Є. Улунова. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 300 с.

193. Регламент (ЄС) 2016/679 (GDPR): URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679 (дата звернення: 17.02.2025).

194. Решетілова О. Методи навчання української професійної лексики майбутніх документознавців. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*, 2015. Випуск 4 (45). С. 99-104.

195. Решетілова О.М. Лінгводидактичні засади навчання майбутніх документознавців української професійної лексики. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 – теорія та методика навчання (українська мова). Київ, 2016 223 с.

196. Розвиток психологічної культури особистості в процесі безперервної освіти / за ред. С. Б. Кузікової, Г. Є. Улунової. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2018. 224 с.

197. Романишин Ю. Л. Формування готовності майбутніх документознавців менеджерів до професійної діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Тернопіль, 2011. 21 с.

198. Руденко Л. А. Теоретичні основи формування комунікативної культури майбутніх фахівців. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки.* 2020. № 12. С.98 – 107.

199. Руденко Л.А. Формування комунікативної культури майбутніх фахівців сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах: монографія. Львів: Піраміда, 2015. 342 с.

200. Савенкова Л.О. Професійне спілкування менеджера: структура, функції, генезис. *Наукові праці МДГУ імені П. Могили. Педагогічні науки*. 2005. Вип. 29. Т.42. 184 с.

201. Садова В.В. Формування комунікативної культури вчителів початкових класів у процесі методичної роботи: автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Харків, 2000. 18 с.

202. Саєнко Н.В. Теоретичні та методичні засади культурологічної підготовки майбутніх інженерів: дис. … доктора пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – теорія і методика професійної освіти. Харків, 2012. 442 с.

203. Семеног О.М., Насілєнко Л.А. Професійна комунікативна підготовка майбутніх юристів: теорія і практика: монографія. Суми: Вид-во Сум ДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. 324 с.

204. Семеног О.М., Семеніхіна О.В. Методичне забезпечення формування мовної культури майбутніх докторів філософії, документознавців в умовах цифрового суспільства. *Фізико-математична освіта,* 2017. Вип. 4 (14), С. 281-288.

205. Сидоренко Т. М. Формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства в сучасних економічних умовах. *Економіка. Менеджмент. Бізнес.* 2023. № 1-2. С. 71-75.

206. Сидько А. Братські школи як найважливіші освітянські осередки України доби Відродження. *Редакційна колегія*. 2018. С. 149.

207. Сисоєва С.О. Неперервна професійна освіта в контексті її технологічного забезпечення. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика.* 2004. Вип. 2. 173 с. С. 96–103.

208. Сисоєва С.О. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: монографія/ за ред. І. А. Зязюна. Київ: ВІПОЛ, 2000. 636 с.

209. Сисоєва С.О., Алексюк А.М., Воловик П.М. та ін. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: монографія /за ред. С.О. Сисоєвої. К.: ВІПОЛ, 2001. 502 с.

210. Сисоєва С.О., Заскалєта С.Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу. Миколаїв: «Миколаївська обласна друкарня», 2009. 479 с.

211. Сисоєва С.О., Соколова І.В. Проблеми неперервної професійної освіти: тезаурус наукового дослідження. Київ: Видавничий дім «ЕКМО», 2010. 362с.

212. Сігаєва Л.Є. Використання сучасних інформаційних технологій в освіті дорослих України. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2011. Вип. 28. С. 66-71.

213. Сігаєва Л.Є. Концепція розвитку освіти дорослих в Україні. К.: ЕКМО, 2003. 44 с.

214. Сігаєва Л.Є. Розвиток освіти дорослих в Україні (друга половина XX - початок XX1 ст.): монографія. К.: ЕКМО, 2010. 420 с.

215. Скворцова С.О., Вторнікова Ю.С. Професійно-комунікативна компетентність учителя початкових класів: монографія. Одеса: Абрикос Компани, 2013. 290 с.

216. Сліпіч Ю. Професійний розвиток педагогів як педагогічна категорія. *Молодь і ринок.* 2011. № 1. С. 132-135.

217. Сохань Л. В. Життєвий потенціал − і інноваційний ресурс особистості як суб'єкта життя. *Українське суспільство 1994-2005. Динаміка соціальних змін.* Київ: ІС НАНУ, 2005. С. 322-331.

218. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти й науки України від 12.12.2018 № 1378. Веб-сайт. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-

osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/029–Inform.bibliot.ta.arkh.spr-bakalavr.28.07.pdf (дата звернення: 22.07.2023)

219. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» для другого (магістерського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти й науки України від 25.05.2019 № 728. Веб-сайт. URL:https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/28/029-informatsiyna-bibliotechna-ta-arkhivna-sprava-magistr.pdf (дата звернення: 24.06.2023)

220. Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти з професії 4144 «Діловод»: №.82.11 – 2017: наказ Міністерства освіти й науки України від 27 грудня 2017 р. № 1691. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/pto/standarty/2017/08.02%20-1/ilovod.doc (дата звернення: 17.02.2025).

221. Стукалова Т. Влив освіти на формування особистості в суспільстві постійних змін. *Світогляд – Філософія – Релігія.* 2014. Вип. 6. С. 55-62.

222. Стухляк М. Братські школи України. *Збірник тез доповідей XIV наукової конференції Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя «Гуманітарні, соціальні та економічні науки*». 2010. Вип. 3. С. 60–62.

223. Стьопкіна А.С., Трубник І.В. Формування соціально-комунікативної компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика.* 2021. № 1(100). С. 247 – 256.

224. Сушик Н. С. Сутність, зміст, структура комунікативної компетентності майбутнього соціального педагога. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Педагогічні науки».* Луцьк, 2010. № 23. С. 250–253.

225. Тарасенко С. М. Формування фахової комунікативної культури курсантів військових інститутів у процесі навчання дисциплін гуманітарного

циклу: автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Житомир, 2013. 23 с.

226. Твердохліб А. Київська братська школа як культурно-освітній осередок: роль Івана Борецького в її становленні. *Педагогічні науки*. 2017. Вип. 69. С. 117–120.

227. Теренко О.О. Тенденції розвитку освіти дорослих у США і Канаді (друга половина XX – початок XXI століття). дис. … д-ра. пед. наук: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Київ, 2021. 591 с.

228. Теренко О.О. Тенденції розвитку освіти дорослих у США і Канаді: монографія. Київ: ТОВ «ДКС Центр», 2019. 320 с.

229. Типова інструкція з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну: Постановою Кабінету Міністрів України № 55 від 17 січня 2018 року: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-п (дата звернення: 17.02.2025).

230. Типова інструкція про порядок ведення обліку службової інформації: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 № 736. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/736-2016-п (дата звернення: 17.02.2025).

231. Тур О. Формування комунікативної компетентності в процесі підготовки фахівців із документознавства та інформаційної діяльності: монографія. Полтава: ПолтНТУ, 2016. 320 с.

232. Тур О. М. Теоретичні і методичні засади формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності в процесі професійної підготовки. дис. … доктора пед.наук: 015 – професійна освіта (за спеціалізаціями), спеціалізація 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти (шифр і назва спеціальності). Харків, 2019. 560 с.

233. Тур О.М. Формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності: історія, теорія, практика: монографія. Полтава: ПолтНТУ, 2017. 409 с.

234. Філіпова Л.Я. Про наукові дослідження з сучасного документознавства та бібліотечно-бібліографічних. *Вісник Книжкової палати.* 2004. № 3. С. 22–23.

235. Ходанич Л., Палько Т. Професійне мовлення вчителя: короткий словник термінів. Ужгород, 2018. 84 с.

236. Хорошев О. М. Development of education in Kharkiv in the 19-th and early 20-th century. 2017. URL: http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/720 (accessed 16/05/2025).

237. Хоружа Л., Братко М. Модель педагогічної освіти сучасного університету. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика Серія: Педагогічні науки*, 2018. Вип. 3–4 (56–57). С. 7–13.

238. Шарко В. Теоретичні засади методичної підготовки вчителя фізики в умовах неперервної освіти: дис. докт. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2006. 542 с.

239. Шарненкова Т. Христина Алчевська та її внесок у розвиток освіти дорослих. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2013. Вип. 6. С. 277–283.

240. Шварп Н. В., Науменко Н. В. Формування комунікативної культури магістрів освітніх, педагогічних наук у процесі професійної підготовки. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.* 2020. Вип. 70, Т. 4. С. 211-216.

241. Швецова-Водка Г. М. Документознавство: навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 398 с.

242. Швецова-Водка Г.М. Концепції сучасного документознавства: навчально-методичний посібник для студентів ВНЗ напряму 8.020105 «Документознавство та інформаційна діяльність» Рівне: РДГУ, 2010. 120 с.

243. Швецова-Водка Г.М., Костенко М.С. Документознавство: навчально-методичний посібник. для здобувачів вищ. освіти першого

(бакалаврського) рівня спеціальності 0219 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа. Київ: Кондор, 2021. 138 с.

244. Шийка Я. П., Марчук С. С. Шкільна політика давньоруських князів. *Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції «Міждисциплінарний дискурс: теорія, практика, досвід»* / відповідальний редактор проф. Т.Ю. Дудка. Київ, 2021. С. 106 - 110.

245. Шломенко О.Б. Структурні компоненти професійно-комунікативної компетентності фахівців економічного профіля. *Засоби навчання та науководослідної роботи: зб. наукових праць ХНПУ імені Г. С.Сковороди*, 2011. Вип.36. С.188 –193

246. Штефан Л.В. Сучасні підходи до формування комунікативної компетентності педагога. *Наукові записки кафедри педагогіки. Збірник наукових праць ХНУ імені В. Н. Каразіна*. 2019. Вип. 44. С. 400–411.

247. Ягупов В.В. Професійний розвиток особистості фахівця: поняття, зміст та особливості. *Наукові записки НаУКМА. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота.* 2015. Т. 175. С. 22-28.

248. Якименко Н.О. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності в процесі дистанційного навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Полтава, 2019. 21 с.

249. Ямчук П. Братські школи та їхня роль у формуванні релігійно-духовного світогляду українців доби пізнього Середньовіччя та Бароко. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2009. №1. С.134-139.

250. Янишин О. К. Формування комунікативних умінь майбутніх документознавців засобами медіаосвітніх технологій: дис. … канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Київ, 2011. 289 с.

251. Яремко Г. Ефективний професійний розвиток педагогів: принципи та компоненти. *Молодь і ринок.* 2017. № 2. С. 164-168.

252. Akimkin O. Development of private education in ukraine: second half of XIX-early XX century. *Pedagogy and education management review*. 2020. № 1. pp. 4–12.

253. Bartolo L. Social and cultural change in the USSR: “Likbez.” *Teaching History*. 2021. Vol. 54, Issue 3. pp. 35–38.

254. Blaschke L. M. Heutagogy and lifelong learning: A review of heutagogical practice and self-determined learning. *International Review of Research in Open and Distance Learning*. 2012. Vol. 13, Issue 1. pp. 56–71.

255. Cattell R. B. Structured personality learning theory. New York: Praeger. 1983. 466 p.

256. Certified Information Professional (CIP): URL: https://www.aiim.org (дата звернення: 17.02.2025).

257. Certified Records Manager (CRM): URL: https://www.icrm.org (дата звернення: 17.02.2025).

258. China Records Management Association: URL: http://www.crma.org.cn (дата звернення: 17.02.2025).

259. Data Security Law (DSL) : URL: https://www.cac.gov.cn/2021-06/11/c_1624992507396691.htm

260. DocuSign (система електронного підпису): URL: https://www.docusign.com (дата звернення: 17.02.2025).

261. E-Government Development Index (EGDI): URL: https://publicadministration.un.org/egovkb (дата звернення: 17.02.2025).

262. EN 16931 (Електронний обмін рахунками-фактурами): URL: https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/sites/display/DIGITAL/EN+16931+compliance (дата звернення: 17.02.2025).

263. English L. M., Carlsen A. Lifelong learning and the Sustainable Development Goals (SDGs): Probing the implications and the effects. *International Review of Education*. 2019. Vol. 65, № 2. pp. 205–211.

264. European Records Management Society (ERMS): URL: https://erms.org (дата звернення: 17.02.2025).

265. Federal Records Act (США): URL: https://www.archives.gov/records-mgmt/laws/federal-records-act (дата звернення: 17.02.2025).

266. Franklin S. Booklearning and Bookmen in Kievan Rus': A Survey of an Idea. *Harvard Ukrainian Studies*. 1988. Vol. 12/13, pp. 830–848.

267. Freedom of Information Act (FOIA) (США): URL: https://www.foia.gov (дата звернення: 17.02.2025).

268. Iaremenko M. Key Dates in the History of the Kyiv-Mohyla Academy. *Kyiv-Mohyla Humanities Journal.* 2015. № 2. pp. 31-41.

269. ISO 15489 (Records Management): Information and Documentation – Records Management. Geneva: ISO, 2016. 48 p.

270. ISO 21001 (Системи менеджменту для освітніх організацій): Educational organizations — Management systems for educational organizations. Geneva: ISO, 2018. 38 p.

271. ISO 27001 (Інформаційна безпека): Information security, cybersecurity and privacy protection – Information security management systems. Geneva: ISO, 2013. 36 p.

272. ISO 9001 (Система управління якістю): Quality Management Systems — Requirements. Geneva: ISO, 2015. 30 p.

273. ISO/IEC 27001: Information Security Management Systems — Requirements. Geneva: ISO, 2013. 36 p.

274. Jarvis P. Globalisation, lifelong learning and the learning society: Sociological perspectives. 1st Edition. London, 2007. 256 p. ("Globalisation, Lifelong Learning and the Learning Society: Sociological Perspectives" Series, Vol. 2).

275. Kelava P., Žagar I. Ž. From Formal to Non-Formal: Education, Learning and Knowledge: monograph. *Cambridge Scholars Publishing*, 2014. 298 p.

276. Kheleniuk A., Plyska Y. Ostroh Academy: the history and tradition. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. 2020. № 1–2. pp. 20–40.

277. Klabik-Lozovsky N. N. The education of Russian women: evolution or revolution; a comparative analysis. *University of British Columbia*, 1972. URL: https://open.library.ubc.ca/collections/ubctheses/831/items/1.0101525 (дата звернення: 16.01.2025).

278. Knowles M. S. The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy. Englewood Cliffs: Prentice Hall/Cambridge. 1980. 31 p.

279. Kyiv [Kiev] Mohyla Academy. Poole K., Tworek M. (by edit.). 19.06.2023. URL: doi:10.4324/9780367347093-RERW77-1 (дата звернення: 16.01.2025).

280. Langacker R. Cognitive Grammar: A basic introduction. Oxford: Oxford University Press, 2008, 562 p.

281. Michopoulos A. The Philosophical Foundations of Lifelong Learning. The lack or loss of such factors impeded its functioning. (YLB). 1983. URL: https://eric.ed.gov/?id=ED228426 (дата звернення: 16.05.2025).

282. Microsoft SharePoint (платформа управління документами): URL: https://www.microsoft.com/en-us/microsoft-365/sharepoint/collaboration (дата звернення: 17.02.2025).

283. Niedźwiedź J. Jesuit Education in the Polish-Lithuanian Commonwealth (1565–1773). *Journal of Jesuit Studies*. 2018. № 5. pp.441-455.

284. Ogneviuk V., Sysoieva S., Protsenko O. i Melnychenko, O. Educological Principles of Training Experts for the Education System of Ukraine: Achievements and Prospects. *Horizons of Education*, 2021. № 20(55), C. 109-120.

285. Oliver G. Information culture: exploration of differing values and attitudes to information in organizations. *Journal of Documentation*. 2008. № 64 (3). pp.363–385.

286. Semerhei N. Modern historiography of the movement for Ukrainian education in mainstream of national and cultural enlightenment (the second half of the 19th - the beginning of the 20th century). *Skhid*. 2020. № 2(166). pp. 87–94.

287. Shapoval O. Retrospective of the formation of the education system in Ukraine. *Public administration and law review*. 2020. № 4. pp. 90–97.

288. Standardization Administration of China (SAC): URL: https://www.sac.gov.cn/

289. Sternberg R. J. Chapter 6: The Triarchic Theory of Successful Intelligence. *Contemporary Intellectual Assessment: Theories, tests, and issues/ In Flanagan*, D. P.; Harrison, P. L. (eds.). New York (NY): Guilford Press, 2012. P. 156-177.

290. The 19th Conference on Educational Cooperation on Special Education and Inclusion in Ibero-America will bring together 19 countries. *UNESCO*. URL: https://www.unesco.org/en/articles/19th-conference-educational-cooperation-special-education-and-inclusion-ibero-america-will-bring (дата звернення: 16.01.2025).

291. Tworek M. Education: The Polish-Lithuanian Commonwealth. *Brill. Education: The Polish-Lithuanian Commonwealth*. 2015. pp.359- 389.

292. Uvarkina O. V., Bieliaieva O. M., Skrypnykov P. M. та ін. The scientific and pedagogical heritage of doctorn.i. pirogov. *Wiadomości Lekarskie*. 2020. Issue. 73, № 7. pp. 1561–1566.

293. Vidmar T. New Dimensions of Understanding of Lifelong Learning from Antiquity to Comenius. *Review of European Studies*. 2014. Vol. 6, № 3. pp. 91-101.

294. Webb S., Holford J., Hodge S. et al. Conceptualising lifelong learning for sustainable development and education 2030. *International Journal of Lifelong Education*. 2019. Vol. 38, Issue 3. pp. 237–240.

295. WeCom (раніше WeChat Work): URL: https://work.weixin.qq.com (дата звернення: 17.02.2025).

РОЗДІЛ 2.
МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ДІЛОВОДСТВА У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

2.1. Методичний органайзер педагогічного дослідження формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства

Актуалізовано методологічні аспекти аналізу практики професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. Закцентовано й розкрито потреби формування методичного органайзеру аналізу стану педагогічних пошуків для професійної підготовки й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства на базі компаративного, факторіального та проблемного аналізу практично-корисного досвіду організації у системі неперервної освіти. Сформульовано авторське бачення поняття «методологія формування комунікативної культури» та «складові архітектури ієрархії методології формування комунікативної культури». Виокремлено методологічні аспекти, які обумовлюють процес професійного розвитку фахівців сфери діловодства. Визначено компоненти предметної області дослідження – комплекс чинників, які впливають на потенціал, а також методологічні проблеми системної методології формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства.

Розкрито теоретичні аспекти формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства, сформовано методичний органайзер з комплексу методів – наукового дослідження, організації освітнього процесу професійної підготовки, системної синергії освітньо-науково-пізнавальної діяльності забезпечення компетентності комунікативної культури між надавачем і здобувачем освітніх послуг – методів навчання та наукового пізнання.

Представлено та схарактеризовано процедури методичного органайзеру історико-культурологічного, контент- та портфельного аналізування

ефективності інституційного кейсу, сплановано календарно-тематичну організацію впровадження методичного апарату обслуговування етапів педагогічного дослідження.

Найбільш актуальною запорукою підтримки і прогресу модернізації академічної сфери освіти, науки й інноватики є інформаційна діяльність, яка активізує академічні активи наукових шкіл, їх вплив на портативність і партисипатію освітньо-професійних та освітньо-наукових програм на рівнях і ступенях циклової підготовки за професійним призначенням середовищ зайнятості та самозайнятості, професійного розвитку майбутніх і чинних фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи. Слугує уможливленню навчально-наукового пізнання як надавачів, так і споживачів освітніх, консалтингово-дорадчих, академічних, соціальних послуг і сервісів, завдяки засобам інформаційно-технологічного та науково-методичного забезпечення процесної організації інформаційних потоків/ланцюгів публічного управління й адміністрування соціокультурних форм ЗВО на методологічному базисі системного, неодивергентного, людино- та природоцентричного підходів ноосферної орієнтації ступеневої підготовки фахівців сфери діловодства, раціонально сприяє ефективності застосунку академічної спадщини бібліотечної та архівної справи. Перспективним науковим напрямом дослідження визначено професійний розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. У зв’язку з цим виникає потреба визначення та укомплектування методичного апарату не лише дослідження, визначеного методологічного напряму наукового пізнання, а й методичного органайзеру (методи організації освітнього процесу, методи навчально-пізнавальної діяльності) професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства.

У науковому доробку Н. Титової [13; 29; 40], присвяченому теоретичним і методичним засадам психолого-педагогічної підготовки фахівців, застосовано: теоретичні методи для – концептуалізації та моделювання психолого-педагогічної складової системи професійної освіти (хронологічний,

ретроспективний, порівняльний та синхронний); проєктування організації освітнього процесу (аксіоматизації, формалізації); емпіричні методи для встановлення семантики підготовки, організації та цільового призначення професійної освіти (обсерваційні, соціологічні, психолого-педагогічні) та діагностування динаміки рівнів сформованості компетентності для категорій зацікавлених здобувачів; загально-наукові та конкретно-наукові методи для – формування змісту підготовки та моделювання системи, процесу організації та прогнозування тенденцій їх ефективності (узагальнення та систематизація, формально-логічне аналізування, прогнозування); експериментальної перевірки гіпотез, моделей, методичного та критеріального апаратів (психолого-педагогічний, соціальний експерименти); оцінювання релевантності результатів (індивідуального, колективного та експертного оцінювання).

Основним напрямом педагогічних напрацювань С. Толочко [30; 31] є формування науково-методичної компетентності викладачів у системі неперервної освіти, продуктивність наукового пошуку якого завдячує оптимально підібраному комплексу: теоретичних методів дослідження – системно-аксіологічного, структурно-логічного та -порівняльного, аксіолого-акмеологічного аналізу світової та національної академічної спадщини практично-корисного досвіду наукових шкіл забезпечення формування науково-методичної компетентності викладачів; встановлення класифікаційних ознак їх систематизації для таксономії тезаурусу дослідження, його будови та змістового наповнення; емпіричних методів – концептуалізації післядипломної педагогічної освіти та верифікації моделі, умов за критеріальним апаратом оцінювання рівнів здобутої науково-методичної компетентності викладачів; експериментальних, прогностичних та експертних методів – встановлення ефективності розробленої системи, моделі та життєздатності варіантів ймовірних педагогічних сценаріїв професійної підготовки та розвитку викладачів; дуальних методів навчальної та науково-пізнавальної діяльності – мотиваційні, аналітичні, інтерактивні, проблемні, виховні (за походженням інформації навчально-розвивальні, за логікою наукового пізнання і рівнем

опанування, нагляду й контролю, в тому числі самооцінювання, також діагностичні та коригувальні бінарного впливу). Ефективність методичного апарату підтверджено релевантністю результатів сформованості науково-методичної компетентності у трицикловій системі підготовки викладачів.

Теоретико-практичні засади забезпечення інформаційно-освітнього середовища професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності досліджувала В. Любарець [14; 15; 38] з розлогим застосуванням методів аналізу, компаративного, полікритеріального вимірювання та визначення альтернативних варіантів прийняття організаційно-управлінських процедур для оптимізації структури, логіки та семантики неперервної освіти; проблемного та сценарного методів вивчення проблемних, складних і критичних станів кон'юнктури ринків праці майбутньої зайнятості менеджерів; теоретичних та емпіричних методів для обґрунтування методики організації освітнього процесу, його моделювання та проєктування систем професійної підготовки в умовах розробленого інформаційно-освітнього середовища; методи педагогічного моніторингу та експертного оцінювання моделі системи та методики організації професійної підготовки у інформаційно-освітньому середовищі; навчальних методів професійної підготовки (словесних, наочних, практичних інтерактивних, проблемних зі застосовуванням ІТ-технологій).

У процесі дослідження професійної майстерності викладачів в умовах глобальної демократизації освіти І. Силадій [24; 25] застосував наукові методи теоретико-методичного обґрунтування: аксіології – тезаурусу, культурології та фундаментально-філософського історико-ретроспективного аналізу набуття та розвитку інституційного потенціалу ЗВО для забезпечення професійної майстерності педагогічної еліти; квалітології – методологічного забезпечення формування професійної майстерності викладачів для гарантії працевлаштування завдяки відповідності рівням сформованості майстерності, модернізації стану та перспектив системи професійної підготовки та інформатизації освітньо-наукового процесу; компаративістики правового та технічного регулювання процедур акредитації та ліцензування навчальних і

наукових програм, сертифікації дослідницьких і структурних підрозділів та видів системної діяльності ЗВО, в тому числі встановлення функціоналу освітньо-наукових систем в умовах глобалізації демократичної освіти; евристичні методи (схеми знань, мозкового штурму, систематизації нотаток, коригування цілей, словесних аналогій) для експертного оцінювання, Tilmag – для переформатування взірцевих рішень з описом асоціацій та абрисів подібностей у матрицях удосконалення за для розв'язання проблемних питань, ситуацій, станів для структурування спільних рис та встановлення оптимальних рішень; педагогічний експеримент для експериментальної верифікації релевантності системи забезпечення профмайстерності викладачів у умовах глобалізації демократичної освіти. До методів організації професійної підготовки науковець включив адміністративні, правові, психолого-педагогічні, соціальні, інформаційні та методи за видами академічного призначення видів системної діяльності ЗВО.

Конкретно-науковій проблематиці педагогічних пошуків у сфері методології інформатизації природничо-гуманітарної підготовки педагогів у системі післядипломної освіти, а саме теоретико-методичним засадам інформаційно-технологічного сервісу присвячено праці А. Кашиної [9; 8; 11; 10]. Фахівець в галузі інформатизації освітнього процесу професійної підготовки педагогів вдало застосовувала теоретичні методи аналізу та систематизації наукових розвідок не лише психолого-педагогічної, фундаментально-філософської та управлінської літератури, а й для нормативно-правових і технічних регламентів для формування теоретико-методичного базису та окреслення його аксіологічного змісту контенту щодо проблем та перспектив інформаційно-технологічного сервісу фундаментальної та соціально-гуманітарної складової у системі неперервної освіти – контент-аналіз; для вивчення структури і змісту понятійно-категоріального апарату, а також організаційних особливостей освітніх і наукових інституцій, змісту їх програм навчання та дослідництва задля встановлення архітектоніки професійної компетентності педагогів для забезпечення дисциплін природничо-

гуманітарного циклу завдяки застосуванню інформаційно-технологічного забезпечення та розроблення критеріального апарату встановлення рівнів її сформованості застосовано програмний аналіз; з метою концептуалізації теоретико-методичних засад інформаційно-технологічного сервісу системи природничо-гуманітарної неперервної освіти застосовано системний аналіз і проєктування моделі – імітаційний метод аналогій; експертне оцінювання для виявлення та добору організаційно-педагогічних умов ефективного інформаційно-технологічного сервісу природничо-гуманітарної підготовки впроваджено синергетичний аналіз синхронізації їх системного впливу; за для прогностики перспектив раціонального укомплектування засобів інформаційно-технологічного забезпечення циклу природничо-гуманітарних дисциплін, діагностики релевантності природничо-гуманітарної підготовки педагогів, експериментальна перевірка проєктованої системи та методичного апарату застосування інформаційно-технологічного сервісу ефективності запропонованих організаційно-педагогічних умов, здійснено педагогічний експеримент. Проте слід зауважити обмежену увагу дослідниці до необхідності розроблення та забезпечення методики організації застосування інформаційно-технологічного сервісу природничо-гуманітарної підготовки педагогів, що деякою мірою обмежує модель професійної підготовки майбутніх педагогів.

Досліджено досвід потрактування терміну «професійна комунікація» ученими як: О. Берестенко [1, с. 16] креаційно скерованого процесу обміну сповіщеннями, забезпечення порозуміння, оптимізації системної взаємодії, суб’єкт-суб’єктного пізнання за видами професійної діяльності фахівців у спеціальних комунікаціях професійної спрямованості; Н. Волкова [2, с. 8] система прямих чи дотичних (зворотніх чи односпрямованих) зв’язків взаємодії фахівців, які здійснюються при сприянні словесних (вербальних) і мімічних (невербальних) засобів, засобів інформаційно-телекомунікаційного забезпечення задля обміну практично-корисного досвіду інформування, моделювання, прогнозування стану та управління процесами розвитку систем і мереж комунікацій, регулювання професійних завдань установи чи

міжінституційних взаємин; Н. Годярик [3, с. 14] спеціальної форми договорів при суб'єкт-суб'єктній взаємодії представників інституцій, які представляють не лише самих себе, а й свої організації; метою організації і раціоналізації підприємницької, науково-дослідної, бізнес- чи соціальної видів діяльності, з пріоритетністю ділових інтересів, а не ангажованості перемовників, що включає інформаційний обмін, рекомендаціями, нормативами, інтересами та поведінковими мотивацією задля вирішення проблемних завдань внутрішньо-інституційного й зовнішнього характеру, також при підготовці між партнерами у співпраці; О. Дробот [5, 1304] розлогої амплітуди взаємин, що передбачає спілкування як у професійних середовищах зайнятості, так і у науково-дослідних і освітніх сферах соціальної діяльності, також враховує інформаційний обмін гіпотезами та ідеями, партнерство у конфлікт-менеджменті, навчанні та оптимізації корпоративного взаємовпливу відповідного рівня комунікативної культури фахівців що ґрунтується на знаннях навичках та етиці професійної галузі; М. Жумбей [7, с. 356] у складної та багатоманітної форми взаємин, яка передбачає володіння державними мовами, взаємообмін судженнями, емоціями та твердженнями, а також професійне володіння тезаурусом і вокабулярним запасом професійної галузі; Л. Манюк [16, с. 53] релевантність професійно-комунікативної компетентності та розвитку комунікативної культури, що забезпечується завдяки синергії професійних і комунікативних компетентностей фахівців; І. Писаревський [18, с. 9] спеціалізація обумовлена певним видом професійної діяльності, пов'язаної з продукуванням будь-якої продукції, послуги чи ділового впливу організації процедур справочинства при виконанні завдань продуктивного співробітництва; Л. Прокопович [19, с. 165] спеціально-змістові комунікації, які слугують передачі фахових знань і реалізуються в професійних середовищах зайнятості; Я. Раєвська [20, с. 278] розбудова у професійних середовищах суб'єктних зв'язків професійного спрямування комунікативних процесів у способах взаємодії та при визначенні результатів; О. Тур [32, с. 490] дуальності формалізованого спілкування у самостійних видах професійної зайнятості, що

передбачає регламентацію мовних норм і нерегламентованого професійного комунікування у видах фахової соціальної діяльності суб'єктів суспільних взаємин без залежності від спеціалізації, враховує міжособисті ділові контакти з врахуванням їх соціально-психологічних характеристик на відповідних рівнях мовлення.

Необхідність актуалізувати педагогічну проблему синхронізації складових методичного органайзеру педагогічного дослідження теоретичних аспектів для формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства передбачає: здійснення портфельного аналізу останніх досліджень і публікацій академічних шкіл УДУ імені Михайла Драгоманова для встановлення потенційної ефективності інституційного кейсу; узгодження календарно-тематичного планування та обґрунтування методичного апарату обслуговування етапів педагогічного дослідження; реалізацію добору і ранжування складових методичного органайзеру педагогічного дослідження теоретичних аспектів для формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства (педагогічний вплив – методи наукового дослідження, організації освітнього процесу професійної підготовки, системна взаємодія для формування комунікативної культури між надавачем і здобувачем освітніх послуг – методів навчання та наукового пізнання).

Поняття «аналіз» (з грец. – деструктування, розкомпозиція, розскладання) – нативний або імовірний поділ цілісної єдності на складові компоненти. У закладених у поняті сенсах – концентрованому вважають, що це усукупнення способів мислення, уявне декомпонування сукупності на структурні члени, складові, що компонують уяву щодо архітектури будови та оструктурення об'єкта (процесу, явища), який досліджується; розлого тлумачать, що не лише алгоритмізація розчленування та часткові компоненти передбачається ще і процедури синтезу, тобто імітації усукупнення композиційних складових цілісної єдності формонабуття об'єкту. Зачасту під процесом аналізування передбачають дослідження у складових процедурах пізнання:

- розчленування та диференціювання змістового наповнення явища,

процесу як об’єкту вивчення (емпірично шляхом спостереження або класифікації компонентів об’єкта з теоретичним обґрунтуванням); з’ясування доведеності, що складові компоненти, стани та ситуації, їх взаємодії є найелементарнішими одиницями нагляду, які слід сприймати як неподільні; встановлення специфіки, характерних семантичних рис, які обумовлюють мотивацію та поведінку об’єктів, виокремлення та обґрунтування їх у дослідженні; встановлення визначальних відмінностей для ранжування та таксономії;

- аргументація обґрунтованості поділу та диференціації процесів і явищ (об’єкту) на часткові компоненти, за умови врахування на якому рівні та з яким ступенем одиниць елементарності виокремлених часткових здійснено поділ;
- виокремлення семантичних часткових й їх дослідження.

Як явище «аналіз» є складною методичною системою дослідження, а як системна аналітична діяльність класифікується за видами в контексті аналізування за типологією об’єктів – соціально-економічний, соціально-екологічний, організаційно-управлінський, суспільно-політичний, соціологічний, соціально-філософський, психолого-педагогічний, ментальний; галузей наук і знань – загально-науковий, фундаментально-філософський, конкретно-науковий, прикладний, практики досвіду, метрики оцінювання, експертизи, системного управління, культурологічний, естетичний, етичний, публічного управління та адміністрування, праксеологічний (ефективності, раціональності, релевантності, продуктивності); методу – систематизації, логіки, причинно-наслідкових ланцюгів (їх джерельності), статистичної обробки (кореляції, факторизації, кластеризації, дисперсії, регресії, коваріційності); в тому числі за рівнем наукового пізнання – методологічного аналізу усвідомлення й осмислення явищ і процесів (об’єктів) завдяки принципам і підходам пізнання, також методик і способів аналізування, теоретичне та емпіричне аналізування теорій, парадигм, концепцій і стратегій, чинників, фактів та закономірностей, також за етапізацією дослідження – у

повторностях і систематизації первинного та динамічного аналізування.

Задля обґрунтування історичної ретроспективи теоретико-методичних аспектів ступеневої (трициклової) освіти та професійного розвитку зі забезпечення системної інформатизації формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства як здобувачів, так і професійно- й само-зайнятих, здійснено добір видів аналізу: культурологічний для здійснення педагогічних розвідок вивчення історичного генезису та етапізації усталення комунікативної культури в академічній сфері (освіти, науки й інноватики); контент-аналізування дефінітивного апарату професійного розвитку комунікативної культури у трицикловій підготовці та професійній зайнятості фахівців галузі інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи; портфельний як інструмент сервісу стратегії управління інституційного кейсу правового та технічного регулювання професійної підготовки та розвитку комунікативної культури діловодів академічної сфери.

У ході визначення історичної ретроспективи теоретико-методичних засад інформаційної діяльності у неперервній освіті превалюючим варто виділити методи історико-культурологічного аналізу як єдність різноманітних взаємоузгоджених прийомів дослідження явища комунікативної культури як об’єкту пізнання задля формування конкретно-наукових знань про неї.

Культурологічний метод аналізування поєднує способи дослідження (аналізу) такі як:

– діахронне аналізування об’єктів цінних фактів та феноменів світової і української культури в хронологічній етапності вивчення;

– синхронне – передбачає компаративне вивчення в певному часовому відрізку без врахування історичної ретроспективи або прогностики;

– порівняльне аналізування застосовують при вивченні декількох національних культур або видів культур та субкультур, що передбачає встановлення закономірностей перспективних тенденцій, масштаби охоплення та взаємовпливу і дає змогу визначити рівень притаманної спорідненості або природовідповідності культури;

– типологічне аналізування культурних об’єктів, явищ і процесів полягає у встановленні типологічної дотичності історико-культурних явищ на основі дедукції та індукції; вивчення знакових абрисів або систем, також архітектури текстів, певних артефактів, передбачає семіотичне аналізування;

– психологічне – спрямовує науковця на дослідження суб’єктивних чинників культурної діяльності, діагностування персональних якостей та визначення несвідомих психічних явищ, застосовується для встановлення семантики національної культури.

Комплекс культурологічного аналізу застосовано для вивчення історичних аспектів формування понятійно-категоріального апарату комунікативної культури в академічній сфері.

Контент-аналіз у соціальних поведінкових і освітньо-педагогічних науках застосовують як кількісно-якісне оцінювання джерельної бази текстової та документальної інформації з метою прикладного тлумачення змісту та структури понятійно-категоріального апарату професійного розвитку комунікативної культури; за часту його ефективність виявляється повною мірою для характеристики соціальних комунікацій та у медіа-дослідженнях. Контент-аналізування змістової частини літературних, відео-, радіо- та веб-ресурсів включає цикл формалізованих процедур дослідження у етапах накопичення джерельної бази матеріалів дослідження (у вигляді генеральної сукупності вибірок, які презентують соціальне явище або внутрішні особливості змістового наповнення джерела; критеріальний апарат добору матеріалів включає їх відношення до певного типу або жанру визначеного хронологічного періоду і, зокрема, походження від типового учасника комунікації як транслятора і перетворювача інформації), виокремлення етапів – обґрунтування і систематизація категорій текстів, документів та матеріалів (встановлення панівних тлумачень понять як засобів трактування й опису предмету дослідження, їх комплекс складає структурно-логічну та функціональну схему контент-аналізування з відповідністю визначеним нормативам, і за умови врахування специфіки моделювання предметом, його

проблематики, ціннісного змісту та відображення як тексту, документу, виступу), вибір елементарних сегментів як одиниць дослідження (категорії нерозривно пов’язані з предметом вивчення, а одиниці аналізу визначають специфіку об’єкту дослідження); кодування та квантифікація текстів, документів, матеріалів (кодувальник діагностує значення категорій або встановлює їх вербально чи візуально визначені ознаки у текстах ключові слова або знаки, резюмуючи судження у аудіо-візуальних джерелах (сюжети, новини, реклама); встановлення позитивних, негативних та нейтральних оцінок впливу джерела у просторі і часі, а також ступеня уваги комунікаторів до певної категорії джерела; квантифікація передбачає кількісні обрахунки призначення комунікаційного впливу авторів на соціальні групи або аудиторію, що в результаті демонструє взаємозалежності основних одиниць аналізу); верифікація валідності інформаційних даних дослідження (за часту у пілотних проєктах шляхом повторної процедури вивчення критично переосмислюють і порівнюють результати з реальним інформаційним полем, визначеним згідно інших методичних підходів); узагальнення, систематизація та інтерпретація релевантності (техніка обрахунку масивів інформації полягає у виявленні репрезентованих смислових значеннях, оскільки об’єкт пізнання враховує варіанти інтерпретації тлумачень при врахуванні емпіричних даних).

За сприяння контент-аналізу вивчають буквально вимовлений або прихований зміст будь-якого джерела (експліцитне та імпліцитне тлумачення), внутрішню будову та особливості наповнення і структури будь-якого джерела (тексту, документа, матеріалу), проблематику соціальної взаємодії та специфіку соціальних станів, про які інформується у джерелі з уможливленням співвідношення тексту та поза текстової дійсності (в тому числі при прогнозуванні пропагандистського впливу на соціальні групи); встановити авторство документу, в тому числі завдяки врахуванню лексем у дослідженнях достовірності та сумнівного походження джерел (особливо історичних документів або документів права власності та їх фальшування).

Перевагами контент-аналізування є дослідження: складно організованих соціальних та соціально-комунікаційних систем і проблем, а саме продуктивність та раціональність місії, слоганів і рекламної продукції, ідеологічної орієнтації мережі меді, прогностика превалюючих парадигм освіти (її демократизації, неперервності, цілеспрямованості на сталість та аксіологічний футуризм); ефективність пропаганди, комунікаційної семантики, закономірностей і тенденцій популяризації та визначенню комунікаційних маркерів поведінки учасників освітнього процесу й соціальних категорій задіяних в академічній сфері. Проте, умовиводи контент-аналізування базуються лише на змістовому наповненні джерел, яке закладено у їх зміст певними групами комунікаторів, а порушення методики контент-аналізування змістово-смислових конструктів підвищує ризик недостовірних результатів.

Нині в умовах цифровізації академічного простору активно застосовують інформаційні системи добору (Oasis, Text Date Mining, Fluent) оперативних інформаційних даних джерел різного призначення, якими оперує контент-аналіз у зв'язку з необхідністю формування інформаційної і, зокрема, кібер-безпеки.

Комп'ютерна система OASIS (з англ. – Organization for the Advancement of Structured Information Standards) – це світовий консорціум з розроблення стандартів (таблиця 2.1) для інформаційної діяльності, флагман стандартизації для веб-служб у сфері інформаційної та кібер-безпеки, цифрового підприємництва та сервісу ринків інформаційних продуктів і ресурсів більше ніж для 100 країн світу. Фінансовими донорами цифрової індустрії є монополісти сфери IT, (IBM, Novell, Oracle, Microsoft, Sun). Консорціум акредитовано Американським інститутом національних стандартів (з англ. – The American National Standards Institute, ANSI) для лобіювання розроблених засобів технічного регулювання і прийняття всесвітніми установами ISO і Міжнародною електротехнічною комісією (з англ. – International Electrotechnical Commission, IEC) активно здійснює просування та розроблення технічних регламентів (CALS Table Model) спільно з комітетом ООН

Таблиця 2.1

Напрями технічного регулювання, які забезпечує OASIS

CAP, Common Alerting Protocol	XML-формат інформаційних даних обміну технологіями публічного повідомлення щодо надзвичайних та аварійних ситуацій
CIQ, Customer Information Quality	XML-сервіс встановлення, оприлюднення, інтерпретації та управління персональними та установчими даними
DocBook (DocBook)	мова розмітки для технічних регламентів, їх автоматизація з програмним і апаратним ІКТ-сервісом, в тому числі для функціоналу документовпорядження
DITA (Darwin Information Typing Architecture)	мова цільового інформування та дешифрування у модулях проблематики з онлайн-підтримкою, документальними процедурами та програмами навчання
MQTT (Message Queue Telemetry Transport)	мережевий протокол поінформування та процедури телеметричного транспортування, TCP/IP зведення протоколів мережі Інтернет з рівнями кореляції відкритої еталонної моделі OSI.
OpenDocument (OASIS Open Document Format for Office Applications)	відкритий документ набору файлів для збереження інформації у форматі електронних таблиць, листів, графіків і презентацій
SAML, Security Assertion Markup Language	каркас, програмне середовище для створення та масштабування програмного забезпечення для безпеки інформаційного обміну, його походження (автентифікації) та ідентифікації (авторизації)
SDD, Solution Deployment Descriptor	стандартизована схема характеристики установок оперативних застосунків для циклічного менеджменту поліплатформових середовищ
SPML, Service Provisioning Markup Language	стандартний XML-протокол для інтеграції та інтерпретації запитів служб підтримки
UBL, Universal Business Language	проєкт безкоштовної бібліотеки визначення стандартних е-ресурсів для бізнесу
WSDM, Web Services Distributed Management	веб-сервіс розподіленого керування послугами
XACML, eXtensible Access Control Markup Language	процедура управління доступом
XRI, eXtensible Resource Identifier	протокол взаємодії процедури й дозволу для абстрактних ідентифікаторів розподілу ресурсів між доменами і застосунками
XDI, XRI Data Interchange	технічний регламент для інформаційної діяльності у сфері зв’язку і синхронізації даних множини доменів і застосунків (dataweb), eXtensible Resource Identifiers (XRI), неоспособів менеджменту розподілених даних (link contract)
XLIFF, XML Localization Interchange File Format	стандарт-словник XML обміну даними для локалізації файлів з дотичною інформацією

(UN/CEFACT) через просвітництво у питаннях удосконалення за призначенням специфікації з метою обміну інформацією для управління об’єктами бізнесу (в тому числі цифрового) ТК 154, ISO 15000-2:2021 Електронний бізнес розширювана розмітка мови (ebXML).

Процес виділення якісної інформації аксіологічного змісту зі тексту передбачає виявлення засобами ІТ недоступних або невідомих інформаційних даних шляхом автоматизованої ідентифікації різноманітних ресурсів (друковані та електронні теоретичні джерела, веб-сайти, реферативні огляди, листи та публікації) у ході здійснення інтелектуального аналізу тексту (з англ. – Text Date Mining, TDM) та застосування потенціалу доповненої реальності цифрового інтелекту з метою практичної реалізації інформаційного пошуку забезпечення доступності завдяки методам машинного навчання та цифрової обробки.

Виокремлено напрями інтелектуального аналізу тексту зі здобуття інформації (зачасту це синтаксичне аналізування зі застосуванням похідних лінгвістичних функцій та нехтування інших з наступним транспортуванням до бази інформаційних даних), аналізування інформаційних даних та процедур виявлення знань в інформаційних базах даних на основі процесного підходу (побудова шаблонних взірців внутрішньо структурованої інформації з подальшим оцінюванням та тлумаченням результатів). Якість інтелектуального аналізу тексту (передбачає досягнення цілей категоризації та кластеризації тексту, концептуалізації виокремлених концептуально-сенсових об’єктів, таксономія, аналізування та класифікація потреб, узагальнення і моделювання міжпредметних та об’єктно-предметних зв’язків) включає комбінування релевантності, пізнавальної новизни та зацікавленості потенційних користувачів.

Інтелектуальний аналіз тексту має на меті застосування обробки мови нейролептичного програмування, різноманітних аналітичних процедур і методів з подальшим тлумаченням здобутої інформації (включає інформаційний пошук, лексичне аналізування, розпізнавання образів,

тегування, резюмування, виявлення інформації завдяки аналізуванню взаємин і асоціацій, візуалізації та прогнозної аналітики). Зачасту TDM реалізується скануванням набору документів природовідповідно написаних або моделювання документального органайзеру задля класифікації прогностики при нарощенні інформаційних баз даних чи пошукового індексу вилученої інформації. У сфері інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи документ визначають як елементарну одиницю текстових інформаційних даних, яка існує, застосовується та удосконалюється у багатьох видах процедур документовпорядження та відноситься до різних типів колекцій культурної і мистецької спадщини.

У розробці програмного забезпечення застосовують спосіб об’єктно-орієнтованого спеціального програмного інтерфейсу застосунків (з англ. – Application programming interface, API) інформаційного набору підпрограм і процедур (у методах і засобах взаємодії компонентів) для підтримки розробників та інтенсифікації створення програмного забезпечення.

Плавний інтерфейс Fluent (з англ. – fluent interface) слугує способом покращення читабельності вихідного коду програмного забезпечення шляхом мінімізації багаторазових застосувань методів виявлення певного об’єкту (здійснюється через методичні ланцюги, які транслюють контекст виклику наступній ланці) у контексті визначення за допомогою зворотних значень, унаслідується в якості нового змісту з використанням попереднього, припиняється у разі повернення невартуючих значень. Плавний інтерфейс унаочнює інтуїтивність коду, проте має ризики відтермінування, якщо ланцюг здійснено у якості одного неперервного виразу, якщо оператор не може визначити проміжні точки налагодження (доукомплектування).

Встановлено ефективність портфельного аналізу останніх досліджень і публікацій академічних шкіл УДУ імені Михайла Драгоманова у наукових доробках, присвячених формуванню методичного апарату досліджень у галузі теорії методики професійної освіти Н. Титової, С. Толочко, В. Любарець, І. Силадія, А. Кашиної.

Метод портфельного аналізу залучено до методичного органайзеру педагогічного дослідження комунікативної культури фахівців сфери діловодства як інструмент розроблення стратегії управління ЗВО у частині укомплектування інституційного кейсу правового та технічного регулювання удосконалення ступеневої цільової підготовки та розвитку комунікативної діловодів академічної сфери. Портфельний аналіз слугує раціональності оцінювання потенціалу і стану активів ЗВО і є методичним інструментом підтримки освітньої політики якості і безпеки життєдіяльності та засобом нарощення академічного потенціалу для забезпечення сталого розвитку (інституційного, академічної сфери освіти, науки й інноватики, системної діяльності – соціокультурної, інформаційної, управлінської). Оперування та кількісна і якісна обробка значних інформаційних масивів даних, їх систематизація за видами діяльності та на рівнях підготовки і розвитку комунікативної культури у ЗВО, ефективне застосування у програмах, методиках наукових досліджень та освітніх, освітньо-професійних, освітньо-наукових, просвітницьких і соціальних програмах закладів освіти сприяє задоволенню соціального замовлення і попиту на фахівців сфери діловодства.

Мета портфельного аналізування – це формування диверсифікованого кейсу організаційно-управлінських процедур документовпорядження з оптимальним рівнем науково-методичного, кадрового, фінансового, інформаційно-технологічного та матеріально-технічного рівня забезпечення з мінімальним/задовільним рівнями репутаційного ризику ЗВО та усіх учасників академічної спільноти. Портфельний аналіз прямо та опосередковано забезпечує інформаційний базис цільової відповідності кон’юнктури професійних середовищ для працевлаштувань фахівців сфери діловодства з відповідно сформованим рівнем компетентності комунікативної культури суспільним потребам.

Методична підсистема управління портфелем ЗВО формується для раціоналізації організаційно-управлінських рішень і укомплектувань відповідних процедур документовпоряджень цільовому компоненту

призначення основних видів адміністративної діяльності; включає взаємодію/взаємовплив застосування методу портфельного аналізу у:

– методології індивідуального ті колективного оцінювання (в тому числі експертного за участі стейкхолдерів) академічних активів з точки зору забезпечення якості і безпеки надання освітніх і наукових послуг та соціальних і інформаційних сервісів, а саме відповідних рівнів якості організації освітнього процесу (з інформаційно-технологічним забезпеченням) з дотриманням відповідного стану безпеки, нарощення фінансових активів та мінімізації ризиків небезпеки та збитковості інституційної діяльності ЗВО;

– методології вироблення доцільних організаційно-управлінських рішень щодо ресурсозабезпечення та диференціювання розподілу академічних активів і ресурсів за типами інституційної діяльності, на рівнях інституційного, публічного управління та адміністрування, міжінституційної взаємодії місцевого самоврядування, регіонального менеджменту соціокультурної діяльності та транскордонного співробітництва;

– методології практики раціональної організації освітнього процесу в системі ступеневої підготовки з пролонгованою зайнятістю та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, зокрема, та розлогої амплітуди здобувачів освіти та користувачів сервісів, а також нарощення прибутковості портфельних витрат з прогнозуванням можливих ризиків усіх видів безпеки;

– методології оцінювання результатів діяльності та ефективності адміністративних процедур документовпорядження, а також поліпшення системи управління якістю в академічній сфері, вироблення шляхів усунення, передбачення і запобігання системних і несистемних невідповідностей вимогам якості та ризиків безпеки життєдіяльності за класифікаційними ознаками видів її забезпечення.

Різниця між реальним станом інституційного кейсу та еталонного портфелю, який орієнтовано на сталий розвиток ЗВО (для реалізації стратегії освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм)

визначаємо як ефективну активність академічного потенціалу системної (в тому числі інформаційної) діяльності ЗВО. Множина потенційних комбінацій організаційно-управлінських процедур документовпорядження забезпечує максимум релевантного зиску для визначеного рівня ризику безпеки та його мінімізації у сегменті пріоритету інформаційної діяльності. Портфельне аналізування застосовують для розроблення стратегій перспективних напрямів сталого розвитку ЗВО. Освітня інституція визначається серед якої амплітуди варіабельності апробованих освітніх, освітньо-наукових та інноваційних послуг інформаційно-технологічних і консалтингово-дорадчих сервісів соціальних гарантій правового захисту для ринків професійної зайнятості та самозайнятості варто сформувати пріоритетні стратегії, які апріорі не мають протистояти чи нівелювати визначені стратегічні програми розвитку у системі ступеневої підготовки та професійного розвитку фахівців сфери діловодства. Інституційний кейс ЗВО укомплектовується зі стратегічних елементарних складових, які з точки зору освітнього підприємництва визначаємо як стратегічні одиниці бізнесу в академічній сфері освіти, науки й інноватики. Методологічні принципи портфельного аналізу інституційного кейсу ЗВО ґрунтується на:

– визначеному диференціюванні напрямів системної діяльності сфери діловодства, орієнтованих на професійні середовища зайнятості та самозайнятості щодо надання послуг і сервісів підготовки та професійного розвитку майбутніх та чинних документовпорядників (фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи), а також на ринки науково-технічних, освітніх, інноваційних продуктів;

– застосуванні індикаційного підходу для використання індикаторів конкурентоздатності та конкурентоспроможності з метою встановлення привабливого впливу, який формує аксіологічну стратегію семантичних напрямів інституційної діяльності ЗВО;

– системній синергії стратегічного бачення сталого розвитку ЗВО та реальними активами інституційного кейсу (у першу чергу ресурсозабезпечення

з приростом економічно-фінансових показників, нарощення кадрового резерву, методологічного потенціалу аксіологічного футуризму академічної сфери як системоутворюючої запоруки соціальної стабільності, якості й безпеки життєдіяльності).

Дієвість портфельного аналізу характеризується найвищим виявом у матричній організації у «зростанні частки соціально- та психолого-педагогічного впливу на продуктивність освітньо-науково-пізнавальної діяльності» завдяки оцінюванню класифікаційних ознак діючих і потенційних стратегій освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності ЗВО у професійній підготовці та розвитку фахівців сфери діловодства для становлення та удосконалення майбутніх і діючих документовпорядників. Поряд з матричною організацією «зростання частки» застосовують матрицю «привабливого сприйняття та конкурентоздатності», також використовують тривимірну матрицю «функціонального призначення освітньої, наукової, інноваційної, соціальної послуги для споживачів та користувачів/професійних середовищ, також їх інформаційно-технологічного забезпечення».

З метою встановлення, обґрунтування та систематизації методичного органайзеру педагогічного дослідження для формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства здійснено його укомплектування для визначення теоретичних аспектів педагогічної розвідки, а саме: сформульовано актуальність наукового дослідження соціального замовлення на підготовку та професійний розвиток фахівців сфери діловодства з компетентностями, спроможністю до комунікативної культури, її застосування у професійних середовищах зайнятості та самозайнятості зі соціальною відповідальністю щодо психолого-педагогічного, організаційно-управлінського впливу академічної сфери освіти, науки й інноватики засобами публічного управління та адміністрування на ефективність реалізації освітньої політики ЗВО для сталого розвитку України. Здійснено добір дієвих методів до методичного органайзеру педагогічного дослідження теоретичних аспектів: культурологічний аналіз для обґрунтування історико-ретроспективних

теоретичних засад ступеневої освіти зі забезпечення інформаційної діяльності та визначення структури і змісту тезаурусу комунікативної культури в академічній сфері освіти, науки й інноватики; контент-аналіз для удосконалення понятійно-категоріального апарату професійної підготовки і розвитку комунікативної культури організації інформаційної, бібліотечної та архівної справи ; портфельний аналіз для розкриття академічних активів наукових шкіл ЗВО та його інституційного кейсу з метою ефективної реалізації освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм ЗВО для сталого розвитку і вироблення стратегій менеджменту інформаційної діяльності у парадигмі «Освіти впродовж життя»; встановлено, що методи наукового пізнання та організації освітньо-науково-пізнавальної діяльності потенційно забезпечують релевантність освітніх результатів, результатів науково-дослідної діяльності, оскільки досягають цільового ефекту соціального призначення у забезпеченні наукового пошуку, організації професійної підготовки та розвитку майбутніх і діючих фахівців сфери інформаційної, бібліотечної та архівної справи, а також самоосвіти та самоменеджменту. У ході педагогічних розвідок визначено ключові методологічні аспекти здійснення процесу формування й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

2.2.Методологічний аналіз формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства

Актуальність проблеми дослідження полягає у необхідності розкриття можливостей духовно-інструментальної системи методології формування та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства галузі науки і знань культури і мистецтва для модернізації системи неперервної освіти у стратегіях «освіти впродовж життя», «демократичної освіти», «освіти для сталого розвитку» і нарешті «освіти майбутнього». Актуалізовано методологічні аспекти аналізу практики професійної підготовки та розвитку

комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. Закцентовано і розкрито потреби формування методичного органайзеру аналізу стану педагогічних пошуків для професійної підготовки й розвитку комунікативної культури сфери діловодства на базі компаративного, факторіального та проблемного аналізу практично-корисного досвіду організації у системі неперервної освіти. Передбачено актуалізацію трактування «методології наукового дослідження» (а саме педагогічного) у питанні професійного розвитку формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства, оскільки нині панує множина варіантів її структурно-сенсового розуміння як: комплекс фундаментально-філософських методів пізнання; система загальних і конкретно-наукових методів вивчення пізнавальної діяльності (власне пізнавальної, практично-корисної та оцінно-метричної); усталена теорія та методика пізнання без креаційного та практично-корисного аналізу досліджень; спосіб регулювання на основі комплексу принципів; спеціальна пізнавально-діяльнісна система/спосіб наукової діяльності на базисі теорій, парадигм, тезаурусу методичного та категоріального апаратів; трикомпонента система видів діяльності наукового пізнання, оцінювання й практики; ієрархія архітектоніки методологічної єдності фундаментально-філософського, системно-наукового та спеціально-наукового пізнання (за галузями наук і знань); цільова функціональна, дослідницька системна діяльність; організаційно-методичний засіб-методика підготовки до наукової організації професійної, дослідницької, інформаційної діяльності; системно-діяльнісний, навчально-науково-пізнавальний підхід дослідження системного комплексу складових компонент – установчої (структурно-організаційних, інституційних), структурно-логічної (принципів, законів, нормативів, доведених висновків і статистичних підтверджень), лінгвістичної (тезауруси, алфавіти, довідники, мовленнєві коди), когнітивної (знаннєво-фундаментальної, спеціальної, прикладної міжгалузевої та предметної, формалізованої та неформальної, пізнавальної та освітньої, описової та констатуючої, емпіричної й теоретичної методології академічних і

суспільних публіцистичних надбань), комунікативної (унормування, правила, етикет, естетика комунікативної культури), функціональної (семантичної діяльності за призначенням згідно принципів, регламентів, процедур спеціальної діяльності акмеологічно орієнтованої у рефлексії на самосвідомість власної методології – взірців, ідеалів, своду норм і правил) методології [23].

Локальною метою дослідження є обґрунтувати необхідність формування методичного супроводу педагогічного дослідження професійного розвитку комунікативної культури сфери діловодства на основі компаративного аналізу доцільно корисних практик організації у системі неперервної освіти, а завданням є визначити методологічні аспекти (пріоритети) дослідження організації формування комунікативної культури кадрів сфери діловодства у системі неперервної освіти засобами компаративного, факторіального та проблемного аналізу науково-пізнавальної, практичної інформаційної діяльності у професійній підготовці та розвитку майбутніх і задіяних фахівців галузі мистецтва та культури.

Поліманітність підходів до трактування інтегрованого, функціонально-пізнавального діяльнісного феномену не обмежує потенціал методології наукових досліджень у галузі культури і мистецтва освітніх/педагогічних і соціальних поведінкових наук. Отже, методологію формування комунікативної культури, у цілому, та її професійний розвиток у фахівців сфери діловодства, зокрема, можна актуалізувати як самостійний напрям методології наукового дослідження, а також методології управління інформаційною діяльністю, бібліотечною і архівною справою у академічному просторі освіти, науки й інноватики.

Розглядаємо «методологію формування комунікативної культури» як:

- інтегровано-семантичну систему – способів організації та здійснення науково- та практично-пізнавальної діяльності неперервної підготовки й розвитку, яка включає підсистеми – методики наукових досліджень та теорії і методики – навчання, спеціальних дисциплін,

професійної освіти для сфери інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи;

- інформаційно-технологічний комплекс способів, процедур, технологій, інструментів і засобів матетики та дидактики в галузі знань культура та мистецтво, які слугують когнітивним базисом розвитку комунікативної культури й одночасно розвиваються завдяки новітнім методологічним засобам.

Питання дослідження практично-корисних практик професійної підготовки й розвитку фахівців сфери діловодства потребує додаткових педагогічних розвідок у аспектах визначення специфіки методології формування архітектоніки організаційної, функціональної та логічної структури методологічного потенціалу для організації підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Компаративний аналіз вважають методом теоретичного і емпіричного наукового пошуку на основі співвимірності, співузгодженості, співвідношення порівняння аналогічних об’єктів, нашому випадку педагогічного, з метою дослідження практично-корисного досвіду професійної підготовки й розвитку фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи, у аспектах: організації освітньо-наукового та практично-стажувального етапів освітнього процесу і процесу професійного удосконалення; оцінювання ефективності надання освітніх, наукових, консультативно-дорадчих послуг і інформаційно-технологічних експертно-аналітичних сервісів, в тому числі соціальних гарантій правового захисту учасників освітнього процесу та слухачів і курсистів системи неперервної освіти; відповідності академічних послуг і сервісів вимогам технічного регулювання (стандартизації, сертифікації, акредитації й ліцензування), релевантності здобутих компетентностей і спроможностей вимогам національних кваліфікацій та міжнародним рамковим кваліфікаційним нормативам; відповідності навчальних програм сертифікаційним вимогам та наукових проєктів нормативам стандартів до

випробувальної діяльності в лабораторних і полігонних умовах; оцінювання дотримування настановим засобам технічного регулювання систем управління якістю й безпекою життєдіяльності соціокультурних форм організації освітньо-наукових систем підготовки й розвитку фахівців сфери діловодства у професійних і соціальних середовищах зайнятості [23].

Компаративний аналіз ідентичних об'єктів практик професійної підготовки й розвитку фахівців сфери діловодства (документовпорядження) наповнює інформаційний базис методології наукового пізнання, методології формування комунікативної культури проблеми професійного розвитку високопрофесійних кадрів галузі культури і мистецтва, забезпечує її вивчення завдяки: педагогічним розвідкам щодо:

- вітчизняного досвіду формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти;
- прогресивні практики забезпечення комунікативної культури фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи у трицикловій системі освіти у США;
- європейської практики та європеїзації набуття фахівцями-документовпорядниками комунікативної культури в глобальному вимірі Болонського процесу для професійної інформаційної діяльності та її удосконалення з пролонгованою зайнятістю впродовж життя.

Семантика компаративного аналізу передбачає розлоге розгалуження класифікаційних ознак порівняння типологізації градієнтів таксономії порівняльних досліджень, а також їх класифікації. Типологізацію порівняльного аналізу здійснюють за : масштабами охоплення предмета дослідження (макро-, мезо-, мікро-визначення); змістовим оструктуренням (формалізований і змістовий); підходами методологічного застосування (аксіологічний, семантичний, компетентний); характерними особливостями цільового призначення (унаочнення – образно-описовий; верифікації гіпотез – діагностичний; розвитку методології – проблемний); узагальненням і результативністю (таксономічний – відповідність типу культури/мистецтва,

політики, призначення професійної інформаційної діяльності, соціокультурної організації; генезисно-порівняльний – парадигмальний, аналоговий, спеціальний індивідуалізації).

Сучасна матетика компаративістики охоплює складно-організовані об’єкти – системи професійного розвитку як інфо-компаративні банки даних. Методика компаративного аналізу формалізована процедурно: накопичення інформаційно-порівняльного масиву; виокремлення структурних компонентів як порівняльних елементів; встановлення показників згідно цільових завдань і специфіки об’єкта дослідження (у виразі цифровому, відсотковому, флуктуаційному, унормованому, бальному, регресійному, кореляційному, урівноваженому балансі, валентному у варіаціях та їх комбінувань). У методології освітології, педагогіки, соціології за часту виокремлюють тип відсоткового співставлення, оскільки процес соціалізації передбачає соціокультурну ідентифікацію у формах організації, варто приділити увагу класифікаційним ознакам соціокультурного оструктурення комунікативної культури у галузі культури і мистецтва.

Порівняльна методологія в освітньо-педагогічних і соціально-поведінкових науках заслуговує на індивідуальне виокремлення для встановлення ролі національних систем неперервної освіти у формуванні комунікативної культури у майбутніх і задіяних фахівців (зокрема документознавства) для ефективної модернізації систем документовпорядження інформаційної, бібліотечної та архівної справи та забезпечення нарощення культурно-мистецького потенціалу прогресивного суспільного розвитку в умовах соціальної турбулентності. Усвідомлення освітньої аксіології в унікальних умовах обмеження якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм в умовах воєнного стану потребує осмислення унікальної життєздатності ЗВО, систем підготовки й розвитку кадрів галузі культури й мистецтва, в перш чергу компетентності і спроможності комунікативної культури, особливостей організації комунікації й різного походження та призначення, виявлення тенденцій закономірностей, в

межах поліманітності культури (національної, етнічної, релігійної, академічної, корпоративної, мовної, політичної, правової тощо) [17].

Встановлено, що компаративістика предметно-об'єктного поля наукового дослідження полягає у вивченні практично-корисних практик професійної підготовки й розвитку фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи у аспектах:

- встановленні співвідношення соціального замовлення в *ідеальних умовах* (забезпечення відповідності/узгодженості – цілям/візіям/стратегіям ЗВО та тенденціям перспективного розвитку спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», галузі знань 02 «Культура та мистецтво», кон'юнктурі ринку праці, специфіці галузевих та регіональних контекстів запитів на підготовку та розвиток фахівців, інтеграцію до міжнародного практично-корисного вітчизняного досвіду; сприяння кадрової відповідності (академічній та/або професійній кваліфікації науково-педагогічних працівників, поступу їх професійного розвитку та педагогічної майстерності); задоволеність забезпечення, раціональність розподілу належних фінансових, матеріально-технічних, навчально-методичних та інформаційно-технологічних ресурсів; сприяння ресурсозабезпеченню освітньої, організаційно-методичної, інформаційно-технічної, безпекової, консалтингово-дорадчої та соціальної підтримки здобувачів вищої освіти; гарантування рівноправного доступу до освіти та професійного розвитку при реалізації інклюзії для осіб з особливими освітніми потребами; упровадження та підтримка систем моніторингу якості вищої освіти; дотримання принципів – транспарентності, академічної етики та доброчесності;

-налагодження інтернаціоналізації та міждисциплінарності) *та цільового призначення зайнятості* (забезпечення організаційно-публічного управління та адміністративного справочинства; е-документовпорядження забезпечення ефективності функціоналу академічного простору; цифровізація підтримки інфокомунікацій та інформаційно-технологічних платформ організації освітнього процесу в соціокультурних формах ЗВО; інформаційна політика,

менеджмент, комунікативна культура та комунікаційний менеджмент як структурні компоненти освітньої політики якості й безпеки життя; кібер-безпека в соціально-турбулентних умовах глобалізації (воєнний стан, кібер-небезпеки, персональна незахищеність інформації та інтелектуальних надбань); охорона академічного, національного та природоохоронного спадку; справочинства правничих і технічних регламентів захисту прав споживачів, професійного працевлаштування та самозайнятості також категорій соціального захисту); справочинства та влагодження питань цивільного права – сімейно-родових, успадкування та стягнень; справочинства задоволення запитів громадськості, установ і організацій громадського та місцевого самоврядування, кадрового управління, ротації й резерву кадрів; стандартизації екологічного керування, охорони на ресурсозабезпечення та ресурсоощадності, енергоменеджменту, прецеохорони, метрології, освітньої, науково-дослідницької сертифікації, випробувальної, проектно-конструкторської діяльності, ліцензування та акредитації; справочинства консалтингово-дорадчих сервісів підтримки за видами господарської діяльності, освітніх, наукових послуг, інформаційно-аналітичних сервісів; врядування держуправління та держрегулювання, розпорядчих щодо сервісів адміністративних послуг для громадян; адміністративні процедури місцевого самоврядування та управління згуртованістю територіальних громад; функціональна профілізація інформаційних сховищ, також даних спеціальної звітності, нагляду та спеціального захисту систем геоінформаційного та геополітичного моніторингу безпеки обмеження в умовах соціальної турбулентності (пандемії, воєнного стану, повітряних тривог, воєнної агресії, руйнації критичної інфраструктури, мобілізації та порушення гендерної структури суспільства, масштабності міграції, маргіналізації суспільства, гендерної нерівності, насильства, дискримінації, інклюзії);

- визначенні необхідності та дольової участі аргументованої доведеної доцільності відповідності змісту, структури та організації фахівців сфери діловодства та функціональної оперативності її портативних програм;

– обґрунтуванні виправдано актуальних затрат на бажану якість професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти та необхідний мінімум безпеки реалізації комунікативних технологій документовпорядження;

– порівняння змісту структури та семантики систем формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти (процедур публічного управління та адміністрування, освітніх, наукових, соціальних програм, проєктів і сервісів);

– виокремлення сегментів невідповідності у традиційних превалюючих системах в умовах соціальної турбулентності; виокремлення прогресивних аналогів адаптаційної валентності за зразками систем ЗВО країн і регіонів геополітичних конфліктів; ідентифікація, апробація систем і процедур забезпечення якості та безпеки життєдіяльності соціокультурних форм ЗВО на платформах інформаційно-технологічного сервісу надбань академічної спадщини освітніх, наукових і соціальних інституцій; порівняння кваліфікаційних рамок та посадових інструкцій фахівців сфери діловодства; структурно-організаційної та структурно-функціональної семантики професійних середовищ зайнятості для встановлення її пролонгованості на основі аналізу аксіологічного футуризму.

Факторний аналіз за часту: застосовують як статистичний інструмент дослідження впливу окремих чинників (факторів-причин) на результативність засобами детермінованого/схоластичного аналізу; сприймають як напрям математично-статичного дослідження, який застосовують в метриці системного аналізу полівимірності архітектури об’єктів дослідження; використовують комплекс методів оціноментрії множини перемінних для встановлення розмірності впливу на перетворення будови коварційних/кореляційних мереж/матриць; гіпотетично припускають, що кореляційні взаємини визначаються меншою кількістю гіпотетичних перемінних/чинників; діагностують у ході встановлення вагомості/розміру дії певних чинників на об’єкт дослідження.

Методика оцінювання чинників включає етапи – перевірка множини кількості чинників для встановлення залежності між перемінними і фактичним навантаженням, також оцінювання рівня взаємозалежності та значень окремих складових вибірки для встановлення ступеня дії чинників, зокрема.

Факторний аналіз застосовують дуально: прямої дії – аналіз результату розчленовують на структурні елементи; зворотної дії – синтез виокремлених складових результативності узагальнюють. Аналіз чинників передбачає вирішення двох цільових завдань, а саме здійснення інтерпретації чинникового впливу та оцінювання чинникового навантаження.

Факторний аналіз застосовують у інформаційній аналітиці вивчення особливостей процесів і явищ семантики призначення системної методології дослідження систем неперервної освіти для напрацювання інформаційного базису інформаційної, бібліотечної та архівної справи, орієнтованих на задоволення потреб якості й безпеки в галузі культури й мистецтва, їх прогностики, обґрунтування прийняття доцільних організаційно-управлінських рішень, забезпечення нагляду та контролю в освітньому процесі підготовки й професійного розвитку, моніторингу їх якості та релевантності.

Метод чинникового аналізу ефективний у методологічних напрямах – ідентифікації класифікації суб’єктів системної діяльності. в сфері діловодства, локалізації параметрального набору показників, які визначають особливості об’єкту дослідження (процесів і явищ) без обмеження достовірності доведення ефективності, гіпотетичні передбачення й їх статистична верифікація, компіляція індексів/індикаторів встановлення класифікаційних ознак сталого розвитку сфери освіти, науки й інноватики за характеристиками механізмів управління якості й безпекою інституційної і системної модернізації, соціально-економічним і екологобезпечним розвитком систем неперервної підготовки, професійного розвитку фахівців для пролонгованої зайнятості, соціальних систем і суспільства у цілому.

У педагогічній прогностиці застосовують одно- і полі-факторну аналітику для нагляду, контролю та прогнозування організаційно-управлінських процедур

документовпорядження адміністрування засобами інформаційної, бібліотечної та архівної справи, що слугує запорукою вироблення обґрунтованих, об'єктивних доцільно-управлінських рішень, напрацюванню інформаційного базису для розроблення стратегічних планів і програм розвитку пріоритетних напрямів системної інформаційної діяльності (освітньої політики у питаннях формування інформаційної безпеки).

Педагогічний аналіз ґрунтується на формах вираження дійсних суперечностей (перешкод, ускладнень, проблемних цілей, завдань) між очевидною потребою суспільного випливу (через види системної суспільної діяльності) і в повній мірі сформовані передумови його забезпечення. У цілому, проблемний аналіз це розуміння змісту, семантики (особливостей, характеристики, функціоналу) проблем та суті механізмів їх усунення, передбачення та запобігання. Алгоритм вирішення проблемних і складних ситуацій складається зі прийняття її, усвідомлення перешкод і завдань для вирішення та добору дієвих засобів усунення проблеми. А поетапність мисленнєвої діяльності реалізують у ланцюгу-походження витоків проблемної ситуації, з'ясування суті ступеня складності і формулювання встановлення проблеми, віднайдення гіпотетичних механізмів усунення, передбачення та запобігання (через здогади та припущення), доведення гіпотез і верифікація доцільності рішень для вирішення складних (проблемних) завдань системного запобігання проблеми. Технологічно проблемний аналіз це класифікація перешкод за векторами класифікаційних ознак – постановка проблеми в якості суспільної потреби, соціальних запитів на підготовку й розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства; дислокація проблеми у просторі, її масштабування і ступінь/рівень складності; періодичність в часі (або тимчасова випадковість); ідентифікація типу, специфіки у будові, функціоналі системної семантики; встановлення тенденцій і закономірностей перспектив поширення та розвитку, наслідків проблемної ситуації; встановлення необхідності ресурсозабезпечення для раціонального вирішення проблемних завдань; обґрунтування та розроблення організаційно-

управлінських процедур як технологічних способів вирішення проблемної ситуації здійснення системних дій розв'язання проблеми.

Для досягнення мети та вирішення завдань дослідження сформовано методичний апарат для ефективного аналізу (застосовування): компаративного – встановлення методологічних аспектів практичного досвіду (вітчизняного прогресивного, європейського) формування й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства (обґрунтування й визначення специфіки об'єкту дослідження); факторного проблемного – визначення факторів і проблем методології формування комунікативної культури (тезаурусу, методичного органайзеру наукового пошуку), передумов/чинників походження проблемних ситуацій у практичному (вітчизняному й міжнародному) досвіді; забезпечення нарощення й розвитку культур-мистецького потенціалу комунікативної культури у фахівців сфери діловодства в інформаційній, бібліотечній та архівній справі, зокрема, академічного простору освіти, науки й інноватики соціального виміру європеїзації освітньої аксіології для сталого розвитку України.

Виокремлено методологічні аспекти, серед яких вагомим для процесу професійного розвитку фахівців сфери діловодства є раціональний добір функціональної орієнтації теоретичного та методичного обґрунтування організаційно-управлінського та інформаційно-технологічного інструментарію та його застосування у практиці наукових досліджень, організації професійної підготовки (освітнього процесу), практиці апробації, самостановлення та розвитку й оцінюванні ефективності інтегровано-функціональної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Визначальними є аспекти раціональності, які залежать від суб'єкт-суб'єктного узгодження інтересів об'єкту формування (організаційно-управлінського та інформаційно-технологічного регулювання) у процесі модернізації підготовки й розвитку професійних кадрів на основі трансформації ціннісних орієнтирів, установок і позицій аксіологічної раціональності

методології для вироблення ціннісних моделей формування й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Також, значним методологічним аспектом формування комунікативної культури є практична спрямованість семантичного призначення підготовки на здобуття сучасних наукових знань галузі культури і мистецтва, а також практично-корисної інформації щодо досвіду у ефективній реалізації функцій фахівцями сфери діловодства, функціоналу професійної підготовки та самовдосконалення шляхом професійного розвитку у середовищах зайнятості й самозайнятості для обґрунтування, вироблення та здійснення організаційно-управлінських рішень удосконалення методик пізнання, навчання, практики.

Вважаємо, що напрацьовані дослідження не в повній мірі у контексті проблем методології формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, оскільки встановлено, що є значна залежність від правового та технічного регулювання академічної сфери освіти, науки й інноватики в Україні, а також існує необхідність імплементації до міжнародних вимог соціального виміру правового захисту глобальної європеїзації освітньої аксіології Болонського процесу.

Встановлено, що на потенціал методології формування та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти впливає комплекс чинників, серед яких виокремлено:

- публічне управління та адміністрування практичним ресурсозабезпеченням модернізації систем професійної освіти й розвитку формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства в умовах реалізації освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм ЗВО для сталого розвитку України (удосконалення процесу організації формування методології досліджень і навчання засобами адміністративного, інформаційно-технологічного, науково-метричного, соціального, кадрового та фінансового забезпечення);

- стресовий стан та недостатня ефективність застосування академічного потенціалу міждисциплінарної та предметної методології в галузях науки і знань культури та мистецтва у сфері інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи;
- глобальні виклики геополітичних впливів на соціальну турбулентність академічного простору освіти, науки й інноватики (екологічні чинники, стихійні лиха, екологічні глобальні ризики – перенаселення, супер забруднення та супер споживання, чинники військової агресії рф, некерована міграція, маргіналізація, кібернебезпека, пандемії);
- переускладнення механізмів державного регулювання (правового, технічного) застосування надмірних процедур нагляду та контролю у сфері освіти і науки в умовах цифровізації , особливо процедур ліцензування, акредитації, сертифікації та стандартизації зі надання послуг і сервісів для здобувачів і споживачів (зачасту інформаційний самоаналіз має більшу привабливість, ніж практичні можливості втілення), що потребує розвитку й удосконалення методології кваліметрії та оцінної метрики;
- семантичного переобтяження функціоналу ЗВО щодо відповідності цільовому призначенню соціального замовлення на підготовку та розвиток фахівців сфери діловодства з професійними та соціальними компетентностями комунікативної культури для забезпечення пролонгованої зайнятості впродовж життя, що вимагає суттєвих академічних напрацювань у галузі методології спеціальних наукових досліджень та професійно-орієнтованих наукових знань;
- культурний рівень задіяних представників сфери діловодства, їх усвідомлення категорій якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм академічного простору освіти, науки й інноватики, а також спроможність сприймати, застосовувати та удосконалювати методологію формування й розвитку комунікативної культури з метою ефективного документовпорядження в інформаційній діяльності, бібліотечній і архівній справі у професійному та соціальному середовищах;

- цивілізаційні та національні цінності українського народу, територіальної цілісності державного суверенітету та незалежної України, цілісності цінностей академічної й природоохоронної спадщини, цінності методологічного потенціалу академічного простору глобальної європеїзації освітньої аксіології, якість їх застосування з метою задоволення національних потреб, що в свою чергу сприяє нарощенню потенціалу національної та міжнародної комунікативної культури для забезпечення ефективного документовпорядження інформаційної діяльності зі забезпечення стратегії національної безпеки України.

Конкретизовано у ході вивчення предметної області дослідження методологічні проблеми формування та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, а саме:

- неузгодженість категоріального апарату системної методології культури і мистецтва; методології наукових досліджень; галузевих –методології освітніх/педагогічних наук, методології соціальних поведінкових наук; часткових – методології інформатизації, цифровізації, квалітології, безпекології, наукознавства та соціометрії, публічного управління тощо, а також їх систематизації, таксономії та встановлення ролі у науковому пізнанні та практиці оцінювання їх ефективності для сфери інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи;
- системного аналізу наукоємкості та продуктивності наукових досліджень, науко-, соціо-, інфо-, кваліметрії оцінювання наукових, освітніх, соціальних результатів професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, їх експертного оцінювання та практичної перевірки на методологічних принципах системної методології управління якістю та безпекою соціокультурних форм академічного простору;
- нормативного і технічного регулювання інформаційної діяльності у галузі культури і мистецтва щодо встановлення норм навчально-науково-пізнавальної, оцінювальної практичної діяльності для сфери освіти, науки й інноватики та їх документовпорядження;

- наукового дослідження системоутворюючих цінностей їх цивілізаційних трансформацій і практичного значення для професійної підготовки й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти;
- системного аналізу й метрики оцінювання методологічного потенціалу інформаційної діяльності, бібліотечної й архівної справи у галузі культури та мистецтва, прогностика і моделювання тенденцій і закономірностей його перспективного розвитку з збільшення амплітуди функціонального застосування;
- формування методичного органайзеру на основі специфіки використання, обґрунтування методів для добору і систематизації у методиках досліджень, навчання, оцінювання, практичної ефективності спеціальної методології;
- забезпечення синергетичної єдності науково-пізнавальної, навчально-пізнавально-діяльнісної та практичної методології та методології педагогічної, цифрової та управлінської інноватики;
- формування методичного органайзеру на основі специфіки використання, обґрунтування методів для добору і систематизації у метриках досліджень, навчання, оцінювання, практичної ефективності спеціальної методології.

Розглянуто «складові архітектури ієрархії методології формування комунікативної культури» як інтрегровано-семантичної системи зі спеціальними компонентами системоутворючого функціонального призначення: принципів як векторів системних видів діяльності; категорій змістового наповнення тезаурусу понять, які відображають об’єкт і комунікації суб’єкт-суб’єктної діяльності настанови, нормативи та процедури технічного регулювання забезпечують раціональне застосування видів системної діяльності; цінності забезпечують персональну і соціальну роль комунікативної культури у професійному становленні та вдосконаленні розвитку фахівців сфери діловодства та суспільну роль інформаційної, бібліотечної та архівної

справи у нарощенні методологічного потенціалу культури і мистецтва академічного простору освіти, науки й інноватики як духовно інструментального механізму сталого розвитку; превалюючі парадигми для інтеграції функцій методології освітніх/педагогічних і соціально/поведінкових наук, методології наукового пізнання (фундаментальної, прикладної, предметної, системного управління) методології оцінно-метрії та практики досвіду ефективності підготовки й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства; теорії як усталені переконання обґрунтованості та доведеності ефективності системної діяльності та нарешті методи як механізми її раціональності, засоби й інструменти продуктивності методологічного потенціалу культури і мистецтва.

У ході педагогічних розвідок визначено ключові методологічні аспекти здійснення процесу формування й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти, а саме: раціональний вибір функцій методичного забезпечення; практична цілеспрямованість функціонального призначення підготовки і розвитку комунікативної культури у здобувачів освіти та задіяних фахівців галузі культури і мистецтва; обмежена формалізація правового та технічного регулювання сфери освіти, науки й інноватики, у цілому, інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи галузі культури і мистецтва, зокрема, поряд з необхідністю модернізації системи неперервної освіти в умовах глобальних викликів соціальної турбулентності.

Виокремлено системний комплекс чинників впливу на потенціал методології ступеневого формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, серед яких: публічне управління та адміністрування практики ресурсозбереження та ресурсозабезпечення для модернізації системи неперервної освіти; стан академічного потенціалу для удосконалення методології формування та нарощення спроможності у фахівців сфери діловодства комунікативної культури; глобальні геополітичні та екологічні чинники, терористичні та військові експансії, епідемії у

трансформаційних змінах академічного й соціального простору, надмірне перевантаження процедур держрегулювання при інформатизації системно-суспільної діяльності, зокрема освітньо-наукової; переобтяження функціональних платформ ЗВО додатковими застосунками цільової специфіки за соціальним замовленням інтенсивно змінних потреб професійних середовищ зайнятості на фахівців сучасної формації зі спроможністю до комунікативної культури; сформованість культурного рівня професійної та соціальної відповідності у фахівців сфери діловодства; цивілізаційні та національні цінності, освітня аксіологія європеїзації, синергія складових аксіологічного та методологічного потенціалу академічної сфери для удосконалення рівня національної та міжнародної комунікативної культури у фахівців для ефективної інформаційної діяльності.

Виявлено методологічні проблеми професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, серед яких неповноцінність: гармонізації тезаурусу системної методології галузі культури і мистецтва у загально-, конкретно-, і спеціально-наукових складових забезпечення інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи; аналізу і оцінної метрики наукознавства та освітології для діагностики релевантності формування та розвитку комунікативної культури, соціометрії та кваліметрії її спроможності у фахівців сфери діловодства; науково-дослідних пошуків у напрямі аксіології системної організації управління професійною підготовкою та розвитком комунікативної культури у фахівців для забезпечення ефективності інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи в галузі культури і мистецтва; методології оцінювання та експертно-аналітичної діяльності, методології прогнозування та моделювання моделей комунікативної культури у фахівців сфери діловодства, інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи; формування методичних рекомендацій як процедур наукових досліджень, навчання, практики та оцінювання ефективності методичних пропозицій удосконалення методології формування та розвитку комунікативної культури; деструктивного здійснення діловодства у інформаційній, бібліотечній

та архівній справі галузі культури і мистецтва без синергії системної методології педагогічної, цифрової та управлінської інноватики.

Встановлено, що зачасту лінгвістично ототожнюють поняття «фактора» і «чинника», проте нині для загальних абрисів – характеристик і особливостей предмета дослідження обумовлює явища і процеси як об'єкт пізнання. У тотожному перекладі (з англ. – factor) – явище або фактор системної/цільової дії – впливу на стан, ситуацію, рівень як наслідок рішення; також сила дії, причина, яка обумовлює характеристика чи певну властивість.

Кожній галузі науки і знань притаманні власні рушійні сили – чинники, так у: державній політиці О. Валевський у ході системного аналізу впливу соціокультурної діяльності виокремив потенціал і рівень політичної культури й моралі в суспільстві; С. Єрахін – розвиток сучасних технологій, міграційну активність, праце-розподіл ресурсів, глобальна інформатизація та цифровізація спонукають до трансформаційних перетворень у суспільстві; Г. Білявський – глобальні екологічні виклики (кліматичні, атмосферні, забруднення, перенаселення, зменшення біорізноманіття, питної води, якісного біоресурсного потенціалу, опустелювання, деградація надр тощо) у геосферних і біосферних проблемах планети; І. Крючкова схарактеризувала складові навколишнього середовища, які забезпечують і реагують на системні економічні впливи (за видами економічної діяльності).

Встановлено соціальні орієнтири інформатизації та адміністрування документовпорядження систем підготовки кадрів у ЗВО та їх професійного розвитку, які спрямовано на задоволення суспільних потреб у фахівцях сфери інформаційної, бібліотечної та архівної справи за цільовим та семантичним призначенням, виокремлення кваліфікаційних груп фахівців (рис. 2.1).

У якості чинників в академічній сфері виокремлюють також ключові ланки процесів, а саме освітнього, науково-дослідницького, виховного, інформаційного, документаційного, управлінського, які є системоутворюючими (організаційними, адміністративними), особливо у виробленні інституційно-політичних рішень (організаційними, адміністративними), особливо з освітньої

Рис. 2.1. Семантичне призначення кваліфікаційних груп фахівців сфери діловодства

політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм у ході забезпечення інформаційної, бібліотечної, архівної справи та публічного управління й адміністрування.

Конкретизовано, що до таких чинників відносять:

- комплекс цілей (стратегій реалізації політики та часткових у програмах і планах підготовки та розвитку майбутніх і задіяних фахівців сфери діловодства) для досягнення стратегічної мети – удосконалення (модернізації) систем професійної освіти та розвитку комунікаційної культури і задоволення соціального замовлення на фахівців сфери діловодства галузі культури і мистецтва, а також освітньої мети – досягнення релевантності якості й безпеки підготовки та професійного розвитку майбутніх і задіяних фахівців, у випадку педагогічних пошуків і дослідницької мети – нарощення культур-мистецького потенціалу методології комунікативної культури фахівців сфери діловодства для забезпечення їх професійного розвитку і пролонгованої зайнятості впродовж життя; сфера діловодства, документ-менеджмент, документаційні процеси, інформаційна, бібліотечна та архівна діяльність для визначення типу публічного управління та адміністрування з метою ефективної реалізації освітньої політики якості й безпеки соціокультурних форм;
- роль державних, адміністративних, структурно-організаційних органів і підрозділів академічної сфери освіти, науки й інноватики, громадянського самоврядування та роботодавців і підприємців у відповідних галузях публічного та державного управління;
- роль різночинних соціальних категорій зацікавлених у здобутті освіти та професійного розвитку, також користувачів і споживачів академічних сервісів надання освітніх, наукових, інформаційно-технічних і методологічних послуг фахівцям сфери діловодства, а також інформаційної, бібліотечної, архівної діяльності у галузі культури і мистецтва щодо забезпечення якості комунікативної культури;

- правовий захист соціальних гарантій в академічному просторі освіти, науки й інноватики – правові норми регулювання, правовзаємини у юридичних обов'язках, правові акти;
- організаційно-педагогічні компоненти та характеристики організаційно-управлінських, методико-організаційних, інформаційно-технологічних, адміністративних, фінансово-економічних, психолого-педагогічних підсистем публічного управління соціокультурними формами (координаційно-субординаційна взаємодія, процедури документовпорядження, працевлаштування, ресурсозабезпечення та ресурс-ощадності; безпеки цивільного захисту, організації освітнього, дослідницького, виховного процесів, режиму праці;
- соціально-педагогічні агенти внутрішнього і зовнішнього впливу на соціальні процеси та середовище в цілому;
- професійні психолого-педагогічні властивості адміністраторів, науково-педагогічного, педагогічного та допоміжного персоналу, стейкхолдерів, які проявляються у вияві педагогічної семантики;
- динамічність, оперативність, якість практичного втілення організаційно-педагогічного функціоналу управління та адміністрування;
- якісні властивості академічної спільноти, професійні якості та компетентності учасників освітнього процесу для розв'язання професійних завдань.

2.3. Програма досліджень професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти

Визначено пріоритети соціального замовлення на встановлення, усунення, прогнозування та ліквідацію проблем професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. Розкрито необхідність нарощення культур-мистецького потенціалу сфери інформаційної, бібліотечної та архівної справи для модернізації системи

неперервної освіти й забезпечення пропонованої зайнятості. Встановлено деструктивні невідповідності унормованих вимогам технічного регулювання; визначено мету теоретичного та проблемного аналізування продуктивності розроблення сучасних моделей програмування наукових пошуків у сфері професійного удосконалення комунікативної культури фахівців документ-адміністрування. Визначено об'єкт і предмет дослідження, відповідно розроблення програми та програмний аналіз оцінювання плану наукового дослідження професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. Розкрито та семантично схарактеризовано дефініції «проблема», «програма досліджень», «оцінювання програми». Схарактеризовано зміст архітектури, класифікаційні ознаки та методичні алгоритми процедур документовпорядження розроблення програми дослідження. Розроблено програму в п'яти етапах педагогічної розвідки: історична ретроспектива теоретичних і методичних засад неперервної освіти зі забезпечення інформаційної діяльності; компаративний аналіз практичного досвіду професійної підготовки та розвитку фахівців сфери діловодства комунікативної культури для професійної інформаційної діяльності); концепція професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; методи, форми та засоби організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; педагогічний експеримент апробації та встановлення ефективності моделі та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Актуальність проблеми дослідження полягає у необхідності розкриття можливостей методології формування та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства галузі науки і знань культури і мистецтва для модернізації системи неперервної освіти у стратегіях «освіти впродовж життя», «демократичної освіти», «освіти для сталого розвитку» і нарешті «освіти майбутнього». Необхідність розроблення програми досліджень

професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти обумовлено глобальними викликами соціальної турбулентності у геополітичних загрозах, екологічних кризах регіонального та локального рівнів, одночасних військових експансій у різних частинах Світу, у зв'язку зі закріпленням складних, кризових та катастрофічних станів і ситуацій політичного, соціального, природного, інформаційного характеру в цілому в Україні та академічному просторі освіти, науки й інноватики, зокрема.

Актуалізовано суспільні запити на усунення, передбачення та запобігання негативним тенденціям деструктивних невідповідностей діючим стандартам у професійній підготовці й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, а саме деструкцій, які полягають у загрозах:

– непередбачуваної руйнації синергії інформаційно-комунікативного середовища освіти, науки й інноватики (соціальних комунікативних зв'язків між педагогічними і науковими категоріями надавачів послуг, коли їх надання носить вимушений характер примітивного виживання, технологій педагогічної та наукової інноватики, мережевої організації в умовах гібридної війни і кібер-небезпеки, сприятливого навчально-науково-пізнавального середовища партнерства та інституційного комфорту між учасниками освітнього процесу), в цілому, професійної підготовки та розвитку фахівців сфери діловодства, зокрема;

– надмірне навантаження на кадровий потенціал (його зменшення за рахунок втрати вимушеної міграції усіх учасників освітнього процесу та членів їх родин, мобілізації до лав ЗСУ, перепрофілювання професійної діяльності на більш фінансово забезпечені види зайнятості, фізичні втрати та інвалідизація населення) формування освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм ЗВО;

– дисбаланс науково-дослідних і науково-технічних робіт у напрямах освітньої політики якості й освітньої політики безпеки життєдіяльності соціокультурних форм ЗВО, у зв'язку зі зменшенням активів першого і

посиленням другого (суттєві втрати мотивації до наукових досліджень усіх вікових категорій);

– несвоєчасні відомчі зміни у переліку галузей наук і знань, інституційні контрольно-наглядові директиви відповідних агентств у експертно-аналітичних процедурах забезпечення «фасадної відповідності» організації освітнього процесу згідно вимог технічного регулювання, цифровізації та транспарентності.

Інтенсивність небезпечної трансформації академічного простору не зменшує соціальної відповідальності перед академічною спільнотою у термінових науково-дослідних роботах у напрямі нарощення культур-мистецького потенціалу підготовки й розвитку комунікативної культури фахівців нової формації для сфери діловодства. У зв’язку зі зазначеним постає необхідність у розробленні програм наукових досліджень та конкретизації програмних оцінок продуктивності наукознавства, матетики та наукометрії.

Мета – методологічне обґрунтування ефективності розроблення уніфікованих моделей програм/програмування наукового дослідження професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. Завдання – здійснити теоретичний аналіз методичних аспектів програмування наукового дослідження, та сучасного бачення на програмне оцінювання. Об’єкт – програмування наукових досліджень педагогічної розвідки. Предмет – програмний аналіз та оцінювання плану науково-дослідних робіт, а саме розроблення програми досліджень професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства.

Програми досліджень професійного розвитку представлено у монографіях [33; 26; 17], які розкривають теоретичні і методологічні аспекти формування системи неперервної та післядипломної освіти для сталого розвитку України, що стало підґрунтям для даного педагогічного дослідження. Об’єктом дослідження процесу формування комунікативної культури фахівців: у розрізі цифрового ділового спілкування визначено цифровий етикет [12]; у підготовці держслужбовців визначено як соціокультурний

феномен [4], проте проблематика професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства є недостатньо розкритою у сучасних наукових дослідженнях.

У ході наукового дослідження розкрито тлумачення «програма досліджень» у розумінні уніфікованого моделювання системи реалізації наукового дослідження, розроблення імітаційного проєкту у календарно-тематичних етапах організаційно-управлінських і адміністративних процедурах виконання технічного завдання, обґрунтуванням переваг педагогічних пошуків у порівнянні з аналогами щодо вивчення проблеми пізнання, досягнення релевантності очікуваних результатів у заданих умовах інформаційно-технологічного базису, функціонально-організаційних платформ мереж комунікації, психолого-педагогічного середовища, навчально-науково-пізнавальної діяльності формування й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства для удосконалення культуро-мистецького потенціалу методології комунікативної культури з метою забезпечення й удосконалення професійної відповідності кадрів у інформаційній, бібліотечній та архівній справі галузі культури і мистецтва.

Розроблення програми наукових досліджень, іноді називають програмним проєктуванням моделі у абрисах теоретичного та методологічного, організаційно-управлінського, інформаційно-технологічного забезпечення методики організації наукових пошуків у документальному виразі – програми наукових досліджень. У академічному просторі освіти, науки й інноватики організацію управління пріоритетними напрямами наукових досліджень реалізують в державних програмах. Документально державні програми встановлюють стратегію, цілі та актуальні напрями соціально-економічного розвитку, механізми й інструменти ефективного провадження, розробляється та впроваджується система заходів для законодавчих і виконавчих органів, також місцевого самоврядування орієнтованих на раціональне вирішення проблем сталого розвитку та ефективного забезпечення соціально-економічної сталості й екологічної

безпеки перспектив розбудови держави. За тривалістю впровадження: довго-термінова – 5-10, середньо-термінова – 1-5 та коротко-термінова.

За семантикою проблем сталого розвитку виокремлюють програми, які спрямовано на:

1. економічне зростання й гармонізацію соціальної сфери у питаннях якості життя, матеріального добробуту, нарощення рівня культури, покращення умов праці, відновлення рекреаційних ресурсів, забезпечення зростання ефективності економічних видів діяльності та функціональної розбудови суспільної організації – соціально-економічні;

2. галузеве і виробниче ресурсозабезпечення й ресурсоздатність для збільшення обсягів якості господарювання та виробництва стратегічних продуктів, продукції, послуг і видів робіт, що забезпечують спроможність розвитку підприємств і виробництва – галузеві;

3. інформаційно-технологічне забезпечення продуктивності наукових досліджень, вирішення проблем розроблення і практичного впровадження інноваційних технологій, новітнього обладнання та техніки – науково-дослідницькі та науково-технічні;

4. природоохоронне й природоощадне ресурсозбереження економічних видів діяльності за типами природокористування (земле-, водо-, надро-, лісо-) і застосування доцільно природоохоронних проєктів – екологічні;

5. виробничо-господарське освоєння регіонів, районів, територій громад, модернізація соціально-економічних комплексів – регіональні;

6. організаційно-господарське удосконалення організаційно-управлінської структури інституційної системи – інституційні.

За видами семантики довгострокові програми реалізують стратегічні цілі, середньо-термінові – тактичні завдання, короткострокові – вирішення оперативних проблем. Кожна програма структурована і включає:

1) техніко-економічне і соціально-екологічне оцінювання розвитку об’єкту аналізу за попередні й поточні етапи з обґрунтуванням функціональної специфіки проблемних ситуацій;

2) встановлення масштабів трансформаційних впливів – чинників змін реформування економічної сфери на суспільні сектори;

3) цілепокладання функціонального призначення у пріоритетах соціально-економічного, екологобезпечного суспільного розвитку у перспективах наступного періоду, в тому числі інституційної модернізації установ і організацій академічного простору освіти, науки й інноватики;

4) методично-обґрунтований системний комплекс заходів, механізмів і інструментів забезпечення ефективного провадження державної політики у стратегіях розвитку цільового призначення зі передбаченими уповноваженими відповідальними та термінами виконання;

5) категоріальний та методичний апарат у інструктивних положеннях і рекомендаціях визначеннях основних показників, обсягах ресурсозабезпечення і фінансових вкладень, даних державного замовлення та параметрів балансу соціально-економічного розвитку;

6) система державних бюджетних цільових програм на наступний період;

7) параметральна метрика показників розвитку у секторах держави.

У закладах вищої освіти та наукових установах впроваджують зачасту плани досліджень з конкретними технічними завданнями для наукової групи чи науковця у формі окремого документу – програми пошуку (також експериментальної).

Функціонал програми пошуку об’єднує складові компоненти забезпечення:

– методологічні підходи, принципи, концепції досліджень особливостей стану та розвитку об’єкта у методологічній функції;

– методики й методи розроблення й обґрунтування;

– методичного та критеріального апарату пізнання, збору й системного аналізу інформаційних даних у методичній функції вирішення поставлених завдань;

– обґрунтування об’єкту досліджень під час розроблення програми, мінімізація невизначеності його/їх характеристик (стану, ситуації, шляхів і тенденцій розвитку) у гносеологічній функції планування процесу досліджень;

– моделювання алгоритму програми як моделі досліджень у етапах і програмних результатах у моделюючій та програмуючій функціях процесу вивчення об’єкта і предмета дослідження;

– технічного регулювання засобами унормування відповідності програми діючим вимогам (процедури побудови й ознак науковості) процесу конкретно-наукового дослідження у нормативній функції;

– планування розподілу повноважень і функціональних обов’язків у дослідницькій групі між дослідниками, нагляд за відповідальними та дотримання методик дослідження в організаційній функції управління процесом дослідження;

– сучасні наукові знання отримані у процесі пізнання об’єкта у евристичній функції уникнення невідповідностей і помилок дослідження.

Узагальнено схему покрокової побудови програми наукових досліджень (як програмного обґрунтування раціональної моделі наукових пошуків) відображено у процедурі їх реалізації: пропедевтична → розроблення програми → камеральна діагностика об’єкта → актуалізація та постановка проблеми → цілевстановлення та завдання досягнення мети → гіпотетичні формулювання → обґрунтування методичного та категоріального апаратів дослідження параметрів → планування наукових розвідок → нарощення фактичного базису → верифікація гіпотез → розроблення концепції → узагальнення, систематизація та аргументація релевантності → інтерпретація та методичні рекомендації практичної доцільності використання .

Конкретизовано етапи процесу наукового дослідження: підготовка, реалізація, аналізування, оцінювання, експертне заключення, функціональне впровадження результатів.

Концентрований абрис програми наукового дослідження складається зі компонентів (результатів):

1. теоретико-методологічного обґрунтування пошуку (актуальність, визначення проблемного кола дослідження, виокремлення мети і основних завдань, встановлення «дерева цілей», конкретизація об’єкта та предмета, удосконалення тезаурусу, формулювання гіпотез);

2. організаційно-методичне забезпечення (добір і розроблення методик, методів, механізмів і способів раціонального аналізу даних, методики, технології дослідження об’єктно-предметної взаємодії для вирішення завдань проблемних ситуацій, метрики вимірювання показників і параметрів, процедури порядку здійснення наукових розвідок);

3. організаційно-управлінські стратегії розгортання досліджень, програмне оцінювання і прогнозування розвитку напрямів наукового пізнання;

4. моделювання, верифікація й експертне оцінювання ефективності розроблених систем моделей, методик, планів і програм наукових досліджень.

Важливим аспектом доцільності варіантів розроблення програм наукових досліджень є їх оцінювання. Уточнено, що оцінювання програм – процедура, яка діагностує та забезпечує застосування метрики релевантності завершених і впроваджених програм.

Програмне оцінювання поділяють на оцінювання реалізації (оцінка виконання в абрисах програми – вихідні дані резурсозабезпечення, дані процесу, дані завершального стану та початкові програмні результати) та оцінювання впливів/наслідків моніторингу (оцінка кінцевої релевантності програми, в тому числі непередбачених наслідків). Реальну дієвість програми, її ефективність встановлюють в ході системного оцінювання при врахуванні результатів обох оцінок. Зауважимо, що ключові характеристики та

результати оцінювання заповнюють у спеціальний формуляр з набором програм, включає вхідні та розрахункові (вихідні) параметри програми.

Здійснено формулювання та постановку проблеми щодо необхідності обґрунтування зі розроблення програми педагогічного дослідження професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. Актуалізовано суспільне замовлення на підготовку і розвиток комунікативної культури майбутніх і задіяних фахівців сфери діловодства галузі культури і мистецтва для забезпечення якості документовпорядження (документ-адміністрування) в інформаційній, бібліотечній і архівній справі. Розглянуто зміст поняття «проблема», презентовано процедуру проблемного аналізування як методу наукового пізнання, уточнено класифікаційні ознаки проблем. Визначено та реалізовано теоретичне аналізування методологічних засад розроблення програм наукового дослідження професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. Визначено цільовий компонент (мету, завдання, предмет і об’єкт дослідження), програму розроблено в 5-ти етапах педагогічної розвідки:

1. культурологічний аналіз педагогічної проблеми дослідження історії тезаурусу комунікативної культури в сфері освіти, науки й інноватики; контент-аналіз понятійно-категоріального апарату професійного розвитку комунікативної культури у системі неперервної освіти; правове та технічне регулювання професійного розвитку фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти;

2. вітчизняний досвід формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; прогресивний досвід практики забезпечення комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти США; європейський досвід набуття фахівцями сфери діловодства комунікативної культури для професійної інформаційної діяльності;

3. системний аналіз перспектив розвитку інформаційної діяльності у системі неперервної освіти; підходи та принципи у концепції професійного

розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; концептуально-стратегічні вектори професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти;

4. зміст освітніх та освітньо-наукових програм професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; інформаційно-технологічне забезпечення організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; проектування моделі організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти;

5. планування педагогічного експерименту; встановлення активності мотивації у фахівців сфери діловодства до професійного розвитку їх комунікативної культури у середовищах професійної зайнятості; встановлення ефективності моделі та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти з експертним заключенням.

Розкрито й уточнено трактування поняття «програма досліджень», ранжовано за семантикою проблем сталого розвитку цільове призначення програм наукового дослідження – соціально-економічного, галузевого, науково-дослідницького та науково-технічного, екологічного, регіонального, інституційного. Схарактеризовано зміст і функціональну будову програм. Уніфіковано алгоритм їх розроблення та конкретизовано рамки програмування наукового дослідження. Представлено тлумачення визначення та процедури «оцінювання програми».

Висновки до другого розділу

Здійснено методологічний, факторний, компаративний та системний аналіз проблем і перспектив професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Завдяки методологічному аналізу визначено мультимодуси справочинства/документовпорядження/діловодства системи неперервної освіти (освітньо-наукових систем ЗВО) у багатоаспектному феномені – організації публічного управління та адміністрування на принципах транспарентності, партисипатії та сталого розвитку (інституційного та соціальних систем); раціональності ресурсного забезпечення освітнього процесу (кадрової, матеріально-технічної, фінансової, методологічної, психолого-педагогічної та організаційно-управлінської складових інституційної та міжнародної співпраці); соціальної та академічної мобільності у процесі здобуття освіти, профорієнтації, перекваліфікації, підвищення кваліфікації та стажування; імплементації правових і соціальних гарантій у інтеграції освітнього та наукового простору; безпековості соціокультурних форм організації ЗВО – інформаційної та кібер-безпеки, якості й безпеки життєдіяльності, екологічної, соціальної, політичної, економічної та інституційної академічної безпеки, персональної та психологічної безпеки усіх учасників освітнього процесу та зацікавлених сторін, національної безпеки України; безбар'єрності – доступності до освіти та професійного розвитку, освітніх, наукових програм, соціальних, дорадчих, консалтингових та інформаційно-аналітичних сервісів усіх різночинних категорій здобувачів послуг сфери освіти, науки й інноватики, зацікавлених і достойних у набутті сучасних компетентностей і спроможностей інформаційної діяльності, менеджменту (самоменеджменту та корпоративного менеджменту) для неперервності освіти впродовж життя, пролонгованої професійної зайнятості та самозайнятості; здоров'язбереження і психосоціальної підтримки усіх представників академічної та соціальної спільноти взаємодії ЗВО з партнерами, провладними органами, представників громадського та самоврядування, в тому числі територіальних громад.

Встановлено, що компаративістика предметно-об'єктного поля наукового дослідження полягає у вивченні практично-корисних практик

професійної підготовки й розвитку фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи у аспектах:

- встановленні співвідношення соціального замовлення в ідеальних умовах (забезпечення відповідності/узгодженості – цілям/візіям/стратегіям ЗВО та тенденціям перспективного розвитку спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», галузі знань 02 «Культура та мистецтво», кон'юнктурі ринку праці, специфіці галузевих та регіональних контекстів запитів на підготовку та розвиток фахівців, інтеграцію до міжнародного практично-корисного вітчизняного досвіду; сприяння кадрової відповідності (академічній та/або професійній кваліфікації науково-педагогічних працівників, поступу їх професійного розвитку та педагогічної майстерності); задоволеність забезпечення, раціональність розподілу належних фінансових, матеріально-технічних, навчально-методичних та інформаційно-технологічних ресурсів; сприяння ресурсозабезпеченню освітньої, організаційно-методичної, інформаційно-технічної, безпекової, консалтингово-дорадчої та соціальної підтримки здобувачів вищої освіти; гарантування рівноправного доступу до освіти та професійного розвитку при реалізації інклюзії для осіб з особливими освітніми потребами; упровадження та підтримка систем моніторингу якості вищої освіти; дотримання принципів – транспарентності, академічної етики та доброчесності;

-налагодження інтернаціоналізації та міждисциплінарності) та цільового призначення зайнятості (забезпечення організаційно-публічного управління та адміністративного справочинства; е-документовпорядження забезпечення ефективності функціоналу академічного простору; цифровізація підтримки інфокомунікацій та інформаційно-технологічних платформ організації освітнього процесу в соціокультурних формах ЗВО; інформаційна політика, менеджмент, комунікативна культура та комунікаційний менеджмент як структурні компоненти освітньої політики якості й безпеки життя; кібер-безпека в соціально-турбулентних умовах глобалізації (воєнний стан, кібер-небезпеки, персональна незахищеність інформації та інтелектуальних

надбань); охорона академічного, національного та природоохоронного спадку; справочинства правничих і технічних регламентів захисту прав споживачів, професійного працевлаштування та самозайнятості також категорій соціального захисту); справочинства та влагодження питань цивільного права – сімейно-родових, успадкування та стягнень; справочинства задоволення запитів громадськості, установ і організацій громадського та місцевого самоврядування, кадрового управління, ротації й резерву кадрів; стандартизації екологічного керування, охорони на ресурсозабезпечення та ресурсоощадності, енергоменеджменту, прецеохорони, метрології, освітньої, науково-дослідницької сертифікації, випробувальної, проектно-конструкторської діяльності, ліцензування та акредитації; справочинства консалтингово-дорадчих сервісів підтримки за видами господарської діяльності, освітніх, наукових послуг, інформаційно-аналітичних сервісів; врядування держуправління та держрегулювання, розпорядчих щодо сервісів адміністративних послуг для громадян; адміністративні процедури місцевого самоврядування та управління згуртованістю територіальних громад; функціональна профілізація інформаційних сховищ, також даних спеціальної звітності, нагляду та спеціального захисту систем геоінформаційного та геополітичного моніторингу безпеки обмеження в умовах соціальної турбулентності (пандемії, воєнного стану, повітряних тривог, воєнної агресії, руйнації критичної інфраструктури, мобілізації та порушення гендерної структури суспільства, масштабності міграції, маргіналізації суспільства, гендерної нерівності, насильства, дискримінації, інклюзії);

- визначенні необхідності та дольової участі аргументованої доведеної доцільності відповідності змісту, структури та організації фахівців сфери діловодства та функціональної оперативності її портативних програм;

– обґрунтуванні виправдано актуальних затрат на бажану якість професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти та необхідний мінімум безпеки реалізації комунікативних технологій документовпорядження;

– порівняння змісту структури та семантики систем формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти (процедур публічного управління та адміністрування, освітніх, наукових, соціальних програм, проєктів і сервісів);

– виокремлення сегментів невідповідності у традиційних превалюючих системах в умовах соціальної турбулентності; виокремлення прогресивних аналогів адаптаційної валентності за зразками систем ЗВО країн і регіонів геополітичних конфліктів; ідентифікація, апробація систем і процедур забезпечення якості та безпеки життєдіяльності соціокультурних форм ЗВО на платформах інформаційно-технологічного сервісу надбань академічної спадщини освітніх, наукових і соціальних інституцій; порівняння кваліфікаційних рамок та посадових інструкцій фахівців сфери діловодства; структурно-організаційної та структурно-функціональної семантики професійних середовищ зайнятості для встановлення її пролонгованості на основі аналізу аксіологічного футуризму.

Установлено соціальні орієнтири інформатизації та адміністрування документовпорядження систем підготовки кадрів у ЗВО та їх професійного розвитку, які спрямовано на задоволення суспільних потреб у фахівцях сфери інформаційної, бібліотечної та архівної справи за цільовим та семантичним призначенням, виокремлення кваліфікаційних груп фахівців.

Виокремлено та представлено «складові архітектури ієрархії методології формування та професійного розвитку комунікативної культури» як інтегрований конгломерат семантично-орієнтованої складової системи зі спеціальними комплектуючими системоутворючої емерджентності за функціональним призначенням: принципів як векторів спрямування семантики видів діяльності системи; змісту понятійно-категоріального апарату у тезаурусі дефініцій, які презентують об’єкт і комунікативну та комунікаційну суб’єкт-суб’єктну діяльність установи, нормотворення та процедурні положення застосування технічних регламентів забезпечення раціональності у видах організації діяльності системи та потенціалу її

модернізації; аксіологічної системи персональної і суспільної ролі виразу комунікативної культури у професійному становленні зі самовдосконаленням професійного розвитку фахівців сфери діловодства та соціальне замовлення інформаційної, бібліотечної та архівної справи у розбудові методологічного потенціалу культури і мистецтва академічної сфери освіти, науки й інноватики як духовного та інструментального забезпечення реалізації механізмів сфери сталого розвитку; превалювання парадигм у функціональній та інтеграції галузевих методологій освітніх/педагогічних і соціально/поведінкових наук, методології матетики (фундаментально-філософської, галузевої, спеціальної, конкретно-наукової та системного управління) методології оцінної метрики та практики корисного досвіду забезпечення якості професійної підготовки й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства; теорій як усталених переконань обґрунтованої праксеологічної доведеності релевантності системної діяльності, а також методів як способів реалізації її раціональності, засобів й інструментів ефективності методологічного потенціалу культури і мистецтва.

Список використаної літератури в другому розділі

1. Берестенко О. Г. Культура професійного спілкування. Луганськ: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2013. 299 с.

2. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація. Київ: Академія, 2006. 256 с.

3. Годярик Н., Діденко О., Макогончук Н., Шумовецька С. Професійна комунікація офіцера-прикордонника: культура усного мовлення. Київ: ТОВ Юрка Любченка, 2024. 320 с.

До 2.3.

4. Дрешпак В. М., Бондаренко Є. М. Комунікативна культура державного службовця у світлі циклічної парадигми. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління.* Том 30 (69) № 6 2019. С.1-6.

5. Дробот О. В. Наукові підходи до дослідження психологічної структури професійного спілкування. Наукові перспективи. 2024. №2(44). С. 1297–1306.

6. Дубасенюк О. А. Методологія та методи науково-педагогічного дослідження: навчально-методичний посібник. Житомир: Полісся, 2016. 256 с.

7. Жумбей М., Копчак Л. Іншомовна професійна комунікація як невід'ємна складова підготовки фахівців сфери обслуговування. Актуальні питання гуманітарних наук. 2024. Вип. 71. Т. 1. С. 354–360.

8. Кашина Г. Розширення цифрових навичок науково-педагогічних працівників ЗВО у системі післядипломної освіти. *Вища освіта України*. 2022. № 1-2. С. 44-50.

9. Кашина Г. С. Трансформація моделі педагогічного дизайну в e-learning у системі неперервної педагогічної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал* / голов. ред. А. А. Сбруюва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. № 10 (114). С.29-37.

10. Кашина Г. С. Глобальні інформаційні мережі та науково-метричні бази даних як інформаційний базис забезпечення освіти впродовж життя.

Мультимодусні засади післядипломної освіти для сталого розвитку : колективна монографія / за заг. редакцією Рідей Н. М., Сергієнко В. П.. Київ : Вид-во НПУ імені Драгоманова, 2018. С. 440-454.

11. Кашина Г. С. Науково-природнича підготовка педагогів у системі післядипломної освіти засобами інформаційно-технологічного забезпечення : монографія. Херсон : Вид-во «ОЛДІ–ПЛЮС», 2018. 315 с.

12. Конюкова І.Я., Сидоровська Є.А. Цифровий етикет комунікативної культури XXI століття. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : науковий журнал*. 2021. № 1. С. 26-30.

13. Корець М., Титова Н. Організація інтегрованої освітньо-науково-виробничої системи цільової підготовки педагогів професійного навчання. *Міждисциплінарні дослідження складних систем.* 2021. № 19. С. 80-93.

14. Любарець В.В. Особливості професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності для індустрії гостинності. *Вища освіта України: теоретичний та наук.-метод. часопис*. 2018. № 4. С. 56– 61.

15. Любарець В. В. Професійна підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності для індустрії гостинності: теоретичні обґрунтування: монографія. Суми: П.Ф «Видавництво «Університетська книга», 2018. 382 с.

16. Манюк Л., Кучумова Н. Підготовка майбутніх лікарів до фахової комунікації: базові поняття. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Серія: Педагогічні науки. 2018. Вип. 1-2(54-55). С. 52–59.

17. Методологія неперервної освіти та наукового дослідження: монографія/ за ред. Н.М. Рідей, Е.В. Лузік. Київ: ТОВ ЦП «Компринт», 2020. 463 с.

18. Писаревський І. М., Александрова С. А. Професійно-комунікативна компетентність (в туризмі). Харків: ХНАМН, 2010. 230 с.

19. Прокопович Л., Веремчук О. Соціальні медіа як ефективний канал професійної комунікації фахівців публічних бібліотек. Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері. 2024. № 1. Т. 7. С. 159–170.

20. Раєвська Я.М. Технології організації професійної комунікації в соціальній роботі. Актуальні проблеми психології. ТомXI: Психологія особистості. Психологічна допомога особистості. 2018. Вип. 18. С. 274–287.

21. Рідей Н., Титова Н., Вікторова Л., Цимбал С. Проблема державного управління соціокультурними формами організації у сфері освіти, науки, інновацій: актуальні проблеми і вектори розвитку. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики.* 2022, *6* (41), С. 418–426.

22. Рідей Н., Цимбал С., Снегірьов І., Фендьо О., Ходунова В. Актуальні проблеми у сфері цивільного захисту: дотримання стратегій інноваційного розвитку економіки України. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. Т.4 № 45 С. 416–424.

23. Сидоренко Т. М. Методологічний аналіз практики професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Педагогічні науки.* 2023. Випуск 17. С.177-185.

24. Силадій І. М. Глобалізація системи освіти: механізми демократичної модернізації: монографія. Ужгород : РІК -У, 2020. 376 с.

25. Силадій І. М. Демократизація як відповідь освіти на виклики глобалізованого світу. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2021. Вип. 14 (Ч. 2). С. 35–44.

26. Стратегія післядипломної освіти для сталого розвитку: монографія. 2-е видання, доповнене, перероблене/ за ред. Н.М. Рідей, Л.М. Панченко Київ: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2020. 416 с.

27. Сурмін Ю. П. Майстерня вченого: підручник для науковця. Київ: Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні, 2006. 302 с.

28. Тверезовська Н.Т., Сидоренко В.К. Методологія педагогічного дослідження: навчально-методичний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 440 с.

29. Титова Н.М. Теоретико-методичні основи психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання: монографія. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. 351 с.

30. Толочко С. В. Концепція та методика формування науково-методичної компетентності викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. 376 с.

31. Толочко С. В. Науково-методична компетентність викладача-наставника як провідний інструмент взаємодії, ефективності і спадкоємності педагогічних традицій. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2021. Вип. 36. С. 222–228.

32. Тур О. М. Професійна комунікація фахівців із документознавства та інформаційної діяльності: сутність і структура. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2015. №43. С. 487–491.

33. Управління системами післядипломної освіти для сталого розвитку: колективна монографія / за заг. редакцією Рідей Н.М. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. 691 с.

34. Baumgartner M., Thiem A. Often trusted but never (properly) tested: evaluating qualitative comparative analysis. *Sociological Methods & Research.* 2020. № 49(2). pp. 279–311.

35. Gorsuch R. L. Factor Analysis. Classic Edition. 2nd Edition. New York. 2014. 464 p. URL: DOIhttps://doi.org/10.4324/9781315735740 (дата звернення 23.10.2023).

36. Ridei N. M., Tytova N.M., Diegtiar O. A., Pavlenko D. H., Slabetskyi O. M. Administrative Management of Improvement Processes of Socio-Cultural Forms Based on Principles of Sustainable Development of Education. *Journal of Higher Education Theory and Practice.* 2021. № 21(14). pp. 102-111.

37. Ridei N., Bakhmat O., Plahtiy D., Polova O., Holovnia Yu. The activities of amalgamated territorial communities in the context of sustainable development of the environment: the experience of Ukraine and the EU states.

International Journal of Computer Science and Network Security, 2021. Vol. 21 No. 9 pp. 323-331

38. Ridei N., Hohol T., Liubarets V., Zemlina Y., Rodinova N. Territorial innovation clusters: world landmarks / Ukrainian realities. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 2021. *5*(40), 418–428.

39. Ridei N., Khodunova V., Voronova G., Tsymbal S., Bondar N. A social and philosophical analysis of the values of European education. *Amazonia Investiga*, 2022. T. 11. № 58, pp.194-201.

40. Ridei N., Tytova N., Humeniuk T., Ishchenko S., Sheremetieva S. The main ways to solve the problems of document management in higher education (the Ukrainian case). *Amazonia Investiga*. 2023 №12(61), pp.212-223.

41. Ridei N., Tytova N., Kanova L., Slonovska O., Panchenko L. Educational policy of life quality of social and cultural forms of the educational organization throughout life. *Amazonia Investiga*. 2022. №11(56), pp.73-81.

42. Ridei N., Tytova N., Snegirew I., Tsymbal S. Khodunova V. Socio-cultural forms of sustainable harmonization of civilizational perspectives in political discourse: implementation in public administration and management in Ukraine. *Synesis*. 2023. V. 15, № 4. pp. 360-373.

43. Ridei N., Wojciech W., Tytova N., Stepanenko L., Aleksanian A. Digital Transformation of Public Administration: Sociocultural forms of organization in education, science and innovation. *Political Issues*. 2022. Vol.40. №73. pp.868-882.

44. Ridei N.M., Tytova N.M., Tymoshenko V.I., Moroz V.V., Bibik N.V. Improvement of Methodological Approaches to Determining Directions of Financial Security of Ukraine. *Universal Journal of Accounting and Finance*, 2021. Vol. 9, № 4, pp. 613 - 622.

45. Schneider C., Wagemann C. Set-theoretic methods for the social sciences: a guide to qualitative comparative analysis: Cambridge University Press. 2012. URL: https://doi.org/10.1017/CBO9781139004244 (дата звернення 23.10.2023).

РОЗДІЛ 3.
КОНЦЕПЦІЯ ТА СКЛАДНА СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ДІЛОВОДСТВА У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

3.1. Системний аналіз перспектив розвитку інформаційної діяльності у системі неперервної освіти

Актуалізовано застосування методу системного аналізу перспектив розвитку сфери інформатизації неперервної підготовки; виокремлено мету (визначення перспектив інформатизації системи неперервної освіти для уможливлення розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у ході теоретичного обґрунтування й системного аналізування тезаурусу системної методології), предмет (актуальність системного аналізу перспектив інформаційної діяльності; соціокультурні форми системи неперервної освіти, тезаурусу системної методології, результати та характеристика системного аналізу) і об’єкт (системний аналіз перспектив розвитку інформатизації неперервної підготовки фахівців сфери діловодства) дослідження перспектив інформаційної діяльності у системі неперервної освіти для професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства галузі культури і мистецтва; потлумачено і уточнено поняття «система», виокремлено її ключові особливості за характерними рисами. Виокремлено класифікаційні ознаки системи, розглянуто архітектуру тлумачення ключових особливостей системи в циклі системної семантики. Запропоновано можливості класифікації систем на основі системоутворюючих базисів (за субстанцією систем, рівнем архітектури, семантичним рівнем системи, рівнем перспективного розвитку). Сформульовано характерні особливості системного аналізу та актуалізовано його роль у перспективах розвитку видів суспільної діяльності та розкрито сучасне бачення загально-наукової міждисциплінарної методології «системного аналізу». Обґрунтовано прикладні аспекти системного аналізу в залежності від вихідного інформаційного базису проблем дослідження.

Визначено поняття «системний аналіз» як прикладну наукову методологію з інформаційним базисом багатоманіття структурно-організованого і структурно-функціонального методичного комплексу евристичних процедур, методів, способів і прийомів, організаційно-методичних, інформаційно-технологічних, програмних і математичних засобів для нарощення методологічного потенціалу сучасних мультидисциплінарних наукових знань про об'єкт дослідження як цілісну єдність взаємопов'язаних процесів і явищ різнорідної природи.

Актуальність застосування системного аналізу перспектив розвитку інформаційної діяльності полягає у необхідності дослідження соціокультурних форм організації неперервної освіти при реалізації стратегій освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності для сталого розвитку України у невизначених умовах соціальної турбулентності глобального виміру. Соціальні запити орієнтовано на нарощення потенціалу методології формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства для модернізації системи неперервної освіти засобами інформаційно-технологічного забезпечення якості й безпеки організації соціокультурних форм академічного простору освіти, науки й інноватики.

Соціокультурні системи є таксономічною компонентою архітектори соціальної системи як цілісно упорядковані складно-організовані соціальні і в якості структур соціокультурні міжособисті взаємини людей, їх різночинними категоріями спільноті інституцій, які індивідуалізуються, ідентифікуються за формами у ході системоутворення в процесах і явищах спільної взаємодії й системної діяльності, особливо у виразі культур-мистецького потенціалу у випадку соціокультурних форм організації в академічному просторі освіти, науки й інноватики. Соціальні системи об'єднують взаємопов'язані структури – підсистеми, а саме соціокультурні, родинно-побутові, суспільно-політичні, соціально-економічні, безпекові, виробничі, індустріальні, академічні, рекреаційні, інформаційно-технологічні, і зокрема, комунікаційно-культурологічні.

Тому постає необхідність: теоретичного обґрунтування питань актуальності системного аналізування поняття «система», «класифікації системоутворюючих чинників», «архітектури тлумачення ключових особливостей системи», «класифікаційних ознак системи», «системності» її архітектори та функцій; встановлення змісту (предмету), результатів і характеристик системного аналізу та аналізу системи забезпечення інформаційної діяльності у системі неперервної освіти.

Упровадження системного аналізу актуалізовано в дослідженнях галузей освіти і науки, зокрема: у сфері державного управління з метою систематизації наукового пізнання про феномен державного управління [7]; в екології та інвайронметології з метою подання основ системології, її тезаурусу, семантики та класифікації [3]; у сфері інформатизації суспільної діяльності з метою вирішення складних міждисциплінарних завдань у науково-технічній та соціально-економічній сфері розвитку суспільства [8]; при дослідженні теорії природних територіальних систем з метою пізнання їх генезису та перспективного розвитку [12].

Локальна мета дослідження – окреслити перспективи інформатизації системи неперервної освіти для уможливлення розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у ході теоретичного обґрунтування й системного аналізування тезаурусу системної методології.

Локальним об’єктом дослідження є системний аналіз перспектив розвитку інформатизації неперервної підготовки фахівців сфери діловодства; предмет дослідження – актуальність системного аналізу перспектив інформаційної діяльності; соціокультурні форми системи неперервної освіти, тезаурусу системної методології (класифікаційні ознаки, системоутворюючі чинники, структура особливостей системи, системність і її функції), результати та характеристика системного аналізу.

Сучасні підходи до трактування поняття «соціокультурних форм» полягають у визначенні їх як системи соціокультурної організації, а саме цілісної єдності структури, яка інтенсивно розвивається як суспільне

утворення, включає види системної діяльності з наслідування та формування цінностей, усталених нормативів, ідеалів, взірців культури і мистецтва, сукупність стандартів моралі, наук, релігії, також інституцій та установ культури – театральної, концертної, кінематографічної; засобів масового інформування телерадіо- та видавничої індустрії. Проте недостатньо проаналізовано класифікаційні ознаки соціокультурних форм: цільового соціального призначення (середовищ професійної зайнятості фахівців сфери діловодства галузі культури і мистецтва зі спеціальності інформаційна, бібліотечна та архівна справа) – тип системи; семантики (функціональних особливостей організації інформатизації в академічному просторі освіти, науки й інноватики, специфіки архітектури, змісту й забезпечення, також умов реалізації) – підвид системи; управління (міжнародного партнерства політики консолідації, згуртованості, безбар'єрності в стратегіях «освіти впродовж життя», «демократичної освіти», «освіти для сталого розвитку» транскордонного, регіонального, національного, локального, інституційного – за масштабами, видами) – рівень системного управління; системоутворюючих агентів (не притаманних складовим, а властивих системі – емерджентності, синергії, синхронізації на методологічному базисі освітніх/педагогічних, соціальних/поведінкових, функціонально-філософських, цифрових/інформаційних, наукознавства, квалітологічних, екологічних, політичних наук; відкритості системи, чи її підсистем, а саме забезпечення доступу громадськості до інформації щодо безпеки й якості, доступності та рівноправності для достойних (спроможних) до освітніх, наукових, соціальних, інформаційних ресурсів) – вид системи.

Теоретичне обґрунтування розпочато з тлумачення поняття «система», яку уточнено як цілісне усукупнення структурних складових архітектури, що її визначають у функціональних взаєминах цілеспрямованої взаємодії для забезпечення системної діяльності. Сучасні трактування системного тезаурусу усталено в розумінні системи як множини, усукупнення та цілісної єдності, а

саме множини перемінних, організованої цілісності на противагу системному упорядкуванню та гармонізації будови.

Ключові особливості системи уточнено за характеристиками: обмеження поширення, в разі виокремлення у навколишньому просторі; оструктурення, емерджентності, притаманних властивостей її архітектури , які визначають її поведінку (оскільки часткові особливості, хоч і притаманні її структурним складовим, лише цілісно спроможні здійснювати вплив на її поведінку); взаємообумовлення зі довкіллям, адже система впливає і здійснює прояв притаманної якості у ході взаємодії з навколишнім середовищем; ієрархічне підпорядкування координації підпорядкування системних структурних складових; сукупне варіювання абрисів і описів, тому що складно організованість системи потребує множини її описів.

Виокремлено притаманні ознаки системні: множини архітектурних складових, міцність внутрішньо системних взаємин елементів (є вищою, ніж зі навколишнім довкіллям), складної системної організації (яка виокремлює її від довкілля) зі високою ентропією, інтегрованістю властивостей, які ототожнюються у часткових характеристиках з усукупненістю властивостей системи (їх системної множини).

Установлено в процесі теоретичних пошуків, що підґрунтям для виокремлення будь-якої системи є системоутворвальні чинники (у якості – явищ, процесів як об’єктів, які визначають систему чи спонукальних агентів вияву систем), яка має бути ідентифікована науковцем чи дослідником).

Уточнено загальну схему класифікаційних ознак системоутворюючих чинників, а саме: активність системних агентів щодо чинників пасиву/активу (відповідно, активно формуючого вияву/пасивно здатного); відкритого зовнішнього виду прихованого вияву згідно відкритого або латентного без позасистемного вияву; позиціонування відносно системи (зовнішні та внутрішньосистемні); архітектоніки та семантики системи (цільові агенти, тимчасові прояви, структурноутворюючі процеси та явища, організаційні фактори як впливи функції); природовідповідності дійсній реальності (штучні

за характером, природні за об’єктивною природою реальності); особливостями впливу (стабілізуючі, тобто підтримують систему, трансформуючі, деструктивні, деградаційні – системоруйнуючі).

Визначено, що семантика системоутворюючих чинників має широку палітру функціональних особливостей (функцій), які є причиною (джерелом) системного походження певного чинника як перешкоди безсистемної організації та необхідності утворення системи; носять пріоритетний характер в ролі забезпечення підтримки системної рівноваги з метою досягнення стану гомеостазу; інформаційно наслідують притаманну системну класифікацію. Загалом, основний принцип класифікації систем це параметри – природа субстанції, архітектура, семантика, стан та перспективи розвитку, тому амплітуда варіацій забезпечує мультипалітру системного розмаїття.

Розглянуто архітектуру тлумачення ключових особливостей системи в циклі системної семантики за: нативністю, масштабами охоплення, детермінованості, засобами дійсності (буття), генезисом – субстанції системи → елементарним складом, взаєминами, організації, оструктурення, ускладнення, відкритості – архітектоніки системи → стабільності (рівноваги), продуктивності (результати та ефективність) цільового (досягнення) функціоналу системи → перспективного розвитку, траєкторії спрямування, спроможність відновлення (відтворення), інтенсивність перетворення, адаптивна здатність – розвитку системи.

Спроби класифікації систем ґрунтуються на класифікаційних ознаках інтерпретації ключових системних характеристик як системоутворюючих базисів, що програмують вид системи. Відповідно виокремлено базиси класифікації :

- за субстанцією систем (нативність походження – фізична, технологічна, інформаційна, кібернетична, екологічна, біологічна, біосоціальна, соціальна, геологічна, хімічна, ноосферна, інтелектуальна або природна, косна, біокосна; буття та життя – духовна, матеріальна; час і

періодичність – динамічна, детермінована, стохастична; поширення масштабів – мікро-, мезо-, макро-, мета-, мега-масштабів);

- за рівнем архітектури системи (множини структурних одиниць – елементарна, бінарна, триадна, квадрова, поліелементна; потенціалом відкритості – відкрита та замкнена; функціоналом взаємодії – регулятивна, ієрархічно-архітектонічна, регулятивно-ієрархічна; рівнем організації – організована не в повній мірі, усукупнена, організована; рівнем ускладнення – проста, ускладнена, переускладнена; типом будови – лінійний, мережевий, ієрархічний, змішаний, технологічний, функціональний; поінформованості структури – повноінформативна, частково інформативна, недостатньо інформативна, непізнана);
- за семантичним рівнем системи (характером репродукції – зовнішнє відтворення довкілля; самовідтворення; характером дислокації – у параметральне площинного позиціонування, декартово-просторова (тривимірна); особливостями балансування – врівноважена та дисбалансована; ефективністю функціонування – недостатньо продуктивна, середньо ефективна, результативно ефективна; релевантністю – нерезультативна, низької результативності, релевантна/високопродуктивна);
- за рівнем перспективного розвитку (адаптаційної здатності (системної валентності) – адаптивно спроможна та неадаптивна до буття; інтенсивної спроможності – статична та динамічна; цільової направленості – інтенсивна перспективного поступу; низхідна у падінні параметрів розвитку; стабільна у збереженні параметрів розвитку; здатністю самовідродження – костна (неорганічна), органічна (біологічна, біосоціальна, соціальна), біокостна; процесністю етапів поступу – початкова (витокова), здатна до становлення, усталена, ускладнена, складна, кризова, перехідна, деструкційна, деградуюча; векторизацією розвитку – лінійна, нелінійна, функціональна, технологічна).

Актуалізація системного аналізу перспектив розвитку видів діяльності у системі полягає у з’ясуванні сучасного бачення загально наукової

міждисциплінарної методології «системного аналізу». Зважаючи на характерні особливості, а саме:

– узгодження цілісної єдності методологічних принципів, методичних процедур наукових досліджень цілеспрямованих на діалектику матетики, притаманних особливостей міжгалузевих системних завдань, методів, механізмів і прийомів, їх вирішення для здобуття конкретно-наукових і прикладних міждисциплінарних результатів у поліваріантних сферах системної діяльності (в тому числі суспільної в галузях освіти/педагогічних наук та соціально-поведінкових наук);

– розкриття перспектив наукознавства, квалітології, ноосферології у аспектах мультиметрії загальносистемного дослідження передумов їх формування та функціоналу систем у стандартних (фонових, нативних) та складних, кризових і катастрофічних умовах семантики системи і одночасно, у системному аналізі власне самої системи – конкретно особливих форм та її станів, і розвитку як цілісного об’єкта дослідження.

Загалом системний аналіз від усталених конкретно-наукових дисциплін відрізняє «дерево цілей» дослідження, в основу якого покладено аксіоматичні теорії, які ґрунтуються на ціннісному базисі аксіом та аксіогем. Стратегічна мета фундаментального дослідження полягає у декартовій орієнтації як-то: першого вектору – доведення визначених припущень, аксіом і виокремлених завдань, які забезпечують досягнення цілей; другого вектора – обґрунтування методичного арсеналу вирішення завдань програми дослідження властивостей системи у перетинанні збігів, доведеної точності, методологічної коректності, встановлення взаємин сприяння методологічного розв’язання існуючих проблемних ситуацій. Встановлено, що втілення практично-корисного досвіду інтерпретації сформульованої аксіоматичної теорії не завжди забезпечують реалізацію мети дослідження у прикладних аспектах досягнення зиску ефективності, релевантності наукового пізнання, оскільки не передбачають теоретичного обмеження гіпотетичних припущень. Прикладні аспекти системного аналізу забезпечують науковці прикладних галузей наук і знань, у

пріоритетних напрямах дослідження яких визначено практичне тлумачення аксіоматичних постулатів і формування методичного арсеналу у конкретних прикладних галузях застосування аксіоматичних теорій на практиці. Саме тому системний аналіз розглядають в якості прикладної системної методології – організаційно-методичного та інформаційно-технологічного (методологічного) арсеналу механізмів що ґрунтуються не лише не евристичних методиках і процедурах, адже має діаметрально протилежну мету науково-дослідних пошуків орієнтованих на практичне значення дослідження, оскільки відомі основні інформаційні дані, за допомогою яких необхідно обґрунтувати, розробити і апробувати систему засобів, способів і методик, які сприятимуть досягненню передбаченої і прийнятної точності системного аналізу на практиці (у визначеному етапі та періодів з врахуванням умов ресурсозабезпечення). Значення системного аналізу полягає в уможливленні дослідження усіх різноманітностей притаманних властивостей об’єкта дослідження з точки зору забезпечення досягнення мети наукового пошуку і пізнання будь-якої системи у цілісній єдності.

Прикладні аспекти системного аналізу залежать від вихідного інформаційного базису проблем дослідження. У конкретно-наукових дослідженнях інформаційні базиси подаються у вигляді формалізованих абрисів об’єкта дослідження зі заздалегідь заданими: параметральними характеристиками; навколишніми впливами (в тому числі управлінським стратегіями) на визначені параметри з врахуванням відгуку системи у залежності від агентів довкілля; критеріальним апаратом оцінювання ефективності досягнення цілей дослідження; параметральними і критеріальними значеннями у визначених масштабах і доданої інформативності відомих даних, які обумовлюють характерні особливості, що підлягають вивченню.

Для системного аналізу характерно більші обсяги і функціонал початкового інформаційного базису, а саме суперечливість та неточність даних, які характеризують повноту архітектури та семантики об’єкту

дослідження. Зокрема, його відмінністю від конкретно-наукових дисциплін є відсутність інформації щодо критеріального апарату оцінювання ступеня досягнення цілей визначених завдань дослідження (особливо це відчутно при його застосуванні у системній методології, методології системного управління, методології інформаційної діяльності в галузі культури і мистецтво, оскільки об'єктом дослідження є процеси і явища складно організованих систем). Також варто врахувати при дослідженні систем у прикладних аспектах висуваються суперечливі завдання інформаційно-технологічного, техніко-економічного, еколого-безпечного, соціального та правового характеру, що потребує параметрального оцінювання згідно розробленого і адаптованого критеріального апарату показників і характеристик об'єкту дослідження.

Для раціонального вирішення цільових завдань необхідно прогнозувати, моделювати, проєктувати та відтворювати сприятливі умови та критерії досягнення компромісу. Добір характерних особливостей інформаційного базису прикладних завдань при застосуванні системного аналізу у напрямі дослідження перспектив розвитку інформаційної діяльності у системі неперервної освіти розлогий у переліку функціональних призначень. Завдання системного аналізу для реальних об'єктів зачасту характеризується принципово новими завданнями тому, що потребують принципово новітніх методичних процедур дослідження (системно-критеріального апарату, добір ефективних умов досягнення раціонального компромісу, методик організації системного аналізу), які нині, як правило, не формалізовані. Досягнення цілей завдань системного аналізу об'єктів у сфері інформаційної діяльності вирішуються шляхом раціональної синергії застосування на практиці можливих сценаріїв і заключень експертів (педагогів, науковців, практиків) та оцінювання дослідниками реальних можливостей системи, що в подальшому сприяє застосуванню сучасного організаційно-методичного та інформаційно-технологічного інструментарію в умовах цифровізації суспільної діяльності. Саме тому багатогранність розвитку потенціалу методології наукознавства

забезпечує багатоманітність наукових досліджень обраної проблеми, умов її формування й функціонування, умов реалізації стратегії системного управління у фонових, складних, критичних і катастрофічних ситуаціях, діагностики чинників ризику і небезпек, в тому числі недостовірності, недоведеності та неповноти інформаційної картини системного аналізу перспектив розвитку інформаційної діяльності у системі неперервної освіти.

3.2. Підходи та принципи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти

Сутність системного підходу полягає у комплексному дослідженні елементів системи як єдиного цілого, взаємозв'язків та взаємодії з між ними, виявленні впливу властивостей окремих компонентів системи на її поведінку в цілому. Згідно із загальною теорією систем, будь-який об'єкт у процесі дослідження повинен розглядатися одночасно як складна самостійна система, характеристики якої не можуть бути зведені до простого набору властивостей її окремих елементів та як елемент загальної системи. У процесі реалізації системного підходу розглядаються такі основні аспекти аналізу: *системно-елементний аспект (або системно-комплексний аспект)* – полягає у виокремленні елементів, що формують дану систему; *системно-структурний аспект* – передбачає ідентифікацію внутрішніх зв'язків і залежностей між елементами системи з метою розкриття її структури; *системно-функціональний аспект* – орієнтований на встановлення функцій, для реалізації яких створена та функціонує система (або системи); *системно-цільовий аспект* передбачає визначення цілей і підцілей системи та аналіз їх взаємозв'язку; *системно-ресурсний аспект* – зосереджений на виявленні ресурсів, необхідних для операційної діяльності системи та реалізацію поставлених перед нею завдань; *системно-інтеграційний аспект* включає ідентифікацію системи якісних характеристик, що забезпечують цілісність і специфічність системи; *системно-комунікаційний аспект* – охоплює

дослідження зовнішніх взаємозв'язків системи із зовнішнім середовищем та іншими системами; *системно-історичний аспект* – спрямований на дослідження умов виникнення системи в часі, етапів її розвитку, сучасного стану та перспектив подальшої еволюції [11].

Таким чином, системний підхід забезпечує глибоке розуміння внутрішньої організації об'єкта дослідження, особливостей його взаємодії із навколишнім середовищем, формує підґрунтя для адекватної оцінки його функціональних характеристик і динаміки розвитку та дозволяє комплексно охопити як статичні, так і динамічні аспекти функціонування об'єкта. Системний підхід у професійній підготовці майбутнього фахівця забезпечує єдність і цілісність усіх компонентів змісту та процесу професійної підготовки.

Системний підхід передбачає розгляд процесу формування комунікативної культури у майбутніх фахівців сфери діловодства як цілісної, багаторівневої та взаємопов'язаної системи, що об'єднує всі складові процесу професійної підготовки в єдину структуру та створює методологічні засади для розроблення цілісної моделі професійної підготовки.

Акмеологічний підхід виступає концептуальною моделлю, яка досліджує закономірності, феномени розвитку людини та механізми, які забезпечують перехід до найвищих рівнів особистісного й професійного розвитку відповідно до її внутрішнього потенціалу. Акмеологія функціонує як методологічний інструментарій, що створює передумови для оптимального досягнення фахівцем високих ступенів професіоналізму у його професійній діяльності, прояву власних соціально важливих і творчих здібностей.

Пріоритетними ознаками акмеологічного підходу є: орієнтація на «акме» як неперервний процес вдосконалення особистості на всіх етапах життєвого шляху та діяльності, розвиток її професійних і інтелектуальних рис; використання акмеологічного проєктування для всебічного вдосконалення свідомості, діяльності та колективів (груп), досягнення вищих рівнів їх здобутків; розвиток фахівця через самовдосконалення, освоєння

компетентностей, необхідних для досягнення високого рівня професійної майстерності; переконаність у можливості масового вдосконалення; оптимістичний погляд на людину та її майбутнє, який виражений у антропологічному акмеїзмі, використання акмеологічного проєктування вищих досягнень окремими особами, а також групами і товариствами; врахування впливу природжених здібностей, психоемоційного стану та соціального середовища на процес особистісного та професійного становлення та розвитку; акцент на індивідуальності розвитку кожної особистості, її прагненні до самовираження та досягнення життєвих цілей; досягнення «акме» через активну діяльність, постійне набуття досвіду, експериментування та рефлексію над власними досягненнями; переконання в можливості масового вдосконалення; оптимістичне сприйняття людини та її майбутнього, яке виражене в антропологічному акмеїзмі [16].

У контексті акмеологічного підходу ключовим є розвиток творчих здібностей фахівців із врахуванням різноманітних аспектів їх підготовки та вдосконалення, зокрема: віковий аспект, який орієнтований на діагностику задатків і здібностей за допомогою педології, андрогогіки та геронтології; освітній аспект – фокусується на оцінці та розвитку знань і вмінь у системах загальної, професійної та безперервної освіти; професійний аспект – передбачає визначення можливостей та результатів професійної діяльності через вивчення профпридатності, психологічної готовності до обраної професії та рівня соціальної відповідальності за її виконання та наслідки; креативний аспект, орієнтований на оцінку витрачених зусиль та ефективність їх реалізації, включаючи рівень професіоналізму, інноваційного потенціалу та соціальної значущості інновацій, отриманих у процесі творчості; аспект рефлексії, пов’язаний із самосвідомістю особистості як суб’єкта розвитку і її здатністю розуміти партнерів по комунікації в контексті трудової діяльності та дозволяє досягти оптимального взаємоузгодження зазначених акмеологічних аспектів у процесі професіоналізації особистості [1].

Ключовою категорією акмеології є професіоналізм, який мають сформувати майбутні фахівці в системі професійної підготовки, що визначається як висока здатність особистості до професійного самовираження та самореалізації, спрямованих на досягнення акме-вершини, втілення якої забезпечується високою якістю його підготовки [9].

Орієнтир на акмеологічний підхід у системі розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства зорієнтовує фахівців на безперервний саморозвиток, систематичне самовдосконалення та корекцію комунікативних навичок та професійний ріст на всіх етапах професійного шляху, стимулює їх до саморозвитку, самореалізації і самоорганізації, критичного мислення, професійного зростання у динамічному професійному середовищі, підтримки професійної/функціональної досконалості та моральних і етичних норм у діловій сфері.

Аксіологічний (ціннісний) підхід ґрунтується на філософсько-педагогічному вченні про першочергову роль загальнолюдських моральних, етичних і культурних цінностей як сенсотворчої основи людського існування, що окреслює орієнтири і мотивованість життя, діяльності, вчинків людини [13].

Аксіологічний підхід ґрунтується на неперервності, наскрізності, наступності навчання паралельно з формуванням ціннісних орієнтацій та переведенням на рівень персональних ціннісних пріоритетів майбутніх фахівців [18].

Впровадження даного підходу у систему професійної підготовки окреслює вектори розвитку освітньої системи для подальшого оптимального застосування педагогічних ресурсів з урахуванням потреб сучасного суспільства. Нині у ЗВО аксіологічний підхід активізує реалізацію освітнього процесу через утвердження значення здоров’я для життя та професійної діяльності, а також формування гуманістичних ціннісних пріоритетів.

На думку О. Тур, формування комунікативної культури у майбутніх документознавців, у контексті аксіологічного підходу, має бути зорієнтовано

на розвиток інтелектуальних, емоційних, вольових, моральних та естетичних якостей, які постають важливою особистісною цінністю для студентів, набуваючи індивідуального смислу для кожного з них. Ключовим орієнтиром формування комунікативної культури майбутніх фахівців-документознавців є усвідомлення ними ціннісно-змістовного наповнення складників даної компетентності та релевантних комунікативних знань, умінь, навичок і особистісних характеристик, що виступають ціннісними орієнтирами:

1) знання-цінності: про національне та світове культурне надбання; природу соціальних процесів і феноменів суспільного буття, практики, підходи, моделі та інструменти ефективної міжособистісної комунікації; знання-цінності сучасних ІКТ; досконале володіння усним і писемним мовленням, здатність та прагнення до саморозвитку у сфері професійної комунікації;

2) уміння-цінності: забезпечувати злагоджену взаємодію в мультикультурному просторі; працювати в команді, самостійно ухвалювати рішення, генерувати оригінальні й результативні ідеї та знаходити креативні рішення для розв’язання задач; здобувати релевантну інформацію та опрацьовувати її, інтерналізувати комунікативні знання та ефективно використовувати їх в навчальній та практичній комунікативній діяльності; досягати комунікативної мети через налагодження конструктивного діалогу; застосовувати набуті знання та досвід задля неперервного особистісного й професійного самовдосконалення у сфері комунікації впродовж життєвого шляху;

3) якості-цінності: терпимість, емпатія, пошанування, здатність до самоспостереження і самопізнання; працьовитість, внутрішня організованість, обов’язковість та надійність; гнучкість та адаптивність, рішучість, креативна активність; делікатність, ввічливість, шанування й довіра до співрозмовника; рішучість, цілеспрямованість, прагнення до пізнання тощо [17].

Аксіологічний підхід органічно поєднується з гуманістичним підходом, формуючи цілісну концепцію навчання та виховання, що охоплює

інтелектуальний, особистісний розвиток особистості, сприяючи її гармонійному становленню в соціуму. У статті 6 «Засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності» Закону України «Про освіту», яка регламентує основні положення державної політики у сфері освіти, поряд із пріоритетним принципом освіти – людиноцентризм, одним із ключових елементів нормативно закріплених засад визначено також гуманізм. Гуманістичний підхід у науці та освіті ґрунтується на принципах, що акцентують увагу на розвитку людини, її гідності, самореалізації. Цей підхід ставить особистість у центр освітнього процесу, вважаючи її не лише об'єктом навчання, а й активним учасником, здатним до самоусвідомлення та розвитку.

На думку О. Дубасенюк, гуманістичний підхід в освітній сфері спрямований на формування у майбутніх фахівців здатності до самостійного опанування передових освітніх моделей, здобуття нового досвіду та активізацію процесів розвитку й саморозвитку пізнавальних, інтелектуальних та креативних спроможностей [6].

Важливим аспектом організації сучасної освітньої системи є креативність, адже вона дозволяє здобувачам освіти не лише засвоювати нові знання, але й активно застосовувати їх у реальних життєвих ситуаціях. У «Словнику українського педагога» феномен «креативність» визначається як здатність до творчого мислення, здатність генерувати нові ідеї, відмовлятися від традиційних моделей мислення, оперативно ухвалювати рішення у кризових ситуаціях [4].

Науковець М. Шкабаріна визначає креативність «як інтегральну якість особистості, що охоплює комплекс взаємопов'язаних моральних, вольових, інтелектуальних та емоційних якостей, які в залежності від зовнішніх та внутрішніх факторів та ступеня їх прояву визначають здатність людини до творчості, створення креативних продуктів діяльності, вираження власної індивідуальності, вирішення наявних суперечностей та проблем» [19]. Креативність є внутрішнім ресурсом особистості, що здатний проявлятися як у межах особистісної (побутової) сфери, так і в професійній діяльності.

Особистісна креативність включає в себе особисті ініціативи, спрямовані на вирішення побутових задач, здатність до самовираження, саморефлексії та орієнтацію на постійний розвиток. Професійна креативність, в свою чергу, пов’язана з можливістю застосовувати ці якості в процесі вирішення конкретних професійних завдань, створення інноваційних продуктів або послуг [2].

Креативний підхід – спрямування освітнього процесу на забезпечення формування не тільки професійних, але й особистісних рис, що дозволяють ефективно вирішувати складні завдання, адаптуватися до нових умов і генерувати інноваційні ідеї. Основною метою креативного підходу є створення умов для розвитку багатогранної особистості, здатної до творчого самовираження та ефективної професійної діяльності і передбачає використання методів, що стимулюють критичне й аналітичне мислення, заохочують до самоосвіти та самовираження, а також дозволяють адаптуватися до змінного соціокультурного середовища.

Ключовими процесуальними ознаками підходу до навчання є: незмінне прагнення здобувачів освіти до інновацій та вдосконалення; оригінальні підходи до розв’язання професійних завдань; активація творчих можливостей та резервів особистості через внутрішній стимул до розвитку; формування знань та досвіду для ефективного вирішення професійних задач; інтеграція теоретичних знань з практичною діяльністю, що дозволяє індивіду не тільки засвоїти основні концептуальні ідеї, але й навчитися застосовувати їх у реальних умовах; пошук і вибір найбільш ефективних способів діяльності, оцінка й прогнозування результатів; критична обробка та накопичення інформації для подальшого застосування [2].

Застосування креативного підходу у процесі формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства найбільш повно розкриває індивідуальні особливості і креативні здібності кожного суб’єкта освітньої системи та сприяє розвитку нестандартного мислення та інноваційних рішень у професійній діяльності; покращенню ефективності

міжособистісної взаємодії; підвищенню рівня професійної адаптації до змінюваних умов ділового середовища; формуванню гнучких комунікативних навичок, що забезпечують швидке реагування на різні ситуації; розвитку здатності до оперативного пошуку та критичного оцінювання інформації, прийняття зважених рішень; забезпечення прозорих та довірчих відносин у діловій комунікації; вдосконалення процесів навчання та саморозвитку у професійній діяльності.

Важливою передумовою підвищення ефективності процесу професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства в умовах неперервної освіти є впровадження праксеологічного підходу. Праксеологія спрямована на ефективну організацію діяльності через формування в особистості здатності до усвідомленого вибору оптимальних засобів, прийомів і методів роботи, що забезпечують максимальну результативність, стимулюють творчу активність, сприяють становленню раціональної системи внутрішніх мотивів та розвитку активної перетворювальної діяльності. Праксеологічний підхід вступив у фазу активного становлення у другій половині XX століття на базі ідей праксеології. Концептуальними основами праксеологічного підходу виступають такі категорії як цінність і зміст, якість, норма, мета, дія та процедура, результат і продукт, а також механізми корекції діяльності. Функціональне наповнення праксеологічного підходу охоплює системну, особистісно орієнтовану, компетентнісну, тезаурусну, діяльнісну, технологічну та інші функції, реалізація яких забезпечує втілення ключових характеристик – ефективність, продуктивність, раціональність, оптимальність, доцільність і результативність [14].

У контексті професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства в системі неперервної освіти праксеологічний підхід виступає ефективним інструментом для виявлення оптимальних векторів і способів вдосконалення професійної підготовки працівників ділової сфери, спрямованих на забезпечення їхньої успішності у професійній діяльності.

Механізми та способи забезпечення високої результативності професійної підготовки з праксеологічної точки зору передбачають: цілеспрямоване формування здатності до ефективної організації професійної діяльності; розвиток умінь свідомого вибору оптимальних комунікативних стратегій і тактик; удосконалення навичок раціонального планування, прогнозування та корекції професійної взаємодії; активізацію творчого потенціалу особистості через постійне вдосконалення внутрішніх механізмів саморегуляції; забезпечення високого рівня результативності комунікативної діяльності на основі критичної оцінки власного професійного досвіду.

Розглядаючи праксеологічний підхід як основу забезпечення якості професійної підготовки фахівців сфери діловодства, акцентуємо увагу на його потенціалі в організації ефективної діяльності, спрямованої на професійний розвиток комунікації та здатності до ефективного вирішення ключових завдань у сфері діловодства:

- виявлення чинників та умов, що сприяють підвищенню ефективності професійно-комунікативної діяльності працівників ділової сфери;
- праксеологічно зорієнтоване освітнє середовище;
- створення освітнього простору із праксеологічним спрямуванням;
- ефективне інтегрування теоретичних знань і практичних навичок у професійну діяльність для досягнення високих результатів у сфері документозабезпечення управління;
- реалізація завдань адаптації фахівців до динамічних умов професійного середовища, змін у моделях ділового спілкування;
- забезпечення якісних змін у структурі професійної діяльності фахівця, спрямованих на розвиток саморегуляції, самопізнання, самовдосконалення та самореалізації в умовах професійної комунікації.

Процесний підхід як концептуальна основа управлінської діяльності отримав теоретичне обґрунтування та практичне втілення наприкінці XX століття з появою міжнародного стандарту ISO 9001:2000 [5]. Саме ця редакція нормативного документа вперше на офіційному рівні закріпила

концепцію процесного управління як ключового принципу забезпечення ефективного функціонування організації. Процесний підхід потрактовується як узгоджена система процесів із чітким визначенням їхнього змісту, взаємозв'язків та механізмів управління, спрямованих на досягнення визначених результатів. Перевагою даного підходу виступає можливість здійснення безперервного контролю над взаємодією між окремими процесами та їх поєднанням у межах загальної системної структури.

У межах підходу центральними елементами є неперервний, логічний та узгоджений характер діяльності, злагоджена організація та оптимізація всіх етапів діяльності з метою забезпечення максимальної ефективності функціонування системи. Процесний підхід дозволяє структурувати діяльність, визначати точки контролю й оцінювання, сприяти підвищенню результативності та якості.

Процесний підхід у професійному розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства передбачає формування комунікативних компетентностей як безперервного, інтегрованого й системно організованого процесу, який має логічно-послідовну структуру взаємопов'язаних етапів, спрямованих на підвищення ефективності професійної взаємодії, оптимізацію ділового спілкування та забезпечення високих стандартів професійної культури. Підхід фокусується на доцільності чіткого встановлення цілей професійного розвитку, виборі найбільш оптимальних способів їх досягнення, побудові траєкторії неперервного професійного вдосконалення, структуризації освітнього процесу та освітніх процедур і моніторингу професійних досягнень фахівців, розвитку здатності до рефлексії. Практична імплементація підходу дозволяє систематизувати освітню діяльність, забезпечити її логічність, наступність і результативність, орієнтуючи фахівців на особистісне та професійне зростання.

Важливою концептуальною основою забезпечення професійного розвитку фахівців є рівневий підхід, сутність якого полягає в розподілі процесу професійного становлення на послідовні, логічно взаємопов'язані

рівні, кожен з яких відповідає певному етапу формування компетентностей і забезпечує поступове ускладнення змісту, методів та цілей навчання. Реалізація підходу дає змогу не лише структурувати освітню діяльність, а й забезпечити її відповідність індивідуальними можливостям і потребам фахівців, здійснювати діагностику професійного зростання, коригувати траєкторії навчання та сприяти ефективному формуванню ключових і спеціальних компетентностей. У контексті сучасних вимог до якості підготовки кадрів, рівнева модель професійного розвитку виступає як інструмент управління безперервним освітнім процесом, орієнтованим на результативність, адаптивність і практичну значущість знань та навичок.

Рівневий підхід у професійному розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти базується на ідеї поетапного формування комунікативних компетентностей залежно від рівня підготовленості, професійного досвіду та особистісних особливостей кожного фахівця. Він орієнтує освітній процес на послідовне засвоєння базових знань і елементарних комунікативних навичок до досягнення високого ступеня інтеграції комунікативних стратегій у професійну діяльність нарощування складності комунікативних завдань і розвиток умінь у межах визначених кваліфікаційних етапів. На кожному з рівнів акцент робиться на конкретних знаннях, уміннях і навичках, необхідних для ефективного здійснення професійної ділової комунікації.

У контексті динамічних змін сучасного суспільства та зростаючих вимог до якості професійної підготовки виникає необхідність переосмислення традиційних освітніх практик. Саме тому актуальності набуває впровадження інноваційних підходів, які сприяють підвищенню ефективності освітнього процесу, розвитку критичного мислення, адаптивності та творчого потенціалу фахівців. Інноваційний підхід як сукупність теоретичних положень і практичних дій спрямовано на впровадження інновацій у різноманітні сфери суспільного життя.

Інноваційний підхід у системі професійної підготовки становить цілісне, структурно-організаційне та функціонально-процесуальне утворення, що поєднує в собі систему новаторських ідей, технологій, методів, прийомів, засобів впливу та моделей взаємодії, які репрезентують соціальні зміни й структурно-функціональні зрушення в суспільстві суспільства, забезпечуючи дієву відповідь на виклики сучасності шляхом активізації креативного мислення, розвитком інноваційного потенціалу особистості, формуванням сприятливого інноваційного середовища. Реалізація підходу сприяє модернізації змісту та форм професійної діяльності й створює умови для стійкого професійного зростання в умовах суспільних трансформацій [15].

У контексті формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства інноваційний підхід передбачає використання сучасних освітніх технологій, активних методів навчання, цифрових ресурсів і креативних форм організації освітнього процесу для розвитку гнучких комунікативних навичок, критичного мислення, самостійності та здатності до ефективної міжособистісної взаємодії в професійному середовищі.

Основоположним підходом до формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства доцільно визначити компетентнісний підхід, який передбачає не просте забезпечення засвоєння теоретичних знань з основ діловодства, а й набуття професійних якостей та здатностей, досвіду щодо компетентного реагування на завдання професійної практики та життєві виклики, виконання базових функціональних обов’язків та адаптації до змінного професійного середовища. Компетентнісний підхід передбачає усвідомлення фахівцями своїх спонук до діяльності, прагнень і ціннісних орієнтацій, оволодіння мовними та вербальними засобами комунікації, здатністю до емоційної саморегуляції, ефективної взаємодії з іншими людьми, кроскультурної комунікації.

Окреслені методологічні підходи знаходять своє відображення в принципах розвитку комунікативної культури фахівців у сфері

документаційного забезпечення управління в системі неперервного професійного навчання.

Впровадження системного принципу у контексті професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства в системі неперервної освіти обумовлено суттєвою потребою опанування знань у систематизованій моделі, яка відображає явища, процеси й об'єкти в структурній цілісності, взаємній обумовленості та тісній взаємодії. Втілення принципу в систему професійної підготовки забезпечує організовану послідовність, цілісність і зв'язок між етапами формування комунікативної компетентності та забезпечує стабільний, систематизований та неперервний процес її вдосконалення.

Принцип сприяє усвідомленню змісту професійної діяльності, формування цілісного уявлення про комунікативні складові діловодства, орієнтує фахівців на безперервне особистісне й професійне самовдосконалення, адаптацію до нових викликів у сфері документаційного супроводу управлінської діяльності, що сприятиме успішній професійній реалізації спеціалістів із документознавства в умовах швидкозмінюваного професійного середовища.

У межах наукового пізнання аналітична діяльність постає як креативний процес цілеспрямованої пізнавальної активності, що уможливлює результативно опрацьовувати інформацію, формувати знаннєву основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень; імплікує вдосконалення наявних знань і здобуття нових та ґрунтується на загальнонаукових методах аналізу та технологіях, більшість із яких реалізуються через конструктивні аналітичні процедури, які запускають як усвідомлену наукову рефлексію дослідника, так і його інтуїтивне пізнання. Аналітична включає три основні складові: концептуальну базу інформаційно-аналітичної діяльності; організаційні механізми її реалізації; технологічні та методичні інструменти розробки й впровадження засобів для її практичного здійснення.

Інформаційно-аналітичну діяльність варто сприймати як творчий аналітичний процес, що має на меті оцінку інформаційних ресурсів і підготовку до прийняття рішень; як комплекс процедур семантичної обробки даних за допомогою методів і засобів «аналітики» та «інформаційної аналітики», внаслідок чого окремі дані перетворюються на готовий інформаційний продукт. Інформаційно-аналітична діяльність реалізує функцію змістовного та якісного трансформування первинних інформаційних ресурсів, взаємодіючи з науковою сферою (генерування нових знань) та управлінською практикою (формування варіантів рішень і сценаріїв розвитку подій) [10].

Інформаційно-аналітичний принцип передбачає організований підхід до роботи з інформацією, де ключовими факторами є точність, достовірність та актуальність даних; забезпечує структуровану і обґрунтовану інтерпретацію інформації, що є критичними для наукових досліджень, прийняття аргументованих рішень. Завдяки застосуванню цього принципу, відбувається систематизація і структуризація інформаційних потоків, що дозволяє не лише вдосконалювати теоретичні аспекти досліджень, а й ефективно використовувати наукову інформацію для вирішення практичних завдань.

Підвищення рівня сформованості комунікативної культури фахівців сфери діловодства на основі впровадження інформаційно-аналітичного принципу є важливим етапом їх професійного розвитку, оскільки упровадження принципу сприяє формуванню у фахівців-документознавців цілісного розуміння комунікативних процесів у сфері діловодства, інформаційної грамотності, точно й обґрунтовано обирати найбільш доцільні комунікативні стратегії, організовувати ефективні комунікаційні процеси, ухвалювати зважені рішення та підтримувати високий рівень взаємодії в межах професійної діяльності, підвищенню рівня комунікативної культури фахівців у межах освітньої системи.

Принцип демократичної культури глобальної освіти є ключовим підходом до формування освітнього середовища, яке орієнтоване на розвиток

громадянських компетентностей, критичного мислення, толерантності та соціальної відповідальності; передбачає гарантування освітньої рівноправності, формування здатності до спілкування в полікультурному середовищі, активізує інтелектуальну рефлексію, здатності до обґрунтованого аналізу інформації та прийняття обґрунтованих рішень, що є необхідною умовою для роботи з документами, управлінськими процесами та налагодження комунікації в організаціях; формуванню навичок медіаграмотності, що дозволяє фахівцям ефективно взаємодіяти з інформаційними потоками, зберігаючи об’єктивність і точність у професійній діяльності.

У загальному контексті дотримання принципу демократичної культури сприяє ефективній організації робочих процесів, розвитку соціальної відповідальності, а також формуванню високого рівня громадянської свідомості.

Мережевий принцип у професійному розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства сприяє створенню мережевого освітнього простору, адаптованого до умов цифрового суспільства, та відповідає вимогам мобільності, інноваційності й безперервності професійного розвитку, гнучкої та динамічної системи підготовки, яка здатна оперативно адаптуватися до сучасних викликів суспільства. Цей принцип передбачає активне використання мережевих технологій та онлайн-платформ, що дозволяє забезпечити безперервне навчання та розвиток фахівців, інтегруючи сучасні методи комунікації та інформаційного обміну в професійну практику.

Завдяки мережевому принципу фахівці діловодства мають можливість обмінюватися досвідом, отримувати актуальну інформацію та опановувати нові практики, що сприяє розвитку навичок у роботі з документами, управлінськими процесами та комунікацією в межах організацій, стимулює вдосконалення технологічних і організаційних аспектів професійної діяльності, підвищуючи ефективність комунікативної культури на всіх етапах роботи.

3.3. Концептуально-стратегічні вектори професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти

Актуалізовано необхідність синергії *концепції дослідження* та *концепції впровадження системи* як процесу встановлення загальних і спеціальних особливостей архітектури та змістової суті ресурсозабезпечення основних етапів їх реалізації у блоках (цільового призначення соціального замовлення на професійну підготовку та розвиток фахівців сфери діловодства згідно модулів взаємодії системного управління у ЗВО та мультимодусів документовпорядження у системі неперервної освіти; триадної архітектури системної неперервної організації формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системних складових – наукового дослідження, освіти та розвитку; концептуально-методологічного складної системи з організаційно-методичним забезпеченням, критеріальним апаратом оцінювання результатів – ефективності моделі та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; методичної організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; метрики оцінювання релевантності складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти) складаної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти для проєктування однойменної моделі та укомплектування методичного органайзеру педагогічного дослідження формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, забезпечення їх функціонування та застосування згідно цільового призначення, а також напрацювання сервісів підтримки відповідності складної системи визначеним вимогам правового та технічного регулювання в організації дотримання якості й безпеки формування професійного розвитку

комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; з метою – нарощення методологічного потенціалу академічних активів ЗВО для задоволення соціальних потреб і попиту на формування та професійний розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства як новаторів модернізації та гармонізації справочинства за цільовим призначенням та досягнення бажаної релевантності сформованості професійної розвиненості комунікативної культури у фахівців галузі культури і мистецтва.

Проаналізовано та уточнено панівні тлумачення понять: «освіти впродовж усього життя» (з англ. – Lifelong education), «продовженої освіти» (з англ. – Continuing education), неперервного навчання (з англ. – lifelong learning), «освіти дорослих» (з англ. – Adult education), «подальшої освіти» (з англ. – Further education), «відновлюваної освіти» (з англ. – Recurrent education), «перманентної освіти» (з англ. – Permanent education), професійного навчання (з англ. – Vocational education and training), що включає професійну підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації (з англ. – Job qualification); загальнокультурну додаткову освіту, не пов’язану із трудовою діяльністю (з англ. – Life qualification).

Визначено, що так чи інакше питання професійного розвитку стосуються прямо чи опосередковано кожної з вище наведених дефініцій, як-то «освіта впродовж життя» – «самореалізація, розвиток соціальних зв’язків і умінь діяти» як новітнє соціальне явище у активних форматах практичної діяльності у інноваційній взаємодії індивідууму та соціуму, також «вроджені й формальні знання, розвиток природних здібностей і оволодіння новими навичками» як соціальний процес втілення власного досвіду особистості та її соціалізації, що безпосередньо пов’язане з нарощенням і розвитком культури, професіоналізму та громадянської позиції; «освіта для сталого розвитку» – підготовка та розвиток компетентностей сталого розвитку; «глобальна освіта для демократичної культури» – підготовка та професійний розвиток зацікавлених в розвиненості компетенцій демократичної культури у реалізації

стратегій політики безбар'єрності рівних можливостей міжкультурного діалогу навчання, сприяння розвитку різноманітності, нетерпимості та дискримінації мультикультурності в умовах цифровізації міжінституційної та міжрегіональної соціальної згуртованості і консолідації зусиль досягнення якості та пропагування глобальної освіти для демократичної культури, в тому числі комунікативної.

Дефініції «професійна освіта», «професійне навчання» і «професійний розвиток» компільовано як професійна підготовка, яка передбачає опанування компетентностей професійної розвиненості при здобутті професії для реалізації власного покликання; є складовою середньої та вищої освіти або первинної підготовки на робочому місці переважно у формальній освіті; забезпечує професійну приналежність і кар'єрне зростання під час професійної зайнятості та самозайнятості за видами економічної діяльності.

Встановлено, що «*складна система професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства*» як: інтегрований комплекс інституційної та міжінституційної організації входить у систему неперервної освіти – локального місцевого (мікро-), національного, регіонального (мезо-), транскордонного трансконтинентального (мега-) рівнів управління в мультимодусному цільовому призначенні – публічного управління та адміністрування на принципах транспарентності, партисипатії та сталого розвитку; раціональності ресурсного забезпечення професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців; соціальної та академічної мобільності; соціального і правового захисту освітньо-наукового простору; безпеки соціокультурних форм організації ЗВО; соціальної згуртованості, безбар'єрності та консолідації зусиль освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності для сталого розвитку; «*система неперервної освіти*», «*неперервне навчання впродовж життя як система і процес розвитку*» освітньо-науково-інноваційного (індивідуального і професійного потенційного та ефективного) потенціалу особистості фахівців сфери діловодства з використанням/задіянням державних і суспільних інституцій

складної системи професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців у відповідності особистісних і суспільних потреб сталості в умовах соціальної турбулентності; синергетична єдність соціальної згуртованості та консолідації зусиль у складових векторах семантичного функціоналу *систем – освіти для сталого розвитку* (розроблення і реалізації методології й ідеології сталого розвитку; формування та задоволення суспільної мотивації ефективного забезпечення компетентностей сталості для різночинних категорій фахівців у системі освіти для сталого розвитку; пропагування принципів сталого розвитку в усіх сферах суспільної діяльності, набуття та розвиток компетентностей сталості у здобувачів, фахівців, педагогів, дослідників, управлінців та політиків, державних службовців) у всіх ключових ланках формальної, неформальної та інформальної освіти, в тому числі професійної у питаннях/складових стандартів освіти на всіх рівнях її неперервності зі збалансованого природокористування (усіх типів) і сталого розвитку, також програм і проєктів неперервного навчання, виховання, наукового дослідництва та професійного розвитку з метою вироблення і забезпечення ефективних стратегій сталого розвитку; *глобальної освіти для демократичної культури* (розроблення та забезпечення надійності всебічної політики розбудови глобальної перспективної та трансформаційної освіти для забезпечення довготривалих планів дій і впливів на демократизацію суспільної культури; впровадження транскордонної рамкової системи компетенцій демократичної культури заохочення активної та відповідальної громадянської позиції; долучення усіх учасників освітнього процесу та стейкхолдерів до прийняття управлінських рішень; розвиток і поширення інклюзивних практик; уможливлення конструктивного відгуку на задоволення потреб цифрової трансформації суспільної діяльності; пропагування глобальної освіти для демократичної культури як трансформаційного підходу до модернізації підготовки та професійного розвитку в національних та інституційних стратегіях розвитку врахуванням – необхідності удосконалення освітніх, наукових програм і проєктів національного, регіонального і місцевого рівнів,

професійного розвитку демократичної культури усіх учасників освітнього процесу та стейкхолдерів, підтримки забезпечення якості й безпеки через систему моніторингу, покращення обізнаності у масштабах охоплення цільових категорій зацікавлених в освіті й професійному розвитку культури); *професійної освіти та розвитку* (концептуалізація освіти та розвитку у неперервності та забезпеченні емерджентності цілісної єдності впродовж життя у системі; адаптація і забезпечення відповідності цілей кар'єрного росту зацікавлених у довготривалому досягненні професійного успіху через формування та удосконалення лідерських якостей комунікативної та корпоративної культури в проєктній діяльності та командній роботі, сертифікація професійної розвиненості комунікативної культури майбутніх фахівців для дотримання вимог ліцензування/акредитації, удосконалення систем управління та маркетингу системного аналізу якості; набуття управлінських, комунікаційних, аналітичних, інформаційно-технологічних, ділової етики, комунікативних компетентностей у професійній діяльності).

Сформульовано авторське бачення «методології формування комунікативної культури», яке потрактовуємо як:

– складну структурно-функціональну систему – інтегрованих прийомів організації та забезпечення семантичного призначення навчально-пізнавальної, науково-технічної практик ефективної діяльності в системі неперервної освіти й професійного розвитку, які гармонізують підсистеми забезпечення методик наукового дослідження у галузі теорії і методики професійної підготовки, опанування дисциплін професійно-орієнтованої та фахової підготовки у професійній підготовці фахівців сфери діловодства для інформаційної, бібліотечної та архівної справи;

– інформаційно-технологічний та інформаційно-аналітичний агрегат прийомів, положень, технологій, засобів пізнання, навчання та професійного розвитку фахівців сфери діловодства в галузі культури і мистецтва, які послуговують інтелектуальною платформою професійного розвитку

комунікативної культури, та поряд з цим розвиваються за сприяння інноваційним конструктам методологічної архітектоніки.

Визначено, що на якість методологічного потенціалу формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти впливає система чинників, яку виокремлено у конгломераті:

● публічного управління та адміністрування з практикою ресурсозабезпечення кейсу модернізації систем професійної освіти й розвитку формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства в умовах реалізації освітньої політики якості й безпеки життя соціокультурних форм ЗВО для сталого розвитку України (удосконалення процесу організації формування методології досліджень і навчання засобами адміністративного, інформаційно-технологічного, науково-метричного, соціального, кадрового та фінансового забезпечення);

● деструктивний стан і невизначена праксеологія реалізації методологічного потенціалу міждисциплінарної та конкретно-наукових методологій в галузі знань культури і мистецтво у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи;

● геополітичні виклики соціальної турбулентності та їх дія на трансформацію академічної сфери освіти, науки й інноватики (екологічні важелі, стихійні явища, глобальні ризики суспільної деградації – переущільнення заселеності, надмірні забруднення та явища споживання, чинники військового нападу агресії рф, несанкціонована міграція, маргіналізаційні явища, суспільна сегрегація, кібернебезпека та загрози пандемій);

● надмірне ускладнення процедур прийомів державного регулювання (правничого, технічного) застосування перевантажених організаційно-адміністративних процедур контролю в академічній сфері освіти і науки в умовах діджиталізації, зокрема процедур ліцензування, акредитації, сертифікації та стандартизації щодо підтримки послуг і сервісів для

здобувачів і користувачів (переважно інформаційно-аналітичне самоаналізування постає більш привабливим, ніж практичне уможливлення втілення), що , в свою чергу, вимагає спонукання до розвитку й розроблення методологічних засад оцінної метрики якості сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства;

● функціонального переобтяження цільової орієнтації ЗВО в аспектах відповідності семантики соціально-економічного замовлення на професійну підготовку та розвиток фахівців сфери діловодства зі сформованою професійною розвиненістю комунікативної культури для гарантування професійної соціальної зайнятості впродовж життя, що в свою чергу передбачає нарощення академічних напрацювань у галузі методології культури і мистецтва щодо конкретно-наукових методологій спеціальних наукових знань;

● комунікативної культури рівень професійно й соціально задіяних фахівців сфери діловодства, усвідомлення ними, категорій та рівнів якості й безпеки станів життєдіяльності соціокультурних форм організації академічної сфери, в тому числі здатність усвідомлювати, використовувати й удосконалювати методологію формування й розвитку комунікативної культури з метою забезпечення ефективного справочинства в інформаційній, бібліотечній і архівній справі у професійній та соціальній зайнятості;

● цивілізаційні та національні аксіогеми народу України, територіальної цілісності незалежності та державного суверенітету, системи цінностей академічних надбань і природоохоронного спадку, аксіологія методологічного потенціалу академічних спільнот транскордонної європеїзації освітньої аксіології, якості наслідування та передачі задля задоволення потреб українського народу, що в свою чергу забезпечить розбудову потенціалу національної та міжнародної комунікативної культури для підтримки ефективного справочинства професійної інформаційної діяльності зі забезпечення реалізації стратегій національної безпеки України.

Уточнено, при вивченні предметної області наукового дослідження, методологічні проблеми і перспективи професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, а саме:

● несистемність тезаурусу методології наукових досліджень культури і мистецтва; галузевих методологій освітніх/педагогічних наук, соціальних поведінкових наук; спеціальних методологій інформатизації, цифровізації, квалітології, безпекології, наукознавства та соціометрії, публічного управління тощо, а також їх таксономії, систематизації та визначення їх ролі у розвитку матетики та практично корисних методик праксеологічного аналізу їх оцінювання для забезпечення сфери інформаційної, бібліотечної та архівної справи;

● системного аналізу якості складових та систем в цілому, їх наукоємкості та ефективності наукових досліджень, науко-, соціо-, інфо-, кваліметрії оцінювання наукових, освітніх, соціальних результатів професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, їх практичної верифікації й експертного оцінювання на методологічних підходах і принципах системної методології управління якістю та безпекою соціокультурних форм організації ЗВО на засадах сталості;

● правничого і технічного регулювання інформації у галузі культури і мистецтва, нормотворення навчально-науково-пізнавальної, оцінювальної практичної діяльності для сфери освіти, науки й інноватики та їх справочинства;

● наукового пізнання аксіології системоутворюючих чинників та їх суспільних перетворень встановлення ролі у професійній підготовці й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти;

● вимірювальної метрики якості оцінювання методологічного потенціалу для розвитку інформаційної, бібліотечної й архівної справи галузі культури і мистецтва, прогностики і моделювання перспектив розбудови зі

збільшенням сфер семантичного призначення (в т.ч. забезпеченості демократичної культури глобальної освіти);

● нарощення методичного органайзеру за специфікою використання при обґрунтуванні методів дослідження, організації, навчання для ранжування і добору при розробці методик наукових досліджень, організації професійної підготовки і розвитку, також методів і методик оцінювання, праксеології практики та експертиз у спеціальній методології формування комунікативної культури фахівців;

● формування цілісної єдності гармонізації методологій наукового пізнання, навчально-пізнавальної та практичної діяльності, методологій – педагогічної, інформаційної та управлінської інноватик.

Здійснено аналіз семантики Національної асоціації комунікацій (з англ. – National Communication Association, далі – NCA, https://www.natcom.org/) як некомерційної академічної фундації, яку започатковано в 1914 році.

Розлоге розуміння комунікацій базується на людському усвідомленні як саме використовується інформація/повідомлення для формування сенсів/змісту в семантичних аспектах векторизації та їх взаємодії, а як дисциплінарний напрям вивчає механізми, форми, інструменти впливу й відгуку на них (комунікацій) засобами соціально-гуманітарних, суспільно-політичних, соціокультурних, психолого-педагогічних, соціально-філософських досліджень етики (соціальної, екологічної) та естетики ефективності їх застосування. За ініціації лише 17 викладачів-мовознавців створено NCA, також в якості фундації викладачів публічних виступів, які декларували самостійний статус «комунікацій», який різниться по суті з іншими навчальними курсами, що в свою чергу потребує автономної інституційної та епістемологічної позиції академічного визнання як окремої галузі/дисципліни у системі вищої освіти. У ХХ столітті академічне бачення «комунікацій» набуло превалюючого переконання як самостійної дисципліни для підготовки майбутніх бакалаврів і магістрів.

Опанування дисципліни «Комунікації» у історико-ретроспективному аспекті було присвячено, в першу чергу, основам мистецтва публічного переконання – ораторського мистецтва риторики. Роль риторики в освіті кожного члена суспільства була соціально визнаною. Древньогрецький оратор Сократ згідно філософського підходу «Антидот» зазначав, що «оскільки в людині апріорі закладено дар переконання та міжособистого порозуміння наших прагнень … містоутворюючої розбудови, здійснення правочинства, започаткування та розвиток мистецтв; і загалом не має жодної інституції, започаткованої людиною, яка б не була сформульована силою мови…».

Поспіль декількох століть опанування мистецтва риторики слугувало рушійною силою розвитку комунікативної культури людини та надавало поштовх уведення та поширення комунікацій в ефективні практики вищої освіти та суспільного життя загалом.

Одним із перших двотомний курс лекцій з риторики та гуманітарного/ораторського мистецтва підготував американський професор Гарвардського університету, політик, дипломат, 6-й Президент США Джон Квінсі Адамс (John Quincy Adams) у 1810 році, і вже як навчальна дисципліна набула популярності у XX столітті завдяки розвитку соціальної галузі наук і знань, зокрема при дослідженні чинників пропагандиського впливу фашизму на народи і нації в усьому світі, що нині актуалізує важливість вивчення потенціалу комунікативної культури фахівців в умовах воєнного стану в Україні.

Значимими на сучасному етапі розвитку наукознавства, матетики, епістемології, онтології, педагогіки, психології, квалітології, безпекології та ноосферології поряд з філософськими, педагогічними та управлінськими постають соціальні методи дослідження комунікацій у аспектах публічних репортів, теорії комунікативної культури, радіо-, теле-, медіа-інфо-комунікацій у соціальних комунікаціях міжособистісних, так і масових, також системного й мережевого характеру. Пріоритетними напрямами наукових розвідок стали – масмедіа впливи політичних комунікацій (за видами

політики); методологія комунікативної культури, оцінювання, практики та управління інформаційними комунікаціями; системний аналіз якості складових систем, міжсистемної та надсистемної комунікації, методології освіти, науки й інноватики галузі знань культури та мистецтва (нині також культури, мистецтва та гуманітарних наук); моделювання та прогностика стану і розвитку систем освіти, професійного розвитку, систем комунікацій; інформаційна безпека та менеджмент; безпека персонального простору та захисту даних, кібербезпеки; методології комунікаційної культури; теорії і методики професійного розвитку фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. Тому нині узгоджено розуміння семантичного профілю комунікацій, які забезпечують інформаційну та комунікативну архітектуру соціальних систем, специфіку культур-мистецького потенціалу сфери освіти, науки й інноватики, яка покликана забезпечити плекання та професійний розвиток комунікативної культури фахівців сфери різних сфер зайнятості (в тому числі сфери діловодства).

Релевантність підготовки в галузі комунікаційного менеджменту (з англ. – Line of communication, далі – LOC) як напрям та мережі комунікації покликані вмотивувати змістове спілкування між кадровим викладацьким складом щодо розроблення освітніх програм та дослідницьких проєктів з метою забезпечення якості підготовки здобувачів освіти; код LOC у програмних результатах підготовки є базисом для комунікування в академічній спільноті, проте релевантність не є заздалегідь програмовано обмеженою або унормовано настановчою директивою приписів для виконання, оскільки її розробляють з метою покращення адаптаційної валентності згідно концептів цільового призначення різноманітності професійних середовищ сфери діловодства, і тому релевантність може бути адаптивною згідно з очікуваннями рівня досягнень сформованої розвиненості комунікативної культури фахівців задіяних та майбутніх, що в кінцевому випадку забезпечує ефективність підготовки та розвитку їх культур-мистецького потенціалу комунікування.

Асоціацію міжнародних комунікацій (з англ. – International Communication Association, далі – ICA, https://www.icahdq.org/), започатковано як спільноту американських дослідників, інституційною місією якої визначено наукові дослідження комунікаційних мереж, їх організації, безпеку та перспективи функціонування у транскордонному, регіональному та національному вимірі. Нині ICA по справжньому носить інтернаціональний статус, оскільки має понад 5-ти тисяч членів майже зі ста країн і є асоціантом ООН як неурядова асоціація країн-партнерів.

Уточнено, що до 74-ти річчя ICA (2025р.) заплановано ювілейну конференцію на тему «Започаткування та консолідація досліджень в сфері комунікацій» - інформаційне запрошення до критичного опрацювання наукових досліджень комунікацій як навчального предмету та інституції-агента перетворення та роль галузевого розвитку навчального дисциплінарного напряму підготовки галузі знань культура і мистецтво і його наукового вивчення (як галузі науки). Проблематичні панелі мають на меті підведення підсумків минулих напрацювань, критичного усвідомлення ефективності роботи робочих програм і обґрунтовують розроблення перспективних стратегічних планів і програм напрямів наукових досліджень розбудови комунікаційної архітектури мережевої організації та комунікаційного менеджменту складних систем організації підготовки та професійного розвитку фахівців.

Панелі присвячено триаді тематичних напрямів: *методологія комунікаційного менеджменту* та *комунікативної культури* як потенціалу модернізації та підтримки суспільного балансу, завдяки ролі комунікацій як сили стабілізації розвитку, наукових практик дослідження пріоритетних напрямів як галузі науки і знань, також в якості *новації та консолідуючої платформи для вивчення комунікаційних систем/мереж* як стабілізуючої та деструктивної основи. В усіх напрямах фіксуються деструктивні елементи порушення та елементи згуртованості, консолідації, які завжди є полярними/протилежними/антитетиками. Варто зазначити, що спільнота ICA

досягла визначних успіхів у нарощенні потенціалу методології науки комунікацій не лише в академічному просторі освіти, науки й інноватики, а й за його межами в інших сферах суспільної діяльності – природоохоронної, антикризового управління, суспільно-політичної, соціально-економічної, міжнародної геополітичної, безпекової – стратегічної. Наголошено на ролі педагогів і учених у якості представлення суспільної думки для забезпечення дотримання вимог соціальної й екологічної відповідальності, а також лідерів поглядів підтримки демократії, демократичної культури глобальної освіти, соціальних гарантій правового захисту, справедливості, визнання самобутності, автономії, незалежності, суверенітету країн. Визначальним контекстом є дисбаланс галузей науки і знань та пропагандиської діяльності й її впливу на стан і розвиток соціальних і комунікаційних систем.

Соціальне значення перетворюючої цивілізаційної ролі науки пов’язано з міждисциплінарною спроможністю організації досліджень та освіти продукувати сучасні наукові знання, які кількісно експотенційно нарощуються в останні періоди сторічної епохи. Уточнено, що у різних галузях науки і знань вони презентуються завдяки активізації наукового дослідництва, яке згуртовує й консолідує знання накопиченого академічного базису, а також забезпечує новітні напрями прогресивного поступу формування превалюючих парадигм. Саме тому прогрес класифікаційної ідентифікації ознак комунікаційних дисциплін здатен забезпечити сприяння започаткованим тенденціям, поряд з існуючим тиском соціальної нерівності глобального виміру в академічному просторі освіти, науки й інноватики, а також у зв’язку з упередженою заангажованістю процедур публікування й рецензування, які заздалегідь нівелюють пріоритети досліджень та академічних спільнот.

Науковці, які здійснюють дослідження у сфері налагодження комунікацій, стикаються зі перешкодами у декількох проблемних векторах, зокрема з досить відчутними наслідками, оскільки технології штучного інтелекту створюють передумови некерованої революційної активації безпрецедентного впливу на практики науково-технічної діяльності, особливо

щодо ревізії методології оцінювання та експертизи наукових продуктів. До речі в умовах соціальної турбулентності глобального виміру, учені-педагоги зобов'язані апробувати та оприлюднювати власні доробки у привілейованих виданнях, які ніби забезпечують престиж публікацій на фоні незахищеності/убезпечення та дестабілізації статусу представників академічної спільноти, які ще мають здобувати гранти, брати участь у академічній і соціальній мобільності, відповідати вимогам експертів, рецензентів і опонентів, що загалом призводить до психологічної напруги та тиску на наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників. Отже, актуалізовано необхідність консолідації зусиль в академічному просторі освіти, науки й інноватики для забезпечення сталого розвитку шляхом вироблення ефективних стратегій.

Виокремлено ключові проблемно-тематичні напрями, які потребують вироблення організаційно-управлінських і адміністративно-розпорядчих рішень для подолання бар'єрів у справочинстві, комунікаційному й інформаційному менеджменті та політиці, а саме:

- розроблення стратегічних планів і програм презентабельності та стратегій пропагування їх впливу для вирішення проблем соціальної турбулентності глобального виміру сучасності;
- гармонізація взаємин методології науки й пропаганди; раціоналізація безбар'єрності перешкод у суспільно-гуманітарних науках;
- архаїчність панівних теорій і методик, орієнтованих на наукові дослідження комунікативної культури та комунікаційного управління й політики;
- історіогенез векторів розвитку комунікаційної науки та дотичних до неї галузей науково-технічних робіт міждисциплінарного та міжгалузевого спрямування;
- внутрішньо-системні дослідження мереж в системах комунікацій;
- вплив штучного інтелекту на метрики оцінювання продуктивності наукознавства, кваліметрії, наукометрії та соціометрії;

- дослідження деструкції панівних режимів комунікації під впливом інтересів Глобального Півдня;
- політекономія наук у сфері діловодства, інформаційної, бібліотечної та архівної справи щодо визначення перспективи методологічного потенціалу здатності продукувати інноваційні сучасні наукові знання;
- наукометрія та технічне регулювання вимог до інтелектуального навантаження науковців, науково-педагогічних і педагогічних працівників (в т.ч. розумового навантаження усіх представників академічної спільноти);
- стратегеми поліпшення сталості й розбудови мереж солідарності й консолідації зусиль поліманітності академічних спільнот.

Здійснено аналіз академічних шкіл дослідження комунікацій у ХХ столітті.

Учені Скотт Пейнтон (Scott T. Paynton) та Лаура Хан (Laura K. Hahn) – професори Державного університету імені Гумбольдта (м. Берлін, Федеративна Республіка Німеччина) оприлюднили наукові напрацювання у питаннях спілкування – ораторської публічної риторики, політичних дискурсів, епістолярного мистецтва, освіти та науки; релігійних, національних, суспільних, етичних, колективних і власних переконань; проповідництва, зв’язку тощо. При цьому учені дійшли висновку, що соціальний баланс трансформовано в постіндустріальну епоху до переваги інформаційно-технологічного розвитку та актуалізації інформаційно-комунікаційних технологій, і тому закцентували увагу в наукових дослідженнях і напряму дослідження комунікативної культури та комунікацій як феномену агента перетворення усіх видів суспільної, професійної діяльності, що віддзеркалилось на модернізації професійної освіти й розвитку фахівців. Комунікації дещо нещодавно викристалізувались як феномен і явище в цивілізаційному розвитку, одні з перших мовних протоколів віднайшли в США в колоніальну епоху. В архітектурі закладів освіти було започатковано перші структурні підрозділи регулювань комунікацій. Наприкінці XIX ст. і на початку ХХ ст. поліманітність усного мовлення

узагальнено у напрямі англомовного спілкування [20]. Оскільки надбання академічної та мистецької спадщини, а особливо передових наукових шкіл потребували визнання, то традиційні підходи до культури мовлення вже не задовольняли потреби, і не лише риторики, але й інтенсивності представлення/оприлюднення. Тому на початку 20-х років ХХ ст. було започатковано перші програми для підготовки докторів філософії в галузі комунікацій (зв'язку), а в середині ХХ ст. «Управління освіти США» переглянуло координаційну роль мовленнєвих підрозділів для оструктурення більшої виразності і мистецтва мовлення та комунікацій [20].

Наукові дослідження транскордонної, національної і регіональної комунікаційної інфраструктури визнано пріоритетними для визначення специфіки комунікаційної організації спілкування на конференціях, опублікування наукових напрацювань у часописах (нині більше в е-версіях та онлайн форматі).

Спершу організовано як Національне товариство з вивчення комунікацій (з англ. – National Society for the Study of Communication, далі – NSSC) [22] набула статусу як Міжнародна комунікаційна асоціація (з англ. – International Communication Association, ICA). Визначено, що до середини ХХ ст. метою ICA було об'єднання учених, педагогів та менеджерів зв'язку в усьому світі, які зацікавлені у дослідженні комунікативної культури, в першу чергу особливостей і форм спілкування. Дві третини майже з чотирьох тисяч учасників ICA – це педагоги та науковці закладів освіти [21].

На рубежі міленіуму виникла нова інституція, що застосовує переваги ІКТ, а саме Американська асоціація комунікацій (з англ. – American Communications Association, далі – ACA, https://acaconnects.org/) у форматі віртуальної організації і об'єднує науковців, педагогів та інформатиків.

Нині функціонує Національна асоціація комунікацій (з англ. – National Communication Association, далі – NCA, https://www.natcom.org/), що включає більше семи тисяч членів з США і біля 20-ти держав долучених. Асоціація NCA організовує роботу як наукова спілка і передбачає удосконалення

наукових досліджень, навчання та сервіси підтримки, розроблених партнерами для вирішення інтелектуальних і соціальних завдань.

Загалом до комунікаційної ієрархії входять регіональні партнери установ Асоціації – Східної комунікації (з англ. – Eastern Communication Association, далі – ECA, https://www.ecasite.org/aws/ECA/pt/sp/home_page), Південних Штатів (з англ. – Southern States Communication Association, далі – SSCA, https://www.ssca.net/), Центральних Штатів (з англ. – Central States Communication Association, далі – GSCA, https://www.csca-net.org/aws/CSCA/pt/sp/about) та західних країн (з англ. – Western States Communication Association, далі – WSCA, https://www.westcomm.org/).

Об'єднання наукових установ зі спільними цілями в галузі комунікативної культури та комунікацій спонукали до консолідації зусиль у Національній асоціації ораторів (з англ. – National Speakers Association, https://nsaspeaker.org/), завдяки Східній конференції публічних доповідачів, понад шістдесят учителів середньої школи було долучено до обговорення перспектив розвитку. Асоціацію комунікацій академічних доповідачів публічної риторики США наприкінці 90-х років XX століття переформатовано з метою консолідації зусиль зацікавлених представників дослідження питань спілкування. Вище зазначені установи відіграли значну роль у формуванні ієрархії комунікацій, визначенні їх інституційного функціоналу в закладах освіти, розробленні освітніх програм і наукових проєктів, виробленні стратегій навчання, формалізації та інституалізації дослідження комунікативної культури та комунікаційного менеджменту.

У зв'язку зі спільними трансформаціями у період з кінця XIX століття до початку XX століття відбулися значні зміни в геополітиці, завдяки монетизації освіти та науки, комерціалізації ІКТ, інтенсифікації та цифровізації професійних середовищ зайнятості. Вище зазначені процеси віднайшли відображення в інституційній організації освіти та професійній зайнятості фахівців, що створило передумови поштовху новітніх напрямів досліджень у сфері комунікацій. Серед них виокремлено п'ять ключових сфер, які активно

розвивались та мали прогресивні напрацювання: перші – розбудова комунікаційної архітектури політичних інституцій; другі – актуалізація технологій комунікування в суспільстві; треті – соціально-філософське і психологічне дослідження спілкування; четверті – встановлення ролі комунікацій у сфері освіти та науки; п'яті – монетизація та комерціалізація досліджень комунікативної культури та комунікаційного менеджменту [20].

До середини XX століття значних змін зазнали політичні перемовини у зв'язку з перерозподілом політичної мапи, новітні комунікаційні технології, модернізували політичні повідомлення. Наукові дослідження було зосереджено на аналізуванні пропагандиських наративів політичної проблематики публічної риторики та вивченні суспільної думки у політичній та соціальній сферах життєдіяльності. Значного поширення набуло опитування та інтерв'ювання щодо встановлення політичних переконань громадян [23; 24], вивчення впливу масових комунікацій на суспільну свідомість різночинних категорій людей. Вивчення суспільної думки та аналізування пропагандиської риторики забезпечує відстеження настроїв масових громадян.

Інтенсивний розвиток урбанізації, індустріалізації сприяв розбудові і впливу ЗМІ на суспільство, тому постало питання – яким чином трансформувати традиційну стилістику спілкування і як це вплине на суспільну комунікативну культуру та мережі комунікацій професійного й соціального спрямування. Учені-соціологи досліджували вплив комунікацій на соціальні види життєдіяльності людей, а саме міжособистісної та міжгрупової взаємодії суб'єктів, впливу урбанізації соціального життя на громадян; інфраструктуру кіно та медіа-індустрії на культурмистецький потенціал суспільства, комунікаційної культури, конфлікт-інтересу та досягнення консенсусів, маркетингові та рекламні впливи на соціальну свідомість.

Таким чином було здійснено модернізацію гуманістичних переконань в суспільстві, які зосереджено на публічній риториці індустріальних,

орієнтованих на їх аналізуванні, до соціально-матетичного дослідження соціальних агентів перетворення на комунікативні реалії суспільної культури спілкування та комунікацій. Наступним вектором наукового пізнання впливу комунікацій стала соціальна психологія, завдяки якій досліджували особисту соціально-поведінкову мотивацію в аспектах комунікування. Соціальними психологами увагу було зосереджено у контексті унормування правил і засобів комунікації та їх застосування у соціальних потреба, також як вони моделюють стан і розвиток соціальних ситуацій, зокрема впливу дослідження ЗМІ на релевантність комунікаційних технологій. Визначено роль кінематографії у вихованні та формуванні переконань молоді. Поспіль значного поширення апріорі небезпечного транслювання набули дискурси щодо насильства у кіно, телеефірі та дозвіллєвій діяльності. Нині як ніколи раніше актуальна соціальна психологія на початку ХХ століття у контексті визначення впливу ЗМІ на суспільну діяльність, а також міжособисту взаємодію громадян.

Дослідження моделей спілкування в сфері освіти та науки стало четвертим кроком у вивченні розвитку галузі комунікацій у першій половині ХХ століття і присвячено з’ясуванню – рівня компетентності викладачів і дослідників та їх матеріального забезпечення; престижу закладів освіти та впливу на специфіку спілкування радіомовлення, кінематографу та телебачення, в тому числі на удосконалення освітніх ресурсів, або навпаки деградацію комунікативної поведінки, що впливає на майбутню релевантність навчання й дослідництва. Актуалізовано на початку ХХ століття передові практики комунікативних методик викладання. Наступний напрям дослідження розвитку комунікацій було сфокусовано на монетизації міжособистого спілкування. Нарощення національного брендингу стратегічного маркетингу споживання та комерціалізації реклами їх пропозицій, інтенсифікували вплив на звички споживачів. Значний вплив мали ЗМІ у переконанні щодо задоволення потреб споживачів, що забезпечило фінансову вигоду від дії ЗМІ на реалізацію продукції та сировини та

спонукало до досліджень впливу рекламодавців і маркетингових стратегій на споживчу поведінку зацікавлених осіб.

Вивчення масових комунікацій та наслідків їх монетизації розпочато Полом Лазарсфельом для встановлення ролі телебачення, реклами та часописів у переконанні громадян і окремих осіб.

Визначено, що вагомий поштовх у методології дослідження комунікацій, а саме впливу динаміки масових комунікацій на різночинних категорій населення (К. Говланд, К. Левін) у другій половині ХХ ст. відіграла Друга світова війна, після якої почали вживати поняття «масові комунікації» та «комунікаційне дослідження», що спонукало учених до виокремлення комунікаційних досліджень серед галузей науки і знань [20]. Сприйняття цілісності сфери комунікаційних досліджень сприяло їх формалізації як окремого наукового напряму, не лише гуманітарних наук, а й у суспільно-політичних науках у питаннях розвитку та наповнення тезаурусу та вокабуляру галузі, підготовки, освітніх ресурсів – підручників, посібників, методичних рекомендацій щодо вивчення та практично-корисного застосування комунікацій. Засновником комунікативних класів у закладах освіти, фундатором Інституту дослідження зв'язку в Стенфордському університеті та розробником перших підручників став професор В. Шрамм [20]. Завдяки його пропагуванню сформувалися кафедри, заклади освіти комунікацій в галузі спілкування, в тому числі державні інституції і структури комунікацій і мовлення. Нині мовленнєві кафедри комунікативної культури, культури мовлення і комунікацій функціонують майже в усіх освітніх інституціях.

Також варто зазначити, що в другій половині ХХ століття активно розвивалися нові пріоритетні галузі досліджень, які актуальні нині для вивчення виборчого потенціалу дослідження екзитполів волевиявлення громадян, впливу ЗМІ та голосування [20], а також дослідження потенційних здатностей переконання комунікацій різного призначення особливо соціально-політичних для нарощення методологічного потенціалу теорії, методики,

практики комунікативної культури, комунікаційного менеджменту та міждисциплінарної теорії спілкування.

Навчання культури спілкування нині сприяє організації Національної асоціації комунікацій, яка на веб-сторінці демонструє приклади діалогів Tedx, що є абревіатурою трьох сфер суспільної діяльності – Технології (з англ. – Technology), Розваги/Мистецтво (з англ. – Entertainment) та Дизайн (з англ. – Design), а ікс (x) означає, що діалог (у якості івенту) є самостійно організованим (з англ. – Independently organized).

Поспіль Другої світової війни дослідження комунікаційної спроможності сфокусовано на публічній риториці у сфері освіти та науки, емоційності комунікування, переконливій здатності, динаміці впливу на різночинні категорії населення, культурі ділового мовлення, в тому числі комунікативній культурі. У другій половині XX століття масштаби дослідження мистецтва риторики зросли за рахунок більш розлогого формату впливу кінематографу, радіомовлення та телебачення на формування специфіки комунікаційних ситуацій і обґрунтування проблем їх охоплення. Надбання класичних і новітніх академічних шкіл навчання та наукового дослідження комунікативної культури – це мовлення та спілкування в швидкоплинних умовах постіндустріального світу з інтенсивним поштовхом розвитку ІКТ.

Сучасні напрями науково-дослідницьких робіт пріоритетні у питаннях конкретно-наукової та спеціальної методології риторики, масових комунікацій, ораторського мистецтва, комунікацій у сфері освіти, науки й інноватики, міжгалузевих, мультикультурних, мультимедіа, гендерних комунікацій, також зі комунікацій здоров’язбереження та спорту, дозвіллєвих, консалтингових, дорадчих, сімейно-побутових тощо.

Висновки до третього розділу

Обґрунтовано та розроблено концепцію та складну систему професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у

системі неперервної освіти як синергетичного узгодження цілісної єдності складових підсистем. У аспектах обраної наукової і практичної проблеми дослідження системний аналіз розглядаємо як прикладну наукову методологію з інформаційним базисом багатоманіття структурно-організованого і структурно-функціонального методичного комплексу евристичних процедур, методів, способів і прийомів, організаційно-методичних, інформаційно-технологічних, програмних і математичних засобів для нарощення методологічного потенціалу сучасних мультидисциплінарних наукових знань про об'єкт дослідження як цілісну єдність взаємопов'язаних процесів і явищ різнорідної природи (сучасні наукові знання у перспективі сприяють визначенню подальшого розвитку і поведінки об'єкта досліджень та виробленню стратегій антикризового менеджменту багатоманітної амплітуди конфлікту критерії і цілей завдань, виявленню чинників ризику і небезпек порушення рубежів стійкості і витривалості системи, передбаченню та запобіганню недостовірності, неповноти досягнення інформаційних результатів дослідження складно організованих систем).

Визначено, що класичне ставлення до системного аналізу як до конкретно-наукової методології не може бути застосовано на практиці у зв'язку з неможливістю визначити заздалегідь організаційно-методичний та інформаційно-технологічний арсенал способів, методів і засобів, якими дана методологія спроможна оперувати на практиці у аспектах мультидисциплінарності та багатоманітності підходів наукового пізнання для вивчення складних систем.

Конкретизовано, що цифровізація суспільної діяльності спонукала до інформаційно-технологічного проникнення в усі сфери суспільної і професійної діяльності, що потребує якісного переосмислення цілей, завдань неперервної освіти, формування та розвитку її системної методології, встановлення ролі і значення для визначення перспектив інформаційної діяльності як ефективних агентів цивілізаційного розвитку. Соціальне замовлення на підготовку і професійний розвиток фахівців сфери діловодства

(документ-менеджменту), спроможних адаптуватися в умовах соціальної турбулентності глобального виміру, зумовлює актуальність перегляду парадигм неперервної освіти у аспектах наукового пізнання реалізації освітньої політики життєдіяльності соціокультурних форм (які нині дисбалансують у векторі безпеки, ніж якості), що спонукає до забезпечення вимог випереджувальних аспектів освіти майбутнього як наукової методології системного управління на основі системного аналізу перспектив розвитку інформаційної діяльності в ЗВО, академічному просторі освіти, науки й інноватики з метою встановлення пріоритетних проблем дослідження і розроблення ефективних стратегій вирішення соціально-економічних, еколого-безпечних та інституційних завдань сталого розвитку суспільства.

Список використаної літератури в третьому розділі

1. Антонова О.Є. Акмеологічний підхід до визначення сутності педагогічної обдарованості Акмеологія – наука XXI століття: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конфер, 2011. С. 17-22.

2. Веремчук А. Сучасний вимір педагогічної освіти: креативний підхід. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип 29, Т. 1. С. 253-258.

3. Гнатів П.С., Снітинський В.В. Екосистеми і системний аналіз : наукова монографія. Львів: Колір ПРО, 2017. 416 с.

4. Грищук А. В. Словник українського педагога. Київ: КВІЦ, 2015. 236 с.

5. ДСТУ ISO 9001-2001. Київ: ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ, 2001. 33 с. URL: https://www.zoda.gov.ua/files/WP_Article_File/original/000011/11933 (дата звернення 23.06.2025).

6. Дубасенюк О. А. Теорія і практика професійної виховної діяльності педагога: монографія. Житомир: Житомирський держ. ун-т ім. І. Франка, 2005. 194 с.

7. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / за ред. Ю. В. Ковбасюка. Київ: НАДУ, 2011. Т. 2: Методологія державного управління. 692 с.

8. Згуровський М., Панкратова Н. Основи системного аналізу: підручник. Київ: Видавнича група BHV.2007. 544с.

9. Кубанов Р. А. Акмеологічна основа підготовки конкурентоспроможних фахівців економічних спеціальностей. *Фізико-математична освіта: науковий журнал.* 2017. Вип. 3(13). С. 83– 87.

10. Основи інформаційно-аналітичної діяльності: навчальний посібник / І.В. Захарова, Л. Я. Філіпова, І. С. Задорожний, Д. А. Тарасенко; 2-е вид., випр. і допов. Черкаси: Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова, 2024. 347 с.

11. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» / Г.Г. Стрелкова, М.М. Федосенко, А.І. Замулко, О.С. Іщенко. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 120 с.

12. Петлін В.М. Теорія природних територіальних систем: у 4-х т. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2016. Т. 1 – Загальнотеоретичні і загальнометодологічні основи природних територіальних систем. 519 с.

13. Подольська Є.А. Філософія. Підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 704 с.

14. Поліщук В.А. Праксеологічний підхід як інноваційна основа вдосконалення професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота».* Випуск 32. С. 148-150

15. Снісаренко О., Ануфрієва О. Інноваційний підхід у підготовці здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії. *Інноваційний підхід у підготовці здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії*. 2018. № 2. С. 74-85

16. Сотська Г. Акмеологічний підхід у педагогічній освіті України. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/709238/1/%D1%81%D0%BE%D1%82.pdf. (дата звернення 23.06.2025).

17. Тур О. М. Теоретичні і методичні засади формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності в процесі професійної підготовки. дис. … доктора пед.наук: 015 – професійна освіта (за спеціалізаціями), спеціалізація 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти (шифр і назва спеціальності). Харків, 2019. 560 с.

18. Шетеля Н. Засоби практичної реалізації аксіологічного підходу у сфері професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв. *Інноватика у вихованні*. 2022. Вип. 15. С. 254-262.

19. Шкабаріна М. А. Розвиток педагогічної креативності майбутніх учителів початкової школи у процесі вивчення фахових дисциплін: монографія. Рівне: Видавець О. Зень, 2019. 149 с.

20. Hahn L.K., Lipper L., Paynton S.T. Survey of Communication Study. License Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. 199p. URL: https://www.csus.edu/indiv/s/stonerm/coms5surveyofcommunicationtextbook.pdf (дата звернення 23.06.2025).

21. Bylaws of the International Communication Association (Revised October 2024). *International Communication Association*. URL: https://www.icahdq.org/page/Bylaws (дата звернення 23.04.2025).

22. Williams A. Tracing the History of Communication Studies with the Records of the International Communication Association. 2024. URL: https://uniqueatpenn.wordpress.com/2024/03/13/the-international-communication-association-and-the-history-of-communication-studies/ (дата звернення 23.06.2025).

23. Lippman W. Public Opinion. New York, London: The Free Press. A Division of Macmillan Publishing Co., London, 1949. 268 p.

24. LassWell H. D. Propaganda Technique in the World War. New York: Peter Smith, 1938/1927. 259 p.

25. Sapir E. Language. Encyclopaedia of the Social Sciences. New York. 9 1933. pp.155-169.

26. Sternglanz R. W., Depaulo B. M. Reading nonverbal cues to emotion: The advantages and reliabilities of relationship closeness. Journal of Nonverbal Behavior. 2004. 28(4), pp.245-266.

РОЗДІЛ 4.
МОДЕЛЬ ТА МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ДІЛОВОДСТВА У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

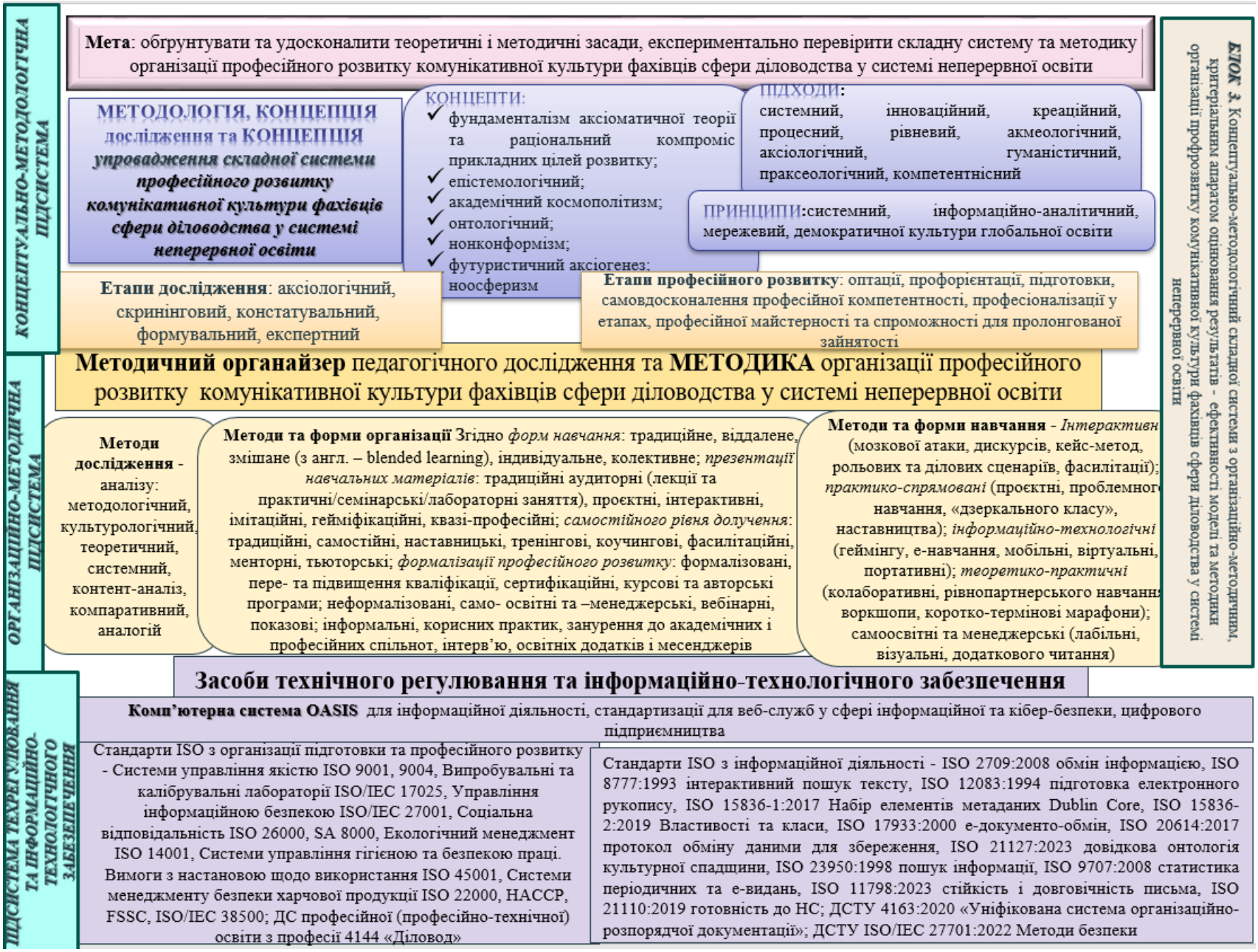
4.1. Проєктування моделі складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти

Обґрунтовано, розроблено та спроєктовано модель складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти (рисунок 4.1) з методичним органайзером педагогічного дослідження, методику організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти з воркшопом «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури» та авторським доробком для фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Систематизовано та апробовано організаційно-методичне, техніко-регулятивне та інформаційно-технологічне забезпечення, розроблено критеріальний апарат оцінювання рівнів професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. Здійснено добір форм та засобів організації та розкрито зміст освітніх програм професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Розкрито, що впровадження складної системи передбачає інтеграцію проєктованого, наукового, програмного продукту – моделі складної системи в організаційно-методичну діяльність справочинства публічного управління і адміністрування ЗВО, що вимагає від усіх учасників освітнього процесу/академічної спільноти та стейкхолдерів забезпечення відповідності професійної компетентності та практичного досвіду власного професійного

СОЦІАЛЬНО-ПОПИТОВА ПІДСИСТЕМА
Зовнішнє середовище
Внутрішнє середовище
Соц потреби
Форми взаємодії системного управління у ЗВО - МОДУСИ
Соціальний
Інформаційний
Семантичний
Соц попит
Мультимодуси документовпорядження системи неперервної освіти (освітньо-наукових систем ЗВО)
організації публічного управління
раціональності ресурсного забезпечення
соціальної та академічної мобільності
безпековості соціокультурних форм організації ЗВО
безбар'єрності
здоров'язбереження і психосоціальної підтримки
Соціальне замовлення на професійну підготовку та професійний розвиток
ФАХІВЦІ (суб'єкти)
ділового адміністрування, інфокомунікацій, зі зв'язків з громадськістю та менеджери по роботі з персоналом, управління даними, керування спільнотами та громадами
архівісти, бібліотекарі, оператори та технологи інформаційних баз, архівів, електронних бібліотек, соціально-інформаційного сервісу зі надання правових та соціальних гарантій захисту та технічного регулювання
управлінці, менеджери інформаційних технологій, системної адміністрації електронного врядування, адміністратори та експерти з інформаційного моніторингу та нагляду, дорадники документального супроводу цивільних, адміністративних та юридичних процедур, наглядовці, уповноважені органами контролю та інспекцій, інформаційного консалтингу, державні службовці
БЛОК 1. Цільового призначення соціального замовлення на профпідготовку та розвиток фахівців сфери діловодства згідно модулів взаємодії системного управління у ЗВО та мультимодусів документовпорядження у системі неперервної освіти
ТРИАДНА ПІДСИСТЕМА
Триада системної неперервної організації формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства
СТАН ТА РОЗВИТОК СКЛАДНОЇ СИСТЕМИ ТРИАДИ – інформаційно-аналітичної, мережевої організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців
Система наукових досліджень/пізнання
Система неперервної освіти
Система професійного розвитку
Об'єкт – система неперервної освіти та професійний розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства
Предмет - теорія і методика інформаційно-аналітичної діяльності для організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства в системі неперервної освіти.
Об'єкт – становлення та професійний розвиток фахівців сфери діловодства з сформованим потенціалом розвиненості комунікативної культури у системи неперервної освіти.
Предмет – освіта впродовж життя, система засобів, форм організації формальної, неформальної на інформальної освіти, удосконалення професійної компетентності, комунікативної культури, виховання національної ідентичності члена громадянського суспільства
Об'єкт – процес професійного навчання, розвитку кар'єрного зростання, підвищення та перекваліфікації, курсової підготовки та стажування фахівців сфери діловодства
Предмет – мережа організацій професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства
БЛОК 2. Триадна архітектура системної неперервної організації формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системних складових – наукового дослідження, освіти та розвитку

КОНЦЕПТУАЛЬНО-МЕТОДОЛОГІЧНА ПІДСИСТЕМА
Мета: обґрунтувати та удосконалити теоретичні і методичні засади, експериментально перевірити складну систему та методику організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти
МЕТОДОЛОГІЯ, КОНЦЕПЦІЯ дослідження та КОНЦЕПЦІЯ упровадження складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти
КОНЦЕПТИ:
✓ фундаменталізм аксіоматичної теорії та раціональний компроміс прикладних цілей розвитку;
✓ епістемологічний;
✓ академічний космополітизм;
✓ онтологічний;
✓ нонконформізм;
✓ футуристичний аксіогенез;
ноосферизм
ПІДХОДИ: системний, інноваційний, креаційний, процесний, рівневий, акмеологічний, аксіологічний, гуманістичний, праксеологічний, компетентнісний
ПРИНЦИПИ: системний, інформаційно-аналітичний, мережевий, демократичної культури глобальної освіти
Етапи дослідження: аксіологічний, скринінговий, констатувальний, формувальний, експертний
Етапи професійного розвитку: оптації, профорієнтації, підготовки, самовдосконалення професійної компетентності, професіоналізації у етапах, професійної майстерності та спроможності для пролонгованої зайнятості
БЛОК 3. Концептуально-методологічний складної системи з організаційно-методичним, критеріальним апаратом оцінювання результатів - ефективності моделі та методики організації профрозвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНА ПІДСИСТЕМА
Методичний органайзер педагогічного дослідження та МЕТОДИКА організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти
Методи дослідження - аналізу: методологічний, культурологічний, теоретичний, системний, контент-аналіз, компаративний, аналогій
Методи та форми організації Згідно форм навчання: традиційне, віддалене, змішане (з англ. – blended learning), індивідуальне, колективне; презентації навчальних матеріалів: традиційні аудиторні (лекції та практичні/семінарські/лабораторні заняття), проєктні, інтерактивні, імітаційні, гейміфікаційні, квазі-професійні; самостійного рівня долучення: традиційні, самостійні, наставницькі, тренінгові, коучингові, фасилітаційні, менторні, тьюторські; формалізації професійного розвитку: формалізовані, пере- та підвищення кваліфікації, сертифікаційні, курсові та авторські програми; неформалізовані, само- освітні та –менеджерські, вебінарні, показові; інформальні, корисних практик, занурення до академічних і професійних спільнот, інтерв'ю, освітніх додатків і месенджерів
Методи та форми навчання - Інтерактивн (мозкової атаки, дискурсів, кейс-метод, рольових та ділових сценаріїв, фасилітації); практико-спрямовані (проєктні, проблемного навчання, «дзеркального класу», наставництва); інформаційно-технологічні (геймінгу, е-навчання, мобільні, віртуальні, портативні); теоретико-практичні (колаборативні, рівнопартнерського навчання воркшопи, коротко-термінові марафони); самоосвітні та менеджерські (лабільні, візуальні, додаткового читання)
ПІДСИСТЕМА ТЕХРЕГУЛЮВАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
Засоби технічного регулювання та інформаційно-технологічного забезпечення
Комп'ютерна система OASIS для інформаційної діяльності, стандартизації для веб-служб у сфері інформаційної та кібер-безпеки, цифрового підприємництва
Стандарти ISO з організації підготовки та професійного розвитку - Системи управління якістю ISO 9001, 9004, Випробувальні та калібрувальні лабораторії ISO/IEC 17025, Управління інформаційною безпекою ISO/IEC 27001, Соціальна відповідальність ISO 26000, SA 8000, Екологічний менеджмент ISO 14001, Системи управління гігієною та безпекою праці. Вимоги з настановою щодо використання ISO 45001, Системи менеджменту безпеки харчової продукції ISO 22000, HACCP, FSSC, ISO/IEC 38500; ДС професійної (професійно-технічної) освіти з професії 4144 «Діловод»
Стандарти ISO з інформаційної діяльності - ISO 2709:2008 обмін інформацією, ISO 8777:1993 інтерактивний пошук тексту, ISO 12083:1994 підготовка електронного рукопису, ISO 15836-1:2017 Набір елементів метаданих Dublin Core, ISO 15836-2:2019 Властивості та класи, ISO 17933:2000 е-документо-обмін, ISO 20614:2017 протокол обміну даними для збереження, ISO 21127:2023 довідкова онтологія культурної спадщини, ISO 23950:1998 пошук інформації, ISO 9707:2008 статистика періодичних та е-видань, ISO 11798:2023 стійкість і довговічність письма, ISO 21110:2019 готовність до НС; ДСТУ 4163:2020 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації»; ДСТУ ISO/IEC 27701:2022 Методи безпеки

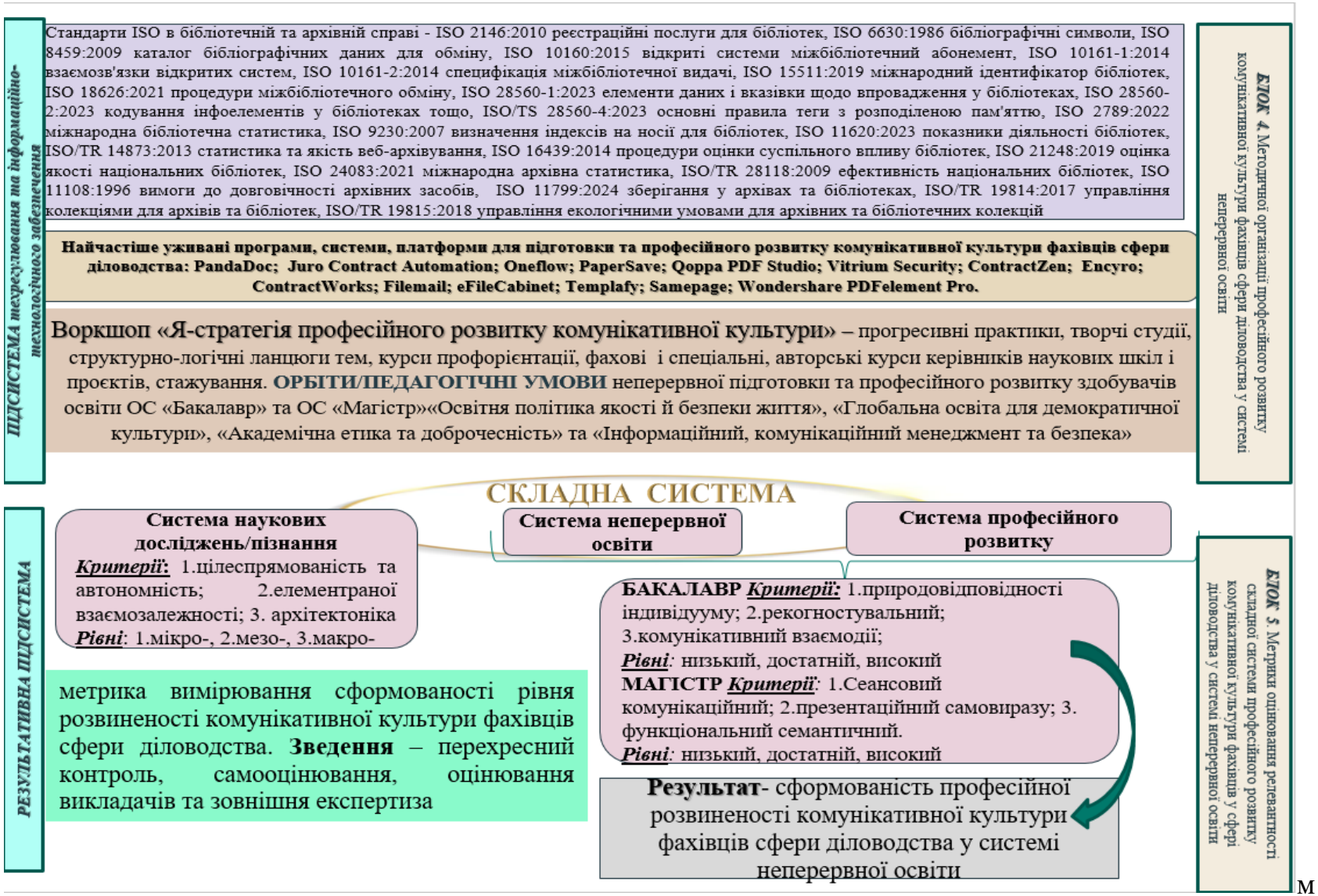

Рис.4.1 Модель складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти

розвитку комунікативної культури як у статусі діючих, так і майбутніх фахівців сфери діловодства і застосування спеціально-визначених підходів і принципів до розроблення адміністративно-розпорядчих, організаційно-методичних і психолого-педагогічних процедур реалізації впровадження моделі складної системи з п'ятьма блоками комплектації та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти з воркшопом «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури» та методичного органайзеру (каскадної – на рівнях та ступенях, ітераціональної у циклах, спіралеподібної – у динамічних моделях) підтримки забезпечення як самостійного освітньо-наукового проєкту в ЗВО, який по праву набуває ознак відповідності окремого наукового продукту в якості захисних положень.

Модель складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти включає підсистеми у блоках:

1. Цільового призначення соціального замовлення на профпідготовку та розвиток фахівців сфери діловодства згідно модулів взаємодії системного управління у ЗВО та мультимодусів документовпорядження у системі неперервної освіти (соціально-попитова підсистема);

2. Триадна архітектура системної неперервної організації формування та профрозвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системних складових – наукового дослідження, освіти та розвитку (триада підсистема);

3. Концептуально-методологічний складної системи з організаційно-методичним, критеріальним апаратом оцінювання результатів – ефективності моделі та методики організації профрозвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти (концептуально-методологічна та організаційно-методична підсистеми);

4. Методичної організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти (підсистема технічного регулювання та інформаційно-технологічного забезпечення);

5. Метрики оцінювання релевантності складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців у сфері діловодства у системі неперервної освіти (результативна підсистема).

Цільової мультимодусної у надсистемній, міжсистемній та внутрішньо-системній взаємодії *мультимодусів* як форм організації системного управління у ЗВО: соціального у трансверсійності системи неперервної освіти для професійного розвитку майбутніх фахівців сфери діловодства; інформаційного справочинства мережевої організації навчання та професійного становлення в невизначених умовах воєнного; семантичний функціонального призначення організації та забезпечення системних процесів управління професійною підготовкою та розвитком фахівців сфери інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

У мультимодусності завдань документовпорядження системи неперервної освіти, також освітньо-наукових систем підготовки та професійного розвитку у системах ЗВО, організації публічного управління та адміністрування, раціональності системи ресурсозабезпечення, реалізації соціальної та академічної позиції фахівця, мобільності, безпековості соціокультурних форм організації ЗВО та професійного розвитку фахівців, безбар'єрності, здоров'язбереження та психосоціальної підтримки ментального здоров'я.

У *соціально-попитовій підсистемі* зовнішньо-внутрішньої комунікацій та їх синхронізації згідно соціального попиту на професійну підготовку та професійний розвиток згідно кваліфікаційної відповідності семантики суб'єкт-суб'єктної взаємодії: - менеджерів інформаційних технологій, ділового адміністрування; інфокомунікаційних, також зі зв'язків з громадськістю та менеджерів по роботі з персоналом, в тому числі інформаційних комунікаційно-аналітичним базисом управління, керування спільнотами та

громадами; - архівістів, бібліотекарів, операторів та технологів інформаційних сховищ, архівів, електронних бібліотек; - соціально-інформаційного сервісу зі надання правових та соціальних гарантій захисту та консультантів технічного регулювання з якості й безпеки; - державних службовців; - організаторів системної адміністрації електронного врядування; - адміністраторів та експертів з інформаційного моніторингу та нагляду, інформаційного консалтингу; - дорадників документального супроводу цивільних, адміністративних та юридичних процедур; - наглядовців, уповноважених органами контролю та інспекцій.

Триадна підсистема системної неперервної організації формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства включає системні складові: - наукових досліджень/пізнання (об'єкт – система неперервної освіти та професійний розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства; предмет - теорія і методика інформаційно-аналітичної діяльності для організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства в системі неперервної освіти); - неперервної освіти (об'єкт – становлення та професійний розвиток фахівців сфери діловодства з сформованим потенціалом професійної розвиненості комунікативної культури у системи неперервної освіти; предмет – освіта впродовж життя, система засобів, форм організації формальної, неформальної на інформальної освіти, удосконалення професійної компетентності, комунікативної культури, виховання національної ідентичності члена громадянського суспільства); - професійного розвитку (об'єкт – процес професійного навчання, розвитку кар'єрного зростання, підвищення та перекваліфікації, курсової підготовки та стажування фахівців сфери діловодства; предмет – мережа організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства), які обумовлюють стан та розвиток складної системи – інформаційно-аналітичної, мережевої організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців.

Метою в *концептуально-методологічній підсистемі* визначено обґрунтування та удосконалення теоретичних і методичних засад, експериментальну перевірку складної системи та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. Методологічні та концептуальні засади професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти розроблено з обґрунтуванням концептів – фундаменталізму аксіоматичної теорії та раціонального компромісу прикладних цілей розвитку; епістемологічного; академічного космополітизму; онтологічного; нонконформізму; футуристичного аксіогенезу; ноосферизму; завдяки добору підходів – системного, інноваційного, креаційного, процесного, рівневого, акмеологічного, аксіологічного, гуманістичного, праксеологічного та компетентнісного; та принципів – системного, інформаційно-аналітичного, мережевого, демократичної культури глобальної освіти.

Виокремлено, розроблено та обґрунтовано етапи – *дослідження*: аксіологічний, скринінговий, констатувальний, формувальний, експертний; *професійного розвитку*: оптації, профорієнтації, підготовки, самовдосконалення професійної компетентності, професіоналізації у етапах, професійної майстерності та спроможності для пролонгованої зайнятості.

Обґрунтовано *організаційно-методичну підсистему* з методичним органайзером педагогічного дослідження та методикою організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; передбачено *три групи методів*: *дослідження* - методологічний культурологічний, теоретичний, системний та компаративний аналізи, контент-аналіз, аналогій; *форми організації* – згідно форм навчання: традиційне, віддалене, змішане (з англ. – Blended learning), індивідуальне, колективне; - презентації навчальних матеріалів: традиційні аудиторні (лекції та практичні/семінарські/лабораторні заняття), проєктні, інтерактивні, імітаційні, гейміфікаційні, квазі-професійні; - згідно самостійного рівня долучення: традиційні, самостійні, наставницькі, тренінгові, коучингові,

фасилітаційні, менторні, тьюторські; - згідно формалізації професійного розвитку: формалізовані, пере- та підвищення кваліфікації, сертифікаційні, курсові та авторські програми; неформалізовані, само- освітні та – менеджерські, вебінарні, показові; інформальні, корисних практик, занурення до академічних і професійних спільнот, інтерв'ю, освітніх додатків і месенджерів; *форми навчання* - інтерактивні (мозкової атаки, дискурсів, кейс-метод, рольових та ділових сценаріїв, фасилітації); практико-спрямовані (проєктні, проблемного навчання, «дзеркального класу», наставництва); інформаційно-технологічні (геймінгу, е-навчання, мобільні, віртуальні, портативні); теоретико-практичні (колаборативні, рівнопартнерського навчання, воркшопи, коротко-термінові марафони); самоосвітні та менеджерські (лабільні, візуальні, додаткового читання). До *підсистеми забезпечення засобами технічного регулювання та інформаційно-технологічного забезпечення* включено: - стандарти ISO з організації підготовки та професійного розвитку; - системи управління якістю ISO 9001, Випробувальні та калібрувальні лабораторії ISO/IEC 17025, Управління інформаційною безпекою ISO/IEC 27001, Соціальна відповідальність ISO 26000, SA 8000, Екологічний менеджмент ISO 14001, Системи управління гігієною та безпекою праці. Вимоги з настановою щодо використання ISO 45001, Системи менеджменту безпеки харчової продукції ISO 22000, HACCP, FSSC, ISO/IEC 38500;

- стандарти ISO з інформаційної діяльності - ISO 2709:2008 обмін інформацією, ISO 8777:1993 інтерактивний пошук тексту, ISO 12083:1994 підготовка електронного рукопису, ISO 15836-1:2017 Набір елементів метаданих Dublin Core, ISO 15836-2:2019 Властивості та класи, ISO 17933:2000 е-документообмін, ISO 20614:2017 протокол обміну даними для збереження, ISO 21127:2023 довідкова онтологія культурної спадщини, ISO 23950:1998 пошук інформації, ISO 9707:2008 статистика періодичних та е-видань, ISO 11798:2023 стійкість і довговічність письма, ISO 21110:2019 готовність до надзвичайної ситуацій;

- стандарти ISO в бібліотечній та архівній справі - ISO 2146:2010 реєстраційні послуги для бібліотек, ISO 6630:1986 бібліографічні символи, ISO 8459:2009 каталог бібліографічних даних для обміну, ISO 10160:2015 відкриті системи міжбібліотечний абонемент, ISO 10161-1:2014 взаємозв'язки відкритих систем, ISO 10161-2:2014 специфікація міжбібліотечної видачі, ISO 15511:2019 міжнародний ідентифікатор бібліотек, ISO 18626:2021 процедури міжбібліотечного обміну, ISO 28560-1:2023 елементи даних і вказівки щодо впровадження у бібліотеках, ISO 28560-2:2023 кодування інфоелементів у бібліотеках тощо, ISO/TS 28560-4:2023 основні правила теги з розподіленою пам'яттю, ISO 2789:2022 міжнародна бібліотечна статистика, ISO 9230:2007 визначення індексів на носії для бібліотек, ISO 11620:2023 показники діяльності бібліотек, ISO/TR 14873:2013 статистика та якість веб-архівування, ISO 16439:2014 процедури оцінки суспільного впливу бібліотек, ISO 21248:2019 оцінка якості національних бібліотек, ISO 24083:2021 міжнародна архівна статистика, ISO/TR 28118:2009 ефективність національних бібліотек, ISO 11108:1996 вимоги до довговічності архівних засобів, ISO 11799:2024 зберігання у архівах та бібліотеках, ISO/TR 19814:2017 управління колекціями для архівів та бібліотек, ISO/TR 19815:2018 управління екологічними умовами для архівних та бібліотечних колекцій; впровадження комп'ютерної системи OASIS для інформаційної діяльності, стандартизації для веб-служб у сфері інформаційної та кібер-безпеки, цифрового підприємництва.

Запропоновано застосування найчастіше уживаних програм, систем, платформ для підготовки та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства: PandaDoc; Juro Contract Automation; Oneflow; PaperSave; Qoppa PDF Studio; Vitrium Security; ContractZen; Encyro; ContractWorks; Filemail; eFileCabinet; Templafy; Samepage; Wondershare PDFelement Pro [35].

Розроблено, обґрунтовано, упроваджено та апробовано воркшоп «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури» – прогресивні практики, творчі студії, структурно-логічні ланцюги тематичної проблематики,

курси профорієнтації, фахові і спеціальні, авторські курси керівників наукових шкіл і проектів, стажування у орбітах (як педагогічних умовах ефективності моделі та методики) проблемно-інтегрованих модулів «Освітня політика якості й безпеки життя», «Глобальної освіти для демократичної культури», «Академічна етика та доброчесність» та «Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека» неперервної підготовки та професійного розвитку здобувачів освіти ОС «Бакалавр» та ОС «Магістр».

Визначено результативну підсистему за метрикою вимірювання рівня сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства, передбачено оцінювання зведень – перехресного контролю, самооцінювання, оцінювання викладачів та зовнішню експертизу.

Виокремлено у системах *наукових досліджень/пізнання – критерії*: цілеспрямованість та автономність; елементарної взаємозалежності; архітектоніки (змістовно-структурного наповнення) на рівнях: мікро-, мезо- та макро-організації; *складової системи неперервної освіти та професійного розвитку* для ОС «Бакалавр» *критерії*: природовідповідності індивідууму; рекогностувальний та комунікативний взаємодії на рівнях (низький, достатній та високий) та для ОС «Магістр» *критерії*: сеансовий комунікаційний; презентаційний самовиразу та функціональний семантичний на рівнях (низький, достатній та високий). Визначено результат – сформованість професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Схарактеризовано організаційно-методичну підсистему керування кейсом ЗВО, яку сформовано для раціональної доцільності організаційно-розпорядчих процедур справочинства та забезпечення функціонального призначення ключових видів публічного управління та адміністрування інституцією; її аналіз передбачає застосування методу портфельного аналізу у напрямах дослідження методологічного потенціалу:

– індивідуальних і колективних оцінок та експертиз, також стейкхолдерів академічного базису з огляду на забезпечення відповідності якості і безпеки

життєдіяльності при наданні освітніх і наукових послуг, соціальної і інформаційної підтримки згідно визначеного рівня якості організації підготовки з інформаційно-технологічними платформами сервісу та захисту безпековості, накопичення фінансового забезпечення та мінімізації небезпек, збитків у інституційній діяльності ЗВО;

– розроблення необхідних організаційно-управлінських процедур ресурсозабезпечення, ресурсорозподілу з огляду диференційованих активів основних видів статутної діяльності для оптимізації інституційного, публічного управління та адміністрування, міжінституційної співпраці з органами та представниками місцевого самоврядування, регіонального управління соціокультурною організацією діяльності та міжнародного партнерства;

– кращих практик для раціоналізації й оптимізації освітнього процесу в системі неперервної освіти для сприяння зайнятості та професійному розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, зокрема, та широкому загалу здобувачів освіти та користувачів сервісної підтримки, а також накопичення прибутку поряд зі витратами кейсу зі прогностикою можливих ризиків за усіма видами безпеки;

– оцінної метрики результатів діяльності та ефективності адміністративно-розпорядчих процедур справочинства, в тому числі процесів поліпшення у системі менеджменту якістю в академічному просторі, розроблення напрямів усунення, прогнозування і запобігання систематичних і несистемних невідповідностей вимогам якості та небезпек життєдіяльності за класифікаційними ознаками видів їх забезпечення та дотримання.

Обґрунтовано, розроблено і впроваджено алгоритм методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти, який полягає у застосуванні найбільш ефективних *методів, інструментів розвитку фахівців «TOP-SIX»*:

1) групові/колективні тренінги у форматах лекцій, практичних і лабораторних занять, демонстрація навчальних матеріалів, підкастів проблемно-тематичних дискусій (аудіопрограм, цифрових освітніх ресурсів, в

т.ч. медіа) формалізовані локаційні, так і онлайн релокаційні під керівництвом викладача; неформалізовані під керівництвом; неформалізовані – відео-демонстрації, проблемно-тематичні блоги та стріми; перші сприяють опануванню алгоритмізацією і процедурами для справочинства у професійній діяльності, а другі забезпечують підвищення рівня когнітивного потенціалу фахівців сфери діловодства для вивчення сучасних тенденцій специфіки виконання посадових обов'язків В якості універсальних інструментів професійного розвитку фахівців застосовано для опанування інформаційно-технологічними процесами та процедурами документовпорядження за цільовим призначенням сфер зайнятості (професійної та соціальної), формування загальних компетенцій мовленнєвих, комунікативних, лідерських, креаційних, технологічних, соціально-психологічних, цивільних, стратегічних, конфліктологічних тощо;

2) кадрова ротація фахівців згідно посадових обов'язків – ініціативна чи по адміністративному розпорядженню зміна амплуа ролей, що сприяє професійному зростанню фахівців сфери діловодства за рахунок виконання не притаманного функціоналу професійних завдань і доручень; організація горизонтальної та вертикальної кадрової ротації здійснюється в разі – першої через перерозподіл завдань в групах/командах для набуття не притаманного практично-корисного досвіду та уникнення тривіальних підходів зашореності щоденної праці завдяки реструктуризації службового функціоналу; другої – стажистам-працівникам доводять розлогі завдання та делегують повноваження для посилення лідерської ролі в колективі, що в майбутньому проєктується на перспективи кадрового росту та проєктує уможливлення обіймання вищих посад; сприяє встановленню професійного резерву перспективних кадрів, спроможних до професійного розвитку, перекваліфікації з відповідною соціальною відповідальністю; спосіб тренування адаптивної здатності та мобільності фахівців сфери діловодства сприяє покращенню технологічного рівня, витривалість до підвищення навантажень, що забезпечує формування компетенцій тайм-менеджменту, психолого-компенсаторних, самоосвіти та

самоменеджменту;

3) наставництво – інструмент індивідуального або колективного коучингу розвитку кадрів, коли більш досвідчені управлінці чи майстри справи беруть під патронат стажерів для організації інтенсивної передачі майстерності; характеризується певними недоліками – зокрема, неефективністю витрат власних зусиль і часу більш компетентними працівниками на навчання стажерів, також кумуляція професійного зростання на відміну від нульового рівня набуття на відміну від рівнотипних умов його набуття; праксеологія наставництва/коучингу визначає компетенції лідерства та управління у ієрархії стажистів-керівників середньої ланки в умовах персонального стажування й передачі специфіки професійної майстерності за семантикою цільового призначення інституції;

4) конференції, семінари, круглі столи, дискурси, робочі групи – передбачають набуття практично-корисного досвіду корпоративної, міжособистої, міжінституційної взаємодії з партнерами, співробітниками і персоналом з аналогічними повноваженнями та посадовими обов’язками для обміну сучасними стратегіями організації праці; сприяють – опануванню сучасних конкретно-наукових і міждисциплінарних наукових кейсів знань, мистецтва риторики, апробації та їх застосуванню на практиці, що загалом забезпечують особисте й професійне зростання та інституційний розвиток установи;

5) огляд та зведення 360 (з англ. – Overview) – освітньо-практичний інструментарій провідних інституцій, яким передбачено збір інформації, відгуків про стажиста-співробітника від представників ділового ком’юніті щодо якості виконання професійних обов’язків та невідповідностей, які варто коригувати у програмі стажування; до переваг методичного інструменту віднесено цільовий компонент орієнтації програми для колег на позитиви та негативи в роботі, а до недоліків – фактичні витрати часу на аналіз відгуків і зведень; сприяє формуванню та розвитку ключових, загальних та фахово-спеціальних компетенцій комунікацій міжособистих, корпоративних,

психолого-педагогічних і лідерських, в т.ч. у розвитку комунікативної культури стажистів;

6) нагляд, самоаналіз, організація контролю ефективності праці передбачають регулювання управління метрикою обліку часових затрат стажистами-співробітниками та вироблення системи обліку часу праці, дотримання виконавської дисципліни та внутрішнього розпорядку праці, моніторингу невідповідностей для корегування негативних аспектів як для координаторів-керівників, та і підлеглих; функціонал системи обліку часу праці включає як власне автоматизований – облік, так і неявок на роботу, також спізнень, тривалої бездіяльності під час робочого часу; фіксація порушень, в т.ч. несанкціонованого використання сторонніх цифрових ресурсів непередбачених в установчій діяльності, оповіщувач персоналу щодо порушень та невідповідностей для швидкого усунення й коригування (з відома та без керівництва), моніторинг досягнень чи зменшення ефективності праці персоналу (кожного представника); інструмент позиціонується як мотиватор до професійного розвитку комунікативної культури стажистів-фахівців та чинник стимулу до відповідності професійного рівня та встановлення потреб його підвищення.

Розроблено та впроваджено *воркшоп «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури»* для фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти (далі – Воркшоп), який потрактовано у авторському визначенні поліаспектного бачення:

- теоретико-практичного *заходу* інтенсивного характеру активації формування потенціалу професійної розвиненості комунікативної культури фахівців; практико-орієнтованого *методу* навчально-науково-пізнавальної діяльності у самостійній роботі колективу груп під час взаємодії комунікування; *засобу* становлення, адаптації, зростання, самоорганізації, самоосвіти, самоменеджменту траєкторії успіху досягнення цільового призначення мети при вирішенні проблемно-тематичних завдань; *форми* організації підготовки та професійного розвитку (синергії теорії, методики та

практики педагогіки праці щодо формування і розвитку комунікативної культури) зі практичним впровадженням набутих компетенцій і компетентностей і власного досвіду у системну професійно-орієнтовану діяльність фахівців в малих групах; сприятливе пізнавально-діяльнісне *середовище* навчання на практиці та формування професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; активний інструмент розвитку як представників установи, майбутніх фахівців-стажистів, так і організацій в цілому завдяки згуртованості та консолідації зусиль методологічних потенціалів організації формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти;

- у видах реалізації студіювання/стажування у майстернях різних видів організації (онлайн, офлайн та у змішаного локаційного та релокаційного формату): проблемно-інтегрованих *марафонів і хакатонів* під керівництвом викладачів, експертів та інших стейкхолдерів зі фітбеком (динамічних та утермінованих в організації освітнього процесу зі вмонтуванням до теоретичної та практичної підготовки (курсової, семестрової, циклової, дисциплінарної та міждисциплінарної; у тижнях, декадах та наскрізної, ступеневої/рівневої) для консолідації зусиль проблемних груп фахівців як задіяних, так і майбутніх для розроблення стратегії і плану вирішення визначеної проблеми, розроблення інформаційних додатків та інформаційно-телекомунікаційних сервісів для сфери діловодства); корпоративного комунікування *тімбілдингів та майстер-класів* для синхронізації та раціоналізації командних комунікацій та забезпечення ефективності системної професійної діяльності в організації за рахунок розвиненості рівня комунікативної культури у фахівців; практико-орієнтованих *студій* з набуття та удосконалення власної професійної майстерності представників малих груп для галузі культура та мистецтво; колективної командної взаємодії для продукування гіпотез та ідей, вироблення концепції і стратегії комунікативної культури при здійсненні *мозкових атак* та дискурсів та забезпечення професійної розвиненості креаційного, критичного

та логічного мислення, компетенцій мистецтва риторики, самостійного комунікативного та комунікаційного менеджменту (в т.ч. антикризового з мотивацією асертивної поведінки), академічної культури та етики.

Запропоновано алгоритм організації Воркшопу за планом: встановлення освітньої та персональної мети; визначення проблеми і завдань для вирішення та формулювання теми і тематичних рубрик для організації колективної роботи в малих групах; визначення ефективного формату; обґрунтування та розроблення програми, календарно-тематичного плану, утермінування, комплектування груп, розподіл ролей (менеджер, аналітик, відповідальний за ресурсозабезпечення та ресурсорозподіл «скарбник», експерт фокус-групи, доповідач) майбутніх фахівців-стажистів, викладачів, експертів і стейкхолдерів; забезпечення методичного органайзеру його проведення.

Установлено переваги Воркшопу – практична орієнтація підходів організації; ефективність економічних витрат; активне корпоративне комунікування у стилі нетворкінгу; програмування позитивної динаміки групової професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти з експертним оцінюванням та самооцінюванням; формат якісної організації праці при роботі з інформацією, технологічному забезпеченні корисних практик продукування та обміну ідеями та досвідом в разі, коли кожен представник/стажист, викладач, експерт, стейкхолдер активно взаємодіють у процесі комунікування, що сприяє досягненню порозуміння/консенсусу у виробленні новаторських креаційних стратегій розвитку.

Розроблено зміст і структуру Воркшопу у форматі хакатону з 4-ма функціональними орбітами проблемно-інтегрованих модулів «Освітня політика якості й безпеки життя», «Глобальної освіти для демократичної культури», «Академічна етика та доброчесність» та «Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека» неперервної підготовки та професійного розвитку здобувачів освіти ОС «Бакалавр» та ОС «Магістр». Мета воркшопу – усунення бар’єрів у складній системі професійного розвитку комунікативної культури

фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти через формування індивідуальних стратегій *«Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури»* задля досягнення соціальної згуртованості і консолідації зусиль кожного учасника і стейкхолдерів у забезпеченні сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Сформовано проблемно-тематичну рубрикацію для її імплементації в теоретичну і практичну підготовку майбутніх бакалаврів і магістрів згідно визначених орбіт – «*Глобальна освіта для демократичної культури*» у темах: 1.Стратегія глобальної освіти для демократичної культури у забезпеченні професійного розвитку комунікативної культури фахівців; 2.Місце комунікативної культури в еталонній рамці компетенцій демократичної культури; 3.Національна політика розбудови сфери освіти, науки й інноватики у контексті глобальної освіти для демократичної культури; 4.Роль студентського самоврядування в управлінні процесами глобалізації освіти для демократичної культури; 5.Інклюзивні освітні практики глобальної освіти демократичної культури; 6.Цифрові трансформації ринків праці та професійної освіти та розвитку комунікативної культури в їх задоволенні; 7.Моніторинг якості в системі глобальної освіти для демократичної культури; 8.Начальна програма дисципліни «Глобальна освіта для демократичної культури»; 9.Професійний розвиток комунікативної культури академічного персоналу у контексті глобальної освіти для демократичної культури; «*Академічна етика та доброчесність*» у темах: 1. Правове та технічне регулювання академічної етики та доброчесності; 2. Стратегія академічної доброчесності ЗВО; 3. Процедури документовпорядження зі забезпеченням академічної етики та доброчесності; 4. Інформаційні програми-сервіси запобігання академічної недоброчесності; 5. Моделі зрілості академічної доброчесності в ЗВО; 6. Академічна культура, етика та доброчесність; 7. Роль керівництва та адміністративного апарату у забезпеченні академічної етики та доброчесності; 8. Цінності академічної етики та доброчесності у корпоративній культурі ЗВО;

9. Розвиток академічної культури доброчесності : роль освіти, науки й інноватики; 10. Транспарентність науково-метричного реноме ЗВО; 11. Нагляд, методологія, аудит, оцінювання ефективності систем академічної доброчесності; 12. Моніторинг правозастосування у системі академічної доброчесності ЗВО; 13. Аналіз проєктних активів (НДР, НТР, соцпроєкти, індивідуальні ініціативні проєкти) ЗВО щодо забезпечення академічної етики та доброчесності; 14. Роль академічної етики та доброчесності у забезпеченні інформаційної і комунікаційної безпеки; «*Освітня політика якості й безпеки життя*» у темах: 1. Методологія освітньої політики якості та безпеки життєдіяльності соціокультурних форм: нормативно-правове та технічне регулювання; інформаційно-технологічні та методичні засоби мережевої організації систем підготовки та професійного розвитку фахівців; 2. Понятійно-категоріальний апарат освітньої політики якості та безпеки життєдіяльності соціокультурних форм; 3. Теоретичні засади розробки систем функціонування соціокультурних формах в освіті, науці та інновації, академічного сервісу для формування освітньої політики; 4. Забезпечення публічне управління та адміністрування соціокультурних форм у сфері освіти, науки й інноватики при реалізації сталого розвитку; 5. Освітня політика якості та безпеки життєдіяльності соціокультурних форм та особливості систем документовпорядження в публічному управлінні та адмініструванні ЗВО; 6. Моніторинг якості та безпеки життєдіяльності соціокультурних форм за профілем семантики в закладах освіти; 7. Управління якістю та безпекою життєдіяльності соціокультурних форм за профілем семантики – адмінзабезпечення інституційного регулювання публічної сфери представлення соціокультурних форм; 8. Стратегії ефективності функціонування систем неперервної освіти при забезпеченні освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності у закладах освіти; 9. Формування якості та безпеки соціокультурних форм у організації систем неперервної освіти для пролонгованої зайнятості впродовж життя; 10. Методологічні засади індивідуального і колективного експертного оцінювання освітньої політики

якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм у системі неперервної освіти ЗВО; 11. Національні та міжнародні вектори освітньої політики якості та безпеки життєдіяльності соціокультурних форм ЗВО, її індикатори; 12. Національна політика у сфері освіти, науки й інноватики; 13. Стан та перспективи розвитку освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм ЗВО в Україні; 14. Розробка освітнього компоненту освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм ЗВО; «*Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека*» у темах: 1.Інформатизація, цифровізація та комунікаційний менеджмент суспільства наукових знань; 2. Дотичність та відмінності понятійно-категоріального апарату у сфері інформаційного, комунікаційного менеджменту та безпеки; 3. Роль інформаційно-комунікаційного менеджменту у персональній та інституційній безпеці захисту даних; 4. Інформаційній, комунікаційний менеджмент і безпека у сфері діловодства/справочинства; 5. Інформаційній, комунікаційний менеджмент і безпека у сфері бібліотечної справи; 6. Інформаційній, комунікаційний менеджмент і безпека у сфері архівної справи; 7. Інформаційна архітектура управління та безпека систем комунікацій; 8. Інформаційна політика у сфері освіти, науки й інноватики; 9.Стратегія інформаційної безпеки України; 10. Міжнародні інформаційно-комунікаційні мережі та їх роль у забезпеченні. політики управління якістю; 11. Інформаційно-комунікаційне забезпечення менеджменту; 12. Інформаційна безпека в управлінні кадровим персоналом; 13. Комунікативний менеджмент: зміст, структура, функціональне призначення; 14. Глобалізація комунікативного менеджменту та її роль у формуванні безпеки.

Упроваджено Воркшоп у форматі інтерактивного онлайн хакатону з вищевказаними 4-ма функціональними орбітами освітньо-професійні програми майбутніх бакалаврів та магістрів у циклах – загальної («Глобальної освіти для демократичної культури», «Академічна етика та доброчесність») та професійної («Освітня політика якості й безпеки життя» та «Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека») професійної підготовки до

25% витрат теоретичної, практичної та самостійної підготовки (зі 100% ОПП): бакалаврат 25% теоретичної, 45% практичної (навчальні – ознайомча, культурологічна, інформаційно-аналітична, професійно-орієнтовані виробничі – професійна та переддипломна) та 30% самостійної роботи (зі 25% у 100% ОПП); магістратура до 30%, з них 20% теоретичної, 50% практичної та 30% самостійної роботи (зі 30% у 100% ОПП).

До методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти включено *комплекс методик розробки навчальних програм* у орбітах проблемно-інтегрованих модулів та методологію досліджень у однойменних напрямах – «Освітня політика якості й безпеки життя», «Глобальної освіти для демократичної культури», «Академічна етика та доброчесність» та «Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека» для здобувачів освіти ОС «Бакалавр» та ОС «Магістр».

Результатом визначено набуття професійної розвиненості комунікативної культури здобувачів освіти у власній Я-стратегії шляхом позбуття бар'єрів вільного та публічного комунікування, доповіді, презентації у ефективній взаємодії партнерства корпоративної культури колективів, опанування мистецтва риторики та інформаційних комунікацій, управління і політики якості й безпеки життєдіяльності, напрацювання практичного досвіду у компетенціях і компетентностях, освоєних проблемно-тематичних рубрик визначених орбіт в межах ОПП як інноваційної складової методики організації Воркшопу.

4.2. Зміст освітніх та освітньо-наукових програм професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти

Сучасні глобальні та національні виклики суспільного розвитку актуалізують завдання для академічної сфери вищої освіти, науки й інноватики,

зокрема сприйняття методологічного потенціалу академічної спільноти як рушійної сили для пошуку новітніх технологій, наукових підходів та оптимально збалансованих нововведень при організації професійної підготовки та розвитку фахівців сфери діловодства.

Реформування правового та технічного регулювання освітньої галузі в умовах цифровізації суспільної діяльності, впровадження оперативних заходів формування інформаційної безпеки соціокультурних форм та систем, у тому числі захисту персональних інформаційних даних усіх учасників освітнього процесу актуалізує необхідність забезпечення відповідності сучасним вимогам і вимогам модернізації професійної освіти фахівців спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» галузі знань 02 «Культури та мистецтва».

Глобальні соціальні, економічні, екологічні, технологічні та демографічні зміни у суспільстві потребують системної і скоординованої взаємодії у галузях культури та середовищах професійної зайнятості майбутніх фахівців та забезпечення розвитку інформаційно-технологічного забезпечення через цифровізацію суспільства, які створюють підґрунтя та уможливлюють трансформацію традиційних освітніх моделей, сприяють модернізації системної діяльності ЗВО у стратегічних напрямах та освітньо-аксіологічних перспективах студентоцентрованого навчання. З футуристичної точки зору професійна підготовка та розвиток фахівців сфери інформаційної, бібліотечної та архівної справи є стратегічним напрямом, а процес формування інформаційної (в тому числі комунікативної) культури фахівця, який буде здатний протистояти сучасним викликам в цифровому суспільстві є об’єктом перспективних педагогічних досліджень і розвідок.

Соціальне замовлення, затребуваність на ринку праці та популярність серед майбутніх абітурієнтів в Україні спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» є беззаперечною, оскільки, не заважаючи на глобальні соціально-економічні збурення у суспільстві, негативні наслідки пандемії та війни, а особливо в умовах скорочення кількості вітчизняних ЗВО,

встановлено позитивну динаміку нарощення кількості закладів, якими започатковано підготовку майбутніх фахівців сфери інформаційна, бібліотечна та архівна справа. Згідно даних ЄДЕБО [7], так у 2023 р. запропоновано конкурсну пропозицію здобуття освітнього ступеня «бакалавр» 49 закладами (182 освітніх пропозицій (далі – ОП)), а освітнього ступеня «магістр» – 33 заклади (128 ОП); відповідно у 2022 р. – 49 закладів (289 ОП) та 32 (162 ОП); у 2021 р.– 47 (131 ОП) та 32 (130 ОП); у 2020 р.– 48 (163 ОП) та 33 (129 ОП); у 2019 р.– 52 (177 ОП) та 33 (120 ОП). Лише у столиці (м. Київ) представлено широкий спектр ОП, зокрема у 2023 р. – 14 ЗВО мають освітньо-професійні програми першого (бакалаврського) рівня (56 ОП) та 12 ЗВО – другого (магістерського) рівня вищої освіти (50 ОП); у 2022 р. відповідно їх кількість становила 14 (117 ОП) та 11(61 ОП); у 2021 р. – 13 (37 ОП) та 11 (50 ОП); у 2020 р. – 13 (46 ОП) та 11 (49 ОП); у 2019 р. – 13 (40 ОП) та 11 (42 ОП).

Професійну підготовку майбутніх фахівців сфери діловодства регламентовано Стандартами вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» – перший (бакалаврський) рівень (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 р. № 1378) [22], другий (магістерський) рівень (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.05. 2019 р. № 728) [23] та третій (освітньо-науковий) рівень (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.12.2021 р. № 1435) [24].

Установлено, що серед стандартного переліку компетентностей увагу зосереджено на формуванні інформаційної культури, яку представлено як «здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, постійного підвищення рівня інформаційної культури» (ФК 14) для майбутнього бакалавра [22], а для майбутнього магістра інтегровано у «здатності використовувати у фаховій діяльності знання наукових принципів та методів архівознавства та бібліотекознавства, стратегії, моделі, стандарти та методи розвитку й адміністрування бібліотечних та архівних систем» (ФК 7) та у «володінні науково-методичними засадами навчання та інноваційними

підходами до фахової підготовки інформаційних фахівців; плануванні власної науково-педагогічної діяльності» (ФК 8) [23], для майбутнього доктора філософії як «здатність розв'язувати комплексні проблеми в інформаційній, бібліотечній та архівній справі на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності» (ЗК 1) [24].

Зазначимо, що у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців сфери діловодства, пріоритетним напрямом забезпечення їх інформаційної культури (у контексті глобальних соціальних викликів) з філософської точки зору формується «особистість інформаційна» [33] зі інформаційним світоглядом та креативним мисленням для самостановлення та адаптації до мінливих вимог ринку праці у інформаційному суспільстві знань.

Забезпечення професійної зайнятості здійснюється шляхом урізноманіття освітньо-професійних і освітньо-наукових програм в межах спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Зауважимо, що сформована інформаційна культура майбутніх бакалаврів з інформаційної, бібліотечної та архівної справи є значимою в межах орієнтовного переліку рекомендованих сфер працевлаштування згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України «Класифікатор професій (ДК 003:2010)» відповідно до коду професії – 343 Технічні фахівці в галузі управління, а саме: 3431 Секретарі адміністративних органів (в тому числі редакції, виконкому, комітету (організації, підприємства, установи), органу самоорганізації населення, правління, інспектор з контролю та керуючий справами виконавчого комітету); 3435 Організатори діловодства (3435.1 – для державних установ; 3435.2 – за видами економічної діяльності); 3436 Помічники керівників (3436.1 – для підприємств, установ і організацій/референт; 3436.2 – для іншого основного підрозділу; 3436.3 – для малого підприємства без апарату управління) та відповідно до Міжнародної стандартної класифікації професій 2008 (з англ. – International Standard Classification of Occupations 2008, ISCO-08) – 33 Професіонал у сфері бізнесу та адміністрування (з англ. – Business and

administration associate professionals), зокрема 333 діловий агент-дорадник (з англ. – Business services agent), 334 секретар адміністративний зі спеціалізацією (з англ. – Administrative and specialized secretaries), а також 35 Фахівець з інформаційно-комунікаційних технологій (з англ. – Information and communcations technicians).

Проте професійний розвиток саме комунікативної культури майбутніх фахівців сфери діловодства в сучасному інформаційному суспільстві постає на міжнародному, національному, регіональному та інституційному рівнях як пріоритетне завдання системи неперервної освіти в умовах воєнного та післявоєнного станів в Україні, у протистоянні та боротьбі проти агресивної дезінформації з боку російської федерації, нівелюванні історичних фактів та дійсності. Вважаємо, що сформованість професійної розвиненості культури фахівців сфери діловодства є співзалежною від системи чинників інтегрованих складових як-то: інформаційний світогляд, інформаційні цінності та переконання, інформаційні доброчесність та етика, творчий потенціал освіченої «особистості інформаційної».

В умовах глобалізаційної турбулентності суспільства, що спричинено пандемійним виснаженням, воєнним станом, масштабністю міграції в Україні формування комунікативної культури особистості є актуальною і нагальною проблемою розвитку соціокультурного середовища життєдіяльності суспільства, збереження культур-потенціалу нації, ефективності взаємодії (міжкультурної, етичної, професійної соціальної, побутової), співпраці і співпорозуміння, передбачення, уникнення та нівелювання конфліктних ситуацій**.** Формування комунікативної культури майбутніх фахівців сфери діловодства є важливим науковим напрямом дослідження, який не в повній мірі висвітлено у сучасному науковому полі, оскільки цифровізація документаційних процесів (електронний документообіг, впровадження цифрового підпису, кібербезпека тощо), забезпечення академічної етики та доброчесності, захист інтелектуальної власності та авторського права

актуалізують методологію професійної підготовки фахівця сфери інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

Згідно зі стандартом вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», який затверджено і введено в дію Наказом МОН України від 12.12.2018 р. № 1378, визначено, що релевантність навчання має підтвердження відповідності у сформованій професійній розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства в системі неперервної освіти таких складових компонентів як:

– інтегральна компетентність як здатність вирішувати проблемні спеціальні завдання практичного характеру у визначеній галузі або опанування професійної компетентності та набуття її розвиненості під час навчання, що включає використання на практиці методологічних положень і інформаційних, бібліотечних та архівних методів та методики у професійній діяльності з відповідним рівнем комунікативної культури з врахуванням її міждисциплінарного і міжгалузевого спрямування у невизначених умовах;

- загальні компетентності як здатності до: креаційного, абстрактного і критичного мислення, системного аналізу якості й безпеки; застосування набутих знань на практиці; усвідомлення когнітивного потенціалу для застосування за професійним фахом; усного і письмового спілкування мовами визначеними в державі, у тому числі іноземними; використання ІКТ комунікативних і соціокультурних технологій; інформаційного збору аналізу, систематизації та інтерпретації даних за цільовим призначенням, застосування метрики оцінювання та формування якості системних видів діяльності за фахом; до корпоративної роботи; до комунікування з представниками різних фахових середовищ зайнятості на рівнях організації та за професійним призначенням, в тому числі учасників експертних груп у галузях наук і знань, практиків і методологів; реалізації прав соціального захисту та виконання обов’язків громадянина та представника суспільства, наслідування та дотримання цінностей демократизації суспільної діяльності зі забезпеченням

сталості розвитку, верховенства права, прав і свобод громадян в Україні; збереження та нарощення потенціалу морально-етичних, соціокультурних та академічних цінностей і суспільних надбань з врахуванням історичного розвитку галузі науки та знань, її ролі суспільно-перетворюючого в загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

- спеціальні (фахові, предметні) компетентності як здатності до: здійснення добору, системного аналізу якості, оцінювання параметральної метрики, систематизації, моніторингу, організації управління, збереження, поширення та надання консалтингово-дорадчих рекомендацій для споживачів інформаційних даних та знань у необхідному форматі; використання методик і методів систематизації, інтерпретації, класифікації, добору, охорони інформаційних масивів даних відповідних контентів та для засобів інформаційно-телекомунікаційного забезпечення, застосування спеціальних інформаційних технологій, програмного забезпечення, мереж, систем та мобільних додатків для оперативного розв'язання професійних завдань; аналізування тенденцій і закономірностей розбудови, документно-інформаційних мереж штучно створених підсистем соціального комунікування для забезпечення необхідного рівня втілення комунікативної культури в галузі знань; формування чітких, лаконічних та доцільних управлінських процедур справочинства відповідно до регламентів технічного регулювання; забезпечення та сервісу ділових комунікацій суб'єкт-суб'єктної співпраці на ринку інформаційних послуг на партнерських засадах, споживачів та органів влади, ЗМІ й стейкхолдерами; застосування стратегій і технологій для виробництва інформаційних продуктів і сервісів зі забезпечення послуг для споживачів інформаційної, бібліотечної та архівної справи; інформаційного проєктування, менеджменту ресурсного та кадрового потенціалу установи та ефективного її функціонування; застосування PR та інші прикладні соціально-комунікаційних і соціокультурних технологій в умовах соціальної турбулентності та організації інформаційно-технологічної

архітектури галузі; публічного управління та адміністрування соціальних, інформаційних мереж, електронних бібліотек та архівів, науково-дослідних і освітніх установ забезпечення галузі знань; застосування автоматизованих систем контролю інформаційно-пошукових систем, забезпечення роботи електронних бібліотек та архівних установ; формування, розбудова та забезпечення функціонування веб-сайтів та веб-спільнот у мережі Інтернет; опановування і застосування технології е-урядування та е-документовпорядження; до пролонгування навчання зі забезпеченням автономності, нарощення рівня інформаційної та комунікативної культури.; набуття технологічних, інформаційно-комунікативних технології системного аналізу якості інформаційної діяльності відповідної галузі знань.

Програмні результати навчання виокремлено згідно зі стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», який затверджено і введено в дію Наказом МОН України від 12.12.2018 р. № 1378 у орбітах:

1. *«Освітня політика якості й безпеки життя»:* ефективно використовувати комунікаційні технології в соціальних системах, мультимедійні засоби, інструменти веб-дизайну та веб-маркетингу в інформаційній сфері; оперувати знаннями про технічні параметри, конструктивні властивості й призначення комп'ютерної та офісної техніки для виконання професійних завдань інженерно-технічного спрямування; аналізувати результати професійної діяльності та аргументовано обґрунтовувати прийняті рішення; оволодівати знаннями протягом життя з метою вдосконалення наявних і формування нових фахових знань та навичок; дотримуватися правил охорони праці й техніки безпеки під час здійснення діловодних та адміністративно-управлінських функцій.

2. *«Глобальна освіта для демократичної культури»:* компетентно володіти засобами усної, письмової та електронної професійної комунікації українською та іноземною мовами; проводити конструктивну комунікацію в різноманітних

галузях із використанням новітніх технологічних засобів та дотриманням етичних норм; здатність ухвалювати виважені й ефективні управлінські й технологічні рішення; виявляти відповідальність і сприяти продуктивній командній роботі.

3. *«Академічна етика та доброчесність»*: знати й усвідомлювати наукові основи організації, оновлення та впровадження новітніх технологій у діяльності установ інформаційної, бібліотечної та архівної галузі; знати й упроваджувати нормативно-правову базу у сфері професійної діяльності.

4. *«Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека»:* ефективно використовувати комунікаційні технології в соціальних системах, мультимедійні засоби, інструменти веб-дизайну та веб-маркетингу в інформаційній сфері; організовувати документаційні процеси в установах, ефективно впроваджувати системи електронного документообігу та здійснювати управління офісною й референтною діяльністю; упроваджувати у фаховій діяльності технології інформаційного менеджменту, функціонування електронних бібліотек та архівів, методологічні підходи до аналізу та забезпечення культурно-інформаційних запитів цільової аудиторії; опрацьовувати інформацію шляхом її аналізу, узагальнення та синтезу на всіх етапах – від пошуку до збереження та застосування; організовувати ефективне функціонування систем документної комунікації; аналізувати доцільність застосування новітніх ІКТ для підвищення ефективності розроблення інформаційних продуктів і сервісних рішень; володіти практичними навичками роботи з базовим комп’ютерним та офісним устаткуванням; організовувати ефективний пошук релевантної інформації з різноманітних джерел для вирішення завдань у межах фахової компетентності; застосовувати інноваційні підходи й технологічні рішення для автоматизованого оброблення інформації та управління електронними інформаційними джерелами й сервісами.

Згідно стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня, галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», який затверджено Наказом МОН України від

24.05.2019 р. № 728, визначено, що релевантність навчання має підтвердження відповідності у сформованій професійній розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти таких складових компонентів як:

– Інтегральна компетентність трактуємо як комплексну здатність особистості успішно вирішувати складні професійні та практичні завдання у професійних середовищах сфери діловодства, під час організації освітнього процесу, її реалізація потребує проведення наукових досліджень чи впровадження інноваційних підходів в турбулентних умовах соціальної глобалізації;

– Загальні компетентності охоплюють низку здатностей, необхідних для ефективної професійної та дослідницької діяльності, а саме здатності – мислити абстрактно, здійснювати системний аналіз і синтез інформації; генерувати нові ідеї та виявляти креативність; знаходити, формулювати й розв’язувати проблеми. Важливими складовими також є здатність мотивувати інших і досягати спільних цілей, проявляти ініціативність і підприємливість, оцінювати якість виконаної роботи та забезпечувати її належний рівень. Додатково для освітньо-наукових програм визначаються здатності ухвалення обґрунтованих організаційно-управлінських рішень і ефективна комунікативна діяльність у контексті міжнародної взаємодії;

– Спеціальні (фахові, предметні) компетентності визначаємо як здатність фахівців у сфері діловодства ефективно – здійснювати управління комунікативними процесами у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної діяльності; формувати результативну систему управління, організації та координації діяльності інформаційно-аналітичних структурних підрозділів установ, організацій, підприємств за видами економічної діяльності; застосовувати ІКТ, сучасні технології ШІ, віртуальної та доповненої реальності для вирішення організаційно-управлінських, науково-дослідницьких і прогнозовано футуристичних завдань; володіти методологію та методикою аналітико-синтетичного опрацювання наукової та управлінської інформації;

відстежувати тенденції розвитку галузі, кон'юнктури ринку праці з регіонального контекстом через аналіз інформаційних потоків і масивів; використовувати комп'ютерні технології для підвищення ефективності професійної, організаційно-управлінської, комунікативної діяльності у сфері діловодства; володіти принципами проєктування й функціонування автоматизованих баз даних, семантичного вебу, веб-сервісів, комунікаційних месенджерів, соціальних медіа; застосовувати стратегічне моделювання комунікативних ситуацій; оперувати стандартами і методами адміністрування бібліотечно-архівних систем; володіти науково-методичними підходами до навчання, застосувати інноваційні технології у підготовці фахівців сфери діловодства, а також планувати власну науково-педагогічну діяльність. Додатково для освітньо-професійних програм передбачено компетентності з організації та реалізації маркетингової діяльності інформаційних установ, управління інноваційними проєктами, визначення специфіки предметної сфери з метою автоматизації інформаційних процесів і здійснення інформаційного моніторингу; здатності планувати й проводити науково-дослідні роботи, презентувати їх результати, використовувати сучасні засоби наукової комунікації для поширення інноваційних напрацювань, дотримуватися норм законодавства у сфері авторського права, а також інтерпретувати інформаційні процеси та забезпечити професійне реноме з високим рівнем розвиненості комунікативної культури.

Програмні результати навчання виокремлено згідно зі стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня, галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», який затверджено і введено в дію Наказом МОН України від 24.05.2019 р. № 728 *у орбітах:*

1. «*Освітня політика якості й безпеки життя*»: розробляти стратегії для вдосконалення організації та управління в галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи з метою посилення їх ефективності; застосовувати соціокомунікативні технології для встановлення продуктивної

комунікації на професійному, науковому та соціальному рівнях, ґрунтуючись на принципах толерантності, діалогу та співпраці.

2. «*Глобальна освіта для демократичної культури*»: використовувати теоретичні знання з педагогіки та психології, а також сучасні методичні підходи до викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти; розвивати культуру мислення та здатність до узагальнення і синтезу інформації в діяльності, що включає її пошук, акумулювання, зберігання та застосування.

3. «*Академічна етика та доброчесність*»: реалізовувати технологічні рішення з метою забезпечення ефективного функціонування цифрових бібліотечно-архівних ресурсів з урахуванням інформаційних потреб цільової аудиторії; опрацьовувати наукову й управлінську інформацію з використанням методів аналітико-синтетичної обробки; використовувати інструменти бібліо- й вебометричного аналізу для оцінювання масивів даних і засобів наукової комунікації; застосовувати нормативно-правові документи, що визначають порядок функціонування інформаційної сфери; застосовувати методи експертизи, систематизації, обліку документів та створення архівних фондів; використовувати законодавчі акти, що визначають управління авторськими правами в інформаційній сфері.

4. «*Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека*»: забезпечувати ефективну організацію та управління інформаційно-аналітичними процесами в структурах різних форм власності; створювати проєктні рішення з автоматизації управління інформаційними фондами документно-інформаційних структур: розробляти моделі предметних областей та впроваджувати принципи проектування автоматизованих баз даних, семантичних веб-технологій, веб-сервісів і соціальних мереж для вдосконалення інформаційної діяльності; створювати та впроваджувати інформаційні продукти й послуги, що мають попит серед споживачів; проводити маркетингові дослідження сегменту інформаційних продуктів і сервісів; використовувати навички добору даних і створення моделей

документно-інформаційних систем та їх компонентів у процесі оцінки конкурентоспроможності установи; використовувати спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання управлінських та/або наукових завдань, інтегруючи інтелектуальний потенціал фахівця з можливостями інформаційних систем.

Сформульовано та систематизовано фахові спеціальні компетентності та програмні результати навчання у межах визначених орбіт за циклами підготовки бакалаврів (загальної та професійної), які інтегровано в дисципліни згідно розробленої тематики навчальних форм організації освітнього процесу.

У орбіті «Освітня політика якості й безпеки життя» для ОС «Бакалавр» виокремлено освітні компоненти в межах загальної підготовки – «Соціально-екологічна безпека життєдіяльності», «Основи соціальних комунікацій», «Основи професійної україномовної комунікації» та професійної підготовки – «Концепція професійного спрямування (Вступ до фаху)», «Документно-інформаційне забезпечення дипломатичної комунікації», «Грантова комунікація в інформаційній, бібліотечній та архівній справі».

Освітній компонент «Соціально-екологічна безпека життєдіяльності» передбачає опанування *фаховими спеціальними компетентностям* такими як, здатність до: застосування на практиці когнітивного потенціалу предметної сфери та тезаурусу соціально-екологічної безпеки життєдіяльності; аналізу, моніторингу, прогнозування та моделювання стану і розвитку соціальних і екологічних ситуацій; розроблення планів і стратегій соціально-екологічної безпеки життєдіяльності в сфері освіти, науки й інноватики; оволодіння предметним полем соціально-екологічної безпеки життєдіяльності, усвідомлення завдань, оперування тезаурусом (безпека, небезпеки, життєдіяльність, суспільна діяльність, здоров'я, безпека діяльності); аналіз специфіки соціо-екосистем, взаємин людини–навколишнього середовища, людини–суспільства, людини–професійного середовища зайнятості; моніторингу основних параметрів соціально-екологічної безпеки життєдіяльності; встановлення й оцінювання особливостей психічних станів і їх

залежності від чинників безпеки діяльності (соціальної та професійної); визначення ролі біоритмів у забезпеченні життєдіяльності; оперування понятійно-категоріальним апаратом дефінітивних категорій соціальної та екологічної безпеки, соціальних та екологічних ризиків і небезпек; розроблення соціально-екологічних стратегій безпеки життєдіяльності згідно семантики ризиків і небезпек; встановлення загроз безпеки соціального середовища, структури соціальних ризиків та загроз навколишньому середовищу; володіння та застосування на практиці нормативних регламентів визначення рівнів екологічних ризиків; виокремлення екологічних чинників впливу на соціальні системи; встановлення специфіки типів об'єктів природокористування та навколишнього природного середовища; моніторингу екологічних і надзвичайних ситуацій, встановлення небезпечних і шкодочинних чинників; забезпечення безпеки життєдіяльності в сфері освіти, науки й інноватики; організації безпеки освітнього процесу закладів освіти; впровадження системи безпеки відповідного рівня соціального захисту; дотримання й реалізації принципів забезпечення соціальних гарантій й правового захисту в ЗВО; здійснення процедур справочинства соціально-безпечних і екологічно-сприятливих умов організації навчання, дослідництва, інноватики; ідентифікації характеристики та опис нещасних випадків; розроблення та реалізації евакуаційних заходів в закладах освіти; визначення небезпечних і надзвичайних ситуацій у закладах освіти, науково-дослідних установах та інституціях функціонального призначення; встановлення причин виникнення, розвитку, етапізації небезпечних і надзвичайних ситуацій особистого і зовнішнього характеру; аналізу характеристики безпеки освітнього простору; прогнозування, запобігання та усунення невідповідностей у забезпеченні сприятливої життєдіяльності для усіх учасників освітнього процесу; системного аналізу причин, наслідків негативних процесів впливу на соціально-екологічну безпеку.

За аналогією визначено фахові спеціальні компетентності у наступних освітніх компонентах, зокрема «Основи соціальних комунікацій» –

обґрунтування, проєктування та організація процесів передачі та обміну інформаційними даними, інноваціями, цінностями та емоціями між суб'єктами комунікацій, соціальними групами, спільнотами й інституціями з метою налагодження сприятливого мікроклімату порозуміння, взаємин консенсусу для досягнення спільної мети, підтримки суб'єкт-суб'єктних взаємин соціального змісту; усвідомлення та застосування мовленнєвих вербального і невербального характеру, жестикуляційних та мімічних прийомів, також інформаційно-телекомунікаційних засобів для трансляцій повідомлень на значні дистанції та аудиторії масштабного охоплення; визначення та оперування базовими конструктами соціальних комунікацій – суб'єктами чи учасниками (людьми, групами, суспільними інституціями), змісту (інформаційних даних, тенденцій і закономірностей, емоційних виразів, ціннісного та когнітивного потенціалу), мети (у перетворенні знань, взаємин, поведінкової інформації, опанування цілей, згуртованості й консолідації, передачі культур-кодів), механізму взаємозв'язків цілісної єдності й емерджентності соціальних систем, видів соціальних процесів за характером аудиторії (міжособистісної, спеціалізованої, масової), згідно джерела спілкування (офіційної, неформальної), у каналах трансляції (вербальної, невербальної).

Також у здатності самоідентифікації як фахівців сфери діловодства, які розробляють та впроваджують стратегії комунікацій у взаємодії зі громадськістю, застосовують на практиці процедури управління позитивним реноме та репутаційним іміджем установи. Фахівці мають володіти здатностями: забезпечення соціального комунікування як засобу суб'єкт-суб'єктного спілкування та міжособистісної взаємодії у суспільних процесах соціального пізнання, прагматики й опрацювання мови у соціальних взаєминах, згідно соціальних норм полікультурного та внутрішнього культурного контексту (вербальних і невербальних, візуальних і писемних) комунікацій; управління комунікативними процесами у визначенні передумов становлення, розбудови та функціональності соціальних мереж і систем, забезпечення суб'єкт-суб'єктних взаємин між людьми та спільнотами, уможливлення зв'язків

між поколіннями, успадкування та нарощення соціальних надбань, досвіду його удосконалення та накопичення, раціонального розподілу праці, також продукції й послуг; організація системної діяльності за фахом, трансляція комунікативної професійної й соціальної культури.

Освітній компонент «Основи професійної україномовної комунікації» забезпечує формування фахових спеціальних компетентностей фахівців сфери діловодства щодо цілеспрямованого практично-корисного досвіду взаємообміну інформаційними даними, інноваціями та стратегіями згідно призначення професійної діяльності для досягнення мети (у професійних завданнях) у партнерстві колег і споживачів послуг; організації перемовин, конференцій, ділових процедур у функціоналі (інтерактивності, комунікативності та перцептивності професійного україномовного комунікування); встановлення ефективності застосування потенціалу комунікативної культури фахівців сфери діловодства (навичок, умінь) згідно відповідного рівня зовнішнього і внутрішнього комунікування, управління та адміністрування справочинством; оперування ключовими категоріями професійного україномовного комунікування за цільовим призначенням ділового спілкування (розроблення планів, розподілу завдань, опрацювання й параметральної метрики моніторингу процесів професійної комунікації) за сферами застосування усіх видів взаємодії у професійній діяльності для забезпечення якості системи комунікацій ефективної роботи установи та її розвитку; визначення видів і форм професійних україномовних комунікацій (письмових і усних – ділового листування, організації зібрань, перемовин, презентування та телефонних обговорень; внутрішньо-організаційних і зовнішніх – між колегами та зовнішніми представниками клієнтів, партнерів і ЗМІ); встановлення ефективності оперативної та точної трансляції інформаційних даних між співробітниками у визначеному темпі; цілевстановлення комунікативної спроможності як засобу вирішення професійних завдань і досягнення мети; реалізація професійних комунікативних навичок і умінь на практиці українською мовою завдяки

комунікабельності, конативності, креаційності втілення та розвитку і професійній діяльності комунікативної культури фахівців сфери діловодства, зокрема PR-, Бренд- та Event-менеджерів, SMM-фахівців, менеджерів з інституційних комунікацій, фахівців антикризових комунікацій та медіа- і телекомунікацій.

Освітнім компонентом «Концепція професійного спрямування (Вступ до фаху)» передбачено формування: системи наукових знань у здобувачів освіти щодо пропедевтики їх фахової діяльності у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи у контексті обґрунтування її змісту, специфіки, проблематики та пріоритетних напрямів, а також місця і ролі фахівця сфери діловодства в сучасних соціально-турбулентних умовах життєдіяльності; готовності і здатності майбутніх фахівців до самоосвіти, самоменеджменту, саморозвитку, самоідентифікації та самореалізації у професійних середовищах зайнятості сфери діловодства; готовності здобувачів освіти до оволодіння тезаурусом і вокабуляром професійного спрямування з метою формування професійної розвиненості комунікативної культури фахівців діловодства у системі неперервної освіти; здатності майбутніх фахівців сфери діловодства до – використання комунікативних технологій у професійній діяльності, формування їх соціальної відповідальності, академічної етики і доброчесності, толерантності, здатності до ведення конструктивного діалогу та партнерства в командній взаємодії; конструктивно-стратегічного, критично-аналітичного мислення здобувачів освіти при реалізацій стратегії комунікативної діяльності фахівців сфери діловодства.

Освітній компонент «Документно-інформаційне забезпечення дипломатичної комунікації» як навчальна дисципліна та вид практичної діяльності здобувачів освіти забезпечує фахові спеціальні компетентності у системі створення, оброблення, збереження і передачі інформації у процедурах справочинства організації документообігу, що забезпечує суб’єкт-суб’єктні зв’язки інституційного управління щодо організації забезпечення за видами: інституційного – як комплекту механізмів, методик і методів, засобів

технічного регулювання для систематизації, класифікації, шифрування та опрацювання інформаційних даних, нарощення методологічного потенціалу інформаційного-телекомунікаційного базису формування, розвитку та інституційного управління процесами; документаційного – як системно організованого процесу розроблення, інвентаризації та управління документообігом текстового, графічного та мультимедіа–характеру як носіїв комунікаційної взаємодії. Фахівці сфери діловодства мають володіти навичками й компетентностями встановлення компонентної архітектури документаційно-інформаційного забезпечення дипломатичної комунікації; визначення і добору інформаційних ресурсів, інформаційно-технологічних засобів автоматизованого контролю за опрацюванням і передачею інформаційних даних, апаратного забезпечення мереж, систем, серверів зв'язку; застосування програмного забезпечення – програм управління, оброблення інформації документообігу, організації мереж і систем управління даними, їх баз адміністрування, також засобів електронного листування; впровадження передових методів і ділових процедур дипломатичної комунікації, також модернізованих і уніфікованих систем документообігу в ієрархії інформаційних каналів, методів ранжування й шифрування інформаційних даних згідно стандартів оброблення документаційних паперів.

Фахівці сфери діловодства – оперують стратегіями управління документно-інформаційних комунікацій; усвідомлюють суспільно перетворюючу роль документаційно-інформаційного комунікування; беруть участь у розроблені моделей документаційно-інформаційного забезпечення дипломатичної комунікації, визначають і проєктують канали документаційних комунікацій, також дерево їх розгалуження; визначають комунікаційні перешкоди і ідентифікують класифікаційні ознаки інформаційної семантики документаційних комунікацій як систем, так і мереж; реалізують процедури документаційно-інформаційного забезпечення дипломатичної комунікації згідно функціонального призначення документообігу та організовувати їх на рівнях документовпорядження і характеризувати та класифікувати

документальну цінність паперів; встановлювати обсяги документів; аналізувати стан і визначати перспективи розвитку документаційно-інформаційних систем комунікації; здійснювати їх моделювання та прогнозування, також їх підсистем; описувати та визначати особливості документаційно-інформаційних інституцій комунікування згідно функціоналу.

Освітній компонент «Грантова комунікація в інформаційній, бібліотечній та архівній справі» забезпечує формування фахових спеціальних компетентностей з розроблення планів передачі й обміну інформаційними даними грантових проєктів та результатів їх впливу в академічному просторі для забезпечення транспарентності як бенефеціарів, фінансових донорів і громадськості щодо ефективності проєктної діяльності; встановлення поліаспектності грантових комунікацій в інформаційній, бібліотечній та архівній справі; розроблення та впровадження програм і планів комунікацій для грантових інтересантів; взаємодіяти у міжінституційному й міжнародному партнерстві через обмін позитивно-корисними практиками, результатами співпраці та успішності грантів, їх реалізації від планів до звітів при застосуванні інструментів – прес-релізів соціальних мереж, висновків, механізмів, медіа-засобів і інтерв'ювання, описів, сторіс у стратегічному управлінні професійно-метричним реноме інституції у партнерстві з інтересантами та громадськістю задля формування довіри і прозорості. Грантові комунікації в інформаційній, бібліотечній та архівній справі передбачають консолідацію зусиль грантонадавачів (держорганів, приватних фундацій, комерційних установ) і грантоотримувачів (осіб і установ/організацій, які планують отримати фінансування для здійснення проєктування з метою інформування, залучення представників і забезпечення ефективності грантових проєктів.

Основною метою грантових комунікацій: є поінформування громадськості щодо реалізації грантових проєктів в умовах соціальної турбулентності, проєктних вимог до термінів виконання програм і учасників проєктних колективів, залучення розлогої аудиторії здобувачів у конкурсах на

умовах грантодавців; навчання, консалтинг і підтримка кандидатів при формуванні заявок і розробленні документів; звітування на основі транспарентності набуття фінансування та реалізації грантів. До основних учасників проєктів залучаються грантонадовачі та грантонабувачі. Грантові програми функціонально поділяють для підприємців початківців, підтримки стартапів, соціальні, культурологічні та науково-дослідні проєкти, програми аграрного бізнесу та підтримки ветеранів.

Виокремлення етапів грантових комунікацій в інформаційній, бібліотечній та архівній справі здійснюють за алгоритмом:

-заявка, анонс, поінформування через оприлюднення на сайтах, ЗМІ, соціальних мережах;

-консалтинг і сервісна підтримка шляхом організації тренінгів, вебінарів, круглих столів для інтересантів;

-збір, узагальнення заявок від заявників;

-оцінювання на конкурсних умовах і обрання переможців згідно параметральної метрики критеріального апарату оцінювання;

-реалізація грантової програми – надання фінансування та забезпечення нагляду за виконанням грантових зобов’язань;

-звітування – збір і аналізування висновків щодо реалізації грантових програм (державних, комерційних, міжнародних).

В орбіті «Глобальна освіта для демократичної культури» для ОС «Бакалавр» описано освітні компоненти в межах загальної підготовки – «Українське державотворення та культура», «Медіакультура в інформаційному просторі» та професійної підготовки – «Теорія і практика рекламних та PR комунікацій», «Спічрайтинг» і сформульовано необхідні фахові спеціальні компетентності для фахівців сфери діловодства.

Освітній компонент «Українське державотворення та культура» як навчальний курс забезпечує компетентності та здатності здобувачів освіти з опанування національними традиціями державотворення в Україні, розбудови державності та української культури у міжнародному мультикультурному

контексті; розуміння історичного базису державності та права; розуміння історичного базису; усвідомлення історичного підґрунтя державності доби Київської Русі (882-13ст.) як першого державного утворення України, християнських морально-етичних норм і національних цінностей, духовної та природної спадщини, надбань освіти та культури; виокремлення самобутніх культурних й політичних форм Галицько-Волинської та автономність Козацької держави з власним державним устроєм, армією та зовнішньою політикою; неангажоване оперування та аналізування доби культурного відродження попри процесів русифікації спадку української національної культури; виокремлення етапів розвитку сучасної української державності, спроби її відновлення, революції гідності; визнання ролі української державності як національного взірця втілення національної ідеї засобами мови, збереження і наслідування традицій і цінностей, плекання мистецтва.

«Українське державотворення та культура» як курс забезпечує сформованість у фахівців сфери діловодства культури української державності у фахівців сфери діловодства за етапами джерельності давньослов'янських спільнот доби у Київській державі, Галицько-Волинському князівстві, також Козацькій Україні, становлення та розвитку незалежної держави з 1991 року з прийняттям Декларації щодо державного суверенітету та Конституції України.

Ключові етапи державотворення та культур-потенціалу України уточнено в складових: Давньоруської доби – княжіння слов'ян Сходу та плекання осередку держави Руських земель, консолідації північного й південного угрупувань навколо Києва; доби Київської держави та Галицько-Волинського князівства – розбудови державності; доби Козацької України – становлення державності під час козацтва; ХХ століття та по нині – державності Української Народної Республіки, Західноукраїнської Народної Республіки та сучасної України; новітньої історії України – від прийняття Декларації про державний суверенітет України Верховною Радою УРСР (1990), Акту проголошення незалежності України (1991), прийняття Конституції України, закріплення суверенітету, незалежності, демократичного, соціального та правового статусу

держави (1996); процеси сучасного державотворення – формування законодавчої, виконавчої та судової гілок влади, утворення армії та силових органів, конституційна інфраструктура органів держави та встановлення її національних пріоритетів, еволюції державотворення та культури; перспектив Революції Гідності (2013-2014), під час якої громадяни відстояли поступ європеїзації, підтвердили готовність до боротьби за право українського вибору свободи; свято «Української державності» (щорічно 15 липня).

Освітній компонент «Медіакультура в інформаційному просторі» втілює цілісну єдність формалізації механізмів і прийомів системної взаємодії індивідууму в інформаційному полі як її здобуття та використання, завдяки засобам масової інформації (телебачення, преси, радіо, кіно тощо) та сучасним цифровим медіакомунікаціям, здійснює формування суспільних думок і вподобань, аксіологічного потенціалу соціалізації особистості та різночинних соціальних категорій, сприяє залученню до суспільної життєдіяльності, соціальної ідентифікації та позиціонування статусів і ролей. Стратегічну роль медіакультури у перспективному суспільному поступі та збереженні цифрової спадщини Хартії збереження цифрового спадку ЮНЕСКО 15 жовтня 2003 року (ст. 10) зазначено: «прийняття заходів, спрямованих на спонукання розробників процесно-апаратного обладнання з програмним забезпеченням проєктувальників, програмістів, видавців і виробників, а також поширювачі цифрових матеріалів та партнерів зі приватних секторів економіки до згуртованої консолідації збереження цифрових надбань спільно з національними бібліотеками, архівами, музеями і публічними об’єднаннями в сфері спадщини» [52].

Виокремлено основні фахові спеціальні компетентності та програмні результати навчання, а саме: сформованість – культур-потенціалу отримання, передачі інформаційних масивів даних, формування медіатекстового матеріалу та контентів з метою їх ширення різними каналами медіакомунікацій; культури використання споживання інформації; здатності особистості до – сприйняття, системного аналізу й оцінювання медіаконтентів; опанування сучасних

наукових знань, навичок і умінь застосування медіакультур-потенціалу в інформаційному полі; компетентності з – соціального інтегрування, що забезпечить участь у суспільній життєдіяльності; соціального позиціонування й набуття нового статусу; ціннісні орієнтири, переконання й вподобання людини та суспільних поглядів; медіаграмотність як здатність до аналітичного, критичного та креаційного мислення, інформаційної аналітики джерел для прийняття обґрунтованих та доцільних організаційно-управлінських рішень в просторі медіатворчості та медіакультури як інструментарію й механізмів сприяння соціалізації й згуртованості окремих індивідуумів та соціально-економічного й еколого-безпечного розвитку на засадах сталості.

Медіакультура в інформаційному полі позиціонується як складова комунікативної культури фахівців з діловодства та проникає у сучасні медіакомунікації – Інтернет-засоби масової комунікації, соціальні системи та мережі, підкасти, блогерства, мобільні, телекомунікації, кіноіндустрію (фільмографію, кіно-сайт-мережі), віртуальні спільноти, ігросервіси тощо.

Формування медіакультури у фахівців сфери діловодства як майбутніх, так і задіяних передбачає їх медіаграмотність зі створення й продюсування медіаконтентів з усвідомленням зисків і обмежень охоплення й впливу різних типів медіаресурсів, а також уможливлення формування незаангажованих незалежних медіаплатформ. Медіакультуру як складову комунікаційної культури фахівців сфери справочинства визначено як системну інтеграція медіаформ у культурному виразі соціальних позицій, консолідації й згуртованості у процесах комунікаційної взаємодії зі соціальної переконаності у цінностях суспільства та взаємовпливу розвинутих суспільств. Медіапосередики комунікацій здійснюють системно утворюючу роль формування й оцінювання превалюючих позицій та суспільної думки в цілому.

Конкретизовано структуру та зміст освітнього компоненту в освітніх модулях і тематичній проблематиці курсу, відповідно: теоретичні основи та корисні практики забезпечення медіакультури інформаційного суспільства за темами – сучасні наукові теорії та моделі формування медіакультури,

представлення та проєктування бачення сучасних реалій в національній медіакультурі України; розвиток суспільного та особистого медіакультур-потенціалу як ознаки якості й безпеки життєдіяльності; соціальні системи суспільної інформатизації та їх медіакультура, соціальна рефлексія української медіакультури в умовах соціальної турбулентності та воєнного стану; соціокультурні медіапроєкти в Україні – створення та поширення соціокультурних універсалій медіакультурних сервісів, специфіка медіапростору України та тенденції його креаційності.

Освітній компонент «Теорія і практика рекламних та PR-комунікацій» циклу професійної підготовки присвячено опануванню, виробленню та впровадженню стратегій забезпечення позитивного сприйняття у суспільстві брендів, товарів, послуг та сервісів різночинними аудиторіями суспільства засобами інформаційних мереж і каналів, які об’єднанні створенням текстових і контент-повідомлень обраних комунікацій та медіа, інформаційно-аналітичним оцінюванням релевантності PR-технології/комунікацій; рекламування орієнтовано на спонукання до збуту та формування попиту у споживачів, а PR-комунікації акцентовано на формуванні довіри та репутаційного реноме.

Навчальний курс має на меті формування бачення та оперування концепціями, підходами й принципами рекламування брендів, медіакомунікацій, набуття та розвитку у здобувачів освіти професійних компетенцій розроблення та впровадження реклами. Основними завданнями курсу визначено набуття студентами наукових знань, практичних навичок і умінь рекламування на основі процесного підходу, мети і функціоналу у циклі визначення повідомлення рекламного продукту чи сервісу, здійснення оцінювання його релевантності для науковців і споживачів та обрання маршрутів поширення на ринку товарів і послуг; передбачено – опанування тезаурусом, теоріями, механізмами і засобами соціальних комунікацій, змістом і архітектурою соціосистем, функціоналом мас-медіа комунікацій в умовах цифровізації суспільної діяльності; сформувати розвиненість аналітичного, критичного та стратегічного мислення рекламних навичок на практиці,

забезпечити якість комунікування з суб'єктами соціальної взаємодії зі застосуванням ІКТ, оцінювання якості рекламної продукції, оперування правовими та техніко-регулятивними засобами, формування унікальних торговельних пропозицій, формування корпоративної культури якості.

Уточнено структуру та змістове наповнення освітнього компоненту за освітніми модулями та рубрикацією тем занять, відповідно: історична ретроспектива рекламної діяльності – мовні та візуальні прототипи рекламування, історія реклами у XIX-XX ст.; етика та правочинство рекламування; професійна етика рекламного бізнесу; маркетингові комунікації засобами реклами та їх цільове призначення; систематизація та класифікація рекламної продукції, товарів і послуг, пріоритетні напрями та сфери призначення для реклами; види та засоби реклами, передача рекламних повідомлень; обґрунтування та розроблення змістового наповнення, структури рекламних текстів, присвоєння слоганів при розробці унікальних торговельних пропозицій; вироблення алгоритмів розроблення рекламних контентів; медіапланування контентів/проєктів, технології рекламної дії на цільові аудиторії; рекламно-інформаційне проєктування, коригування медіапланів; розробка рекламної архітектури кампанії, її візії, місії, концепції, завдання рекламних відділів і агентств, впровадження проєктів рекламної кампанії; вироблення стратегій та планів рекламування; застосування рекламних заходів у функціоналі бібліотечних, архівних установ та інформаційно-комунікаційних кампаній; презентація та захист рекламно-інформаційних проєктів; соціально-психологічні аспекти рекламної діяльності; типи некомерційного рекламування, специфіка соціальної, державної, власної реклами.

Фахові спеціальні компетентності фахівців сфери діловодства уточнено у методологічному аспекті їх формування до: розроблення та сервісу маркетингових комунікацій з інструментарієм рекламних технологій і шляхів продажу, механізмів збуту і оповіщення продавцями споживачів, а також взаємодії зі громадськістю; проєктування та розповсюдження рекламних продуктів і даних про особу чи продукт, що забезпечує підтримку споживчої

зацікавленості через зосередження уваги, формування прийнятного маркування лейбу та бренду, спонукання купівлі. Позиціонування зв'язків з громадськістю (з англ. – Public relations) та підтримка позитивно сприйнятного іміджу установи для забезпечення довірчої позиції громадського утвердження; практичного обрання цільових груп за споживчими потребами та вподобаннями для розроблення ефективного контенту сповіщень; розроблення повідомлень щодо рекламної продукції та PR-продуктів згідно з цільовим призначенням організації; визначення каналів медіа-комунікацій, оприлюднення рекламного контенту серед цільових аудиторій; праксеологічний аналіз релевантності PR-функціоналу компанії, оцінювання ефективності досягнення мети та формування позитивного реноме, покращення купівельної спроможності клієнтів та створення клієнтської бази; забезпечення здатності інтегрованої комунікації у рекламодавстві та PR-сервісів для забезпечення сприйнятної візії бренду та ефективності маркетингових проєктів.

Освітній компонент «Спічрайтинг та риторика» присвячено набуттю навичок підготовки змісту та презентації промов, публічних доповідей, спітчей; формуванню вмінь ораторського мистецтва та забезпечення фахових медіа-контентів. Уточнено змістовно-тематичне наповнення курсу: методологія спічрайтингу для формування позитивного реноме оратора-доповідача у представленні виступу, переконливої та цікавої доповіді для досягнення релевантних ефектів відгуку цільової аудиторії; форми, типи й засоби публічного мовлення та сценарії підготовки промови (репорту); техніки риторики, специфіки ораторства (лінгвістична, психолого-педагогічна, соціально-філософська та маркетингова), емоційного взаємовпливу та фіксації пам'яті у формуванні публічного та соціального статусу фахівців у сфері справочинства; техніки промови, їх інформаційно-аналітичного забезпечення, аналізу впливу на різночинний контингент.

Теоретичне обґрунтування й фахову підготовку текстів за призначенням публічного оприлюднення вивчає спічрайтинг у синергії з ораторським мистецтвом переконання, забезпечення доповідей, їх проголошення та впливу

на аудиторію; застосовують принципи риторики у написанні змістово та емоційно цікавих, переконливих доповідей та промов, які запам’ятовуються цільовими групами, що сприяє досягненню стратегічної мети виступів як мистецтва виголошення та позитивного впливу консолідованої ідеї на слухачів зі врахуванням їх вподобань і запитів; складові компоненти комунікативної культури у формуванні культур-потенціалу фахівців – культури аналітичного, критичного та креаційного мислення; культури якості, чистоти та виразності мовлення; культури слухання та уваги у спілкуванні зі співрозмовником; культури вимови, дотримання структури та стилістики, забезпечення композиційності та зрозумілості з аргументованим доведенням позиції, полемічної культури та культури якості. Спічрайтинг є практикою втілення ораторського мистецтва зі оструктуренням виступу, логікою переконання й послідовного викладу тверджень у доборі вокабуляру та тезаурусу засобів мовлення з метою досягнення якості вираження та переконання слухачів цільової аудиторії з орієнтацією на особливості емоційного та когнітивного потенціалу. Навчальна дисципліна «Спічрайтинг та риторика» забезпечує у здобувачів освіти, фахівців сфери справочинства сформованість фахових спеціальних компетентностей у програмних результатах навчання – сформованість та здатність до розвитку інформаційно-аналітичних і дослідницьких вмінь системного аналізу предметної сфери наукового пізнання та забезпечення системи наукових знань; визначення в соціальних системах класифікаційних ознак для портретної характеристики різночинних аудиторій з метою прогнозування та моделювання системного впливу засобів спічрайтингу й риторики; діагностування соціально-економічних, демографічних, психологічних, індивідуальних особливостей соціальних груп; розроблення стратегій і програм публічної діяльності з передбаченням психологічних абрисів соціальних груп і контингенту аудиторії; встановлення відповідності цільовому призначенню діяльності; усунення невідповідностей і вивчення суперечностей у проблемних ситуаціях; підготовка тез; аргументація доведення суджень, переконання з активізацією аналітично та критично мисленєвої дії

співрозмовників, формування довірчої психологічно сприйнятної атмосфери креаційності; володіння академічною культурою та етикою спілкування, мовлення й виразу переконливих тверджень у сприйнятних словесних формах; реалізація ефективних комунікацій засобами визначення, збереження та закріплення контактної бази з аудиторіями для якісного результату втілення мисленєво-мовленнєвої комунікативної діяльності; системне аналізування та рефлексія прояву особистого відчуття задля вироблення умовиводів передбачення, усунення й запобігання помилок у майбутньому й набуття досвіду оцінювання дій інших осіб з метою сприяння аналізу якості фахової діяльності та практично-корисного досвіду інших.

У орбіті «Академічна етика та доброчесність» для ОС «Бакалавр» виокремлено освітні компоненти в межах загальної підготовки – «Штучний інтелект» та професійної підготовки – «Документаційне забезпечення академічної мобільності», «Теорія та практика документознавства», «Сучасний офіс-менеджмент».

Дисципліну «Штучний інтелект» запроваджено в освітній процес підготовки бакалаврів для вивчення унікальних інноваційних технологій сучасності зі продукування нових наукових знань, нарощення когнітивного функціоналу людини як системи, що виконує завдання стратегічного розвитку суспільного інформаційного простору галузей наук і знань, культури та мистецтва, сфер промисловості, охорони здоров’я у раніше не охоплених абрисах нових пріоритетів цивілізаційних перспектив.

У зв’язку з розробкою та актуальністю віртуальних додатків, новітніх технік цифровізації навчання, автоматизації контрольно-аналітичних процесів опрацювання баз даних, передбачати дослідження, прогнозування й моделювання систем різного рівня управління та функціонального призначення їх у самоорганізації та самовдосконаленні без людського впливу.

Мобільна, змішана та адаптивна організація професійної підготовки фахівців враховує студентоцентрованість підходів індивідуалізації та

портативності навчання для опанування навчальних матеріалів і набуття компетентностей.

Освітні програми з впровадженням засобів штучного інтелекту забезпечують доступ зацікавлених учасників освітнього процесу без обмежень щодо рівнів підготовки, забезпечують ефективність моніторингу організації гнучкості навчання з врахуванням інтелектуалізації технологічних рішень в модернізації й удосконаленні процесів публічного управління та адміністрування в ЗВО.

Поряд зі інформаційно-технологічною інтенсивністю розвитку усіх сфер суспільної діяльності, соціальне замовлення на фахівців нових формацій зі здатністю застосування технологій штучного інтелекту, використання програмних кодів; сприяння дотримання балансу у цілісній єдності технічного прогресу з суспільно-гуманітарними чинниками майбутніх перспектив сталого розвитку суспільства у реаліях використання штучного інтелекту на благо, що потребує відкритих дискурсів між професіоналами різних галузей науки та знань, політиками, бізнесом та у суспільстві в цілому.

Уточнено зміст і структуру програми навчання «Штучний інтелект» та сформовано вимоги до набуття фахових компетентностей фахівцями щодо: володіння тезаурусом у теоріях і технологіях застосування когнітивного інтелекту для розв’язання проблемних завдань інтелектуальної діяльності; аналізування біологічних, соціальних, психоемоційних моделей інтелекту; системний та соціально-філософський аналіз проблем штучного інтелекту; організація умов забезпечення застосування штучного інтелекту у галузях призначення; використання для визначення абрисів структури та образів застосування логічної гри для вирішення завдань; переклад іншомовних контентів, систематизація та класифікація технологій систем штучного інтелекту; набуття практики використання засобів робототехніки апаратів нейронних мереж; опанування компетенціями виокремлення класифікаційних ознак нейронних систем та вміння їх характеризувати, визначати функціонал активації, опанування процесом навчання функціонування щодо мереж з

наставником і використання навчених для забезпечення нейронних мереж; застосування програм моделювання нейронних мереж; здатностей до використання багатошарових нейронних систем для застосування на практиці знань, умінь, навичок, процедур навчання мереж персептронів; ідентифікації критеріїв адекватності та оцінювання використання моделей багатошарового перцептрону (з англ. – Multilayer Perceptron, далі – MLP), для вироблення організаційно-управлінських рішень; застосування інтелектуальних технологій систем бізнес-аналітики системних завдань; використання самоорганізаційної здатності мереж і вирішення завдань систематизації та класифікації, роботи з асоціативними мережами та двонаправленою асоціативною пам'яттю (з англ. – Bidirectional associative memory, далі – BAM) мереж, з врахуванням структурної семантики та принципів мережевої організації; опанування протоколами навчання асоціативних та BAM мереж; розв'язання проблем ідентифікації застосування знаннєвого потенціалу щодо генетичних алгоритмів та операторів їх понятійно-категоріального апарату; розрізняти їх недоліки і переваги; впровадження інтелектуальних технологій при прогнозуванні та моделюванні із застосуванням генетичних алгоритмів; розуміння роботи систем штучного інтелекту для інформаційного пошуку даних, архітектури та принципів функціоналу пошукових процесно-апаратних засобів і систем агентів інтелектуальних технік, прийомів індексації, ранжирування даних, особливостей семантики мереж, характеристики даних та стандартизації семантичних систем.

До професійних освітніх компонентів забезпечення підготовки фахівців сфери діловодства включено «Документаційне забезпечення академічної мобільності» як конгломерат організаційно-управлінського, правничого і публічно-адміністративного справочинства, що реалізує процеси академічної та соціальної мобільностей від початків заявлення до уможливлення фінального звітування: функціонал забезпечує розроблення, формалізацію, зберігання та передачу документаційного забезпечення соціальних гарантій правового

захисту партнерства, програм мобільності та міжуніверситетської співпраці країн для соціальної згуртованості й консолідації зусиль.

Підготовка передбачає укладання угод міжінституційного партнерства академічної мобільності в ЗВО, які регламентують умови взаємообмінів, укомплектування учасників, періоди активації перебування, мовні комунікації навчань у дослідництві та соціальній роботі, форми організації в тому числі фінансовий потенціал розбудови та підтримки академічної й соціальної етики та добропорядності, базис узгодження активів мобільностей у партнерстві, згуртованості забезпечення нарощення потенціалу комунікативної культури.

Поспіль здійснюють узгодження підготовлених індивідуальних кейсів програм академічної мобільності, а саме – тристоронньої угоди про навчання (з англ. – Learning Agreement) для здобувачів освіти та угоди про мобільність (з англ. – Mobility Agreement) для педагогів; до індивідуальних планів включають освітні компоненти, які опановуються здобувачами в університетах-партнерах, завдання для студентів і педагогів, які реалізують навчально-науково пізнавальні активності учасників. Угоди мають трьохстороннє узгодження між здобувачами, вітчизняним та університетом-партнером – сторони, яка приймає і надає гарантії академічних визначень періодів, кваліфікацій і документів підтвердження результатів навчання.

Процес забезпечення справочинства враховує мови ділової переписки, папери укладають за часту англійською мовою або мовою країн-партнерів, що вимагає від потенціальних учасників академічної мобільності мовленнєвої комунікативної культури застосування іноземно-мовного тезаурусу для мінімізації неузгоджених непорозумінь укладання й реалізації угод.

Передбачено вимоги до учасників академічної мобільності, які мають підготувати інформаційні пакети особистого забезпечення активів, до переліку включено: копії паспортів, візи (в разі необхідності), довідки з вітчизняних ЗВО/ місць працевлаштування, мотиваційні листи/есе, індивідуальні сертифікати мовних компетентностей, рекомендаційні листи та документи, які підтверджують додаткові/паралельні, дотичні, перехресні

компетентності/кваліфікації (в разі здобуття попередніх) з метою забезпечення конкурсного відбору та здобуття стипендій або гарантів.

За умов успішної фіналізації академічної мобільності документально упорядкують підсумкові папери, а саме оформлюють академічну довідку (з англ. – Transcript of Records) як заліковий перелік результатів навчання/наукових результатів, відомості, які підтверджують успішність учасників (достовірність наукової доведеності результатів міжнародних програм, що забезпечує перезарахування предметів та визнання кредитів вітчизняних ЗВО). Для педагогів здійснюється звітування щодо реалізації викладацького обміну, де вказується погодинне навантаження, програмні чи проектні заходи та здобуті результати (навчальні/наукові), а також нині адміністративного стажування офісу координації або центру міжнародного партнерства.

Інфраструктурна організація ЗВО відіграє непересічне значення, оскільки структурні підрозділи забезпечують нагляд і контроль, надають дорадницько-консалтингові послуги підтримки, збереження та архівацію справочинства, здійснюють посередництво в партнерстві між здобувачами/викладачами; регулюють міжнародну співпрацю у питаннях академічної етики, забезпечують легітимність і коректність впровадження процесного, квалітаційного, людиноцентрованого підходів мобільності представників академічних спільнот.

Актуалізується непересічна роль суспільно-перетворюючого значення цифровізації справочинства у сфері освіти, науки й інноватики. Міжнародні дослідницькі проєкти та програми обміну Erasmus+ розбудовують інформаційно-технологічний базис електронних форматів документообігу, угод про навчання (з англ. – Learning Agreement), нострифікації та апостиляції цифрових підписів, онлайн-системи, ідентифікації та реєстрації учасників, що спрощує взаємообмін практично-корисною інформацією, мінімізує ризики документаційної невідповідності та забезпечує ефективність публічного управління та адміністрування. Документаційні процедури організації мобільності відіграють наглядову функцію за фінансовою звітністю перед

грантонадавачами та державними інституціями, які уповноважені з регулювання питань академічної етики та доброчесності.

Справочинний кейс академічної мобільності упорядженo пакетами документаційних процедур, необхідних для участі в міжнародних проєктах/програмах академічної мобільності та включає правила та процеси правничого та технічного регулювання їх підготовки та формалізації, включає заяви, угоди, індивідуальні навчальні та дослідницькі плани, академічні довідки та документи, які підтверджують академічні активи, передбачених проєктами та програмами згідно вимог їх провадження в університетах- партнерах.

Основними завданнями освітнього компоненту передбачено формування спеціальних компетентностей як здатностей до: нарощення когнітивного потенціалу щодо теоретичного базису системи наукових знань; саморозвитку, самоменеджменту та самоосвіти з подальшим розвитком професійної майстерності у фаховій діяльності; взаємодії в міжнародному академічному просторі, опанування практично-корисного досвіду викладацької, дослідницької та науково-технічної діяльності на засадах європейських принципів академічної мобільності; реалізації освітніх, науково-дослідних та науково-технічних проєктів; корпоративної партисипатії та міжінституційної взаємодії; нарощення потенціалу оволодіння іноземними мовами для забезпечення професійної комунікації та академічної мобільності; міжкультурного діалогу, популяризації, пропагування та збереження української мови та культури; плекання культурного спадку, традицій і цінностей інших народів.

Освітній компонент «Теорія та практика документознавства» – конкретно-наукова галузь знань, методологічний напрям, що забезпечує ефективність упорядкування/справочинства масивів/процесів організації суспільної діяльності; актуалізує історико-культурологічне значення дослідження документаційної спадщини, як носіїв матеріальної культури в цілому та комунікативної культури, зокрема, до системного аналізу семантики правових гарантій соціального захисту інформаційно-комунікативного

потенціалу галузі культури та мистецтва; конкретно-наукова методологія документознавства у цілісній системі наукових знань, що виражає системний аналіз якості, метрики оцінювання та практики організації наукового дослідництва, науково-технічної діяльності, кібербезпеки та інформатики, лінгвістики та філології, бібліотекознавства та архівознавства. Документаційні комунікації серед соціокультурних комунікацій забезпечують передавання, сприйняття та безпеку змістового наповнення документів між суб'єктами інформаційного простору і тому перевищують обмеженість масштабів прикладного значення конкретно-професійної галузі, є інструментом універсалізації системного аналізу інформаційного простору. До теоретичних відносимо систематизацію та класифікацію процедур справочинства згідно засад, формату, змісту, функціоналу, носіїв інформаційних масивів даних, прийомів ідентифікації, ранжування та застосування даних. Практики справочинства мають функціональне призначення в ієрархії державного управління до комерційної діяльності інституцій, ефективність їх обумовлена управлінням якості комунікативної системи діловодства, що забезпечує збереження, добір, опрацювання та процедури справочинства документообігу. До визначених шляхів практичного документовпорядження відносять справочинство, управління, обґрунтування, укладання документів (угод, організаційно-розпорядчих процедур, накази, протоколи, формуляри, службові та доповідні листи тощо), формалізація, уніфікація, сертифікація та стандартизація документів, що забезпечує раціональність справочинства та оптимізує взаємообмін інформаційними даними між партнерами; архівна діяльність передбачає зберігання документів різного формату, що мають історико-культурну, інформаційну, юридичну цінність; електронне справочинство набуває актуального значення в умовах цифровізації управлінських процедур документовпорядження. Грамотне практичне забезпечення застосування сучасних наукових знань з комунікативної культури, формування та розвитку у фахівців сфери діловодства розуміння структури документів, що сприяє запобіганню помилок при їх підготовці, а знання зі

правового діловодства забезпечує їх легітимність у публічному управлінні та адмініструванні в сферах культури і мистецтва, освіти, науки й інноватики, забезпечення позитивного реноме в академічному просторі.

Нині в інформаційному суспільстві справочинство зазнає істотних трансформацій під впливом цифрових технологій. Сучасні формати документовпорядження – електронного, гіпертекстового, мультимедійного – вимагають зміни традиційних підходів до фіксації інформаційних пакетів даних, збереження їх унікальності, а також юридичної сили документів. Електронні документи визнано пріоритетним форматом документообміну за цільовим призначенням: оскільки зростають потреби в захисті інформаційного базису та визнання справочинством електронних підписів, цифрового архівування, організації бібліотечних фондів, що є актуальним завданням для фахівців сфери діловодства, яка удосконалюється в умовах соціальної турбулентності.

Методологія документознавства потребує удосконалення тезаурусу у синергії з методологію дослідження, вимагає навичок роботи з управління та адміністрування інформаційних систем, знання засобів технічного регулювання, міжнародних вимог до справочинства. Зауважено, що цифровізація суспільної діяльності спонукала до трансформації усталених підходів збереження історико-культурної спадщини. Роботу архівів, бібліотек, музеїв організовано в цифровому форматі діловодства, що забезпечує доступ до них громадськості та професійно зацікавлених користувачів, достовірність цифрових копій і термінів їх збереження. Поряд з цим слід гарантувати, що здобувачі освіти мають опанувати як традиційні дисципліни (культури мовлення та організації ділового справочинства у інформаційній діяльності, архівознавстві та бібліотекознавстві), так і сучасні напрями електронного документообігу, інформаційного правочинства та інформаційної безпеки. Теоретичні й практичні засади організації освітнього процесу завдяки стажуванню та виробничій практиці, участі у проєктах цифровізації реалізуються для професійного розвитку фахівців документаційних фондів,

фахівців сфери документознавства і нині користуються попитом не лише у державних секторах економіки, а й приватних, також у сферах освіти, науки й інноватики, культури і мистецтва, інституціях ІТ-бізнесу, оскільки їх функціонал не завжди оприлюднено для загалу, проте є визначальним у забезпеченні ефективності критичної інфраструктури інформаційних систем і мереж.

Навчальною дисципліною «Сучасний офіс-менеджмент» передбачено забезпечення професійної підготовки фахівців/професіоналів – офіс-менеджерів, які забезпечують регулювання процесів документовпорядження з метою раціоналізації комунікацій у структурно-організаційних підрозділах, що сприяє комфортності й ефективності функціонування професійних середовищ зайнятості. Офіс-менеджмент забезпечує формування знаннєвого потенціалу щодо організації управлінської діяльності, сприятливого психологічного мікроклімату впровадження та сервісу підтримки ІКТ, корпоративної культури комунікацій, управлінської етики антикризового менеджменту. Застосування електронного справочинства підтримки хмарних технологій, інституційних мереж, проєктів для планування організаційно-управлінських заходів покращення якості системного адміністрування, календарно-математичного планування і забезпечення ефективності функціоналу офіс-менеджменту в реаліях; включає розлогий перелік завдань стратегічного та поточного управління ресурсозабезпеченням і підготовкою інституційних процедур справочинства, організації корпоративного комунікування відповідного рівня управлінської культури взаємодії з постачальниками, підрядниками, партнерами.

Офісні менеджери, зачасту, є посередниками у координаційно-субординаційній взаємодії в управлінні персоналом, що вимагає оперування комунікативними навичками дипломатичної етики та вмінь ефективного виявлення, запобігання та вирішення проблемних і кризових ситуацій. Нині від якості системних комунікацій та відповідного рівня комунікативної культури фахівців залежить професійний мікроклімат колективу та активації мотивації

кадрів. Серед програмних результатів навчання виокремлено види професійної діяльності фахівців сфери діловодства зі здатностями офіс-менеджерів щодо збору, систематизації та системного аналізу інформаційних даних, підготовки звітності, презентацій та ділових комунікацій щодо практичної реалізації потенціалу корпоративної культури, професійної етики й оперативного користування процедур адмін-менеджменту, адаптації індивідуальних характеристик працівників колективу, виявлення ознак психоемоційного інтелекту відповідного рівня. Започаткування дистанційних та змішаних форматів праці мереж сприяло запровадженню інформаційно-технологічних медіакомунікацій, організації віртуальних зібрань, вирішення адміністративних завдань онлайн у офіс-менеджменті справочинства, формування інформаційної безпеки, забезпечення конфіденційності, управління ресурсозабезпеченням стратегій інформаційної політики; тайм-менеджменту в професійній діяльності фахівців сфери діловодства, ефективного планування робочого графіку, вмінь визначення пріоритетів в процедурах справочинства, координаційно-субординаційних та виконавської дисципліни навичок, ефективної праці офіс-менеджера та командної роботи, системного управління, стратегічного, критичного та креаційного мислення; формування позитивного інституційного реноме, організації середовища праці, дотримання соціальних гарантій, застосування заходів тімбілдингу, визначення соціальної відповідальності при управлінні офісом; ефективної організації простору і процесів управління якістю креаційної командної праці фахівців сфери діловодства.

У орбіті «Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека» для ОС «Бакалавр» виокремлено освітні компоненти в межах загальної підготовки – «Основи інформаційних і хмарних технологій» та професійної підготовки – «Основи інформаційно-сервісної комунікації у фаховій діяльності», «Сучасні системи електронного документообігу в управлінському документуванні», «Цифрові технології в інформаційній діяльності», «Документаційний супровід HR-менеджменту», «Електронний документообіг та електронне урядування», «Інформаційно-аналітична діяльність», «Інформаційний маркетинг»,

«Організація діяльності інформаційних установ» та «Business Communications / Бізнес-комунікації».

Освітній компонент «Основи інформаційних і хмарних технологій» забезпечує опанування розлогого спектру інформаційно-технологічних знань, умінь, навичок з конкретно-наукових програм, методик, методів, процедур і процесів цифровізації, що застосовуються зі збору, ідентифікації, збереження, опрацювання, надання та обміну, представлення інформаційних масивів даних за призначенням для оперативної роботи з використанням хмарних технологій з метою забезпечення доведеної достовірності та ефективності суспільно-значимих видів економічної та соціальної діяльності в соціально-турбулентних умовах сьогодення та у майбутньому розвитку.

Ключовий комплект інформаційно-технологічного інструментарію включає техніки програмного забезпечення, процесно-апаратного обладнання, мереж і сервісів хмарних технологій та Інтернету, також системних блоків, цільових інформаційних програм та програмного забезпечення систем і мереж комунікацій для підтримки функціоналу систем на рівнях організації управління та адміністрування з метою сервісного забезпечення комфортної роботи користувачів. Серед інформаційних і хмарних виокремлюють мережеві технології для забезпечення практик обміну інформацією між користувачами, установами та інформаційно-технологічними засобами без обмежень у глобальній системі комп'ютерних мереж, що відіграє ключову роль у дотриманні соціальних гарантій доступу до інформації, електронного комунікування, ресурсів освіти, комерції та державного регулювання. Нині ефективну інституційну діяльність без користування електронною поштою, хмарних технологій підтримки забезпечення відео-форумів і дистанційних конференцій, комунікування у професійному та соціальному середовищах не можливо забезпечити.

Опанування знаннєвого та практичного потенціалу застосування ІТ передбачає здатність розуміння принципів побудови інформаційного базису та хмарних систем і мереж, що уможливлює збереження значних обсягів

інформації у структуруванні архітектоніки, оперативно мати доступ до необхідних комірок даних за призначенням (освіти, науки, культури та мистецтва, державного регулювання тощо). Інформаційні мережи – це конгломерат процесно-апаратного та програмного забезпечення, що реалізує функціональну підтримку прийняття організаційно-управлінських та адміністративних рішень щодо стратегій, планування, аналізу і нагляду у системно-управлінській діяльності фахівців сфери діловодства.

Актуальність розробленості формування кібербезпеки набуває значущості у зв'язку з масштабуванням впровадження інформаційних і хмарних технологій, що створює передумови для невідповідностей і ризиків, пов'язаних із несанкціонованими вторгненнями в систему, втратами цінної інформації, кіберзлочинністю та цифровими зламами. Тому здатність застосування знань з інформаційної безпеки, у цілому, та кібербезпеки, зокрема, забезпечує користувачам захист персональних даних, завдяки вивіреним паролям здобувачів освіти, шкоди антивірусному програмному забезпеченню та розумінню потенційних небезпек для інформаційних мереж і систем.

Навчання з «Основ інформаційних і хмарних технологій» забезпечує формування інформаційної грамотності у фахівців сфери діловодства, зокрема роботи зі текстовими редакторами, електронними матрицями, базами даних, презентаціями, засобами програмування з метою професійного розвитку комунікативної культури (без обмежень) професійних сфер зайнятості, оскільки цифрова (інформаційна) компетентність нині є визначальною у суспільній діяльності.

Виокремлено здатності фахівців сфери діловодства спеціального призначення з розробки та застосування онлайн-ресурсів для електронних бібліотек, цифровізації архівних фондів, лабораторій доданої реальності, інформаційно-технологічних платформ – застосування й підтримки, що забезпечують (ресурси) доступ до персоналізовано-орієнтованої інформації; автоматизації адміністративних процесів справочинства, електронного

документообігу, системи управління інституційними ресурсами, цифрового маркетингу в галузі культури і мистецтва, а також освіти, науки й інноватики.

Курс «Основи інформаційно-сервісної комунікації у фаховій діяльності» передбачає забезпечення сформованості у здобувачів освіти/фахівців сфери діловодства когнітивного потенціалу сучасних наукових знань та оперування корисно доцільними практиками організаційно-управлінської, адміністративної, консалтингово-дорадчої, інформаційно-аналітичної роботи зі здійснення ефективної інформаційно-сервісної підтримки у середовищах професійної зайнятості для ефективної реалізації професійних обов'язків та досягнення відповідного рівня підтримки у клієнтоорінтованості та якості послуг інформаційно-сервісних комунікацій.

Програмні результати навчання виокремлено з узгодженням основних цілей курсу, а саме: застосувати наукові знання щодо змісту, алгоритмів, підходів і принципів інформаційно-сервісних комунікацій та визначати раціональні моделі підтримки справочинства; ідентифікувати функціональні характеристики усної, письмової та підтримки інформаційних комунікацій при надані послуг та сервісів обслуговування; забезпечувати ефективність та раціональність комунікування споживачів сервісів; застосовувати інформаційно-комунікаційні компетенції зі впровадження ІКТ та інструментарію сервісних послуг; здійснювати професійні види робіт, які пов'язані з психолого-педагогічними умовами праці у складних та кризових ситуаціях сервісної підтримки інформаційної діяльності; дотримуватися етичних та правових норм соціальних гарантій захисту інформаційного консалтингу сервісної діяльності.

Визначено здатності для фахівців сфери діловодства, що сприяють забезпеченню розвитку їх комунікативної культури: активації на практиці теоретичних засад інформаційно-сервісних моделей комунікацій у професійних середовищах зайнятості; окреслення функціоналу й архітектури процесів комунікаційних систем управління якістю й безпекою інформаційної діяльності; визначення класифікаційних ознак видів комунікаційних,

клієнтоорієнтованих сервісів і послуг підтримки (з англ. – Customer Service), та клієнтських траєкторій (з англ. – Customer Journey), дотримання етичних та правових гарантій захисту інформаційно-сервісних комунікацій у професійній етиці фахівців сфери діловодства з конфіденційністю захисту персональних даних (GDPR та національного законодавства); реалізації вербально-невербальних особливостей ділового спілкування з відповідним рівнем розвиненості комунікативної культури; добору та практичного застосування технік вербальних комунікацій культури ділового мовлення, активного слухання зі зворотним зв'язком для досягнення взаєморозуміння; невербальних індикаторів сервісної підтримки (мови тіла, виразів, міміки, жестів, простору проксеміки) та їх дії у забезпеченні довіри споживачів; семантики інформаційно-телекомунікаційних, соціокультурних, також телефонних і голосових комунікацій; дотримання правил ділових телефонних розмов, роботи з інтерактивними голосовими повідомленнями (з англ. – Interactive Voice Response) IVR-системами; застосування ІКТ сервісів та цифрових каналів підтримки комунікацій правил ділової переписки через електронну пошту (з англ. – Netiquette), комунікування через месенджери та соціальні мережі; використання програмного забезпечення для управління взаємин зі споживачем (з англ. – Customer Relationship Management) засобами CRM-систем, застосування систем управління клієнтськими взаєминами згідно функціоналу та персоналізації сервісу консолідованої інформаційної підтримки клієнтів; інформаційна підтримка фахівців системного сервісу інформаційно-аналітичних баз даних, зокрема довідник інструкцій/рекомендацій визначених процедур справочинства (з англ. – Frequently Asked Questions, дослівно «найчастіше вживані запитання») засобами FAQ-систем; управління та адміністративна підтримка опрацювання складних та критичних комунікативних ситуацій; конфлікт-менеджменту та роботи зі скаргами, ранжування конфліктних спорів; розроблення процедур, вирішення конфліктних ситуацій з клієнтами засобами техніки «СКАРГА»; сприяння розвитку позитивного психоемоційного інтелекту фахівців сфери діловодства

при наданні сервісних послуг; емоційна компетентність фахівців сфери діловодства; застосування управлінських практик керування власними емоціями, станами та емпатією до споживачів; прогнозування, запобігання та вироблення механізмів вирішення кризових ситуацій комунікації та репутаційного менеджменту антикризових стратегій політики якості й безпеки обслуговування споживачів.

Навчальна дисципліна «Сучасні системи електронного документообігу в управлінському документуванні» має на меті забезпечення сформованості у фахівців сфери діловодства теоретичних знань системної методології управління справочинством та практики організації інформаційно-телекомунікаційного забезпечення з правовим та технічними регулюванням засобами соціальних гарантій захисту споживачів в умовах застосування систем е-документообігу (далі – СЕД) для забезпечення ефективності управління якістю й безпекою процесів у досягненні мети документовпорядження діяльності, системної діяльності за призначенням її функціоналу.

Виокремлено програмні результати навчання при опануванні завдань дисципліни для здобувачів освіти, а саме: опанувати теоретичні основи та нормативно-правове забезпечення; володіти необхідним базисом правового та технічного регулювання документовпорядження в Україні; застосовувати методологічні засади на практиці; розуміти структуру й семантику цільової орієнтації сучасних систем е-документообігу; застосовувати практичні навички та вміння з організації, адміністрування циклів документообігу (підготовка, протоколювання, виконавська дисципліна, зберігання та ліквідація документів); застосування інструментарію СЕД, апостиляція електронних підписів (ЕП/КЕП і кваліфікованих ЕП) та електронного засвідчення печаткою; розвитку навичок системного аналізу, вибору та впровадження СЕД згідно архітектури та процесів справочинства інституцій; практичного оперування методиками та методами забезпечення інформаційної безпеки та конфіденційності е-документообігу.

Укомплектовано кейс спеціальних компетентностей методологічного, правничого е-документовпорядження, справочинства в управлінні, організації е-документообігу, аналізу зисків і бар'єрів удосконалення процедур е-документообігу, правочинства технічного регламентування Україні «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронні довірчі послуги» тощо, юрисдикції документообігу, ідентифікація-документів, їх формальних реквізитів, провадження е-підписів та кваліфікованих підписів з визнанням правового статусу; організації й управління системами е-документообігу; розбудови інфраструктури та специфікації; класифікації згідно унормування (функціональних технологічних, ергономічних СЕД), адміністрування е-справочинством, визначення структури системних модулів реєстрації, нагляду щодо виконання, аналізу та архівування, інтеграція СЕД з інституційними системами (зокрема, з системою планування ресурсів підприємств (з англ. – Enterprise Resource Planning, ERP) та CRM); моделювання СЕД в Україні та світі, аналізування визначених комерціалізованих та відкритих (з англ. – Open Source) систем («АСКОД», «Document.Online», «Вчасно», M.E.Doc/COTA, Microsoft SharePoint та ін.), автоматизації систем контролю докуметопотоків, дотримання життєвих циклів-документообігу, розроблення, узгодження, підписання, реєстрації, нагляду за виконанням та відправленням документаційних пакетів у процедурах СЕД, адміністрування автоматизації організаційно-управлінських процедур, процесів (з англ. – Workflow), документоузгодження, е-документообігу, траєкторій процесного впорядження підрозділів та алгоритмів візування, е-архівування з тривалим зберіганням, правил та норм зберігання е-документів, убезпечення цілісності та автентичності е-архівів; формування систем безпеки при застосуванні СЕД, їх інформаційної безпеки, ідентифікація прав доступу, здійснення аудиту діяльності споживачів, архівного збереження резервного копіювання, захисту від несанкціонованого зламу та фальшування даних, застосування СЕД за етапністю проєктів, аналізування, планування, проєктування, стартап апробації тренінгів персоналу, аналізу проблем та

ризиків небезпек у застосуванні, встановлення перспектив розвитку е-документообігу, налагодження комунікацій з державними е-реєстрами та мережами (Дія, Е-документ), володіння концептами класу інтегрованих систем та стратегій для управління візією інформації підприємства протягом її життєвого циклу (з англ. – Enterprise Content Management (ECM)).

Курсом «Цифрові технології в інформаційній діяльності» передбачено сформованість у здобувачів освіти знаннєвого базису для застосування на практиці умінь і здатностей добору, застосування, аналізування й оцінювання зі збору, опрацювання, збереження ефективності поширення та сучасного технологічного інструментарію у професійній діяльності фахівців сфери діловодства.

Систематизовано програмні результати навчання, які орієнтовано на цільові завдання для здобувачів освіти, а саме: усвідомлення змісту й ролі цифровізації в інформаційному розвитку суспільства; визначення видів у цифрових технологій (хмарного, мобільного сервісу, Big Data, AI) та їх цільового призначення; застосування практичних навичок і умінь застосування цифрового інструментарію зі розробленням, використання та представлення інформаційних продуктів; використання на практиці методик та засобів формування й гарантій інформаційної безпеки та кібербезпеки; впровадження технологій цифровізації з метою досягнення якості управління інформаційними ресурсами та процесами інформатизації.

Визначено комплекс цифрової інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи та забезпечення інфраструктури фахових спеціальних компетентностей у здатностях до трансформації і забезпечення фахових робіт за видами економічної діяльності, цифрової економіки, уповноваженими фахівцями сфери діловодства з цифровою компетентністю; використання процесно-апаратного та програмного забезпечення справочинства у галузі культури та мистецтва зі застосуванням менеджменту інституційної діяльності в умовах цифровізації; проектування систем управління з мережевими технологіями для забезпечення функціоналу місцевих та глобальних систем

мережевої організації з сервісною підтримкою Інтернет-засобами; оперування та забезпечення якості впровадження технологій обробки та презентації інформаційних баз даних; організації управління базами даних, систем управління ними (СУБД); розбудова архітектури пошуку інформації за призначенням в інформаційних системах; хмарних технологій у співпраці з сервісами підтримки Google Workspace та Microsoft 365 (Docs, Sheets, Forms, Cloud Storage) консолідації зусиль у процедурах справочинства; візуального представлення, демонстрації засобами мультимедійних технологій, інструментарію інфографіки, презентування та формування інтерактивної звітності; графічного зображення та відеоредагування; використання інтелектуального аналітичного потенціалу цифрових технологій, цифрових технологій великих масивів даних (Big Data) для збору, збереження та початкового спрацювання значних інформаційних масивів даних; штучного інтелекту (AI) та машинного навчання (ML) користування технологіями для контентування аналізу текстового змісту, розпізнавання абрисів та автоматизації систем нагляду за прийняттям адміністративних рішень; забезпечення управління веб-ресурсами, веб-аналітика та пошукові системи, методів застосування інформаційного пошуку, інструментарію веб-аналізування (з англ. – Google Analytics) для оцінювання ефективності застосованих інформаційних ресурсів; формування безпеки та політики управління інформаційними активами.

Освітній компонент «Документаційний супровід HR-менеджменту» забезпечує сформованість здобувачів освіти системи наукових, практичних навичок та вмінь із правової та документаційної організації всіх ключових процесів управління персоналом (HR-менеджменту) у відповідності до кадрової політики справочинства інституційної діяльності згідно правових норм України та застосування новітніх технологій автоматизації кадрового супроводу документовпорядження.

Програмні результати навчання для здобувачів освіти (фахівців сфери діловодства) визначено у контексті виокремлених завдань курсу, а саме:

опанувати базу правового та технічного регулювання кадрової політики організації в Україні; володіти навичками укладання, оформлення та провадження процедур кадрового управління/документовпорядженням, документообігом, забезпеченням конфіденційності персональних даних, унормування робочого часу; використовувати та забезпечувати відповідність сервісів справочинства HR-процесів; оволодіти навичками номенклатури організації діловодства кадрової служби та документовпорядження для архівних фондів; опанувати спеціальні програмні засоби організації та автоматизації кадрового менеджменту справочинства інституційної діяльності.

Визначено спеціальні компетентності, які мають набути здобувачі освіти: володіти та дотримуватися нормативно-правового базису HR-менеджменту згідно ЗУ і кодексів унормування праці, процедур та інституцій справочинства; дотримуватися соціальної відповідальності; адміністрування кадрового управління персоналом у організації кадрового справочинства та супроводу номенклатури кадрової служби; звітності обов'язкових форм кадрової документації; дотримання інформаційного змісту згідно структури формулярів здійснення обліку кадрів, супроводу, збереження та видачі трудових книжок, особливих справ та карток персоналу; упорядкування документаційного супроводу прийняття та переміщення кадрів, укладання угод, підготовка наказів, оформлення реєстрів; здійснення кадрових процедур оформлення переводу, сумісництва, зміни умов праці та графіків оформлення відряджень; документаційний супровід звільнення та увільнення згідно правових підстав (статті КЗпП), заяв персоналу наказів щодо звільнення, порядку остаточного розрахунку та видачі документів; здійснення облікування та документування робочих графіків часу та табелювання, надання відпустки, заохочень персоналу; документування понаднормової праці та роботи підчас вихідних, відпусток згідно графіків (щорічних, додаткових та соціальних відпусток); здійснення нагляду за виконавською дисципліною, підтримка заохочень, оформлення та дисциплінарних стягнень доповідних, пояснювальних, наказів, наказів щодо матеріального заохочення; впровадження ІКТ для архівування

кадрових кейсів; реалізація й підтримка електронного справочинства у HR менеджменті, використання у роботі з СЕД у процесах кадрової реалізації, також електронним візуванням згідно трудових взаємин; сприяння автоматизації обліку кадрів, застосування програмного забезпечення (наприклад, 1С, систем управління персоналом (з англ. – Human Resource Management System) HRM-систем; модулів системи, застосунків та продуктів (з англ. – Systems, Applications & Products) модулів SAP) за призначенням, електронний супровід трудових книжок; архівування кадрового справочинства експертної діяльності цінностей та зберігання кадрових паперів (постійне, тривале та тимчасове зберігання).

Навчальний курс «Електронний документообіг та електронне урядування» забезпечує підготовку здобувачів освіти комплексу сучасних наукових знань та практичних умінь і навичок е-документообігу та е-урядування згідно методологічних конкретно-наукових принципів, механізмів в технологій, методологічних засад практики управління якістю в системі е-документообігу (СЕД) з метою досягнення ефективності публічного управління, адміністрування з надання електронних сервісів і послуг користувачам громадського та бізнес-сектору суспільної діяльності.

Виокремлено програмні результати навчання, які формуються у здобувачів освіти згідно обраних завдань дисциплін, а саме: оперувати та застосовувати на практиці знання зі методологічного потенціалу документознавства з е-справочинством у відповідності з нормативно-правовою базою забезпечення е-урядування та е-документообігу в Україні, превалюючих концепцій, моделей та міжнародних практик е-справочинства; забезпечити функціонування СЕД в публічному управлінні та адмініструванні; застосовувати навички користування інформаційно-телекомунікаційними мережами з інструментарієм та отримання е-адмінпослуг; розвивати спеціальні вміння системного аналізу якості управління процесами модернізації при впровадженні СЕД; здійснювати адміністративний супровід е-урядування (з англ. – E-Government), його моделей організації згідно концептів E-Government,

е-демократії (з англ. – E-Democracy), цифрового управління (з англ. – Digital Governance), навички використання міжнародного індексування у процедурах оцінювання е-урядування та документообігу; здійснювати реалізацію Національної стратегії цифровізації, дотримуватися законодавчих норм надання е-довірчих послуг захисту інформаційних даних е-документовпорядження; здійснювати класифікацію рекомендованих е-адмінпослуг згідно принципів клієнтоорієнтованості, «єдиного вікна», проактивності; використовувати платформи надання послуг у застосунку «Дія»; реалізувати адмінсервіс СЕД у публічній сфері забезпечення суспільної діяльності; врегулювання життєвого циклу е-документів, дотримання обов'язкових реквізитів юридичної значимості; використовувати технології е-візування, ідентифікації КЕП та е-печаток; взаємодіяти з центрами сертифікації ключів (далі – ЦСК) та сприяти забезпеченню їх функціоналу; застосовувати СЕД в державних органах та службах; організовувати процедури документообігу згідно функціоналу справочинства в органах державного врядування; забезпечувати ефективну діяльність інформаційних систем та комунікаційних технологій е-урядування; підтримувати сервіси державних інформаційно-аналітичних систем та реєстрів (Єдиний державний реєстр, Державний реєстр фізичних осіб – платників податків, кадастри) згідно принципу інтероперабельності; впроваджувати технології E-Democracy щодо провадження електронних петицій, забезпечувати доступ до відкритих даних (з англ. – Open Data) забезпечення прозорості консалтингово-дорадчих послуг та звітності; формувати забезпечення реалізації політики інформаційної безпеки в е-урядуванні; сприяти захисту державних інформаційних активів та кіберзахисту; провадити заходи реінжинірингу у провадженні е-урядуванні та розбудови мережі; здійснювати модернізації е-адміністративних процесів; аналізувати бізнес-процеси та здійснювати їх раціоналізацію; забезпечувати е-архівування та забезпечення електронних баз документів справочинства; організовувати збереження юридично чинних документів у встановленні терміни; визначати перспективи та запроваджувати новаторські заходи е-урядування, технології блокчейн у державному

регулюванні зі застосовуванням штучного інтелекту у державному секторі сервісу.

Опанування курсу «Інформаційно-аналітична діяльність» передбачає забезпечення сформованості у здобувачів освіти з теорії, методики знаннєвого базису та практики щодо організації провадження інформаційно-аналітичної та експертної діяльності, збору інформаційних даних за призначенням до її якісної аналітики та системного синтезу при опрацюванні результатів роботи щодо продукування інформаційно-аналітичної документації, необхідної для прийняття організаційно-управлінських стратегій інституційної, галузевої чи міжнародної/національної політики в умовах цифровізації.

Здійснено добір програмних результатів навчання згідно завдань курсу щодо опанування методологічних засад, академічного та суспільного тлумачення тезаурусу ІАД; підготовки до ефективного збору, систематизації, класифікації, ідентифікації інформаційних джерел цільового призначення4 забезпечення застосування вмінь методик інформаційної аналітики та синтезу опрацювання, узагальнення, компаративістики, прогностики доцільної інформації; засвоєння типології та регламентів справочинства інформаційно-аналітичних документів за видами процедур документовпорядження; розвитку навичок представлення результатів системного аналізу та інформаційно-аналітичного сервісу організації та адміністрування управлінських процесів.

Визначено кейс спеціальних компетентностей методології ІАД – завдань об’єктів, її змісту та призначення в системі управління; встановлення суб’єкт-суб’єктної взаємодії, її ролі у процесах прийняття організаційно-управлінських рішень (англ. – Decision Making); оперування тезаурусом АІД щодо усталених і нових трактувань, інформації, даних та теорій наукових знань інформатизації; виокремлення інформаційної та аналітичної видів робіт та етапізації аналітичного й експертного процесів; раціонального ресурсорозподілу та застосування інформаційних ресурсів для системного аналізу якості управління забезпеченням процедур справочинства, ранжування за класифікаційними ознаками джерел інформаційних даних за призначенням та використання

методик і методів встановлення їх достовірності та релевантності; практичного впровадження технологій інформаційних і соціокультурних комунікацій в інформаційно-аналітичному, експертному й аналітико-синтетичному опрацюванні інформаційних даних; реалізації первинного аналітичного опрацювання згідно визначених методик параметральної метрики; підготовки анотацій, рефератів, аналітичних оглядів; формування інформаційно-технологічного базису сучасних наукових знань інформаційних масивів даних; застосування системи методів аналізу – компаративістики, прогностики та моделювання стану та розвитку систем, нарощення та розвитку методологічного потенціалу ефективності управління, експертного оцінювання практичного втілення методичного органайзеру експертного оцінювання та прогностики; визначати продуктивність інформаційно-аналітичного пошуку встановлення відповідності вимогам результативності інформаційно-аналітичних продуктів і експертної звітності за видами документів ІАД; класифікувати ІАД згідно стратегічної та цільової мети, змісту та форм документовпорядження, процедур справочинства; розроблення методик і удосконалення методичних кейсів ІАД, абрисів форм аналітичних документів згідно стилю, обраної мови та тезаурусу; розроблення форматів представлення та візуалізації інформаційно-аналітичних масивів даних; здійснювати добір інформаційно-аналітичного та технологічного забезпечення за видами економічної діяльності; встановлювати бізнесовий (з англ. – Business Intelligence), державному регулюванні науково-технічній та науково-дослідницький, проєктній, консалтингово-дорадчий, соціокультурній і комунікаційній діяльності; розробляти та застосовувати цифровий інструментарій для ІАД, технології добору та моніторингу, управління та застосування інформаційно-пошукових та інформаційно-комунікаційних систем та соціальних мереж у співпраці зі ЗМІ; використання програмного забезпечення системного аналізу інформаційних даних; укомплектування інструментарію статистичної обробки, візуалізації та моделювання систем мереж, табличних матриць системних процесів інформатизації суспільної

діяльності; дотримуватися етичних безпекових нормативів ІАД; здійснювати організацію захисту аналітики інформаційного базису; опрацьовувати конфіденційну та обмеженого доступу інформації та інформацію для громадського обговорення.

Освітній компонент «Інформаційний маркетинг» забезпечує формування у здобувачів освіти методологічного потенціалу сучасних наукових знань та практики їх застосування у навичках та уміннях зі застосування, добору, систематизації та опрацювання для системного аналізу інформації як активатора ресурсозабезпечення для розробки та реалізації ефективних стратегій маркетингу, впровадження інформаційних продуктів, послуг і сервісів у професійному та соціальному середовищах зайнятості фахівців сфери діловодства.

Комплекс програмних результатів навчання для здобувачів освіти укомплектовано згідно цілей навчальної дисципліни, а саме: опанування системою знань інформаційного маркетингу за видами економічної діяльності в умовах інформатизації; оволодіння методичним органайзером та інструментарієм інформаційно-технологічного забезпечення з відбору, моніторингу, аналізування й прогностики інформаційних кейсів маркетингу, стратегій менеджменту маркетингових інформаційних систем (далі – МІС); визначення особливостей маркетингових процесів та сервісів інформаційних баз даних, аналітичної звітності, документації супроводу навчальних дисциплін і використання цифрового інструментарію для пошукової оптимізації (з англ. – Search Engine Optimization, далі – SEO), маркетинг у соціальних мережах (з англ. – Social Media Marketing, далі – SMM), веб-аналітики у просуванні та оцінюванні ефективності інформаційно-маркетингової діяльності.

Розроблено та систематизовано спеціальні компетентності для здобувачів освіти, а саме: здатність до – формування індивідуальних та інституційних кейсів інформаційного маркетингу; оперування на практиці змістом, забезпечення розбудови архітектури інформаційного маркетингу та інформатизації середовищ зайнятості; роботи з маркетинговими

інформаційними системами та мережами згідно професійних особливостей організаційної структури їх компонентів та функціоналу МІС; встановлення ознак інформаційних потреб та джерел даних; характеризувати ринки забезпечення інформаційними ресурсами як товаром/продуктів і послуг; визначення типів інформаційних баз даних, аналітичних звітів, надання консалтингових і дорадчих сервісів; забезпечувати відповідність особливостям ціноутворення до якості інформаційних послуг збору та аналізування маркетингових інформаційних даних; застосування технологій збору, систематизації та ідентифікації первинних маркетингових даних моніторингу, методик і методів дослідження засобами цифрового інструментарію; аналізування вторинних масивів інформаційних даних моніторингу, веб-скрепінгу, моніторингу ЗМІ та соціальних процесів застосування раціонального інструментарію соціальної аналітики (з англ. – Social Media Listening); провадження прогнозування засобами аналізу, впровадження великих масивів даних (з англ. – Big Data) та аналітичної прогностики маркетингових процесів; встановлення і постачання згідно потреб сегментованих ринків на основі прогнозів; розроблення та реалізація стратегій та інструментарію цифровізації інформаційного маркетингу; здійснення аналізу контент-маркетингу (з англ. – Content Marketing); вироблення контент-стратегій просування інформаційної продукції та сервісів згідно типів контентів та їх масштабування; алгоритмізація пошукових, оптимізаційних систем SEO та пошукового маркетингу (з англ. – Search Engine Marketing, далі – SEM); розроблення планів раціоналізації та ресурсозабезпечення контентів та їх технічного сервісу; автоматизація маркетингу та застосування автоматизованих систем нагляду, розсилок на базі даних маркетингу; управління якістю інформаційно-маркетингових послуг і сервісів; оцінювання фінансового коефіцієнту рентабельності (з англ. – Return on Investment, далі – ROI) або (з англ. – Rate of Return, далі – ROR) у ключових показниках ефективності (з англ. – Key Performance Indicators, далі – KPL) цифрової організації середовищ; використання веб-аналітики завдяки Google Analytics; оперування та

дотримання правових та етичних засад маркетингових і інформаційних баз, правил опрацювання й захисту персональних даних згідно міжнародних норм (а саме Загального регламенту про захист даних (з англ. – General Data Protection Regulation, GDPR) та національного законодавства маркетингових процесів; впровадження трендів інноватики впливу штучного інтелекту на автоматизацію систем маркетингових аналізу дослідження; індивідуалізації автоматизованого навчання архівознавців, задіяних у сфері діловодства.

Освітній компонент «Організація діяльності інформаційних установ» передбачає забезпечення сформованості у здобувачів освіти системи сучасних наукових знань щодо методологічних, правничих, інформатичних та управлінських аспектів створення, організації роботи, семантики інформаційних установ, а також опанування практичними уміннями та навичками управління інформаційними мережами та процесами забезпечення якості надання інформаційних послуг і сервісів обслуговування споживачів.

Виокремлено програмні результати навчання здобувачів освіти з врахуванням цілей курсу підготовки фахівців сфери діловодства, а саме: застосовувати на практиці знання щодо функціоналу інформаційних установ та визначати їх значення у суспільній діяльності; дотримуватися правових і технічних нормативних актів регулювання функціонування інформаційних установ; визначати організаційну структуру інформаційних установ, організації управління фінансового та кадрового забезпечення політики інформаційних установ; забезпечувати організацію стратегічних інформаційних процесів політики інформаційних установ, ресурсозабезпечення та ресурсорозподілу, надання послуг і сервісів споживачам; розробляти та застосовувати стратегічні плани розвитку та стратегії політики якості й безпеки інформаційних установ.

Систематизовано спеціальні компетентності для здобуття, після опанування курсу, його методологічних, правничих, інформатичних та управлінських аспектів організації діяльності інформаційних установ; визначення функціоналу та типології, класифікації інформаційних установ як об’єктів організації інформаційної діяльності; оперувати та забезпечувати

дотримання відповідності нормативно-правового базису організації діяльності інформаційних установ (законодавства України про інформацію щодо захисту даних, авторських прав, бібліотечної та архівної справи та технічного регулювання інформаційної діяльності); забезпечувати організаційні процедури в управлінській ієрархії інформаційних установ; реалізовувати принципи менеджменту якості в інформаційній діяльності; застосовувати структурно-організаційні функціональні моделі інформаційних установ; забезпечувати стратегії кадрової політики та управління персоналом в інформаційних установах; формувати та здійснювати організацію управління інформаційних ресурсів у сфері діловодства; організовувати комплектацію на захист інформаційних баз даних; забезпечувати реалізацію політики формування електронного справочинства та доступ до е-ресурсів; здійснювати аналіз і синтез інформаційних даних; формувати каталоги, базу індексації, анотацій та реферування при опрацюванні інформації та забезпечувати інформаційно-технологічну підтримку інформаційного базису та е-каталогів; організовувати управління е-ресурсами корпоративного потенціалу знань (з англ. – Knowledge Management); забезпечувати роботу згідно концепції електронного архівування в інформаційних установах; організовувати інформаційний сервіс і підтримку управлінських, маркетингових і моніторингових процедур справочинства та інформаційно-комунікаційних процесів; адмініструвати процеси у системі інформаційного сервісу; класифікувати інформаційні продукти й послуги; забезпечувати обслуговування споживачів у різних форматах; здійснювати маркетингову діяльність інформаційних установ, дослідження інформаційних ринків та потреб споживачів інформаційної продукції, сервісів підтримки; організовувати доступ до інформаційних баз даних за призначенням; формувати дані та розробляти веб-сайти інформаційних установ відповідно регламентів доступу; визначати фінансово-економічні ресурси для організації діяльності та реалізації інноваційної політики інформаційних установ; аналізувати фінансові та матеріально-технічні активи забезпечення інформаційних установ та джерельну базу фінансування на основі

економічного аналізу функціонування; реалізовувати проєктне управління інноватикою через планування та застосування проєктів; здійснювати оцінювання ефективності та якості діяльності інформаційних установ методами вивчення задоволеності споживачів; забезпечувати нагляд за інформаційними процесами та мережами.

Навчальна дисципліна «Business Communications / Бізнес-комунікації» має на меті формування у здобувачів освіти системи знань зі методології психології, комунікативних і комунікаційних процесів спілкування, їх закономірностей, механізмів та функціоналу розвитку практичних умінь та навичок якісної комунікативної взаємодії саморегулювання та розв'язання конфліктів міжособистісного і професійного спілкування. Запропоновано програмні результати навчання для здобувачів освіти (фахівців сфери діловодства), а саме: усвідомлення – комплексу бізнес-семантики комунікативної культури з врахуванням персональних, колективних полікультурних, психологічних особливостей та стилів комунікування; здобування умінь і навичок активного слухання, емпатії зі зворотнім відгуком та психологією конфлікт-менеджменту та методиками антикризового вирішення; реалізації когнітивного потенціалу психологічних знань для забезпечення ефективності професійних комунікацій та особистісного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства; застосування та оперування психологічними технологіями спілкування в умовах цифровізації бізнес-комунікацій.

Здійснено добір спеціальних компетенцій для фахівців сфери діловодства, а саме: виокремлення та застосування стилів, типів спілкування, визначення функціоналу спілкування; встановлення особливостей комунікацій, інтеракції, перцепції як цілісного процесу; добору засобів та шляхів комунікаційної взаємодії (вербальної та невербальної); встановлення комунікативних бар'єрів та визначення механізмів їх впливу; виокремлення психологічних, функціональних та культурних перешкод; використання технік та маніпуляції у комунікативній взаємодії; розуміння міжособистісної та професійної

комунікації; знання психологічних особливостей перцепції; використання способів соціального сприйняття; застосування технік ефективної комунікації, умінь і навичок активного слухання та зворотної взаємодії; обґрунтування й застосування питань як інструментів комунікацій; етика спілкування у професійних середовищах зайнятості, застосування стилів ділового спілкування, правил бесіди та перемовин; забезпечення позитивного реноме, іміджу для набуття бажаного соціального статусу; вивчення динаміки конфліктів у спілкування; спілкування в малих групах і колективах, аналізування психологічних особливостей структури груп та ролі лідерства і послідовників; встановлення правил колективного тиску; встановлення причин, видів і психологічних особливостей конфліктів та етапів нарощення конфліктних ситуацій у спілкуванні; застосовування методів розв'язання конфліктів завдяки конструктивним і деструктивним мотиваціям поведінки у співпраці (запобігання, пристосування, налагодження компромісів, використання ролі референтів); аналізування рівнів комунікативної культури та механізмів саморегуляції спілкування; визначення та врахування особливостей міжкультурного спілкування, характеризування параметральної метрики і міжкультурних ознак індивідуалізму, колективізму, дистанціювання влади, вирізнення аспектів культурного шоку та адаптації до нього; спілкування в умовах цифровізації середовищ праці з врахуванням особливостей мережевої комунікації; етика е-спілкування, саморегуляція/саморозвиток в управлінні емоційним потенціалом; розвиток комунікативної компетентності та культури.

Сформульовано та систематизовано фахові спеціальні компетентності та програмні результати навчання у межах визначених орбіт за циклами підготовки магістрів (загальної та професійної), які інтегровано в дисципліни згідно розробленої тематики навчальних форм організації освітнього процесу.

У орбіті «Освітня політика якості й безпеки життя» для ОС «Магістр» виокремлено освітні компоненти в межах загальної підготовки – «Методологія та організація наукових досліджень у галузі», «Методологія інноваційного проєктування в інформаційній, бібліотечній та архівній справі».

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень у галузі» передбачає забезпечення сформованості у здобувачів освіти наукового бачення та семантичної системи наукових знань з організації управління науково-методологічними, дослідницькими та науково-технічними роботами згідно специфіки характеристик сфери публічного управління та адміністрування, інформаційно-комунікаційною та інформаційно-технологічною діяльністю закладів освіти та науки, підприємств, інституцій у галузі знань культури і мистецтва (зокрема інформаційної, бібліотечної та архівної справи).

Визначено завдання курсу, які забезпечують програмні результати навчання: оволодіння системою сучасних наукових знань про архітектуру креаційного, критичного, аналітичного мислення, методик та методів, методології досліджень та навчання, організації емпіричних й теоретичних наукових пошуків/розв'язок актуальних проблем; визначення актуальних проблем, гіпотез досліджень, використання емпіричних й теоретичних методів планування НДР, НТР, професійної роботи з інформаційними масивами даних за призначенням; уміння дотримуватись академічної етики та доброчесності; застосування критичного мислення, креаційності системи методів аналізування інформаційних процесів наукометрії, кваліметрії, апробації, бібліометрії та вебометрії; навички організації науково-дослідних, науково-технічних консалтингово-дорадчих робіт, підготовки та впровадження наукових результатів і продуктів.

Сформовано комплекс спеціальних компетентностей зі: нарощення когнітивного потенціалу у здобувачів освіти методології наукових досліджень; застосування емпіричного і теоретичного методичного органайзеру; планування організації і здійснення розвідок згідно календарно-тематичного плану НДР, НТР, КДР та технічного завдання дослідження; раціоналізації інформаційного забезпечення дослідницьких процесів, забезпечення доступу громадськості до наукових результатів; активації структурних складових академічного мислення, наукового пізнання; забезпечення поняття згідно

функціоналу наукознавства, визначення пріоритетних напрямів ефективності наукових пошуків закономірностей, змістового наповнення наукової діяльності у запропонованому форматі реалізації наукових результатів за основними видами, суб'єктів та на рівнях дослідницьких робіт згідно специфіки управління інформаційною діяльністю організацій, підприємства, інституцій фахівцями сфери діловодства (зокрема, інформаційної, бібліотечної та архівної справи); застосовування та удосконалення тезаурусу наукового дослідництва; здійснення методологічного обґрунтування згідно достовірно доведених дослідництв, наукових фактів; визначення проблеми дослідження, пропонування гіпотези наукових теорій, встановлення їх ролі в науковому дослідженні; оволодіння класифікаційними ознаками галузей наук і знань; вміння обирати формат організації та управління наукою; володіння здатностями організації методології наукового пізнання, систематичного управління, загально- та конкретно-наукової методологій; методології практики та експертного оцінювання; формування впровадження методологічного органайзеру для організації дослідження об'єктів, предмету та явищ як наукових категорій та класифікації методів дослідження; застосовувати методики наукового пізнання згідно методологічних підходів і принципів реалізації у відповідності семантики сфери інституційного управління у галузі культури і мистецтва; визначати структурно-організаційні функціональні складові компоненти наукового процесу (зміст, формат, логіку пізнання); здійснювати ідентифікацію та добір методологічних підходів (зокрема системного, комплексного) у дослідженнях; встановлювати наукові проблеми та гіпотези їх вирішення; встановлювати мету та завдання, ресурси, методологічне забезпечення засобів їх досягнення з врахуванням специфіки системного управління інформаційно-комунікаційною діяльністю інституцій галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи; здійснення добору емпіричних методів наукового пошуку і дотримання рекомендованих алгоритмів їх застосовування в залежності від очікуваних наукових результатів відповідно умов і специфіки інституційного управління інформаційною,

бібліотечної та архівною справами; організація спостережень й експериментів компаративістики та параметральної метрики вимірювань, формалізації та аксіоматизації наукових розвідок щодо вимірювань, порівнянь та узагальнення результатів; здійснення добору теоретичних методів наукового пізнання та їх застосування для набуття очікуваних наукових результатів у відповідності специфіки управління інформаційно-комунікаційної, бібліотечної та архівної справи; дотримання методик проведення та застосування методичного органайзеру дослідження визначеної галузі; характеризування теоретичних методів дослідження; обґрунтування й розробка моделей теоретичного пошуку згідно логіки та хронології його організації; організації етапів/стадій науково-дослідних процесів; планування наукової роботи (розроблення індивідуальних планів дослідницької діяльності, обрання проблемної тематики наукових пошуків встановлення об’єкту, предмету, мети та завдань наукових робіт); обрання комплексу методів дослідження, етапів оформлення календарно-тематичного плану роботи; визначення архітектури дослідження (актуальності їх теми, мети, завдань); інформаційно-технологічне забезпечення наукових розвідок; справочинство у процедурах організації досліджень згідно наукових принципів та методик опрацювання інформаційних даних, документаційне провадження, академічна доброчесність та етика; соціальна, екологічна відповідальність за порушення, аналізування інформації за призначенням опрацювання наукометричних баз даних; використання методик бібліо- та вебометричного аналізування інформаційних процесів та масивів даних; джерельна база інформації; наукометрія, бібліометрія, вебометрія та їх роль в системному аналізі інформаційних процесів/систем/даних; інформація, кваліфікація, аналітична та синтетична систематизації наукових та управлінських інформаційних даних; дотримання принципів академічної доброчесності, мобільності та відповідальності; оприлюднення наукових результатів; зміст та способи проведення вимог дотримання правового та технічного регулювання наукового дослідництва, формати подання наукових результатів у процедурах апробації; використання Інтернет-технологій у

підготовці наукових доробків, формулювання наукових проблем та гіпотез для їх вирішення; синтез даних інформаційно-аналітичної обробки наукової та адміністративної інформації; обґрунтування положень та висновків за результатами системного аналізу наукової проблематики; структура і зміст наукових праць при оприлюдненні результатів дослідження та способи проведення доповідей, наукових рефератів, статей, тез, монографій; організація академічних зібрань круглих столів науково-практичних і методичних форумів, конференцій та симпозіумів.

Освітній компонент «Методологія інноваційного проєктування в інформаційній, бібліотечній та архівній справі» передбачає навчально-пізнавальну мету з формування у здобувачів освіти інноваційних підходів з осмислення фахових завдань сфери управління інноватикою та спеціальних компетентностей забезпечення якості управління інноваційним проєктуванням в інформаційній, бібліотечній та архівній справі на основі розвитку системи наукових знань конкретно-наукової методології.

Виокремлено спеціальні компетентності щодо розвитку креаційності та здатності до мотивації й корпоративної роботи освоєння та застосування методів автоматизації управління проєктною діяльністю, розроблення та застосування інформаційних продуктів, продукції, сервісів і послуг; технологій соціокультурної діяльності з програмним забезпеченням менеджменту соціальних комунікацій; підтримки забезпечення національне та транскордонне партнерство, комплекс компетентностей враховує здатності до управління інноваційним проєктуванням; нарощення методологічного потенціалу інноваційного проєктування; систематизації та класифікації проектів та програм, життєвих циклів якості продукції інноваційним проєктуванням, розроблення планів, впровадження інноваційних проєктів; добір і ефективне забезпечення управлінського інструментарію фінансового та інформаційно-технологічного забезпечення; укладання проєктно-кошторисної документації та бюджетування проєктів; експертне оцінювання інноватики проєктної діяльності; підготовка угод, автоматизація управління, інструментальне

забезпечення проєктного менеджменту; прогнозування, моделювання стану та перспектив інтелектуалізації інформаційної діяльності; дотримання міжнародних та національних стандартизацій проєктного менеджменту, тім-білдинг та відповідність корпоративним вимогам інноваційного проєктування в організації; забезпечення формування, розвитку та нарощення комунікативної культури інформаційної установи та працівників; виокремлення видів інноваційного проєктування та характеризування класифікаційних ознак; розрізнення інноваційних, інвестиційних проєктів; оцінювання характеристик продуктів інноваційного проєктування; застосування методологічних засад інноваційного проєктування в інформаційній, бібліотечній і архівній діяльності; здійснення класифікації інноваційних проєктів, учасників проєктних колективів, визначення життєвих циклів проєктів продуктів інноватики; визначення змісту та структури управління інноваційним проєктом, процесів менеджменту інноваційної діяльності; планування і здійснення інноваційних планів проєктів, як складових управління; розробка та раціональне ресурсозабезпечення при впровадженні організаційно-технологічних моделей планування проєктів; менеджмент та моніторинг реалізації проєктів; розроблення проєктно-кошторисної документації тендерів на розробки дотримання вимог справочинства, експертне оцінювання та затвердження проєктів; встановлення призначення кошторису, застосування методів визначення кошторисної вартості, розрізнення типів кошторисів, встановлення кошторисної вартості, розроблення бюджету проєкту та визначення бюджетного нагляду; визначення типів та розробка механізмів експертизи інноваційного проєктування, застосування методології експертного оцінювання інноваційних проєктів; визначення технічних завдань, методів та алгоритмів процедур інноваційних проєктів, врахування специфіки державної реєстрації та експертизи; здійснення експертизи проєктів у соціальному-інституційному комплексах; вибір інструментарію захисту інтересів споживачі і виконавців інноваційних проектів; класифікація інноваційної проєктної продукції, її типологій, розробка механізмів експертної діяльності інноваційного

проєктування; укладання та забезпечення реалізації угод міжнародної співпраці; прогнозування та моделювання інноваційних процесів в інформаційній, бібліотечній та архівній справі; (традиційне та е-ресурсозабезпечення проєктної діяльності); застосування й дотримання засобів технічного регулювання управління проектами; комунікація з організаціями стандартизації проектної документації; визначення структури і змісту міжнародного й національного управління проектами; дотримання вимог до керівників і фахівців менеджменту якості інституційною інноватикою; аналізування текстового наповнення документів; використання прийомів презентації інформації; змістовий аналіз текстів у справочинстві, розрізнення видів аналізу документів; професійні установи із менеджменту проектів; традиційні ти новаторські підходи до стандартизації проектного діловодства міжнародної та національної стандартизації управління проектами; тім-білдинг інноваційних проектів; організація проектної групи та функціональної діяльності, оцінювання та прогнозування проєктної роботи; інформаційно-аналітичне та технологічне забезпечення; управління проєктним колективом; застосування ІКТ для опрацювання інформаційних даних; інформаційно-аналітичні технології обробки інформації; визначення авторства текстів у текстовому аналізі; здійснення авторознавчої експертизи у сферах її ділового застосування; застосування методик встановлення; застосування на практиці механізмів аутопоезису команди інноваційного проєкту; формування культурного середовища організаційно комунікативної культури; експертна діяльність в інноваційному проєктуванні – технічних особливостей проєктів екологічного аналізу, ринкового потенціалу проектів, фінансово-економічної експертизи проектів у соціальному та інституційному контекстах; менеджмент управління ризиків інноваційних проектів.

У орбіті «Глобальної освіти для демократичної культури» для ОС «Магістр» виокремлено освітні компоненти в межах загальної підготовки – «Методика викладання дисциплін інформаційно-комунікаційного циклу у закладах вищої освіти» та професійної підготовки – «Стратегії переконливої

комунікації в професійній діяльності (з англ. – Persuasive Communication Strategies in Professional Activity)».

Освітній «Методика викладання дисциплін інформаційно-комунікаційного циклу у закладах вищої освіти» забезпечує методичний органайзер дисциплін з формування у здобувачів компетентностей ефективного викладання циклу спеціальних курсів розвиненості педагогічної майстерності у підвищенні якості освіти в галузі знань культура і мистецтво для спеціальності інформаційна, бібліотечна та архівна справа. Програмні результати навчання визначено за узгодженням зі завданнями дисципліни, а саме: опанування методологічними засадами для навчання комунікаційних дисциплін здобувачів освіти; розроблення планів і проєктів забезпечення організації та удосконалення освітнього процесу; впровадження інноваційних та цифрових ресурсів/методик інструментарію засобів, технологій дотримання методологічних підвидів організації, навчання, дослідництва та принципів інклюзивного навчання академічної доброчесності; застосування методичного та критеріального апаратів забезпечення освітнього процесу й оцінювання рівня якості підготовки фахівців сфери діловодства з відповідним рівнем розвиненості комунікативної культури; застосування засобів, активізації навчально-пізнавальної діяльності на основі студентоцентрованого навчання; партнерства упровадження цифрових і інтелектуальних технологій на рівнях управління неперервною освітою.

Здійснено добір спеціальних компетентностей для здобувачів освіти, щодо здатностей: упровадження методологічного потенціалу фахівців сфери діловодства у практику викладання (пропагування сучасних теорій дидактики та матетики, реалізація стратегій освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності згідно концепцій демократичної культури глобальної освіти, освіти майбутнього, освіти для сталого розвитку, освіти впродовж життя; дотримання вимог правового та технічного регулювання якості й безпеки надання освітніх послуг, академічної етики й доброчесності, стандартів соціального захисту; сприяння цифровізації й безпеці академічних надбань

бібліотечних і архівних фондів для забезпечення розвитку комунікативної культури фахівців з дотриманням принципів наукової етики і культури; передових ІКТ (зокрема технологій ШІ); розроблення й забезпечення ефективного впровадження індивідуальних траєкторій навчання; реалізації сучасних панівних методологічних засад викладання дисципліни інформаційно-комунікаційного циклу в умовах інклюзивної освіти; дотримання підходів і принципів індивідуального навчання; здійснення систематичного і контент-аналізу реалій ресурсозабезпечення бібліотечних та архівних інституцій для підготовки та забезпечення розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; сприяння впровадженню і дотримання кодексу академічної етики та доброчесності у науковій міжнародній науково-педагогічній, інноваційній, консалтингово-дорадчій діяльності викладачів інформаційно-комунікаційних дисциплін; розроблення онлайн-кейсу дисциплін використання інформаційно-телекомунікаційних, науково-метричних платформ для організації навчання; дотримання процедур етичного використання ШІ в освіті та науці.

Освітній компонент «Стратегії переконливої комунікації в професійній діяльності» передбачає формування та розвиток у здобувачів освіти когнітивного потенціалу сучасних наукових знань і спеціальних практичних умінь і навичок опанування технологій переконливої комунікації з метою забезпечення ефективності комунікації в освітньо-науковій та фаховій галузі та досягнення якості індивідуального і професійного становлення адаптації поступу фахівців сфери діловодства.

Програмні результати навчання виокремлено згідно встановлених завдань, а саме: формування та розвиток – м’яких навичок креаційності, мотиваційної здатності; ключових/жорстких навичок використання технологій автоматизації діяльності у регіональному, національному та транскордонному партнерстві, також в умовах інклюзивної освіти та праці; освітні досягнення – розроблення інформаційної продукції й впровадження просування сервісів; розвитку соціо-комунікативних технологій; використання програмного забезпечення для

управлінської та науково-дослідницької діяльності осіб; співпраця у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи; сприяння соціалізації осіб з особливими потребами.

Сформовано комплекс компетентностей для здобувачів освіти з врахуванням методологічних засад переконливої комунікації: розроблення та реалізація стратегій переконливої комунікацій; застосування технологій ораторської майстерності (риторики етносу, пафосу, логосу та аргументації); використання технік взаємодії ораторів з аудиторією, зважаючи на інклюзивні стратегії партнерства; використання методик і методів подолання глософобії; впровадження позитивно-корисних практик переконливої комунікації шляхом застосування сучасних форм самопрезентацій (усних і документальних) та інструментарію публічного спілкування; розроблення і застосування типів технік використання презентації; застосування технологій переконання в публічних виступах через техніки впливу та спічрайтингу, техніки копірайтингу та рекламного копірайтингу; врахування історичної джерельності публічних комунікацій на практиці, впровадження досвіду відомих ораторів специфіки інклюзивної мови, вправ запобігання глософобії, застосування сучасних медіа технологій; технік впливу та медіа-технології копірайтингу; диверсифікація вправ для подолання глософобії; застосування інформаційних ресурсів у функціоналі інформаційних установ в суспільстві; використання сучасних форм самопрезентації, специфіки рефреймінгу сприйняття на зустрічах; виокремлення та добір мовленнєвих, стилістичних і комунікативних презентацій та медіа презентацій з огляду на специфіку у цифрової інклюзії; застосування сучасних технологій розробки презентацій; моделювання й прогнозування впливу публічних виступів; застосування прийомів переконання та технологій психологічного впливу та запобігання та захист від маніпуляційного впливу; відповідність функціоналу та професійних вимог до копірайтерів, застосування технік рекламного копірайтингу у переконливих комунікаціях.

Встановлено, що копірайтинг є динамічно змінною, культурорієнтованою сферою діяльності спонукального характеру, яка задіяна у галузях реклами, маркетингу; сприяє розвитку сучасних професійних напрямів та виникненню новітніх затребуваних спеціальностей на ринку праці (як-то UX-копірайтер, рекламщик, SMM-копірайтер, LSI/SEO-копірайтер, PR-копірайтер, сценарист), які функціонально мають дотримуватися етичних принципів, академічної етики і доброчесності під час виконання професійних завдань, а загалом мати відповідний рівень комунікативної культури. За способом побудови, переформатування і побудови тексту існує розподіл на: копірайтинг, рерайтинг, сканування, переклад, копіпаст та синонімайз. Встановлено, що за рахунок копірайтингу фахівець формує абсолютно унікальний контент, а під час рерайтингу тексту, відбувається переказ кількох інших матеріалів на задану тему.

Мета та завдання навчальної дисципліни «Копірайтинг»: ознайомлення здобувачів освіти із методологією копірайтингу; опанування специфіки підготовки наукових текстів (їх композиція, архітектоніка тощо); вивчення нормативних вимог щодо дотримання академічної етики та доброчесності; ознайомлення з психолого-культурологічними особливостями роботи копірайтера; опанування вербальною та невербальною складовими комунікативної культури майбутнього фахівця. Предмет навчальної дисципліни «Копірайтинг»: вивчення теоретико-методологічні аспекти сфери копірайтингу в межах забезпечення інформаційної, бібліотечна та архівної справи, зокрема у контексті документовпорядження.

Встановлено, що під час опанування навчальної дисципліни формується спеціальні фахові компетентності як-то здатності: до систематизації, класифікації, здійснення пошуку та збереження контенту; до проєктування та побудови документно-інформаційних продуктів і послуг.

Складові питання курсу полягають у вивченні: теоретико-методологічних аспектах копірайтингу; копірайтинг як різновид професійної діяльності сучасного фахівця сфери документознавства; специфіка та особливості

копірайтингу; академічна етика та доброчесність; закони, правила та вимоги написання композиції тексту; копірайтинг наукової продукції; унікальність діяльності копірайтера (UX-копірайтер, рекламщик, SMM-копірайтер, LSI/ SEO-копірайтер, PR-копірайтер, сценарист); копірайтинг в документознавчій сфері; неймінг (методи, приклади); копірайтинг Інтернет- та візуальної реклами; копірайтинг як інструментарій документообігу; наповнення функціоналу веб-сайтів та веб-спільнот.

У орбіті «Академічна етика та доброчесність» для ОС «Магістр» виокремлено освітні компоненти в межах загальної підготовки – «Інтелектуальна власність та авторське право» та професійної підготовки – «Антикризові комунікації в інформаційній, бібліотечній та архівній справі».

Освітній компонент «Інтелектуальна власність та авторське право» сприяє забезпеченості сформованості комунікативної культури здобувачів/фахівців сфери діловодства в академічному просторі освіти й науки, й інноватики в умовах ефективної реалізації системних наукових знань щодо правового та технічного регулювання авторських прав, зокрема у інформаційно-комунікаційній діяльності суспільства.

Виокремлено програмні результати навчання у здобувачів освіти, зокрема – дотримуватися правових засад і вимог засобів технічних регламентів у питаннях набуття та захисту інтелектуальної власності та авторських прав; усвідомлювати роль інтелектуальної власності та авторських прав у неперервній професійній підготовці фахівців; реалізувати процедури забезпечення інтелектуальної власності згідно правових засад; визначення пріоритетних напрямів вивчення питань захисту інтелектуальної власності; врегулювання повноважень у ієрархії системи охорони інтелектуальної власності; розрізняти об’єкти промислового призначення та оперувати питаннями прав власності на промислові об’єкти; організація справочинства щодо охоронного документовпорядження торговельних марок та географічних зазначень; реалізація адміністративних заходів захисту майнових прав об’єктів інтелектуальної власності; дотримання та захист авторських прав у сфері

інтелектуальної власності зі врахуванням специфіки комунікативної діяльності інформаційних інституцій; аналізування стану та розвитку законодавства у питаннях авторського права; забезпечення в межах повноважень налагодження та підтримки партнерства у національній та міжнародній системах охорони інтелектуальної власності з врахуванням норм міжнародного правочинства, питань охорони авторських прав; здійснення професійної діяльності при використанні інформаційного базису джерельності вивчення патентних та авторських прав; співпраця з міжнародними та регіональними організаціями інтелектуальної власності; втілення імплементаційних засад Всесвітньої організації інтелектуальної власності; охорона та захист прав на об'єкти промислової власності (винаходів, корисних моделей та промислових зразків), здійснення процедур патентування, охорона історичної спадщини надбань винахідництва в Україні; дотримання порядку набуття охорони документів; забезпечення підтримки українських брендів; ліцензування і передача майнових прав з їх використанням щодо об'єктів промислової власності; укладання ліцензійних угод згідно чинного законодавства України; збір, систематизація та упорядкування патентної інформації та справочинства за призначенням патентного документообігу; робота з національними патентними системами класифікації; здійснення патентних пошуків за цільовим призначенням; усвідомлення ролі авторського права у сфері інтелектуального захисту; виокремлення об'єктів і суб'єктів авторського права; вміння розрізняти співавторство; використання комп'ютерних програм та бази інформаційних даних як об'єктів авторської правової охорони; дотримання авторських прав з установами архівної та бібліотечної справи; специфікація використання архівних документів як об'єктів авторських прав, реєстрація авторських прав; менеджмент майнових прав суб'єктів авторського правового захисту, організації інформаційних процесів; залучення інформаційних посередників як за функціональних складових систем менеджменту інформаційно-аналітичної роботи; призначення інформаційних-аналітичних звітів, розроблення продуктів сервісів в умовах ринкової цифровізації; застосування інструментарію

інтелектуалізації інформаційно-аналітичної організації управління цифровим ресурсним базисом; аналізування проблемних ситуацій та прогнозування перспектив розбудови інформаційного суспільства в Україні; використання, набуття потенціалу інформаційно-аналітичних засобів джерел сучасних наукових знань; організація процесів інформаційно-аналітичної роботи; активація науково-пізнавальної мотивації креаційного мислення засобами ІКТ у ефективній реалізації інформаційної політики; нарощення академічного потенціалу методології інформаційної аналітики; інформаційно-аналітична робота у професійній діяльності у справочинстві фахівців сфери діловодства та наданні консультативно-дорадчих послуг підтримки; використання професійного тезаурусу та вокабуляру в інформаційно-аналітичній роботі; добір і застосування комплексу методів інформаційної аналітики у специфіці організації процесів прогностичної, консалтингово-дорадчої діяльності та моделювання стану розвитку систем; впровадження методів організації інформаційної-аналітики згідно принципів прогностики інформаційних процесів, систем і ситуацій; дотримання нормативних вимог у системі правового забезпечення та технічного регулювання інформаційно-аналітичної діяльності в Україні; взаємодія суб'єктів з представниками інформаційної роботи, визначення та врахування їх інформаційних даних.

Освітній компонент «Антикризові комунікації в інформаційній, бібліотечній та архівній справі» має на меті формування у майбутніх фахівців сфери діловодства здатностей – ефективно діяти в глобальних умовах турбулентності (зокрема кризових, надзвичайних та екстремальних ситуаціях); системного аналізу кризових процесів; обирати оптимальні стратегії реагування на загрози/конфлікти; володіти механізмами/інструментарієм антикризового менеджменту, PR-комунікацій, стратегічного планування, цифрової трансформації, фандрайзингу, міжнародних практик захисту інформаційних ресурсів і діяльності інформаційних установ у турбулентних умовах життєдіяльності цифрового суспільства.

Виокремлено програмні результати навчання у здобувачів освіти, а саме уміння та навички – ідентифікації, систематизації та класифікації ризиків, перешкод та кризових ситуацій у професійному полі; моніторингу масштабу впливу кризових ситуацій, розробки й упровадження антикризових комунікаційних стратегії їх усунення; підбору та логічного застосовувати інструментарію антикризового менеджменту; застосування ІКТ з метою забезпечення ефективної діяльності інформаційних установ/підприємств/закладів; формувати професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства в турбулентних умовах (зокрема воєнного стану, пандемій, несанкціонованої міграції, економічних і екологічних криз); ефективної взаємодії з представниками різночинних категорій населення (зокрема з особами з особливими потребами); реалізації фандрайзингових заходів/івентів, супровід комунікаційних проєктів.

Комплекс фахових спеціальних компетентностей укладено у складових здатностей до – системного аналізу характерних особливостей кризових ситуацій та впливу їх наслідків на діяльність інформаційних установ/організацій/підприємств; опанувати методологію управління та застосовувати та розробляти ефективні комунікаційні стратегії антикризового менеджменту; організації віртуальних комунікацій зі споживачами консалтингового-дорадчих послуг; здійснювати фандрайзинг з метою підтримки діяльності інформаційних установ/організацій/підприємств; моделювати сценарій вирішення надзвичайних ситуацій в умовах високої невизначеності; оперативного прийняття організаційно-управлінських рішень засобами антикризового моніторингу; ефективної взаємодії з громадськістю, партнерами, медіа; формування інформаційної/комунікативної культури з метою дотримання професійного реноме інформаційних установ/організацій/підприємств у турбулентних умовах глобалізації.

У орбіті «Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека» для ОС «Магістр» виокремлено освітні компоненти в межах професійної підготовки – «Інноваційний менеджмент у професійній інформаційно-

комунікаційній діяльності», «Інформаційний аналіз та консалтинг у фаховій діяльності» та «Цифровізація та вебометрія в управлінні інформаційно-комунікаційною діяльністю».

Освітній компонент «Інноваційний менеджмент у професійній інформаційно-комунікаційній діяльності» має на меті забезпечення набуття здобувачами освіти сформованості системи сучасних наукових знань зі організаційно-управлінських аспектів правочинства та технічного регулювання питань інноватики, зокрема управління нею на практиці професійного призначення інформаційно-комунікаційної діяльності уповноважених інформаційних інституцій.

Комплекс спеціальних компетентностей укладено у складових – впровадження методологічних засад інноваційного менеджменту згідно функціоналу інформаційно-комунікаційної діяльності; вплив інклюзії на забезпечення ефективності стратегій інноваційного менеджменту зі врахуванням вимог осіб з особливими потребами у професійних середовищах зайнятості; добір організаційних форм і способів інноваційної діяльності з методичним та інструментальним забезпеченням інформаційно-комунікаційного функціоналу підприємств-новаторів; організація науково-технічної міжінституційної співпраці в інноваційних процесах суб'єкт-суб'єктної взаємодії і впровадження організаційних механізмів і забезпечення їх ефективності у трансфері ІКТ; самоусвідомлення ролі менеджерів, їх повноважень і відповідальності в інформаційних установах; розроблення та забезпечення впровадження планів, програм інноваційного управління розвитком установи; визначення інноваційних результатів, продуктів, продукції та сервісів підтримки управління інноваційним розвитком професійних інформаційних комунікацій; виокремлення ознак інформаційного суспільства; прогнозування стану та розвитку процесів і систем при впровадженні ІКТ; діагностика та врахування закономірностей створення інформаційних середовищ зайнятості фахівців сфери діловодства в установах та

підприємствах; розробка і забезпечення ефективності програм інформаційного менеджменту як інноваційного виду діяльності установи.

Освітній компонент «Інформаційний аналіз та консалтинг у фаховій діяльності» має на меті формування у здобувачів вищої освіти – теоретичного базису наукових знань і практичних компетенцій з інформаційно-аналітичної діяльності як одного з основних напрямів професійної зайнятості фахівців сфери діловодства.

Програмні результати навчання здобувачів освіти сформовано у контексті завдання дисципліни та передбачають здатність опанування – основними теоретичними засадами інформаційно-аналітичної діяльності; принципами забезпечення інформаційних процесів; методами прогнозування й аналізу інформаційних подій; нормативно-правовим забезпеченням інформаційно-аналітичної діяльності; типологію та класифікацію інформаційних продуктів, процесів і послуг; проводити збір, аналіз, фільтрацію, синтез і узагальнення інформації; формувати різновиди аналітичних матеріалів (огляди, довідки, доповіді, аналітичні записки, реферативні матеріали); застосовувати аналітичні методи для вирішення професійних завдань; прогнозувати розвиток та сталість інформаційних процесів; здійснювати інформаційний моніторинг та аналіз інформаційного ринку середовищ зайнятості; використовувати інноваційні цифрові та інтелектуальні технології.

Комплекс спеціальних компетентностей укладено у складових здатностей –здійснювати системний аналіз, узагальнення, прогнозування, інтерпретацію та оцінювання інформації для забезпечення ефективного менеджменту; приймати організаційно-управлінські рішення та забезпечувати консалтингово-дорадчий сервіс; вміння оперувати принципами, методиками (методичним органайзером) інформаційного аналізу, організовувати й здійснювати інформаційно-аналітичні процеси, оцінювати якість інформаційних потоків та ресурсів, розробляти інформаційно-аналітичну продукцію, проводити інформаційну експертизу та інформаційний моніторинг, забезпечувати діяльність організацій консалтингово-дорадчою підтримкою засобами сучасних інтелектуальних

технологій, систем підтримки прийняття рішень, технологій аналітико-синтетичної переробки інформації.

Освітній компонент «Цифровізація та вебометрія в управлінні інформаційно-комунікаційною діяльністю» має на меті забезпечення сформованості у здобувачів освіти системи методологічних засад спеціальних комунікацій, умінь і навичок опанування ІКТ для підтримки спілкування в академічних середовищах; набуття особистих і професійних досягнень компетентності та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у середовищах зайнятості.

Програмні результати навчання здобувачів освіти сформовано з огляду на завдання курсу та передбачають: формування та розвиток здатності до аналітичного, критичного, абстрактного мислення; системного аналізу та синтезу; системної емерджентності; застосування АСК і АТС для фахових завдань на практиці управління; наукового дослідництва і прогностики та консалтингово-дорадчого сервісу; впроваджувати цифрові технології та організаційно-управлінські процедури аналітико-синтетичної оцінки науково-дослідних, науково-технічних та управлінських інформаційних даних; розроблення та впровадження ІКТ для вдосконалення розуміння принципів проєктної та функціональної діяльності та сервісів функціоналу організації автоматизації баз даних за призначенням семантичної мережі (глобальної бази знань для автоматизації обробки Інтернет-ресурсів за семантикою), веб-сервісів та соціальних медіа ресурсів/мереж; встановлювати специфіку сфери професійної діяльності для визначення завдань автоматизації інформаційних процесів комунікаційних мереж.

Виокремлено компетентності з врахуванням теоретичних та практичних засад цифровізації та вебометрії в менеджменті інформаційно-комунікаційними процесами/мережами, а саме: здатності фахівців сфери діловодства до управління інформаційно-комунікаційною фаховою діяльністю; технологічної модернізації та цифрової трансформації управління; вебометрії в менеджменті інформаційно-комунікаційних процесів і мереж; використання методів і

методик вебометрії та вебліографії для обліку та систематизації е-ресурсів та пошуку інформації споживачами; застосування на практиці інструментарію вебометрії (Google Analytics, Ahrefs, Moz); впровадження практично-корисних прикладів ефективного застосування цифрових технологій управління в специфіці інформаційно-комунікаційної діяльності; здійснення добору методичного органайзеру та цифрового інструментарію для управління інформаційно-комунікаційними процесами/мережами; застосування інструментів і методів вебометрії, узгодження їх зі специфікою оцінної метрики вебометрії; впровадження практик цифровізації та вебометрії з комплектами інструментарію в менеджменті інформаційно-комунікаційних систем/мереж; підтримка функціоналу Google Analytics з ефективними практиками використання інструментів вебометрії (Ahrefs, Moz).

4.3. Інформаційно-аналітичне забезпечення організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти

Актуалізовано необхідність системного аналізу інформаційно-аналітичних систем у галузях знань освіта/педагогічні науки, соціально-поведінкові науки та культури і мистецтва. Виокремлено понятійно-категоріальний апарат системного аналізу функціоналу інформаційно-аналітичної системи професійного розвитку комунікативної культури документовпорядників. Уточнено поняття «інформаційно-аналітична система», конкретизовано визначення «інформаційно-аналітична система закладів вищої освіти». Розкрито мету формування та цільові завдання інформаційно-аналітичної системи закладів вищої освіти, її будову та чинники врегулювання, встановлено структурні складові компоненти системи. Уточнено методичний апарат системного підходу в інформаційно-аналітичній діяльності та предметну область досліджень системного аналізу інформаційно-аналітичної системи професійного розвитку документовпорядників. Виокремлено класифікаційні

ознаки системоутворюючих характеристик, які становлять предмет системного аналізу. Застосовано системний підхід для визначення функціональної будови системи. Актуалізовано управлінські функції, виділено класифікаційні ознаки функціоналу управління. У ході системного аналізу класифіковано функціональні особливості інформаційно-аналітичної системи професійної підготовки та розвитку комунікативних культури документовпорядників, а саме функції: правозастосовну з правового захисту соціальних гарантій національного та глобального виміру; політико-адміністративну за типами та видами політик різного рівня управління; соціально-економічну зв забезпечення ефективності політики сталого розвитку; культурно-мистецьку академічної культури; наглядову сфери технічного регулювання; обслуговуючу зі сервісу правового та соціального захисту учасників освітнього та науково-дослідницького процесів.

Актуальність застосування системного аналізу інформаційно-аналітичних систем у галузі культури і мистецтва зумовлено необхідністю удосконалення методологічної практики дослідження об’єктів публічного управління та адміністрування в сфері освіти, науки й інноватики, а саме процесів і явищ пов’язаних з функціоналом ЗВО щодо розроблення, впровадження та модернізації професійної підготовки й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. Усталеного визначення поняття інформаційно-аналітична система ЗВО, нажаль, не існує, не зважаючи на їх впровадження у процесах модернізації, реформування неперервної освіти. Тому потребує теоретико-методичного опрацювання тезаурус педагогічної проблеми дослідження професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, документ-менеджменту, керування документаційними процесами у інформаційно-аналітичній системі ЗВО, а також уточнення методичного апарату системного аналізу її функціональних особливостей.

Локальною метою дослідження є удосконалення теоретико-методичних засад застосування системного підходу для аналізування функціоналу інформаційно-аналітичної системи професійного розвитку комунікативної

культури фахівців-документовпорядників, зокрема об’єкт – методичний апарат системного аналізу інформаційно-аналітичної системи професійної підготовки й розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства; предмет – функціональні особливості інформаційно-аналітичної системи професійного становлення й розвитку фахівців сфери діловодства.

Конкретизовано поняття «інформаційно-аналітична система ЗВО» як система інформаційно-аналітичного забезпечення для нарощення, систематизації, функціонального розподілу інформації за призначенням основних видів інституційної діяльності (організації освітнього процесу, науково-дослідницької та проєктно-пошукової, інноваційної, навчально- та науково-дослідної, інформаційної, бібліотечної та архівної справи, планово-фінансової; управління кадрами, якістю та безпекою, процесами; міжнародної, соціального та правового захисту; профорієнтаційної, професійної підготовки, перекваліфікації, підвищення кваліфікації та стажування; публічного управління та адміністрування, громадського самоврядування; технічного регулювання та матеріально-технічного забезпечення), метою якої є удосконалення управління ЗВО за для сталого розвитку та реалізації стратегії освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм.

Уточнено тлумачення поняття «інформаційно-аналітична система» завдяки узагальненню принципів архітектури інформаційно-технологічних систем, а саме зважаючи на: технологічну платформу процесів і апаратів спеціального призначення, програмного забезпечення для опрацювання інформаційних масивів даних з метою отримання системно-аналітичних заключень (звітів); архітектура ресурсозабезпечення інформаційної (в тому числі кібер-) безпеки суспільства, яка включає – інформаційні ресурси, комунікаційні, технологічні, системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління, моделювання та прогнозування стану й розвитку об’єктів дослідження/функціонування; інституційну інфраструктуру консолідації зусиль та інтеграції інформаційно-аналітичної діяльності структурних підрозділів ЗВО, органів влади, громадського самоврядування та забезпечення

ефективності публічного управління та самоврядування в сфері освіти, науки й інноватики. Консолідація архітектоніки інтегрованої інформаційно-аналітичної системи базується на координаційно-субординаційній взаємодії (вертикалей і горизонталей) підрозділів керівного органу управління інформаційно-технологічними забезпеченням установи/ЗВО та передбачає розроблення, впровадження, синергетичну інтеграцію комунікаційних апаратних комплексів, програмних і методичних засобів інформаційних платформ, банкінгів, які функціонують на цілісному методологічному базисі, придатному для удосконалення й модернізації інформаційно-аналітичної мережі. Система інформаційно-аналітичної мережі управління професійною підготовкою та розвитком комунікативної культури фахівців спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» формує інформаційно-аналітичний базис інституційної діяльності установи сфери освіти, науки й інноватики в якості академічної спадщини наукових шкіл, методологічного потенціалу ЗВО (концепції, стратегії, плани, програми, методики, методи, засоби, нормативно-методичні, адміністративні процедури застосування інформаційних технологій) для прийняття доцільних організаційно-управлінських рішень, які забезпечують подолання проблем інституційного та суспільного розвитку.

Метою формування інформаційно-аналітичної системи є забезпечення ефективності управлінської діяльності у стратегії освітньої політики якості й безпеки соціокультурних форм ЗВО для сталого розвитку України. Цільові завдання інформаційно-аналітичної системи ЗВО полягають у: формуванні інформаційного базису методології системного управління якістю професійної підготовки й розвитку фахівців; забезпеченні функціональної відповідності інформаційних потоків і процесів у підсистемах моделей організації неперервної освіти; інформаційному менеджменті публічного управління та адміністрування, громадського самоврядування, консолідації зусиль зацікавлених сторін та владних структур, в тому числі згуртованості міжнародної інтеграції; організації аналітично-пошукової та експертної діяльності для прийняття управлінських стратегій політики, планування,

моделювання й прогнозування стану й перспектив розвитку ЗВО; інформаційному моніторингу ефективності контролю й нагляду за виконавською дисципліною, проектування кадрової ротації та формування академічного й адміністративного резерву для ефективного функціонування інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

Розкрито, що будова системи інформаційно-аналітичної діяльності відображає потреби інституції/ЗВО, галузі культури і мистецтва, на яку орієнтовано спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» та сферу діловодства у суспільній системній діяльності за видами економічних робіт. Архітектоніка інформаційно-аналітичних систем ЗВО регулюється чинниками, а саме: функціональними особливостями цільового призначення професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців документовпорядників і органів державного та публічного управління; пріоритетними вимогами до транспарентності та партисипатії установи/ЗВО й зовнішніх органів взаємодії (в тому числі міжнародних) структур політики консолідації, безбар'єрності й згуртованості для реалізації стратегій освітньої політики впродовж життя, «демократизації», «сталого розвитку» й «освіти майбутнього». Відповідно функціональні особливості та їх об'єм інформаційно-аналітичної роботи обумовлюється підпорядкуванням установи/ЗВО у системі державного регулювання, публічного управління, органів міжнародної інтеграції в сфері освіти, науки й інноватики; семантикою й масштабами сфери застосування інформаційно-аналітичної діяльності; динамікою та швидкістю обміну інформаційними масивами; рівнями адміністративно-територіальної та особливостями територіально-громадської організації територій з врахуванням транскордонних, національних, регіональних, локальних потреб специфіки або галузевої інфраструктури на рівнях (головного, територіального, інституційного управління).

Методичний апарат системного підходу в інформаційно-аналітичній роботі базується на застосуванні методу системного аналізу виокремлених структурних складових системних об'єктів/системи як об'єкта для їх якісної та

кількісної метрики параметрального оцінювання процесів і явищ, встановлення структурних, організаційних і функціональних особливостей взаємодії; визначення абрису архітектури об'єкту дослідження (системи, складових елементів, взаємин, механізмів і способів транспортування/трансляції внутрішньої та зовнішньої інформаційних потоків поінформування).

Предметна область досліджень системного аналізу інформаційно-аналітичної системи професійного розвитку комунікативної культури документовпорядників охоплює основні завдання, процедури та орієнтована на функціонал обраного напряму аналізування інформаційних масивів даних у аспектах діагностики факторів впливу, чинників взаємодії у досягненні балансової рівноваги та параметрів (показників, критеріїв, рівнів) небезпеки (ризиків і загроз) з метою встановлення міжсуб'єктних відносин і формування безпеки системи, її ефективності функціонування та реноме представлення.

Уточнено, що особливістю системного аналізу забезпечення є процесний підхід для збирання інформаційних даних стратегічного характеру та компаративістика їх семантики з бажаними очікуваннями релевантності; діагностування та аналізування інформаційних даних стратегічного моніторингу має здійснюватися згідно умов геополітичних, соціально-турбулентних викликів у освітньо-політичних агентах змін стану систем професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, а також встановлення тенденцій і закономірностей у виокремлених стратегічних інтервалах.

Класифікаційні ознаки системоутворюючих характеристик становлять предмет системного аналізу, серед них виокремлено:

- тип і укомплектування системи (компонентний склад і чисельність структурних елементів, їх функціональні та структурно-організаційні взаємини, особливості підсистемних видів та їх активність впливу на системні властивості цілісної єдності);

- архітектура типу системи/тип ускладнення будови, амплітуда різноманітності взаємин – безпосередніх, дотичних, опосередкованих,

зворотних, ієрархія будови, інтенсивність впливу будови на характеристику та системну семантику);

- структурна організація системи (організаційний тип, інфоструктурні просторово-часові виміри масштабів, абриси адміністрування, збалансованість та стійкість, тип відкритості, раціональність організації, керівна спроможність як власне системи, так і нею);

- семантика системи/цілі її функціоналу, їх призначення, рясність, функціональні види – дивізіональна, технологічна, нелінійна, внутрішньо- та зовнішньо-системна у невизначених і обраних умовах на рівнях складності та безпеки, функціональні способи і засоби, функціональне проєктування оптимуму та функціональна трансформація;

- дислокація системи у навколишньому просторі (рамкові кордони та масштаби, тип середовища, балансовий стан, незамкненість, стабільність, спосіб взаємодії з довкіллям, адаптивна здатність, валентність, чинники та агенти біфуркації);

- розвиток системи (місія, системоутворюючі чинники, життєвий цикл і цикл якості, етапи етиології та розвитку, внутрішньосистемні явища й процеси, інтенсивність, динаміка, здатність самовідновлення, інноваційність модернізації, хаотичність перетворень та ентропія).

Системний аналіз як мету досліджень освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм організації професійної підготовки й розвитку комунікативної культури фахівців сфери документ-менеджменту застосовують з метою удосконалення практики вивчення систем – як об’єктів управління. Значну роль у системному оцінюванні стану та розвитку інформаційно-аналітичної системи відіграє структурно-функціональний аналіз системної діяльності за призначенням, роль виконання спеціалізованих операцій, спроможність здійснювати системно-організаційні види робіт, функціональні посадові обов’язки виконавців (тобто системний аналіз функціоналу – дій, робіт, виконання).

Системний підхід до визначення, виокремлення та формування структури функцій системи застосовано для опису предметної сфери системного аналізу характеристик системності, а саме – функціонального складу; організації функціоналу у видах внутрішніх і навколишніх функцій для забезпечення дієвої оптимальності та модернізації; місця розташування, стану та потенційного розвитку системи та їх впливу на системні властивості.

Насамперед актуалізовано управлінські функції інформаційно-аналітичної системи професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців; їх вирізняють у ході управлінської діяльності відповідно до працерозподілу організації згідно зі спеціальними формами, методиками, засобами впливу на об'єкти, процеси та явища керування; функції управління виявляються через зміст і сутність освітньої політики ЗВО (безпосередньо публічного управління та адміністрування, документ-менеджменту, управління якістю й безпекою соціокультурних форм в сфері освіти, науки й інноватики, галузі культури і мистецтва).

Вияв системного підходу до упорядкування структурно-функціонального апарату управління відбувається через аналіз цілісної єдності об'єкту управління, де функції є виявом цілого, їх палітра трактується з точки зору підпорядкування (координаційно-субординаційної взаємодії), бачення представників адмінапарату, підлеглих, а також змісту та специфіки управлінських процесів (принципів, способів і суті управлінських робіт). Основні класифікаційні ознаки функціоналу управління виділено у комплексі: виокремлених видів менеджменту; цільового призначення управлінської праці та її цільового направлення на об'єкт адміністрування або чинники навколишнього середовища. За класифікаційними ознаками функції управління поділяють на: загальні – базові для усіх управлінських процедур, що ранжуються згідно послідовної наступності та визначеним терміном ціледосягнення мети (проєктування, планування, прогнозування, організація, адміністрування, мотивація, нагляд, системний аналіз, облік) та носять циклічний характер; систематичні-спеціальні – горизонтальних орбіт

працеорганізації, підпорядкованих апарату управління та цілеорієнтованих на певний об’єкт менеджменту (зачасту відносяться до управління суспільною діяльністю, певних галузей і сфер соціокультурних форм організації на рівнях управління проблемними ситуаціями та станами).

Виокремлюють ключові та допоміжні функції, відповідно до них віднесено – функції держуправління й регулювання адміністративні за типами політик, соціально-економічні, освітньо-наукові, соціокультурні, культур-мистецькі, безпекові, міжнародні, техніко-регулятивні – перші та постачальні зі забезпечення загальних ключових – другі. Зауважено, що семантичні функції управління ефективно реалізують за умов сумлінного дотримання та виконання загальних функцій; специфіка завдань функціоналу обумовлює сутність кожної спеціальної функції, зокрема. Завдяки процесному підходу при організації інституційних систем управління якістю й безпекою соціокультурних форм забезпечується розмежування спеціальних функцій для розподілу функціональних обов’язків за видам професійних робіт між підлеглими, кадровим та адмінапаратом, а також упорядкування освітнього й інформаційного менеджменту й досягнення мети освітньої політики ЗВО.

Встановлено, що ефективність семантики управління залежить від характерних особливостей видів управлінської праці, властивостей системи посадових обов’язків працівників структурних підрозділів, адміністративного органу управління та призначення підсистем управлінської системи, організованої за рівнями повноважень, які здійснюються згідно обов’язків у етапах управлінського процесу. Визначено, що функції управління та способи їх здійснення трансформуються згідно змін нормативів регулювання підлягають модернізації та постійному удосконаленню.

Установлено в ході системного аналізу функціональні особливості інформаційно-аналітичної системи професійної підготовки та розвитку комунікативної культури документовпорядників. Виокремлено функції системи у реалізації освітньої політики якості й безпеки соціокультурних форм, а саме: правозастосовна зі правового захисту соціальних гарантій національного та

глобального виміру (безпосередньо у аспектах якості й безпеки життєдіяльності персональної й колективної, інституційної й галузевої безпеки, в т.ч. інформаційної); політико-адміністративна за типами, видами політик інституційного, регіонального, національного, транскордонного рівня (Закони України за стратегіями безпеки та міжнародні законодавчі процедури регулювання політики, технічне регулювання адміністративних процедур за стандартами ISO, ДСТУ, настанов, технічних й інституційних регламентів, працеохорони, енергетичного й екологічного менеджменту, інформаційної та випробувальної діяльності, соціальної відповідальності, управління якістю, управління інформаційною безпекою, внутрішнього розпорядку та виконавської дисципліни); соціально-економічна зі забезпечення ефективності політики сталого розвитку (соціально-економічної складової), соціального захисту, дотримання соціальних стандартів (охорони здоров'я, регулювання прибутку, молодіжної та сімейної політики, спорту, розвитку особистості, освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності); культурно-мистецька академічної культури (сфери освіти, науки й інноватики, академічної спадщини наукових шкіл, історико-культурної та природоохоронної спадщини); наглядова у сфері технічного регулювання (ліцензування, акредитація, моніторинг, аудит, паспортизація, маркування, стандартизація та сертифікація) контроль за управлінням якістю й безпекою життєдіяльності, документаційними процесами надання освітніх, наукових, консультативно-дорадчих послуг і сервісів; обслуговуюча зі сервісу правового та соціального захисту учасників освітнього та науково-дослідницького процесів, культурно-мистецьких і соціокультурних проєктів і програм, інституційних і громадських інтересів, забезпечення доступу громадськості до інформації щодо якості й безпеки життя, ресурсозабезпечення й ресурсоощодності консультаційно-методичної допомоги та підтримки державного та незалежного експертного оцінювання, управління персоналом, побутового та адміністративного сервісу.

Здійснено контент-аналіз стану та перспектив педагогічного дослідження інформаційних платформ діагностики академічної доброчесності у професійній

підготовці фахівців сфери інформаційної, бібліотечної та архівної справи. Визначено світову стратегію проєктної діяльності «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» та концептуальні засади «Європейського кодексу академічної доброчесності». Виокремлено та систематизовано функціонал інформаційних платформ діагностики академічної доброчесності у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців сфери діловодства; встановлено їх переваги у навчально-науково-пізнавальній діяльності у професійній підготовки здобувачів освіти спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Розкрито змістове наповнення освітнього компоненту «Академічна культура бібліотечної та архівної справи» для професійної підготовки майбутніх фахівців сфери діловодства освітнього ступеня «Магістр». Імплементовано освітні ресурси онлайн-платформ Prometheus та EdeEra у програмно-інтегровані лекції щодо формування академічної культури здобувачів освіти, які забезпечують неформальну складову оперативного освоєння ними навчального матеріалу.

Соціальна, політична, економічна компоненти сфери освіти, науки й інноватики утворюють динамічне глобалізоване середовище, в якому представникам академічних спільнот, наукових шкіл та осередків, доводиться зачасту адаптуватися до нових вимог, умов та викликів (пандемія, війна, міграція, маргиналізація суспільства тощо).

На міжнародному рівні дотримання академічної етики і доброчесності у сфері освіти, науки й інноватики є традиційною і усталеною практикою, яка реалізується в Україні завдяки імплементації законодавства, науково-дослідним проєктам, практикам академічної мобільності та застосуванню дистанційних, змішаних, мережевих, мобільних форм навчання. Зокрема у 2020-2022 р.р. за сприяння Посольства Сполучених Штатів Америки в Україні (адміністровано Американськими радами з міжнародної освіти) за підтримки Міністерства освіти і науки України та Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти 60 вітчизняних університетів взяли участь у реалізації проєкту «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» (з англ. – Academic

Integrity and Quality Initiative – Academic IQ) [32], який націлено на сприяння, підтримку та навчання з питань забезпечення академічної доброчесності в ЗВО.

На особливу увагу заслуговують ініціативи Європейської федерації академій природничих і гуманітарних наук (з англ. – All European Academies, ALLEA, https://allea.org/), завдяки якій оприлюднено оновлену редакцію Європейського кодексу академічної доброчесності [51]. Прикметно, що ціннісними орієнтирами Європейської федерації є взаємозв'язок із культурологічною, науковою та гуманістичною традиціями європейського просвітництва, що засновано на концепції гідності та свободи, демократії, рівності, верховенства закону та прав людини, незалежно від політичних, релігійних чи комерційних інтересів, одночасно наголошено на дотриманні стандартів етики та академічної свободи усіх учасників освітньо-наукової діяльності.

Порушення актуальної проблематики дослідження щодо підтримки та реалізації академічної доброчесності у сучасній науковій і освітніх сферах широко висвітлено у наукових публікаціях: І. Доценко [6], Я. Тицької [42] у контексті значимості забезпечення якості вищої освіти; Г. Ульянової та Н. Бааджи [43], які наголошують на вагомості упередження, запобігання та прищеплення нульового толерування до проявів академічної нечесності; Л. Філіпенко, О. Думанського та О. Козака [45], які представили аналіз впливу використання штучного інтелекту (а саме ChatGPT від OpenAI) на процес запобігання порушень академічної доброчесності.

Сформованість рівня культури академічної доброчесності майбутніх фахівців галузі культури та мистецтва у взаємозв'язку зі формуванням їх інформаційної культури розглянуто у доробках – Н. Завадської та М. Ігнатюк [8], авторського колективу за редакцією Ю. Палехи [27]; Я. Хіміч [46].

Систематизація засобів діагностики вияву академічної етики та доброчесності усіх учасників освітнього процесу, зокрема майбутніх фахівців сфери діловодства є наразі питанням, яке потребує дослідження, особливо в контексті їх професійного розвитку у системі неперервної освіти України.

Дотримання академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу регламентовано на законодавчому рівні України (Закон України «Про освіту» [10]) і визначено як комплекс етичних принципів та настанов для ефективної організації навчально-науково-пізнавальної діяльності здобувачів освіти для захисту інтелектуальної власності, авторського і суміжного права.

Пропагування академічної етики і доброчесності реалізовано завдяки курсам підвищення кваліфікації засобами неформальної освіти відповідно до сучасної державної освітньої політики, стратегії реформування освіти в Україні в межах проєкту «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти», а саме: на платформі онлайн-освіти Prometheus (з англ. – Прометеус, https://prometheus.org.ua/) розміщено постійно діючий і безкоштовний онлайн-курс для викладачів «Академічна доброчесність» обсягом 60 год. (у 6 змістових модулях розкрито теоретико-практичні рекомендації щодо академічної доброчесності у контексті її концепції, методики, системи оцінювання та дизайну освітніх програм і курсів, окремо приділено увагу основам академічного письма та доброчесності, а також науковому наставництву); в українській студії онлайн-освіти EdeEra (https://ed-era.com/) представлено безкоштовний онлайн-курс для вчителів старших класів «Академічна доброчесність», обсягом 4 год. (у 5 блоках– понятійно-категоріальний апарат, рекомендації щодо уникнення плагіату, роль оцінювання у формуванні академічно доброчесного середовища, зміст концепції неперервної освіти).

Експертиза науково-дослідних робіт на виявлення плагіату здійснюється у алгоритмі рецензування засобами інформаційної діагностики на унікальність тексту, дотримання академічної етики та доброчесності. Систематизовано перелік найбільш уживаних інформаційних платформ безкоштовної діагностики академічного плагіату в текстах (таблиця 4.1) з метою забезпечення академічної доброчесності у наукових публікаціях майбутніх фахівців.

Plagiarism Checker X не є послугою та надає сервіси безкоштовно, в тому числі зі захистом опрацьованого контенту; забезпечує аналіз його якості зі наданням покликання.

Таблиця 4.1

Інформаційні платформи безкоштовної діагностики тексту на наявність плагіату відсотках

Назва	**Покликання**
Plagiarism Checker X	https://plagiarismcheckerx.com/#
PlagTracker.com	https://www.plagtracker.com/
Plagiarisma	https://plagiarisma.net/
Plagium	https://www.plagium.com/
Dupli Checker	https://ahrefs.com/websites/duplichecker.com
PlagScan by Turnitin	https://www.turnitin.com/products/plagscan/
Myplag	https://my.plag.com.ua/myfiles
Антипла	https://antip.la/
Copywritely	https://copywritely.com/

PlagTracker є програмою перевірки сканів на плагіат; зручний швидкий застосунок визначення джерел покликань; детектор з онлайн-програмним сервісом діагностики плагіату та підтвердження унікальності текстів, цитувань та частин, які варто виправити; зручний для здобувачів освіти та перевірки їх навчальних завдань. Застосунок не перевіряє граматику та синтаксис інформаційних матеріалів, проте надає змогу багаторазової перевірки 5000 слів, при цьому визначає плагіат у відсотках.

Plagiarisma – зручний безкоштовний застосунок онлайн-перевірки на плагіат для викладачів і здобувачів освіти; як альтернатива Turnitin; сервіс з процедурами онлайн-діагностики текстів та їх порівняння у інформаційних банкінгах електронних видань, наукових доробків (монографій, підручників) для встановлення дубляжу контенту; зручний інтерфейс з міжнародно вживаними мовами надає результати перевірки тексту на оригінальність за секунди.

Plagium – платформа спільноти Septet Systems, яка об’єднує фахівців в галузі інформаційних технологій, пошуку сервісу й управління знаннями в Сполучених Штатах Америки та Європейського Союзу для вирішення проблем

плагіату, навчання, поширення стратегій боротьби з ним та встановлення оригінальності/унікальності академічних видань й інформаційних контентів веб-сайтів, репозитаріях, інформаційних базах установ і мереж.

Сервіс Septet Systems Inc. орієнтовано на вироблення інноваційних механізмів і способів інформаційного пошуку для користувачів різного спрямування зайнятості суспільно-політичної, освітньо-наукової, культур-мистецької, виробничої сфер.

DupliChecker – онлайн-підтримка, платформа безкоштовних інструментів коригування кодів текстового наповнення контентів, структурування сайтів для оптимізації, контент-маркетингу, розроблення цифрових продуктів, сервісів, технологій дизайну інтерфейсу користувачів, врахування досвіду досліджень маркетингу соціальних мереж; органайзер корисних веб-інструментів для організації управління маркетингом контенту і пошуку раціоналізації; сприяє розвитку онлайн-бізнесу, блог-хобі, Інтернет-торгівлі товарів і послуг.

DupliChecker здійснює діагностику веб-сайтів на плагіат майже миттєво через URL-адресу; дозволяє діагностувати модифікований текст і перефразовані контенти; виділяє формулювання, речення, абзаци, які модифіковані та перефразовані комплектуються з форматом документів різного типу і визначає співвідношення дубляжу.

PlagScan by Turnitin – спільнота сприяння для світового простору освіти, науки й інноватики; надання інформаційно-технологічної підтримки та сервісу академічної доброчесності для педагогів, учителів щодо рівних можливостей наукових видань, доступу до прозорої діяльності інформаційних продуктів; має ринок вакансій команди Turnitin; основні принципи Turnitin – різноманітність, рівноправність та інклюзивність для користувачів у стратегії соціального впливу при взаємодії зі світовими академічними спільнотами для поширення масштабів доступу та рівних можливостей освітньо-наукових систем професійної підготовки; розвиток майстерності наукового письма у Feedback Studio як системного засобу підтримки академічної доброчесності та зворотнього зв’язку щодо задоволеності наданої послуги; застосовування

стандартів академічної доброчесності Turnitin Originality для визначення унікальності доробків та визначення тенденцій відповідності академічній етиці; сервіс платформи оцінювання Gradescope як плацдарму навчання при встановленні ефективності методики оцінювання процесів адміністрування у професійній підготовці та визначення навчальних результатів здобувачів освіти; використання програмних застосунків забезпечення для оцінювання когнітивного потенціалу традиційної та віддаленої програм підготовки завдяки надавачу послуг ExamSoft.

PlagScan by Turnitin – сервіс академічної доброчесності засобами Turnitin Similarity у інструментальній діагностиці плагіату та визначення схожості при дослідженні стандартних процедур адміністрування освітнього процесу; використання пріоритетного стандарту iThenticate вивчення унікальності результатів наукових досліджень та оригінальності видань завдяки діагностиці текстів та рукописів на плагіат перед їх виданням; інформаційно-технологічна підтримка середньої та вищої освіти щодо дотримання відповідності академічної доброчесності шкіл та університетів, циклічність науково-дослідних робіт та оприлюднення наукових доробків у питаннях репутаційного захисту учених дослідників і видавців та сервісом підтримки і гарантій інтелектуального захисту та авторського права на оригінальні наукові доробки.

Формування культури академічної доброчесності усіх учасників освітнього процесу, зокрема у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи, здійснюється задля добробуту академічної спільноти. Виокремлено із загалу інформаційно-технологічного сервісу інтелектуального захисту та академічного права – інформаційні платформи (Plagiarism Checker X, PlagTracker.com, Plagiarisma, Plagium, Dupli Checker, PlagScan by Turnitin) діагностики академічної доброчесності у професійній підготовці майбутніх фахівців сфери діловодства; визначено потенційні можливості інформаційної підтримки у сфері освіти, науки й інноватики для забезпечення дотримання принципів академічної етики та доброчесності як актуальної складової комунікативної культури задіяних і

потенційних фахівців сфери діловодства, а також у сіх учасників академічної спільноти, що забезпечують їх професійну підготовку та нарощення методологічного потенціалу теорії і методики професійного розвитку комунікативної культури у системі неперервної освіти.

Педагогічна проблема дослідження стану і перспектив сприяння забезпеченню комунікативної культури суспільства засобами інформаційно-технологічних платформ актуалізується розлого у питаннях: Порядку денного на XXI століття, Глобального порядку денного сталого розвитку на період до 2030 року, Програми ООН із відновлення та розбудови миру, Програми з підвищення стійкості та відновлення України (2022р.)**,** щорічних міжнародних конференцій з майбутньої освіти, зокрема у 2024 року (з англ. – Future Education 2024), яка відбулася під девізом «Використання сучасних технологій для покращення освіти»; у конкретно-науковому контексті – необхідності підготовки фахівців галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа (з англ. – 0322 Library, information and archival studies) у національному та закордонному вимірах задля забезпечення реалізації стратегії соціального замовлення на активізацію комунікативної культури в суспільстві з метою конструктивного діалогу, Миру, безпеки і людського розвитку.

Розроблення та обґрунтування «методології професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти» потребує деталізації активів цифрових ресурсів сприяння забезпеченню комунікативної культури суспільства засобами інформаційно-технологічних платформ та досвіду їх теоретичного, методичного і практичного впровадження в систему неперервної освіти для сталого розвитку України.

Актуалізація формування та розвитку комунікативної культури фахівців набуває у сучасному глобалізованому світі вагомого значення, оскільки інформаційно-комунікаційні технології створюють нові виклики, а високий рівень комунікативної культури фахівців стає запорукою – ефективної професійної взаємодії у сфері діловодства, ефективного менеджменту

документовпорядження, налагодження міжкультурної перцептивної взаємодії, забезпечення достойного професійного реноме закладу/організації/установи, компетентного оволодіння новітніми каналами комунікації, які потребують дотримання професійної етики, академічної доброчесності та ділового етикету, гарантій персональної безпеки, кібербезпеки та конфіденційності, що у перспективі покращує спроможність активів національної безпеки.

Локальною метою дослідження є встановлення, систематизація та обґрунтування практичного значення цифрових агентів сприяння забезпеченню комунікативної культури суспільства засобами інформаційно-технологічних платформ задля задоволення соціального замовлення на професійний розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Серед спектру найпоширеніших за масштабом охоплення користувачів та популярністю, пов’язаною з якістю управління інформацією виокремлено 15 найкращих систем електронного менеджменту документовпорядження за версію популярної інформаційно-аналітичної платформи Finances Online (https://financesonline.com/).

Нині переважає релокація – гібридна робота поза інституційними межами офісу, що стає нормою, корпоративна робота зі спровочинства все більше стає трудомісткою та зачасту позиціонуються як ефективні процедури для всіх видів суспільної діяльності. Інформаційно-технологічні платформи гарантують отримання доступу професіоналів до необхідних стандартів документовпорядження для різних середовищ зайнятості, а функції електронної нострифікації, підтримки електронного підпису та хмарних сховищ, полегшують співпрацю та доступ до інформаційних ресурсів, також їх збереження для колективів у віддалених умовах доступу.

Неухильні темпи цифровізації суспільної діяльності призводять до пролонгованого впровадження рішень у моделях надання програмного забезпечення як послуги (з англ. – Software as a Service, SaaS), що характеризується: доступністю (споживачі отримують доступ до програм з

будь-якого пристрою, підключеного до Інтернет); підписка (щомісячні або щорічні регулярні платежі, за надання доступу до програмного забезпечення); автоматизоване оновлення (модернізація обслуговування програмного забезпечення відбувається автоматично зі сторони постачальника); масштабованість (гнучкість щодо варіабельності обсягу послуг залежно від потреб споживачів). Згідно з довгостроковими прогнозами ефективність виконавців документовпорядження зростає у 16,24 мільярда доларів в рік і досягне рівня ринкової вартості до 2029 року.

Цифрові інформаційно-технологічні платформи як хмарні системи інформаційного менеджменту файло- та документовпорядження надають переваги відповідно до аналізу дослідження консалтингово-дорадчої платформи Forrester (https://www.forrester.com/bold/) на замовлення Adobe; встановлено, що процеси й інструменти цифрового документовпорядження прискорюють оброблення на 55%, синхронізують взаємодію виконавців на 54%, покращують ефективність і мінімізують часові витрати документовпорядження на 45%. Електронне документовпорядження набуває популярності, тому ринок інформаційно-технологічних інструментів перенасичений; функціонал сучасних систем забезпечення надає підтримку користувачам у створенні та зберіганні документів файлобміну; передові системи укомплектовані зі розлогим спектром мобільних пристроїв для зручного інформаційного сервісу роботи фахівців-релокантів, а також збереження напрацювань у хмарному форматі. Нині пріоритетним є дослідження характерних особливостей інформаційно-технологічних платформ для встановлення найбільш ефективних за цільовим призначенням сфер зайнятості, рівнів управління, масштабів охоплення та галузей застосування.

Здійснено добір найчастіше уживаних програм, систем, платформ:

1. PandaDoc (https://www.pandadoc.com/);
2. Juro Contract Automation (https://juro.com/);
3. Oneflow (https://oneflow.com/);
4. PaperSave (https://www.pairsoft.com/about-us/papersave/);

5. Qoppa PDF Studio (https://www.qoppa.com/pdfstudio/);
6. Vitrium Security (https://www.vitrium.com/);
7. ContractZen (https://www.contractzen.com/);
8. Encyro (https://www.encyro.com/);
9. ContractWorks (https://www.contractworks.com/);
10. Filemail (https://www.filemail.com/uk);
11. eFileCabinet (https://www.remove.bg/uk/a/workflow-efilecabinet);
12. Templafy (https://www.templafy.com/);
13. Samepage (https://www.same-page.com/);
14. Wondershare PDFelement Pro (https://pdf.wondershare.net/).

Проаналізовано характеристику особливостей їх функціоналу за призначенням [35].

Хмарний сервіс організації й управління документовпорядження PandaDoc, який підтримує інтенсивність опрацювання документів. Переваги платформи – надає підтримку користувачам у створенні розлогої амплітуди документів справочинства у сфері бізнесу, генерує прайси та рекомендації, пропонує партнерів; цільовий функціонал програмного забезпечення за встановленим змістом та аплікаційними формами й опціями функціонального перетворення, розроблення і підтримки користувачів для створення паперів у стислі часові межі. Користувачі мають змогу керувати брендінгом і маркуванням документів, які символізують логотипи інституційної діяльності. Система PandaDoc пропонує реєстрацію активів у процедурах справочинства з можливістю надання коментарів, що забезпечує командну ефективність та злагодженість умов і тарифів для клієнтів; можливості формалізації активностей у співпраці значно мінімізують час і сприяють прозорості переговорів; підтримує апостиляцію електронних підписів; забезпечує програмне забезпечення для користувачів друкування, візуалізації чи завантаження підписів; за умов надсилання паперів на підпис користувачі мають можливість спостерігати за оновленням статусу в режимі онлайн, наглядати за тим, коли одержувачі

відкривають і переглядають документи; протокол аудиту демонструє вчасність візування документів.

Система Juro Contract Automation розроблена як ключ комплексного вирішення автоматизації контрактів; програмне забезпечення зі вмонтованим у браузер редагуванням, розробленим для контрактування ділових та юридичних осіб, які мають змогу інтенсифікувати створення документів за сприяння функціоналу перезавантаження; додаткові сервіси програмного забезпечення презентують оперативне анкетування для підготовки угод. Система Juro Contract Automation підтримує оперативність співпраці за сприяння редактора браузера для одного і декількох користувачів, які можуть коментувати та надавати пропозиції до підготовки договорів, що оперативно оновлюються в партнерських перемовинах, коли користувачі мають змогу розглядати внутрішньосистемні та зовнішні версії представлення угод як додаткові преференції; система комфортно синергізує з іншим програмним забезпеченням, що є вагомим зиском управління документовпорядження зі змогою перетягувати файли з Microsoft Word або Google Docs для інвентаризації їх в інформаційну систему; системні дії одночасних дозволів користувачам для розробки та надсилання інформаційних потоків документів на узгодження; слугує центром як смарт-репозиторій для заключення угод; програмне забезпечення надає можливість додавати теги та поля до справочинства пошуку; розлогий функціонал з технологією оптичного розпізнавання символів (з англ. – Optical Character Recognition, далі – OCR), що надає змогу дозволяти, чітко діагностувати, звітувати та здійснювати нагляд.

Систему управління електронними документами та файлообміном Oneflow для торгівлі; працює як програма автоматизації торгових пропозицій, яка підтримує користувачів у питаннях оперативного створення цифрових угод; наповнюється стандартними формулярами шаблонів та презентує заздалегідь сприйнятний редактор угод для удосконалення їх шаблонів. Серед інших популярних систем керування документами Oneflow сприяє визнанню юридично обов’язкових електронних віз; забезпечує користувачів прийнятними

процедурами візування документів; з автентифікацією електронних скриньок та SMS; листування надає гарантії безпеки програмного сервісу та охорони візових паперів з електронним апостилем; оптимізує партнерство та редагування угод у реальному часі; реєструє зміни, внесені зареєстрованими користувачами; гарантує збереження коментарів до угод та для забезпечення транспарентності розгляду документів при здійсненні моніторингу і аудиту; надає преференції для покращення інформаційного управління укладання договорів; налаштування робочих процесів, відхиляє прострочені виключки; автоматично видаляє недоцільну персональну інформацію з контрактів.

Системи документаційного управління PaperSave має дуальний функціонал з програмним забезпеченням обліку й аудиту заборгованості, доступу до більшості інформаційних джерел, завдяки електронного листування, бібліотекам паперів/факси; інвентаризації документів, вводити транзакції і вносити їх до системи самостійно та обробляти документи/папери і здійснювати збір даних; отримання даних розлогої амплітуди документальної бази платформи долучає інтелектуальний спосіб оптичного розпізнавання знаків для автоматичної виключки інформації; що сприяє командній роботі для економії часу та запобігання механічної інвентаризації інформації; спрощує пошук необхідних документів; надає можливості пошуку повнотекстових документів; забезпечує скани у стислі періоди часу; використовує метадані та вміст документів та застосовує фільтри пошуку; адаптує ціноутворення згідно клієнтських планів

Розроблена платформа документовпорядження Qoppa PDF Studio спеціалізована для управління PDF-файлами; програмне забезпечення уможливлює швидке створення та редагування їх користувачами після сканування паперів у форматі *PDF або *Word; за допомогою інвентаризації та збереження дублікатів інтерактивного PDF-формату; пропонує необмежені можливості управління PDF-файлами; надає доступ користувачам до інструментів редактора та їх порівняння при співставленні та накладенні. Окрім цих інструментів платформа Qoppa PDF Studio оптимізує PDF-формат

(зменшує розмір файлів), тож функціонал платформи вважають альтернативою Adobe Acrobat.

Система керування документами, яка спеціалізується на захисті корпоративного вмісту та управлінні цифровими правами – платформа Vitrium Security, яка запобігає несанкціонованому обміну та незаконному розповсюдженню цифрових активів, має функціонал безпеки для захисту прибутків авторів змісту видань та видавців; використовує багаторівневий захист цифрових активів; користувачі мають змогу захистити файли (форматів *DOC, *PDF, *XLS, *RTF, *PPT і *TXT); програмні інструменти надають сервіси для форматів – *MP4, *MOV, *MKV, *WMV, *JPG, *GIF і *PNG; усі документи, відео чи зображення користувачів надійно захищено. Платформа легко інтегрується зі стороннім програмним забезпеченням, включаючи системи управління – навчання (зокрема дистанційного) (з англ. – Learning management system, далі – LMS), взаємовідносинами зі клієнтами/споживачами (Customer relationship management, далі – CRM) і платформами електронної комерції.

Система документовпорядження ContractZen для менеджменту контрактів включає розлогий спектр інструментів управління з інтегрованою технологію е-підпису та керування засіданнями; надає сервіси безпаперового планування зустрічей без запрошень і протоколювання; функціонал ContractZen забезпечує ефективність менеджменту контрактів; користувачам надається сервіси для перетягування контрактів і надсилання або одночасної інвентаризації більшості контрактів; програмне забезпечення реалізує функції підготовки та укладання угод з врахуванням візуального тегування, використовує метадані для покращення пошуку потрібних угод користувачами.

Система ContractZen також пропонує послуги віртуального банкінгу даних, який сприяє зберіганню конфіденційності угод та документів; користувачам надається можливість безпечного поширення документами з клієнтами та партнерами, в разі необхідності; для додаткової зручності програмне забезпечення інтегрується з платформами е-підпису, які

відповідають стандартам ЄС та США, що спрощує для користувачів укладання угод, протоколів візитів та їх сервісного обслуговування.

Програма для обміну файлами та менеджменту документовпорядження Encyro з розлогим функціоналом безпечного опрацювання паперів; підтримує правничу відповідність електронного візування; користувачі візують документи на комп'ютері навіть без сенсорного забезпечення, оскільки програмний сервіс оперативно завантажує підписи, які візуалізовано на гаджетах і сприяє внесенню е-підписів; безпечний функціонал захисту документів (16 рівнів безпеки листування на платформі), що досягається за допомогою технологій, як схвалена Національним інститутом стандартів і технологій (з англ. – National Institute of Standards and Technology, https://www.nist.gov/) згідно Федерального стандарту інформаційної обробки публікацій 140-2 (з англ. – Federal Information Processing Standard Publication 140-2 FIPS PUB 140-2).

Платформа Encyro має функції організації підготовки документів; надання користувачам файлів, які передбачено контрактом, упорядковуються в теки і символізуються згідно контактів, що оптимізує їх опрацювання для користувачів, а впорядковані файли зберігаються в хмарі для зручності доступу з будь-якого пристрою з підключенням до Інтернету; надає змогу мати необмежений простір для зберігання файлів клієнтів, що зручно для командної роботи оперативної обробки великих масивів документів і зображень.

Система управління угодами ContractWorks, яка забезпечена сервісами використання технологій штучного інтелекту (з англ. – artificial intelligence, далі – ШІ) та функцій автоматизації; основна особливість ContractWorks платформи – централізоване сховище контрактів та паперів з функцією перетягування для оперативної інвентаризації файлів в систему користувачами з можливістю організації власних контрактів.

Система полегшує користувачам пошук контрактів, пропонує розширений пошук за допомогою технології OCR, яка уможливлює пошук в сканованих або цифрових документах; програмний сервіс використовує ШІ для тегування документів та автоматизації тег, а саме припинення дії та термінів

поновлення; полегшує підписання контрактів для користувачів; надсилає одержувачам договори з інструкціями для пришвидшення їх візування; додаткова безпека для клієнтів з надання доступу до підпису на індивідуальному рівні користування або на рівні відділу; для легшого відстеження контрактів є індивідуальні оповіщення про етапи, коли користувачі можуть планувати внесення змін до контрактів, в разі необхідності.

Система файлообміну Filemail, що забезпечує користувачів оперативним поширенням об'ємних файлів з додатковою преференцією дозволу користувачам обирати між надсиланням великих файлів електронною поштою або у вигляді посилань. Найкращою перевагою використання Filemail є відсутність обмеження на завантаження та пропускну спроможність для одержувачів файлів зі наданням доступу користувачам. Платформа відповідає галузевим стандартам безпеки – акт/закон про мобільність та підзвітність медичного страхування (з англ. – Health Insurance Portability and Accountability Act, HIPAA), федеральний закон США «Сарбейнса-Окслі» ((з англ. – Sarbanes-Oxley Act, SOX), захисний моніторинг для систем (з англ. – Protective Monitoring for HMG ICT Systems, GPG13) і нормативно-правовий акт ЄС «Загальний регламент про захист даних» (з англ. – General Data Protection Regulation, GDPR); забезпечує захист файлів від несанкціонованого доступу за допомогою технологій наскрізного шифрування даних, захисту паролем і двофакторної автентифікації; система пропонує універсалізацію для форматів файлів користувачів, які мають змогу пересилати будь-який їх формат і тип; клієнти отримують попередній перегляд ескізів, коли надсилають зображення у таких форматах, як *PNG, *JPG і *GIF; полегшення керування документами сприяє користувачам у відстеженні файлів в режимі реального часу; програмний сервіс надсилає оновлення про статус доставки, а також інформацію, де та коли було завантажено файли.

Система керування документами eFileCabinet пропонує розширені функціонал автоматизації робочого процесу; функцією програмного забезпечення є Rubex – технології з автоматичного розпізнавання інформації у

файлах зі застосуванням розумного іменування, організації та зберігання файлів, завантажених на платформу; користувачі мають можливість створювати шаблони для власної архітектури тек зі формуванням попередньо визначених імен документів; програмне забезпечення гарантує, що імена та структури файлів оформлено згідно стандартів; автоматизація сприяє командам у оптимізації організації значних за об'ємом файлових систем, а також підтримує безпечний файлообмін на платформі з наданням дозволів для одержувачів і визначенням терміну дії для файлів і папок; клієнти отримують можливість надання гостьового доступу та дозволів для одержувачів з метою завантаження документів; дозволяє клієнтам ефективно керувати документами; переглядати документи чи версії документів, будь то різні документи чи версії документів та створювати власні шаблони.

Платформа для керування е-документами Templafy та автоматизованого їх створення є центром адміністрування, що полегшує користувачам нагляд за активами компанії, включаючи шаблони, документи, шрифти та підписи електронної пошти; допомагає клієнтам керувати інтеграцією програмам інших розробників, що застосовується для генерування та управління документовпорядження; пропонує менеджер підписів електронної пошти для корпоративного використання, сервіс полегшує для клієнтів оформлення різних підписів і має маркетингову функцію з автоматичною зміною підписів електронної пошти користувачів на основі планування реалізації періодичних кампаній; автоматизує процес створення документів завдяки функції Dynamics; після визначення користувачами мети документа, функціонал швидко їх пропонує, витягує останні дані компанії, і тому функція корисна для таких документів, як контракти та пропозиції; платформа забезпечує більш ефективну співпрацю; надає інформаційні панелі з відстеженням у реальному часі зі оповіщенням користувачів щодо перегляду їх документів та файлів; полегшує спільний доступ до документів будь-якого розміру та збирання відгуків від зовнішніх одержувачів.

Універсальна платформа для керування документами та командної співпраці Samepage; програмне забезпечення формує відповідний зміст проекту, завдання та командні конференції для співпраці, що спрощує користувачам звернення для електронного листування або комунікації в чаті, щоб отримати потрібні документи; полегшує користувачам документообіг з одержувачами, консультантами або клієнтами; користувачі мають можливість створювати і поширювати загальнодоступні сторінки через соціальні мережі для партнерської співпраці; дозволи також можна встановити на індивідуальному рівні, щоб користувачі мали змогу запобігати несанкціонованому доступу до документів; забезпечує більш ефективну співпрацю завдяки покращенню командного спілкування; платформа пропонує вбудований аудіо/відеочат для користувачів з функціями спілкування та використання визначених групових чатів; для додаткової зручності програмний сервіс надає мобільні програми для Android та iOS, користувачі мобільного додатку отримують оновлення в режимі реального часу з можливістю розвитку кожного проекту, що дозволяє користувачам створювати загальнодоступні сторінки для спільного використання.

Система керування електронними документами та синхронізації файлів Synology Drive розроблена для мережевої системи зберігання даних (з англ. – Network attached storage, NAS). Платформа Synology використовує Інтернет для синхронізації файлів між комп’ютерами та накопичувачами Synology NAS; користувачі мають необхідні файли незалежно від пристроїв, якими вони забезпечені; функція Synology Drive автоматичної синхронізації дозволяє, що зміни файлів на одному пристрої та автоматично відображаються на інших; користувачі завжди мають останню їх версію; клієнти мають можливість працювати на різних комп’ютерах за допомогою настільної програми Synology, що допомагає підвищити продуктивність, особливо для розподілених команд, які працюють на різних локаціях; користувачі мають можливість синхронізувати файли згідно вимог, що допомагає заощадити пропускну здатність і простір на локальному диску, що стає в нагоді для команд з

обмеженими ресурсами; за допомогою планового резервного копіювання програмний сервіс спрощує резервне копіювання файлів, щоб захистити їх від атак програм-вимагачів та інших загроз кібербезпеки; панель адміністратора забезпечує доступний аудит, щодо зміни файлів, а програма відстежує до 40 типів клієнтських дій щодо перегляду завантажень та редагування файлів; користувачам надають можливість фільтрувати дані за певними IP-адресами та специфікою.

Wondershare PDFelement Pro має функціонал для керування PDF-документами; за допомогою програмного забезпечення користувачам надано сервіси редагування PDF-файлів, аналогічно до документів *Word, також вони отримують можливості додавати зображення та текст до PDF-файлів з редагуванням елементів за розміром і кольором; редагування зображень *PDF і вирівнювання об’єктів; для полегшення співпраці програмний сервіс дозволяє користувачам легко коментувати файли *PDF, додавати наліпки та текстові коментарі, а також виділяти або підкреслювати текст для акценту, вони мають доступ до різних інструментів розмітки, таких як текстові поля та інструменти олівця для малювання на документах *PDF; функція, яка робить Wondershare PDFelement Pro корисним для керування документами забезпечується технологією OCR, за допомогою якої розпізнається текст зі сканованих зображень і PDF-документів, що робить PDF-файли доступними для пошуку і уможливлює пошук тексту із цих файлів; функція гарантує, що користувачі швидко знайдуть потрібні документи; платформа пропонує функціонал захисту PDF-документів; користувачі отримують можливість додавати паролі до власних PDF-файлів для запобігання несанкціонованого доступу., а також можуть редагувати конфіденційний текст і зображення та затемнювати цілі сторінки в PDF-файлах для додаткової безпеки.

Інформаційні платформи документовпорядження є ефективними за умов: сховища зберігання документів – найкращі системи електронного документообігу, які забезпечують достатньо місця їх інвентаризації та зручного пошуку, документообігу і обміну в системі; адміністратор редагування PDF, що

спрощує редагування та коментування PDF-документів для зручності; наглядового сервісу для контролю доступу та дозволів користувачів щодо встановлення дозволів згідно основних ролей клієнтів, що допомагає запобігти неавторизованому доступу та гарантує безпеку файлів; мобільних програм - системи керування документами з мобільними додатками, які гарантують користувачам підтримку продуктивності під час переміщення між пристроями; аудиторського протоколу сліду в журналах аудиту та журналах подій, що полегшують користувачам відстеження стану документів, які вони надсилають, оптимізують прозорість процесів управління справочинством. Визначено найбільші за масштабом охоплення та цільовим призначенням інформаційно-технологічні платформи/системи документовпорядження, систематизовано за класифікаційними критеріями оцінювання ефективності адміністративного забезпечення документообігу та сприяння підвищенню рівня комунікативної культури сфери діловодства/справочинства.

Висновки до четвертого розділу

Спроєктовано обґрунтовану та розроблену модель складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти у блоках: цільового призначення соціального замовлення на профпідготовку та розвиток фахівців сфери діловодства згідно модулів взаємодії системного управління у ЗВО та мультимодусів документовпорядження у системі неперервної освіти; триадна архітектура системної неперервної організації формування та профрозвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системних складових – наукового дослідження, освіти та розвитку; концептуально-методологічний складної системи з організаційно-методичним, критеріальним апаратом оцінювання результатів – ефективності моделі та методики організації профрозвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; методичної організації професійного розвитку комунікативної культури

фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; метрики оцінювання релевантності складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців у сфері діловодства у системі неперервної освіти.

Розроблено та обґрунтовано методичний органайзер педагогічного дослідження, методику організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти з воркшопом «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури» та авторським доробком для фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Здійснено ідентифікацію, систематизацію та ранжування за класифікаційними ознаками інформаційно-технологічні платформи/системи як цифрових агентів/засобів сприяння забезпеченню комунікативної культури суспільства. Актуалізовано популярність електронного документовпорядження, встановлено, що функціонал сучасних систем забезпечення надає підтримку користувачам у створенні та зберіганні документів файлобміну; передові платформи/системи укомплектовані зі розлогим спектром мобільних пристроїв для зручного інформаційного сервісу роботи фахівців-релокантів, а також збереження напрацювань у хмарному форматі. Здійснено добір найуживаних програм, систем, платформ: PandaDoc, Juro Contract Automation, Oneflow PaperSave, Qoppa PDF Studio, Vitrium Security, ContractZen, Encyro, ContractWorks, Filemail, eFileCabinet, Templafy, Samepage, Wondershare PDFelement Pro та обґрунтовано їх практичне значення задля сприяння забезпеченню комунікативної культури суспільства у контексті розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Встановлено, що комунікація як поліаспектне явище, яке властиве особистості/установі/інституції є процесом у Я-просторі, навколишньому середовищі, суб’єкт-об’єктної, суб’єкт-суб’єктної, суб’єкт- об’єкт- суб’єктної, об’єкт-суб’єкт-об’єктної, об’єктно-суб’єктної та об’єкт-об’єктної взаємодії. Формування комунікативної культури фахівців сфери документознавство є

складним інтегративним явищем, складовою феномену інформаційної культури особистості у контексті її соціокультурної діяльності.

Список використаної літератури в четвертому розділі

1. Бачинська Н., Клименко О. Підготовка майбутніх фахівців зі спеціальності 029 «інформаційна, бібліотечна та архівна справа»: основні тенденції формування фонду навчальної літератури. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 2021. № 8. С. 102–116.

2. Бездрабко В. Актуальні проблеми документознавства в Україні. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* 2020. № 1. С. 26-41.

3. Бойченко М. І. Комунікативна парадигма дослідження культури. *Вісник: Українські культурологічні студії*. 2018. Т.1. № 2. С. 5-9.

4. Веремчук О.В. Формування професійної культури майбутніх документознавців у вищих навчальних закладах: методичний посібник для викладачів вищих навчальних закладів. Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне: О. Зень. 2016. 102 с.

5. Вовк Н., Пелещишин А., Терещук В. Спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»: проблеми та перспективи розвитку. *Інформація, комунікація, суспільство 2018: Матеріали 7-ї Міжнародної наукової конференції ICS-2018*. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. С.133-134.

6. Доценко І. О. Академічна доброчесність у системі забезпечення якості вищої освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*.2022. № 32. С.31–42.

7. Єдина державна електронна база з питань освіти. URL: https://info.edbo.gov.ua/(дата звернення: 20.01.2024).

8. Завадська Н., Ігнатюк М. Формування інформаційної компетентності як запорука дотримання академічної доброчесності: роль бібліотеки закладу вищої освіти. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2020. Вип.5. С. 44–65.

9. Заділська Г.М. Невербальна комунікація як одна із складових комунікативної компетенції студентів-філологів ЗВО. *Наукові записки*. 2020. Вип. 188. Серія: Педагогічні науки. С. 77-80.

10. Закон України «Про освіту»: від 05. 09. 2017 р. № 2145-VIII (у ред. від 01.01.2023 р.). *Відомості Верховної Ради. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text (дата звернення 23.12.2023).

11. Захарова І.В., Філіпова Л.Я. Основи інформаційно-аналітичної діяльності: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 336 с.

12. Зозуля Н.Ю. Тенденції професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи. «*Феномен бібліотек в сучасному світі*»: *збірник матеріалів ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю*, м. Маріуполь, 30 вересня 2021 р. С. 101-104.

13. Канюка О. Формування комунікативної культури працівників бібліотек як важливий чинник у подоланні конфліктів з користувачами. *Бібліотечна планета*. 2014. № 3. С. 15-18.

14. Комарова І. І. Формування у майбутніх педагогів культури педагогічного спілкування: дис. ... канд.пед.наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Вінниця. 2000. 189с.

15. Крохмаль І.М. Формування професійної готовності майбутнього фахівця з документознавства та інформаційної діяльності у ВНЗ: дис. … канд.пед.наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Старобільськ. 2019. 307 с.

16. Кухтяк О. Особливості розроблення навчально-методичного забезпечення професійної підготовки бакалаврів спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» в контексті компетентісного підходу. *Молодь і ринок*. 2022. № 1/199. С. 140-143.

17. Лесечко М. Д. Основи системного підходу: теорія, методологія, практика: навчальний посібник. Львів: ЛРІДУ УАДУ, 2002. 300с.

18. Лєсовець Н.М. Подолання комунікативних бар'єрів як умова формування професійної культури майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету: збірник статей VIII Всеукраїнської мультидисциплінарної конференції «Чорноморські наукові студії»*. 2022. Вип. 36. С. 203-206.

19. Медведєва Є. Формування комунікативної культури бібліотечних працівників. *Бібліотечний вісник*. 2002. № 6. С. 52-55.

20. Мудроха В.О. Особливості формування цифрової компетентності здобувачів вищої освіти спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 2. С. 109–114.

21. Назаренко Н.С. Формування комунікативної компетенції майбутніх документознавців у процесі вивчення гуманітарних дисциплін: автореф. дис. … канд. пед. наук: спец. 13.00.04. – Теорія і методика професійної освіти. Київ. 2008. 20с.

22. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018. № 1378. «Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти». URL: https://cutt.ly/cwLuyeIE (дата звернення: 20.01.2024).

23. Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.05.2019 № 728. «Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» для другого (магістерського) рівня вищої освіти». URL: https://cutt.ly/QwLuiWQ7 (дата звернення: 20.01.2024).

24. Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.12.2021 № 1435. «Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти». URL: https://cutt.ly/nwLugyZw (дата звернення: 20.01.2024).

25. Новальська Т., Касьян В. Теоретико-методологічні засади підготовки інтернет-маркетолога за спеціальністю 029 «Інформаційна,

бібліотечна та архівна справа». *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2021 (7). С. 71–82.

26. Палеха Ю. І., Зозуля Н. Ю. Гуманізація професійної підготовки фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи за умов дистанційного навчання. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 2. С. 108–114.

27. Палеха Ю. І., Палеха О. Ю., Горбань Ю. І. Інформаційна культура: навчальний посібник/ за заг. ред. проф. Ю. І. Палехи. Київ: Ліра-К, 2020. 400 с.

28. Палеха Ю.І. Особливості підготовки фахівців інформаційної сфери у воєнний період. *Інформація та соціум*: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (м.Вінниця, 03 червня 2022р.). С. 84-87.

29. Політичні аспекти інформаційно-аналітичної роботи : навчальний посібник / за заг. ред. С. О. Телешуна. Київ : Вид-во НАДУ, 2007. 43 с.

30. Попчук О. В. Професійна культура документознавця: навчально-методичний посібник. Рівне: РДГУ. 2013. 80с.

31. Про затвердження Порядку реалізації права на академічну мобільність: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579. *Верховна Рад України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#Text (дата звернення: 01.04.2025).

32. Проєкт «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти». *AcademIQ*. URL: https://academiq.org.ua/pro-proekt/about-us/(дата звернення 25.12.2023).

33. Прудникова О. В. Інформаційна культура: концептуальні засади та світоглядний сенс : монографія. Харків : Право, 2015. 352 с.

34. Семеног О., Козлова О., Величко Н. Формування комунікативної компетентності майбутніх документознавців засобами інноваційних технологій: праксеологічний підхід. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 5 (79). С. 235–248.

35. Сидоренко Т. М. Системний аналіз функціональних особливостей інформаційно-аналітичної системи професійного розвитку комунікативної культури документовпорядників. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури.* № 3(175), С. 163-167.

36. Системний аналіз інформаційних процесів: навчальний посібник / В.М. Варенко, І.В. Братусь, В.С. Дорошенко, Ю.Б. Смольников, В.О. Юрченко. Київ: Університет «Україна», 2013. 203с.

37. Соломенко Л.І. Комунікативна культура та комунікативні практики в соціальних мережах. *Інформація та соціум: збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції* (м.Вінниця,02 червня 2023 р.). С. 43-46.

38. Сурмін Ю.П. Аналітична діяльність: посібник для аналітика неприбуткової організації. Київ : Центр інновацій та розвитку, 2002. 96 с.

39. Телешун С.О., Баронін А.С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації : курс лекцій. Київ : Видавець Паливода А.В., 2001. 112 с.

40. Теорія і практика політичного аналізу: навчальний посібник / за заг. ред. О.Л. Валевського, В.А. Ребкала. Київ: Міленіум, 2003. 227 с.

41. Тимченко І. Формування комунікативної культури студентів у процесі вивчення предметів гуманітарного циклу : автореф. дис. … канд.пед.наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Харків. 2001. 20с.

42. Тицька Я. О. «Академічна доброчесність» та «академічна відповідальність» у забезпеченні якості освіти. Теорія держави і права. 2018. №11. С. 192 – 195.

43. Ульянова Г.О., Бааджи Н.П. Академічна доброчесність як основа академічного успіху. *Правова позиція*, № 4 (37). 2022. С. 98–103.

44. Фенцик О.М. Комунікативна культура педагога: сутність та шляхи її формування у процесі професійної підготовки. *Науковий вісник*

Мукачівського державного університету. 2019. Серія «Педагогіка та психологія». Випуск 2 (10). С. 191-194.

45. Філіпенко Л. В., Думанський О. В., Козак О. В. Академічна доброчесність в науковому та освітньому середовищі закладів освіти України: погляд крізь призму наявності штучного інтелекту. *Академічні візії*. 2023. № 19. URL: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/380 (дата звернення 25.12.2023).

46. Хіміч Я. О. Формування інформаційної культури здобувачів вищої освіти в цифрову епоху. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 1. С. 86–95.

47. Goffman E. The Presentation of Self in Everyday Life: monograph № 2. University of Edinburgh. Social Sciences Research Centre. 1959.173p.

48. Hall E.T. Handbook for Proxemic Research. *Society for the Anthropology of Visual Communication*, Washington, DC. 1974. 24 p.

49. Oliver G. Information culture: exploration of differing values and attitudes to information in organizations. *Journal of Documentation*. 2008. № 64 (3). pp.363–385.

50. System analysis & intelligent computing: theory and applications (Studies in Computational Intelligence, 1022)/ ed. M. Zgurovsky, N. Pankratova. 1st ed. Springer. 2022. 428 p.

51. The European Code of Conduct for Research Integrity. *ALLEA*. URL: https://allea.org/code-of-conduct/ (дата звернення 25.12.2023).

52. UN Resources & Documents. *United Nations*. URL: http://www.un.org/ (дата звернення: 01.04.2025).

РОЗДІЛ 5.
ПЕДАГОГІЧНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ АПРОБАЦІЇ ТА ВСТАНОВЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МОДЕЛІ ТА МЕТОДИКИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ДІЛОВОДСТВА У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

5.1. Метрика вимірювання сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти

Розроблено критеріальний апарат оцінювання сформованості рівнів професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти за критеріями для майбутніх бакалаврів та магістрів на рівнях – високому, достатньому та низькому.

Виокремлено рівні у критеріях (1 – природовідповідності індивідууму, 2 – рекогностувальний та 3 – комунікативний взаємодії) для ОС «Бакалавр» (таблиця 5.1): *високий* зі здатностями, а саме 1 – до перцептивної, інтерактивної комунікації, міжособистого та корпоративного спілкуванні за цільовим призначенням інформаційних каналів проблемно-тематичного рівня високої комунікативної культури, оперування тезаурусом й вокабуляром проблемно-інтегрованих модулів, застосування методів і методик дослідження їх предметно-об’єктного поля; 2 – до організації тривало-надійного з’єднання між точками зв’язку з’єднання; уникання ризиків і небезпек у транспортних розв’язках комунікування, більш витривалого ставлення до безпеки вираження комунікативної культури; володіння тезаурусом й вокабуляром проблемно-інтегрованих модулів за призначенням застосування методів і методик дослідження їх предметно-об’єктного поля та 3 – до транспарентності та інтерактивності забезпечення ефективних комунікацій суб’єкт-суб’єктної, суб’єкт-об’єктної, об’єктно-суб’єктної та об’єктно-об’єктної взаємодії

Таблиця 5.1

Критерії, показники й рівні сформованості професійної розвиненості комунікативної культури майбутніх фахівців діловодства (бакалаврів)у системі неперервної освіти

Рівень	Критерій			Шкала		Бали
	Природовідповідності індивідууму	Рекогностувальний	Комунікативний взаємодії			
ВИСОКИЙ	Здатності до перцептивної, інтерактивної комунікації, міжособистого та корпоративного спілкування за цільовим призначенням інформаційних каналів проблемно-тематичного рівня високої комунікативної культури, оперування тезаурусом й вокабуляром проблемно-інтегрованих модулів, застосування методів і методик дослідження їх предметно-об'єктного поля	Здатності до організації тривало-надійного з'єднання між точками зв'язку з'єднання; уникати ризиків і небезпек у транспортних розв'язках комунікування, більш витривале ставлення до безпеки вираження комунікативної культури; володіння тезаурусом й вокабуляром проблемно-інтегрованих модулів за призначенням застосування методів і методик дослідження їх предметно-об'єктного поля	Здатності до транспарентності та інтерактивності забезпечення ефективних комунікацій суб'єкт-суб'єктної, суб'єкт-об'єктної, об'єктно-суб'єктної та об'єктно-об'єктної взаємодії спілкування корпоративного типу за семантикою інформаційних потоків масивів даних по визначеному предмет-об'єктному полі виразу рівня комунікативної культури з дотриманням вимог і правил безпеки, надійної взаємодії у точках злуки; професійна спроможність застосування тезаурусу й вокабуляру проблемно-інтегрованих модулів за призначенням застосування методів і методик дослідження їх предметно-об'єктного поля	5	A	90-100
ДОСТАТНІЙ	Здібності усвідомлення та налагодження комунікацій; достатня схильність до семіотичного вирізу функціонального комунікування з врахуванням інформаційних каналів помірної комунікативної культури; обізнаність у тезаурусі й вокабулярі проблемно-інтегрованих модулів, використання методів і методик дослідження їх предметно-об'єктного поля	Здібності усвідомленого визначення маршрутизації за логікою комунікації мережевої організації комунікування на достатньому рівні виразу культури; усвідомлене використання тезаурусу й вокабуляра проблемно-інтегрованих модулів за призначенням застосування методів і методик дослідження їх предметно-об'єктного поля	Здібності до усвідомлення та налаштування маршрутів безпечної транспортизації та синхронізації злуки між точками комунікації, достатня схильність для синергії функціонального виразу комунікування з орієнтацією на канали інформаційних потоків в системі комунікативної культури; фахове усвідомлення та використання тезаурусу й вокабуляру проблемно-інтегрованих модулів за призначенням застосування методів і методик дослідження їх предметно-об'єктного поля	4	B,C	60-89

Рівень	Критерій			Шкала		Бали
	Природовідповідності індивідууму	Рекогностувальний	Комунікативний взаємодії			
НИЗЬКИЙ	Задатки сприйняття форм і каналів зв'язку та комунікацій, недостатня схильність до семіотичного виразу комунікування на соціально-побутовому рівні низької комунікативної культури; необізнаність у тезаурусі й вокабулярі проблемно-інтегрованих модулів, також у методах і методиках їх дослідження предметно-об'єктного поля	Слабкі діагностичні задатки до визначення маршрутизації каналів зв'язку та логічних адрес комунікації; неусвідомлення необхідності призначення тезаурусу й вокабуляра проблемно-інтегрованих модулів у методах і методиках дослідження їх предметно-об'єктного поля	Задатки низького сприйняття елементарних форм безпеки та надійності транспортного сполучення між точками злуки в каналах комунікації та недостатня схильність до знаково-атрибутивного виразу комунікування на рівнях транспортизації соціально-побутового виразу комунікативної культури суб'єктів, мереж технологічних об'єктів її трансляції; усвідомлення не в повній мірі тезаурусу й вокабуляру проблемно-інтегрованих модулів, також у методах і методиках дослідження їх предметно-об'єктного поля	3	E	0-59

спілкування корпоративного типу за семантикою інформаційних потоків масивів даних по визначеному предмет-об'єктному полі виразу рівня комунікативної культури з дотриманням вимог і правил безпеки, надійної взаємодії у точках злуки; професійна спроможність застосування тезаурусу й вокабуляру проблемно-інтегрованих модулів за призначенням застосування методів і методик дослідження їх предметно-об'єктного поля; *достатній* зі здібностями, а саме 1 – до усвідомлення та налагодження комунікацій; достатня схильність до семіотичного вирізу функціонального комунікування з врахуванням інформаційних каналів помірної комунікативної культури; обізнаність у тезаурусі й вокабулярі проблемно-інтегрованих модулів, використання методів і методик дослідження їх предметно-об'єктного поля; 2 – до усвідомленого визначення маршрутизації за логікою комунікації мережевої організації комунікування на достатньому рівні виразу культури; усвідомлене використання тезаурусу й вокабуляра проблемно-інтегрованих модулів за призначенням застосування методів і методик дослідження їх предметно-об'єктного поля та 3 – до усвідомлення та налаштування маршрутів безпечної транспортизації та синхронізації злуки між точками комунікації, достатня схильність для синергії функціонального виразу комунікування з орієнтацією на канали інформаційних потоків в системі комунікативної культури; фахове усвідомлення та використання тезаурусу й вокабуляру проблемно-інтегрованих модулів за призначенням застосування методів і методик дослідження їх предметно-об'єктного поля; *низький* у задатках, а саме 1 – сприйняття форм і каналів зв'язку та комунікацій, недостатня схильність до семіотичного виразу комунікування на соціально-побутовому рівні низької комунікативної культури; необізнаність у тезаурусі й вокабулярі проблемно-інтегрованих модулів, також у методах і методиках їх дослідження предметно-об'єктного поля; 2 – слабких діагностичних до визначення маршрутизації каналів зв'язку та логічних адрес комунікації; неусвідомлення необхідності призначення тезаурусу й вокабуляра проблемно-інтегрованих модулів у методах і методиках дослідження їх предметно-об'єктного поля та 3 – низького сприйняття

елементарних форм безпеки та надійності транспортного сполучення між точками злуки в каналах комунікації та недостатня схильність до знаково-атрибутивного виразу комунікування на рівнях транспортизації соціально-побутового виразу комунікативної культури суб'єктів, мереж технологічних об'єктів її трансляції; усвідомлення не в повній мірі тезаурусу й вокабуляру проблемно-інтегрованих модулів, також у методах і методиках дослідження їх предметно-об'єктного поля.

Виокремлено рівні у критеріях (1 – сеансовий комунікаційний, 2 – презентаційний самовиразу та 3 – функціональний семантичний) для ОС «Магістр» (таблиця 5.2): *високий* у здатностях, а саме 1 – до продуктивного виразу комунікаційного менеджменту, міжособистого та корпоративного спілкування за класифікаційними ознаками професійного функціоналу; до менеджменту, інформатизації, до сеансової організації зв'язку проблемно-тематичного рівня високої комунікативної культури культур-мистецького потенціалу фахівців сфери діловодства; 2 – до забезпечення доступу громадськості з інтерактивною міжособистою та колективною взаємодією інформаційних каналів комунікацій та спілкування за призначенням професійних сфер пролонгованої зайнятості та з врахуванням потреб інформаційних середовищ проблемного поля підготовки, розвитку та пізнання у здобутті високого рівня комунікативної культури та 3 – до забезпечення транспарентності, прозорості для розлогого доступу запитів громадянського суспільства у соціальних потребах організації мережевих служб прикладного значення для комунікативної взаємодії, спілкування, задоволення сервісних потреб користувачів, впровадження корисних практик комунікативної культури фахівців сфери діловодства, в тому числі експертне оцінювання та вироблення процедур поліпшення якості справочинства у обслуговуванні населення забезпечення відповідності професійної розвиненості високого рівня комунікативної культури за семантикою її реалізації; *достатній* у здібностях, а саме 1 – усвідомлення та синергії сеансового управління комунікацій зв'язку, достатньо прийнятна схильність до сеансового управління в системі

Таблиця 5.2

Критерії, показники й рівні сформованості професійної розвиненості комунікативної культури майбутніх фахівців діловодства (магістрів)у системі неперервної освіти

Рівень	Критерій			Шкала		Бали
	Сеансовий комунікаційний	**Презентаційний самовиразу**	**Функціональний семантичний**			
ВИСОКИЙ	Здатність до продуктивного виразу комунікаційного менеджменту, міжособистого та корпоративного спілкування за класифікаційними ознаками професійного функціоналу; до менеджменту, інформатизації, до сеансової організації зв'язку проблемно-тематичного рівня високої комунікативної культури культур-мистецького потенціалу фахівців сфери діловодства. Здатність обґрунтовувати і розробляти коротко-термінові плани і програми соціальної комунікації	Здатності до забезпечення доступу громадськості з інтерактивною міжособистою та колективною взаємодією інформаційних каналів комунікацій та спілкування за призначенням професійних сфер пролонгованої зайнятості та з врахуванням потреб інформаційних середовищ проблемного поля підготовки, розвитку та пізнання у здобутті високого рівня комунікативної культури. Здатність вироблення Я-стратегій та стратегій соціальних комунікацій зі забезпеченням презентативності реноме самовиразу для соціальної консолідації, безбар'єрності, демократичної культури глобальної освіти	Здатності до забезпечення транспарентності, прозорості для розлогого доступу запитів громадянського суспільства у соціальних потребах організації мережевих служб прикладного значення для комунікативної взаємодії, спілкування, задоволення сервісних потреб (інформаційно-технологічних, інформаційно-аналітичних, консалтингово-дорадчих), впровадження корисних практик комунікативної культури фахівців сфери діловодства, в тому числі експертне оцінювання та вироблення процедур поліпшення якості справочинства у обслуговування населення; у забезпеченні відповідності розвиненості високого рівня комунікативної культури за семантикою її реалізації. Здатність обґрунтовувати, розробляти та ефективно забезпечувати стратегії політики соціальної консолідації, безбар'єрності, демократичної культури глобальної освіти для функціональних профілів професійних середовищ зайнятості	5	A	90-100

Рівень	Критерій			Шкала		Бали
	Сеансовий комунікаційний	**Презентаційний самовиразу**	**Функціональний семантичний**			
ДОСТАТНІЙ	Здібності розробки проєктних конструкцій комунікування, усвідомлення та синергії сеансового управління комунікацій зв'язку, достатньо прийнятна схильність до сеансового управління в системі інформаційного та комунікаційного менеджменту за функціональним призначенням організації рівнів комунікативної культури	Здібності до презентацій Я-самовиразу та соціальних комунікацій, усвідомлення необхідності представлення статусу особистості фахівця сфери діловодства, корпоративного реноме у відповідності до соціальних потреб налагодження комунікації; достатня схильність до кодово-атрибутивного виразу семіотики функціоналу комунікування в межах професійних середовищ зайнятості з врахуванням інформаційної мережі каналів зв'язку помірної комунікативної культури	Здібності достатньо прийнятного усвідомлення та синхронізації презентації комунікацій з мережевою доступністю інституційного та сервісного забезпечення служб, достатньо прийнятна схильність до атрибуції мережевого сервісу службових процедур справочинства функціональної організації комунікування з помірним рівнем комунікативної культури у забезпеченні доступу користувачів до мережевих служб, задоволення прикладного попиту; обґрунтування, розроблення та ефективного забезпечення стратегій освітньої політики якості й безпеки життя та політики академічної доброчесності	4	B, C	60-89
НИЗЬКИЙ	Задатки сприйняття абрисів елементарних комунікативних і комунікаційних планів забезпечення конструктів інформаційного та комунікативного управління та форм сеансового управління комунікацій зв'язку та спілкування на низькому рівні комунікативної культури	Задатки сприйняття атрибутизації представлення і кодування даних інформаційних потоків комунікації, форм, видів і типів зв'язку; комунікативних і комунікаційних конструктів; недостатня схильність для презентації власного реноме, також до відповідності функціонального призначення комунікування побутового вжитку згідно низького рівня комунікативної культури	Задатки до сприйняття елементарних форм доступу до мережевих служб організації функціоналу інформаційної взаємодії каналів зв'язку та комунікацій; недостатня схильність до мережевої організації прикладного виразу комунікування на побутово-вжитковому рівні низької комунікативної культури; розробки і впровадження галузевих планів і програм інформаційного і комунікаційного управління	3	E	0-59

інформаційного менеджменту за функціональним призначенням організації рівнів комунікативної культури; 2 – усвідомлення необхідності представлення статусу особистості фахівця сфери діловодства, корпоративного реноме у відповідності до соціальних потреб налагодження комунікації, достатня схильність до кодово-атрибутивного виразу семіотики функціоналу комунікування в межах професійних середовищ зайнятості з врахуванням інформаційної мережі каналів зв'язку помірної комунікативної культури та 3 – достатньо прийнятного усвідомлення та синхронізації презентації комунікацій з мережевою доступністю інституційного та сервісного забезпечення служб, достатньо прийнятна схильність до атрибуції мережевого сервісу службових процедур справочинства функціональної організації комунікування з помірним рівнем комунікативної культури у забезпеченні доступу користувачів до мережевих служб, задоволення прикладного попиту; *низький* у задатках 1 – сприйняття форм сеансового управління комунікацій зв'язку та спілкування на низькому рівні комунікативної культури; 2 – сприйняття атрибутизації представлення і кодування даних інформаційних потоків комунікації, форм, видів і типів зв'язку; недостатня схильність для презентації власного реноме, також до відповідності функціонального призначення комунікування побутового вжитку згідно низького рівня комунікативної культури та 3 – до сприйняття елементарних форм доступу до мережевих служб організації функціоналу інформаційної взаємодії каналів зв'язку та комунікацій; недостатня схильність до мережевої організації прикладного виразу комунікування на побутово-вжитковому рівні низької комунікативної культури.

5.2. Встановлення ефективності моделі та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти з експертним заключенням

Для встановлення ефективності впровадження моделі складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у

системі неперервної освіти задіяно здобувачів освіти спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», галузі знань 02 «Культура та мистецтво» експериментальної площадки провідних ЗВО – Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, Університет Григорія Сковороди в Переяславі, Заклад вищої освіти «Академія рекреаційних технологій і права», Національний транспортний університет. Загалом вибірка респондентів склала 720 особи, з них освітнього ступеня «Бакалавр» – 460 осіб та освітнього ступеня «Магістр» – 260 осіб.

Виокремлено етапи педагогічного експерименту (аксіологічний, скринінговий, констатувальний, формувальний та експертний) з метою оцінювання рівня сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти за розробленими програмою дослідження та критеріальним апаратом.

На аксіологічному етапі педагогічного експерименту здійснено оцінювання успішності здобувачів освіти (майбутніх бакалаврів) з дисциплін загальної підготовки, а саме – «Соціально-екологічна безпека життєдіяльності», «Основи соціальних комунікацій», «Основи професійної україномовної комунікації», «Українське державотворення та культура», «Медіакультура в інформаційному просторі», «Штучний інтелект», «Основи інформаційних технологій» та «Хмарні технології» з метою рівномірного розподілу на контрольну (далі – КГ) та експериментальну (далі – ЕГ) групи, що для освітнього ступеня «Бакалавр» становило: ЕГ (232 особи) та КГ (228 осіб). Оцінювання рівня успішності здобувачів освіти (ОС «Бакалавр») на аксіологічному етапі педагогічного експерименту представлено в таблиці 5.3.

Здійснено порівняльну характеристику змісту та структури ОПП спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», галузі знань 02 «Культура та мистецтво» експериментальної площадки провідних ЗВО для ОС «Бакалавр»(Додаток А) та ОС «Магістр» (Додаток Б).

Таблиця 5.3

Рівень успішності здобувачів освіти ОС «Бакалавр» на аксіологічному етапі педагогічного експерименту

Рівні / Групи	Відмінний		Добрий		Задовільний		Незадовільний	
	К-сть осіб	%	К-сть осіб	%	К-сть осіб	%	К-сть осіб	%
ЕГ	26	11,2	79	34,1	74	31,9	53	22,8
КГ	25	10,9	77	33,8	75	32,9	51	22,4
Всього – 460 осіб, з них ЕГ – 232 особи, КГ – 228 особи								

У ході аксіологічного етапу педагогічного експерименту здійснено оцінювання рівня успішності здобувачів освіти (ОС «Магістр») з дисциплін загальної підготовки, а саме – «Методологія та організація наукових досліджень у галузі», «Методика викладання дисциплін інформаційно-комунікаційного циклу у закладах вищої освіти», «Методологія інноваційного проєктування в інформаційній, бібліотечній та архівній справі» та «Інтелектуальна власність та авторське право» з метою рівномірного розподілу на ЕГ та КГ, що для освітнього ступеня «Магістр» становило –ЕГ (128 осіб) та КГ (132 особи). Результати дослідження наведено у табл. 5.4.

Таблиця 5.4

Рівень успішності здобувачів освіти ОС «Магістр» на аксіологічному етапі педагогічного експерименту

Рівні / Групи	Відмінний		Добрий		Задовільний		Незадовільний	
	К-сть осіб	%	К-сть осіб	%	К-сть осіб	%	К-сть осіб	%
ЕГ	25	19,5	42	32,8	40	31,3	21	16,4
КГ	26	19,7	43	32,6	42	31,8	21	15,9
Всього – 260 осіб, з них ЕГ – 128 особи, КГ – 132 особи								

Аналіз результатів дослідження на аксіологічному етапі дослідження продемонстрував, що успішність здобувачів освіти ОС «Бакалавр» та ОС «Магістр» суттєво не відрізняється і рівномірно розподілено. Встановлено, що переважна більшість респондентів мають успішність на доброму та задовільному рівнях як для ОС «Бакалавр», так і для ОС «Магістр».

На аксіологічному етапі педагогічного експерименту здійснено діагностику мотивації здобувачів освіти за розробленим мотиваційним протоколом з метою визначення мотивації до цінностей у мотивах/прагненнях/намірах/вподобаннях у професійній розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Мотиваційний протокол «Аналіз мотивів щодо формування професійного розвитку комунікативної культури»

Інструкція для проходження опитування: Рекомендуємо – пильно ознайомитися з переліком мотивів/спонук, які орієнтовано на схильність до формування професійного розвитку комунікативної культури, обрати найбільш значимі для Вас і виділити їх позначкою («хрестиком» чи «галочкою»), далі оцінити їх за 10-бальною шкалою з врахуванням їх ваги від мінімальної (1 бал) до максимальної (10 балів). Оцініть усі вказані у переліку мотиви/спонуки, не пропускаючи жодного. Ваші відповіді є конфіденційними, тож прохання надавати відповіді щиро і обдумано.

№ з/п	**Перелік мотивів/спонук для ОС «Бакалавр»**	**Позначка вагомості мотивів/спонук**	**Оцінювання мотивів/спонук від 1 до10 балів**
1.	Прагну бути професійно компетентним у сфері документознавства		
2.	Прагну опанувати навичками комунікативної культури з метою подальшого професійного розвитку у сфері документовпорядження		
3.	Прагну поєднувати навчання та практичну/професійну діяльність		
4.	Прагну до самовдосконалення та саморозвитку з метою формування високого рівня комунікативної культури у сфері діловодства		
5.	Відчуваю потребу до самореалізації під час участі в науковій/проєктній діяльності		
6.	Маю наміри продовжувати професійно розвиватися, набувати нові компетенції та компетентності у сфері документовпорядження		
7.	Прагну до розвитку комунікативної культури у професійних середовищах зайнятості		
8.	Прагну до пошуку інноваційних технік і технологій (тренінгів, воркшопів), які спрямовано на формування комунікативної культури		

№ з/п	Перелік мотивів/спонук для ОС «Бакалавр»	Позначка вагомості мотивів/спонук	Оцінювання мотивів/спонук від 1 до10 балів
9.	Відкрита(ий) до пропозицій стейкхолдерів з обов'язковим підвищенням кваліфікації/стажуванням у контексті формування комунікативної культури		
10.	Готова(ий) до сталого професійного розвитку комунікативної культури та освіти впродовж життя		
Запропонуйте власний варіант мотивації до професійного розвитку комунікативної культури майбутніх фахівців сфери діловодства			

Від 1 до 4 балів – первинної (тобто недостатньої) мотивації, від 4 до 7 балів – поміркованої (достатньої) мотивації, від 7 до 10 балів – свідомої аксіології мотивів для професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства.

Під час скринінгового етапу педагогічного експерименту здійснено діагностику рівнів сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у здобувачів освіти ЕГ та КГ за розробленими формулярами діагностики для ОС «Бакалавр» та ОС «Магістр».

ФОРМУЛЯР діагностики рівнів сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС Бакалавр) у системі неперервної освіти

№ п/п	Програмні результати навчання згідно орбіт	Рівні		
		Низький (E, D)	Достатній (B, C)	Високий (A)
1. ОРБІТА «*Освітня політика якості й безпеки життя*				
	ефективно використовувати комунікаційні технології в соціальних системах, мультимедійні засоби, інструменти веб-дизайну та веб-маркетингу в інформаційній сфері			
	оперувати знаннями про технічні параметри, конструктивні властивості для виконання професійних завдань			
	аналізувати результати професійної діяльності та аргументовано обґрунтовувати прийняті рішення			
	оволодівати знаннями протягом життя з метою вдосконалення наявних і формування нових фахових знань та навичок			
	дотримуватися правил охорони праці й техніки безпеки під час здійснення адміністративно-			

№ п/п	Програмні результати навчання згідно орбіт	Рівні		
		Низький (E, D)	Достатній (B, C)	Високий (A)
	управлінського функціоналу та функцій справочинства			
2.	ОРБІТА «*Глобальна освіта для демократичної культури*»			
	компетентно володіти засобами усної, письмової та електронної професійної комунікації українською та іноземною мовами; проводити конструктивну комунікацію в галузях та дотримуватися етичних норм			
	здатність ухвалювати виважені й ефективні управлінські й технологічні рішення			
	виявляти відповідальність і сприяти продуктивній командній роботі			
	3. ОРБІТА «*Академічна етика та доброчесність*»			
	знати й усвідомлювати наукові основи організації та впровадження новітніх технологій у діяльності установ інформаційної, бібліотечної та архівної справи			
	знати й упроваджувати нормативно-правову базу у сфері професійної діяльності			
	4. ОРБІТА «*Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека*»			
	ефективно використовувати комунікаційні технології в соціальних системах, мультимедійні засоби, інструменти веб-дизайну та веб-маркетингу в інформаційній сфері			
	організовувати документаційні процеси в установах, ефективно впроваджувати системи е-документообігу та здійснювати управління офісною й референтною діяльністю			
	упроваджувати у фаховій діяльності технології інформаційного менеджменту, функціонування е-бібліотек та архівів, застосовувати методологічні підходи до аналізу та забезпечення культурно-інформаційних запитів цільової аудиторії			
	опрацьовувати інформацію шляхом її аналізу, узагальнення та синтезу на всіх етапах – від пошуку до збереження та застосування; організовувати ефективне функціонування систем документної комунікації			
	аналізувати доцільність застосування новітніх ІКТ для підвищення ефективності розроблення інформаційних продуктів і сервісних рішень			
	володіти практичними навичками роботи з базовим комп'ютерним та офісним устаткуванням; організовувати ефективний пошук релевантної інформації з різноманітних джерел для вирішення завдань у межах фахової компетентності			
	застосовувати інноваційні підходи й технологічні рішення для автоматизованого оброблення інформації та управління електронними інформаційними джерелами й сервісами			

ФОРМУЛЯР діагностики рівнів сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС Магістр) у системі неперервної освіти

№ п/п	Програмні результати навчання згідно орбіт	Рівні		
		Низький (E, D)	Достатній (B, C)	Високий (A)
1. ОРБІТА «*Освітня політика якості й безпеки життя*				
	розробляти стратегії менеджменту для галузі культури і мистецтво			
	застосовувати соціокомунікативні технології для продуктивних комунікацій у професійному, науковому та соціальному середовищах			
2. ОРБІТА «*Глобальна освіта для демократичної культури*»				
	використовувати знання з педагогіки, психології та сучасні методичні підходи до забезпечення фахових дисциплін у ЗВО			
	розвивати культуру мислення та здатність до узагальнення і синтезу інформації			
3. ОРБІТА «*Академічна етика та доброчесність*»				
	реалізовувати технологічні рішення для ефективності цифрових бібліотечно-архівних ресурсів з урахуванням інформаційних потреб цільових аудиторій			
	опрацьовувати наукову й управлінську інформацію з використанням методів аналітико-синтетичної обробки			
	використовувати інструменти бібліо- й вебометричного аналізу			
	застосовувати нормативно-правові документи			
	застосовувати методи експертизи, систематизації, обліку документів та створення архівних фондів			
	використовувати законодавчі акти щодо авторських прав в інформаційній сфері			
4. ОРБІТА «*Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека*»				
	забезпечувати управління інформаційно-аналітичними процесами в структурах різних форм власності			
	створювати проєктні рішення з автоматизації управління інформаційними фондами інформаційних установ			
	розробляти моделі предметних областей та впроваджувати принципи проєктування автоматизованих баз даних, семантичних веб-технологій, веб-сервісів і соціальних мереж			
	створювати та впроваджувати інформаційні продукти й послуги			
	проводити маркетингові дослідження			
	використовувати навички добору даних і			

№ п/п	Програмні результати навчання згідно орбіт	Рівні		
		Низький (E, D)	Достатній (B, C)	Високий (A)
	створення моделей документно-інформаційних систем			
	використовувати спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання управлінських та/або наукових завдань			

Аналіз результатів дослідження на констатувальному етапі педагогічного експерименту засвідчив, що рівень сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у здобувачів освіти ЕГ та КГ є майже однаковим, різниця становить в середньому 0,2% (ОС «Бакалавр») та 1,7% (ОС «Магістр»), що свідчить про однорідність груп за розробленим критеріальним апаратом оцінювання рівнів професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. У ході констатувального етапу педагогічного експерименту встановлено, що рівень сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти у здобувачів (ОС «Бакалавр») є аліквотними у ЕГ та КГ за критеріями – природовідповідності індивідууму, рекогностувальний та комунікативний взаємодії (таблиця 5.5).

Таблиця 5.5

Рівні сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Бакалавр») у системі неперервної освіти на констатувальному етапі педагогічного експерименту

Рівні	Критерії											
	природовідповідності індивідууму				рекогностувальний				комунікативний взаємодії			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%
Високий	53	22,8	52	22,8	47	20,3	46	20,2	29	12,5	28	12,3
Достатній	95	41,0	94	41,2	93	40,1	92	40,4	95	40,9	93	40,8
Низький	84	36,2	82	36,0	92	39,6	90	39,4	108	46,6	107	46,9
Всього	232	100	228	100	232	100	228	100	232	100	228	100
Всього – 460 осіб, з них ЕГ – 232 особи, КГ – 228 особи												

Аналіз показників рівнів сформованості розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Бакалавр») у системі неперервної освіти на констатувальному етапі експерименту дає змогу засвідчити, що було досягнуто наступних результатів у ЕГ відповідно за критеріями: природовідповідності індивідууму (високий рівень – 22,8%, достатній – 41,6%, низький – 36,2%); рекогностувальним (високий рівень – 20,3%, достатній – 40,1%, низький – 39,6%); комунікативної взаємодії (високий рівень – 12,5%, достатній – 40,9%, низький – 46,6%); у той час як у КГ за цими ж критеріями спостерігається показники: природовідповідності індивідууму (високий рівень – 22,8%, достатній – 41,2%, низький – 36%); рекогностувальним (високий рівень – 20,2%, достатній – 40,4%, низький – 39,4%); комунікативної взаємодії (високий рівень – 12,3%, достатній – 40,8%, низький – 46,9%). Здійснено порівняльний аналіз отриманих результатів, який свідчить про однорідність ЕГ та КГ, різниця між ними має амплітуду від 0,0% до 0,3%.

На констатувальному етапі педагогічного експерименту було визначено рівень сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Магістр») у системі неперервної освіти за критеріями – сеансовий комунікаційний, презентаційний самовиразу та функціональний семантичний (таблиця 5.6).

Таблиця 5.6

Рівні сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Магістр») у системі неперервної освіти на констатувальному етапі педагогічного експерименту

Рівні	Критерії											
	сеансовий комунікаційний				презентаційний самовиразу				функціональний семантичний			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%
Високий	24	18,8	27	20,5	18	14,1	19	14,4	14	10,9	17	12,9
Достатній	61	47,6	63	47,7	59	46,1	60	45,5	55	43,0	57	43,2
Низький	43	33,6	42	31,8	51	39,8	53	40,1	59	46,1	58	43,9
Всього	128	100	132	100	128	100	132	100	128	100	132	100
Всього – 260 осіб, з них ЕГ – 128 особи, КГ – 132 особи												

Аналіз показників рівнів сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Магістр») у системі неперервної освіти на констатувальному етапі експерименту дає змогу засвідчити, що у ЕГ встановлено показники рівнів за критеріями: сеансовий комунікаційній (високий рівень – 18,8%, достатній – 47,6%, низький – 33,6%); презентаційного самовиразу (високий рівень – 14,1%, достатній – 46,1%, низький – 39,8%); функціональної семантики (високий рівень – 10,9%, достатній – 43%, низький – 46,1%), разом з тим у КГ встановлено показники рівнів за критеріями: сеансовий комунікаційній (високий рівень – 20,5%, достатній – 47,7%, низький – 31,8%); презентаційного самовиразу (високий рівень – 14,4%, достатній – 45,5%, низький – 40,1%); функціональної семантики (високий рівень – 12,9%, достатній – 43,2%, низький – 43,9%). Здійснено порівняльний аналіз отриманих результатів, який свідчить про однорідність ЕГ та КГ, різниця між ними має амплітуду від 0,1% до 2,2%.

Загалом результати дослідження вказують на необхідність підвищення рівня сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти за рахунок впровадження розроблених: складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти, моделі складної системи та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти з воркшопом «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури» для ефективної освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм організації за цільовим призначенням професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. На формувальному етапі педагогічного експерименту встановлено рівень сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Бакалавр») в ЕГ та

КГ у системі неперервної освіти (таблиця 5.7) згідно розробленої авторської анкети (Додаток В).

Таблиця 5.7

Рівні сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Бакалавр») в ЕГ та КГ у системі неперервної освіти на формувальному етапі експерименту

Рівні	Критерії											
	природовідповідності індивідууму				рекогностувальний				комунікативний взаємодії			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%
Високий	73	31,5	52	22,8	61	26,3	46	20,2	46	19,8	28	12,3
Достатній	130	56,0	107	46,9	127	54,7	111	48,7	113	48,7	98	43,0
Низький	29	12,5	69	30,3	44	19,0	71	31,1	73	31,5	102	44,7
Всього	232	100	228	100	232	100	228	100	232	100	228	100
Всього – 460 осіб, з них ЕГ – 232 особи, КГ – 228 особи												

На рис. 5.1 наведено результати дослідження (на формувальному етапі експерименту) рівня сформованості професійної розвиненості комунікативної культури майбутніх фахівців сфери діловодства (ОС «Бакалавр») у системі неперервної освіти.

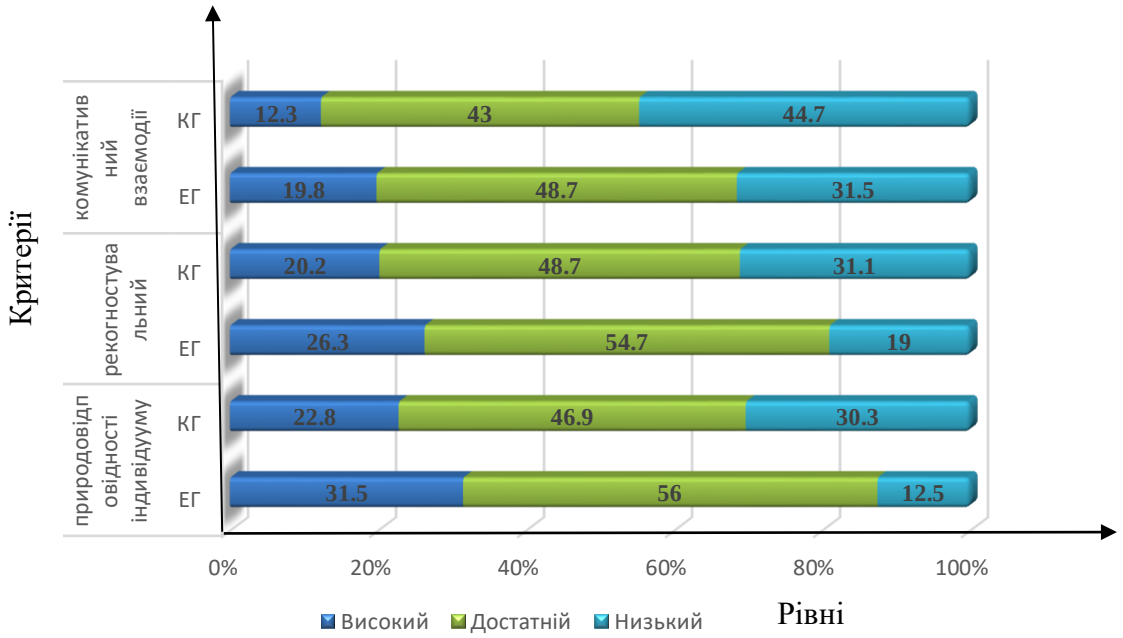

Рис. 5.1 Рівні сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Бакалавр») в ЕГ та КГ у системі неперервної освіти на формувальному етапі експерименту, у %

Порівняння результатів отриманих на констатувальному (до) та формувальному (після) етапах педагогічного експерименту за рівнем сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Бакалавр») у системі неперервної освіти наведено в таблиці 5.8.

Визначено позитивну динаміку рівнів сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у ЕГ (ОС «Бакалавр») за високим (частка здобувачів освіти ЕГ в середньому зросла на 7,3%) та достатнім (частка здобувачів освіти ЕГ зросла в середньому на 12,5%) рівнями після проведеного педагогічного експерименту, тоді як низький рівень сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти різко знизився в середньому на 19,8%.

Таблиця 5.8

Порівняльний аналіз рівнів сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Бакалавр») ЕГ і КГ у системі неперервної освіти до і після педагогічного експерименту, у %

	Критерії											
	природовідповідності індивідууму				**рекогностувальний**				**комунікативний взаємодії**			
	ЕГ		**КГ**		**ЕГ**		**КГ**		**ЕГ**		**КГ**	
Рівні	*до*	*після*	*до*	*після*	*до*	*після*	*до*	*після*	*до*	*після*	*до*	*після*
Високий	22,8	31,5	22,8	22,8	20,3	26,3	20,2	20,2	12,5	19,8	12,3	12,3
Достатній	41,0	56,0	41,2	46,9	40,1	54,7	40,4	48,7	40,9	48,7	40,8	43,0
Низький	36,2	12,5	36,0	30,3	39,6	19,0	39,4	31,1	46,6	31,5	46,9	44,7

Щодо результатів педагогічного експерименту серед контингенту здобувачів освіти КГ (ОС «Бакалавр»), то суттєвих змін рівня сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти не встановлено, зокрема позитивну динаміку відмічено лише на достатньому (+5,4%) , тоді як високий рівень залишився без

змін. Дані результати представлено в таблиці 5.9 та візуалізовано на рисунку 5.2.

Таблиця 5.9

Зведені показники рівнів сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Бакалавр») ЕГ і КГ у системі неперервної освіти до і після педагогічного експерименту, у %

Рівні	Групи	Критерії								
		природовідповідності індивідууму			рекогностувальний			комунікативний взаємодії		
		до	після	Δ	до	після	Δ	до	після	Δ
Високий	ЕГ	22,8	31,5	+8,7	20,3	26,3	+6,0	12,5	19,8	+7,3
	КГ	22,8	22,8	0,0	20,2	20,2	0,0	12,3	12,3	0,0
Достатній	ЕГ	41,0	56,0	+15,0	40,1	54,7	+14,6	40,9	48,7	+7,8
	КГ	41,2	46,9	+5,7	40,4	48,7	+8,3	40,8	43,0	+2,2
Низький	ЕГ	36,2	12,5	-23,7	39,6	19,0	-20,6	46,6	31,5	-15,1
	КГ	36,0	30,3	-5,7	39,4	31,1	-8,3	46,9	44,7	-2,2

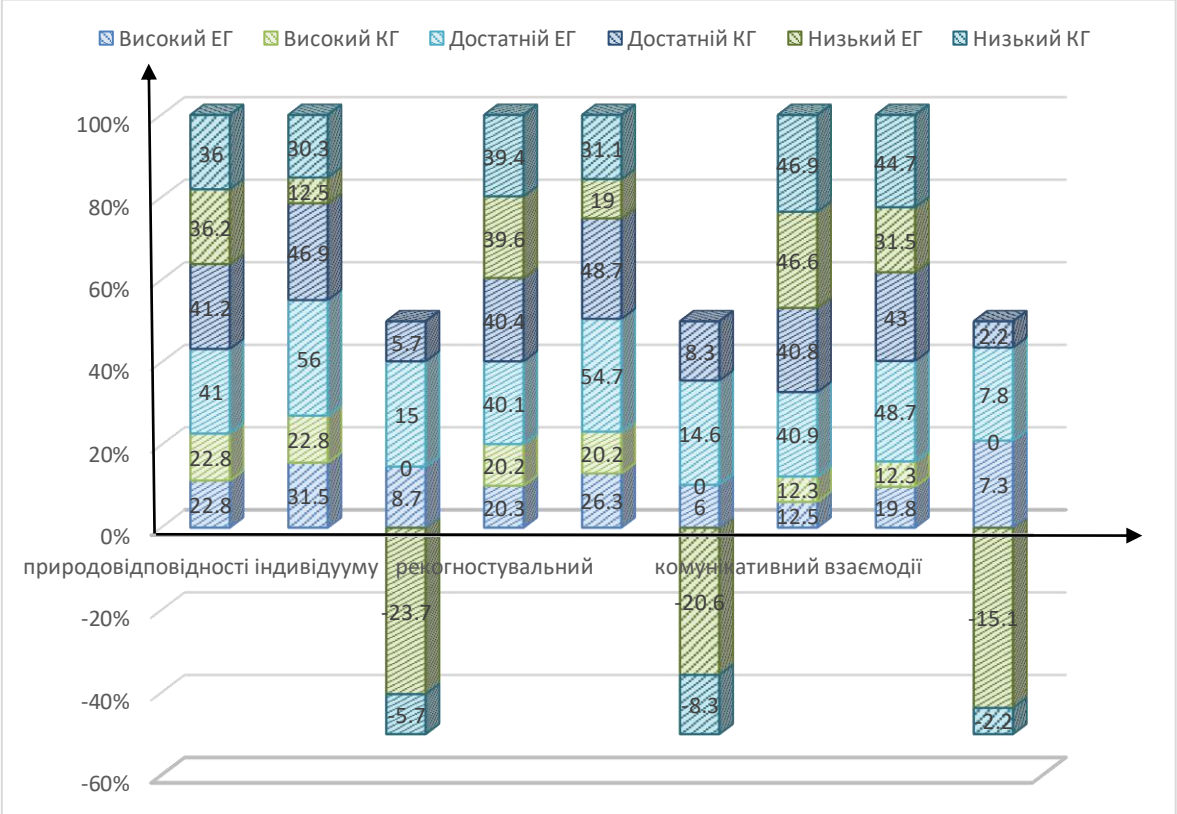

Рис.5.2 Зведені показники рівнів сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Бакалавр») ЕГ і КГ у системі неперервної освіти до і після педагогічного експерименту, у %

На формувальному етапі педагогічного експерименту встановлено рівень сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Магістр») в ЕГ та КГ у системі неперервної освіти (таблиця 5.10) згідно розробленої авторської анкети (Додаток Г).

За результатами дослідження рівня сформованості професійної розвиненості комунікативної культури у майбутніх фахівців сфери діловодства (ОС «Магістр») у системі неперервної освіти на формувальному етапі педагогічного експерименту (таблиця 5.9) встановлено позитивну динаміку показників рівнів за критеріями: сеансовий комунікаційній (високий – 28,9%, достатній – 57,0% за рахунок зменшення низького – 14,1%); презентаційного самовиразу (високий– 25,0%, достатній – 65,6% за рахунок зменшення низького – 9,4%); функціональної семантики (високий– 21,9%, достатній – 61,7% за рахунок зменшення низького – 16,4%), разом з тим у КГ встановлено значення рівнів за критеріями: сеансовий комунікаційній (високий – 21,2%, достатній – 55,3% за рахунок зменшення низький – 23,5%); презентаційного самовиразу (високий рівень – 16,7%, достатній – 50,0% за рахунок зменшення низького – 33,3%); функціональний семантичний (високий рівень – 14,4%, достатній – 47,0% за рахунок зменшення низького – 38,6%).

Таблиця 5.10

Рівні сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Магістр») у ЕГ та КГ у системі неперервної освіти на формувальному етапі експерименту

Рівні	**Критерії**											
	сеансовий комунікаційний				**презентаційний самовиразу**				**функціональний семантичний**			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%	к-сть осіб	%
Високий	37	28,9	28	21,2	32	25,0	22	16,7	28	21,9	19	14,4
Достатній	73	57, 0	73	55,3	84	65,6	66	50,0	79	61,7	62	47,0
Низький	18	14,1	31	23,5	12	9,4	44	33,3	21	16,4	51	38,6
Всього	128	100	132	100	128	100	132	100	128	100	132	100
Всього – 260 осіб, з них ЕГ – 128 особи, КГ – 132 особи												

На рис. 5.3 наведено результати дослідження (на формувальному етапі експерименту) рівня сформованості професійної розвиненості комунікативної культури майбутніх фахівців сфери діловодства (ОС «Магістр») у системі неперервної освіти.

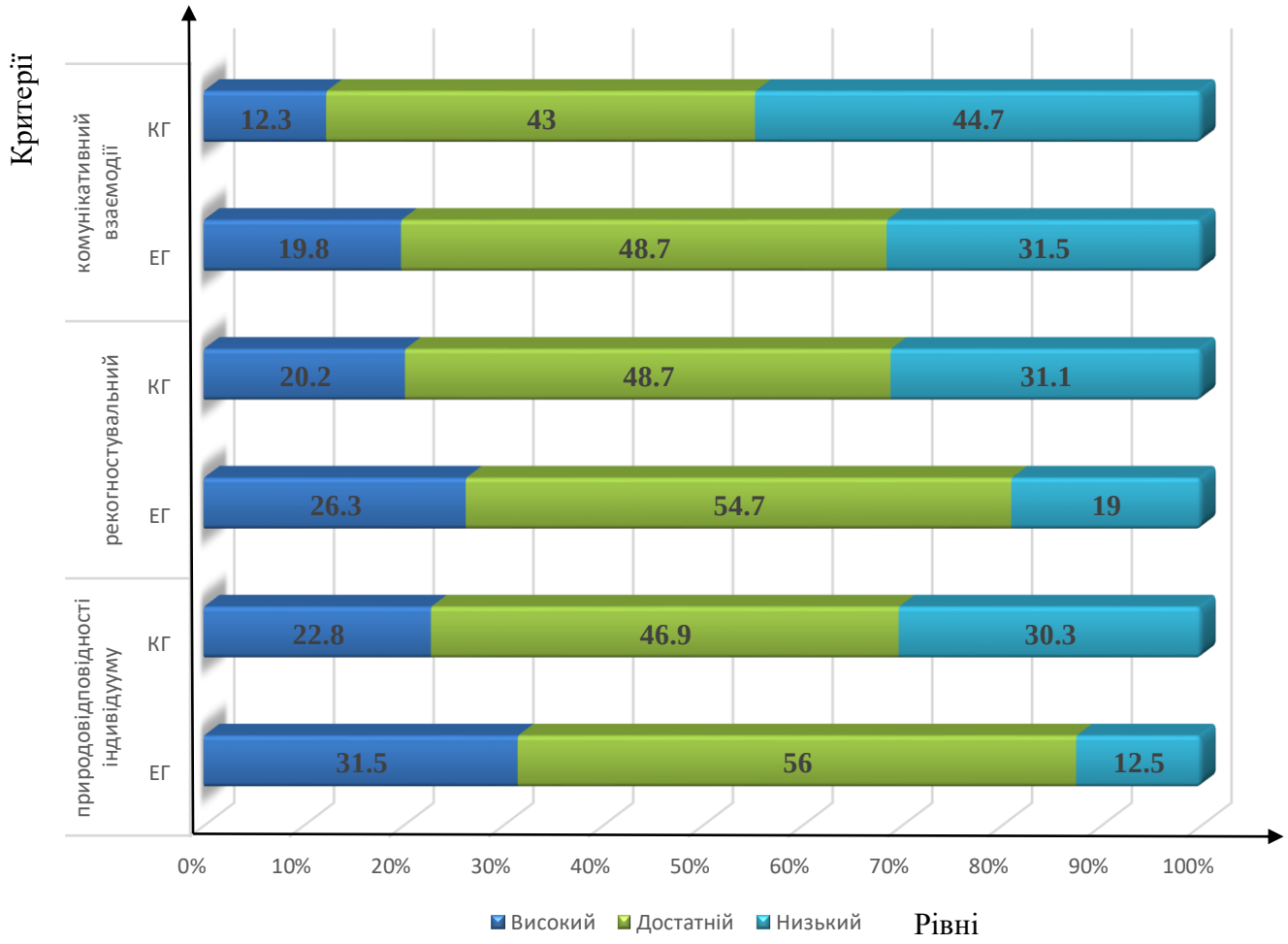

Рис. 5.3 Рівні сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Магістр») в ЕГ та КГ у системі неперервної освіти на формувальному етапі експерименту, у %

Порівняння результатів отриманих на констатувальному (до) та формувальному (після) етапах педагогічного експерименту за рівнем сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Магістр») у системі неперервної освіти наведено в таблиці 5.11.

Таблиця 5.11

Порівняльний аналіз рівнів сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Магістр») ЕГ і КГ у системі неперервної освіти до і після педагогічного експерименту, у %

Критерії	сеансовий комунікаційний				презентаційний самовиразу				функціональний семантичний			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
Рівні	*до*	*після*	*до*	*після*	*до*	*після*	*до*	*після*	*до*	*після*	*до*	*після*
Високий	18,8	28,9	20,5	21,2	14,1	25,0	14,4	16,7	10,9	21,9	12,9	14,4
Достатній	47,6	57	47,7	55,3	46,1	65,6	45,5	50,0	43,0	61,7	43,2	47,0
Низький	33,6	14,1	31,8	23,5	39,8	9,4	40,1	33,3	46,1	16,4	43,9	38,6

Визначено позитивну динаміку рівнів сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у ЕГ (ОС «Магістр») – за високим (частка здобувачів освіти ЕГ в середньому зросла на 10,7%) та достатнім (частка здобувачів освіти ЕГ зросла в середньому на 15,9%) після проведеного педагогічного експерименту, тоді як низький рівень сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти різко знизився в середньому на 26,5%.

Щодо результатів педагогічного експерименту серед контингенту здобувачів освіти КГ (ОС «Магістр»), то суттєвих змін рівня сформованості професійної компетентності не встановлено, зокрема позитивну динаміку усереднено відмічено на високому (+1,5%) та достатньому (+ 5,3%) рівнях за рахунок зменшення низького рівня (- 6,8%).

Дані результати представлено в таблиці 5.12 та візуалізовано на рисунку 5.4.

Таблиця 5.12

Зведені показники рівнів сформованості розвиненості професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Магістр») ЕГ і КГ у системі неперервної освіти до і після педагогічного експерименту, у %

Рівні	Групи	Критерії								
		сеансовий комунікаційний			презентаційний самовиразу			функціональний семантичний		
		К	Ф	Δ	К	Ф	Δ	К	Ф	Δ
Високий	ЕГ	18,8	28,9	+10,1	14,1	25,0	+10,9	10,9	21,9	+11,0
	КГ	20,5	21,2	+0,7	14,4	16,7	+2,3	12,9	14,4	+1,5
Достатній	ЕГ	47,6	57,0	+9,4	46,1	65,6	+19,5	43,0	61,7	+18,7
	КГ	47,7	55,3	+7,6	45,5	50,0	+4,5	43,2	47,0	+3,8
Низький	ЕГ	33,6	14,1	-19,5	39,8	9,4	-30,4	46,1	16,4	-29,7
	КГ	31,8	23,5	-8,3	40,1	33,3	-6,8	43,9	38,6	-5,3

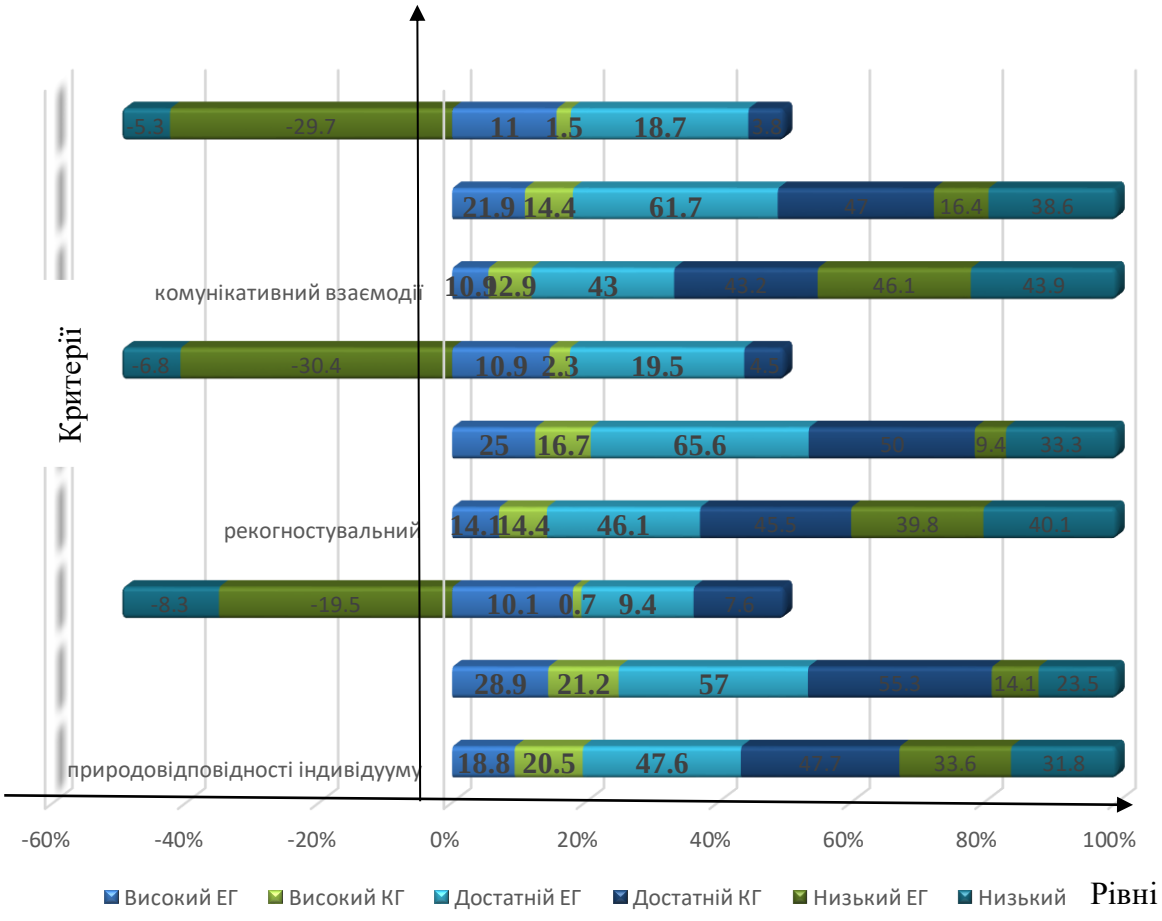

Рис.5.4 Зведені показники рівнів сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Магістр») ЕГ і КГ у системі неперервної освіти до і після педагогічного експерименту, у %

За результатами експериментального дослідження визначено, що динаміка показників рівнів сформованості розвиненості професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Бакалавр» та «Магістр») у системі неперервної освіти ЕГ перевищує відповідні показники КГ за рахунок застосування складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти, моделі складної системи та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти з воркшопом «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури» для ефективної освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм організації за цільовим призначенням професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти у експериментальних групах. Для остаточного підтвердження впливу авторського доробку на зміну якісних показників, необхідно статистично перевірити дану гіпотезу.

Сформульовано нульові гіпотези (H^0) експериментального дослідження, що свідчать про відсутність різниці між статистичним параметрами КГ і ЕГ, а саме:

1. Використання складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти, моделі складної системи та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти з воркшопом «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури» для ефективної освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм організації за цільовим призначенням професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти не впливає на рівень сформованості розвиненості професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Бакалавр» та «Магістр») у системі неперервної освіти.

2. Впровадження захисних положень в освітній процес не сприяє сформованості розвиненості професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Бакалавр» та «Магістр») у системі неперервної освіти.

3. Відсутня ефективність впровадження складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Під час порівняльного аналізу оцінок нульової гіпотези вважається, що різниця між статистичними параметрами сукупностей дорівнює нулю, а різниця між статистичними параметрами вибірок може не дорівнювати нулю, що обумовлено випадковістю.

У разі якщо ж різниця між статистичними параметрами вибірок має системний характер, то нульова гіпотеза відхиляється і береться за основу альтернатива гіпотеза (H^a), яку сформульовано: упровадження складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти впливає з позитивним ефектом на сформованість професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

З метою доведення сформульованих гіпотез H^o і H^a використано статистичний критерій Пірсона ($\chi 2$), розрахунок якого здійснено за класичною методикою.

Встановлено у ході дослідження:

– кількість здобувачів освіти освітнього ступеня «Бакалавр» в ЕГ становить n1=232; у КГ становить n2=228, тож загальна кількість здобувачів освіти – n1+n2= 232+228=460;

– кількість здобувачів освіти освітнього ступеня «Магістр» у ЕГ становить n1=128; у КГ становить n2=132, тож загальна кількість здобувачів освіти – n1+n2= 128+132=260.

Фактично під час статистичного розрахунку має підстави використовувати критерій Пірсона (460>50; 2608>50).

У ході статистичних обрахунків показник $\chi^2 = 9.77$, тож гіпотезу дослідження підтверджено.

На формувальному етапі педагогічного експерименту підтверджено ефективність за показниками рівнів сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти (авторська анкета) встановлено у ЕГ та КГ (у %) відповідно для: ОС «Бакалавр» на рівнях за критеріями – низький (відповідно 12,5 і 30,3 % – за критерієм природовідповідності індивідууму, 19,0 та 31,1 % – за рекогностувальним, 31,5 і 44,7 % – за комунікативною взаємодією); достатній (56,0 і 46,9 % –за критерієм природовідповідності індивідууму, 54,7 і 48,7 % – за рекогностувальним, 48,7 і 43,0 % – за комунікативною взаємодією); високий (31,5 і 22,8 % – за критерієм природовідповідності індивідууму, 26,3 і 20,2 % – за рекогностувальним, 19,8 і 12,3 % – за комунікативною взаємодією); ОС «Магістр» відповідно на рівнях за критеріями – низький (відповідно 14,1 і 23,5 % за сеансовим комунікаційним критерієм, 9,4 та 33,3 % – за презентаційним самовиразу, 16,4 і 38,6 % – за функціональним семантичним); достатній (57,0 і 55,3 % – за сеансовим комунікаційним критерієм, 65,6 і 50,0 % – за презентаційним самовиразу, 61,7 і 47,0 % – за функціональним семантичним); високий (28,9 і 21,2 % за сеансовим комунікаційним критерієм, 25,0 і 16,7 % – за презентаційним самовиразу, 21,9 і 14,4 % – за функціональним семантичним).

Процедуру експертного заключення здійснено для встановлення ефективності моделі складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти за 100-бальною шкалою експертами-практиками оцінено в 86 балів.

Розроблено формуляр експертного заключення ефективності моделі складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти (таблиця 5.13).

Таблиця 5.13

Формуляр експертного заключення

Параметри оцінювання ефективності захисних результатів дослідження	**Бали**		
	С	**В**	**А**
Оцінка моделі складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти			
Відповідність задоволення соціальних потреб зовнішнього середовища ЗВО та соціального попиту внутрішнього середовища кадрового резерву у формах взаємодії системного управління (соціального, інформаційного та функціонального менеджменту)			
Оптимальність умов забезпечення проблемно-інтегрованих модулів навчання: – «Освітня політика якості й безпеки життя»; – «Глобальної освіти для демократичної культури»; – «Академічна етика та доброчесність»; – «Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека» неперервної підготовки та професійного розвитку здобувачів освіти ОС «Бакалавр» та ОС «Магістр»			
Раціональність триади системної неперервної організації формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства			
Функціональність систем: – наукових досліджень/пізнання; – неперервної освіти; – професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у інформаційно-аналітичній, мережевій організації			
Релевантність: – наукових результатів; – навчальних досягнень здобувачів освіти; – сформованості професійної розвиненості			
Оцінка методичного органайзеру педагогічного дослідження та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти			
Цільове призначення методів дослідження			
Ефективність методів і форм організації			
Доцільність методів і форм навчання			
Відповідність вимогам засобів технічного регулювання			
Сервісів і засобів інформаційно-технологічного забезпечення			
Оцінка Воркшопу у форматі хакатону з 4-ма функціональними орбітами проблемно-інтегрованих модулів			
Ефективність методів «TOP-SIX» забезпечення розвитку фахівців			

Параметри оцінювання ефективності захисних результатів дослідження	**Бали**		
	С	**В**	**А**
Інноваційність Воркшопу «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства»			
Раціональність змісту, структури та проблемно-тематичної рубрикації теоретичної і практичної підготовки майбутніх бакалаврів і магістрів за визначеними орбітами: – «Освітня політика якості й безпеки життя»; – «Глобальної освіти для демократичної культури»; – «Академічна етика та доброчесність»; – «Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека»			
Оцінка критеріального апарату сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти			
У системі наукових досліджень/пізнання			
У системі неперервної освіти та професійного розвитку			
Співпраця ЗВО зі стейкхолдерами у професійних середовищах зайнятості:			
публічного управління та адміністрування документовпорядження			
е-врядування та документовпорядження організації та ефективного функціонування сфери освіти, науки та інноватики			
цифровий сервіс інфокомунікацій			
інформаційної політики уповноважених інформаційних установ			
архіви та бібліотеки			
правового та технічного регулювання захисту прав споживачів			
інституції контролю та нагляду			
установи консалтингово-дорадчих послуг та сервісів			

Прізвище, ім’я, по батькові _____ підпис, дата _____

Аналіз результатів відбувався згідно метрики обліку балів за шкалою:

- від 0 до 5,99 (0-69) – низький рівень (С);
- від 6 до 8,99 (70-89) – достатній рівень (В);
- від 9 до 10 балів (90-100) – високий рівень (А).

Висновки до п’ятого розділу

Сплановано, реалізовано та представлено результати педагогічного експерименту, у ході якого встановлено ефективність моделі складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти з експертним заключенням.

За етапами педагогічного експерименту (аксіологічний, скринінговий, констатувальний, формувальний та експертний) здійснено оцінювання рівня сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти за розробленими програмою дослідження та критеріальним апаратом.

Під час формувального етапу педагогічного експерименту підтверджено ефективність моделі складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти за показниками рівнів сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

За результатами експертного заключення встановлено, що ефективність моделі складної системи професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти за 100-бальною шкалою експертами-практиками оцінено в 86 балів.

Список використаної літератури в п'ятому розділі

1. Ковальчук В.І. Розвиток гнучких навичок педагогічних працівників в умовах суспільних трансформацій: монографія / кол. авт; за заг. ред. проф. Н.П. Волкової, О.О. Лаврентьєвої. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. С. 43-63.

2. Методологія неперервної освіти та наукового дослідження: монографія/ за ред. Н.М. Рідей, Е.В. Лузік. Київ: ТОВ ЦП «Компринт», 2020. 463 с.

3. Садовий М. Особливості педагогічного експерименту у дисертаційних дослідженнях. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки*. 2012. Вип. 106. С. 110-120.

4. Сидоренко Т. М. Методичний органайзер педагогічного дослідження теоретичних аспектів формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства. *Молодь і ринок*. 2023. № 11–12 (219–220). С.81-87.

5. Сидоренко Т. М. Розроблення програми досліджень професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. *Наука і техніка сьогодні*. 2023. № 14(28). Серія «Педагогіка». С. 459–468.

6. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник. Рівне: Волинські обереги, 2013. 360 с.

7. Психологічна діагностика мотивації особистості до навчання в умовах інформаційного суспільства: монографія / за ред. Н. В. Пророк. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2020. 131 с.

8. Kononenko A., Smyrnova I., Rybalko P., Obraz V., Balakhovska Yu., Prepotenska M. Formation Of Digital Culture Of Scientific And Pedagogical Workers In The Conditions Of General Digitalization Of Education. *International journal of computer science and network security*, 2021. Vol. 21, Issue12, pp. 189-192.

9. Kovalchuk V., Iermak T. The development of communication skills of students of secondary school as a component of their leadership potential. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*. Volume II. School Pedagogy. Preschool Pedagogy. May 28th-29th, 2021. pp. 292–303.

10. Ridei N., Tytova N., Humeniuk T., Ishchenko S., Sheremetieva S. The main ways to solve the problems of document management in higher education (the Ukrainian case). *Amazonia Investiga*. 2023 T. 12. №61. pp.212-223.

11. Ridei N., Tytova N., Kanova L., Khodunova V., Romanenko N. On the rebalancing of socio-cultural systems by semantic profile: monitoring the quality and safety of life. *Amazonia Investiga*. 2023 T12. № 68. pp. 364-371.

12. Ridei N., Tytova N., Khodunova V., Sydorenko T., Voronova G., Communication strategies in the management of socio-cultural activities: analysis and optimization of the impact of globalization on regional development in Ukraine. *Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. T.1 № 54 pp. 509-524.

13. Ridei N., Tytova N., Sydorenko T., Tsymbal S., Liashenko M. Changes in the semantic profile to evaluate the quality and safety of life. *Amazonia Investiga*. 2023. T.12. №71. pp. 242-251.

ВИСНОВКИ

1. Здійснено культурологічний аналіз історії, теоретичний та контент-аналіз стану розробленості педагогічної проблеми у дефініціях потрактування професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. У результаті теоретичного аналізу дослідження стану та перспектив розвитку системи неперервної освіти й професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства встановлено, що неперервна освіта є ключовим фактором підвищення їх професійної компетентності, адаптації до змін у професійному середовищі та вдосконалення комунікативних навичок.

У науковій літературі значні обсяги робіт, присвячено обґрунтуванню та розкриттю стану розробленості теоретичних і методичних засад професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства в умовах неперервної освіти. Дана проблема охоплює різноманітні аспекти, включаючи питання теорії, методики, організації та змісту професійної підготовки.

Концептуальні підходи розвитку системи неперервної професійної освіти представлено у працях В. Андрущенка, Ю. Бех, І. Зязюна, В. Кременя, С. Максименко, Н. Ничкало, С. Сисоєвої та інші. *Практичні аспекти організації та змісту неперервної освіти та інструменти професійного розвитку досліджували* С. Архипова, О. Лещинський; В.Берека; С. Вітвицька; О. Баніт; В. Александров; І. Зязюн; А. Кузьмінський; Н. Ничкало; С. Сисоєва. Аналіз передового світового досвіду у сфері розвитку неперервної професійної освіти здійснено: О. Барабаш*;* Т. Десятковим; Н. Ничкало; С. Сисоєвою, С. Заскалєтою. *Науковому дослідженню актуальних проблем освіти дорослих та механізмів забезпечення якості неперервної освіти педагогів присвячено праці:* В. Аніщенко, О. Падалки; О. Аніщенко, С. Архипової; В. Кремень, Ю. Ковбасюк; Л. Лук'янової*;* О. Огієнко; Л. Сігаєвої; Л. Хоружої, М. Братко; О. Теренко. Загальними питаннями теорії, методики, організації та змісту професійної підготовки майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності *займались:* В. Барабаш; В. Бездрабко; Л. Демчина;

С. Зленко; І. Крохмаль; Н. Кушнаренко; О. Матвієнко, Ю. Палеха, Л. Філіпова; Г. Швецова-Водка. Прикладні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівці у галузі документознавства досліджували: Ю. Бриль; О. Веремчук (О. Попчук); Г. Власова; Н. Гайсинюк; С. Дубова; В. Іщенко; А. Ліпінська; Г. Малик; Н. Якименко.

Розробки з теоретико-методологічних, організаційно-педагогічних умов формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців різних галузей досліджувались: *у дидактиці та психології* – В. Андрієвською, С. Бойко, Л. Ботіною; М. Заброцьким, С. Максименко; І. Зязюном; С. Макаренко; С. Скворцовою, Ю. Вторніковою, Н. Сушик; Л. Штефан; *юриспруденції* – О.Семеног; *військовій галузі* – І. Ковальчук; *лікарській справі* – І.Гуменною; К. Орду; *індустрії обслуговування* – С.Стьопкіною, І. Трубник; *економіці* – В. Борисенко; Л. Долинською; Л. Савенковою.

Дослідження процесу формування комунікативних навичок майбутніх документознавців засобами інформаційних та медіаосвітніх технологій здійснювали: О. Янишин; Ю. Романишин; В. Варенко.

Методику організації та зміст формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців із документознавства, її навчально-методичне забезпечення стало науковим доробком: О.Малюк; Н. Назаренко; О. Тур; А.Зленко, Д. Мірошніченко; О. Решетілової; О. Семеног, О Семеніхіної.

Розвиток комунікативної культури вимагає формування новітніх дефініцій і концепцій, які б враховували сучасні тенденції в освіті та професійній сфері, а також мають містити не лише класичні аспекти, пов’язані з мовленнєвою грамотністю та етикою спілкування, але й нові підходи, що включають цифрову грамотність, використання сучасних інформаційних технологій у комунікації та міжкультурну компетентність.

Сформульовано з конкретизацією дефінітивного змісту, що «професійний розвиток» це: *процес* неперервного навчання – здобуття компетенцій та кваліфікацій або підтримка професійних повноважень на освітньо-професійних (бакалавр, магістр) та освітньо-наукових (доктор філософії та доктор наук)

ступенях в умовах формальної, неформальної та інформальної організації, також за участі в роботі академічних зібрань (конференцій, форумів, симпозіумів та круглих столів); *система неперервної освіти*, яка базується на практиці самоосвіти, самоменеджменту якості й безпеки управління професійним зростанням комунікативної культури особи/фахівців; *мультисистемний феномен*, платформи якого є соціальний, пізнавальний, інформаційний та семантичний модусами; *спосіб* складного, мережевого, інформаційно-аналітичного проєктування неомоделей наукового дослідження/пізнання, неперервної освіти та професійного перспективного поступу оптації, профорієнтації, підготовки, самовдосконалення професійної розвиненості комунікативної культури та компетентності, професіоналізації у етапах, професійної майстерності та спроможності для пролонгованої зайнятості; *стратегія* самореалізації у досягнені цілей професійного й соціального запитів на підготовку та розвиток фахівців з соціальною та екологічною відповідальністю за майбутнє; *соціокультурні форми організації неперервної освіти та професійного зростання фахівців*, які реалізується після працевлаштування у контексті аксіологічного футуризму та ролі глобальної освіти демократичної культури у сталому розвитку; професійне навчання та розвиток фахівців галузі знань 02 «Культура і мистецтво» сфери/спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» з організації системної діяльності документовпорядження за цільовим призначенням фахівців сфери діловодства з відповідним потенціалом сформованої їх розвиненості комунікативної культури (за показниками – суб'єктної/об'єктної компетентності – як суб'єкта справочинства, так і як об'єкт управління суб'єктами документовпорядження) як здобувачів/слухачів та курсистів, так і зайнятих працівників – ділового адміністрування, організації роботи зі представниками громадськості та керівниками з управління персоналом, управління об'єднаннями та громадами; інформаційно-комунікаційної організації, управління базами даних; працівники архівів, бібліотекарі, адміністративні операціоністи та технологи інформсховищ, архівних, е-

бібліотечних фондів; соціально-інформаційної підтримки та правового та соціального сервісу, гарантій безпеки та технічного регулювання; керівники, менеджери ІКТ, системного адміністрування е-врядування; адміністратори та представники експертних груп з інформаційного моніторингу та контролю; дорадники документального справочинства цивільних, адміністративних та правничих, організаційно-розпорядчих процедур, інформаційного консалтингу; інспектори, уповноважені органами контролю, державні службовці.

2. У ході методологічного, факторного, компаративного та системного аналізу проблематики та векторів професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти: визначено основоположні мультимодуси справочинства/документовпорядження/ діловодства системи неперервної освіти; встановлено доцільність практично-корисних практик професійної підготовки й розвитку фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи у аспектах в ідеальних умовах та за цільовим призначенням зайнятості фахівців сфери діловодства, а також в умовах соціальної турбулентності; розкрито соціальні орієнтири інформатизації та адміністрування документовпорядження систем підготовки кадрів у ЗВО та їх професійного розвитку (за семантикою призначення з уточненням груп різночинних категорій фахівців). Обґрунтовано у авторському трактування тлумачення поняття «методології формування комунікативної культури». Конкретизовано: систему чинників, які впливають на якість методологічного потенціалу формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; предметну область наукового пошуку шляхів розв’язання методологічних проблем і перспектив професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. Розкрито й оструктурено «складові архітектури ієрархії методології формування та професійного розвитку комунікативної культури».

3. Сформовано актуалізацію синергетики концепцій наукового пошуку та реалізації системи; обґрунтовано синергію їх концептуалізації та розроблено складну систему професійного розвитку комунікативної культури фахівців

сфери діловодства у системі неперервної освіти як систему, так і модель, і спосіб організації синергетичної взаємодії цілісної єдності п’яти блоків компонентного складу підсистем, узгоджених у видах системної діяльності за цілями та у засобах наукового пізнання – отримання наукових знань (знання та методи пізнання); системного аналізу – встановлення та вивчення проблеми (інформаційний базис, методи його аналізу); системного моделювання – проєктування моделі складної системи (методи концептуального й імітаційного моделювання аналогій); системної архітектури конструкту моделі – розроблення й впровадження системи (методи структурно-організаційного та – функціонального конструювання); системної діагностики – праксеологія моделі складної системи та методики організації професійного розвитку комунікативної культури майбутніх фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти (методи діагностування); системного оцінювання – оцінна метрика системи (теорія і методика оцінювання професійної підготовки та розвитку комунікативної культури майбутніх фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти). Визначено алгоритм змісту системної діяльності, а саме: вивчення об’єкта та його предмета; вивчення проблеми дослідження методами аналізу; побудова формальної або нативної моделі системи; проєктування та опредмечення системи; встановлення відхилень і невідповідностей від імітаційної норми у функціоналі та архітектурі системи; оцінка та експертиза ефективності системи та її потенційної значимості для модернізації її змісту та структури для вирішення педагогічної проблеми дослідження.

Складна система професійного розвитку комунікативної культури майбутніх фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти – це цілісна єдність складових п’яти блоків і їх компонентів підсистем (цільової мультимодусної; соціально-попитової; триади системної неперервної організації – наукового дослідництва, неперервної освіти, професійного розвитку фахівців; концептуально-методологічної у концептах – фундаменталізму аксіоматики та раціональності узгодження мети;

епістемологізму; академічного космополітизму; онтологізму і нонконформзму; аксіологічного футуризму та ноосферизму; організаційно-методичної з методичним органайзером і методикою організації професійного розвитку комунікативної культури майбутніх фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти у триаспектності методів – дослідження, методів і форм організації, методів і форм навчання, забезпечення засобами технічного регулювання та інформаційно-технологічного забезпечення – стандартів ISO трьох блоків структурно-логічної організації, а саме: з *організації підготовки та професійного розвитку* (9001, 9004, 17025, 27001, 26000, SA 8000, 14001, 45001, 22000, HACCP, FSSC, ISO/IEC 38500, ДС професійної (професійно-технічної) освіти з професії 4144 «Діловод»); *з інформаційної діяльності* (2709:2008, 8777:1993, 12083:1994, 15836-1:2017, 15836-2:2019, 17933:2000, 20614:2017, 21127:2023, 23950:1998, 9707:2008, 11798:2023, 21110:2019; ДСТУ 4163:2020; ДСТУ ISO/IEC 27701:2022); *в бібліотечній та архівній справі* (2146:2010, 6630:1986, 8459:2009, 10160:2015, 10161-1:2014, 10161-2:2014, 15511:2019, 18626:2021, 28560-1:2023, 28560-2:2023, ISO/TS 28560-4:2023, 2789:2022, 9230:2007, 11620:2023, ISO/TR, 21248:2019, 24083:2021, ISO/TR 28118:2009, 11108:1996, 11799:2024, ISO/TR 19814:2017, ISO/TR 19815:2018); програмного забезпечення програм і платформ для проблемно-інтегрованих модулів «Освітня політика якості й безпеки життя», «Глобальна освіта для демократичної культури», «Академічна етика та доброчесність» та «Інформаційний та комунікаційний менеджмент» неперервної підготовки та професійного розвитку здобувачів освіти ОС «Бакалавр» та ОС «Магістр», організації змістового наповнення воркшопу «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури»; результативної – метрики оцінювання зведень – категоріальний апарат (наукового дослідження, системи неперервної освіти та професійного розвитку) у триаді – інформаційно-аналітичної, мережевої організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. Загалом складну систему (як базову еталонну модель взаємодії відкритих систем і підсистем) спроєктовано та візуалізовано як

абстрактну модель інституційної та міжінституційної комунікацій – інформаційно-аналітичної, мережевої організації та впровадження мережевих процедур на основі захисних положень дисертаційного дослідження теорії та методики професійної підготовки та розвитку комунікативної культури майбутніх фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

4. Розроблено, обґрунтовано та апробовано методичний органайзер педагогічного дослідження, методику організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти з воркшопом «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури» для фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Розроблено, обґрунтовано та апробовано методику організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти, яка полягає у застосуванні найбільш ефективних методів, інструментів розвитку фахівців *«TOP-SIX»*: 1) групових/колективних тренінгів; 2) кадрової симуляції ротації у відповідності посадових інструкцій установи на практиці або навчанні; 3) власної чи групової апробації в якості наставництва, коучингу, патронату, стажування, передачі майстерності, управління лідерством; 4)апробації власних і колективних дослідницьких і експертних доробків і заключень; 5) самоаналіз і звітування 360 щодо відповідності, відгуки про стажистів від представників стейкхолдерів; 6) нагляд і самоаналіз ефективності виконавчої дисципліни та професійної відповідності праці. Розроблено та впроваджено процедуру проведення воркшопу «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури» у авторському баченні: теоретико-практичного заходу; практико-орієнтованого методу навчально-науково-пізнавальної діяльності та самостійної роботи; форм організації підготовки та професійного розвитку зі впровадженням набутих компетенцій і компетентностей і власного практичного досвіду; забезпечення пізнавального діяльнісного середовища сприяння навчання на практиці та формування професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; організації студіювання/стажування у

майстернях різного профілю у форматі марафонів і хакатонів з наставництвом і патронатом стейкхолдерів, тімбілдінгів та майстер-тренінгів з набуття та удосконалення власної професійної майстерності представників у мікро-групах, мозкових штурмів, дискусій для забезпечення професійної розвиненості, мислення компетенцій, самоменеджменту, ораторської майстерності, академічної культури та етики. Розроблено план, зміст і структуру воркшопу «Я-стратегія професійного розвитку комунікативної культури», встановлено його переваги. Сформовано і апробовано проблемно-тематичну рубрикацію для її імплементації в теоретичні і практичну підготовку здобувачів освіти ОС «Бакалавр» і «Магістр» згідно визначених орбіт – «Освітня політика якості й безпеки життя», «Глобальної освіти для демократичної культури», «Академічна етика та доброчесність» та «Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека».

5. Обґрунтовано та розроблено – програму дослідження у 5-ти етапах (теоретичний, методичний, концептуальний, організаційно-методичний-проєктувальний та експериментальний з експертним заключенням) педагогічної розвідки з врахуванням аксіологічного, скринінгового, констатувального, формувального та експертного етапів педагогічного експерименту. Уточнено формулювання «програма наукових досліджень», систематизовано за функціоналом діагностування, запобігання та вирішення визначених проблем сталого розвитку за цільовим призначенням реалізації програм дослідництва – стратегічних соціально-економічного, еколого-безпечного як галузевого, так і інституційного розвитку, науко-дослідницьких та науково-технічних робіт, також ініціативного характеру. Розкрито зміст і архітектуру програм з уніфікацією алгоритму їх розробки. Сформульовано поняття процедури «оцінювання програми».

Розроблено критеріальний апарат оцінювання рівнів сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти за критеріями для майбутніх бакалаврів та магістрів на рівнях (високий, достатній та низький). Виокремлено рівні у

критеріях – природовідповідності індивідууму, рекогностувальний та комунікативний взаємодії для ОС «Бакалавр» та сеансовий комунікаційний, презентаційний самовиразу та функціональний семантичний критерії для ОС «Магістр».

6. Обґрунтовано, розроблено та перевірено ефективність складної системи, однойменної моделі та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. Під час формувального етапу педагогічного експерименту встановлено позитивну динаміку сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти на рівнях за критеріями у %: сеансовий комунікаційний– високий рівень у ЕГ (+10,1) та КГ (+0,7), достатній у ЕГ (+9,4) та КГ (+7,6); презентаційний самовиразу – високий рівень у ЕГ (+10,9) та КГ (+2,3), достатній у ЕГ (+19,5) та КГ (+4,5); функціональний семантичний – високий рівень у ЕГ (+11,0) та КГ (+1,5), достатній у ЕГ (+18,7) та КГ (+3,8). Здійснено експертне заключення ефективності моделі та методики організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти за 100-бальною шкалою експертами-практиками оцінено в 86 балів.

ДОДАТКИ

Додаток А

Порівняльна характеристика структури та змісту ОПП спеціальності 29 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» галузі знань 02 Культура і мистецтво ОС «Бакалавр»

ЗВО	**Український державний університет імені Михайла Драгоманова**	**Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій**	**Національний Авіаційний Університет**	**Університет Григорія Сковороди в Переяславі**	**Національний університет «Львівська політехніка»**	**Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки**
Освітня програма	Документно-інформаційний супровід кадрової роботи	Документознавство та інформаційна діяльність	Документознавство та інформаційна діяльність	Документознавство та інформаційна діяльність	Інформаційна, бібліотечна та архівна справа	Документаційне забезпечення управління та інформаційно-аналітична діяльність
Тип диплому та обсяг ОП	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС	Диплом бакалавра одиничний, 240 кредитів ЄКТС	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС
Термін навчання	3 роки 10 місяців	4 роки	3 рік 10 місяці	3 роки 10 місяців	4 роки	3 роки 10 місяців
Освітня кваліфікація	Бакалавр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи	Бакалавр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи	Бакалавр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи	Бакалавр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи	Бакалавр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи	Бакалавр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи зі спеціалізації «Документаційне забезпечення управління та інформаційно-аналітична діяльність»

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»	Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Придатність до працевлаштування	Інспектор з кадрів, організатор діловодства, архівіст, менеджер офісу, інформаційний аналітик, помічник керівника, референт в установах різного рівня, спеціалізації та форм власності, на підприємствах, у громадських організаціях, соціальних і культурних закладах. Відповідно Класифікатору професій ДК003:2010: 2433 Професіонали в галузі інформації та інформаційного аналізу; 3431 Секретарі адміністративних органів; 3435 Організатори	Обіймання посад у різних документноінформаційних структурах державного та приватного секторів згідно з чинними класифікаторами професій на вітчизняному та міжнародному рівнях, зважаючи на набуті ними компетентності та програмні результати навчання	Працевлаштування на підприємствах (організаціях, установах) різних форм власності в області інформаційної, бібліотечної та архівної справи. Випускники підготовлені до роботи в органах державної влади та місцевого самоврядування, в інформаційних, бібліотечних та архівних установах, зокрема, у сфері документаційного та інформаційного забезпечення управління; соціальних комунікацій; інноваційної діяльності із створення та поширення	Відповідно до ДК 003:2010 (Національний класифікатор України. Класифікатор професій): організатори діловодства (3435.1- 3435.3); помічники керівників (3436.1-3436.3); менеджери (управителі) з підбору, забезпечення та використання персоналу (1476); професіонали в галузі інформації та інформаційного аналізу (2433)	Робочі місця в державному та приватному секторах у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи, зокрема: менеджменті інформаційних продуктів та послуг, управління інформацією', PR- технології, керування спільнотами, адміністра-тивний менеджмент. державне управління, інформацій-ний консалтинг, data-менеджмент	Органи державної влади та місцевого самоврядування, підприємства та організації, архіви, бібліотеки, консалтингові та інформаційні агентства тощо. Професійні назви робіт (за ДК 003:2010) – організатор діловодства, референт: 3423 – Інспектор з кадрів; 3431 – Інспектор з контролю за виконанням доручень; 3431 – Секретар адміністративний; 3435.1 – Організатор діловодства (державні установи); 3435.2 – Організатор діловодства (види економічної діяльності); 3436.1 – Референт;

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»	Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
	діловодства; 3435.1 Організатор діловодства (державні установи) 3435.2 Організатор діловодства (види економічної діяльності) 3435.3 Організатори діловодства (система судочинства) 3436 Помічники керівників 4141 Архіваріус; Конторський (офісний) службовець (бібліотека); Конторський (офісний) службовець (копіювання документів); Оброблювач інформаційного матеріалу; Підбирач довідкового та інформаційного матеріалу		інформаційних продуктів та надання інформаційних послуг			3436.1 – Помічник керівника підприємства (установи, організації); 3436.2 – Помічник керівника виробничого підрозділу; 3436.2 – Помічник керівника іншого основного підрозділу; 3436.3 – Помічник керівника малого підприємства без апарату управління

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»	Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Матеріально-технічне забезпечення	Навчальні приміщення, комп'ютерні робочі місця та мультимедійне обладнання, наявна соціально-побутова інфраструктура. Спеціалізовані навчально-наукові аудиторії мають обладнання для практичних занять та комп'ютерну техніку для обробки даних. Наявність локальної комп'ютерної мережі та безлімітний доступ до Інтернету, використання Moodle сприяє розвитку системи дистанційного навчання. Наявність робочих програм, силабусів, методичних рекомендацій,	Для проведення всіх видів навальних занять і практик використовується спеціалізована лабораторія «Віртуальний Офіс», яка оснащена сучасними комп'ютерами, та ліцензійне програмне забезпечення: СЕД «АСКОД»; система «ДІЛО», «АРХІВНЕ ДІЛО»; автоматизована система «Парус» – для автоматизації процесів управління персоналом; Microsoft Power BI – для проведення аналітики та візуалізації даних	Проведення лекційних занять здійснюється аудиторіях, оснащених технічними засобами аудіо і відео-відтворення інформації, доступом інтернет, у т.ч. за бездротовою технологією. Приміщення для практичних занять оснащені сучасною комп'ютерною технікою із ліцензійним програмним забезпеченням, об'єднані в локальну мережу з підключенням та необмеженим доступом до інтернет, навчальними стендами та необхідними медіа-	З метою формування у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей використовуються технічні та наочні засоби навчання, мультимедійне обладнання, точки бездротового доступу до мережі Інтернет, комп'ютерні класи, віртуальне навчальне середовище Moodle, Google Classroom, Zoom, Microsoft Teams, веб-версія Office 365 із такими програмами, як Outlook, Word, PowerPoint, Excel і OneNote	Використання сучасного обладнання та програмного забезпечення провідних IT-компаній, зокрема Office 365, LiberOffice, Gimp, Inkscape, Alfresco Software, DOCVision	Лекційні аудиторії, аудиторії для практичних занять, комп'ютерні лабораторії, спеціалізовані кабінети обладнані відповідно до потреб освітнього процесу, бібліотека. Комп'ютерне, мережеве та програмне забезпечення, мультимедійне обладнання

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»	Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
	діяльність наукової бібліотеки з фондами друкованих та електронних видань, доступ до відкритих архівів, платформ Web of Science та Scopus стають інформаційним підґрунтям успішного засвоєння знань		засобами			
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Інформаційне та навчально-методичне забезпечення представлене в електронному та друкованому форматі: офіційний сайт УДУ імені Михайла Драгоманова (https://udu.edu.ua/); офіційний сайт Навчально-наукового інституту публічного	Усі дисципліни навчального плану забезпечені інформаційними та навчально-методичними матеріалами і розміщені в системі дистанційного навчання Moodle, зокрема з доступом до електронної бібліотеки Державного університету телекомунікацій	Офіційний вебсайт www.nau.edu.ua/ містить інформацію про освітні програми, навчальні, навчальну і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти. Матеріали навчально-методичного забезпечення освітньої програми викладені в	З метою формування у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей використовуються технічні та наочні засоби навчання, мультимедійне обладнання, точки бездротового доступу до мережі Інтернет, комп'ютерні класи, віртуальне навчальне	Використання віртуального навчального середовища Національного університету «Львівська політехніка» та авторських розробок науково-педагогічних працівників	Головна сторінка офіційного сайту університету, сторінка факультету історії, політології та національної безпеки; електронний репозитарій бібліотеки університету. Система управління навчанням Moodle, хмарні сервіси Microsoft, Office 365, електронна система тестування OpenTest. Програми

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»	Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
	управління та адміністрування (https://nnipua.udu.edu.ua/); сайт кафедри (https://kppdpu.nnipua.udu.edu.ua/); сайт Наукової бібліотеки УДУ імені Михайла Драгоманова» (http://lib.udu.edu.ua/) ; система управління електронними курсами (https://moodle.udu.edu.ua/)		репозитарії Національного авіаційного університету: https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/9108. Всі ресурси науково-технічної бібліотеки доступні через сайт університету: http://www.lib.nau.edu.ua Читальний зал та електронний репозитарій наукової бібліотеки Національного авіаційного університету: http://www.er.nau.edu.ua	середовище Moodle, Google Classroom, Zoom, Microsoft Teams, веб-версія Office 365 із такими програмами, як Outlook, Word, PowerPoint, Excel і OneNote тощо		навчальних дисциплін, методичні рекомендації, силабуси, програми практик, підручники, навчальні посібники, довідкова література, фахові періодичні видання, бібліотечні електронні ресурси, електронні наукові видання, електронні курси навчальних дисциплін
Цілі програми	Підготовка висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи	Підготовка фахівців, здатних розв’язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи або в процесі	Підготовка фахівців конкурентноспроможних на ринку праці, соціально відповідальних за результати діяльності перед суспільством,	Підготовка висококваліфікованих і конкурентоспроможних на ринку праці фахівців, здатних розв’язувати	Підготовка фахівців, здатних розв’язувати складні спеціалізовані завдання та практичні	Підготувати висококваліфікованого та конкурентоспроможного на ринку праці фахівця, який володіє професій-ними компетенціями у галузі інформаційної,

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»	Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
	передбачає формування базових знань та розвиток компетентностей, необхідних для виконання професійних завдань і обов'язків	навчання, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов і передбачають застосування положень і методів інформаційної, бібліотечної та архівної справи	здатних розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи, документаційного забезпечення управлінських процесів в установах, на підприємствах, організаціях, або у процесі навчання, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачають застосування положень і методів інформаційної, бібліотечної та архівної справи	складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі документознавства, інформаційної, бібліотечної та архівної справи, що передбачає застосування положень і методів інформаційної, бібліотечної та архівної справи і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов	проблеми у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачають застосування положень і методів інформаційної, бібліотечної та архівної справи	бібліотечної та архівної справи. Сформувати у здобувачів вищої освіти теоретичні знання і практичні навички з пошуку та аналітичної обробки інформації, організаційно-управлінської, архівної, бібліотечної діяльності, організації ділової комунікації
ОК загальної	1. Українська мова (за професійним	1. Економічна теорія 2. Вища математика	1. Історія української державності та	1. Історія України 2. Історія культури	1. Вступ до фаху 2. Іноземна мова	1. Іноземна мова (за професійним

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»	Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
підготовки	спрямуванням) 2. Історія української державності 3. Українська культура 4. Філософія 5. Громадянська освіта та основи демократії 6. Академічна культура 7. Іноземна мова 8. Цифрові освітні технології 9. Культура здоров'я особистості **Разом 30 кредитів ЄКТС**	3. Застосування інформаційно-телекомунікаційних засобів 4. Політичні інститути та процеси 5. Іноземна мова 6. Групова динаміка та комунікації 7. Соціально-екологічна безпека життєдіяльності 8. Правознавство (адміністративне, інформаційне, господарське та трудове право) 9. Філософія 10. Українське державотворення 11. Українська мова за професійним спрямуванням 12. Хмарні технології 13. Штучний інтелект 14. Засади відкриття власного бізнесу **Разом 50 кредитів ЄКТС**	культури; 2. Ділова українська мова; 3. Фахова іноземна мова; 4. Філософія 5. Фізичне виховання та самовдосконалення 6. Вступ до фаху 7. Архівознавство 8. Документування інформації: традиції та сучасність 9. Документно-інформаційні фонди 10. Прикладні комп'ютерні технології 11. Організація виставкової діяльності 12. Аналітико-синтетична переробка інформації 13. Документо-знавство; 14. Соціальні комунікації 15. Захист	України 3. Соціологія 4. Українська мова за професійним спрямуванням 5. Іноземна мова за професійним спрямування 6. Інформаційні технології 7. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці 8. Філософія 9. Основи архівного, бібліотечного та інформаційного менеджменту і маркетингу 10. Основи демократії та права людини 11. Основи наукових досліджень та академічного письма	за професійним спрямуванням 3. Інформатика та комп'ютерна техніка 4. Історія державності та культури України 5. Теоретичні основи інформаційної діяльності 6. Термінологія інформаційної справи 7. Українська мова (за професійним спрямуванням) 8. Філософія 9. Офісні комп'ютерні мережі 10. Системи управління базами даних 11. Політологія 12. Сучасне	спрямуванням) 2. Творчий феномен Лесі Українки 3. Фізичне виховання 4. Основи економічних знань 5. Вступ до фаху 6. Інформаційні технології та системи 7. Україна: історія, культура, ментальність 8. Політологія 9. Основи наукових досліджень 10. Етика ділового спілкування 11. Зв'язки з громадськістю 12. Інтернет-технології та ресурси 13. Математичні основи інформаційної діяльності 14. Менеджмент **Разом 75 кредитів ЄКТС**

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»	Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
			інформації 16. Системний аналіз інформаційних процесів 17. Інформація з обмеженим доступом 18. Інформаційно-аналітична діяльність 19. Організація та управління діяльністю інформаційних та аналітичних установ 20. Курсова робота «Організація та управління діяльністю інформаційних та аналітичних установ2 21. Менеджмент бібліотечних та архівних установ 22. Електронне урядування 23. Курсова робота з дисципліни «	12. Долікарська медична допомога з основами тактичної медицини 13. Інфомедійна грамотність 14. Фізична культура (позакредитна) **Разом 46 кредитів ЄКТС**	програмне забезпечення 13.Технології конкурентної інформаційної розвідки 14. Забезпечення прав людини в Україні 15. Системи управління базами даних 16. Офісні комп'ютерні мережі 17. Сучасне програмне забезпечення (КР) **Разом 65 кредитів ЄКТС**	

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»	Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
			Електронне урядування» 24. Нормативно-правове регулювання інформаційної діяльності 25. Кадровий менеджмент 26. Стандартизація в інформаційно-документаційних технологіях **Разом 21 кредитів ЄКТС**			
ОК професійної підготовки	1.Документознавство 2. Діловодство 3. Архівознавство 4. Аналітико-синтетична переробка інформації 5. Інформаційно-аналітична діяльність 6. Інформаційний менеджмент 7. Маркетинг інформаційних	1. Системи управління базами даних 2. Концепція професійного спрямування (вступ до фаху) 3. Технології електронних бібліотек та архівів 4. Документознавство 5. Інформаційний менеджмент 6. Лінгвістичні основи документознавства	1. Управління документообігом в установах, організаціях та на підприємствах авіаційної галузі 2. Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях 3. Курсова робота з	1. Економічна теорія 2. Архівознавство 3. Аналітико-синтетична обробка інформації 4. Діловодство (загальне, спеціальне) 5. Бібліотекознавство та книгознавство 6. Стандартизація 7. Комунікативний	1. Маркетинг інформацій-них продуктів і послуг. 2. Мультиме-дійне забезпечення інформаційної діяльності 3. Соціальні комунікації в мережі INTERNET 4. Технології	1. Архівознавство 2. Аналітико-синтетична обробка інформації 3. Бази і банки даних 4. Бібліотекознавство 5. Документознавство 6. Документаційне забезпечення управління 7. Інформаційно-аналітична діяльність 8. Кадрове діловодство

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»	Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
	продуктів і послуг 8. Електронне кадрове діловодство 9. Інформаційна діяльність для сталого розвитку 10. Кадровий менеджмент 11. Вступ до фаху 12. Документно-інформаційні комунікації 13. Організація діяльності кадрових служб 14. Система кадрової документації 15. Правові засади документно-інформаційної діяльності 16. Документно-інформаційна підтримка прийняття управлінських рішень 17. Самоорганізація та професійний розвиток	7. Основи соціальних комунікацій 8. Правові основи інформаційно-документаційної діяльності 9. Маркетинг інформаційних продуктів і послуг 10. Комп'ютерні технології в інформаційній справі 11. Діловодство 12. Технології інформаційного пошуку 13. Управлінське документознавство 14. Теорія і практика референтської та офісної діяльності/офіс-менеджменту 15. Кадрове діловодство 16. Сучасні системи управління електронним документообігом 17. Інформаційно-	дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях» **Разом 13 кредитів ЄКТС**	менеджмент 8. Документо-знавство (загальне, спеціальне) 9. Кадрове діловодство 10. Основи лідерства 11. Етика інформаційних комунікацій 12. Управління персоналом 13. Організація та управління діяльністю інформаційних установ **Разом 26 кредити ЄКТС** 14. Документа-ційне забезпечення управління; курсова робота 15. Управлінське документознавство 16. Документно-інформаційні комунікації	документних комунікацій в соціальних системах 5. Ділова документація 6. Інтернет-технології та ресурси 7. Організація проектної діяльності 8. Розроблення снеціалізованих сайтів 9. Веб-дизайн 10. Науково-дослідна робота 11. Соціальні комунікації в мережі INTERNET (КР) **Разом 47 кредитів ЄКТС**	9. Конфіденційне діловодство 10. Методи статистичного аналізу 11. Основи трудового законодавства України 12. Системи електронного документообігу 13. Практикум з української мови з елементами редагування 14. Правове регулювання професійної діяльності 15. Теорія та практика референтської та офісної діяльності **Разом 82 кредитів ЄКТС**

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»	Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
	18. Управління проєктами в кадровому менеджменті 19. PR та соціальні комунікації 20. Інтернет-технології та ресурси в кадровому менеджменті 21. Філософія та логіка інформаційної діяльності 22. Оцінка ефективності інформаційної діяльності 23. Документно-інформаційне забезпечення розвитку персоналу 24. Інформаційна культура 25. Інформаційна безпека та захист інформації 26. Мотивація та оцінка персоналу 27. Бібліотечні	аналітична діяльність (аналітико-синтетична переробка інформації) 18. Архівознавство та інновації архівної справи 19. Керування документаційними процесами 20. Спеціальні види документації 21. Менеджмент інформаційних установ 22. Аналітичний супровід соціально-політичної діяльності 23. Інформаційний аналіз і консалтинг 24. Сучасні інформаційно-документаційні системи та технології діяльності 23. Інформаційний аналіз і консалтинг 24. Сучасні інформаційно-документаційні		17. Інформаційні системи та технології забезпечення діловодства 18. Теорія та практика референтської та офісної діяльності 19. Електрон-ний документообіг; курсова робота 20. Системи управління базами даних 21. Корпоративна культура та етикет **Разом 89,5 кредитів ЄКТС**		

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»	Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
	сервіси та послуги 28. Системний аналіз у кадровій роботі **120 кредитів ЄКТС**	системи та технології **Разом 109 кредитів ЄКТС**				
Практична підготовка	1. Культурологічна (безвідривна, позакредитна) 2. Навчальна ознайомча 3. Навчальна 4. Інформаційно-аналітична практика 5. Професійна практика 6. Підготовка бакалаврської роботи **24 кредити ЄКТС**	1. Ознайомча практика 2. Виробнича практика 3. Переддипломна практика 4. Кваліфікаційна робота **Разом 21 кредит ЄКТС**	1. Науково-дослідна практика у сфері документознавства та інформаційної діяльності 2. Переддипломна практика 3. Кваліфікаційна робота **Разом 32 кредити ЄКТС**	1. Практично-виробниче навчання 2. Навчальна практика 3. Виробнича практика 4. Переддипломна практика **Разом 28 кредитів ЄКТС**	1. Практика за темою бакалаврської кваліфікаційної роботи 2. Виконання та захист бакалаврської кваліфікаційної роботи **Разом 16,5 кредитів ЄКТС**	1. Курсова робота (Документознавство) 2. Курсова робота (Документаційне забезпечення управління) 3. Курсова робота (за освітньо-професійною програмою) 4. Бібліотечна практика 5. Архівна практика 6. Практика з документаційного забезпечення управління 7. Переддипломна практика **Разом 23 кредити ЄКТС**

Додаток Б

Порівняльна характеристика структури та змісту ОПП спеціальності 29 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» галузі знань 02 Культура і мистецтво ОС «Магістр»

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»
Освітня програма	Інформаційне документовпорядження	Управління інформаційно-комунікаційною діяльністю	Документознавство та інформаційна діяльність	Документаційне забезпечення управління та інформаційна діяльність	Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
Тип диплому та обсяг ОП	Диплом магістра, одинич-ний, 90 кредитів ЄКТС	Диплом магістра, одинич-ний, 90 кредитів ЄКТС	Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС	Диплом магістра одиничний, 90 кредитів ЄКТС	Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС
Термін навчання	1 рік 4 місяці	1 рік 5 місяці	1 рік 4 місяці	1 рік 4 місяців	1 рік 5 місяці
Освітня кваліфікація	Магістр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи	Магістр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи	Магістр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи	Магістр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи	Магістр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи
Придатність до працевлаштування	Випускник є придатним для працевлаштування в організаціях та установах, що функціонують у сфері документознавства, в інституціях та інфраструктурі, що забезпечують створення, розповсюдження, акумулювання, зберігання, архівування та доступ до інформації. Згідно з чинною	Випускники, які здобудуть ступінь магістра за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа за освітньою програмою «Управління інформаційно-комунікаційною діяльністю» здатні розв’язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у професійній діяльності за	Випускники підготовлені до роботи в органах державної влади та місцевого самоврядування, в установах та організаціях різної форми власності, зокрема, авіаційного спрямування, в інформаційних, бібліотечних та архівних установах, зокрема, у сфері документаційного та інформаційного забезпе-	Згідно Класифікатора професій ДК 003:2010, оновленого у 2021 р., випускник може працювати: Документознавцем-аналітиком інформаційних служб, центрів, фірм; керівником адміністративного підрозділу (завідувачем секретаріату) (1229.3); Аналітиком інформаційних ресурсів;	Робочі місця в державному та приватному секторах у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи, зокрема: менеджмент інформаційних продуктів та послуг, управління інформацією, PR-технології,

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»
	редакцією Національного класифікатора України «Класифікатор професій (ДК 003:2010)» та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08) випускник може працевлаштуватися на посади з професійною назвою робіт відповідно до коду професії: 2431 – професіонали в галузі архівної справи, зберігання музейних та бібліотечних фондів; 2433 – професіонали в галузі інформації та інформаційного аналізу. Місце працевлаштування: установи та організації, діяльність яких пов'язана зі сферою інформаційного документовпорядження.	Державним класифікатором професій ДК 003:2010: 2433.2 Професіонали в галузі інформації та інформаційні аналітики 2310.2 Викладач закладу вищої освіти та можуть обіймати первинні посади: аналітика консолідованої інформації; аналітика комунікацій (крім комп'ютерів); аналітика систем (крім комп'ютерів); менеджера (управителя) з адміністративної діяльності; керівника прес-служби (місцеві та центральні органи державної влади); менеджера (управителя) із зв'язків з громадськістю; менеджера (управителя) у сфері надання інформації; начальника відділу (з реклами, зв'язків з громадськістю); начальника відділу науково-технічної	чення управління; соціальних комунікацій; інноваційної діяльності зі створення та поширення інформаційних продуктів, надання інформаційних послуг; проведення наукових досліджень у професійній діяльності	головним адміністратором (1229.6); Професіонали у сфері архівної справи, музеєзнавства, бібліотечної справи, інформації та кінопрограм (243); Професіонали в галузі інформації та інформаційного аналізу (2433); Професіонали в галузі інформації та інформаційні аналітики (2433.2); Організатором діловодства (3435.1); Референтом-помічником керівника (3436.1); Організатором справочинства; офіс-менеджером; офіс-адміністратором (4222); Помічником керівників (3436.1-3436.3); Менеджером (управителем) з підбору, забезпечення та використання персоналу (1476). Подальше навчання Випускники мають право на здобуття освіти за третім (доктор	керування спільнотами, адміністративний менеджмент, державне управління, інформаційний консалтинг, data-менеджмент

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»
		інформації; викладача закладу вищої освіти		філософії) рівнем вищої освіти	
Матеріально-технічне забезпечення	Рівень матеріально-технічної бази кафедри теорії та методики професійної підготовки достатній для проведення всіх видів теоретичної та практичної підготовки студентів. Навчальні корпуси УДУ імені Михайла Драгоманова містять лекційні аудиторії, навчальні кабінети та лабораторії, наукову бібліотеку, спортивні зали, майданчики та басейни, актові зали, гуртожитки, їдальні та пункти харчування, бази відпочинку, медичні пункти тощо. Для інформаційного пошуку та обробки результатів наявні спеціалізовані комп'ютерні класи та лабораторії з необхідним програмним забезпеченням та	Для проведення практичних занять з метою формування професійних компетенцій зі спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа використовуються спеціалізована лабораторія «Віртуальний Офіс», які оснащені сучасними комп'ютерами та ліцензійним програмним забезпеченням, а саме: • система електронного документообігу «АСКОД»; • система е-документообігу «ДІЛО», «АРХІВНЕ ДІЛО»; автоматизована система «Парус» – для автоматизації процесів управління персоналом; Microsoft Power BI – для проведення аналітики та візуалізації даних; Jira, Trello, Slack, Skype –	Для забезпечення навчального процесу з компонентів освітньо-професійної програми наявні: лекційні аудиторії; комп'ютерні класи; навчальні лабораторії; методичні кабінети та мультимедійна аудиторія, які обладнані сучасною комп'ютерною та мультимедійною технікою і відповідають встановленим вимогам	З метою формування професійних компетентностей освітньо-професійної програми використовуються технічні та наочні засоби навчання, мультимедійне обладнання, точки бездротового доступу до мережі Інтернет, комп'ютерні класи, віртуальне навчальне середовище Moodle, Google Classroom, Zoom, Skype, Microsoft Teams, веб-версія Office 365 із такими популярними програмами, як Outlook, Word, PowerPoint, Excel і OneNote та ін., де викладачі й студенти можуть співпрацювати та спілкуватися. Наявна вся необхідна соціально-побутова інфраструктура, кількість місць у гуртожитках відповідає	Використання сучасного обладнання та програмного забезпечення провідних IT-компаній, зокрема Office 365, LiberOffice, Gimp, Inkscape, Alfresco Software, DOCVision

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»
	відкритим доступом до Інтернет-мережі	організація власної роботи та роботи команди; інструменти комунікацій Jira, Slack, Skype; Googledocs, Googleanalytics, GoogleTrends проведення та оцінка масштабних досліджень; Microsoft Power BI, Microsoft Visio – аналітика та візуалізація даних		вимогам	
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Інформаційне та навчально-методичне забезпечення представлене в електронному та друкованому форматі: – офіційний сайт УДУ імені Михайла Драгоманова (https://udu.edu.ua/); – офіційний сайт nnipua.udu.edu.ua/); – сайт кафедри (https://kppdpu.nnipua.udu.edu.ua/home-uk-ua); – сайт Наукової бібліотеки УДУ імені Михайла Драгоманова»	Усі дисципліни навчального плану забезпечені інформаційними та навчально-методичними матеріалами і розміщені у системі дистанційного навчання Moodle, у т.ч. з доступом до електронної бібліотеки Державного університету телекомунікацій	Для всіх спеціальних курсів, що викладаються кафедрою, розроблені електронні версії конспектів лекцій та навчально-методичних комплексів, що використовуються студентами у процесі самостійної роботи та при підготовці до іспитів та заліків, доступ до яких можна отримати через електронний репозитарій НАУ. Забезпечення навчальною та навчально-методичною літературою за дисциплінами	Навчально-методичні комплекси дисциплін - робочі програми, критерії оцінювання рівня підготовки здобувачів вищої освіти, завдання до практичних занять, методичні вказівки до виконання самостійної роботи, тестові завдання, що розміщені у системі дистанційного навчання Moodle; бібліотеки Інформаційне забезпечення: сайт університету https://uhsp.edu.ua/; сайт кафедри соціальних	Використання віртуального навчального середовища Національного університету «Львівська політехніка» та авторських розробок науково-педагогічних працівників.

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»
	(http://lib.udu.edu.ua/); – система управління електронними курсами УДУ імені Михайла Драгоманова (https://moodle.udu.edu.ua/)		навчального плану підготовки ОС «Магістр» здійснюється за рахунок фондів бібліотеки НАУ, фондів навчально-методичного кабінету кафедри; бібліотечний фонд навчально-методичної літератури викладачів кафедри; науково-технічна бібліотека НАУ	комунікацій, документознавства та інформаційної діяльності https://fhpost.uhsp.edu.ua/home/fakultet/kafedry/kafedra-sotsialnyhkomunikatsij-dokumentoznavstva-ta-informatsijnoyi-diyalnosti/ ; бібліотека https://library.uhsp.edu.ua/	
Цілі програми	Підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних професіоналів, які володіють науковими знаннями, професійними компетентностями з інформаційного документовпорядження; здатні розв’язувати складні задачі і проблеми функціонування інформаційної, бібліотечної та архівної справи	Підготовка магістрів з інформаційної, бібліотечної та архівної справи, які володіють професійними компетентностями, необхідними для ефективного управління інформаційно-комунікаційною діяльністю, і здатні вирішувати управлінські та науково-дослідні завдання. Набуті компетентності можуть бути застосовані в дослідницькій, управлінській, освітній,	Відтворення інтелектуального потенціалу держави шляхом підготовки висококваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на світовому ринку праці, для організацій, установ, підприємств усіх форм власності, у тому числі авіаційних, здатних розв’язувати складні задачі і проблеми функціонування інформаційної, бібліотечної та архівної справи та у поглибленні	Підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють глибокими знаннями про документно-інформаційну діяльність, а також базовими й професійними компетентностями в галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи; здатних розв’язувати складні спеціалізовані завдання та вирішувати практичні проблеми, застосовувати навички управління документаційними процесами та	Підготовка фахівців, здатних розв’язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачають застосування положень і методів

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»
		медійнокомунікативній, бізнесовій та інших професійних сферах діяльності; готуються для роботи в галузі інформаційної аналітики	професійної підготовки з документаційного забезпечення управління й інформаційно-аналітичної діяльності, просуванні інформаційних продуктів і послуг у мережі «Інтернет»	інформаційними ресурсами	інформаційної, бібліотечної та архівної справи
ОК загальної підготовки	1. Філософія освіти 2. Освітня політика та лідерство 3. Іноземна мова 4. Організація наукових досліджень **Разом 12 кредитів ЄКТС**	1. Методологія та організація наукових досліджень 2. Педагогіка, психологія і методика викладання у вищій школі 3. Менеджмент організацій 4. Захист інформації **Разом 12 кредитів ЄКТС**	1. Ділова іноземна мова; 2. Філософські проблеми наукового пізнання 3. Методологія прикладних досліджень у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи; 4. Курсовий проєкт «Методологія прикладних досліджень у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи»; 5. Електронні ресурси та інтернеткомунікації архівних та бібліотечних установ; 6. Міжнародна інформація та бізнес 7. Консолідована інформація **Разом 21 кредитів ЄКТС**	1. Теорія інформаційних потоків та інформаційна евристика 2. Методологія та організація наукових досліджень 3. Іноземна мова в професійній діяльності 4. Управління документно-інформаційними проєктами 5. Інформаційно-аналітичні технології в архівній та бібліотечній галузі **Разом 20 кредитів ЄКТС**	1. Мовні технології документаційного забезпечення 2. Інтернет-технології опрацювання консолідованих документних ресурсів 3. Комунікаційний менеджмент установи 4. Управління проектною діяльністю **Разом 20 кредитів ЄКТС**

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»
ОК професійної підготовки	1. Системи управління інформаційною, бібліотечною та архівною діяльністю 2. Методологія документовпорядження 3. Маркетингова та інноваційна проєктна діяльність 4. Професійна зайнятість та якість життя з пролонгуванням її неперервності 5. Автоматизовані технології інформаційного документовпорядження 6. Наукометрія, вебо- та бібліометрія **7.** Інформаційний моніторинг **Разом 24 кредитів ЄКТС**	1. Документологія 2. Аналітико-прогностичне забезпечення управління 3. Автоматизовані інформаційні процеси **Разом 13 кредитів ЄКТС**	1. Управління документообігом в установах, організаціях та на підприємствах авіаційної галузі 2. Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях 3. Курсова робота з дисципліни «Організація та управління інформаційно-аналітичною діяльністю в установах та організаціях» **Разом 13 кредитів ЄКТС**	1. Документаційне забезпечення діяльності державних установ 2. Бібліотечний та архівний менеджмент і маркетинг 3. Кінофотофоно-документи в архівознавстві 4. Теорія та практика прийняття управлінських рішень 5. Інформаційно-комунікаційний менеджмент 6. Системи спеціальної документації **Разом 26 кредити ЄКТС**	1. Професійна та цивільна безпека 2. Технології менеджменту даних та знань 3. Технології управлінського документообігу 4. Комунікаційний менеджмент установи (КР)5. Технології управлінського документообігу (КР) **Разом 17 кредитів ЄКТС**

ЗВО	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Національний Авіаційний Університет	Університет Григорія Сковороди в Переяславі	Національний університет «Львівська політехніка»
Практична підготовка	1. Науково-дослідницька практика 2. Технологічна практика 3. Переддипломна практика 4. Науковий семінар 5. Підготовка магістерської роботи **Разом 30 кредитів ЄКТС**	1. Науково-дослідна практика 2. Науково-педагогічна практика 3. Переддипломна практика 4. Кваліфікаційна робота (магістерська), ПА 5. Антикризові стратегії в PR 6. Теорія стратегічних комунікацій **Разом 40 кредитів ЄКТС**	1. Науково-дослідна практика у сфері документознавства та інформаційної діяльності 2. Переддипломна практика 3. Кваліфікаційна робота **Разом 32 кредити ЄКТС**	1. Виробнича практика 2. Переддипломна практика **Разом 8 кредитів ЄКТС**	1. Практика за темою магістерської кваліфікаційної роботи. 2. Виконання магістерської кваліфікаційної роботи 3. Захист магістерської кваліфікаційної роботи **Разом 30 кредитів ЄКТС**

Додаток В

Авторська анкета діагностики сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Бакалавр») у системі неперервної освіти за критеріями:

1. Критерій природовідповідності індивідууму

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
1	*2*	*3*	*4*
Орбіта «Освітня політика якості й безпеки життя»			
Освітній компонент «Соціально-екологічна безпека життєдіяльності»			
оперування понятійно-категоріальним апаратом дефінітивних категорій соціальної та екологічної безпеки, соціальних та екологічних ризиків і небезпек			
встановлення загроз безпеки соціального середовища, структури соціальних ризиків та загроз навколишньому середовищу			
виокремлення екологічних чинників впливу на соціальні системи; встановлення специфіки типів об'єктів природокористування та навколишнього природного середовища			
Освітній компонент «Основи соціальних комунікацій»			
усвідомлення та застосування мовленнєвих вербального і невербального характеру, жестикуляційних та мімічних прийомів, також інформаційно-телекомунікаційних засобів для трансляцій повідомлень на значні дистанції та аудиторії масштабного охоплення			
Освітній компонент «Основи професійної україномовної комунікації»			
цілеспрямованого практично-корисного досвіду взаємообміну інформаційними даними, інноваціями та стратегіями згідно призначення професійної діяльності для досягнення мети (у професійних завданнях) у партнерстві колег і споживачів послуг			
Освітній компонент «Концепція професійного спрямування (Вступ до фаху)»			
застосування на практиці системи наукових знань у здобувачів освіти щодо пропедевтики їх фахової діяльності у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи у контексті обґрунтування її змісту, специфіки, проблематики та пріоритетних напрямів, а також місця і ролі фахівця сфери діловодства в сучасних соціально-турбулентних умовах життєдіяльності			
Освітній компонент «Документно-інформаційне забезпечення дипломатичної комунікації»			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
створення, оброблення, збереження і передачі інформації у процедурах справочинства організації документообігу, що забезпечує суб'єкт-суб'єктні зв'язки інституційного управління щодо організації забезпечення за видами: документаційного – як системно організованого процесу розроблення, інвентаризації та управління документообігом текстового, графічного та мультимедіа–характеру як носіїв комунікаційної взаємодії			
Орбіта «Глобальна освіта для демократичної культури»			
Освітній компонент «Українське державотворення та культура»			
опанування національними традиціями державотворення в Україні, розбудови державності та української культури у міжнародному мультикультурному контексті			
розуміння історичного базису державності та права			
розуміння історичного базису			
усвідомлення історичного підґрунтя державності доби Київської Русі (882-13ст.) як першого державного утворення України, християнських морально-етичних норм і національних цінностей, духовної та природної спадщини, надбань освіти та культури			
виокремлення самобутніх культурних й політичних форм Галицько-Волинської та автономність Козацької держави з власним державним устроєм, армією та зовнішньою політикою			
неангажоване оперування та аналізування доби культурного відродження попри процесів русифікації спадку української національної культури			
виокремлення етапів розвитку сучасної української державності, спроби її відновлення, революції гідності			
визнання ролі української державності як національного взірця втілення національної ідеї засобами мови, збереження і наслідування традицій і цінностей, плекання мистецтва			
Освітній компонент «Медіакультура в інформаційному просторі»			
ціннісні орієнтири, переконання й вподобання людини та суспільних поглядів			
Освітній компонент «Спічрайтинг та риторика»			
діагностування соціально-економічних, демографічних, психологічних, індивідуальних особливостей соціальних груп			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
встановлення відповідності цільовому призначенню діяльності			
усунення невідповідностей і вивчення суперечностей у проблемних ситуаціях			
підготовка тез; аргументація доведення суджень, переконання з активізацією аналітично та критично мисленєвої дії співрозмовників, формування довірчої психологічно сприйнятної атмосфери креаційності			
Орбіта «Академічна етика та доброчесність»			
Освітній компонент «Штучний інтелект»			
аналізування біологічних, соціальних, психоемоційних моделей інтелекту; системний та соціально-філософський аналіз проблем штучного інтелекту			
набуття практики використання засобів робототехніки апаратів нейронних мереж			
Освітній компонент «Документаційне забезпечення академічної мобільності»			
корпоративної партисипатії та міжінституційної взаємодії			
нарощення потенціалу оволодіння іноземними мовами для забезпечення професійної комунікації та академічної мобільності			
міжкультурного діалогу, популяризації, пропагування та збереження української мови та культури			
Освітній компонент «Теорія та практика документознавства»			
навички роботи з управління та адміністрування інформаційних систем, знання засобів технічного регулювання, міжнародних вимог до справочинства			
Освітній компонент «Сучасний офіс-менеджмент»			
організації віртуальних зібрань, вирішення адміністративних завдань онлайн у офіс-менеджменті справочинства, формування інформаційної безпеки, забезпечення конфіденційності, управління ресурсозабезпеченням стратегій інформаційної політики			
Орбіта «Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека»			
Освітній компонент «Основи інформаційних і хмарних технологій»			
здатності розуміння принципів побудови інформаційного базису та хмарних систем і мереж, що уможливлює збереження значних обсягів інформації у структуруванні архітектоніки, оперативно мати доступ до необхідних комірок			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
даних за призначенням (освіти, науки, культури та мистецтва, державного регулювання тощо)			
Освітній компонент «Основи інформаційно-сервісної комунікації у фаховій діяльності»			
активації на практиці теоретичних засад інформаційно-сервісних моделей комунікацій у професійних середовищах зайнятості			
окреслення функціоналу й архітектури процесів комунікаційних систем управління якістю й безпекою інформаційної діяльності			
Освітній компонент «Сучасні системи електронного документообігу в управлінському документуванні»			
методологічного, правничого е-документовпорядження, справочинства в управлінні, організації е-документообігу, аналізу зисків і бар'єрів удосконалення процедур е-документообігу, правочинства технічного регламентування Україні, юрисдикції документообігу, ідентифікація-документів, їх формальних реквізитів, провадження е-підписів та кваліфікованих підписів з визнанням правового статусу			
Освітній компонент «Цифрові технології в інформаційній діяльності»			
здатностях до трансформації і забезпечення фахових робіт за видами економічної діяльності, цифрової економіки, уповноваженими фахівцями сфери діловодства з цифровою компетентністю			
Освітній компонент «Документаційний супровід HR-менеджменту»			
володіти та дотримуватися нормативно-правового базису HR-менеджменту згідно ЗУ і кодексів унормування праці, процедур та інституцій справочинства			
дотримуватися соціальної відповідальності			
адміністрування кадрового управління персоналом у організації кадрового справочинства та супроводу номенклатури кадрової служби			
звітності обов'язкових форм кадрової документації			
дотримання інформаційного змісту згідно структури формулярів здійснення обліку кадрів, супроводу, збереження та видачі трудових книжок, особливих справ та карток персоналу			
Освітній компонент «Електронний документообіг та електронне урядування»			
оперувати та застосовувати на практиці знання зі методологічного потенціалу документознавства з е-справочинством у відповідності з нормативно-правовою базою забезпечення е-урядування та е-			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
документообігу в Україні, превалюючих концепцій, моделей та міжнародних практик е-справочинства			
забезпечити функціонування СЕД в публічному управлінні та адмініструванні			
застосовувати навички користування інформаційно-телекомунікаційними мережами з інструментарієм та отримання е-адмінпослуг			
розвивати спеціальні вміння системного аналізу якості управління процесами модернізації при впровадженні СЕД;			
Освітній компонент «Інформаційно-аналітична діяльність»			
оперування знаннями завдань об'єктів, її змісту та призначення в системі управління			
встановлення суб'єкт-суб'єктної взаємодії, її ролі у процесах прийняття організаційно-управлінських рішень			
оперування тезаурусом АІД щодо усталених і нових трактувань, інформації, даних та теорій наукових знань інформатизації			
виокремлення інформаційної та аналітичної видів робіт та етапізації аналітичного й експертного процесів			
підготовки анотацій, рефератів, аналітичних оглядів			
Освітній компонент «Інформаційний маркетинг»			
формування індивідуальних та інституційних кейсів інформаційного маркетингу			
оперування на практиці змістом, забезпечення розбудови архітектури інформаційного маркетингу та інформатизації середовищ зайнятості			
роботи з маркетинговими інформаційними системами та мережами згідно професійних особливостей організаційної структури їх компонентів та функціоналу МІС			
Освітній компонент «Організація діяльності інформаційних установ»			
визначення функціоналу та типології, класифікації інформаційних установ як об'єктів організації інформаційної діяльності			
оперувати та забезпечувати дотримання відповідності нормативно-правового базису організації діяльності інформаційних установ (законодавства України про інформацію щодо захисту даних, авторських прав, бібліотечної та архівної справи та технічного регулювання інформаційної діяльності)			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
забезпечувати організаційні процедури в управлінській ієрархії інформаційних установ			
реалізовувати принципи менеджменту якості в інформаційній діяльності			
Освітній компонент «Business Communications / Бізнес-комунікації»			
виокремлення та застосування стилів, типів спілкування, визначення функціоналу спілкування;			
встановлення особливостей комунікацій, інтеракції, перцепції як цілісного процесу;			
добору засобів та шляхів комунікаційної взаємодії (вербальної та невербальної);			
встановлення комунікативних бар'єрів та визначення механізмів їх впливу;			
виокремлення психологічних, функціональних та культурних перешкод;			
використання технік та маніпуляції у комунікативній взаємодії;			
розуміння міжособистісної та професійної комунікації;			
знання психологічних особливостей перцепції;			
використання способів соціального сприйняття			

2. Рекогностувальний критерій

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної сформованості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
Орбіта «Освітня політика якості й безпеки життя»			
Освітній компонент «Соціально-екологічна безпека життєдіяльності»			
застосування на практиці когнітивного потенціалу предметної сфери та тезаурусу соціально-екологічної безпеки життєдіяльності			
аналізу, моніторингу, прогнозування та моделювання стану і розвитку соціальних і екологічних ситуацій			
володіння та застосування на практиці нормативних регламентів визначення рівнів екологічних ризиків			
моніторингу екологічних і надзвичайних ситуацій, встановлення небезпечних і шкодочинних чинників			
забезпечення безпеки життєдіяльності в сфері освіти, науки й інноватики			
організації безпеки освітнього процесу закладів освіти			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної сформованості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
впровадження системи безпеки відповідного рівня соціального захисту			
дотримання й реалізації принципів забезпечення соціальних гарантій й правового захисту в ЗВО			
здійснення процедур справочинства соціально-безпечних і екологічно-сприятливих умов організації навчання, дослідництва, інноватики			
ідентифікації характеристики та опис нещасних випадків			
розроблення та реалізації евакуаційних заходів в закладах освіти			
визначення небезпечних і надзвичайних ситуацій у закладах освіти, науково-дослідних установах та інституціях функціонального призначення			
системного аналізу причин, наслідків негативних процесів впливу на соціально-екологічну безпеку			
Освітній компонент «Основи соціальних комунікацій»			
обґрунтування, проєктування та організація процесів передачі та обміну інформаційними даними, інноваціями, цінностями та емоціями між суб'єктами комунікацій, соціальними групами, спільнотами й інституціями з метою налагодження сприятливого мікроклімату порозуміння, взаємин консенсусу для досягнення спільної мети, підтримки суб'єкт-суб'єктних взаємин соціального змісту			
Освітній компонент «Основи професійної україномовної комунікації»			
організації перемовин, конференцій, ділових процедур у функціоналі (інтерактивності, комунікативності та перцептивності професійного україномовного комунікування)			
встановлення ефективності застосування потенціалу комунікативної культури фахівців сфери діловодства (навичок, умінь) згідно відповідного рівня зовнішнього і внутрішнього комунікування, управління та адміністрування справочинством			
оперування ключовими категоріями професійного україномовного комунікування за цільовим призначенням ділового спілкування (розроблення планів, розподілу завдань, опрацювання й параметральної метрики моніторингу процесів професійної комунікації) за сферами застосування усіх видів взаємодії у професійній діяльності для забезпечення якості системи комунікацій ефективної роботи установи та її розвитку			
визначення видів і форм професійних			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної сформованості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
україномовних комунікацій (письмових і усних – ділового листування, організації зібрань, перемовин, презентування та телефонних обговорень внутрішньо-організаційних і зовнішніх – між колегами та зовнішніми представниками клієнтів, партнерів і ЗМІ			
Освітній компонент «Концепція професійного спрямування (Вступ до фаху)»			
застосування на практиці системи наукових знань у здобувачів освіти щодо пропедевтики їх фахової діяльності у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи у контексті обґрунтування її змісту, специфіки, проблематики та пріоритетних напрямів, а також місця і ролі фахівця сфери діловодства в сучасних соціально-турбулентних умовах життєдіяльності			
готовності і здатності майбутніх фахівців до самоосвіти, самоменеджменту, саморозвитку, самоідентифікації та самореалізації у професійних середовищах зайнятості сфери діловодства			
готовності здобувачів освіти до оволодіння тезаурусом і вокабуляром професійного спрямування з метою формування професійної розвиненості комунікативної культури фахівців діловодства у системі неперервної освіти			
Освітній компонент «Документно-інформаційне забезпечення дипломатичної комунікації»			
створення, оброблення, збереження і передачі інформації у процедурах справочинства організації документообігу, що забезпечує суб'єкт-суб'єктні зв'язки інституційного управління щодо організації забезпечення за видами: інституційного – як комплекту механізмів, методик і методів, засобів технічного регулювання для систематизації, класифікації, шифрування та опрацювання інформаційних даних, нарощення методологічного потенціалу інформаційного-телекомунікаційного базису формування, розвитку та інституційного управління процесами			
володіти навичками й компетентностями встановлення компонентної архітектури документаційно-інформаційного забезпечення дипломатичної комунікації; визначення і добору інформаційних ресурсів, інформаційно-технологічних засобів автоматизованого контролю за опрацюванням і передачею інформаційних даних, апаратного забезпечення мереж, систем, серверів зв'язку			
Орбіта «Глобальна освіта для демократичної культури»			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної сформованості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
Освітній компонент «Медіакультура в інформаційному просторі»			
сформованість – культур-потенціалу отримання, передачі інформаційних масивів даних, формування медіатекстового матеріалу та контентів з метою їх ширення різними каналами медіакомунікацій			
здатності особистості до – сприйняття, системного аналізу й оцінювання медіаконтентів			
опанування сучасних наукових знань, навичок і умінь застосування медіакультур-потенціалу в інформаційному полі			
компетентності з – соціального інтегрування, що забезпечить участь у суспільній життєдіяльності			
соціального позиціонування й набуття нового статусу			
Освітній компонент «Теорія і практика рекламних та PR-комунікацій»			
розроблення та сервісу маркетингових комунікацій з інструментарієм рекламних технологій і шляхів продажу, механізмів збуту і оповіщення продавцями споживачів, а також взаємодії зі громадськістю			
проєктування та розповсюдження рекламних продуктів і даних про особу чи продукт, що забезпечує підтримку споживчої зацікавленості через зосередження уваги, формування прийнятного маркування лейбу та бренду, спонукання купівлі			
практичного обрання цільових груп за споживчими потребами та вподобаннями для розроблення ефективного контенту сповіщень; розроблення повідомлень щодо рекламної продукції та PR-продуктів згідно з цільовим призначенням організації; визначення каналів медіа-комунікацій, оприлюднення рекламного контенту серед цільових аудиторій			
Освітній компонент «Спічрайтинг та риторика»			
сформованість та здатність до розвитку інформаційно-аналітичних і дослідницьких вмінь системного аналізу предметної сфери наукового пізнання та забезпечення системи наукових знань			
визначення в соціальних системах класифікаційних ознак для портретної характеристики різночинних аудиторій з метою прогнозування та моделювання системного впливу засобів спічрайтингу й риторики			
розроблення стратегій і програм публічної діяльності з передбаченням психологічних абрисів			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної сформованості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
соціальних груп і контингенту аудиторії			
реалізація ефективних комунікацій засобами визначення, збереження та закріплення контактної бази з аудиторіями для якісного результату втілення мисленєво-мовленнєвої комунікативної діяльності			
Орбіта «Академічна етика та доброчесність»			
Освітній компонент «Штучний інтелект»			
володіння тезаурусом у теоріях і технологіях застосування когнітивного інтелекту для розв'язання проблемних завдань інтелектуальної діяльності			
опанування компетенціями виокремлення класифікаційних ознак нейронних систем та вміння їх характеризувати, визначати функціонал активації, опанування процесом навчання функціонування щодо мереж з наставником і використання навчених для забезпечення нейронних мереж			
опанування протоколами навчання асоціативних та ВАМ мереж			
розв'язання проблем ідентифікації застосування знаннєвого потенціалу щодо генетичних алгоритмів та операторів їх понятійно-категоріального апарату			
розрізняти їх недоліки і переваги			
Освітній компонент «Документаційне забезпечення академічної мобільності»			
нарощення когнітивного потенціалу щодо теоретичного базису системи наукових знань			
реалізації освітніх, науково-дослідних та науково-технічних проєктів			
плекання культурного спадку, традицій і цінностей інших народів			
Освітній компонент «Теорія та практика документознавства»			
навички роботи з управління та адміністрування інформаційних систем, знання засобів технічного регулювання, міжнародних вимог до справочинства			
опанування традиційних дисциплін (культури мовлення та організації ділового справочинства у інформаційній діяльності, архівознавстві та бібліотекознавстві), та сучасних напрямів електронного документообігу, інформаційного правочинства та інформаційної безпеки			
Освітній компонент «Сучасний офіс-менеджмент»			
організації віртуальних зібрань, вирішення адміністративних завдань онлайн у офіс-			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної сформованості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
менеджменті справочинства, формування інформаційної безпеки, забезпечення конфіденційності, управління ресурсозабезпеченням стратегій інформаційної політики			
тайм-менеджменту в професійній діяльності фахівців сфери діловодства, ефективного планування робочого графіку, вмінь визначення пріоритетів в процедурах справочинства			
координаційно-субординаційних та виконавської дисципліни навичок, ефективної праці офіс-менеджера та командної роботи, системного управління, стратегічного, критичного та креаційного мислення			
Орбіта «Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека»			
Освітній компонент «Основи інформаційних і хмарних технологій»			
розробки та застосування онлайн-ресурсів для електронних бібліотек, цифровізації архівних фондів, лабораторій доданої реальності, інформаційно-технологічних платформ – застосування й підтримки, що забезпечують (ресурси) доступ до персоналізовано-орієнтованої інформації			
Освітній компонент «Основи інформаційно-сервісної комунікації у фаховій діяльності»			
визначення класифікаційних ознак видів комунікаційних, клієнтоорієнтованих сервісів і послуг підтримки, та клієнтських траєкторій, дотримання етичних та правових гарантій захисту інформаційно-сервісних комунікацій у професійній етиці фахівців сфери діловодства з конфіденційністю захисту персональних даних			
реалізації вербально-невербальних особливостей ділового спілкування з відповідним рівнем розвиненості комунікативної культури			
добору та практичного застосування технік вербальних комунікацій культури ділового мовлення, активного слухання зі зворотним зв’язком для досягнення взаєморозуміння			
невербальних індикаторів сервісної підтримки та їх дії у забезпеченні довіри споживачів			
використання програмного забезпечення для управління взаємин зі споживачем засобами CRM-систем, застосування систем управління клієнтськими взаєминами згідно функціоналу та персоналізації сервісу консолідованої інформаційної підтримки клієнтів			
інформаційна підтримка фахівців системного сервісу інформаційно-аналітичних баз даних,			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної сформованості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
зокрема довідник інструкцій/рекомендацій визначених процедур справочинства засобами FAQ-систем			
управління та адміністративна підтримка опрацювання складних та критичних комунікативних ситуацій			
Освітній компонент «Сучасні системи електронного документообігу в управлінському документуванні»			
організації й управління системами е-документообігу			
розбудови інфраструктури та специфікації; класифікації згідно унормування, адміністрування е-справочинством, визначення структури системних модулів реєстрації, нагляду щодо виконання, аналізу та архівування, інтеграція СЕД з інституційними системами			
Освітній компонент «Цифрові технології в інформаційній діяльності»			
використання процесно-апаратного та програмного забезпечення справочинства у галузі культури та мистецтва зі застосуванням менеджменту інституційної діяльності в умовах цифровізації			
проєктування систем управління з мережевими технологіями для забезпечення функціоналу місцевих та глобальних систем мережевої організації з сервісною підтримкою Інтернет-засобами			
оперування та забезпечення якості впровадження технологій обробки та презентації інформаційних баз даних			
організації управління базами даних, систем управління ними (СУБД)			
розбудова архітектури пошуку інформації за призначенням в інформаційних системах			
хмарних технологій у співпраці з сервісами підтримки Google Workspace та Microsoft 365 консолідації зусиль у процедурах справочинства			
візуального представлення, демонстрації засобами мультимедійних технологій, інструментарію інфографіки, презентування та формування інтерактивної звітності			
графічного зображення та відеоредагування			
Освітній компонент «Документаційний супровід HR-менеджменту»			
упорядкування документаційного супроводу прийняття та переміщення кадрів, укладання угод, підготовка наказів, оформлення реєстрів			
здійснення кадрових процедур оформлення переводу, сумісництва, зміни умов праці та			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної сформованості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
графіків оформлення відряджень			
документаційний супровід звільнення та увільнення згідно правових підстав (статті КЗпП), заяв персоналу наказів щодо звільнення, порядку остаточного розрахунку та видачі документів			
здійснення облікування та документування робочих графіків часу та табелювання, надання відпустки, заохочень персоналу			
документування понаднормової праці та роботи підчас вихідних, відпусток згідно графіків			
Освітній компонент «Електронний документообіг та електронне урядування»			
оперувати та застосовувати на практиці знання зі методологічного потенціалу документознавства з е-справочинством у відповідності з нормативно-правовою базою забезпечення е-урядування та е-документообігу в Україні, превалюючих концепцій, моделей та міжнародних практик е-справочинства; забезпечити функціонування СЕД в публічному управлінні та адмініструванні			
застосовувати навички користування інформаційно-телекомунікаційними мережами з інструментарієм та отримання е-адмінпослуг			
розвивати спеціальні вміння системного аналізу якості управління процесами модернізації при впровадженні СЕД			
здійснювати адміністративний супровід е-урядування, його моделей організації згідно концептів E-Government, е-демократії, цифрового управління, навички використання міжнародного індексування у процедурах оцінювання е-урядування та документообігу			
здійснювати реалізацію Національної стратегії цифровізації, дотримуватися законодавчих норм надання е-довірчих послуг захисту інформаційних даних е-документовпорядження			
здійснювати класифікацію рекомендованих е-адмінпослуг			
використовувати платформи надання послуг у застосунку «Дія»			
реалізувати адмінсервіс СЕД у публічній сфері забезпечення суспільної діяльності			
врегулювання життєвого циклу е-документів, дотримання обов’язкових реквізитів юридичної значимості			
використовувати технології е-візування, ідентифікації КЕП та е-печаток			
взаємодіяти з центрами сертифікації ключів			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної сформованості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
застосовувати СЕД в державних органах та службах			
організовувати процедури документообігу згідно функціоналу справочинства в органах державного врядування			
Освітній компонент «Інформаційно-аналітична діяльність»			
раціонального ресурсорозподілу та застосування інформаційних ресурсів для системного аналізу якості управління забезпеченням процедур справочинства, ранжування за класифікаційними ознаками джерел інформаційних даних за призначенням та використання методик і методів встановлення їх достовірності та релевантності			
практичного впровадження технологій інформаційних і соціокультурних комунікацій в інформаційно-аналітичному, експертному й аналітико-синтетичному опрацюванні інформаційних даних			
реалізації первинного аналітичного опрацювання згідно визначених методик параметральної метрики			
формування інформаційно-технологічного базису сучасних наукових знань інформаційних масивів даних; застосування системи методів аналізу – компаративістики, прогностики та моделювання стану та розвитку систем			
укомплектування інструментарію статистичної обробки, візуалізації та моделювання систем мереж, табличних матриць системних процесів інформатизації суспільної діяльності			
дотримуватися етичних безпекових нормативів ІАД			
Освітній компонент «Інформаційний маркетинг»			
встановлення ознак інформаційних потреб та джерел даних			
характеризувати ринки забезпечення інформаційними ресурсами як товаром/продуктів і послуг; визначення типів інформаційних баз даних, аналітичних звітів, надання консалтингових і дорадчих сервісів			
забезпечувати відповідність особливостям ціноутворення до якості інформаційних послуг збору та аналізування маркетингових інформаційних даних			
застосування технологій збору, систематизації та ідентифікації первинних маркетингових даних моніторингу, методик і методів дослідження			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної сформованості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
засобами цифрового інструментарію			
аналізування вторинних масивів інформаційних даних моніторингу, веб-скрепінгу, моніторингу ЗМІ та соціальних процесів застосування раціонального інструментарію соціальної аналітики			
провадження прогнозування засобами аналізу, впровадження великих масивів даних та аналітичної прогностики маркетингових процесів			
встановлення і постачання згідно потреб сегментованих ринків на основі прогнозів			
алгоритмізація пошукових, оптимізаційних систем SEO та пошукового маркетингу			
розроблення планів раціоналізації та ресурсозабезпечення контентів та їх технічного сервісу			
Освітній компонент «Організація діяльності інформаційних установ»			
застосовувати структурно-організаційні функціональні моделі інформаційних установ			
забезпечувати стратегії кадрової політики та управління персоналом в інформаційних установах			
формувати та здійснювати організацію управління інформаційних ресурсів у сфері діловодства			
організовувати комплектацію на захист інформаційних баз даних			
формувати каталоги, базу індексації, анотацій та реферування при опрацюванні інформації та забезпечувати інформаційно-технологічну підтримку інформаційного базису та е-каталогів			
організовувати управління е-ресурсами корпоративного потенціалу знань			
забезпечувати роботу згідно концепції електронного архівування в інформаційних установах			
організовувати інформаційний сервіс і підтримку управлінських, маркетингових і моніторингових процедур справочинства та інформаційно-комунікаційних процесів			
адмініструвати процеси у системі інформаційного сервісу			
класифікувати інформаційні продукти й послуги			
забезпечувати обслуговування споживачів у різних форматах			
здійснювати маркетингову діяльність інформаційних установ, дослідження інформаційних ринків та потреб споживачів інформаційної продукції, сервісів підтримки			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної сформованості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
організовувати доступ до інформаційних баз даних за призначенням			
формувати дані та розробляти веб-сайти інформаційних установ відповідно регламентів доступу			
визначати фінансово-економічні ресурси для організації діяльності та реалізації інноваційної політики інформаційних установ			
Освітній компонент «*Business Communications / Бізнес-комунікації»*			
застосування технік ефективної комунікації, умінь і навичок активного слухання та зворотної взаємодії			
обґрунтування й застосування питань як інструментів комунікацій			
етика спілкування у професійних середовищах зайнятості, застосування стилів ділового спілкування, правил бесіди та перемовин			
забезпечення позитивного реноме, іміджу для набуття бажаного соціального статусу			
вивчення динаміки конфліктів у спілкування			
спілкування в малих групах і колективах, аналізування психологічних особливостей структури груп та ролі лідерства і послідовників			
встановлення правил колективного тиску			
встановлення причин, видів і психологічних особливостей конфліктів та етапів нарощення конфліктних ситуацій у спілкуванні			

3. Критерій комунікативної взаємодії

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
1	*2*	*3*	*4*
Орбіта «Освітня політика якості й безпеки життя»			
Освітній компонент «Соціально-екологічна безпека життєдіяльності»			
розроблення планів і стратегій соціально-екологічної безпеки життєдіяльності в сфері освіти, науки й інноватики			
оволодіння предметним полем соціально-екологічної безпеки життєдіяльності, усвідомлення завдань, оперування тезаурусом (безпека, небезпеки, життєдіяльність, суспільна діяльність, здоров'я, безпека діяльності)			
аналіз специфіки соціо-екосистем, взаємин людини–навколишнього середовища, людини–			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
суспільства, людини–професійного середовища зайнятості			
моніторингу основних параметрів соціально-екологічної безпеки життєдіяльності			
встановлення й оцінювання особливостей психічних станів і їх залежності від чинників безпеки діяльності (соціальної та професійної)			
визначення ролі біоритмів у забезпеченні життєдіяльності			
розроблення соціально-екологічних стратегій безпеки життєдіяльності згідно семантики ризиків і небезпек			
встановлення причин виникнення, розвитку, етапізації небезпечних і надзвичайних ситуацій особистого і зовнішнього характеру			
аналізу характеристики безпеки освітнього простору; прогнозування, запобігання та усунення невідповідностей у забезпеченні сприятливої життєдіяльності для усіх учасників освітнього процесу			
Освітній компонент «Основи соціальних комунікацій»			
визначення та оперування базовими конструктами соціальних комунікацій – суб'єктами чи учасниками (людьми, групами, суспільними інституціями), змісту (інформаційних даних, тенденцій і закономірностей, емоційних виразів, ціннісного та когнітивного потенціалу), мети (у перетворенні знань, взаємин, поведінкової інформації, опанування цілей, згуртованості й консолідації, передачі культур-кодів), механізму взаємозв'язків цілісної єдності й емерджентності соціальних систем, видів соціальних процесів за характером аудиторії (міжособистісної, спеціалізованої, масової), згідно джерела спілкування (офіційної, неформальної), у каналах трансляції (вербальної, невербальної)			
Освітній компонент «Основи професійної україномовної комунікації»			
встановлення ефективності оперативної та точної трансляції інформаційних даних між співробітниками у визначеному темпі			
цілевстановлення комунікативної спроможності як засобу вирішення професійних завдань і досягнення мети			
реалізація професійних комунікативних навичок і умінь на практиці українською мовою завдяки комунікабельності, конативності, креаційності втілення та розвитку і професійній діяльності комунікативної культури фахівців сфери			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
діловодства, зокрема PR-, Бренд- та Event-менеджерів, SMM-фахівців, менеджерів з інституційних комунікацій, фахівців антикризових комунікацій та медіа- і телекомунікацій			
Освітній компонент «Концепція професійного спрямування (Вступ до фаху)»			
застосування на практиці системи наукових знань у здобувачів освіти щодо пропедевтики їх фахової діяльності у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи у контексті обґрунтування її змісту, специфіки, проблематики та пріоритетних напрямів, а також місця і ролі фахівця сфери діловодства в сучасних соціально-турбулентних умовах життєдіяльності			
здатності майбутніх фахівців сфери діловодства до – використання комунікативних технологій у професійній діяльності, формування їх соціальної відповідальності, академічної етики і доброчесності, толерантності, здатності до ведення конструктивного діалогу та партнерства в командній взаємодії			
; конструктивно-стратегічного, критично-аналітичного мислення здобувачів освіти при реалізацій стратегії комунікативної діяльності фахівців сфери діловодства			
Освітній компонент «Документно-інформаційне забезпечення дипломатичної комунікації»			
застосування програмного забезпечення – програм управління, оброблення інформації документообігу, організації мереж і систем управління даними, їх баз адміністрування, також засобів електронного листування			
впровадження передових методів і ділових процедур дипломатичної комунікації, також модернізованих і уніфікованих систем документообігу в ієрархії інформаційних каналів, методів ранжування й шифрування інформаційних даних згідно стандартів оброблення документаційних паперів			
Орбіта «Глобальна освіта для демократичної культури»			
Освітній компонент «Медіакультура в інформаційному просторі»			
культури використання споживання інформації;			
медіаграмотність як здатність до аналітичного, критичного та креаційного мислення, інформаційної аналітики джерел для прийняття обґрунтованих та доцільних організаційно-управлінських рішень в просторі медіатворчості та медіакультури як інструментарію й механізмів сприяння соціалізації й згуртованості окремих індивідуумів та соціально-економічного й еколого-			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
безпечного розвитку на засадах сталості			
Освітній компонент «Теорія і практика рекламних та PR-комунікацій»			
позиціонування зв'язків з громадськістю та підтримка позитивно сприйнятного іміджу установи			
праксеологічний аналіз релевантності PR-функціоналу компанії, оцінювання ефективності досягнення мети та формування позитивного реноме, покращення купівельної спроможності клієнтів та створення клієнтської бази;			
забезпечення здатності інтегрованої комунікації у рекламодавстві та PR-сервісів для забезпечення сприйнятної візії бренду та ефективності маркетингових проєктів			
Освітній компонент «Спічрайтинг та риторика»			
володіння академічною культурою та етикою спілкування, мовлення й виразу переконливих тверджень у сприйнятних словесних формах			
системне аналізування та рефлексія прояву особистого відчуття задля вироблення умовиводів передбачення, усунення й запобігання помилок у майбутньому й набуття досвіду оцінювання дій інших осіб з метою сприяння аналізу якості фахової діяльності та практично-корисного досвіду інших			
Орбіта «Академічна етика та доброчесність»			
Освітній компонент «Штучний інтелект»			
організація умов забезпечення застосування штучного інтелекту у галузях призначення			
використання для визначення абрисів структури та образів застосування логічної гри для вирішення завдань			
переклад іншомовних контентів, систематизація та класифікація технологій систем штучного інтелекту			
застосування програм моделювання нейронних мереж; здатностей до використання багатошарових нейронних систем для застосування на практиці знань, умінь, навичок, процедур навчання мереж персептронів			
ідентифікації критеріїв адекватності та оцінювання використання моделей багатошарового перцептрону для вироблення рішень			
застосування інтелектуальних технологій систем бізнес-аналітики системних завдань			
використання самоорганізаційної здатності мереж і вирішення завдань систематизації та класифікації,			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
роботи з асоціативними мережами та двонаправленою асоціативною пам'яттю			
впровадження інтелектуальних технологій при прогнозуванні та моделюванні із застосуванням генетичних алгоритмів			
розуміння роботи систем штучного інтелекту для інформаційного пошуку даних, аналізу архітектури та забезпечення принципів функціоналу пошукових процесно-апаратних засобів і систем агентів інтелектуальних технік			
Освітній компонент «Документаційне забезпечення академічної мобільності»			
саморозвитку, самоменеджменту та самоосвіти з подальшим розвитком професійної майстерності у фаховій діяльності			
взаємодії в міжнародному академічному просторі, опанування практично-корисного досвіду викладацької, дослідницької та науково-технічної діяльності на засадах європейських принципів академічної мобільності			
Освітній компонент «Теорія та практика документознавства»			
навички роботи з управління та адміністрування інформаційних систем, знання засобів технічного регулювання, міжнародних вимог до справочинства;			
теоретичні й практичні засади організації освітнього процесу завдяки стажуванню та виробничій практиці, участі у проєктах цифровізації реалізуються для професійного розвитку фахівців документаційних фондів, фахівців сфери документознавства			
Освітній компонент «Сучасний офіс-менеджмент»			
організації віртуальних зібрань, вирішення адміністративних завдань онлайн у офіс-менеджменті справочинства, формування інформаційної безпеки, забезпечення конфіденційності, управління ресурсозабезпеченням стратегій інформаційної політики			
формування позитивного інституційного реноме, організації середовища праці, дотримання соціальних гарантій, застосування заходів тімбілдингу, визначення соціальної відповідальності при управлінні офісом; ефективної організації простору і процесів управління якістю креаційної командної праці фахівців сфери діловодства			
Орбіта «Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека»			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
Освітній компонент «Основи інформаційних і хмарних технологій»			
автоматизації адміністративних процесів справочинства, електронного документообігу, системи управління інституційними ресурсами, цифрового маркетингу в галузі культури і мистецтва, а також освіти, науки й інноватики			
Освітній компонент «Основи інформаційно-сервісної комунікації у фаховій діяльності»			
семантики інформаційно-телекомунікаційних, соціокультурних, також телефонних і голосових комунікацій; дотримання правил ділових телефонних розмов, роботи з інтерактивними голосовими повідомленнями IVR-системами			
застосування ІКТ сервісів та цифрових каналів підтримки комунікацій правил ділової переписки через електронну пошту, комунікування через месенджерів та соціальні мережі			
конфлікт-менеджменту та роботи зі скаргами, ранжування конфліктних спорів; розроблення процедур, вирішення конфліктних ситуацій з клієнтами засобами техніки «СКАРГА»			
сприяння розвитку позитивного психоемоційного інтелекту фахівців сфери діловодства при наданні сервісних послуг; емоційна компетентність фахівців сфери діловодства			
застосування управлінських практик керування власними емоціями, станами та емпатією до споживачів			
прогнозування, запобігання та вироблення			
механізмів вирішення кризових ситуацій комунікації та репутаційного менеджменту антикризових стратегій політики якості й безпеки обслуговування споживачів			
Освітній компонент «Сучасні системи електронного документообігу в управлінському документуванні»			
моделювання СЕД в Україні та світі, аналізування визначених комерціалізованих та відкритих систем, автоматизації систем контролю документ потоків, дотримання життєвих циклів-документообігу, розроблення, узгодження, підписання, реєстрації, нагляду за виконанням та відправленням документаційних пакетів у процедурах СЕД, адміністрування автоматизації організаційно-управлінських процедур, процесів (з англ. – Workflow), документоузгодження, е-документообігу, траєкторій процесного впорядження підрозділів та алгоритмів візування, е-архівування з тривалим зберіганням, правил та норм зберігання е-документів, убезпечення			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
цілісності та автентичності е-архівів;			
формування систем безпеки при застосуванні СЕД, їх інформаційної безпеки, ідентифікація прав доступу, здійснення аудиту діяльності споживачів, архівного збереження резервного копіювання, захисту від несанкціонованого зламу та фальшування даних, застосування СЕД за етапністю проєктів, аналізування, планування, проєктування, стартап апробації тренінгів персоналу, аналізу проблем та ризиків небезпек у застосуванні, встановлення перспектив розвитку е-документообігу, налагодження комунікацій з державними е-реєстрами та мережами (Дія, Е-документ), володіння концептами класу інтегрованих систем та стратегій для управління візією інформації підприємства протягом її життєвого циклу			
Освітній компонент «Цифрові технології в інформаційній діяльності»			
використання інтелектуального аналітичного потенціалу цифрових технологій, цифрових технологій великих масивів даних (Big Data) для збору, збереження та початкового спрацювання значних інформаційних масивів даних			
штучного інтелекту (AI) та машинного навчання (ML) користування технологіями для контентування аналізу текстового змісту, розпізнавання абрисів та автоматизації систем нагляду за прийняттям адміністративних рішень			
забезпечення управління веб-ресурсами, веб-аналітика та пошукові системи, методів застосування інформаційного пошуку, інструментарію веб-аналізування (з англ. – Google Analytics) для оцінювання ефективності застосованих інформаційних ресурсів			
формування безпеки та політики управління інформаційними активами			
Освітній компонент «Документаційний супровід HR-менеджменту»			
здійснення нагляду за виконавською дисципліною, підтримка заохочень, оформлення та дисциплінарних стягнень доповідних, пояснювальних, наказів, наказів щодо матеріального заохочення; впровадження ІКТ для архівування кадрових кейсів			
реалізація й підтримка електронного справочинства у HR менеджменті, використання у роботі з СЕД у процесах кадрової реалізації, також електронним візуванням згідно трудових взаємин			
сприяння автоматизації обліку кадрів, застосування			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
програмного забезпечення (наприклад, 1С, систем управління персоналом HRM-систем			
модулів системи, застосунків та продуктів за призначенням, електронний супровід трудових книжок; архівування кадрового справочинства експертної діяльності цінностей та зберігання кадрових паперів			
Освітній компонент «Електронний документообіг та електронне урядування»			
оперувати та застосовувати на практиці знання зі методологічного потенціалу документознавства з е-справочинством у відповідності з нормативно-правовою базою забезпечення е-урядування та е-документообігу в Україні, превалюючих концепцій, моделей та міжнародних практик е-справочинства			
забезпечити функціонування СЕД в публічному управлінні та адмініструванні			
застосовувати навички користування інформаційно-телекомунікаційними мережами з інструментарієм та отримання е-адмінпослуг			
розвивати спеціальні вміння системного аналізу якості управління процесами модернізації при впровадженні СЕД			
забезпечувати ефективну діяльність інформаційних систем та комунікаційних технологій е-урядування			
підтримувати сервіси державних інформаційно-аналітичних систем та реєстрів згідно принципу інтероперабельності; впроваджувати технології E-Democracy щодо провадження електронних петицій, забезпечувати доступ до відкритих даних забезпечення прозорості консалтингово-дорадчих послуг та звітності			
формувати забезпечення реалізації політики інформаційної безпеки в е-урядуванні			
сприяти захисту державних інформаційних активів та кіберзахисту			
провадити заходи реінжинірингу у провадженні е-урядуванні та розбудови мережі			
здійснювати модернізації е-адміністративних процесів			
аналізувати бізнес-процеси та здійснювати їх раціоналізацію			
забезпечувати е-архівування та забезпечення електронних баз документів справочинства			
організовувати збереження юридично чинних документів у встановленні терміни			
визначати перспективи та запроваджувати новаторські заходи е-урядування, технології			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
блокчейн у державному регулюванні зі застосовуванням штучного інтелекту у державному секторі сервісу			
Освітній компонент «Інформаційно-аналітична діяльність»			
нарощення та розвитку методологічного потенціалу ефективності управління, експертного оцінювання практичного втілення методичного органайзеру експертного оцінювання та прогностики			
визначати продуктивність інформаційно-аналітичного пошуку встановлення відповідності вимогам результативності інформаційно-аналітичних продуктів і експертної звітності за видами документів ІАД			
класифікувати ІАД згідно стратегічної та цільової мети, змісту та форм документовпорядження, процедур справочинства			
розроблення методик і удосконалення методичних кейсів ІАД, абрисів форм аналітичних документів згідно стилю, обраної мови та тезаурусу			
розроблення форматів представлення та візуалізації інформаційно-аналітичних масивів даних			
здійснювати добір інформаційно-аналітичного та технологічного забезпечення за видами економічної діяльності			
встановлювати бізнесовий, державному регулюванні науково-технічній та науково-дослідницький, проєктній, консалтингово-дорадчий, соціокультурній і комунікаційній діяльності			
розробляти та застосовувати цифровий інструментарій для ІАД, технології добору та моніторингу, управління та застосування інформаційно-пошукових та інформаційно-комунікаційних систем та соціальних мереж у співпраці зі ЗМІ			
використання програмного забезпечення системного аналізу інформаційних даних			
здійснювати організацію захисту аналітики інформаційного базису			
опрацьовувати конфіденційну та обмеженого доступу інформації та інформацію для громадського обговорення			
Освітній компонент «Інформаційний маркетинг»			
розроблення та реалізація стратегій та інструментарію цифровізації інформаційного маркетингу			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
здійснення аналізу контент-маркетингу			
вироблення контент-стратегій просування інформаційної продукції та сервісів згідно типів контентів та їх масштабування			
автоматизація маркетингу та застосування автоматизованих систем нагляду, розсилок на базі даних маркетингу			
управління якістю інформаційно-маркетингових послуг і сервісів			
оцінювання фінансового коефіцієнту рентабельності у ключових показниках ефективності цифрової організації середовищ			
використання веб-аналітики завдяки Google Analytics			
оперування та дотримання правових та етичних засад маркетингових і інформаційних баз, правил опрацювання й захисту персональних даних згідно міжнародних норм (а саме Загального регламенту про захист даних та національного законодавства маркетингових процесів			
впровадження трендів інноватики впливу штучного інтелекту на автоматизацію систем маркетингових аналізу дослідження;			
індивідуалізації автоматизованого навчання архівознавців, задіяних у сфері діловодства			
Освітній компонент «Організація діяльності інформаційних установ»			
забезпечувати реалізацію політики формування електронного справочинства та доступ до е-ресурсів			
здійснювати аналіз і синтез інформаційних даних			
аналізувати фінансові та матеріально-технічні активи забезпечення інформаційних установ та джерельну базу фінансування на основі економічного аналізу функціонування			
реалізовувати проєктне управління інноватикою через планування та застосування проєктів			
здійснювати оцінювання ефективності та якості діяльності інформаційних установ методами вивчення задоволеності споживачів			
забезпечувати нагляд за інформаційними процесами та мережами			
Освітній компонент «Business Communications / Бізнес-комунікації»			
застосовування методів розв'язання конфліктів завдяки конструктивним і деструктивним мотиваціям поведінки у співпраці			
аналізування рівнів комунікативної культури та механізмів саморегуляції спілкування			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
визначення та врахування особливостей міжкультурного спілкування, характеризування параметральної метрики і міжкультурних ознак індивідуалізму, колективізму, дистанціювання влади, вирізнення аспектів культурного шоку та адаптації до нього			
спілкування в умовах цифровізації середовищ праці з врахуванням особливостей мережевої комунікації;			
етика е-спілкування, саморегуляція/саморозвиток в управлінні емоційним потенціалом			
розвиток комунікативної компетентності та культури			

Додаток Г

Авторська анкета діагностики сформованості професійної розвиненості комунікативної культури фахівців сфери діловодства (ОС «Магістр») у системі неперервної освіти за критеріями:

1. Сеансовий комунікаційний критерій

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
1	*2*	*3*	*4*
Орбіта «Освітня політика якості й безпеки життя»			
Освітній компонент «Методологія та організація наукових досліджень у галузі»			
нарощення когнітивного потенціалу у здобувачів освіти методології наукових досліджень			
застосування емпіричного і теоретичного методичного органайзеру			
планування організації і здійснення розвідок згідно календарно-тематичного плану НДР, НТР, КДР та технічного завдання дослідження			
Освітній компонент «Методологія інноваційного проєктування в інформаційній, бібліотечній та архівній справі»			
здатності до мотивації й корпоративної роботи освоєння та застосування методів автоматизації управління проєктною діяльністю, розроблення та застосування інформаційних продуктів, продукції, сервісів і послуг			
технологій соціокультурної діяльності з програмним забезпеченням менеджменту соціальних комунікацій			
підтримки забезпечення національне та транскордонне партнерство, комплекс компетентностей враховує здатності до управління інноваційним проєктуванням			
застосування й дотримання засобів технічного регулювання управління проектами; комунікація з організаціями стандартизації проектної документації			
застосування ІКТ для опрацювання інформаційних даних			
Орбіта «Глобальна освіта для демократичної культури»			
Освітній компонент «Методика викладання дисциплін інформаційно-комунікаційного циклу у закладах вищої освіти»			
упровадження методологічного потенціалу фахівців сфери діловодства у практику викладання (пропагування сучасних теорій дидактики та матетики, реалізація стратегій освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності згідно концепцій демократичної культури глобальної освіти, освіти майбутнього, освіти для сталого розвитку, освіти впродовж життя)			
дотримання вимог правового та технічного регулювання якості й безпеки надання освітніх послуг, академічної етики й доброчесності, стандартів соціального захисту;			
Орбіта «Академічна етика та доброчесність»			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
Освітній компонент «Інтелектуальна власність та авторське право»			
авторського права			
забезпечення в межах повноважень налагодження та підтримки партнерства у національній та міжнародній системах охорони інтелектуальної власності з врахуванням норм міжнародного правочинства, питань охорони авторських прав			
здійснення професійної діяльності при використанні інформаційного базису джерельності вивчення патентних та авторських прав			
співпраця з міжнародними та регіональними організаціями інтелектуальної власності			
втілення імплементаційних засад Всесвітньої організації інтелектуальної власності			
охорона та захист прав на об'єкти промислової власності, здійснення процедур патентування, охорона історичної спадщини надбань винахідництва в Україні			
дотримання порядку набуття охорони документів			
забезпечення підтримки українських брендів			
ліцензування і передача майнових прав з їх використанням щодо об'єктів промислової власності			
Освітній компонент «Антикризові комунікації в інформаційній, бібліотечній та архівній справі»			
здатності до системного аналізу характерних особливостей кризових ситуацій та впливу їх наслідків на діяльність інформаційних установ/організацій/підприємств			
опанування методології управління та застосовувати та розробки ефективних комунікацій у стратегіях антикризового менеджменту			
організації віртуальних комунікацій зі споживачами консалтингового-дорадчих послуг			
здійснювати фандрайзинг з метою підтримки діяльності інформаційних установ/ організацій/підприємств			
Орбіта «Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека»			
Освітній компонент «Інноваційний менеджмент у професійній інформаційно-комунікаційній діяльності»			
впровадження методологічних засад інноваційного менеджменту згідно функціоналу інформаційно-комунікаційної діяльності			
вплив інклюзії на забезпечення ефективності стратегій інноваційного менеджменту зі врахуванням вимог осіб з особливими потребами у професійних середовищах зайнятості			
добір організаційних форм і способів інноваційної діяльності з методичним та інструментальним забезпеченням інформаційно-комунікаційного			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
функціоналу підприємств-новаторів			
організація науково-технічної міжінституційної співпраці в інноваційних процесах суб'єкт-суб'єктної взаємодії і впровадження організаційних механізмів і забезпечення їх ефективності у трансфері ІКТ			
Освітній компонент «Інформаційний аналіз та консалтинг у фаховій діяльності»			
вміння оперувати принципами, методиками (методичним органайзером) інформаційного аналізу			
Освітній компонент «Цифровізація та вебометрія в управлінні інформаційно-комунікаційною діяльністю»			
впровадження практично-корисних прикладів ефективного застосування цифрових технологій управління в специфіці інформаційно-комунікаційної діяльності			
здійснення добору методичного органайзеру та цифрового інструментарію для управління інформаційно-комунікаційними процесами/ мережами			
застосування інструментів і методів вебометрії, узгодження їх зі специфікою оцінної метрики вебометрії			
впровадження практик цифровізації та вебометрії з комплектами інструментарію в менеджменті інформаційно-комунікаційних систем/мереж			

2. Критерій презентаційний самовиразу

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
1	*2*	*3*	*4*
Орбіта «Освітня політика якості й безпеки життя»			
Освітній компонент «Методологія та організація наукових досліджень у галузі»			
раціоналізації інформаційного забезпечення дослідницьких процесів, забезпечення доступу громадськості до наукових результатів			
активації структурних складових академічного мислення, наукового пізнання			
забезпечення поняття згідно функціоналу наукознавства, визначення пріоритетних напрямів ефективності наукових пошуків закономірностей, змістового наповнення наукової діяльності у запропонованому форматі реалізації наукових результатів за основними видами, суб'єктів та на рівнях дослідницьких робіт згідно специфіки управління інформаційною діяльністю організацій, підприємства, інституцій фахівцями сфери діловодства			
застосовування та удосконалення тезаурусу наукового дослідництва			
здійснення методологічного обґрунтування згідно			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
достовірно доведених досліджень, наукових фактів			
визначення проблеми дослідження, пропонування гіпотези наукових теорій, встановлення їх ролі в науковому дослідженні			
оволодіння класифікаційними ознаками галузей наук і знань			
вміння обирати формат організації та управління наукою			
встановлювати наукові проблеми та гіпотези їх вирішення			
встановлювати мету та завдання, ресурси, методологічне забезпечення засобів їх осягнення з врахуванням специфіки системного управління інформаційно-комунікаційною діяльністю інституцій галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи			
здійснення добору емпіричних методів наукового пошуку і дотримання рекомендованих алгоритмів їх застосовування в залежності від очікуваних наукових результатів відповідно умов і специфіки інституційного управління інформаційною, бібліотечної та архівною справами			
організація спостережень й експериментів компаративістики та параметральної метрики вимірювань, формалізації та аксіоматизації наукових розвідок щодо вимірювань, порівнянь та узагальнення результатів			
здійснення добору теоретичних методів наукового пізнання та їх застосування для набуття очікуваних наукових результатів у відповідності специфіки управління інформаційно-комунікаційної, бібліотечної та архівної справи			
дотримання методик проведення та застосування методичного органайзеру дослідження визначеної галузі			
характеризування теоретичних методів дослідження			
обґрунтування й розробка моделей теоретичного пошуку згідно логіки та хронології його організації			
організації етапів/стадій науково-дослідних процесів			
інформаційно-технологічне забезпечення наукових розвідок			
справочинство у процедурах організації досліджень згідно наукових принципів та методик опрацювання інформаційних даних, документаційне провадження, академічна доброчесність та етика			
соціальна, екологічна відповідальність за порушення, аналізування інформації за призначенням опрацювання наукометричних баз даних			
використання методик бібліо- та вебометричного аналізування інформаційних процесів та масивів даних;			
аналізу джерельної бази інформації			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
розробка змісту наукових праць при оприлюдненні результатів дослідження та способи проведення доповідей, наукових рефератів, статей, тез, монографій			
організація академічних зібрань круглих столів науково-практичних і методичних форумів, конференцій та симпозіумів			
Освітній компонент «Методологія інноваційного проєктування в інформаційній, бібліотечній та архівній справі»			
здатності до мотивації й корпоративної роботи освоєння та застосування методів автоматизації управління проєктною діяльністю, розроблення та застосування інформаційних продуктів, продукції, сервісів і послуг			
технологій соціокультурної діяльності з програмним забезпеченням менеджменту соціальних комунікацій			
підтримки забезпечення національне та транскордонне партнерство, комплекс компетентностей враховує здатності до управління інноваційним проєктуванням			
нарощення методологічного потенціалу інноваційного проєктування			
систематизації та класифікації проектів та програм, життєвих циклів якості продукції інноваційним проєктуванням, розроблення планів, впровадження інноваційних проєктів			
добір і ефективне забезпечення управлінського інструментарію фінансового та інформаційно-технологічного забезпечення			
укладання проєктно-кошторисної документації та бюджетування проєктів			
підготовка угод, автоматизація управління, інструментальне забезпечення проєктного менеджменту			
прогнозування, моделювання стану та перспектив інтелектуалізації інформаційної діяльності			
дотримання міжнародних та національних стандартизацій проєктного менеджменту, тім-білдинг та відповідність корпоративним вимогам інноваційного проєктування в організації			
забезпечення формування, розвитку та нарощення комунікативної культури інформаційної установи та працівників			
виокремлення видів інноваційного проєктування та характеризування класифікаційних ознак			
розрізнення інноваційних, інвестиційних проєктів			
оцінювання характеристик продуктів інноваційного проєктування			
застосування методологічних засад інноваційного проєктування в інформаційній, бібліотечній і архівній діяльності			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
розробка та раціональне ресурсозабезпечення при впровадженні організаційно-технологічних моделей планування проєктів			
менеджмент та моніторинг реалізації проєктів			
розроблення проєктно-кошторисної документації тендерів на розробки дотримання вимог справочинства, експертне оцінювання та затвердження проєктів			
встановлення призначення кошторису, застосування методів визначення кошторисної вартості, розрізнення типів кошторисів, встановлення кошторисної вартості, розроблення бюджету проєкту та визначення бюджетного нагляду			
вибір інструментарію захисту інтересів споживачі і виконавців інноваційних проектів			
класифікація інноваційної проєктної продукції, її типологій, розробка механізмів експертної діяльності інноваційного проєктування			
укладання та забезпечення реалізації угод міжнародної співпраці			
визначення структури і змісту міжнародного й національного управління проєктами			
аналізування текстового наповнення документів			
використання прийомів презентації інформації			
змістовий аналіз текстів у справочинстві, розрізнення видів аналізу документів			
професійні установи із менеджменту проєктів			
традиційні та новаторські підходи до стандартизації проєктного діловодства міжнародної та національної стандартизації управління проектами			
тім-білдинг інноваційних проєктів			
організація проектної групи та функціональної діяльності, оцінювання та прогнозування проєктної роботи			
інформаційно-аналітичне та технологічне забезпечення;			
інформаційно-аналітичні технології обробки інформації			
визначення авторства текстів у текстовому аналізі			
застосування на практиці механізмів аутопоезису команди інноваційного проєкту			
Орбіта «Глобальна освіта для демократичної культури»			
Освітній компонент «Методика викладання дисциплін інформаційно-комунікаційного циклу у закладах вищої освіти»			
сприяння цифровізації й безпеці академічних надбань бібліотечних і архівних фондів для забезпечення розвитку комунікативної культури фахівців з дотриманням принципів наукової етики і культури			
використання передових ІКТ			
розроблення й забезпечення ефективного впровадження індивідуальних траєкторій навчання			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
реалізації сучасних панівних методологічних засад викладання дисципліни інформаційно-комунікаційного циклу в умовах інклюзивної освіти			
дотримання підходів і принципів індивідуального навчання			
здійснення систематичного і контент-аналізу реалій ресурсозабезпечення бібліотечних та архівних інституцій для підготовки та забезпечення розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти			
Освітній компонент «Стратегії переконливої комунікації в професійній діяльності»			
розроблення та реалізація стратегій переконливої комунікацій			
застосування технологій ораторської майстерності (риторики етносу, пафосу, логосу та аргументації)			
використання технік взаємодії ораторів з аудиторією, зважаючи на інклюзивні стратегії партнерства			
використання методик і методів подолання глософобії			
впровадження позитивно-корисних практик переконливої комунікації шляхом застосування сучасних форм самопрезентацій (усних і документальних) та інструментарію публічного спілкування			
розроблення і застосування типів технік використання презентації			
застосування технологій переконання в публічних виступах через техніки впливу та спічрайтингу, техніки копірайтингу та рекламного копірайтингу			
врахування історичної джерельності публічних комунікацій на практиці, впровадження досвіду відомих ораторів специфіки інклюзивної мови, вправ запобігання глософобії, застосування сучасних медіа технологій			
впровадження технік впливу та медіа-технології копірайтингу			
диверсифікація вправ для подолання глософобії			
застосування інформаційних ресурсів у функціоналі інформаційних установ в суспільстві			
використання сучасних форм самопрезентації, специфіки рефреймінгу сприйняття на зустрічах			
виокремлення та добір мовленнєвих, стилістичних і комунікативних презентацій та медіа презентацій з огляду на специфіку у цифрової інклюзії; застосування сучасних технологій розробки презентацій			
моделювання й прогнозування впливу публічних виступів; застосування прийомів переконання та технологій психологічного впливу та запобігання та захист від маніпуляційного впливу			
відповідність функціоналу та професійних вимог до			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
копірайтерів, застосування технік рекламного копірайтингу у переконливих комунікаціях			
Орбіта «Академічна етика та доброчесність»			
Освітній компонент «Інтелектуальна власність та авторське право»			
укладання ліцензійних угод згідно чинного законодавства України			
збір, систематизація та упорядкування патентної інформації та справочинства за призначенням патентного документообігу			
робота з національними патентними системами класифікації			
здійснення патентних пошуків за цільовим призначенням			
усвідомлення ролі авторського права у сфері інтелектуального захисту			
виокремлення об’єктів і суб’єктів авторського права			
вміння розрізняти співавторство			
використання комп’ютерних програм та бази інформаційних даних як об’єктів авторської правової охорони			
дотримання авторських прав з установами архівної та бібліотечної справи			
специфікація використання архівних документів як об’єктів авторських прав, реєстрація авторських прав			
інформаційно-аналітична робота у професійній діяльності у справочинстві фахівців сфери діловодства та наданні консультативно-дорадчих послуг підтримки			
використання професійного тезаурусу та вокабуляру в інформаційно-аналітичній роботі			
Освітній компонент «Антикризові комунікації в інформаційній, бібліотечній та архівній справі»			
здатності до системного аналізу характерних особливостей кризових ситуацій та впливу їх наслідків на діяльність інформаційних установ/організацій/ підприємств			
опанування методології управління та застосовувати та розробки ефективних комунікацій у стратегіях антикризового менеджменту			
організації віртуальних комунікацій зі споживачами консалтингового-дорадчих послуг			
здійснювати фандрайзинг з метою підтримки діяльності інформаційних установ/організацій/підприємств			
Орбіта «Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека»			
Освітній компонент «Інноваційний менеджмент у професійній інформаційно-комунікаційній діяльності»			
впровадження методологічних засад інноваційного менеджменту згідно функціоналу інформаційно-комунікаційної діяльності			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
вплив інклюзії на забезпечення ефективності стратегій інноваційного менеджменту зі врахуванням вимог осіб з особливими потребами у професійних середовищах зайнятості			
добір організаційних форм і способів інноваційної діяльності з методичним та інструментальним забезпеченням інформаційно-комунікаційного функціоналу підприємств-новаторів			
організація науково-технічної міжінституційної співпраці в інноваційних процесах суб'єкт-суб'єктної взаємодії і впровадження організаційних механізмів і забезпечення їх ефективності у трансфері ІКТ			
самоусвідомлення ролі менеджерів, їх повноважень і відповідальності в інформаційних установах; розроблення та забезпечення впровадження планів, програм інноваційного управління розвитком установи			
визначення інноваційних результатів, продуктів, продукції та сервісів підтримки управління інноваційним розвитком професійних інформаційних комунікацій			
виокремлення ознак інформаційного суспільства			
Освітній компонент «Інформаційний аналіз та консалтинг у фаховій діяльності»			
здатності здійснювати системний аналіз, узагальнення, прогнозування, інтерпретацію та оцінювання інформації для забезпечення ефективного менеджменту			
приймати організаційно-управлінські рішення та забезпечувати консалтингово-дорадчий сервіс			
організовувати й здійснювати інформаційно-аналітичні процеси, оцінювати якість інформаційних потоків та ресурсів, розробляти інформаційно-аналітичну продукцію			
Освітній компонент «Цифровізація та вебометрія в управлінні інформаційно-комунікаційною діяльністю»			
здатності фахівців сфери діловодства до управління інформаційно-комунікаційною фаховою діяльністю			
технологічної модернізації та цифрової трансформації управління			
вебометрії в менеджменті інформаційно-комунікаційних процесів і мереж			
використання методів і методик вебометрії та вебліографії для обліку та систематизації е-ресурсів та пошуку інформації споживачами			
застосування на практиці інструментарію вебометрії			

3.Функціональний семантичний критерій

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
1	*2*	*3*	*4*
Орбіта «Освітня політика якості й безпеки життя»			
Освітній компоненте «Методологія та організація наукових досліджень у галузі»			
володіння здатностями організації методології наукового пізнання, систематичного управління, загально- та конкретно-наукової методологій			
методології практики та експертного оцінювання			
формування впровадження методологічного органайзеру для організації дослідження об'єктів, предмету та явищ як наукових категорій та класифікації методів дослідження			
застосовувати методики наукового пізнання згідно методологічних підходів і принципів реалізації у відповідності семантики сфери інституційного управління у галузі культури і мистецтва			
визначати структурно-організаційні функціональні складові компоненти наукового процесу			
здійснювати ідентифікацію та добір методологічних підходів у дослідженнях			
планування наукової роботи (розроблення індивідуальних планів дослідницької діяльності, обрання проблемної тематики наукових пошуків встановлення об'єкту, предмету, мети та завдань наукових робіт)			
обрання комплексу методів дослідження, етапів оформлення календарно-тематичного плану роботи			
визначення архітектури дослідження (актуальності їх теми, мети, завдань)			
наукометрія, бібліометрія, вебометрія та їх роль в системному аналізі інформаційних процесів/систем/даних			
інформація, кваліфікація, аналітична та синтетична систематизації наукових та управлінських інформаційних даних			
дотримання принципів академічної доброчесності, мобільності та відповідальності			
оприлюднення наукових результатів; зміст та способи проведення вимог дотримання правового та технічного регулювання наукового дослідництва, формати подання наукових результатів у процедурах апробації			
використання Інтернет-технологій у підготовці наукових доробків, формулювання наукових			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
проблем та гіпотез для їх вирішення			
синтез даних інформаційно-аналітичної обробки наукової та адміністративної інформації			
обґрунтування положень та висновків за результатами системного аналізу наукової проблематики			
Освітній компонент «Методологія інноваційного проєктування в інформаційній, бібліотечній та архівній справі»			
проєктів; експертне оцінювання інноватики проєктної діяльності			
здійснення класифікації інноваційних проєктів, учасників проєктних колективів, визначення життєвих циклів проєктів продуктів інноватики			
визначення змісту та структури управління інноваційним проєктом, процесів менеджменту інноваційної діяльності			
планування і здійснення інноваційних планів проєктів, як складових управління			
визначення типів та розробка механізмів експертизи інноваційного проєктування, застосування методології експертного оцінювання інноваційних проєктів			
визначення технічних завдань, методів та алгоритмів процедур інноваційних проєктів, врахування специфіки державної реєстрації та експертизи			
здійснення експертизи проєктів у соціальному-інституційному комплексах			
прогнозування та моделювання інноваційних процесів в інформаційній, бібліотечній та архівній справі			
традиційне та е-ресурсозабезпечення проєктної діяльності			
дотримання вимог до керівників і фахівців менеджменту якості інституційною інноватикою			
управління проєктним колективом			
здійснення авторознавчої експертизи у сферах її ділового застосування			
застосування методик встановлення			
формування культурного середовища організаційно комунікативної культури			
експертна діяльність в інноваційному проєктуванні – технічних особливостей проєктів екологічного аналізу, ринкового потенціалу проєктів, фінансово-економічної експертизи проєктів у соціальному та інституційному контекстах			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
менеджмент управління ризиків інноваційних проєктів			
Орбіта «Глобальна освіта для демократичної культури»			
Освітній компонент «Методика викладання дисциплін інформаційно-комунікаційного циклу у закладах вищої освіти»			
сприяння впровадженню і дотримання кодексу академічної етики та доброчесності у науковій міжнародній науково-педагогічній, інноваційній, консалтингово-дорадчій діяльності викладачів інформаційно-комунікаційних дисциплін			
розроблення онлайн-кейсу дисциплін використання інформаційно-телекомунікаційних, науково-метричних платформ для організації навчання			
дотримання процедур етичного використання ШІ в освіті та науці			
Освітній компонент «Стратегії переконливої комунікації в професійній діяльності»			
здатності до систематизації, класифікації, здійснення пошуку та збереження контенту			
до проєктування та побудови документно-інформаційних продуктів і послуг			
Орбіта «Академічна етика та доброчесність»			
Освітній компонент «Інтелектуальна власність та авторське право»			
менеджмент майнових прав суб'єктів авторського правового захисту, організації інформаційних процесів; залучення інформаційних посередників як за функціональних складових систем менеджменту інформаційно-аналітичної роботи			
забезпечення відповідності призначення інформаційних-аналітичних звітів, розроблення продуктів сервісів в умовах ринкової цифровізації			
застосування інструментарію інтелектуалізації інформаційно-аналітичної організації управління цифровим ресурсним базисом			
аналізування проблемних ситуацій та прогнозування перспектив розбудови інформаційного суспільства в Україні			
використання, набуття потенціалу інформаційно-аналітичних засобів джерел сучасних наукових знань			
організація процесів інформаційно-аналітичної роботи			
активація науково-пізнавальної мотивації креаційного мислення засобами ІКТ у ефективній реалізації інформаційної політики; нарощення академічного потенціалу методології інформаційної аналітики			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
добір і застосування комплексу методів інформаційної аналітики у специфіці організації процесів прогностичної, консалтингово-дорадчої діяльності та моделювання стану розвитку систем			
впровадження методів організації інформаційної-аналітики згідно принципів прогностики інформаційних процесів, систем і ситуацій			
дотримання нормативних вимог у системі правового забезпечення та технічного регулювання інформаційно-аналітичної діяльності в Україні			
взаємодія суб'єктів з представниками інформаційної роботи, визначення та врахування їх інформаційних даних			
Освітній компоненте «Антикризові комунікації в інформаційній, бібліотечній та архівній справі»			
здатності до системного аналізу характерних особливостей кризових ситуацій та впливу їх наслідків на діяльність інформаційних установ/організацій/підприємств			
опанування методології управління та застосовувати та розробки ефективних комунікацій у стратегіях антикризового менеджменту			
організації віртуальних комунікацій зі споживачами консалтингового-дорадчих послуг			
здійснювати фандрайзинг з метою підтримки діяльності інформаційних установ/організацій/ підприємств			
моделювання сценаріїв вирішення надзвичайних ситуацій в умовах високої невизначеності			
оперативного прийняття організаційно-управлінських рішень засобами антикризового моніторингу			
ефективної взаємодії з громадськістю, партнерами, медіа			
формування інформаційної/комунікативної культури з метою дотримання професійного реноме інформаційних установ/організацій/ підприємств у турбулентних умовах глобалізації			
Орбіта «Інформаційний, комунікаційний менеджмент та безпека»			
Освітній компонент «Інноваційний менеджмент у професійній інформаційно-комунікаційній діяльності»			
впровадження методологічних засад інноваційного менеджменту згідно функціоналу інформаційно-комунікаційної діяльності			
вплив інклюзії на забезпечення ефективності			

Показники – здібності та здатності здобувачів освіти	Рівні сформованості професійної розвиненості		
	Низький (С)	Достатній (В)	Високий (А)
стратегій інноваційного менеджменту зі врахуванням вимог осіб з особливими потребами у професійних середовищах зайнятості			
добір організаційних форм і способів інноваційної діяльності з методичним та інструментальним забезпеченням інформаційно-комунікаційного функціоналу підприємств-новаторів			
організація науково-технічної міжінституційної співпраці в інноваційних процесах суб'єкт-суб'єктної взаємодії і впровадження організаційних механізмів і забезпечення їх ефективності у трансфері ІКТ			
прогнозування стану та розвитку процесів і систем при впровадженні ІКТ			
діагностика та врахування закономірностей створення інформаційних середовищ зайнятості фахівців сфери діловодства в установах та підприємствах			
розробка і забезпечення ефективності програм інформаційного менеджменту як інноваційного виду діяльності установи			
Освітній компоненте «Інформаційний аналіз та консалтинг у фаховій діяльності»			
проводити інформаційну експертизу та інформаційний моніторинг			
забезпечувати діяльність організацій консалтингово-дорадчою підтримкою засобами сучасних інтелектуальних технологій, систем підтримки прийняття рішень, технологій аналітико-синтетичної переробки інформації			
Освітній компонент «Цифровізація та вебометрія в управлінні інформаційно-комунікаційною діяльністю»			
підтримка функціоналу Google Analytics з ефективними практиками використання інструментів вебометрії			

Додаток Д

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

Монографії

Монографії

1. **Сидоренко Т. М.** Сучасний стан та перспективи формування професійної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності. *Moderní aspekty vědy: XX. Díl mezinárodní kolektivní monografie*. Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2022. С. 262–304.

Статті у наукових фахових виданнях України

2. **Сидоренко Т.М.**, Бугаєць Н. О. Електронні тести оцінювання успішності як засіб підвищення ефективності навчального процесу. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2009. № 6. С. 28-30.

3. **Сидоренко Т. М**., Петькун С. М., Новак О. М. Дистанційна освіта: проблеми та перспективи. *Інноваційна педагогіка.* 2021. Вип. 35. С. 45-48.

4. **Сидоренко Т. М.** Академічна доброчесність як складова наукової етики та освітнього процесу у вищій школі. *Перспективи та інновації науки*. Серія «Педагогіка». 2022. № 7(12). С. 390-405.

5. **Сидоренко Т. М.** Розроблення програми досліджень професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. *Наука і техніка сьогодні*. 2023. № 14(28). Серія «Педагогіка». С. 459–468.

6. **Сидоренко Т. М.** Методичний органайзер педагогічного дослідження теоретичних аспектів формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства. *Молодь і ринок*. 2023. № 11–12 (219–220). С.81-87.

7. **Сидоренко Т. М.** Методологічний аналіз практики професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Педагогічні науки.* 2023. Випуск 17. С.177-185.

8. **Сидоренко Т. М.** Актуальність системного аналізу перспектив розвитку інформаційної діяльності у системі неперервної освіти. *Актуальні питання у сучасній науці*. (Серія «Педагогіка»). 2024. № 1(19). С.735-745.

9. **Сидоренко Т. М.** Контент-аналіз досвіду формування інформаційної культури фахівців сфери діловодства в Україні. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2024. Випуск 7. С.78-82.

10. **Сидоренко Т. М.** Системний аналіз функціональних особливостей інформаційно-аналітичної системи професійного розвитку комунікативної культури документовпорядників. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури.* № 3(175), С. 163-167.

11. **Сидоренко Т. М.** Міжнародний досвід формування комунікативної культури фахівців із діловодства та його адаптація в Україні. *Академічні візії*. 2024. Випуск 29. С. 1-12.

Статті у зарубіжних наукових періодичних виданнях і виданнях, віднесених до міжнародних наукометричних баз даних

12. Isaikina O., Dybkova L., Yaremenko S., Mashkova I., **Sydorenko T.**, Ovsiienko A. Information resourcesand featureso fcommunicativ einteractionin themodernin for mationspace of Ukraine = Інформаційні ресурси та особливості комунікативної взаємодії в сучасному формаційному просторі України. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 2022. T. 12. Vol. 1, Spec. Issue XXVII. pp. 47-53. (*Web of Science*).

13. Kravchenko O., Vakaliuk I., Kuzmych O., Pereverten N. **Sydorenko T.** The conceptosphere of «slang» in the discourse of youth internet communication in English and Chinese = Концептосфера «сленгу» в дискурсі молодіжного інтернет-спілкування англійською та китайською мовами. *Apuntes Universitarios.* 2022. T. 12 Vol. 4. pp.414–433. (*Web of Science*).

14. Kostusiak N., Navalna M., Skliarenko O., Masytska T., **Sydorenko T.**, Pryimachok O., Holoiukh L. Expression of negation in media texts during the russian-Ukrainian war = Вираження заперечення в медіатекстах періоду

російсько-української війни.. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 2023. T. 13. Vol. 1, Spec. Issue. pp. 123-131. (*Web of Science*).

15. **Sydorenko T.** Critical evaluation of modern strategies and methods of formation of communicative competency in the system of continuing education of document managers = Критична оцінка сучасних стратегій і методів формування комунікативної компетентності в системі неперервної освіти документознавців. *Futurity of Social Sciences*. 2023. Vol. 1. № 1. pp.65–92.

16. Ridei N., Tytova N., **Sydorenko T.**, Tsymbal S., Liashenko M. Changes in the semantic profile to evaluate the quality and safety of life = Зміни семантичного профілю для оцінки якості та безпеки життя. *Amazonia Investiga*. 2023. 12(71). pp.242-251. (*Web of Science*).

17. Ridei N., Tytova N., Kanova L., **Sydorenko T.**, Romanenko N. Methodology of Scientific Knowledge of Educational Axiology of Europeanisation = Методологія наукового пізнання освітньої аксіології європеїзації. *Journal of Education, Technology and Computer Science.* 2023. № 4(34). pp. 9–18. (*Index Copernicus*).

18. **Sydorenko T.** Promoting the communication culture of society through information technology platforms = Сприяння забезпеченню комунікативної культури суспільства засобами інформаційно-технологічних платформ. *Paradigm of knowledge*. 2023. № 3(57). pp. 151-168.

19. **Sydorenko T.** Multidimensional vectorization of the communicative culture formation of future office management specialists using copywriting = Поліаспектність векторизації формування комунікативної культури майбутніх фахівців сфери діловодства засобами копірайтингу. *Paradigm of knowledge*. 2024. № 1(59). pp. 117-128.

20. Ridei N., Tytova N., Khodunova V., **Sydorenko T.**, Voronova G., Communication strategies in the management of socio-cultural activities: analysis and optimization of the impact of globalization on regional development in Ukraine = Комунікаційні стратегії в менеджменті соціокультурної діяльності: аналіз та оптимізація впливу глобалізації на регіональний розвиток в Україні. *Credit*

Activity Problems of Theory and Practice. 2024. Т.1 № 54 pp. 509-524. (*Web of Science*, категорія А).

21. Ohrynchuk O., **Sydorenko T.**, Luzhanytsia O., Golub I., Onipko Z. Incorporating contemporary technologies into higher education pedagogy: Exploring mastery and innovative implementation = Впровадження сучасних технологій у педагогіку вищої освіти: дослідження майстерності та інноваційного впровадження. *Multidisciplinary Reviews*. 2024. 7, spe0014.

22. Bulakh T., Karpenko O., Martiukhyna K., Mazhnyk L., **Sydorenko T.** Publishing Podcasts: An Analysis of the Innovative Component of the Ukrainian Market = Основні види реклами підкастів: зарубіжний та український досвід. *Amazonia Investiga,* 2024. 13(82), pp. 298–307. (*Web of Science*).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

23. **Сидоренко Т. М**. Сучасна документознавча термінологія: семантико-словотвірний аспект. *Інформаційно-документаційна освіта: проблеми та перспективи*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ: Державний університет телекомунікацій, 29-30 листопада 2018 р., м. Київ / Укладачі: С.М. Петькун, Л. Г. Стороженко, О.М. Шеремета. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2018. С. 46–48.

24. **Сидоренко Т. М**. Ознаки та функції PR-текстів у сучасному інформаційному просторі. *Інформаційно-документаційна освіта: проблеми та перспективи*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ: Державний університет телекомунікацій. 28-29 листопада 2019 р., м. Київ / Укладачі: С.М. Петькун, О.М. Шеремета, С.А. Яременко. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2019. С.94–100.

25. **Сидоренко Т. М.**, Мандрик П. П. Інформаційна освіта в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Інформація та соціальні комунікації сучасного світу: тренди глобалізації: з*бірник матеріалів міжнародного круглого столу. 12 травня 2021 р., м. Київ / укладачі О. М. Шеремета, Н. А. Дубовик. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2021. С. 54-57.

26. **Сидоренко Т. М.** Особливості творення сучасних неймів: структурно-словотвірний аспект. *Арватівські читання – 2022*: збірник тез доповідей Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції, 20 травня 2022 року / упоряд. Н. І. Бойко, О. М. Петрик. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. С. 80 – 83.

27. **Сидоренко Т**.М. Розвиток професійної комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. *Збірник матеріалів ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції «Vin Smart Eco». Вип. №3(36).* 18–20 травня, 2023, м. Вінниця. С.328-332.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

28. **Сидоренко Т.**, Хомич В. Жанр листа в епістолярній спадщині Олександра Довженка. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2011. № 9. С. 22-24.

29. **Сидоренко Т. М.** Лексико-граматичні й контекстні засоби вираження фази завершення дії в сучасній українській мові. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови*. 2014. Вип. 11. С. 148-152.

30. **Сидоренко Т.М.** Проблема лінгвокатегорії фазовості в науковій літературі. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки*. 2012. Кн. 2. С. 16-18.

31. Хомич В. І., **Сидоренко Т.М.** Транспозиційні переходи синтаксеми «praen + Ngen» з вихідною семою дистантного вихідного пункту руху. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки*. 2010. Кн. 2. С. 59-62.

32. **Сидоренко Т. М.**, Хоменюк А. М. Словотвірно-структурні особливості української фізико-технічної термінології [Електронний ресурс] *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Серія: Філологічні науки. 2010. Кн. 2. С. 71-72.

33. **Сидоренко Т. М.** Система фазових значень дієслова з префіксом від- (віді-, од-, оді-) [Електронний ресурс]. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Серія: Філологічні науки. 2011. Кн. 2. С. 69-71.

34. **Сидоренко Т. М.** Проблема лінгвокатегорії фазовості в науковій літературі [Електронний ресурс]. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Сер. : Філологічні науки. 2012. Кн. 2. С. 16-18.

35. **Сидоренко Т. М.**, Стороженко Л. Г. Структуризація тексту: навчальний посібник. Київ: ДУТ, 2018. 132 с.

36. **Сидоренко Т. М.**, Стороженко Л. Г., Петькун С. М. Ділові комунікації: методичні рекомендації до виконання практичних робіт для студентів І курсу, спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Київ: ДУТ, 2018 31 с.

37. **Сидоренко Т. М**., Климова К. І., Дубовик Н. А. Робоча програма переддипломної практики для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Київ: ДУТ, 2021. 39 с.

38. **Сидоренко Т. М.**, Климова К. І., Дубовик Н. А. Робоча програма науково-дослідницької практики для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», галузі знань 02 «Культура і мистецтво». Київ: ДУТ, 13с.

39. **Сидоренко Т. М.**, Климова К. І., Дубовик Н. А. Робоча програма науково-педагогічної практики для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Київ: ДУТ, 2021. 32 с.

40. **Сидоренко Т. М.**, Палажченко О. Є. Поняття та сутність інформаційної грамотності. *Економіка. Менеджмент. Бізнес.* 2021. № 2(36). С. 89 – 96.

41. **Сидоренко Т. М.** Консолідація інформації як основа розвитку інформаційного суспільства XXI століття. *Соціум. Документ. Комунікація.* Серія «Історичні науки». 2021. № 12. С. 270-294.

42. **Сидоренко Т. М.** Міжнародне співробітництво у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. *Економіка. Менеджмент. Бізнес.* 2022. № 1-2. С. 54–60.

43. **Сидоренко Т. М.** Формування комунікативної культури фахівців сфери діловодства в сучасних економічних умовах. *Економіка. Менеджмент. Бізнес.* 2023. № 1-2. С.71–75.

Додаток Е

ВІДОМОСТІ ПРО АПРОБАЦІЮ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

№ з/п	Назва конференції, конгресу, симпозіуму, семінару, школи	Місце та дата проведення	Форма участі
1.	Всеукраїнська науково-практична конференція «Інформаційно-документаційна освіта: проблеми та перспективи»	Київ, 2018	Доповідь і публікація
2.	Всеукраїнська науково-практична конференція «Інформаційно-документаційна освіта: проблеми та перспективи»	Київ, 2019	Доповідь і публікація
3.	Міжнародний круглий стіл «Інформація та соціальні комунікації сучасного світу: тренди глобалізації	Київ, 2021	Доповідь і публікація
4.	Арватівські читання – 2022	Ніжин, 2022	Публікація
5.	Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми професійної підготовки за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа: номенклатура, зміст і методики викладання фахових дисциплін»	Київ, 2022	Доповідь і Публікація
6.	Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція до Дня української писемності й мови «Українська мова: вчора, сьогодні, завтра в Україні і світі»	Київ, 2022	заочна форма участі
7.	IV Всеукраїнська науково-практична конференції «Інформаційна діяльність: історія, сьогодення, майбутнє»	Київ, 2023	заочна форма участі
8.	IV Всеукраїнська науково-практична конференції «Інформаційна діяльність: історія, сьогодення, майбутнє»	Київ, 2024	заочна форма участі
9.	Міжнародна науково-практична конференція «Vin Smart Eco»	Вінниця, 2023	Публікація
10.	Міжнародний форум «Модернізація педагогічної освіти у глобальному вимірі безпеки соціально-турбулентного світу»	Київ, 2023	заочна форма участі
11.	II Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми та інновації професійної і технологічної освіти: реалії, досвід, перспективи»	Чернігів, 2024	заочна форма участі

№ з/п	Назва конференції, конгресу, симпозіуму, семінару, школи	Місце та дата проведення	Форма участі
12.	VII Міжнародна науково-методична конференція «Передові технології реалізації освітніх ініціатив»	Переяслав, 2024	заочна форма участі

Міністерство освіти і науки України
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛАВІ
вул. Сухомлинського, 30,
м. Переяслав,
Київська обл., 08401
тел.: (044) 293-11-11
ел. пошта: uhsp.edu@gmail.com
код ЄДРПОУ 04543387
15.03.2024 № 187

Ministry of Education and Science of Ukraine
HRYHORII SKOVORODA UNIVERSITY IN PEREIASLAV
30, Sukhomlynskoho Str.,
Pereiaslav,
Kyiv reg., 08401
tel.: (044) 293-11-11
e-mail: uhsp.edu@gmail.com

ДОВІДКА

упровадження результатів дисертаційного дослідження Сидоренко Тетяни Михайлівни «ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ДІЛОВОДСТВА У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»,

яке подається на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук, за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної

Документально підтверджуємо, що під час організації освітнього процесу в Університеті Григорія Сковороди в Переяславі здійснено експериментальне упровадження результатів дисертаційного дослідження Сидоренко Т.М., яке виконано у межах проєктної діяльності науково-дослідних робіт МОН України «Теоретичні та методичні основи формування системи післядипломної освіти на засадах сталого розвитку» (ДР № 0117U004914) та «Освітня політика якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм для сталого розвитку» (ДР 0122U000046 2022–2024 рр.) Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Концептуалізовано професійний розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти, що уможливлює навчально-наукове пізнання як надавачів, так і споживачів освітніх, консалтингово-дорадчих, академічних, соціальних послуг і сервісів, завдяки засобам інформаційно-технологічного та науково-методичного забезпечення процесної організації інформаційних потоків/ланцюгів публічного управління й адміністрування соціокультурних форм ЗВО на методологічному базисі системного, неодивергентного, людино- та природоцентричного підходів ноосферної орієнтації ступеневої підготовки фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи, раціонально сприяє ефективності застосунку академічної спадщини бібліотечної і архівної справи.

Розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено модель складної системи та методику організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. Сформовано методичний органайзер з комплексу методів – наукового дослідження, організації освітнього процесу професійної підготовки, системної синергії освітньо-науково-пізнавальної діяльності забезпечення компетентності комунікативної культури між надавачем і здобувачем освітніх послуг – методів навчання та наукового пізнання. Представлено та

схарактеризовано процедури методичного органайзеру історико-культорологічного, контент- та портфельного аналізування ефективності інституційного кейсу, сплановано календарно-тематичну організацію впровадження методичного апарату обслуговування етапів педагогічного дослідження.

Виокремлено системний комплекс чинників впливу на потенціал методології ступеневого формування та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, серед яких: публічне управління та адміністрування практики ресурсозбереження та ресурсозабезпечення для модернізації системи неперервної освіти; стан академічного потенціалу для удосконалення методології формування та нарощення спроможності у фахівців сфери діловодства комунікативної культури; глобальні геополітичні та екологічні чинники, терористичні та військові експансії, епідемії у трансформаційних змінах академічного й соціального простору, надмірне перевантаження процедур держрегулювання при інформатизації системно-суспільної діяльності, зокрема освітньо-наукової; переобтяження функціональних платформ ЗВО додатковими застосунками цільової специфіки за соціальним замовленням інтенсивно змінних потреб професійних середовищ зайнятості на фахівців сучасної формації зі спроможністю до комунікативної культури; сформованість культурного рівня професійної та соціальної відповідності у фахівців сфери діловодства; цивілізаційні та національні цінності, освітня аксіологія європеїзації, синергія складових аксіологічного та методологічного потенціалу академічної сфери для удосконалення рівня національної та міжнародної комунікативної культури у фахівців для ефективної інформаційної діяльності.

Результати впровадження матеріалів наукового дослідження Карпюк Д.Р. обговорено та схвалено науково-педагогічним колективом на засіданні кафедри соціальних комунікацій, документознавства та інформаційної діяльності Університету Григорія Сковороди в Переяславі (протокол від 20 березня 2024 р. № 8)

Ректор Віталій КОЦУР

Завідувач кафедри Алла ЗЛЕНКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9
Телефон 234-11-08

27.03.2024р № 245/2

А К Т

впровадження результатів дисертаційного дослідження
Сидоренко Тетяни Михайлівни
«Професійний розвиток комунікативної культури
фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти»,
яке подається на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук,
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Документально підтверджуємо, що для організації освітнього процесу в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова в Навчально-науковому інституті публічного управління та адміністрування здійснено експериментальне впровадження результатів дисертаційного дослідження Сидоренко Тетяни Михайлівни на тему «Професійний розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти» з метою обґрунтування та удосконалення теоретичних і методичних засади, експериментально перевірити складну систему та методику організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Дослідження Т.М. Сидоренко реалізовано в межах проєктної діяльності науково-дослідних робіт МОН України «Теоретичні та методичні основи формування системи післядипломної освіти на засадах сталого розвитку» (ДР № 0117U004914) та «Освітня політика якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм для сталого розвитку» (ДР 0122U000046 2022–2024 рр.) Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Дисертанткою сформульовано й науково обґрунтовано теоретичні і методичні засади професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. Розроблено й обґрунтовано концепцію професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти у концептах (фундаменталізм аксіоматичної теорії та раціональний компроміс прикладних цілей розвитку, епістемологічний, академічний космополітизм, онтологічний, нонконформізм, футуристичний аксіогенез та ноосферизм).

Розроблено, обґрунтовано й апробовано модель складної системи та методику організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Дисертанткою розроблено, обґрунтовано й апробовано воркшоп «Я-стратегія професійного розвитку» з метою реалізації освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм організації за цільовим призначенням професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців на засадах демократичної культури глобальної освіти та принципах академічної етики та доброчесності в інформаційній, бібліотечній та архівній справі засобами інформаційного менеджменту – прогресивні практики, творчі студії, структурно-логічні ланцюги тем, курси профорієнтації, фахові і спеціальні, авторські курси керівників наукових шкіл і проектів, стажування.

Розроблено, обґрунтовано й апробовано методичний органайзер педагогічного дослідження комунікативної культури фахівців сфери діловодства з комплексу методів – наукового дослідження, організації освітнього процесу професійної підготовки, системної синергії освітньо-науково-пізнавальної діяльності забезпечення компетентності комунікативної культури між надавачем і здобувачем освітніх послуг – методів навчання та наукового пізнання. Представлено та схарактеризовано процедури методичного органайзеру історико-культорологічного, контент- та портфельного аналізування ефективності інституційного кейсу, сплановано календарно-тематичну організацію впровадження методичного апарату обслуговування етапів педагогічного дослідження.

Результати впровадження матеріалів наукового дослідження Т.М. Сидоренко обговорено та схвалено науково-педагогічним колективом на засіданні кафедри професійної підготовки, документознавства та публічного управління (протокол № 7 від 05 березня 2024 р.) в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова.

Завідувачка кафедри професійної підготовки,
документознавства
та публічного управління,
доктор педагогічних наук, професор **Наталія ТИТОВА**

Проректор з наукової роботи,
доктор фізико-математичних наук,
професор **Григорій ТОРБІН**

Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
_____ Олександр КОРЧЕНКО
_____ 2024 року

АКТ

02 травня 2024 р. № 1
м. Київ

Про впровадження основних наукових висновків, положень і результатів докторського дисертаційного дослідження Сидоренко Т. М.

Складено комісією:

Голова: Сергій ФЕДЮНІН, директор Навчально-наукового інституту менеджменту та підприємництва

Члени комісії: 1. Леся КОВАЛЬСЬКА, д.і.н., професор, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності
2. Олена КАРПЕНКО, к.пед.н., доцент, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності

Комісією складено акт про те, що результати докторського дисертаційного дослідження Сидоренко Тетяни Михайлівни на тему «Професійний розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти», яке виконано у межах проєктної діяльності науково-дослідних робіт МОН України «Теоретичні та методичні основи формування системи післядипломної освіти на засадах сталого розвитку» (ДР № 0117U004914) та «Освітня політика якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм для сталого розвитку» (ДР 0122U000046 2022–2024 рр.) Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, представленого на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, використовуються в навчальному процесі кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій.

Основні наукові висновки, положення й результати докторського дисертаційного дослідження Т. М. Сидоренко впроваджені в:

- науково-теоретичних напрацюваннях із профілю спеціальності в навчальному процесі СО Магістр, керуванні науковими кваліфікаційними роботами здобувачів вищої освіти СО Бакалавр із проблем комунікативної культури фахівців сфери діловодства;

- проведенні всіх видів практик для здобувачів вищої освіти СО Бакалавр у Міністерстві у справах ветеранів України, Солом'янській районній в місті Києві державній адміністрації, Українському науково-дослідному інституті архівної справи та документознавства та інших документаційно-інформаційних підрозділах установ міського й обласного підпорядкування;

- упровадженні результатів дисертаційної роботи в підготовці навчально-методичних комплексів та реалізації в навчальному процесі профільних дисциплін «Лінгвістичні основи документознавства», «Медіакультура в інформаційному просторі», «Діловодство», «Спічрайтинг та риторика»;

- реалізації завдань науково-дослідної теми «Інформаційно-комунікаційна діяльність в умовах діджиталізації» (шифр ініціативної теми 0124U001704) 03.2024–03.2029 рр. кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій в якості головного виконавця;

- науковій роботі Всеукраїнської спілки документознавців, ВГО Українська бібліотечна асоціація за профілем спеціальності 13.00.04

Складено у двох примірниках:
1-й прим. – Навчальній частині Навчально-наукового інституту менеджменту та підприємництва
2-й – Спеціалізованій вченій раді Д 26.053.01 Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Міністерства освіти і науки України

Голова комісії — підпис — Сергій ФЕДЮНІН

Члени комісії — підпис — Леся КОВАЛЬСЬКА

підпис — Олена КАРПЕНКО

Заклад вищої освіти
«Академія рекреаційних
технологій і права»

Institution of higher
education "Academy of
Recreational Technologies
and Law"

АКАДЕМІЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ПРАВА
вул. Промислова, 2, м. Луцьк, Україна, 43023, тел./факс (0332) 280197

№ 78/1 від 10.05.2024

Довідка
упровадження результатів дисертаційного дослідження
Сидоренко Тетяни Михайлівни
«Професійний розвиток комунікативної культури
фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти»,
яке подається на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук,
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Результати дисертаційного дослідження Сидоренко Тетяни Михайлівни упроваджено під час організації освітнього процесу Приватного вищого навчального закладу «Академія рекреаційних технологій і права» на тему «Професійний розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти», яке виконано у межах проєктної діяльності науково-дослідних робіт МОН України «Теоретичні та методичні основи формування системи післядипломної освіти на засадах сталого розвитку» (ДР № 0117U004914) та «Освітня політика якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм для сталого розвитку» (ДР 0122U000046 2022–2024 рр.) Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Дисертанткою обґрунтовано та удосконалено теоретичні і методичні засади професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; експериментально перевірено складну систему та методику організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Виокремлено засоби технічного регулювання та інформаційно-технологічного забезпечення професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти; здійснено добір найчастіше уживаних програм, систем, платформ для підготовки та професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства, а саме: PandaDoc; Juro Contract Automation; Oneflow; PaperSave; Qoppa PDF Studio; Vitrium Security; ContractZen; Encyro; ContractWorks; Filemail; eFileCabinet; Templafy; Samepage; Wondershare PDFelement Pro.

Дисертанткою розроблено змістове наповнення воркшопів – прогресивних практик, творчих студій, структурно-логічних ланцюгів тем, зміст курсів профорієнтації, фахових і спеціальних, що презентовано у: навчальному посібнику «Структуризація тексту», методичних рекомендаціях «Ділові комунікації», програмах практик – переддипломної, науково-дослідницької, науково-педагогічної практики для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

Результати впровадження матеріалів наукового дослідження Т.М. Сидоренко обговорено та схвалено науково-педагогічним колективом на засіданні кафедри «Документознавство та інформаційна діяльність» (протокол №8 від 26 березня 2024 р.) Приватного вищого навчального закладу «Академія рекреаційних технологій і права».

Ректор **Людмила СТАСЮК**

10.05.2024

023827

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

вул. М.Омеляновича-Павленка, 1, м. Київ, Україна, 01010, т.ф. +38 (044) 280 82 03, т. +38 (044) 280 87 65
e-mail: general@ntu.edu.ua, код ЄДРПОУ 02070915

13.03.2025 № 708/02 на №

Довідка

упровадження результатів дисертаційного дослідження
Сидоренко Тетяни Михайлівни
«Професійний розвиток комунікативної культури
фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти»,
яке подається на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук,
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Упровадження результатів дисертаційного дослідження Сидоренко Тетяни Михайлівни на тему «Професійний розвиток комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти» здійснено в Національному транспортному університеті.

Дослідження Т.М. Сидоренко реалізовано в межах проєктної діяльності науково-дослідних робіт МОН України «Теоретичні та методичні основи формування системи післядипломної освіти на засадах сталого розвитку» (ДР № 0117U004914) та «Освітня політика якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм для сталого розвитку» (ДР 0122U000046 2022–2024 рр.) Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Дисертанткою сформульовано й науково обґрунтовано теоретичні і методичні засади професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти. Розроблено й обґрунтовано концепцію професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти у концептах (фундаменталізм аксіоматичної теорії та раціональний компроміс прикладних цілей розвитку, епістемологічний, академічний космополітизм, онтологічний, нонконформізм, футуристичний аксіогенез та ноосферизм).

Розроблено, обґрунтовано й апробовано модель складної системи та методику організації професійного розвитку комунікативної культури фахівців сфери діловодства у системі неперервної освіти.

Дисертанткою розроблено, обґрунтовано й апробовано воркшоп «Я-стратегія професійного розвитку» з метою реалізації освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм організації за цільовим призначенням професійної підготовки та розвитку комунікативної культури фахівців на засадах демократичної культури глобальної освіти та принципах академічної етики та доброчесності в інформаційній, бібліотечній та архівній

справі засобами інформаційного менеджменту – прогресивні практики, творчі студії, структурно-логічні ланцюги тем, курси профорієнтації, фахові і спеціальні, авторські курси керівників наукових шкіл і проектів, стажування.

Розроблено, обґрунтовано й апробовано методичний органайзер педагогічного дослідження комунікативної культури фахівців сфери діловодства з комплексу методів – наукового дослідження, організації освітнього процесу професійної підготовки, системної синергії освітньо-науково-пізнавальної діяльності забезпечення компетентності комунікативної культури між надавачем і здобувачем освітніх послуг – методів навчання та наукового пізнання. Представлено та схарактеризовано процедури методичного органайзеру історико-культорологічного, контент- та портфельного аналізування ефективності інституційного кейсу, сплановано календарно-тематичну організацію впровадження методичного апарату обслуговування етапів педагогічного дослідження.

Результати впровадження матеріалів наукового дослідження Т.М. Сидоренко обговорено та схвалено науково-педагогічним колективом на засіданні кафедри інформаційно-аналітичної діяльності та інформаційної безпеки (протокол № 10 від 17 лютого 2025 р.) Національного транспортного університету.

Проректор з навчальної роботи та міжнародних зв'язків, к.т.н., професор **Віталій ХАРУТА**

Завідувач кафедри інформаційно-аналітичної діяльності та інформаційної безпеки, д.т.н., професор **Алі АЛЬ-АММОРІ**